UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228206

UNIVERSAL
LIBRARY

ابواب و فصول	نمبر صفحه
بیان ذکر احوال خواجه جمال الدین یا فنوحی خلیفه بابا فرید الدین رح	۲۷۸
بیان سید علاء الدین علی احمد صابر کلیری خلیفه هم شیره زاده بابا فرید الدین گنجشکر رح	۲۸۰
بیان احوال حضرت مجموب الهی خواجه نظام الدین دهلوی خلیفه حضرت بابا فرید الدین گنجشکر رح	۲۸۴
در بیان احوال حضرت مولانا بدر الدین اسحاق داماد و خلیفه حضرت بابا فرید الدین رح	۲۹۰
ذکر بیان وفات و بنا روضه و تدفین حضرت بابا فرید الدین گنجشکر و نسب ایشان رح و ذکر بعضی شمه از روح پرفتوح ایشان رح عالم صلی الله علیه وسلم و نوه نام	۲۹۴
فصل چهارم در بیان حسب و نسب اولاد و احوال ایشان رح و ذکر ازواج و تاریخ وفات مدت حیاتشان	۲۹۸
حضرت مخدوم بدر الدین سلیمان بن حضرت بابا فرید الدین گنجشکر رح و ذکر مقبره شدن سه ختم بر عرس حضرت بابا فرید الدین رح	
ذکر و بیان شیخ علاء الدین محمد یحیی بن بدر الدین بن فرید الدین گنجشکر رح	۳۰۲
در بیان احوال حضرت مخدوم بهاء الدین ذکریا ملتانی رح	۳۰۱
محمد فضیل و دیوان منوچهر شاه	
در بیان اولاد بدر الدین و بهاء الدین و دیوان الصوفیه شاه و دیوان علاء الدین و دیوان شیخ محمد	۳۱۱
در بیان دیوان صدر الدین و دیوان بهاء الدین و دیوان شیخ نجیب الدین متوکل	۳۱۴
در بیان دیوان شیخ بدر الدین غزنوی و دیوان شیخ رکن الدین و دیوان شیخ سعید الدین و ذکر اسماء نشستن گنبد رح	۳۱۸
در بیان دیوان فخر الدین و دیوان ابراهیم و دیوان شیخ محمد	۳۲۸
در بیان اولاد و دیگر فرزندان دیوان تاج الدین محمود و نسبت دختران	۳۳۰
ذکر تفصیل دیگر اولاد و احفاد نشستگان تاج دیوان علاء الدین مرحوم و سجاده نشستگان	۳۴۲
در بیان تفصیل قبرهائی که مردمان خلق مذکور حضرت گنجشکر و نسبت اولاد آن قوم با اولاد ایشان و ده و قصبه گان قوم سیال که مرید و مسلمان شده اند	۳۴۴
در بیان حسب و نسب اولاد و خواهر شیخ محمد رح بدر الدین گنجشکر	۳۴۶
در بیان اولاد مخدوم تاج الدین بن بدر الدین و در بیان حضرت مخدوم خواجه حمزه و بن حضرت بدر الدین اولاد ایشان	۳۳۰
در بیان حسب و نسب اولاد و سلسله خلفائے اولاد و وفات حضرت مخدوم شیخ سلیم چشتی فتحپوری سیکری نسل اولاد حضرت مذکور	۳۴۴
در بیان اولاد خواجه احمد بن حضرت بدر الدین بن حضرت بابا فرید الدین	۳۴۲

ابواب و فصول	نمبر صفحه
فصل پنجم در بیان حسب و نسب اولاد و احفاد مخدوم شیخ شهاب الدین لقب گنجعلم بن حضرت بابا فرید الدین	۳۴۴
فصل ششم در بیان حسب اولاد حضرت مخدوم خواجه لقمان گنجشکر	۳۴۸
فصل هفتم در بیان احوال مخدوم خواجه یعقوب بن حضرت بابا فرید گنجشکر	۳۵۰
فصل هشتم در بیان احوال حضرت عبد الصمد شاه بن حضرت گنجشکر و وقت وفات ایشان	۳۵۱
فصل نهم در بیان اولاد و احفاد حضرت بابا فرید الدین و احوال ایشان	۳۵۲
فصل دهم در بیان اولاد حضرت مولانا بدر الدین اسحاق داماد و خلیفه گنجشکر	۳۵۴
فصل یازدهم در بیان اولاد مخدوم نصیر الدین متبنی فرزند حضرت گنجشکر	۳۵۶
فصل دوازدهم در بیان حسب و نسب اولاد حضرت مخدوم نجیب الدین متوکل بر احقیقی حضرت گنجشکر رح	۳۵۸
ذکر و بیان اسامی اولاد احفاد و نگاه فریدیه	۳۶۰
پیر غیان و خادمان و مجاوران و جارو بکشان و رسیان و قوالان	

ابواب وفصول	نمبر صفحہ	ابواب وفصول	نمبر صفحہ	ابواب وفصول	نمبر صفحہ
باب سوم در روش فصلت		حضرت شیخ تاج الدین بن حضرت		اطاد حضرت شیخ الاسلام عبد اللہ انصاری	
فصل اول در بیان حسب و نسب او لاد	۳۶۰	مخدوم زین العابدین		رحمۃ اللہ علیہ و وفات تاشیان	
حضرت خواجہ زین العابدین رح		**باب چہارم در دو پنج فصلت**	۳۸۰	ذکر در بیان بعضے فرزندان	
فصل دوم در بیان احوال	۳۶۴			اشیان	
جہان شاہ بن مخدوم زین العابدین		**فصل اول تذکرہ عمر سہ اے**		**فصل دوم در بیان**	
ذکر در بیان احوال حضرت ابو الخیر	۳۶۸	تا پنجاہ و چہار سالگی پیران و بزرگان		بعضے نام تو ہا اے کہ از دست	
ذکر در بیان احوال شیخ بدر الدین بن	۳۷۲	**فصل دوم در بیان انتساب والد**	۳۸۲	حق پرست حضرت بابا فرید الدین	
جہان شاہ		کاتب الحروف بسلسلہ پشتہ جہت		شکر گنج اسلام یافتہ در مرید	
فصل سوم در بیان احوال	۳۷۴	پیر بزرگوار و لیان تاج الدین محمود		گشتہ اند	
حضرت مخدوم سلطان شاہ		**فصل سوم در بیان انتساب**	۳۸۴	**فصل سوم در بیان بعضے**	
بن قطب العالم خواجہ زین قدس سرہ		والد کاتب الحروف بسلسلہ عالیہ		قوم کہ پیش از حضرت قطب	
فصل چہارم در بیان اولاد	۳۷۶	چشتیہ کہ از جہت آبات		العالم بابا فرید الدین گنجشکر	
حضرت برہان الدین بن		**فصل چہارم در بیان انتساب والد**	۳۸۵	متوطن در اجودہن عرف	
زین العابدین قدس سرہ العزیز		کاتب الحروف الاجازت یافتن بسلسلہ طاویہ		پاک پتن و گرد نواحے بودند	
فصل پنجم در بیان اولاد	۳۷۸	شاہ صلح الدین مارو ذکر بسلسلہ ایشان		از برکت آمدن حضرت	
حضرت معز الدین بن		**فصل پنجم در بیان اولاد حضرت**		ایشان مسلمان شدند و	
حضرت خواجہ زین العابدین		شیخ سعد حاجی عمزاد حضرت گنجشکر رح		مرید گشتند و خاتمہ کتاب	
قدس سرہ العزیز		**باب پنجم در دو سہ فصلت**		مستطاب بعونہ تعالے	
فصل ششم در بیان اولاد		**فصل اول در بیان احوال و ذکر**		واللہ اعلم بالصواب	

بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمدی کہ منشیان بارگاہ الوہیت بافصح لسان واحسن مقال سرایند مر ملکی را سزد کہ ذات کائنات بنسبت مربوبیت خود و توحید او بزبان اقرار برکشادہ اند **بیت** بر ذات بر صفات تو وارد دلالتی آیات کن فکان نہ سکاک تا سمک ✦ و تحفہ تحیات نامیات وصلوات سامیات بر روضہ منورہ کہ حضرت رسد کہ بہ حکم منطوق نص آل من سلک طریقی اند ہر کہ بشرف این نسبت معنوی مقرر تر آید تاج کرامت بر فرقش نہادند و وثیقہ نجات بدست او دادند **بیت** محمد کان ازل تا ابد ہر چہ ہست ✦ بارایش نام او ہر چہ ہست **نظم** محمد عربی کآبروئے ہر دو سراست ✦ کسے کہ خاک درش نیست خاک بر سر اوست ✦ نماند بعصیان کسی در گرو ✦ کہ دارد چنین سیدی پیش رو ✦ چہ نعت پسندید گویم ترا ✦ علیک الصلوٰۃ یا نبی الورا ✦ درود ملک بر روان تو باد ✦ بر اصحاب پیروان تو باد ✦ نخستین ابوبکر پیر رسید ✦ عمر پنجہ بر پنج دیو مرید ✦ خرد مند عثمان شب زندہ دار ✦ چہارم علی شاہ دلدل سوار **قطعہ حضرت ابوتراب** نور حضرت ابوبکر دم زنم بخلاف ✦ نور امارت فاروق یم مجال نطق ✦ نور نشستن عثمان چو رانحضی بدگوئی ✦ نور خلافت حمید چو خارجی احمق ✦ سر راوفض خواہم شگاف ہمچو انار ✦ دل خوارج ملعون کفید چون جوزق ✦ **حضرت سعدی شیرازی** خدایا بحق نبی فاطمہ ✦ کہ بر قول ایمان کنی خاتمہ ✦ اگر دعوتم رد کنی ور قبول ✦ من و دست و دامان آل رسول ✦ و بر آل عظام و اصحاب کرام او کہ قال رسول صلے اللہ علیہ وسلم بأیہم اقتدیتم اہتدیتم بنی از آن معنی است کہ آن سر آمد کان نوع بشر بعد الانبیاء والمرسلین معظم و مکرم در راہ یافتگان و ہدایت نشان طریق مستقیم ان الدین عند اللہ الاسلام اند و حضرت عالمیان زوجہ مطہرہ ہمشیرہ امہ المومنین

که درشان ایشان آیت کریمه لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا دلالتی دارد برصفای
طینت وخلوص نیت ایشان رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ا بعد میگوید فقیر حقیر خاکپای درویشان بنده
علی اصغر ابن مخدوم شیخ مودود ابن مخدوم شیخ محمد قریشی چشتی بهدانوی ثم فخوری از اولاد بندگیحضرت
مولانا قدوة المحققین سید العارفین برهان الزاهدین شاه فرید الدین مسعود گنجشکر اجودهنی رضی الله تعالی عنه چون
درین زمان اکثر مردمان در باب نسبت خدم مبالات بسیار بود که بحکم خیر النبوی لعجم خیر من نبوی العجم صیغوان
اختلاط میسازند خصوصاً در فرزندان قطب العالم حضرت خواجه گنجشکر قدس الله سره که در کثرت اولاد
حضرت مهتر آدم صلوات الله علیه السلام ثانی میتوان گفت مداخلت بعضی که بتکلیف خود را در سلک
اولاد آن حضرت منسلک ساخته اند و مخل انتظام دین سلسله عالیگشته اند مناسب چنان دید که بطریق
این قصص قال الله تعالی انا خلقناکم من نفس واحدة وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا بجهت حفظ
مراتب جنس از تاجنس طبقات اصول وفروع از ابتدائے آنحضرت الی یومنا هذا حسب طاقت بشریت
خود مطابق آنچه از کتب ملفوظ وغیره واز لفظ مبارک حضرت نتیجة المشائخ والاولیا حضرت مولانا
ومخدومنا دیوان پیر شیخ محمد ولد دیوان شیخ ابراهیم بن دیوان فیض الله ابن حاجی الحرمین حضرت
دیوان تاج الدین محمود صاحب سجاده حضرت بابا فرید شکر گنج رحمة الله علیه شنیده وتحقیق نموده واز
کتب خانه درگاه شریف روایات ونقلهائی یافته جمع نموده وذکر خلفای عظام آن حضرت وبیان بعضی
از احوال ذکر اولاد بندگیحضرت مخدوم زین العابدین چشتی البدانوی از اولاد حضرت خواجه فرید الدین
قدس سره وبیان عمرهای عالیه وبیان انتساب بالکاتب الحروف بسلسلهائی بزرگواران وبیان
اولاد بندگیحضرت مخدوم شیخ محمد سعد حاجی که پسر عم بندگی حضرت بابا فرید الدین گنجشکر قدس سره بودند
وبیان بعضے از اولاد حضرت خواجه عبد الله انصاری المعروف بشیخ الاسلام قدس الله سره
العزیز وبیان بعضے قوم که در پیش از حضرت بابا صاحب در پاک پتن وگرد ونواح مسکن بودند
وبهمهائی از دست ایشان فیض اسلام یافتند ومرید گشتند در تحریر آورده جمع نمودم که تا هر کس بهره مند
از احوال ایشان گردد واز اولاد آن حضرت در پیوند انتساب باکفو خود در غلط نیفتند وبیگانه

وخویش گمانند با یک دیگر ممتاز دانند چون این سلسله کبری در معنی فرع و منبعث از اصل شجره طیبه حضرت
ابراهیم خلیل اللہ و اسماعیل ذبیح اللہ و خلیفه دوم حضرت عمر فاروق قریشی مکی رضی اللہ عنه بنود چون
حضرت رسالت پناه صلی اللہ علیه وسلم ایمائی کرده لازم نمود که جهة تبرک واستنزال رحمت که عند ذکر الصالحین
تتنزل الرحمة هست پاره ابتدائی از ذکر نسب وحسب وحلیه وازواج مطهرات واولاد وولادت ووفات حضرت
رسالت پناه محمد مصطفی صلی اللہ علیه وسلم و ذکر خلفاء الراشدین رضی اللہ عنهم اجمعین و ذکر بعضی تابعین
آن حضرت آنقدر که تقریب و گنجایش مقام اقتضائی آن کند نقل و روایات صحیحه از کتب معتبره سیر ملفوظ
وغیره مثل روضة الاحباب و روضة الشهداء و تذکرة الاولیا و نفحات و راحت القلوب و خیر المجالس و سراج
الهدایت و اسرار الاولیاء و سیر الاولیاء و سیر العارفین و اسرار السالکین و جواهر السالکین و جامع العلوم
و جواهر گنج و فوائد السالکین و گلشن اولیاء وغیره درصدر این کتاب آورده باعانت اللہ تعالی وحسن توفیقه
امید از خواننده وبیننده التماس آنست که بر خطائی این قلیل البضاعت ذیل صفح عفو انداخته و برا بدعائی
خیر یاد فرمایند الانسان مرکب من الخطا والنسیان بنا که این کتاب را بنام **جواهر فریدی** مسمی ساخته
بتاریخ سیوم ماه ربیع الاول در سنه یکهزار و سی و سه ۱۰۳۳ در عهد خلافت حضرت سلطان نورالدین محمد
جهانگیر بادشاه غازی خلد اللہ ملکه ابتدا باهتمام رسید شتمل گشت بر پنج باب **باب اول** نسب
حسب وحلیه وازواج مطهرات واولاد وولادت ووفات حضرت رسالت پناه محمد مصطفی صلی اللہ
علیه وسلم و ذکر خلفاء الراشدین رضی اللہ تعالی علیهم اجمعین در ینباب شش فصلست.

فصل اول دربیان نسب وحسب وحلیه وازواج مطهرات واولاد وولادت حضرت
رسالت پناه صلی اللہ علیه وسلم **فصل دوم** دربیان نسب وحسب وحلیه وازواج و
اولاد وولادت ووفات ومدت خلافت امیر المومنین وامام المسلمین حضرت ابوبکر صدیق قریشی مکی
رضی اللہ تعالی عنه **فصل سوم** دربیان نسب وحسب وحلیه وازواج واولاد وولادت ووفات ومدت خلافت
امیر المومنین وامام المسلمین حضرت عمر بن خطاب قریشی مکی رضی اللہ تعالی عنه **فصل چهارم** دربیان نسب وحسب
وحلیه وازواج واولاد وولادت ووفات ومدت خلافت حضرت عثمان ابن عفان قریشی مکی

ذالنورین رضی اللہ تعالی عنہ **فصل پنجم** در بیان حسب نسب و حلیہ و ازواج و اولاد و ولادت و وفات و
مدت خلافت امام الاتقیین اسد اللہ الغالب حضرت شاہ علی قریشی مکی رضی اللہ تعالی عنہ و نیز در بن فصل ذکر صاحبزادگان
امیر المومنین حضرت امام حسن و امیر المومنین حضرت امام حسین و ذکر ولادت و شہادت و اولاد رضی
اللہ عنہم اجمعین درج کردہ شدہ **فصل ششم** در بیان نسب و حسب و اولاد و تاریخ وفات حضرت
امام اعظم ابو حنیفہ کوفی بن ثابت بن نعمان رضی اللہ عنہ و ذکر نسب صاحبیہ حضرت ایشان حضرت امام محمد
و حضرت امام ابو یوسف القاضی رضی اللہ عنہما و ذکر تاریخ نسب و وفات امام شافعی رضی اللہ تعالی عنہ و
ذکر در بیان نسب و تاریخ وفات امام احمد حنبل رضی اللہ عنہم اجمعین **باب دوم** در بیان نسب و حسب تا سلسلہ
خاندان چشت و تمام احوال ایشان و بعضی احوال آنحضرت سراج المحققین برہان العاشقین قطب الاقطاب خواجہ
سید السادات معین الدین حسن سنجری قدس اللہ سرہ العزیز و تعداد فرزندان کہ از صلب آن حضرت در
ظہور جلوہ یافتہ و ذکر احوال حضرت سید السادات خواجہ قطب الملۃ والدین حضرت خواجہ قطب الدین بختیار اوشی
کاکی قدس اللہ سرہ العزیز و در بیان نسب و حسب و حلیہ و ازواج و اولاد و وفات و ولادت حضرت
بابا فرید الحق والشرع والدین گنجشکر قدس اللہ سرہ العزیز و ذکر خلفائی الراشدین حضرت ایشان و ذکر
در بیان حسب و نسب و اولاد حضرت مخدوم شیخ نجیب الدین متوکل بہ او در حقیقی خود و آن حضرت
قدس اللہ سرہ ہم در نہ باب و دوازدہ فصلست **فصل اوّل** در بیان احوال حسب و نسب و
اولاد و ولادت و وفات خواجہ معین الدین حسن سنجری قدس اللہ سرہ العزیز و تعداد فرزندان
آنحضرت **فصل دوم** در بیان نسب و حسب و اولاد و ولادت و وفات حضرت قطب الدین بختیار
اوشی کاکی رضی اللہ عنہ **فصل سوم** در بیان نسب و حسب و سلسلہ و زوجات و اولاد و ولادت
و تاریخ وفات و ذکر خلفائی حضرت قطب العالم شاہنشاہ بابا فرید الدین گنجشکر قدس اللہ
سرہ العزیز و ازواجہم **فصل چہارم** در بیان نسب و حسب و ازواج و اولاد حضرت مخدوم
دیوان بدر الدین سلیمان صاحب سجادہ بابا فرید الدین رضی اللہ تعالی عنہ **فصل پنجم**
در بیان نسب و حسب اولاد و وفات حضرت مخدوم شیخ شہاب الدین گنجعلم ابن حضرت خواجہ فرید الدین رح

گنجشکر قدس سره العزیز **فصل ششم** دربیان نسب و حسب و اولاد و وفات حضرت مخدوم نظام الدین
ابن حضرت بابا فرید الدین قدس سره العزیز **فصل هفتم** در بیان حسب و نسب و اولاد و وفات حضرت مخدوم شیخ یعقوب
ابن حضرت خواجه فرید الدین گنجشکر قدس سره العزیز **فصل هشتم** دربیان ذکر حضرت مخدوم عبد الله شاه ابن حضرت خواجه فرید الدین
گنجشکر قدس سره العزیز **فصل نهم** دربیان قران حضرت شیخ فرید الدین گنجشکر قدس سره مساة بی بی فاطمه و بی بی
شریفه و بی بی مستوره و بیان اولاد ایشان **فصل دهم** دربیان حسب و نسب و اولاد بندگی حضرت قطب الاولیا
سید السادات مولانا بدر الدین اسحاق داماد و خلیفه خواجه فرید الدین قدس سره العزیز **فصل یازدهم** حسب و نسب
و اولاد حضرت مخدوم شیخ نصر الله متبنی فرزند حضرت بابا فرید الدین قدس سره العزیز **فصل دوازدهم**
دربیان حسب و نسب اولاد حضرت و وفات بندگی حضرت شیخ نجیب الدین متوکل برادر حقیقی و خلیفه حضرت خواجه
فرید الدین قدس سره العزیز **باب سوم** دربیان حسب و نسب و ازواج و اولاد و تاریخ وفات حضرت قطب العالم
سراج المحققین برهان العاشقین حضرت مخدوم شیخ زین العابدین الچشتی البهدلوی از اولاد با صاحب
قدس سره العزیز و درین باب شش فصلست **فصل اول** دربیان حسب و نسب و ازواج و اولاد و
تاریخ وفات بندگی حضرت مخدوم شیخ زین قدس سره **فصل دوم** دربیان اولاد حضرت جهان شاه ابن
شیخ زین قدس الله سره که بشرف سجاده آنحضرت مشرف بودند **فصل سوم** دربیان اولاد حضرت مخدوم
سلطان شاه ابن شیخ زین قدس سره العزیز **فصل چهارم** دربیان حضرت برهان الدین ابن حضرت
زین الدین قدس سره **فصل پنجم** دربیان حضرت مخدوم شیخ معز الدین شاه ابن حضرت زین قدس سره العزیز
فصل ششم دربیان اولاد حضرت مخدوم تاج الدین ابن حضرت زین الدین قدس سره
باب چهارم دربیان تذکره عرسهای حضرت رسالت پناه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و
بعضے پیغمبران صلوات الله علیهم اجمعین و خلفاء الراشدین و اصحاب کبار و مشائخ خاندان و
بعضے از بزرگان کاتب الحروف و بیان پیوند انتساب والا کاتب الحروف بسلسلهای
عالیه قدس سره العزیز و این باب مشتمل بر پنج فصل است **فصل اول** دربیان تذکره
عرسهای **فصل دوم** دربیان انتساب والا کاتب الحروف بسلسله عالیه چشت اهل

بهشت که از جهته پیر دستگیر خود بندگی حضرت قدوة المحققین برهان العاشقین قطب العالم حاجی الحرمین
الشریفین مخدوم دیوان شیخ تاج الدین محمود سجاده نشین حضرت بابا فرید الدین قدس سره العزیز **فصل سوم**
در انتساب والاکاتب الحروف بسلسله عالیه چشتیه اهل بهشت که از طرف اباست و تا حضرت شیخ
زین رسیده بحضرت گنجشکر قدس سره میرسد **فصل چهارم** در بیان انتساب والاکاتب الحروف
که بسلسله عالیه قادریه که از جهته مرشد بزرگوار خود بندگی حضرت شیخ محبوب ظریف المعروف
بشیخ مودود ابن شیخ محمود فاروقی چشتی و بعضی از اشغال شطاریه و اجازت نامه سلسله
حضرت بدیع الدین عرف شاه مدار قدس سره که از جهته مرشد بزرگوار خود سید السادات
بندگی حضرت میران سید پیر حسین ساکن محمد آباد **فصل پنجم** در بیان اولاد حضرت
شیخ سعد حاجی که عم زاده حضرت بابا فرید گنجشکر ست قدس سره **باب پنجم** در بیان
حسب و نسب و اولاد حضرت شیخ عبد الله انصاری المعروف بشیخ الاسلام قدس الله سره
العزیز و در این باب سه فصلست **فصل اول** در بیان اولاد حسب و نسب حضرت عبد الله
انصاری قدس سره **فصل دوم** در بیان اقوام هائے که مسلمان کرده اند **فصل سوم**
در بیان بعضی قوم که پیش از حضرت قطب العالم خواجه فرید الدین گنجشکر مستوطن در پاک پتن
که آنوقت نام شهر اجودهن بود که از برکت آمدن حضرت ایشان مسلمان شدند
و مرید گشتند. **باب اوّل** در بیان نسب و حسب و حلیه ازواج مطهرات و اولاد و ولادت
و وفات حضرت رسالت پناه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و ذکر خلفاء الراشدین
و ذکر تابعین رضی الله عنهم اجمعین و این باب مشتمل بر شش فصل **فصل اوّل**
در نسب سرور کائنات خلاصه موجودات بدانکه در سیر کازرونی و در روضة الاحباب
مسطورست که جمهور اهل سیر و تواریخ و علم انساب بیشتر از عدنان تا از حضرت مهتر آدم
صلوات الله علی نبینا بر عدد و اشخاص مختلف الاقوالند چنانچه در میان
عدنان و حضرت مهتر اسمعیل علیه السلام شش عدد گفته نهایت تا چهل عدد

هم گفتند و هم چنین در میان حضرت اسماعیل صلوات الله تا حضرت مهتر آدم صفی الله نوزده کس گذشته
اند بر شرافت و نجابت آنها متفق اند ذکر حدیث از سرور انبیاء علیه الصلوات و السلام من اصلاب طیبه
فی الارحام طاهرة ممسک میدارند و شما اسماء در روضة الاحباب تا از حضرت مهتر آدم صلوات الله
هم بدین نمط مسطور است بدانکه نوشته اند حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ابن عبد الله
ابن عبد المطلب ۰ ابن هاشم ۰ ابن عبد المناف ۰ ابن اقصی ۰ ابن کلاب ۰ ابن مره ۰ ابن عدی ۰ ابن
کعب ۰ ابن لوی ۰ ابن غالب ۰ ابن فهر ۰ ابن مالک ۰ ابن نضر ۰ ابن کنانه ۰ ابن خزیمه ۰ ابن مدرک ۰ ابن
الیاس ۰ ابن مضر ۰ ابن نزار کنی ۰ ابن معد کنی ۰ ابن عدنان ۰ ابن اود ۰ ابن اسبع ۰ ابن یشجع ۰ ابن ثابت
ابن نبت ۰ ابن الصبیح ۰ ابن جمیل ۰ ابن قیدار ۰ ابن قیضان ۰ ابن بحضرت مهتر اسماعیل علیه السلام ۰ ابن حضرت
مهتر ابراهیم علیه السلام ۰ ابن آذر بت پرست ۰ ابن تارخ ۰ ابن اشوخ ۰ ابن عزان ۰ ابن قانع ۰ ابل غالب
ابن شالخ ۰ ابن ارفخشد ۰ ابن سام ۰ ابن حضرت مهتر نوح پیغمبر علیه السلام ۰ ابن لمک ۰ ابن متوشلخ ۰ ابن
اخنوخ و هو حضرت ادریس پیغمبر علیه السلام ۰ ابن یرد ۰ ابن مهابیل ۰ ابن قیضان ۰ ابن
انوش ۰ ابن حضرت بشیث پیغمبر علیه السلام ۰ ابن حضرت آدم صفوة الله علیه السلام و کرماور پیغمبر
علیه السلام از سیر کار روی نگاشته میشود و بی بی امینه ۰ ابن وهب ۰ ابن عبد المناف ۰ ابن زهره ۰ ابن
کلاب ۰ ابن مره و زهره زنی است که نسب بوی باز خوانده اند و در تاریخ که نامیت قائم مقام تذکیر شده
و مادر بی بی امینه بره بنت عبد العزیز ابن عثمان ابن عبد الله ابن قصی ابن کلاب است و مادروی
بره بنت عوف بن عبید ابن عویج ابن عدی بن کعب بن لوی ست و مادروی قلابه بنت حارث
و مادروی رئیه تغلب بن حارث بن تیم بن سعد ست و مادروی عاتک ست بن حاضره بنت خطیط
بن جشم بن نصیف و مادروی لیلی بنت عوف ست و نام مادر وهب بن عبد المناف که جد حضرت
محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم قیله بنت ابی قیله و قولی آنست که هبره بنت وجره بن غالب
بن حارث بن مکانست و مادروی مسلمی مادروی معاویه بن کعب ست و مادروی جهره بن
غالب سیلامه بنت وهب ابن انجیر بنت لوی بن غالب بن فهر بن مالک ست و مادروی

سلمی بنت کعب ست و مادر جبرین غالب سلافہ بنت وہب ابن البکیر و مادر وی بنت قیس بن
ربیعہ ست و مادر عبد المناف حمل بنت مالک و مادر وی زہرہ بن کلاب ام اقصے فاطمہ ست عمہ
بن سہیل بود و جبرین غالب کہ یاد کردہ شدہ الرکنیہ ست کہ قریش نسبت حضرت رسالت
پناہ محمد مصطفے صلے اللہ علیہ وسلم بوی خواندہ و او ترک بت پرستی کردہ بود بخلاف
قریش شعری می پرستیدند وی گفت شعری در آسمان و زمین تاثیر میکند و ہیچ کوکب این
سیر ندارد و چون حضرت رسالت پناہ محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بخلاف قریش بودہ و دعوت
بحق میکرد و او را ابن ابی کبشہ میگفتند محمد بن شہاب گفتہ کہ پانصد زن از جدہ ست حضرت
رسالت پناہ محمد الرسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نوشتہ دیدہ ام کہ ہیچ کدام از ایشان بخاخ و طریق نا پسندیدہ
مثل زنان جاہلیت ملوث نشدہ پاک جلد بودند حضرت ابن عباس رضی اللہ عنہ روایت میکند کہ حضرت رسول
اللہ صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ کہ از حضرت مہتر آدم علیہ السلام تا مادر خود بنکاح تولد کردم و سفاح در آن
میان واقع نشدہ **ذکر در بیان** اوصاف و شمائل سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم در روضۃ الاحباب آوردہ
کہ مقسم میشود بر دو قسم صوری و معنوی کہ عبارت از خلق و خلق آن سر و راست اما بیان صفات صوری
کہ مبنی از ہیکلیت و شکل و ہیات و اعضاء و جوارح اوست اصحاب حدیث و ارباب سیر و خبر
در کتب معتبرہ چنین آوردہ اند کہ خلق آنحضرت معتدل بودہ و بتمام اعضاء و جوارح او دال
بود بر کمال اعتدال مزاج وی قد مبارکش نہ بلند بود و نہ دراز و نہ کوتاہ و مع ہذا چنانچہ گفتہ اند ذا ملک و اقامتی
کہ رفتی بیک شیر گردن از و بلند تر ے نمودی و در ہر مجلس کہ بنشستی از اہل مجلس بزرگتر
بودی سر آن سرور بزرگ و موئی وی خوش سیاہ اما جعد بغایت نبود گیسوئی مشکبوئیش
گاہے بنصف گوش و گاہے بنزدیک و گاہے بسر دوش میرسید احیانا چہار گیسوئی تافتہ
گذاشت جبین مبینش کشادہ و در ابروان دور گی بود در حین غضب تمتلی بود و
ظاہر شدہ چشمان منورش در عین حسن سیاہی آن بغایت سیاہ و سفید و در سفیدی و
سیاہی آن رگہائے سرخ مینمود با دام چشم بود و قوت باصرہ اش از ہمہ تیز کہ در تاریکی چنان مینمایہ

که در روشنائی بینش از استخوان پیشانی مرتفع بود بینی آن سرور از خود بینی طول دار تعالی فی الجمله
میداشت و مرآنرا نوری بود گردنش دوسے برآمده هرکه از روئی تامل در و نظر میکرد پنداشت که اسم اله
است یعنی گردنش نهایت طول و فی الحقیقت چنان بود و دانش گشاده اما بغایت ملیح و زیبا نهایت
سفید و براق و اطراف آن تیره و باریک و در میان دندانش گشاده و در بین تکلم گویا نور از ان
بیرون مے آمد و روئی آن سرور مدور چون ماه شب چهاردهم می درخشید و رنگ رویش بغایت سفید
بود و بک اندکی حمیرتی داشت لیکن لون مبارکش نورانی چنانچه گویا آن از نقره ریخته بودند و محاسن
مبارکش انبوه و گردن اندامش بلند و در غایت صفا چنانچه گویا گردن آهوئی یا صورتے
بود از نقره میان دو شانه اش از یکدیگر دور کاهل را اعضایش جلیل و سینه بے کینه اش هموار
کمیان از سینه تا ناف خطی باریک از موئی کشیده و باقی آخر سینه و شکمش بے موئی و ساعد و مشک
و اعالی سینه اش هموار و یکسان موئی داشت و سرهائی استخوان اعضایش بزرگ و گوشت هر بندش
متمارک بود و در خلقت نداشت و زنخدانش طویل کشاده و نرم تر از حریر و ساقهائے
آن حضرت خالی از رقتی نبود و انگشتان دست و پایش دراشت و غلیظ عقب تنگ عاقبتش
کم گوشت دیم کم گوشت قدمش بر داشته از زمین و بر آن متصل نبوده و پشت پائے و نعالش
املس و نرم و هیچ کثرت و شقاق هم نداشت چنانچه آب بران نمی ایستاد و حاصل سخن آنکه جمیع
اعضائی و جوارح آنحضرت تمام خلقت و مناسب بود و آصف او میگفت کما رایتی قبله
و کا بعد مثله ندیدم پیش از و مانند او و از جابر بن سمره رضی الله تعالی عنهما مرویست
که گفت در شب مهتاب میدیدم که حضرت پیغمبر صلے الله علیه وسلم جامه سرخ پوشیده و بسفیدی رخسار
با انوار آن سرور نگاه میکردم و در روئی ایشان ماه را بعینه و میدم بحق تعالی سوگند که نزد من
از ماه احسن مینمود و از حضرت ابو هریره رضی الله تعالی عنه مرویست که گفت ندیدم من هیچ چیز
را احسن از حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم گویا آفتاب در وجه مبارک او جاری بود و
ربیع بن مسعود در وصف حضرت گفته ؎ اذا رأیت الشمس طالعة و ابن عباس رضی الله تعالی عنه

گوید حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم هرگز درا مر برابر آفتاب نه ایستاده والا که نور او بر نور آفتاب غلبه میکرد و هرگز در پیش چراغی نه نشست الا که نور او بر نور چراغ غلبه کرد و مهر نبوت در میان دو شانه او بر وایتی بر سر شانه چپ میداشت و از گوشت پاره مقدار شتری و بر وایتی آنکه نوشته بود که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم و خاتم النبیین و بر وایتی آنکه نوشته بود وجهه فانك منصور لیکن این دو روایت ضعیف است عرق مطهرش در غایت خوشبوئی جابر بن سمره رضی الله عنه میگوید حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دست مبارک خود بر سینه من مالید دست ایشان بوئی خوش تر شمیده گویا دست از طبله عطار برآورده و ائلی بن حجر رضی الله عنه روایت کرده من یکبار مصافحه آن سرور کردم تا مدتی چون دست من عرق میکرد بوئی خوشتر از عطر می شمیدم و در اخبار وارد شده که نوبتی دلو آب پیش آن سرور صلعم بردند از آن دلو حضرت آب آشامید پس آب دهن مبارک در دلو افتاد و آن دلو در چاه ریختند بعد از آن بوئی مشک از آب چاه می آمد **نقل** ست ازام سلمه مادر مومنان که عرق آن حضرت جمع کردم و با قدری بوئی خوش مخلوط ساختم از همه طیبها الطیب بود و از حضرت ابو هریره رضی الله عنه مرویست که گفت مردی دختری خود عروسی میساخت و در تجهیز وی بآن سرور استعانت کرد نزد او چیزی حاضر نبود که بآن مرد بدهد فرمود تا شیشه بیاورد و قدری عرق خود در آن شیشه بکرد و فرمود که بگوئی که تا او را بجای مشک استعمال کند چون بوقت عروسی بآن خوشبو ساخته خود را اهل مدینه بوئی خوش شمیدند و آن خانه را بیت المطیب نام نهادند **نقل** از انس بن مالک رضی الله عنه که چون محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم در کوچه ای از کوچهای مدینه میگذشتی مردم را بوئی مشک می شمیدند و می دانستند که آن حضرت از بنجا گذشته اند والله اعلم بالصواب و اما صفات معنوی آنحضرت که عبارت از خلق الله و مستی از تجلی نفس کریم او و بفضائل و شمائل آن سرور در کمال خلق الله بمرتبه رسیده بود که حق تعالی در قرآن مجید یاد [illegible] و انك لعلی خلق عظیم علما گویند خلق وی را عظیم گفته برای آن که

مکارم اخلاق در وی مستجمع بود زیرا که حق تعالی در سورت انعام انبیاء و اولیاء را ذکر کرده و
بر ایشان ثنا گفته گفت اولئک الذین ایتناهم الکتاب والحکم والنبوت بعد از ان حضرت محمد مصطفی صلی
علیه وسلم را فرموده و امر کرده باتباع سیرت و طریقت ایشان گر اولئک الذین هداهم الله فبهداهم
اقتده و هر یک از ایشان مخصوص بوده اند بخصلت حسنه نوح علیه السلم بشکر و ابراهیم علیه السلم و موسی علیه السلم
با خلاص و هنر اسماعیل علیه السلم بصدق و وعده و هنر یعقوب بعدل و هنر ایوب بصبر و هنر داود باعتذار
و هنر سلیمان بتواضع و هنر عیسی بزهد چون آن حضرت مامور بود باقتدای ایشان خلق الله هر یک را فرا
گرفته و مراتب تمام در وی جمع گشته پس مکارم الاخلاق مشتمل باین ست ابوبکر اهلی رضی الله عنه
گویند خلق الله عظیم آنرا گویند و خوانند که انه جاء بالکونین عن الحق و خبر معتبره انما بعثت علی
مکارم الاخلاق از حضرت بی بی عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها پرسیدند که خلق الله حضرت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم چگونه بود در جواب او گفت که خلق او قرآن بود یعنی باوامر و نواهی و
آداب و اخلاق ما قرآن میشود عمل میفرموده و حسن خلق آنسرور بمرتبه بود که هرگز بهیچکس را
از زمره یاران و خدمت گاران نمی آزرد و انس بن مالک رضی الله عنه تعالی میگوید ده سال
خدمت آن حضرت کردم در سفر و حضر و هر چه کردم نفرموده که چرا کردی و هر چه نکردم نفرموده
چرا نکردی یعنی اگر در شرائط خدمت قصوری واقع شد بر روی من نیاوردی مراد این است
نه تفریط و افراط خدمت قصور نه در اموارت منهیات و حضرت صدیقه رضی الله عنه گوید نبود
هیچ از وی نیکو خوئی تر از حضرت رسول صلی الله علیه وسلم هیچکس گر او را خواندی در جواب
او لبیک گفتی و با یاران در همه احوال موافق بودی اگر ذکر دنیا وی میکردندی وی نیز
ذکر دنیا میکردندی و اگر ذکر آخرت میکردی وی نیز ذکر آخرت میکردی و اگر ذکر طعام
و شراب رفتی وی نیز با ایشان موافقت نمودی در حضور آن حضرت یاد امور جاهلیت
میکردند وی خندیدندی وی نیز بخاطر ایشان تبسم میفرمود و گویند نوبتی حضرت صلی الله علیه وسلم
بخانه خود در آمد و مردم با وی بودند چنانچه خانه مملو شد و جریر بن عبد الله البجلی رضی الله عنه را جائی

خانه که بنشیند در بیرون خانه بر روی زمین بنشست حضرت آزان امر واقف شد ندیده دائی بارک
خود را چیدند و بجانب جبرئیل انداختند و فرمودند برآنجا بنشین جبرئیل آنرا بر روی خود مالیده بوسید و بر سر خود
از حضرت عایشه صدیقه رضی الله عنه پرسیدند که حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در خانه چه دستور عمل مینمود
در جواب گفت که آنحضرت در خانه خود چنان سلوک میکرد که یکی از احاد الناس سلوک میکند و بکار های
خانه قیام مینمود و جاروب میکرد و جائه خود میدوخت و نعلین پاره وصل میکرد و شتران را آب میداد و علوفه
رامی دشید و خادم را در کارهای مدد میداد و با او طعام میخورد و بضاعت خود را از بازار خود میآورد
و بخانه می آورد از حضرت امام حسین بن امیرالمومنین حضرت علی رضی الله عنه مرویست که گفت از پدر خود پرسیدم
که حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم چون بخانه می آمد بچه نوع عمل مینمود جواب داد چون آنحضرت در آمدی اوقات
خود را سه قسم ساختی قسمی را در طاعت و عبادت حضرت خداوند تعالی و قسمی را در تفقد اهل و
عیال و قسمی بجهت مهمات خاصه خود بجهة اصلاح حال امت مشغول میشد و خواص و اهل فضل را
بخود خوشنود و ایشان را بتحفه و هدایا علوم مخصوص میگردانید که تا بوسیله ایشان عوام از آن
اسرار و علوم محظوظ میشدند و می گفت آنکس که در مجلس من حاضرست بغائبان برساند و یاران
میفرمود حاجت کسی که خود استطاعت و قدرت رسانیدن بمن ندارد و شما بمن رسانید بدرستیکه هر کس که
خواهد حاجت کسی را که خود نتواند رسانید حق سبحانه تعالی هر دو قدم او را در روز قیامت ثابت دارد
یاران نزد آنحضرت میرفتند در حالی که طالب علمی را از دو نه اکتساب نمودند و آنرا رغبت بر علم و ادب
نمودند و دیگران را دلالت بر طلب علم و ادب نمودند حضرت امام حسین بن امیرالمومنین علی کرم الله وجهه
گویند پرسیدم از پدر خود زمانی که بیرون از خانه بودی حال او چه بود گفت خود را از همه مذمات
نگاه داشتی و خاطر اصحاب را تالیف فرمودی و ایشان را رنجیده خاطر نساختی و کریم هر قوم را
گرامی داشتی امور آنرا بایشان تفویض نمودی و از مردم خود را نگاه داشتی بی آنکه همواره از ایشان
بخلق و طاعت با ایشان طی کردی و تفقد اصحاب بجای آوردی و از حال ایشان متفحص بودی و
نخستین تفقیح بد نمودی و از حق نگذشتی بهترین مردم پیش او مقرب و افضل آن بود که نیک خواهی

او مسلمانان بیشتر میبود و مرتبه کسی نزد او عظیم تر بودی که مادات و با مردم بهتر بودی حضرت حسین رضی الله عنه گوید پدر سیدم از مجلس وی گفت از هیچ مجلس برنخاست و بهیچ مجلس ننشست مگر بیاد خدای تعالی و چون بقومی رسیدی هر جا که مجلس باو منتهی شد بنشستی و یاران را بآن جای امر فرمودی و هر یک از هم نشینان خود را نصیب دادی و گرامی داشتی چنانچه همه کس گمان بردندی که هیچکس بخدای گرامی تر نزد ایشان نیست هر که بآن حضرت مجالیه یا سوال نمودی حاجت او روان کردی یا بسخنی با وشیرین گفتی فراخی خلق او تمام گنجائی داشت و شفقت او با مردم بمرتبه بود که گویا پدر همه ست مجلس او علم و حیا و امانت بود و در مجلس او آواز بلند بر داشته نشدی و غیبت و فحش و بدست کسی در مجلس او نبودی و اعتقادات باطله بعضی سبقطات و ضلالات اگر یکی از اهل مجلس واقع شدی ظاهر نمودی یا بک اخفا کردندی یاران در مجلس او در مقام عدل بودندی با یکدیگر فضل دران مجلس بتقوی بودی و با یکدیگر فضل متواضع بودندی تو قیر با کبیر و ترحم با صغیر شعار ایشان بود و محافظت غریب و دار با حاجت روائی کردندی مروت زهد آن حضرت بمرتبه بود که بتمام دنیا را در نظر همت او عرض کردند التفات با و نمودند از دنیا بیرون رفت و توکل آن حضرت آن بود مرتبه یکماهی در خانه آتش افروخته نشد و به آب خرما گذرانیدگاه بودی که با نان جو اکتفا نمودی افطار نبودی گاه بودی که حضرت شبی گرسنه بخواب رفتی و روز دیگر روزه دار بودی و اگر خواستی حق سبحانه چندان بدادی که در خاطر هیچ احدی نیامدی لیکن بتوکل میگذرانید با علائق دنیا الفت نکردی یکبار مهتر جبرئیل علیه السلام نزد او آمد و گفت بدرستی که خداوند تعالی ترا سلام میرساند و میگوید پیغامبری و بفرمائی که این کوه ها همه طلا و نقره گردانم و با تو در هر جا باشند پیغمبر سر خود را از نماز باز زد و گفت من نخواهم ذات باریتعالی اینچنین هم آنگاه گفت کما جبرئیل اَلدُّنْیَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ وَمَالُ مَنْ لَا مَالَ لَهُ وَلَهَا یَجْمَعُ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ مهتر جبرئیل گفت بیتک الله یا محمد بقول ثابت یا حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ما بقول الثابت و از حضرت حدیث دیگر وارد شده که فرمود با دنیا چه کار من و دنیا مثل همچون سواریست که در بستان گرم بدرختی سایه دار استد که آن را ظاهر گرسایه خوش باشد فرود آید و زمانی در سایه

آن درخت استراحت نماید انگاه سوار شود و روان گردد و تواضع آن حضرت بمشابه بود که در مجلس دانوی های
خود را از زانوی همنشین خود نمیگذرانید و هر کس که باو رسیدی اول سلام کردی و ابتدا بمصافحه نمودی و دامن
خود را از حضور اصحاب دور نکردی و هر جای که رسیدی و کسیکه بر وی آمدی یا عمار بر دوش خود
نشاندی و اصحاب را بکنیت و نام و لقب کردی و قطع سخن هیچکس نکردی و چون کسی بنزد حضرت فتی
حاجتی داشتی او را در نماز بودی نماز را تخفیف کردی و حاجت او برآوردی و باز بنماز مشغول شدی و میفرمود
کَانَ تَنْظُرُ وَفِی کَفِّکَ النَّظْرَةُ النَّصَارٰی عِیسَی ابْنَ مَرْیَمَ فَمَا تَعَمَّدَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَیُکْرِمُ مَنْ یَنْظُرُ کَانَ یَخْشَی عَلَیْهِ وَمَنْ
فرمود و مَنْ قَالَ لَا تَأْخُذُ مِنْ یَدِ مَنْ یَخْشَی فَقَدْ کَذَبَ انس بن مالک رضی الله تعالی عنه گوید زنی در طریق مدینه
منوره آن سرور را پیش آمد و گفت که یا حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم با تو حاجتی است فرمود در کدام کوچه
از کوچهای مدینه که میخواهی بنشین که تا بنشینم و مهم ترا کفایت کنم و کنیزک از کنیزکان اهل مدینه دست وی را گرفت و هر جا که
میخواست ببرد از غایت تواضع و بیتکلفی برفت و دعوت بنده را اجابت میفرمود
وَدَعِیتُ اِلَی کُرَاعِ الْهَجِیتِ وَاُهْدِیَ اِلَیَّ ذِرَاعُ الْقَبِلَتِ وگاه بودی که او را بنان جو اشکنه و پیه متین
دعوت میکرد و اجابت میفرمود و هر جود و کرم و سخا و مروت بغایتی بود که هرگز هیچ سائلی را از درگاه خود
محروم نگردانید نوبتی اعرابی از ان حضرت چیزی خواست نمود چندان گوسفند ابوی داد که میان دو کوه
پر شد آن اعرابی نجون بقوم خود رسید گفت ایقوم مسلمان شوید که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم عطائی میدهد که
خوف فقر بعد از ان نیست و گویند که در زمین چنان مال بهرم بخشید که هر چهار ان ماندند و سبب اسلام بعضی از نصاری قریش
آن شد و باخود اندیشیدند که عطائی کسی تواند داد که از درویشی اندیشه نکند و واثق باشد یا آنکه حضرت خداوند
تعالی او را در همه حال فروگزارد و در روی معنوی بدهد و به ثبوت پیوسته که مردی بنزد حضرت آمد و چیزی خواست
در جواب فرمود حالا در دست چیزی ندارم ولیکن بر من خواهی بخر و بهای آن بمن حواله کن چون مرا
چیزی پیدا شود از قبل تو ادا نمایم امیر المومنین حضرت عمر خطاب رضی الله تعالی عنه حاضر بود گفت
یا حضرت محمد رسول الله صلے الله علیه وسلم باین طریق چیزی بوی دادی تا آنکه حق سبحانه و تعالی تکلیف
مالا یطاق نکرده حضرت را این سخن ناخوش آمد مردی از انصار گفت یا حضرت محمد رسول الله انفق ولا تخش

من ولنعش افلا آن سرور متبسم شد آثار سرور در بشره وی ظاهر گشت فرمود که مرا باین طریقه امر کرده اند

نقل هست که نوبتی صد هزار درم بنزد حضرت صلی الله علیه وسلم آوردند همه را بر روی حصیر بخت و بر مردم قسمت کرد چون برخاست یکدرم در انجا نماند بود و لنعم ما قیل واللہ اعلم بالصواب **بیت** هر چه آمدش بدست داد سے پیش ازان بکه دین چه داند کسے که از فقر عار نیست ✤ و از امیر المومنین حضرت ابو بکر صدیق رضی الله عنه مرویست که این بیت بسیار انشا کرده **شعر** اخی دنیا کل شی سالته ✤ فیعطی قوم کل شی ذنب فیغفر ✤ انگاه گفت بیکذه اکان حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم علم پیغمبر بتر بود که هر چند از اقارب و اجانب ایذا می کشید تحمل می فرمود و در صدد انتقام نمی آید بلکه از ایذا آن دشمنان خاطر ایشان بتقدیم میرسانید از عبد الرحمن بن اسیری رضی الله تعالی عنه مرویست که حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم حلیم ترین مردمان و صابر ترین ایشان بود و کلم غیظ بیش از همه کس دیده و از انس بن مالک رضی الله عنه روزے با جمیع اصحاب در مسجد مدینه نشسته بودیم ناگاه دیدیم که حضرت ببروئی رواے ساخته تشریف در مسجد آورند از عقب وی اعرابی در آمد و ردای وی را گرفت و چنان بکشید که کنف آن حضرت بسینه اعرابی خورد و حاشیه در بر سینه آنسرور تاثیر کرد حضرت در وی دید تبسمی فرمود و گفت ماشانک اعرابی گفت تا مرا ازین مال که نزد یک تو ست چیزے بدهید فرمود که تا چیزے بوے داده نشود بعضی از اهل تحقیق گفته اند که جفاے خلق در وے تاثیر نمیکرد زیرا که دیده دل وی ناظر حق بود و مطالعه جمال حق مینمود آرے **قطعه** آنکه جان در روے او خندد چو قند ✤ از ترش روئے خلقش چه گزند و آنکه جان بوسه دهد بر چشم او ✤ کے خورد غم از فلک و از خشم او و فا خود بر وفاے لازم ست هیچ گاه خلاف وعده از لاے تحقق نشده گویند که پیش ازین بحث چیزے بمردی فروخته بود او گفت در همین محل توقف نمائی و من بهاے آن را بیارم برفت و فراموش کرد روز سیوم بیادش آمد آن مرد همان موضع شتافت حضرت رسول الله علیه السلام فرمود اے جوان ما را در ین جا بنشاندی و خود نیامدی بنا بر وعده تو من ازان روز دین موضع نشسته ام **نقل** در شجاعت و دلاوری و جوانمردی آن حضرت انس بن مالک رضی الله عنه روایت کند که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم احسن الناس وجها و اجود الناس قلبا و اشجع الناس

بود از امیر المومنین حضرت علی رضی الله تعالی متقول است که گفت روز جنگ هرگاه در محاربه جمعی اعدا
صید اول از همه دست برانها کردی یکروز در غزوه چنین گذشت که تنها متوجه چهار هزار دشمن شدند
و برایشان حمله کرد و میفرمود که اَنَا النَّبِیُّ لَا کَذِبْ اَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ و بصحت پیوسته که شبی خبر بمدینه
آوردند که جماعتی از اعدا رخود را مسلح و مکمل ساخته بقصد غارت مدینه می آیند غلغله در میان مردم افتاد
آن حضرت شمشیر حمایل کرده بر اسپی ابوطلحه سوار شد و براهل مدینه سبقت گرفته بیرون رفت بعد از انکه
بتحقیق کردند هیچکس نبود مراجعت فرمود و یاران که از عقب حضرت آمدند میفرمود که مترسید که هیچ باکی نیست
در شان حضرت ابوطلحه فرموده انه لبحر و اسع البحر و در حیا بمرتبه بود که راوی
در وصف حیا آن حضرت گفته کَانَ حَضْرَتُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ اَشَدُّ حَیَاءً مِنْ عَذْرَاءَ و از غایت
حیا اگر چیزی از کسی بدیدی که مکروه بودی اورا رویی متغیری پیدا شدی ولیکن بمواجهت با او چیزی نگفتی
و نوبتی مردی بمجلس آمد که بوی اثر صفرتی بود متغیر شد و چون بیرون رفت فرمود که چه شود
اگر او را امر کنند که تا این زردی را از خود بشوید و سهل بن سعد رضی الله تعالی عنه گوید
که آن حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بر خلایق مهربان و سینه وی منشرح و از خوف حق سبحانه
تعالی دایما گریان و طویل الحزن و عظیم الرجا دوایم الذکر و قلیل الاذی و لین الجانب و کریم الوفا
و کاتم السر و امین السماء و الوف و حلیم و ودود و مهربان و مهمان دوست و کریم و حلیم و قایم
با مر حق سبحانه تعالی و دفاکننده بعهد و اجتهاد کننده در عبادت و طالب رضای خدا تعالی بود که ان
حضرة محمد الرسول الله صلی الله علیه وسلم صوام النهار قوام اللیل خاضعا
قریبا راغبا فی الخیرات متضعا رفیقا ذا هدا فی الشربین اهله غریبا و کان رحیما
اهل لطیف الفطیر جمیل العشیرة و لیل الاولت حبیب الفقراء طیب الحنیا تقی الاتقیا
اولیا بزرگان را تعظیم کردی از جهت وقار ایشان و خورد انرا نیز خوردگرفتی امیدی که از جهت
دلجوئی و افتقار ایشان و لغت را بشکر گفتی و اگر اندک بودی و بر فقرای مهربانی
نمودی دکم گوئی و باد قار و هیبت دکم خنده و بسیار تبسم کوکف کشاده و تازه روئی

وشیرین گوئی وخوش ترنم وسخی النفس وادراک تنعم ودرخرج شدی وزود آشتی وزین العقل وپاکیزه طبع وقلیل الکلام وخلائق را چاره جوئی وعیف النفس ومجتنب از شبهه وحرام ولطیف طبع وبذل کننده سلام وذات شریفش متجمع جمیع صفات حمیده واز صفات ذمیمه بغایت دور بود چنانچه درشت خوئی وعیب جوئی وسنگین دلی وشنام دادن وسکر وحریص وجمع کننده مال وبخل ومناع خیر ومکار ومکثار وطماع واکول وکساران وزدوملول وطعن کننده وعجول وضرر رساننده وحسود وختار وعذاء وجرغ کننده وفخر آورنده نبود ومنطر وتکبر وتبجر وهماز وغماز وگنج نهنده وذخیره کننده ومتحقر ومذمت کننده وفخر آورنده نبود وهیچ عادت ناشائسته وناپسندیده در ایشان نبود صلوات الله والسلام علیه **ذکر در بیان عبادت آنحضرت** صلی الله علیه وسلم

در روضة الاحباب آورده فقیسنی الیه وایاک که طوائف علما را در اختلاف ست در آنکه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیش از نبوت بچه کیفیت عبادت میفرمود بعضے برآنند که عبادت وی فکری بود وبعضے برآنند که ذکری وبعضی قلبی نیز اختلاف ست که حضرت بکدام شریعت عمل نموده یا شریعت مهتر موسی یا عیسی یا ابراهیم خلیل الله صلی الله وسلم یا بطریقه مهتر نوح یا بطریقه مهتر آدم علیه السلام یا جمیع شرائع من قبله وهم گفته اند ودلائل وفضائل وتفاضیل این اقوال در محل خود مبین شده واما بعد ظهور نبوت قولی آنکه از عشق بهر شریعتی بوده اختیار نفرموده وقولی آنکه بمقتضای آیت شریفه إِنِّي اتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا بطریقه مهتر ابراهیم خلیل الله عمل مینموده وارجح آنست که بشریعت خود عامل بوده ودر عبادت حق سبحانه جهدی بکمال داشته وچون بعد ایمان افضل عبادت نماز ست وآن موقوف بر طهارت بست اول افتتاح آنسرور واقعه شود بصحت پیوسته که حضرت صلی الله علیه وسلم چون خواستے برائے قضاء حاجت بشری در آمدی انگشتری را از انگشت بیرون آوردی پای چپ پیش نهاده در آمدی وفرمودی **دعا** اللهم انی اعوذ بک من الخبث والخبائث وچون بیرون آمدی پای راست پیش نهادی وگفتی غفرانک اگر در صحرای بودی از نظر مردم دور شدی چنانکه کسے او را ندیدی یا بدیواری یا بدرختی خود را مستور ساختی ودر زمین نم بان مهم اشتغال نمودی و

واگر زمین سخت بودی بسنان نیزه که همراه داشتی زمین را نرم ساختی که مار شاشه بتوان باو باز نگردد و تا بزمین دیگ نشد جامه را دور نداشتی و استنجا بسه سنگ آب نبودی و در حین آمدن میفرمود که تا سنگها استنجا و آب عده مهیا داشتندی و در غالب اوقات برای هر نماز تجدید وضو میساخت و احیانا چند نماز بیک وضو گذاردی و پیش از وضو مسواک کردی و درین باب مبالغه بسیار داشتی قولا و فعلا و مضمضه و استنشاق کردی و در کنف و عل حضرت این دو وارد شده و گاه مضمضه و استنشاق دگاه بدو غرفه و گاه بسه غرفه و در هر سه صورت وصل نمودی یعنی نیم غرفه مضمضه و نیم استنشاق صرف نمودی احادیث صریح صحیح هست دینی در روایتی ضعیف هست که یک بوت فصل کردی میان مضمضه و استنشاق بدست راست و استنشاق بدست چپ و گهگاه در اکثر اوقات اعضا وضوء را سه بار و دو بار بشستی و نیز سر مسح کردی یکبار و گاهی تمام سر مسح و گاهی یک چارم سر اکتفا نمودی و یکبار عمامه فرمودی و مسح بالمن گوش با انگشت سبابه و ظاهر آن با انگشت ابهام کردی و در مسح کردن جمیع شیوه وارد شده و تخلیل لحیه و گاهی تخلیل اصابع میفرمود که انگشتری در انگشت آن حضرت بود و متحرک ساختی و اول وضو بسم الله الرحمن الرحیم اشهد ان لا الہ الا اللہ وحدہ لا شریک لہ و اشهد ان محمدا رسول اللہ اللهم اجعلنی من التوابین و اجعلنی من المطهرین و اجعلنی من عبادک الصالحین سبحانک اللهم و بحمدک اشهد ان لا الہ الا انت استغفرک و اتوب الیک میگفت و گاه میفرمود اللهم اغفر لی ذنبی و وسع لی فی داری و بارک لی فی رزقی و در احادیث ضعیف واقع شده که در شستن هر عضا دعا خواندی و آب وضو کمتر دست نریختی گزارده و در روایت صحیح هست که اعضا وضو بمنزلی خشک نمیکرد و اگر چیزی بجهت انکار حاضر ساختند نمیگرفت و آب وضوء آن حضرت مدی و آب غسل صاعی بود و از اسراف در آب وضو و غسل نهی فرموده و در حین غسل آب بر دست راست بر چپ میریخت و هر دو دست بشستی بعد از آن عضو شمال را غسل دادی و اگاه بدست بر زمین یا بدیواری مالیدی و شستی پس مضمضه و استنشاق نمودی و آب بر سر ریختی و سایر جسم مبارک میشستی و از آن موضع دور شدی و قدمهای را غسل فرمودی و در سفر و حضر مسح موزه کردی و مدت مسح در سفر سه شبانروز و در حضر یک شبانروز تعیین نموده و صحیح آنست که مسح بر ظاهر موزه کشیدی و در مسح و غسل در مسح تکلیف نبود و بلک اگر موزه بر شرائط مسح پوشیده بودی مسح کردی و الا پایی ها را

بشستی و خاصه برائی مسح موزه نپوشیدی و اگر آب نبودی و شرایط تیمم بودی هر دو کف بار زمین زدی و دستهائی بر روی مالیدی و بار دیگر دست زدی بر ارفق مسح کردی و در رعایت شرایط صحت نماز مانند استقبال قبله و ستر عورت باقصی الغایت میفرمود و گاهی در یک جا بر نماز میگذارد اما طرفها آنرا از یکدیگر گذرانیده بر دوش می انداخت و بوقت نماز فریضه بمسجد میرفت و امامت اصحاب میکرد و ملاحظ مقتدیان و رتطویل و تخفیف مقدم میرسانید چون بمسجدی آمدی پای راست را پیش نهادی و میگفت اعوذ بالله العظیم و بوجهه الکریم و سلطانه القدیم من الشیطان الرجیم و بر اتیان آن در وقت آمدن بمسجد میگفت بسم الله الرحمن الرحیم اغفر لی و ارحمنی و افتح لی ابواب رحمتك و چون بنماز برخاستی دستها را تا دوش و گاهی تا برابر هر دو گوش برداشتی و انگشتان دست راست مبارک را نشر فرمودی و الله اکبر گفتی بنماز در آمدی و کیفیت تلفظ نیت نماز پیش از تکبیر از آن حضرت مروی نشد و بعد از آنکه تکبیر الاحرام دست راست را بر روی دست چپ بنهادی نگاه و دعا استفتاح خواندی و آن هر چند دو صح صحیح مرویست از اول وجهت وجهی الی آخره و مختار دو امام شافعی رحمة الله علیه اینست و دوم سبحانك اللهم و تبارك اسمك و تعالی جدك و لا الهه غیرك و آن اختیار امام اعظم رحمة الله علیه کرده است و شش روایت دیگر است تفصیل و تحقیق آنها از کتب حدیث باید نمود و بعد استفتاح اعوذ بالله من الشیطان الرجیم گفتی و فاتحة الکتاب قرائت فرمودی و گاه بسم الله بجهر گفتی و گاه بسر و باین سبب علماء اختلاف است و بعد از فاتحه آمین گفتی که در نماز جهر گاهی باظهار و گاهی بستر و مقتدیان نیز بموافقت حضرت آمین میگفتند و در نماز دو سکته رعایت فرمودی یکی میان تکبیر و قرائت و در رکوع تیز سکته بغایت لطیف میکرد و در نماز صبح بعد از سورة فاتحه آن سورة خواندی که بمقدار شصت آیته یا صد آیت گاه سورة روم گاه سورة قاف بخواندی و احیانا که در نماز صبح تخفیف فرمودی بیشتر که بعد از قرائت فاتحه سورة اذا زلزلت الارض خواندی و در سفر گاهی بقرائت معوذتین اقتصار کردی و در نماز صبح روز جمعه سورة الم سجده در رکعت اول و سورة هل اتی علی الانسان

در رکعت دوم خواندی و نماز پیشین را گاهے طویل کردی و گاهی در رکعت اول مقدار الم سجده و در ثانی بسبح اسم ربک الاعلی یا سورة بروج یا سورة واللیل یا سورة والسماء والطارق و امثال آن بخواندی و نماز عصر را ابرابر مقدار نیمه ظهر و گاه ازین بسکتر بودی و نماز شام را احیاناً قصر فرمودی و گاه معوذتین و گاه قصار مفصل در آن نماز خواندے و نماز خفتن را ابرابر نماز عصر گذاردی و گاه سورة والتین خواندی و بصحت پیوسته که حضرت رسالت پناه را رسانیدند که معاذ بن جبل رضی الله عنه امامت قوم خود میکرد و در نماز خفتن سورة بقر میخواند بسیار در غضب شد فرمود که بدرستی که بعضے از آن تقصیر کننده مردم اند هر کسے که امامت میکند باید که نماز را سبکتر گذارد زیرا که در میان ایشان ضعیف و سقیم و صاحب حاجت میباشد و بروایتی آنکه با معاذ میگفت افتان یا معاذ سه نوبت منع و زجر کرد و بخواند مثل سورة والشمس و سورة سبح اسم ربک الاعلی و سورة واللیل امر فرموده و در نماز وتر گاه سه رکعتی نماز گذاردی و در رکعت اولی سبح اسم و در ثانی سورة قل یا ایها الکافرون در سیوم اخلاص و سورة معوذتین خواندی و در نماز جمعه سورة جمعه و سورة منافقون هر یکے در رکعتے میخواندی و گاه سورة سبح اسم ربک الاعلی و سورة هل اتے قرائت میخواند و در نماز عید سورة قاف و اقترب میخواند و گاهے سورة را تمام میخواندے و گاه با وائل سورة اکتفا کردی و همیشه تطویل رکعت اولی بر ثانیه نمودی و قرائت به ترتیب و ترویل و تجوید فرمودی و وقف بر آخر هر آیت کردی و بر صورت نمودی و چون از قرائت فارغ شدے تکبیر گفتے و دستها را برآوردے و بر رکوع رفتے و بهر دو کف دست زانوها را گرفتے و از اینجا از پهلو و در ساختے و پشت را راست کردی و سر را با پشت بداشتے نه فروتر نه بلندتر و سه بار در رکوع بگفتے سبحان الله ربی العظیم و گاه با آن ضم کردی سبحانک اللهم ربنا وبحمدک اللهم اغفرلی و بسیار در رکوع گفتے

سبوح قدوس رب الملائکۃ والروح و در رکوع نماز تہجد گفتی اللھم لک رکعت ولک امنت علیک
توکلت ولک اسلمت خشع لک سمعی وبصری ومخی وعظمی وعصبی و چون سر از رکوع
برداشتے دو ستہا را بر آوردی گفتی سمع اللہ لمن حمدہ و راست بایستادی وگاہ گفتے
ربنا لک الحمد وگاہ گفتے اللھم ربنا لک الحمد وغالبا این رکن تطویل فرمودی بمقدار رکوع
واو عیہ کہ درین رکن خواندہ در کتب حدیث منشرح ست و چون بسجود رفتی دستہا بزدائشتی
وزانوہا را اول بر زمین نہادی پس دستہا انگاہ پیشانی وبینی و بر پیچ دستار ہرگز
سجدہ نکردہ وگاہ پیشانی را بر خاک وگاہ بر طین وگاہ بر سجادہ حضر وگاہ بر پوست مدبوغ
نہادہ سجدہ کردی و دستہا را از پہلوہا دور ساختے و بر ابر دوش بر زمین نہادے
وانگشتان را در رکوع کشادہ و در سجود فراہم آوردے و در ہر سجدہ سہ نوبت سبحان
اللہ ربی الاعلی گفتے و یاران را امر فرمودی و چون سر از سجدہ اول برداشتے مقداری
کہ در سجود و مکث کردہ بودی بین السجدتین نشستی و گفتے رب اغفرلی و دیگر ادعیہ و اوکار
در سجود و جلوس بین السجدتین خواندہ کہ تفاصیل آنہا را از کتب حدیث طلب باید کرد و
بعد از سجدہ دویم بر نخاستے کہ تا بر زمین ننشستے و این نشستن را فقہاے جلسہ استراحت
گویند و در مذہب امام شافعی رحمۃ اللہ علیہ مستحب است و نزد حضرت امام اعظم ابو حنیفہ رحمۃ اللہ
علیہ مستحب نیست و محمول است بر آنکہ آنحضرت بہ جہت کبر سنہ بہ نشستن محتاج بود و چون بہ دو
رکعت برخواستے دیر توقف بقرائت مشغول شدے و چون برائی تشہد بنشستے پای راست
را نصب و دست راست را راست نہادی بر عقد دانو انگشتان راست کردی و در
تشہد اول تخفیف نمودی و چون برخاستے ہر دو دست برداشتے و تکبیر گفتے و بقرائت
مشغول شدی و غالبا در رکعت سیوم و چہارم بہ قرائت سورۃ فاتحہ اقتصار نمودی
و احیانا سورۃ مختصر بخواندی و در تشہد آخر پاے چپ را بر پاے راست در آوردی
و مقعد بہ زمین بچسپانیدی و در نماز صبح گاہ دعاے قنوت بخواندی وگاہ ترک میکردی

و در نماز ظهر و عصر سی بخواند و احیاناً مقتدیان را آیتی میشنوانید و در نماز التفات بجانب
یمین و یسار نمود و در باب التفاتی فرموده و هو اختلاس یختلسه الشیطان من صلوات
العبد و میگفت وَایّاکُم وَالْالْتِفَاتَ فِی الصَّلٰوتِ فَاِنَّهَا هَلَکَةٌ وَاِنْ کَانَ لَابُدَّ فَفِی
النَّافِلَةِ و آنچه در سنن و ترمذی از ابن عباس رضی الله عنه مرویست که گفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم
بگوشه چشم نظر بجانب یمین و یسار نیکرد و بنزد محققان صحت پیوسته و در هر دو رکعت تشهد میخواند
و صلوات و در تشهد میفرستاد و بعد از تشهد آخر ادعیه از آن حضرت بصحت رسیده و در کیفیت
تشهد روایات مختلفه واقع شده است و هریک از آئمه برابر امری رو آیتی اختیار کرده اند و این
کتاب گنجایش تفصیل آنها ندارد و چون بعد از ادعیه فارغ شدی گفتی السلام علیکم و رحمة الله
و التفات بجانب راست کردی و چنانچه جماعتی که بر یمین وی بودند رخسار و پیراهن دیدی و از
جانب یسار همین طریقه سلام بجای آوردی و بعد از سلام سه بار گفتی استغفر الله الذی
لا اله الا هو الی القیوم و اتوب علیه پس گفتی اللهم انت السلام و منک السلام تبارکت
یا ذا الجلال و الاکرام و بصحت پیوسته که در عقب هر نماز گفتی لا اله الا الله وحده لا شریک له
له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و هو علی کل شئ قدیر اللهم لا مانع لما اعطیت و لا معطی
لما منعت و لا ینفع ذا الجد منک الجد دیگر ادعیه که بعد از نماز خوانده است و گاه به ترک بعضی که از
نماز یا زیادتی بدان از آن سر زد بطریق سهو واقع شده است و جهت تدارک آن سجده
سهو بجای آورده سجده سهو بجای آورده و سجده بعد از نماز و سلام و قبل از سلام
هر دو نوع از آن حضرت مروی گشته و از اقوال مختار حنفیه و مختار شافعیه است و نماز تطوع
بگذاردی در حضر در رکعت پیش از فرض صبح و چهار رکعت پیش از فرض پیشین و در رکعت
بعد از ان دو در رکعت بعد از فرض شام و بعد از نماز خفتن دو رکعت دایم میگزارد
و نماز تهجد را مداومت مینمود و اکثر اوقات نماز تهجد را با وتر پانزده رکعت و گاه
سیزده رکعت میگذارد و در آن نماز قرائت در رکوع و سجود لغایت تویل

میفرمود گاه سورهٔ بقره و آل عمران و نساء و مائده و سورهٔ انعام در نماز شب میخواند و گاه آن نماز بیک آیت
اکتفا میفرمود و گاه میخواند و آیت این بود اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
و اگر بسبب معذرت از تهجد از ان حضرت فوت شدی روز دیگر در وقت چاشت دو دوازده رکعت
گذاردی و در نماز شب گاه بجهر و گاه بسر میخواند و آخر بر آن تواریافت و نماز وتر را در اول شب و در نیم
شب و در آخر شب میگذارد و اما اکثر در آخر شب بود و میفرمود اخر صلوتکم باللیل وترا و گاهی
هفت و گاهی پنج و گاهی یک رکعت میگذارد و گاهی هفت این روایتی ضعیف است و روایتی قوی
سه رکعت بیک سلام و دعا قنوت میفرمود و به ثبوت پیوسته که نماز وتر را در سفر را حله میگذارد و بعد از
ادای نماز وتر سه نوبت میگفت سبحان الملک القدوس و آواز بلند میکشید و در روایتی در آخرین بار زیاده میکرد
رب الملائکة والروح و نماز چاشت گاهی میگذارد و گاهی ترک میکرد و دو رکعت تا هشت رکعت
نماز در اوقات مختلف گذارده و آنچه در روایت صحیح وارد شده اینست و در بعضی از کتب مرویست
که گاهی دوازده رکعت گذارده و اکثر نوافل و سنن در خانه میگذارد و میفرمود که فاضلترین نمازها نماز
که در خانه خود میگذارد و الا نماز فرض که گاه بجده شکر مر خداوند حق سبحانه تعالی بجا آورد و هی نوبتی ثری لحاتیه
یعنی کریه المنظر حقیر الخلقة ناقص الخلقت را دید سجده شکر تقدیم رسانید و در باب دم گذشت که
چون خبر قتل الوجیه یعنی آن حضرت رسانیدند سجده شکر تقدیم رسانید و گویند که امیر المومنین
حضرت ابو بکر صدیق رضی الله تعالی عنه چون خبر قتل مسیلمه کذاب شنید سجده شکر کرد و امیر المومنین
حضرت علی کرم الله وجهه والذبیه را که از جمله رؤساء خوارج بود چون در میان کشتگان بدید
سجده شکر میگذارد و بدانکه حضرت در غیر نماز هر روز مقداری معین از قرآن قرائت میفرمود
قرائت مبین مفسر حرف چون ترتیل و تجوید و خشوع و تدبر و تاویل تمام در معنی آیات مینمود
و بر آمدن خیر آیات وقف میکرد و حرف مد را تمام در معانی آیات میکشید و در اول قرائت
استعاذه میفرمود و در جمیع احیان قرآن خواندی ایستاده و نشسته و خفته و بیدار و با وضو و
بی وضو بر خبر نباشد چیزی مانع آنحضرت نبودی از قرائت قرآن گاه گاه در قرائت قرآن

نفی فرمودی و ترجیع کردی چنانچه الفاظ خوش میخواندی در روز فتح مکه سورهٔ فتح بهتر از جمیع
خوانده و میفرمود ان الله النبی بالتغنی بالقرآن و مراد تغنی ست کہ بی تکلف بود و آنچه از
سر تکلف و تعلیم بود ممنوع است و ختم قرآن در کم تر از سه شبان روز نمیکرد و قرآن از دیگران
استماع نمود و آب از چشمان مبارک میریخت و شبهای سورهٔ الم تنزیل السجدة تبارک الذی و سورهای که سبحان
الله و یسبح در اوائل آن واقع است میخواند و سجدهٔ تلاوت را ترک نمیکرد و چون آیت
سجده رسیدی تکبیر گفت و سجده میرفت و میگفت وجهی للذین خلقه و شق سمعه
و بصره بحوله و قوته و گاه بود که غیر این دعا دیگر میخواند و مروی نشده که چون سر از سجده
بر داشتی تکبیر گفتی یا تشهد خوانده سلام داده باشد و آیات و ادعیه و اذکار از ان حضرت
بصحت پیوسته که در عقب نمازهای صبح و شام و امور عارضه و سایر اوقات خوانده و بآن
امر فرموده و آنرا ثواب و خواص بیان نموده این کتاب گنجائی و تفاصیل آنها ندارد اگر حق سبحانه
تعالی در عمر مهلتی بخشد انشاء الله تعالی کتابی در آن باب نوشته آید که عموم مسلمان بآن منتفع گردند و
طریقهٔ پیغمبر ما صلی الله علیه وسلم آن بود که در سفر نماز فرض را قصار فرمودی و سنتها را در غالب اوقات
ترک کردی گه سنت و وتر را ترک نمیکردی و نماز چهار رکعت را قصر کردی و اتمام نماز در سفر
از آن حضرت بصحت پیوسته و آنچه عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها مرویست که گفت آن هم
قصر کرد و هم اتمام اسناد آن خالی از ضعیفی ست و الله اعلم بالصواب و بروایتی که دو رکعت
بعد از پیشین و بعد از مغرب گزارده و در بعضی از روایات وارد شده که وقتی آفتاب از کبد
آسمان زایل گشتی دو رکعت نماز بگزاردی و آنچه از امیر المومنین حضرت عمر خطاب رضی الله
تعالی بصحت پیوسته که گفت حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم نماز سنت در سفر نمیگذارد
محمولست بر آنکه وی باطلاع برگذاردن حضرت نیافته و الله اعلم بالصواب و نماز چهار رکعت
را پیوسته قصر کردی و از نماز تهجد بر بالای مرکب میگذارد و هر جانب که رفتی اگرچه بر صوب
قبله نبودی مع حال رکوع و سجود ایما کردی و در حدیث وارد شده که در حین تکبیر احرام روئی مرکب

را بجانب قبله میکردی و باقی اجزائی نماز را بهر طرفی که سفر بود و مرکب میرفت میگذارد و مروست
یک نوبت بسبب باران بر پشت مرکب نماز فرض گذارد و یاران سوار اقتدا کردند و نماز گذاردند
و عادت آنحضرت آن بود که از منزل پیش از زوال آفتاب کوچ میکردند تا نماز پیشین را
تاخیر میفرمود و چون مے آمدند نماز پیشین جمع میکردند اگر بعد از ظهر کوچ میکردند گاهی پیشین
را تنها میگذارد و گاهی عصر را بتقدیم مینمود با پیشین بوجمع میگذارد و در مغرب و عشا ربهمین
عمل مینمود اما در وقت نزول و قرار جمع از آن حضرت مروی نشده و در روز جمعه را تعظیم مینمود
و انواع عبادت در آن روز بجای آورد و غسل و تطیب جایز بود روز جمعه ترغیب میفرمود و چون
مردم حاضر میشدند تنها در مسجد تشریف آوردندی و هیچ حاجبی و خلوتی پیش او نرفتے و چون
بمسجد در آمدی حاضران را سلام کردی و چون بر منبر بر آمدی دیگر بار سلام کردی و نشستی
پس بلال شروع اذان کردی و چون فارغ شدی برخواستے خطبه فصیح و ملیح مشتمل بر
حمد و ثنا رخداوند تعالی و شهادتین و امر مومنان را بتقوی و طاعت
و تنفیر ایشان از دنیا و بی اعتباری آن و ترغیب در آخرت و آیتے از قرآن و دعائی
مومنین و مومنان بخواندی و میان دو خطبه جلسه خفیفه میفرمود و در حین خطبه خواندن
بر کمانی یا عصائی تکیه میکردند یا بر شمشیر و نیزه و این پیش از آن بود که منبر بسازند و بعد
از ساختن منبر مروی ست که چیزے اعتماد فرموده در اثنائے خطبه مردمان را نزدیک
شدن بامام و بسکوت در حین قرائت خطبه امر میکرد و بصحت نرسیده که حضرت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم و پیش از نماز جمعه و مسجد سنت نماز جمعه گذارده باشد لیکن بعد از نماز جمعه چون بخانه باز
گشتے چهار رکعت نماز گذاردی و اگر در مسجد میگذاردی زیاده بر دو رکعت نبودی و فرموده که
در روز جمعه ساعتے بغایت اندک ست که بنده چون آن ساعت را دریابد حاجت که از خداوند
تعالی بخواهد مستجاب گردد و قول صحیح آنست که آن ساعت مخصوص از زبان فیض ترجمان محمد رسول
الله صلی الله علیه وسلم شنوده و روایات مختلفه از آن حضرت بثبوت پیوسته و علمای امت بر آن اتفاق کرده

قول ست در تعیین آن یعنی از آنیمه برانند که ارجح اقوال دو قول ست یکی آنکه ساعت اجابت وقت
نشستن بر منبر تا تمام شدن نماز دوم آنکه بعد از نماز عصر ست تا وقت غروب آفتاب ازین دو قول
ثانی ارجح ست و جمعے دیگر برآنند که احتمال دارد که ساعت جمعه را اثر باشد در ایام جمعه زمان
اقامت نماز ست تا سلام از نماز جمعه این ساعت در احادیث صحیح واقع ست اما
آنچه گفته اند که ساعت اجابت بهم ست در جمیع روز که تا داعی شخص بر مراتب آن فرمود و
تمام روز مشغول بدعا باشد چنانکه در شب قدر و صلوٰة وسطی و اسم اعظم و ساعت اعظم
و ساعت اجابت در شب گفته اند تعیین آن در یکوقت ثابت نگشته صحت آن در احادیث
ثابت شده والله اعلم و حضرت پیغمبر صلے الله علیه وسلم در چند موضع مثل غزوه ذات الرقاع
و بطن نخله و حدیبیه و عسفان نماز خوف گذارده و هر نوبتے بنوعے تحقیق آن از کتب حدیث
دقیقه معلوم میشود و نماز عید در مصلی بیرون مدینه گذاردی و نوبتی بواسطه باران بیرون
نتوانستی رفت در مسجد نماز میگذارد و بهترین جامهاء که داشت در روز عید پوشیده
و گاهے برد محیط بخطوط سبز و پایه خطوط سرخ لبس منهیست و در روز عید فطر پیش
ازان که بمصلے بیرون رود و به چند خرما افطار میکرد و عدد آن طاق بود و دیگر طعام نمیخورد
تا هنگام مراجعت و در عید قربان صبر میفرمود تا از نماز باز گشتی و قربانی کردی و از بهائی
عید غسل میکرد و پیاده بمصلے میرفت و هم نیزه پیش او مے بردند و در راه تکبیر بجهر میگفت و
چون بمصلے رسیدی و بر ابعد دیگر نیزه را نصب میکردی چه مصلے در آن زمان صحرائی بود و دیوار
و خرابے نداشت و برائی نماز عید نه آذان و نه اقامت و نه الصلوات بود بلک چون به مصلی
مے رسید در نماز شروع میکرد در رکعت اولی هفت تکبیر پیاپے میگفت و میان هر دو تکبیر ساعتے
لطیف خاموش میبود و ذکر تسبیح مخصوصه در میان تکبیرات عید مروی نشده و چون از سجده
رکعت دوم برخاستی شروع در تکبیرات عید نکردی پنج تکبیر متتابع میگفتی و بعد ازان
بقرائت مشغول شدی و در حدیث دیگر وارد شده که تکبیرات رکعت دوم بعد از قرارت

گفته وچون از نماز فارغ شدند بر خاستی و در مقابل مردم باستادی و خطبه خواندی و افتتاح خطبه بحمد
کردی پس تکبیر و یاران را وعظ و نصیحت کردی و بصدقه امر فرمودی و اگر خواستی که لشکر جائی فرستد
هم این جا تعیین میکرد و اگر خواستی که ایشان را امر فرمودی و اگر خواستی که زنان مدینه را نصیحت
میکرد علیحده کرده و عظ میکرد و صدقه فطر را امر میفرمود در عید فطر تاخیر میکرد در عید اضحی تعجیل
کردی بجهت قربانی و گوسفند ذبح غیب پاک بعد از نماز عید قربانی کردی و چون روی انها را
بجانب قبله کردی میفرمود و عرب میگوید اِنِّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ حَنِیْفًا وَّ
مَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِکِیْنَ قُلْ اِنَّ صَلَاتِیْ وَنُسُکِیْ وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِیْ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ لَا شَرِیْکَ لَهٗ
وَبِذٰلِکَ اُمِرْتُ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمِیْنَ اَللّٰهُمَّ مِنْکَ وَلَکَ عَنْ مُحَمَّدٍ وَّاُمَّتِهٖ بِسْمِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ اَکْبَرُ
و در روایتی میفرمود بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ هٰذَا عَنِّیْ وَعَنْ مَّنْ لَّمْ یُضَحِّ مِنْ اُمَّتِیْ و بصحت پیوسته که فرمود
هر کس که پیش از نماز عید ذبح کرده باید که اعاده کند که آن قربانی محسوب نیست بلکه
گوشتی برای اهل خود حاصل کرده و امر میفرمود که برای قربانی فربه تر و سالم تر از عیوب
پیدا کند و از گوش شکافته و بریده و سوراخ کرده و شاخ شکسته و یک چشم در قربانی منع کرده اند
و فرمود که پیش یکساله و از غیر پیش دو ساله و واجب و شتر و گاو و هفت کس را و هست در روز
عید و سه روز تشریق قربانی جائیز هست در بازگشتن از مصلی از غیر طریق رفتن مستحب فرمودی و
علما گفته اند نکته در اختیار این آن بود که مواضع مختلفه گواه طاعت وی شوند و اهل نفاق بشاهده
عزت و رفعت دین اسلام محزون و منکوب گردند و حاجات اهل نفاق بشاهده هر دو طریق
را قضا کند و اظهارش بر اسلام در هر دو طریق حاصل شود با اهل هر دو طریق برسد و سلام
میکرد و برکت قدم آن سرور آن بود که نماز استسقا کرده چنانچه در باب سابق گذشت و گاه در مسجد
مدینه و غیر و زمجمعه بر منبر خطبه خواندی و دعا را استسقا کردی و گاه بی آنکه بر منبر رود خطبه
خوانده و نشسته دعا را استسقا کرده بصحت رسیده که در این دعا پشت دست بجانب
اسمان کرده و چون باران آمدنی فرمودی اللّٰهُمَّ صَیِّبًا نَافِعًا و انس بن مالک رضی الله تعالی

عنہ روایت کند کہ نوبتی باران آمد و ما با حضرت بودیم جامہ خود را دور کرد تا باران بدن او رسد
پس گفتم کہ یا محمد لم تسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حکمت درین صنع چہ بود و فرمود کہ لان حدیث چون با دو ابر
بدیدی کراہیت در روی مبارک پدید آمدی بیرون رفتی و باز درون آمدی تا ازان حالت فارغ گشتی
شاہان شہدی حضرت عائشہ صدیقہ رضی اللہ تعالی عنہا پرسید از حضرت کہ چرا چنین میکنی فرمود کہ اے
عائشہ شاید چنان باشد کہ قوم عاد میگفتند چون از کنارہ وادیہا خود را بدیدند یاران گفتند کہ برائے
ما باران و بادی آید و دران عذاب الیم بود نوبتی مردی در حضور حضرت باد را لعنت کرد فرمود کہ
باد را لعنت نکنید زیرا آنچہ ماموریست بدرستی کہ ہر کس کہ لعنت کند چیزی را کہ مستحق لعن نباشد
آن لعنت بوی باز گردد و ابن عباس رضی اللہ عنہ گوید کہ ہرگز باد نوزید الا آنکہ حضرت بدو باز آمد و فرمود
اللھم اجعلنا رحمۃ لا تجعلنا عذابا اللھم اجعلنا ریحا و چون آواز رعد شنیدی فرمودی اللھم لا
تقتلنا بغضبک و لا تھلکنا بعذابک و عافنا قبل ذالک و بروایتے آنکہ مے فرمود سبحان اللذی یسبح الرعد بحمدہ و ملائکتہ من خیفتہ و چون آفتاب بگرفتے آن سرور دو رکعت نماز خوف بگذاردی
و کیفیت آن نماز بچند طریق مرویست یکے آنکہ ابن عباس رضی اللہ عنہ روایت کند کہ در زمان
حضرت محمد رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم آفتاب بگرفت حضرت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم با مردم دو رکعت نماز
بگذارد و پس قیام نمود طویل کرد کمتر از قیام اول پس رکوع کرد و رکوع طویل کمتر از رکوع اول پس
اعتدال باز آمد پس بسجدہ رفت و در رکعت دوم ہمین طریق عمل نمود و چون از نماز فارغ شد
آفتاب متجلی گشتہ بود فرمود نہ بدرستے کہ آفتاب و ماہ دو نشان اند از نشانہائے خداوند تعالے
چون بینید کہ گرفتہ شد نماز کنید تا خدا تعالی را بکنید یاران گفتند کہ یا حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ما دیدیم ترا کہ در نماز
چیزے میخواستے کہ فرا گیری فرمود نہ بدرستی کہ بہشت را دیدم عجائب آنرا دیدم و دوزخ را دیدم
و ندیدم ہیچ منظرے ہولناک مثل آن و دیدم اکثر اہل دوزخ زنان بودند و فرمود نہ برای آنکہ کفران
نعمت حق شوہر میکنند عائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا ایشان حدیث روایت کردہ و صحیح در البلول
و صف نمودہ و در حدیث وی این زیادتی نیست کہ چون گرفتہ شد آفتاب و مہتاب ذکر میکرد

خدا تعالی بخواند و تکبیر گویند و نماز بگذارید و تصدق بجا آرید انگاه فرمود کرای امت حضرت محمد رسول الله
صلی الله علیه وسلم که هیچ واحدی غیور تر از الله تعالی نیست برنده امت خود اگر آنچه من میدانم شما بدانید
هر آینه کم خنده کم و گریه بسیار کنید دوم آنکه جابر رضی الله عنه روایت کند که حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم
دو رکعت نماز کسوف گذارد و مشتمل بر شش رکوع و چهار سجده و سیوم آنکه امیر المومنین حضرت علی مرتضی
کرم الله وجهه روایت کند که حضرت نماز کسوف گذارد و دو رکعت چهارم آنکه عبد الرحمن حزه گویند که
آفتاب در عهد آن پیغمبر صلی الله علیه وسلم گفت از نماز استاده و دستها را بر داشت و تکبیر
و تحمید بسیار نمود کرتا آفتاب متجلی شد انگاه در سوره بخواند و دو رکعت نماز گذارد و نماز خسوف هم
گذارده و در آن روایت بجهر کرده بدانکه حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم عیادت مریض نموده و یاران
برا بیاد تحریص کرده چون بر بیمارا مدی فرمودی که لا باس طهور ان شا الله تعالی و گاه فرمودی که کفارت
و طهور بر بالین او بنشستی و از و بپرسیدی که خود را چون مییابی و چه خبر داری و اگر آن چیز که بیمار
طلبیدی و برا مضر نبودی بفرمودی تا بوی دهند و دست راست بر جسد مریض مینهاده میفرمود
اَذْهِبِ الْبَاْسَ رَبَّ النَّاسِ وَاشْفِ اَنْتَ الشَّافِی لَا شِفَاءَ اِلَّا شِفَاءُکَ شِفَاءً لَا یُغَادِرُ سَقَمًا اگر کسی را پیشی
قرحه بودی انگشت مسبحه را بر خاک نهادی پس بر داشتی و فرمودی که بِاسْمِ اللّٰهِ تُرْبَةُ اَرْضِنَا
بِرِیْقَةِ بَعْضِنَا یُشْفٰی سَقِیْمُنَا بِاِذْنِ رَبِّنَا از برای عیادت روزی و وقتی همین میفرمود و میگفت
که چون کسی برادر مسلمان را عیادت کند در بستان بهشت روان بود کرتا پیش بیمار بنشیند و چون
بنشیند رحمت حق تعالی بر وی فرود آید کرتا غرق رحمت شود و اگر صباح بود و هفتاد هزار
فرشتگان بروی درود فرستند کرتا شب و اگر شب آنکه هفتاد هزار فرشتگان درود فرستند که
صباح در همه بیمارپرسی پرسش میفرمود و زید بن ارقم رضی الله عنه گویند حضرت محمد رسول الله
صلی الله علیه وسلم مرا از برای درد چشم عیادت نمود و چون در مریض آثار موت شاهد میکرد
و آخرت بیاد میداد و بتوبه وصیت میفرمود و میگفت لَا تَقُوْلُوْا مَوْتَانَا لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ کرتا آخر
کلام میت کلمه توحید باشد و از عادت جاهلیت مثل نوحه کردن و جامه پاره کردن و زدن

زدن و مانند آن نهی و زجر تمام کردی و روئے بشکر کردن و بصبر کردن ان اللہ راجعون گفتن و رضائی
بقضائی حق تسلیم امر فرمودی و از گریستن منع کردی و در تجہیز تکفین و غسل و تطیب و دفن میت تعجیل
نمودے و میفرمود کہ میت را سہ بار و پنج بار یا زیادہ بحسب مقتضائے غسل کردند و در آخر غسل قدری کافور
بکار برند و شہید را نمیشویند جوشن و سلاح از وی دور کنند و محرم را ہم چنان در جامہ احرام سر تا پا پوشیدہ
دفن کردند کہ فرمائی قیامت لبیک گویان مبعوث خواہد شد و اگر کفن قاصر بودی میفرمود کہ سر او بپوشانید
و قدے گیاہ بالائے میت نہند و در جاہائے سفید کن میکردی و بآن میفرمودے و نماز بر میت حاضر
و غائب مرد و زن و طفل و بالغ بچہار تکبیر و گاہ بہ پنج و گاہ بہ شش تکبیرات دعا کردی مر میت را مغفرت
و رحمت و دستہا را برائے تحریمہ تکبیر برداشتے و گوئید آخر نماز جنازہ کہ گذاردہ چہار تکبیر گفت و ازین
جہت جمہور علما اختیار این طریقہ کردہ اند و از ابن عباس رضی اللہ عنہ مرویست کہ ملائکہ بر حضرت
مہتر آدم علیہ السلام نماز گذاردہ بہ چہار تکبیر گفتند این سنت از آن ست کہ بدو سلام از نماز جنازہ بیرون
آمدند و گاہ بیک سلام اکتفا کردی و چون از نماز جنازہ از آن حضرت فوت شدے بر قبر میت
گذاردی چون از نماز فارغ شدی پیادہ ہمراہ جنازہ و در پیش میرفتے چون جنازہ بر زمین نہادندی
بنشستے و گفتے کہ در بردن جنازہ بتعجیل کنید چہ اگر نیکو کار ست بنیکی میرساندش و اگر بد کار است
از گردن خود دور میکنید مرویست کہ حضرت جنازہ سعد بن معاذ را بین العمودین برداشتہ و در
اخبار وارد شدہ کہ حضرت فرمودہ ہر کس در پے جنازہ رود بردارد و آنرا سہ بار بتحقیق حق
آنرا گذاردہ و در حق زکوٰۃ و صدقات ہم رعایت فقرا و ہم رعایت اصحاب مال فرمودی
و زکوٰۃ را در چہار صنف از اموال در میان خلق اللہ بشتر میدانست و بآن احتیاج بیشتر دادند
واجب گردانید صنف اول چہار پایان از شتر و گاؤ و گوسفندان دوم از سیوم شمار چہارم اموال
تجارت از ہر صنف کہ باشد و بصحت رسیدہ کہ حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم زکوٰۃ مال واجب
شدہ باشد از اغنیا بموجب قواعد شریعت زکوٰۃ میگرفت و بمستحقان میرسانید و شتران صدقہ را
بدست خود داغ میکرد و غالبًا گوش آنہا داغ میفرمود و اگر کسے زکوٰۃ مال خود را

پیش حضرت آورد سے دعا خیر در شان او بتقدیم میرساند و خبر بقبائل و اطراف میفرستاد تا زکوٰۃ
مال میگرفتند و بر مستحقان آنجا صرف میکردند و اگر چیزے زیادہ می آمد بمدینہ مے آوردند تا آن سہ در
بسا فر میرسانید و صدقہ تطوع بسیار دوست میداشت و بآن تحریص میفرمود و فطرہ را پیش از نماز عید
بساکین میداد و دعا را امر میکرد در باب اعتاق اہتمام تمام داشت و فضیلت آنرا بیان فرمود و غلامان
و کنیزان متعدد آزاد کردہ فاما اعتاق غلامان بیشتر از آن حضرت واقع شدہ و بدانکہ حضرت رسالت
پناہ صلی اللہ علیہ وسلم در روزہ ماہ رمضان شروع نمیکرد مگر آنکہ خود ماہ ندیدے یا گواہی
عدل از رویت ماہ خبر نیامدی یا ماہ شعبان را سی روز تمام گردانیدی و اگر در شب سی ام ماہ
ثمودی و در آخر ماہ شعبان خطبہ میخواندے و میفرمود کہ اے گروہ آدمیان ماہے بزرگ
بغایت سایۂ بر سر مسلمانان انداخت ماہ مبارک ست کہ در آن ماہ شب ست کہ بہتر ست از
ہزار ماہ کہ در ان این شب نباشد حق سبحانہ و تعالیٰ روزہ آن ماہ فریضہ گردانید و قیام شب آنرا
سنت ساختہ ہر کس کہ درین ماہ تقرب جوید بیک خصلت خیر چنان باشد کہ ادائے نماز فریضہ در
غیر این ماہ کردہ و ہر کس کہ درین ماہ فریضہ ادا کند چنان باشد کہ ہزار فریضہ در غیر این ماہ
ادا کردہ آن ماہ رمضان ماہ صبر ست و ثواب صبر آن بہشت ست و ماہ جوان و مواساۃ
ست و ماہ کہ روزے مومنان درین ماہ زیادہ میشود و ہر کس کہ درین ماہ روزہ دار را
طعام دہد کہ بآن روزہ بگشاید سبب غفران گناہان وے شود و رقبہ آتش از وے
دوزخ آزاد گردد و او را مثل اجر آن صایم باشد بی آنکہ از اجر او چیزے کم شود و صحابہ
گفتند نیابد کہ ما را چندان طعام نباشد کہ روزہ دارے بآن روزہ بگشاید فرمود کہ حق سبحانہ و
تعالیٰ این صواب را بکسے میدہد کہ چندان شیر بر روزہ دار دہد کہ نبخشد کہ با یک خرما یا
بشربت آبے بوے دہد و ہر کس کہ روزہ دارے را سیر گرداند خداوند تعالیٰ او را از حوض
کوثر بامن شربتی دہد کہ تشنہ نشود تا زمانے در بہشت در آید و آن ماہ ست کہ اوّل آن رحمت
و میان آن مغفرت و آخر آن از اوی از آتش دوزخ و ہر کس از مملوک خود تخفیف

کند درین ماه خدا تعالی ویرا بیامرزد واز آتش دوزخ آزادی دهد در صحاح احادیث وارد شده که چون
ماه رمضان درآید درهای آسمان وبروایتی درهای بهشت می کشایند وابواب جهنم می بندند و
شیطان را در سلاسل میکنند وآنحضرت احیاناً در ماه رمضان وصال فرمود یعنی در شب افطار نکرده روز
دیگر بروزه رفتی وامت را از وصال نهی میکرد ومیفرمود **حدیث** کاحدکم انبیت
عندربی یطعمنی ویسقینی چون غروب بتحقیق میگشت در افطار تعجیل مینمود ویاران را آن امر میکرد وگفت
حق سبحانه وتعالی میفرماید اَحَبُّ عِبَادِیْ اِلَیَّ اَعْجَلُهُمْ فِطْرَةً وپیش از آنکه نماز شام بگذارد وبچند رطب
افطار میکرد واگر رطب نبودی بچند خرما واگر خرما نبودی بچند آب میکشیدی ویاران را باین طریق
ارشاد میفرمود ودرین افطار این دعا میخواند **دعا عربی** اللهم لک وعلی رزقک صمت
وعلیک توکلت وبک امنت افطرت وگاه میفرمود ذهب الظمأ العروق وثبت الاجر ان
شاء الله تعالی واگر نزد کسی افطار کردی فرمودی **دعا عربی** اکل الطعام کم الابرار افطر
عندکم الصائمون وصلت علیکم الملائکة وبرخوردن سحر مواظبت میکرد وتاخیر وان
مسلوک میداشت وامت را بآن امر میکرد ومیگفت **حدیث** تسحروا فان فی السحور برکة ومیگفت
فرق میان روزه ما وروزه اهل کتاب اکل سحر ست وعرباض بن ساریه رضی الله عنه گوید که حضرت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم مستحب تناول میفرمود ومرا بان دعوت میکرد هلم الی الغداء المبارک ودر باب تنعم صوم مبالغه
تمام داشت میفرمود من لم یدع قول الزور والعمل فلیس لله حاجت فی ان یدع طعامه وشرابه
ودرین صوم زنان خود را تقبیل میفرمود وجماعت میکرد وسر میکشید ومواک بدستور معهود تقدیم
میرسانید ولیکن در مضمضه واستنشاق مبالغه نمیکرد واگر شب محتاج بغسل بودی پیش از صبح غسل میکرد
واحیانا بعد از صبح غسل میکرد واگر در ماه رمضان مسافر بودی گاهی افطار کردی وگاهی روزه
گرفتی ویاران را نیز بیان صوم وافطار مخیر میساخت وروزه تطوع میداشت عائشه صدیقه
رضی الله عنها روایت میکند که حضرة محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم چندان روزه
میداشت که گمان میبردیم که دیگر روزها افطار نخواهد کرد وچندان افطار میکرد که میگفتیم دیگر روزه نخواهد گرفت

وندیدم اورا کہ ہیچ ماہ تمام روزہ داشتہ باشد الا ماہ رمضان المبارک اکثر در ماہ شعبان سہ روزہ بودی پنج روز
عاشورہ البتہ روزہ داشتی واگر عرفہ در حج بودا فطار کردی و در غیران روزہ داشتی روز دوشنبہ
و پنجشنبہ بسیار روزہ میداشت و میگفت کہ این دو روز روز عرض اعمال ہست دوست میدارم کہ عمل مرا
عرض کنند من روزہ دار باشم وگاہ شنبہ و یکشنبہ روزہ میگرفت واز ہر ماہی سہ روز بروزہ میبود ایام
بیض روزہ میداشت و روز جمعہ کم بودی کہ افطار میکرد و مقرر ہست کہ روز پنجشنبہ باشند صوم کردہ و روزہ تنہا وگاہی
از ماہ شنبہ و یکشنبہ روزہ میگرفت واز ماہ دیگر سہ شنبہ و یا چہارشنبہ و پنجشنبہ و ماہ شوال و عشر ذوالحج تحریص
میفرمود و از صوم در روز عید و سہ روز تشریق نہی میفرمود و گفتہ بود کہ بخانہ در آمدی و پرسیدی کہ ہیچ
خوردنی ہست اگر گفتندی کہ چیزی حاضر نیست فرمودی کہ پس من روزہ دارم و نیت روزہ کردی و
در بعضی اوقات نیت روزہ قطع کردہ بودی روزہ ماتمام ساختی و در عشر اخیر رمضان اعتکاف میفرمود
در عبادت و طاعت و نہ داشتن شب تمام بتقدیم میرسانید و تلاوت قرآن بسیار میکرد و با خلق کمتر اختلاط
مینمود و در عشر اول و اوسط نیز اعتکاف نمودہ و چون معلوم فرمود کہ لیلۃ القدر در عشر آخری میباشد
بہ اعتکاف در ان عشر مواظبت میفرمود و چون ارادہ اعتکاف کردی نماز بامداد میگذارد و در معتکف
در آمدی و معتکف آن حضرت خیمہ بود در مسجد و گاہی در وقت اعتکاف از مسجد حجرہ عائشہ صدیقہ
رضی اللہ در آمدی کہ تا وی سوی سر آنسرور را شانہ کردی و از مطہرات ہر کہ خواستی شب بدین آن
حضرت بمسجد میرفت و بدانکہ حضرت صلی اللہ علیہ وسلم کمینو بت حج و عمرہ گذارده بود کہ آنرا حجۃ الوداع
گویند و چہار عمرہ گذارده و عمرہ حدیبیہ کہ مشرکان مانع شدند و عمرہ قضا و عمرہ جعرانہ کہ در سال
ہشتم در حین مراجعت از حنین واقع شدہ و عمرہ کہ با حج گذارده و پیش از بعثت چند حج بطریق
کرد پیش میگذارده اند عدد آن معلوم نیست واللہ اعلم بالصواب **ذکر در بیان عدد ازواج و سراری**
حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم و شرح حال ہر یک از روختہ الاحباب ہست مردیست کہ
حضرت میفرمود کہ ہیچ زن نخواستم و ہیچ یک از دختران خود را بزنی بمردی ندادم الا آنکہ مہتر جبرائیل
از نزد پروردگار من دمو بآن امر فرمودہ بود یا بسبب وحی آورده اند کہ آن سرور را

دوازده زن بود که ایشان را خاف فرمود و از ان جمله یازده متفق علیه‌ست و یکی مختلف اول خدیجه
بن خویلد بن اسد بن عبد العزی بن قصی بن کلاب او به نسب حضرت متصل میشود از اولاد قصی غیر از خدیجه
دیگر نخواست و کنیت وی ام هند هست و مادر وی فاطمه بنت زاهده بن الاصم بن هبیب
عامر بن لوی بود و خدیجه اول زن صنی بن عابد بن عبد الله مخزومی بود و از وی دو فرزند داشت
و بعد از وی ابو هاله ابن انباش زاره تیمی خواست و حضرت خدیجه زنی فاضله و عاقله و خازنه بود
در زمان جاهلیت و بر اطاهره میگفتند و بسی عالیذات و مالدار بود و صنادید و اشراف قریش بعد
از ابو هاله صنی خواستند که وی را از ان کنند او قبول نکرد گویند که سبب قبول نکردن خدیجه ایشان را آن بود
که بعد از ابو هاله در واقعه دید که آفتاب از آسمان در خانه وی فرود آمد و نور آن از خانه وی منتشر شد
این واقعه خود را با پسر عم خود ورقة ابن نوفل عرض کرد وی بحیری نبایت بود گفت حضرت
پیغمبر آخر الزمان شوهر تو خواهد شد خدیجه گفت پیغمبر از کدام بلده خواهد بود گفت از مکه گفت ای کریم
قبیله باشد گفت از قریش پرسید که او کدام بطن بود گفت از بنی هاشم گفت نام وی چه باشد
گفت محمد پس همیشه خدیجه منتظر بود که آن آفتاب از کجا طالع خواهد شد تا روزی حضرت بسفره
ابو طالب طعام میخورد و خواهر ابو طالب عاتکه نیز آن جا حاضر بود ایشان هر دو نظر در حسن ادب
و استقامت سیرت ایشان میکردند چون آخر طعام شد و حضرت بیرون رفت ابو طالب با عاتکه گفت
محمد را جوانی در رسید و وقت که خدای وی شده و وی هیچ از ین متموله با ما نمیگوید بهمصلحت دین امر
چیست عاتکه گفت خدیجه دنی هست بغایت مبارک و حسب نسب عالی دارد و درین ایام کاروانی شام
نفرستد هیچ باز ان نیست که مقدار سه از مال برسبیل مضاربه از وی بستانم و محمد را به تجارت روانه
کنم هر نفعی که حاصل شود و در کابین وی صرف کنم پس با حضرت مصلحت نموده و تجویز فرمود
با خدیجه احوال بیان نمودند خدیجه با خود گفت که غالبا این تاویل و تاثیر تعبیر خواب منست
زیرا که این مرد عربی و مکی و قریشی و هاشمی نام محمد هست و نیکو خوی و نیکو روی و صادق القول
گویا آن پیغمبر موعود این است پس آن خطبه را قبول نمود و بشرف قرار یافت سید المرسلین صلی الله علیه وسلم

مشرف شد اول زنی کہ پیغمبر علیہ السلام خواست وی بود در آن زمان چہل سال و حضرت بیست و پنج سال بود و اولاد
آن سرور از وی بوجود آمدند الا ابراہیم کہ از ماریہ قبطیہ بود و سید عالم صلی اللہ علیہ وسلم
انجہت عنایت او بر سروی ہیچ زن نخواست و خدیجہ را مناقب و فضائل بسیار ہست اول کسیکہ
با اتفاق شرف اسلام دریافت وی بود و مال خود را در رضای او صرف کرد و حضرت علی کرم اللہ وجہہ روایت
میکنند از حضرت صلے اللہ علیہ وسلم فرمود افضل زنان اہل بہشت مریم بنت عمران و فاطمہ بنت محمد و خدیجہ
بنت خویلد و آسیہ زن فرعون خواہد بود و اہل سیر را در سال وفات خدیجہ رضی اللہ عنہا اختلاف ہست
واضح آنست کہ در ماہ رمضان سال دہم از بعثت واقع شدہ و در مقبرہ حجون مدفون گشت و حضرت
بقبر وی در آمدہ و دعا خیر فاتحہ کردہ و نماز جنازہ ہنوز فرض نشدہ بود و عمر خدیجہ کہ در آن روز
وفات یافت شصت و پنج سال آن سرور در عقب وی بسیار ملول و محزون گشت و دوم سودہ
بنت زمعہ بن قیس بن عبد ود بن نصر بن مالک بن حسل بن عامر بن لوی بن غالب القرشیہ
و نسب حضرت بلوی متصل میشود و کنیتش ام الائم اسود و مادری شموس بن قیس بن زید بن
لبید بن خداش بود و سودہ در مکہ در اول بعثت مسلمان شدہ و اول زن پسر عم خود سکران
بن عمر بن عبد الشمس بود و ازوی پسری داشت عبد الرحمن نام و در حرب حلولا شہید گشتہ و حلولا نام
قریہ ہست از قریہ فارسی و سکران را با صحابہ شمردہ اند و سودہ با سکران آن ہجرت نمود و بعد از
مدت بمکہ معاودت کرد و در واقعہ دید کہ پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم بخانہ او آمد و پای بگردن او نہاد
بیدار شد شوہر را از واقعہ خویش خبر داد سکران گفت اگر راست میگوئی من خواہم مرد و محمد
تزا خواہد خواست بعد از ان دیگر در واقعہ دید وی تکیہ کردہ و ماہ از آسمان بروی افتاد آن واقعہ
را نیز بشوہر گفت او گفت اگر راست میگوئی عنقریب من خواہم مرد تو شوہر خواہی کرد ہمان روز
خستہ شد بعد از چند روز وفات یافت حضرت سودہ را در سال دہم از نبوت بعد از وفات
خدیجہ و پیش از تزویج عائشہ بقول صحیح دیگر خواست و مہرش چہار صد درم کرد و چون کبیر سن
بود و میدانست اراده طلاق کرد شبی بر سر راہ آن سرور نشستہ وقتیکہ بخانہ عائشہ تشریف میبرد

گفت یارسول الله مرا طلاق مده تو بهیچ طمع دنیاوی ندارم و آرزوی شهوتم نمانده لیکن امید دارم
که فردا قیامت در زمره ازواج تو محشور شوم و من نوبت خود را بمحبوبه تو عائشه بخشیدم حضرت ازان
قصد درگذشت باورجعت کرد و فاتش در آخر خلافت امیر المومنین عمر خطاب بوده گویند وی
طول قامت و سمنی بغایت مفرط داشت عمر گفت ویرا در شب بدار ندا سماء بنت عمیس گفت من در
حبشه دیدم که برائی زنان نعش ترتیب میکنند پس نعش بساختند و سوده را همان نعش کردند و
برداشتند اول آن بود که برائی وی نعش ترتیب نمودند عمر خطاب چون آنرا دید اسماء بنت عمیس را و عائشه گفت
ستر تها و ستها الله و بعضی گویند نعش بدین گونه ساختند برائی زینب بنت جحش اول نعش برائی سوده و قولی آنکه وی در زمان
حکومت معاویه از دنیا رفته و قول اول اشهر است و والله اعلم سیوم عائشه صدیقه
دختر حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه کنیت وی ام عبد الله بوده مرویست از وی که گفت یارسول الله مرا تا
کنیت دار گفت سن چه فرمود مکنی شو بنام خواهرزاده خویش عبد الله بن الزبیر و مادر وی ام رومان بنت عامر
از بنی همان بن الحارث بن غنم بن مالک بن کنانه بوده شرح تزویج و زفاف او و بعضی از فضائل و کمالات او
ذکر کرده خواهد شد وی از مستقیات و فقها علما و فصحا و بلغای صحابه بود حتی که از بعض سلف منقول است
که ربع احکام شرعیه از وی معلوم شده و در اخبار پیوسته که خذوا ثلثی دینکم عن هذه الحمیرا
و از عروه بن الزبیر مرویست که گفت من ندیدم هیچ احدرا اعلم فی قرآن و فریضه و احکام حلال
و حرام و شعر عرب و علم نسب اعلی از حضرت عائشه رضی الله عنها و این دو بیت از اشعار اوست که مدح رسول الله
صلی الله علیه وسلم گفت شعر قلو سمعوا فی مصر او صاف حدی * لما یزا دو سوم یوسف من نقد
و انی لیفا نور اجیبه * کانی اقطع القلوب علی الاهدی و از عائشه رضی الله عنها منقول است که گفت پیغمبر صلی
الله علیه وسلم بر نعلین خود وصایه بود من چون پیر شدم در روی آن سرمه نظر کردم و دیدم که عرق از جبین او ریزان میشود و
انا العرق انوار تابان بست در جبال وی حیران شده گشتم حضرت بجانب من نگاهی کرد و گفت چه بوده است ترا که حیران
شده گفتم یارسول الله در چهره نورانی و عرق پیشانی تو دیدم و بخاطر گذشته که اگر هند پری ترا میدید میدانست که تو
سزاوار تری بشعر وی فرموده کدام شعر گفتم انیکه شعر * ومبرء من کل غبر مفقده * وذا صفقه وجهه مثل

وَاذَا نظرت الی امر خاطرہ جوقت کرق الفاض المسل آنسرور نعلین او دست خود بتہا بجوا
ونزدمن آمد میان ہر دو چشم مرا ببوسید و فرمود خبرک اللہ یا عائشہ خیر اوہم او وی مشغول ہست گفت
مرا فضیلت دمرتبہ دادہ اند بر سایر زنان پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم بدہ چیز اول آنکہ بکری غیر من نخواستہ
دوم آنکہ ہیچ زن نخواستہ کہ پدر و مادر او در راہ خدا تعالے ہجرت کردہ باشند غیر از من سیوم آنکہ برات
من از آسمان نازل شدہ چہارم آنکہ پیش از آنکہ مرا بخواہد جبرائیل علیہ السلام صورت مرا در حریر پارہ بدو نمود
وگفت این را زن کن پنجم آنکہ چون نماز میگذارد من پیش او مطلع میبودم واین امر مختص بمن بودہ
ششم آنکہ من و او از یک ظرف غسل میگذاردہ و ہیچ زن دیگر این امر بجائی نمی آورد ہفتم آنکہ در جامہ خواب
ہیچ زن وحی نمی آمد الا در جامہ خواب من ہشتم آنکہ روح او را در وقت قبض کردن سر ایشان در سینہ
من بود نہم در نوبت من وفات یافت دہم آنکہ در خانہ من مدفون گشت واین امور دلالت میکند
بر آنکہ حضرت را با صدیقہ محبت و لطفے بود کہ بسایر ازواج نداشتہ و بصحبت پیوستہ کہ از رسول صلعم
پرسیدند کہ دوستترین آدمیان نزد تو کیست فرمود عائشہ گفتند از مردمان گفت پدر وی از انس بن مالک
رضی اللہ عنہ مرویست کہ گفت اول کسے دوستے کہ دیدار اسلام پیدا شد دوستے پیغمبر صلعم با عائشہ بود
رضی اللہ عنہا چہارم حفصہ دختر عمر خطاب رضی اللہ عنہ داد او را قریشہ مادر او زینب دختر مظعون بن حبیب
بن وہب بن حذافہ و حفصہ اول زوجہ جلیس بن حذافہ بن قیس سہمی بود این جلیس از مہاجران
حبشہ بود از حضار غزوہ بدر بود بعد از واقعہ بدر او بقولے بعد از احد جلیس وفات یافت
و بعد از انقضای عدت وی پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم در سال سیوم و بقولی در سال دوم او را بخواست
گویند چون حفصہ بی شوہر بماند حضرت عمر رضی اللہ عنہ او را بر عثمان عرض کرد وحال آنکہ او را وقت زوجہ
عثمان رقیہ دختر جناب رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفات یافتہ بود عثمان گفت درین امر تاملے کنم پس چند گاہ
بعد از ان حضرت عمر نزد پیغمبر صلعم شکایت عثمان کرد کہ حفصہ را بر وے عرض کردم او قبول نکرد و فرمود
حضرت زنے بہتر از دختر تو بعثمان و شوہر بہتر از عثمان بدختر تو داد بموجب فرمودہ حضرت شد
کہ حفصہ بشرف نکاح حضرت در آمد دام کلثوم دختر خود را عثمان داد روایتے آنکہ عمر حفصہ را بر

ابو بکر صدیق عرض نمود در جواب هیچ نگفت هم از وی بخشم شد چون پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم حفصہ را بخانہ
ابو بکر بعمر رسید و گفت شاید کہ آن روز حفصہ را بر من عرض کردی و جواب ندادم از من بغضب خفتہ باشی عمر
گفت آری صدیق گفت بدستی کہ مرا ہیچ چیز از اجابت آن منع نکردہ و الا آنکہ دانستہ بودم کہ رسول صلے اللہ
علیہ وسلم ذکر حفصہ کردہ بود آن روز انہ برای آن تظہار نکردم کہ اختیار سر آن حضرت بخواہم نخست زینب
بنت خزیمہ بن الحارث بن عبد اللہ بن عمر بن المناف بن ہلال بن عامر بن صعصعہ دوم ام سلمہ
بن الحارث بن عبد المطلب بود پسر طلاق داد و دیگر ابا دو عبیدہ بن الحارث زن کردہ و عبیدہ در غزوہ
بدر شہید شد و گفتہ اند کہ عبد اللہ بن جحش اسدی و یرا خواست و بعضے اہل سیر ترجیح اینقول
کردہ اند و او در حرب احد تیر زد و جراحت رسید پس در رمضان سال سیوم از ہجرت پیغمبر صلی اللہ
علیہ وسلم او را در عقد نکاح خویش در آورد و ہشت ماہ در خانہ آن سرور بود و در آخر سال چہارم
از ہجرت وفات یافت و بعضے بر انند کہ سہ ماہ بآن حضرت بود و او را ام المساکین میگفتند ششم ام سلمہ
رضی اللہ عنہا و نام وی ہند بنت امیر امیہ خذیفہ و قیل سہیل بن المغفرت بن عبد اللہ بن عمر مخزوم بن یقظہ
ابن کعب بن لوی بن غالب از بنی مخزوم و وی خواہر عمر رسول صلے اللہ علیہ وسلم عاتکہ بنت عبد المطلب
ہست و اول زن ابو سلمہ عبد اللہ بن عبد الاسد بن عبد اللیل کہ پسر عم آن حضرت بن عبد المطلب
ہست و ام سلمہ را از وی چہار فرزند بود زینب و سلمہ و عمرو درہ و ایشان ہر دو ہجرت حبشہ نمودند
و در ہر دو نوبت از ان جا معاودت نمودہ و بمدینہ ہجرت کردہ بودند و ابو سلمہ در حرب احد جراحت
یافت مدتے مداوی آن مشغول بود تا بہتر شد آنگاہ آن حضرت و یرا بسریہ فرستاد چون
از ان سریہ باز آمد جراحتش باز تازہ گشت و ہمدران جراحت وفات یافت مردیست کہ
چون ابو سلمہ وفات یافت حضرت بخانہ ام سلمہ آمدہ تعزیت وی رسانیدہ فرمود بار خدایا اندوہ
و یرا تسکین دہ و ہجر مصیبت وے کن و عوض بہتر بوی دہ ہم چنان شد چون عدت وے منقضی
شد و ہر یک از ابو بکر و فاروق و یرا خواست انکاری نمود خطبہ ہیچ کدام را قبول نفرمود و بعد از ان حضرت
و یرا خطبہ کرد و گفت مرحبا یا رسول اللہ ولیکن عورتی ام کلان سال و فرزند یتیم و غیرت بسیار دارم

وتو دنان جمع میکنید و دیگر آنکه اولیائے من حاضر نیستند پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم فرمود آنچہ گفتے من کلان سلام عمر من از تو مشیر ست و آنچہ یتیمان داری کفالت و تربیت یتیمان تو بر خدا و رسول ست و آنچہ گفتی غیرت بسیار دارم دعا کنم تا حق تعالے این معنے را از تو ببرد آنکہ گفتی اولیائے من حاضر نیستند ہیچ کدام اولیائے تو نہ حاضر نہ غائب مگر وہ نخواہد و خواست تا بمن راضی خواہند شد پس ام سلمہ را بپرسش گفت برخیز و مرا بہ رسول خدا صلعم تزویج کن عمر او را بنے حضرت دادا و ہنوز بحرم نہ رسیدہ بود و این قصہ دہ شوال سال چہارم ہجرت واقع شد و مہر سے ستائے بود کہ بدہ درم شے از دو رویہ اگر حضرت فرمودہ آنچہ بغلامان خواہر تو دادہ ام کم نخواہم داد واللہ اعلم **ہفتم زینب** بنت جحش بن رئیاب بن یعمر بن مرہ بن کثیر اول نام وے برہ بود حضرت تغیر داد آن را بہ زینب و مادر وے عمہ جناب رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم امیمہ بنت عبد المطلب بود آوردہ اند کہ اول زینب زن زید بن حارث بود زیاد اطلاق داد حضرت ویرا بخواست در ماہ ذیقعدہ دو سال پنجم از ہجرت **نقل ست** کہ آن حضرت زینب را بسائی خواستگاری زید فرمود زینب پنداشت کہ برائے خود میخواہد آن خطبہ را قبول نمود و چون دانست کہ خواستگاری برائی زید نمود سر باز زد و چون زینب صاحب جمال و دختر عمہ حضرت بود و او را صدقی و تندی گفت یا رسول اللہ من زید را نخواہم زیرا کہ او را کردہ تست و برادر زینب عبد اللہ بن جحش شنود او با خواہر متفق بود و حال آنکہ پیش از ظہور نبوت حضرت دیا خریدہ و او را آزاد کردہ و بفرزندی قبول نمودہ بود پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم فرمود فائدہ نیست قبول مے باید کرد زینب گفت یا رسول اللہ مرا مہلت دہ تا دین امر تملے باخود کنم و بیخ آیت آمد ما کان لمومن ولا مومنۃ اذا قضی اللہ ورسولہ

امرا ان یکون لھم الخیرۃ من امرھم من یعص اللہ ورسولہ فقد ضل ضلالا مبینا

زینب عبد اللہ برادر خود را گفت رضا دادیم پس حضرت ویرا بنی بنیاسم مہر دہ دینار و پنج و شصت درم و مقنعہ و چادر و پیراہن و پنجاہ من گندم و دہ صاع خرما برائے زینب فرستاد و مدت یکسال با زینب بازید بود القصہ بعد از تزویج الیشان حق تعالے پیغمبر خویش را اعلام کرد کہ علم قدیم ما چنین مقرر شدہ کہ زینب داخل زنان تو کردیم و پس میان زید و زینب ناسازگاری پیدا شد چنانچہ

میان بعضے ازواج میباشد تا بغایتے کہ زید بہ نزد آن سرور رفت و از زینب شکایت گفت یا
رسول اللہ میخواہم کہ زینب را طلاق دہم کہ با من بسیار تندخوئے میکند و زبانش بر من دراز شدہ
حضرت فرمود زن خود را نگاہ دار و از خدا بترس فاما چون از حقیقت حال معلوم کردہ کہ زینب داخل
زوجات مطہرات وے خواہد بود مبادا کہ شرے میخواست کہ زید وے را طلاق دہد لیکن شرم داشت
کہ او را امر کند بطلاق زینب نیز در ان اندیشہ کہ مردم گویند زن پسر خواندہ خود را میخواہد حال آنکہ
حلیلت زن کسے را کہ پسر کردہ بودند حرام میدانستند ہم چون زن پسر صلبے خود بعضے
علما گفتہ اند او را امر بامساک زید زینب را مقصود اختیار زید بود چہ بکے معلوم شود کہ رغبت
زینب در دل باقے ماندہ یا بکلے از وے منفر گشتہ زید باز بمجلس رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم آمد گفت
یا رسول اللہ زینب را طلاق دادم بیت ما بتو پیوستہ و ختم خانہ و ہر چہ اندر ہست ✽ ہر چہ مرا و شما ہست
ہمہ عالم حرام ✽ القصہ چون عدت زینب منقضی شد پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم زید را گفت برو زینب را
برائے من خواستگاری نما حکمت در تخصیص زید بآن کار آن تواند بود کہ مردم گمان بر ند کہ
آن قضیہ بسبیل رضائے زید بود کہ در دل زید حب زینب باقے نبود و ہمان معنے خوشنود بود و ہم دلست
کہ رسول صلے اللہ علیہ وسلم بے اذن بخانہ زینب رفت در حالتے کہ وے سر بر ہنہ بود گفت یا رسول اللہ
بیخطبہ و بے گواہ آمدے اللہ الموفق و جبرئیل الشاہد طعام ولیمہ ترتیب نمودہ و مردم
را از نان و گوشت سیر گردانید واللہ اعلم بالصواب ششم جویریہ بن الحارث بن ابے ضرار
بن حبیب عابد بن خدیم خداعہ وے اول زن عم خود و المنتصر بن منافع بن صفوان بود و او در
غزوہ مریسیع منقول و در اثنائے مراجعت از ان غزوہ آنحضرت جویریہ او را بشعبان سال پنجم بخواست بعضے
برانند کہ نکاح در سال ششم واقع شدہ نام وے در اصل برت بود پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم تغیر داد جویریہ
راوی گوید کہ مکروہ داشت این را کہ گویند کہ از نزد و بیرون مے آید و ثبوت پیوستہ کہ رضی حضرت بعد
از نماز صبح از نزد جویریہ بیرفت و او در جاے نماز خود بود و چاشت ما نیز داد و مراجعت نمود و او ہم چنان
بر مصلے خود نشستہ بود ہیچ بہ تسبیح و ذکر مشغول فرمود کہ از ان زمان باز کہ من بیرون رفتم احوال

تو بہ بنجال ہست گفت آری فرمود بعد از انکہ از نزد تو بیرون نہضتم سہ نوبت چہار بار گفتم اگر سوزہ نہ کنند آنرا بتمام آنچہ
تو امر و زگفتہ بہائینہ راجع آید سبحان اللہ وبحمدہ عدد خلقہ ورضی نفسہ وزنۃ عرشہ ومداد کلماتہ
دگویند پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم روز جمعہ بنزد او در آمد او بروزہ دار بود فرمود وے روزہ داشتہ و او عیہ
دارسی کہ فردا روزہ دار باشے گفت نے پس افطار کن ازین جہت ہست کہ علما گفتہ اند مکروہ ہست روز جمعہ
تنہا روزہ داشتن و فاتش در مدینہ دسال پنجاہ وشش از ہجرت واقع شدہ بست پنجسالہ بود کہ از دنیا رفت و
مروان بن الحکم کہ از خیل معاویہ در مدینہ عالم بود بروے نماز گذارد و ہنہم ام حبیبہ بنت ابوسفیان بن امیہ
عبد شمس بن عبد مناف اول نام حمنہ بطہ ولقبوے ہند و مادرے صفیہ بنت ابے العاص بن امیہ عمہ
شمس عمر عثمان بن عفان بود ام حبیبہ اول زن عبد اللہ بن جحش اسدی بود در اوائل حال اسلام مسلمان
شد ند و بجانب حبشہ بہجرت کرد و از عبد اللہ دختری حبیبہ نام حاصل شد و مادر آن سکنی گشت نقل ہست از ام حبیبہ
کہ شبے در حبشہ عبد اللہ را در خواب دیدم بدترین صورت و قبیح ترین حال از خواب بر آمدم ترسناک شوہ گفتم تغیر
در حال وے پید اخواہد شد چون بامداد گشت عبد اللہ گفت ای ام حبیبہ کہ من در جملہ ادیان نظر کردم دینے بہتر از دین
نصرانیت نیافتم و بمتابعت دین متدین آن دین گشتہ بودم و بعد از ان دین محمد را اختیار کردم اکنون با دین نصرانی
رجوع میکنم گفتم اے عبد اللہ چنین مکن امشب خواب غریب بر تو دیدہ ام و صورت و احوال بشب تو گفتم ہیچ بیاد
آن نمود و ہمرتد گشت و دین نصرانیت اختیار کرد و بہر شرب خمر مداومت نمود تا دمان کافر بمرد و نعوذ باللہ من ہا
سوء الخاتمۃ بعد از ان در واقعہ دیدم کہ کسے شخص مرا من خطاب میکند کہ یا ام المومنین بیدار شدم و تعبیر واقعہ خویش آن
حضرت نمودم کہ پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم مرا خواہد خواست و چون عدت من منقضے شد روزے نجاشی کہ
مرد در خانہ اذن بمطلبد دستوری داد م کنیز ابرہہ نام مرد در آمد از نزد نجاشی پیغام آورد کہ رسول صلے اللہ علیہ وسلم
نام من نوشت کہ ترا اندر بائی وی بخواہم بسپار خورم شدم و دو سہ حلقہ خلخال و انگشتری چند از نقرہ و دست
من بود بمژدگانے بابرسہ دادم و گفتم مبشر کہ اللہ بخیر ببرہ گفت ملک میگوید وکیلے بگیر تا تا بنزد
پیغمبر دہد گفت خالد بن سعید العاص وکیل خود گردانیدم پس نجاشی جعفر بن ابی طالب و جماعتے
از مہاجرین حبشہ را حاضر ساخت و خطبہ بخواند بر کابین چہار صد دینار مرسوم بنزخ و بروایتے چہار ہزار

دوم لقب پدرش خالد بن سعید بن العاص بن امیہ بن عبد شمس ام حبیبہ در مکہ متولد شد و در سال ہفتم از ہجرت با مادر و برادر خود بحبشہ رفت
بسے و چند سال بود وفات ام حبیبہ در زمان معاویہ در سال چہل و سوم یا چہل و چہارم ہجرت واقع شد و مدینہ مقبل
صحیح و مروان بن الحکم بر وے نماز گذارد و وقولے ہست کہ در شام وفات یافت واللہ اعلم بالصواب و اسم صفیہ
بنت حیی بن اخطب بن سعیہ بن ثعلبہ بن اسرائیل از سبط ہارون بن عمران علیہ السلام از قبیلہ
بنی النضیر مادر او ضرہ بنت سموال صفیہ اول زن سلام بن مشکم بود میان ایشان جدائی افتاد
بعد ازان زن کنانہ بن ربیع بن ابی الحقیق شد و کنانہ در حرب بقتل آمد بعد ازان در قسم خیبر دحیہ
داد صفیہ چون آورند بفرمود تا او را خیمہ بردند ش آنگاہ خود بآن خیمہ تشریف داد صفیہ چون آنسرور را
دید بخواست و فرمایش کرد خود با نجا نشست بود و برداشت و بر آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بساط کرد و خود
بر زمین نشست حضرت فرمود اے صفیہ پیوستہ پدر تو با من عداوت مینمود تا خدا تعالیٰ او را بہلاک گرداند
گفت خدا و ند تعالیٰ ہیچ بندہ را بگناہ دیگر نمیگیرد آنگاہ سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم او را مخیر ساخت میان آنکہ
آزاد ش کند و بقوم خود ملحق شود و میان آنکہ اسلام آورد و حضرت در بر گیرد صفیہ بسیار ملیح دعا قبول بود
گفت یا رسول اللہ بتحقیق کہ مدتے اسلام دارم و حضرت او را بگذاشت صفیہ گفت بسیار تصدیق تو کردم پیش
از انکہ مرا دعوت کنے یا مشورت شوم و اکنون بمنزل تو آمدہ ام پیش از انکہ مرا در یہود ہیچ
حاجتے نیست نہ پدر و مادر در میان یہود دارم یا رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم مرا میان کفر و اسلام مخیر
میگردانے کہ خدا و رسول او احب آنند نزد من از آزادے و لحوق بقوم خود پس حضرت خوش آمد و او را
برائے خود نگاہ داشت و آزاد کرد و وفات صفیہ در سال پنجاہ و دو از ہجرت
واقع شد و بقولے وفات او در ایام خلافت عمر بود و عمر او شصت سال بود وقولے ہفتاد و ہست یا زدہم میمونہ
بنت الحارث بن حزن بن بجیر بن الہزم بن رویبہ بن عبد اللہ بن ہلال بن صعصعہ عامریہ ہلالیہ مادر
ہند بنت عوف بن زہیر بن الحرب از قبیلہ حمیر و قولے آنکہ در قبیلہ کنانہ نام او میمونہ بود و پیغمبر
صلے اللہ علیہ وسلم او را بخواست در سال ہفتم از ہجرت و حین مراجعت لشکر قضا موضع سرف نزول
منزل شرف کہ نواحے مکہ ہست بود و ہمانجا بسبب تاریخ آنکہ در آن منزل وفات یافت ہم در آن

محل کرنجیه زفاف بود مدخون کرد و در صحیح روایات آنکه پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم علالجوده که مدیر بخواست و دیدا
آنکه محرم بود و گویند آن زن میمونه هست که نفس خود بپیغمبر علیا السلام بخشیده و چون خبر خواستگاری حضرت دیدا
نزه آورده در شتر سوار بود گفت شتر و آنچه بر شتر هست از خدا و رسول هست وفات میمونه در سال پنجاه و یک
بقول اظهر و بقولے در شصت و یک یا شصت و شش از هجرت واقع شده و برین بنوال آخر زنی از زنان حضرت
فوت شده باشد میمونه بود و ام سلم نماز بر میمونه و ابن عباس گذارد و خواهر زاده گاه ابن عباس عبد اللہ بن عباس
و عبد اللہ بن شداد بن الهاد در قبر وی در آمدند فرش کرده نماین بازده مدن هست که حضرت پیغامبر صلے اللہ علیہ وسلم
اینیانا خواسته و بایشان زفاف فرموده و بهیچکس از اهل سیر اهدین اختلاف نیست و این جمله خدیجه
زینب بنت خزیمه در حیات آن حضرت از دنیا رفتند و آن سه ده پیش از نیها باقی و فاطمه دختر دیگر
بودند که بعضے از انها خواستگاری نموده و نکاح ایشان اتفاق نیافته لذان جمله که عقد فرموده بیکے فاطمه دختر
حضرت ضحاک کلابیه بوده و قبل از انکه با وی زفاف کند آیت مخیر نازل شد حضرت دیرا مخیر ساخت و
دنیا را اختیار کرده و ازان سرور بیرون آمد آخر کار حال او بجائی رسید که سر گردن میگشت که از من بخت
عبرت گیرید که دنیا را بر خدا و رسول اختیار کردم دیگر از سبایا اسماء بنت سلیل بود گویند چون حضرت دیرا
بخواست و آن خبر بوے رسید از شادی بمرد و در روایتے هست که مردم از بنی سلیل بزنده صلے اللہ علیہ وسلم
آمده گفت یا رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم مراد خترے صاحبجمال و زیبا کے هست همیم و آنچنین کسے نبود
غیر تو حضرت دیرا بخواست با قصد نخواستن بے که وآن مرد گفت صفتے دیگر آن دیده باشد حضرت فرمود نعم ما رأت

ترجمه آن سرور هیچ حاجت بارمان دختر بیت عربی لا خیر فی مال لا یزال منه وجعد
لا ینال منه و یگر ملیکیت کعب بقوے و او وه شه بود سید عالم صلے اللہ علیہ وسلم چون خلوت کرد با و فرمود
مشابه نمود از وے متفرق شد و فرمود جا بر خود بپوشش و با مردم خود ملحق شود و دیگر اسماء بنت النعمان بن ابی الجون
الکنده یه بود آورده اند که پدرش پیشوائے اهل کنده بود او را قبیله خویش آمد و ایمان آورده و گفت یا رسول اللہ
دارم دخترے زجمله زنان عرب بی مثل و نظیر و رغبت آن دارد که بشرف زناشوئی تو مشرف شود
حضرت دیرا از پدر بخواست بحجره او فرستاده و نیم او قبیله نعمان گفت یا رسول اللہ هر دیرا

زیاده کن فرمود هیچ زن سازیاده ازین مهر نکرده ام هیچ دختری خود را بزیاده ازین مهر بمردم نداده ام
گفت یارسول الله کسی همراه مرا کن تا حرم تو بنزد تو آورد پس ابوسعید ساعدیرا فرستاد تا اسما را
بمدینه آورد و آوازه جمال کمال وی در مدینه شهرت یافته بود زنان بتفرج او آمدند امهات مومنین آن
زنی را آموخته تا بادی گفتند تو دختر ملکی اگر خواهی که این را شوهر داشته باشی چون با تو خلوت کند
بگوئی اعوذ بالله منک که ترا بسیار دوست خواهد داشت و روایتی آنکه چون دیرانه وحضرت آمدند
زنان بسیار رشک آوردند و از روی شفقت و مهربانی خود با او نمودند وی اختلاط کردند عائشه با
حفصه گفت تو اورا احتمامی بندی و من سوی مرش را شانه کنم آنگاه یکی ازان دو بآن بیچاره گفت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم دوست میدارد زنی را که چون خلوت با او کند زن بگوید اعوذ بالله منک چون آن
سرور با او در خلوت در آمد و پرده گذاشتند و برابر کنار خویش نشاند و خواست که وی را تقبیل کند بیقین
گفت اعوذ بالله منک حضرت اورا نزد وی برجست گفت بعاذی عظیم پناه جستی برخیز و با اهل خویش
ملحق شو ابوسعید ساعدی را گفت تا او را بقبیله اش برد و بعد ازان سرور را خبر دار کردند زنان چنان
مکری در حق وی انگیخته بودند فرمودند عربی ان من صواحب یوسف ولیدة من عظیم و دیگر لیلی بنت
حطیم گویند روزی حضرت پشت بر آفتاب نشسته بود لیلی مذکور از قضای وی در آمد شستی بر ظهر
وی زد فرمود کیست گفت منم دختر حطیم آمده ام که نفس خود را بر تو عرض کنم فرمود تا رنجوه تم برای
خویش نزد قوم خود باز گشت و ایشان را ازان امر خبر دار کرد و ایشان گفتند بدکاری کردی تو زن غیور
و او زنان بسیار دارد بعید نیست که رشک خواهی خورد و بر تو بد دعائی کند و یقین که دعای او مستجاب خواهد شد
او انکار کرد حضرت آن نکاح را برانداخت آن زن شوهر دیگر کرد و فرزندان از او آورد روزی در
بستان از بساتین مدینه غسل میکردند ناگاه گربه بروی جست و او را پاره پاره کرد و ازان جمله کز عرب است
نمود و نکاح میسر نشده یکی امهانی فاخته بنت ابوطالب بود گویند در زمان جاهلیت حضرت امهانی را
او ابوطالب خواستگاری نموده و هبیره بن ابی واهب نیز خواستگاری نمود و ابوطالب او را بهبیره
داد و آن سرور فرمود ای عم من دختر خود را بنی هبیره دادی و مرا ترک کردی ابوطالب

گفت ای پسر برادر من مرا با ایشان مصاهرت واقع شده و فخر از ایشان خواسته نبود سزاوار
محال کریمه آنست که مکافات کند و خاطر از همر تو جمعست که از صداع من بیرون نخواهی رفت بعد ازان
آنها مسلمان شدند و اسلام میان او و همبره جدائی افتاد آنگاه رسول علیه السلام دیرا خواست کاری
فرموده آنها گفت یا رسول الله بخدائی سوگند که من تا در زمان جاهلیت دوست سید اشتم چگونه در اسلام دوست
ندارم که تو در چشم و گوش من دوست تر هستی بمن و من عورتی ام که کودکان دارم و میترسم که اگر بر رعایت
حال ایشان مشغول شوم حق خدمت تو از من فوت شود چنانچه شرط هست بخدمت تو قیام نمایم
رعایت ایشان نتوانم کرد و ضائع شوند و شرم میدارم انکه چون نخواهی که در جاهلیت بمن در رای و
طفل من شیر بخورند و ترک خدمت شود حضرت فرمود خیر النساء آن زن هست که همراه شوهر دیگر خود بنشیند حکیم
که مشهور است با ام شریک گوید نفس خود را بآن حضرت بخشید و دولت نکاح در نیافت دیگر همبره بنت عتبه
عفیفا گوید پیغمبر از پدر وی او را خواستگاری نمود پدر گفت او را مرضی هست و حال آنکه هیچ
مرض نداشت چون بخانه آمد دخترش مرده بود و تعداد اسامی بواقعی ثواب فایده نیست لاجرم
بر ذکر اینها اقتصار نموده والله اعلم بالصواب **ذکر سراری پیغمبر صلی الله علیه وسلم** از دختران اصحاب
آورده اند که **اول** ماریه بنت شمعون قبطیه جفوقش ملک اسکندریه برای حضرت بسیم هدیه فرستاده
بود نقل هست که او کنیزک سفید پوست و صاحب جمال بود و مسلمان شد و پیغمبر صلی الله علیه وسلم بسیم تسری
نگاه داشت و بملک دین تصرف نمود و بادی محبت میداشت و حضرت ابراهیم از وی در وجود آمد و فات
ماریه در زمان خلافت حضرت عمر خطاب رضی الله عنه در سال شانزدهم از هجرت واقع شد و در بقیع مدفون
گشت **دوم** ریحان بنت زید بن عمرو قبیل بنت شمعون و از بنی نضیر و بقولی از بنی قریظه بود حضرت دیرا
از میان سبایا بجهت خاصه خود اختیار کرده و فرمود و اخیر ساخت میان کفر و اسلام او اسلام آورد و
آن سرور بملک الیمن در تصرف نمود و قولی آنست که حضرت دیرا آزاد کرد و بخواسته و در
محرم سال ششم از هجرت و واقدی ترجیح این قول نموده ابن عبد البر و غیره دیرا از
جمله سریه یعنی کنیزک شمرده اند و فاتش در سال حجت الوداع بوده و در بقیع مدفون گشته

وبقولی آنکہ بعد از ان حضرت در زمان خلافت عمر رضی اللہ عنہ وفات یافت وقول اول اصح ہست

سیوم کنیز کے جمید کہ از سبی آن حضرت بیدہ بود وچہارم کنیز کی زینب بنت جحش بآنسرور بخشیدہ بود

وربیان ذکر اولاد آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم در رفع الاعبا آمدہ ہست کہ ہمہ اولاد آنسرور

از خدیجہ بنت خویلد بود وہ غیر از ابراہیم کہ از ماریہ پیدا شدہ واصح آنست کہ حضرت را سہ پسر وچہار دختر

اما پسران آن قاسم وعبد اللہ دیگر ابراہیم وطاہر وطیب لقب عبد اللہ ہست بواسطہ آنکہ در زمان

اسلام تولد شدہ وبعضے گویند طیب وطاہر ہر دو پسر دیگر بودند چنانچہ پسران آن پنج بوده باشند

قاسم رئیس آن سرور بود حضرت سبب مکنی ابو القاسم گشت ولادتش در زمان جاہلیت در

مکہ واقع شدہ ودو سال بزیست وہم در جاہلیت در مکہ وفات یافت وعبد اللہ در مکہ

بوجود آمد ودر طفولیت فوت شد عاص بن وائیلے ہمیگفت پسران محمد صلی اللہ علیہ وسلم ابتر خواہند

آنچہ آمد ان شانئک ہو الابتر وبعضی مفسران در تفسیر آیت کریمہ اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِیْنَۃُ

الْحَیٰوۃِ الدُّنْیَا وَالْبَاقِیَاتُ الصّٰلِحَاتُ خَیْرٌ عِنْدَ رَبِّکَ ثَوَابًا خبر آوردہ اند

کہ چون پسران آن حضرت وفات یافت مشرکان گفتند کہ ما را پسران ہست کہ ذکر ما باقی ماند محمد را ابتر ماند

نام او محو خواہد بود آیت کریمہ مذکورہ نازل شد ومراد از باقیات صالحات دختران بصلاح

باشند ابراہیم در مدینہ در ذو الحج ہشتم سال ہجرت تولد نمود وقابلہ او سلمے از اوکردہ

جناب رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم شوہر خود ابو رافع را خبر دار گردانید کہ ماریہ پسرے زاد

ابو رافع این بشارت بحضرت رسانید آن سرور بمژدہ دہندہ عطا فرمود وہم دران

شب ابراہیم نام نہاد حضرت جبرائیل آمد وگفت اسلام علیکم یا ابا ابراہیم حضرت

باین لقب خوش شدند در روز ہفتم برائے وے عقیقہ دو گوسفند نہاد ودیگ کرد وسر تراشید

را بنقرہ برابر وبر مساکین تصدیق میکرد فرمود تا موئے وے را دفن کردند وقولے آنکہ

روز ہفتم نام نہادند قول اول اصح ہست گویند زنان انصار مناقشت کردند در ضرار

ابراہیم نمودند مقصود ایشان آن بود کہ ماریہ بفراغت بخدمت آن سرور مشغول نماید چہ سید انستند

کہ حضرت آن را دوست بسیار میدارند در تعیین مرضعہ ابراہیم روایات بنظر رسیدہ یکی آنکہ ام بردہ بنت
المنذر بن زید النصاری زوجہ اوس ہست دوم آنکہ ام سیف زن ابو یوسف آہنگر بود و این روایات صحیح ہست
و احادیث صحیح ثبوت میوستہ کہ حضرت بمدینہ نزد ابراہیم پسر خانہ ابو یوسف آہنگر تشریف میبردند انس بن مالک رضی اللہ
عنہ روایت کند کہ ابو یوسف در کورہ آہنگری آتش میکرد و دود در خانہ وی افتاد متحمل کرد و گاہی آنحضرت
متعقد ابراہیم بآن خانہ رفتی من پیشتر رفتم و او را خبر دار کردم کہ پیغمبر صاحب مے آید تا ترک آن کار میکرد بر تقدیر
صحت روایت پیشتر نوشتہ ام سیف دوم از ام بردہ ابراہیم را ہست و روایت آن وضعیف فی الجملہ مؤید این
جمع ہست و قاضی عیاض مالکی گفتہ ام بردہ و ام سیف یکی ہست و نام ابو یوسف برائے ابن اوس نام بردہ خوہ اینست الا شذ
ہست و شیخ علیہ ابن حجر در شرح صحیح بخاری میگفتہ این جمع قاضی عیاض غیر مستند ہست لیکن از ہیچ ائمہ و اسماء
رجال تصریح واقع نشدہ یا آنکہ کنیت برائے اوس و ابو یوسف بسبب آن اوس بودہ فقیر حقیر گوید ابن عبد البر رحمہ
مالکی کہ در کتاب اسباب در فن اسماء رجال سمار معروف است اصحابنا الہم ہست در کنی گفتہ ابو یوسف برائے ابن
اسمار گفتہ برائے بن اوس کنیت او ابو یوسف ہست و کان ظہیر الابراہیم فابن در جامع الاصول در اسماء
گفت نام او برائے ابن اوس ہو ابو یوسف طیر و ابراہیم بن النبی صلی اللہ علیہ وسلم زوجہ ام بردہ و او نیز
امامت پس سخن قاضی عیاض بقول این دو امام تقویت یافت واللہ اعلم ابراہیم قریب بہ یکسال و نیم
دو سال و نیم از ہجرت وفات یافت پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم از موت وی بسیار حزین و اندوہناک گشت
و گریان شد و بصحت رسید کہ چون خبر آوردند کہ ابراہیم در سکرات ہست عبد الرحمن بن عوف نزد وی
بود آن سرور دست دیر اگرفتہ در خانہ ابو یوسف آمدند ابراہیم در کنار مادر بود و دیر بگرفت و در کنار خویش
آورد و چون بآن حالش دید اشک از چشمان مبارک روان شد عبد الرحمن بن عوف گفت تو نیز یا
رسول اللہ میگریی از گریہ منع میکردی برحمت فرمودا ئی پسر عوف اینحال کہ تو بر من مشاہدہ میکنی
زحمت و رقت ست کہ ناشی میشود از تامل در حالیکہ دیر اسیکنند پیش آمد و دو ائتی آنکہ فرمود
من نہی نکردہ ام مگر از دو صوت صوتی کہ لغو لہو و لعب و مزامیر شیطان بود و دیگر از صوتی کہ نزد
مصیبت بود روے کندن و بہ روئی زدن و جامہ پارہ کردن اما این آب چشم اثر از رحمت ست

وهرکس گریهٔ نکند بروی رحم نکنند آنگاه فرمود ای ابراهیم ما اگر نه آن بودی که موت امری هست حق وعده
ایست صدق و آخر ما عنقریب باتو خواهیم شد اگر نه بودی برای تو حزین میشدم و فرمود العین تدمع
والقلب یحزن ولا نقول الا ما یرضی ربنا وانا بفراقک یا ابراهیم لمحزونون عبد الرحمن
بن حسان بن ثابت از مادر خود روایت میکند که گفت من بیالین ابراهیم حاضر بودم ناگاه که مرغ خواهر
فریاد میکرد حضرت ما را نهی نمیکرد و چون روحش قبض کردند ما را از فریاد کردن منع نمود و روایتی
آنکه رسول صلے اللہ علیہ وسلم چون بگریست اسامہ بن زید فریاد برآورد حضرت او را نهی فرمود و گفت
دیدم ترا که میگریستی فرمود حدیث البکاء من الرحمة والصراخ من الشیطان گویند دایهٔ ابراهیم
او را غسل داد قولے آنکه فضل ابن عباس آن کار بتقدیم رسانید و عبد الرحمن بن عوف آب میریخت
و حضرت در غسل حاضر بود و روایتے آنست که بروی نماز گذارده و بهر قبری بالتیاد تا دیر اد فن کردند
اسامہ بن زید و فضل بن عباس در قبر در آمدند بعد از فراغ و فن صورت قبر راست کردند و آب
پاشیدند و اول قبرے که در اسلام روشن کردند آن بود و منقول هست که حضرت در وفات
ابراهیم فرمود اگر وحی میزیست هر آقربا مادر و برادر او میکردیم و از هر قبطیان وضع جزیه مینمودیم
و ثبوت پیوسته که پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم فرمود ابراهیم پسر من مدت رضاع تمام نکرده از دنیا بیرون
رفت و بهر سنتے که و برا رضاعے دود در بهشت خواهد بود تا تکمیل ایام رضاع او کند فائدهٔ آنچه از بعضی
سلف منقول هست که ابراهیم پسر پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم در حالت صغر وفات یافت و اگر پیغمبر خواست
میزیست و بصحبت رسیده و اعتباری ندارد و دلیری بر علم غیب هست و این عبد الرحمن گفت
نمیدانم که این سخن چه معنے دارد نوح را فرزندان بود و ندبنی بودند هم چنانکه از غیر نبی میتوانند بود
که نبی در وجود آمد و از نبی غیر نبی در وجود می آید و اگر ان نبی غیر النبی حاصل نتوانستے شد
بایستے که هر واحدے نبی بودے زیرا که اولاد نوح اند و آدم نبی مکلم بود و از وصلب
معلوم نیست که غیر از شیث نبی بوده باشد و اللہ اعلم ذکر دختران حضرت علیه
السلام والصلوٰة اول زینب بزرگ ترین بنات آن سرور بقول صحیح اوست ولادت

وی در جاهلیت در سال سی ام واقعه فیل بود و پدرا پسر خالاش ابو العاص بن الربیع بن عبد العزی
بن عبد الشمس بن عبد المناف عقد فرمود و مادر ابو العاص خواهر بنت خویلد بود و در روز بدر چون
ابو العاص اسیر گشت زینب در مکه بود برای خدا تعالی فدای بدل ابو العاص قلاده را که خدیجه در روز عروسی
زینب داده بود چون رسول صلی الله علیه وسلم قلاده را دید حضرت خدیجه را یاد کرد بسیار وقت نمود
با اصحاب فرمود اگر خواهید اسیر زینب را بگذارید و خدمتگار قلاده و پیاپوی باز گردانید چنان کردند
پس با ابو العاص گفت چون مکه برسی دختر مرا بفرستی که اسلام او و کفر تو میانه شما جدائی انداخت
ابو العاص قبول نمود و بشرط خویش وفا نمود زینب را بمدینه فرستاد باز ابو العاص برای تجارت رفت
و بعد تجارت مکه باز گشت در راه گرفتار لشکر اسلام شد ابو العاص بگریخت و مال وی بدست لشکر
اسلام افتاد همه بمدینه آوردند ابو العاص بخفیه خود را بمدینه رسانید و از زینب طلب امان کرد زینب او را
امان داد و حضرت زینب را فرمود الحال آن بر تو حرام است نزد آن روی با اهل آن لشکر گفت اگر احسان
میکنند مال و پیا باز گردانید و اگر نه آن مال غنیمت شماست لشکریان گفتند یا رسول الله ما ابو العاص
باز گردانیم پس مالها تمام باو سپردند ابو العاص بمکه رفت و با قوم گفت ای گروه قریش هیچ کس از شما بر
راستی نیست و حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بر راست است و من گواهی میدهم که خدا یکست و محمد
بنده و رسول برحق است بخدا سوگند که هیچ چیز مانع نشد مرا در مدینه که پیش او مسلمان شوم الا خوف آنکه شما گمان
نبرید که ابو العاص از خوف مسلمان شد پس از مکه بیرون آمد و خود را بملازمت حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم رسانید سر و آن را خلعت اسلام پوشانیده دختر خود زینب را بهمان نکاح اول بوی داد و بعضی گفته اند که
بتجدید نکاح کرد نقل است که زینب و ابو العاص را پسری علی نام و دختری امامه بود پسر قریب بسن بلوغ
بود که از دنیا رفت و امامه را حضرت بسیار دوست میداشت چنانچه ثبوت پیوسته که
نوبتی حضرت نماز میگذارد و امامه را بر دوش خود نشانیده بود چون بر رکوع برفتی بر زمین
مینهاد و چون از سجود سر بر داشتی برای قیام بر میداشتی و علی ابن ابی طالب او را بعد از
وفات فاطمه زهره بموجب وصیت امامه را بخواست و وفات زینب در زمان حیات حضرت

سال هشتم از هجرت واقع شد و سوده بن زمعه و ام سلمه و ام ایمن و ام عطیه انصاری را غسل دادند و وصیت
پیوسته که پیغمبر علیه السلام با ایشان فرمود سه و یا پنج بار یا هفت بار بشوئید بآب و کافور بیالید و ابتدا کنید
بطرف راست موضع وضوی وی چون از غسل وی فارغ شوید مرا خبر کنید بعد از غسل اعلام کردند چادر خود را
که این اشعار وی سازند بعد از غسل و تجهیز و تکفین و نماز دفن کردند و حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم
در قبر فرو آمد دوم رقیه ولادت وی در جاهلیت در سال سی و سیوم از واقعه فیل بوده پیش از ظهور نبوت
حضرت او را با عتبه بن ابی لهب نکاح کرده اشهر آنست پیش از انکه عتبه با وی رفاف کند سورت تبت و یدا
ابی لهب نازل شد با پسر عتبه خود گفت من از تو بیزارم اگر دختر محمد را طلاق ندهی روی ترا نبینم چون پیغمبر علیه السلام
مبعوث شد و قریش با وی عداوت کردند گفتند شما را مادست نمیکند با ابو العاص و گفتند شما دل محمد را
از دخترانش فارغ ساخته آید اگر خاطر ما را میخواهید دختر آن دیگر را طلاق دهند تا ما شغل ایشان بچیزی دیگر نخواهد پرداخت
و هر دختر که شما خواهید ما بدهیم ابو العاص گفت بخدا سوگند که من از دختر محمد مفارقت نمیکنم من نخواهم که عوض او هیچ
زن مرا از قریش بود اما عتبه بن ابی لهب گفت اگر دختر سعد بن ابی وقاص را بمن دهید رقیه را طلاق
دهم پس قریش چنان کردند عتبه بر فاقت پدر بر سبیل تجارت بشام میرفت گفت نزد محمد روم و او را
در شان آله او ایذا رسانم پس نزد حضرت آمد و گفت یا محمد هو یکفر بالذی هو فی قدلی فکان
قاب قوسین او ادنی آن ملعون پلید بی ادبی کرده آب دهان خود را بآن سو راند است
مصرع دریا بدهان سگ نگردد بدرنگ تو گفت رقیه را طلاق داد م حضرت صلی الله علیه وسلم زبود
اللهم سلط علیه کلبا من کلابک ابو طالب در مجلس حاضر بود با عتبه گفت نمیدانم که چه خواهد
تیر دعای محمد صلی الله از تو بگذرد عتبه نزد ایشان آمد و قصه باز راند پس متوجه شام شدند در راه بمنزل نزول
کردند که آن را زرقان میگفتند در انجا دیر بود و راهبی در آن دیر میبود با ایشان گفت واقعها شیکه
این منزل پر خطرست ابو لهب بقافله گفت امشب ما را بدی رسید تیر دعای محمد علیه السلام در
پسر من اثر کند پس همه بار خود را جمع کرد و بر بالای بار همه عتبه را جای خواب داد و بگرد وی تکیه کردند این
هر حفظ و حراست بجائی آوردند ولیکن چون حفظ خدا تعالی همراه ایشان نبود هیچ سودی نداشت بیت ما توام

بعنایات حق و خاصان حق و گر ملک باشند سیاهش شد ورق تو حقتعالی خواب ایشان مستولی کرد شیر در آمد یک
را بدرید و تعرض بهیچ کدام نساخت آنگاه بازدم بر مردم جستن کرد و خود را بر بالائی بار کرد و یک
ضرب بدست خویش بر عقبه زد و شکم پلید را پاره ساخت و پس تجربه کردیم درین دیه مکافات و بآن مبتلا
هرکه در افتاد و بر افتاد و عقبه بیدار شد و گفت مرا شیر بکشت و در حال جان بحق تسلیم سپرد و بصحت
پیوسته که حضرت رقیه را بفرمان عثمان بن عفان داده ایشان بجانب حبشه بهجرت کرده و در
هجرت حضرت در شان ایشان فرمود - انهما اول من هاجر الی الله بعد لوط - و از عثمان رقیه
را پسری متولد شد عبد الله نامش کردند و در زمان اسلام بالوعبد الله یکنی ساخته و آن پسر
دو سال شد خروس منقار در چشم او زد بآن سبب وفات یافت و الحقینی بسلفنا الخیر عثمان بن
مظعون - زنان بگرستند عمر خطاب رضی الله آمد و بتازیانه ایشان را فرمود که چرا میگرئید رسول
علیه السلام دست عمر را گرفت و گفت بگذار ایشان را تا بگریند آنگاه فرمود گریه کنید ضاله بکنید که نوحه فعل
شیطانی هست و بر اندید هر چه از دل و چشم هست اثر رحمت حق هست هر چه از دست و زبان است از شیطان و
فاطمه زهرا علیها التحیة والغفران بر سر قبر رقیه پهلوی راست رسول صلی الله علیه وسلم نشسته بود و میگریست و رسول
صلی الله علیه وسلم بگوشه ردائی خود اشک از چشم او پاک میکرد یسلیها ام کلثوم نام وی ایمنه بود و برادر اول
حضرت با عثمان بعد وفات رقیه داده و مدتی با عثمان بود که وی از فرزندان نبود لیکن بعضی روایت کنند بلوغ
نرسیده وفات ام کلثوم در سال نهم هجرت و اسامت قمیص و صفیت عبد المطلب و ام عطیه و دیگر
غسل دادند و حضرت بر سر قبر وی حاضر شد و بگریست و چون جنازه وی را بر کنار قبر نهادند بحاضران
فرمود رجل لم یقارف اللیل ابو طلحه انصاری گفت یا رسول الله من امشب مفارقت نکردم او را
فرمود تا در قبر رود و آمد و وی را دفن کردند نقل هست که چون ام کلثوم را در قبر آوردند حضرت فرمود
منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تارة اخری بعد از آن گفت بسم الله و فی سبیل الله و علی ملة رسول الله
و گفت از چشمهای بگریید و بدانید که از این نفعی بمیت نمیرسد و لیکن خاطر دوستان و محبان خوش میشود
و مرویست که فرموده اگر وی دختر دوازدهم بودی یکی بعد از یکی چهارم فاطمه زهرا رضی الله

عنہ کنیت وی ام محمد و القاب وی مبارک و طاہر و وفا کیزہ و رضیہ مرضیہ و بتول و عذرا است و ولادت وی
در سیان سنی و پنجم از واقعہ فیل و پنجسال پیش از نبوت و بقول او در سال چہل و یکم واقع شدہ و خورد ترین دختران رسول
صلے اللہ علیہ وسلم بقول صحیح وی بودہ و بقول ام کلثوم و حضرت علی بن ابی طالب کرم اللہ وجہہ در
رمضان سال دوم از ہجرت بعد از مراجعت بدر و بر ایخ است و بقول آنکہ در ماہ ربیع الاول ماہ صفر نکاح کردہ اند
رضہ فاطمہ زہرہ بعمر پانزدہ سال بودہ و آنچہ در تاریخ ذکر کردہ اند معلوم میشود کہ درین تزویج بیست سال بودہ
شرح تزویج در ذکر وقایع سال دوم از ہجرت گذشتہ و فاطمہ را سہ پسر و سہ دختر بود حسن و حسین و محسن و زینب
و ام کلثوم و رقیہ و زینب را بعبد اللہ ابن جعفر طیار و ام کلثوم را بحضرت عمر خطاب و رقیہ را بمحسن در
آوان طفولیت وفات یافتند از عائشہ صدیقہ رضی اللہ عنہا پرسیدند کہ از آدمیان دوستر رسول خدا صلی اللہ
علیہ وسلم کدام بود حضرت فرمود فاطمہ باز گفت از مردان گفت شوہرش یعنے مرتضی علی در اخبار وارد شدہ کہ نقد
بن ایمان رضی اللہ عنہا گفت روزے مادرم را پرسید کہ تو چرا از دو پیغمبر بترسی گفت از خوف او گفت من نماز شام با الشیاں
بگذارم و برائے تو طلب روزی کنم و ستورے داوبر فتم و بآن حضرت نماز شام و خفتن گذاردم چون از نماز فارغ شد
برخواست و بنجانہ میرفت از عقب او روان گشتم دیدم کہ در راہ شخصی دیرا پیش آمد و بطریق لطافت با وی سخن
بگفت و غائب شد آن بہر رہ میرفت و من از عقب وے میرفتم او از مرا بشنید فرمود کہ گفت این خدیجہ است
گفتم آری پرسید چہ حاجت داری گفت مغفرت فرمود و غفر اللہ لک و لایک و این شخص کہ مرا پیش آمد دیدی
گفتم آری یا رسول اللہ فرمود فرشتہ بود ہرگز پیش ازین بزمین نیامدہ از پروردگار ستورے خواستہ بود بر من
سلام کند و بشارت دہد مرا کہ فاطمہ سید زنان اہل بہشت و حسن حسین سید جوانان اہل بہشت خواہند بود از
انس رض بن مالک رضی اللہ تعالی عنہ روایت کند کہ حضرت فرمود حسبک من نساء العالمین مریم بنت عمران و
خدیجہ بنت خویلد و فاطمہ بنت محمد و اسیہ بنت مزاحم و بصحت پیوستہ کہ پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم فرمود کہ فاطمہ
بضعۃ منی من آذاہا فقد آذانی و من اغضبہا فقد اغضبنی و در بعضے اخبار وارد شدہ کہ حضرت
فرمود ان اللہ یغضب لفاطمۃ و یرضی لرضاہا بثبوت پیوستہ کہ در نزع حضرت رسالت پناہ صلے اللہ علیہ وسلم در مجمع
اصحابہ خود فرمود شما بگویند کہ زنان را چہ چیز بہتر است یاران ندانستند کہ چہ جواب دہند علی ابن ابی طالب

بخانه آمد و آنچه در مجلس نبوی گذشته بود با فاطمه بعرض گفت فاطمه گفت چرا نگفتی زنان را آن بهتر است که از مردان
خود را مستور سازند پس حضرت امیر بمجلس حضرت مراجعت کرد و بجواب آنسرور گفت فرمود که تعلیم گرفتی گفت
از فاطمه فرمود انما فاطمه بضعة منی گویند نوبتی پیغمبر علیه السلام با علی و فاطمه باسطت سیفرمود و در اثنای لطف
سیکرد علی گفت یا رسول الله او دوست تر است بتو یا من بتو یا من حضرت فرمود هی احب الی منک و انت اعز
علی منها و بصحبت پیوسته از عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها گفت بیرون رفت پیغمبر صلی الله علیه
وسلم و بر سر چادر ابریشم بود و حسن بن علی در پیش آمد او را در زیر آن چادر آورد و انگاه علی و فاطمه در آمدند ایشان را
نیز در ان چادر در آورد پس گفت انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا طهیر او در
رمضان این چهار کس فرمود حربی لمن حاربهم و سلم لمن سالمهم و نوبتی بخانه فاطمه تشریف آورد
دید که وی جامه سبز از پشم شتر پوشیده آب چشم در آورد و گفت ای فاطمه امروز بر مشقت و تنگی دنیا صبر بنمای
فردا قیامت نعیم بهشت ترا بود شیخ نجم الدین در تفسیر فاتحه خویش روایت کند و در پیغمبر صلی الله علیه وسلم
بخانه فاطمه رضی الله آمد و گفت چرا طول او محزون نشسته او گفت یا رسول الله سبب حکایت نه شد شبی یکیم
سه روز است که در منزل ما طعام نیست حسن و حسین را صبر نماند و ایشان از غایت جوع بگریستند مرا از گریه ایشان
گریه آمد و علی نیز بگریست و از پنهان سید شنیدیم اما مروزا حسن و حسین چیزی شنیدیم که طاقت من نماند
گفتند هیچ کودک چنین گرسنه باشد که من باشم جهان بر ما تاریک شد ای بابا چه گوئی اگر بنده باحق
گستاخی کند در مناجات عیبی نباشد فرمود ای فرزند خداوند تعالی گستاخی دعا بندگان دوست میدارد
و فاطمه رفت و مصلی بر آورد و در گنج خانه نماز بایستاد و چون فارغ شد از نماز مناجات کرد و دست تضرع بر داشت
و بنالید و گفت خداوندا تو دانی که زنان را طاقت پیغمبران نبود اگر ترا بدیدم صبری هست مرا طاقت دیدار نیز
راحت بخش این بگفت و از هوش بشد جبرائیل علیه السلام نزد رسول علیه السلام آمد و گفت برخیز که فاطمه در
فرشتگان زلزله دیگر بخروش افکند او را دیدند از خواجه عالم آمدند و خبر او دیدند از هوش رفت سر او را از زمین برداشت
و در کنار گرفت فاطمه بهوش آمد بر خواست و خجل و سر در پیش افکند حضرت فرمود ای فاطمه نحن قسمنا
سبحانه و خدا تعالی را اقسام سیدان تا مشقتها به تو آسان شود انگاه دست مبارک بسینه او نهاد و گفت بحق

او را از گرسنگی ایمن گردان فاطمه گوید تا من بودم دیگر بار هرگز در دل خود ذره حسرت گرسنگی نیافتم و از ثوبان بسیار
مرویست که پیغمبر علیه السلام بسفر میرفت آخر کسی را که وداع میفرمود فاطمه بود و چون مراجعت فرمودی
باول کسیکه از اهل البیت ملاقات مینمودی وی بودی و آنگاه به حجره ازواج خود تشریف میبردی و میرویست
که حضرت بدر خانه علی و فاطمه آمدی و بابتدای ایشان فرمودی السلام علیکم اهل البیت انما یرید الله
لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا عبد المنعم بن علی گوید دیدم مادر خود
فاطمه را که در شب جمعه در محراب مسجد خانه خود نماز میگذارد تا صبح هیچ طلوع نمیکرد شنیدم که مومنان را بسیار دعائی خیر میکرد و برای نفس خود هیچ دعا نکرد من عرض کردم آماد مهربان من چگونه
بود که برای نفس خود هیچ دعائی نمیکنی فرمود ای پسرک من الجار ثم الدار نقل است که آنحضرت
از دنیا رفت حضرت مرتضی علی از خانه بیرون رفت و با سلمی کنیزک خانه که دایه رسول صلی الله علیه وسلم بود
گفت آب برای من آماده کن تا غسل کنم سلمی گوید چنان کردم غسل بنهایت نیکو بجا آورده و آنگاه
جامهای پاک خود را بطلبید و بپوشید و گفت تا بستر را در میان خانه بگسترانید و مرا بر آنجا بر روی بقبله
کرده و راست در زیر روی خود در آورد و تکیه کرده فرمود ای سلمی من بسالیست از این عالم
میروم و غسل نمودم باید که هیچکس مرا برهنه نسازد این بگفت و روح پاکش قبض کردند چون علی آمد
دید و پرسید واقعه را بیان نمودم وصیت او را بجای آورد و بهمان غسلش برداشت این قصه
بهمین طریق محمد بن سعد کاتب واقدی در کتاب طبقات خویش آورده و در کتاب کشف الغمه از
امام محمد حنبل چند نقل کرده با آنکه حکیم فقهی خلاف آنست که بعد از مخصوصات فاطمه باید داشت
لیکن مشهور اینست که چون وفات یافت بموجب وصیت او اسماء بنت عمیس او را غسل داد حسن و حسین آب
بر وی بروند میریختند آورده اند که بر فوت مادر بزرگوار گریستند نقل است که علی مرتضی درآمد و گفت یا
بنت رسول خاطر خود بعد از رسول علیه السلام تو تسکین میداد و بهمه شدائد تسکین هم در وفات تو وی
رفت بسیار بود این بیت انشاء فرمود * کل اجتماع منه ذلیل ان حول الذی یعم افتراق قلیل
قلیل وان افتقادی فاطما بعدها جلل * جلیل ان کاید وم خلیل * وفات فاطمه در شب

سه شنبه سیوم رمضان واقع شده بعد از پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم شش ماه و بقولی سه ماه و بقولی چهل روز قول
اول صحیح است و عمر شریف بیست و شش سال بود و در بقیع مدفون در شب گشت نماز بر وی حضرت علی بقول
عباس گذارده و پس از وی دیگر ابو بکر صدیق و عمر فاروق و سایر اشراف صحابه رضی اللہ عنہ با علی مرتضی گفتند که چون ما از خبر دفن
تا شرق نماز بروی و دیر یافتیم علی بن ابی طالب گفت که بنا بر وصیت او چنین کردم و گویند اول این علی گفت بود که کنیف بیت
کنم اگر بجا آوری و الا بدیگری گویم علی گفت بجا آورم گفت چون از دنیا سفر کنم شب مرا دفن کنی که
از چشم نامحرم جنازه من مستور باشد چون وفات او حضرت علی چنان کردن حاشیه شرح مطالع

ذکر در بیان کیفیت ولادت پیغمبر علیه السلام

بیان شده از غرائب و صدیق ولادت بظهور ده از کتاب روضة الاحباب
مرویست که عثمان بن ابی العاص از مادر خود بنت عبد الله ثقفیه روایت کند که گفت من حاضر بودم زمانی که وقت
وضع حمل ظاهر شد نظر کردم سوئے آسمان دیدم که ستارگان سیل بجانب زمین میکردند تا بحدیکه گفتم مگر بر زمین خواهند افتاد و دیر زمانے
نگذشت که چنان نزدیک میشدند که هر دم گمان میبردم که بر سر من خواهند افتاد چون آمینه را وضع حمل واقع شد از وی جدا گشت که خانه
سرائے دیگر جلوه نمائی شد بحدیکه گفتم که بر زمین خواهد افتاد غیر از نور عبد الرحمن بن عوف روایت میکند از ما خود شفا بنت
عوف که گفت من حاضر بودم در وقت ولادت آمنه دایه را دیدم که گفت چون محمد مصطفی صلے اللہ علیہ وسلم بدنیا
آمد آواز بگوش من رسید شنیدم که گوینده میگوید یرحمک اللہ ربک و زمین مشرق و مغرب زمین نور افشانی گشت چنانچه بعضے
از قصرهای بلاد بصری بچشم خود دیدم آنگاه گریه کرد و ساعتی بنیامد که ظلمتی و تیرگی و لرزه بر من طاری گشت بعد از ان از جانب
راست من روشنائی پیدا گشت شنیدم که گوینده میگفت کجا ببری او را دیگری در جواب گفت بجانب مغربش
بردم و بیرا بجهات ان رعب و ترس عودی کرد لرزه افتاد از جانب چپ من روشنائی پیدا شد که گوینده میگفت
کجا میبری او را دیگری در جواب گفت طرف مشرق بردم و بیرا بتمام قبر کرسانیدم و بر ابراهیم خلیل اللہ
عرض کردم او را بسینه خود گرفت و بطهارت و برکت دعا کرد و گوید شفا روایت کننده آنگاه گفت بشارت
باد ترا ای محمد بعزه شرف که هر کس که متعلق شود و بغیض شجره دین و ملت تو بسخن تو عمل نماید فرزه اقیامت و بهره
شود و شفا گوید پوسته آنحضرت در خاطر من بود تا پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم مبعوث شد و من جمله پیش او رفتم گفتم یا رسول اللہ
که گروهی از ملائک آسمان حضرت حقتعالی را در آن شب بر زمین فرستاده اند تا محافظت این بچه نمایند و بیرا از چشم جنان نگاه دارند ایمنه

مرویست که گفت چون مرا در آن شب در زادن گرفت از وی عظیم شنیدم کاران جهود خاک شدم و میدم گویان جمله کرمع عنصیا
برمیان من مالیده تا آن ترس از من زایل شد ناگاه دیدم که ظرفی پیش من نهاده بود در ان شربت سفید بود چشیدم
که شیرست حال آنکه نشسته بودم آن شربت بیاشامیدم مرا حضور و قوت حاصل شد هم از ینجا منع کردند که دیگران
شب دیدم که طایفه مرغان جامه سبز بر سر من رسیدند تنها تند حتی که تمام خانه مرا پوشیدند و منقار های آن مرغان مرد و پا های
ایشان از یاقوت بود خداوند تعالی احجاب از پیش من برداشت تا در آن ساعت مشرق و مغرب زمین را مشاهده
میکردم دیدم که سه علم نصب کرده بودند یکی در مشرق و یکی در مغرب و یکی بر بام خانه کعبه و هم ازینجا روایت
کرده که گفت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم چون متولد شد دستها خود را بر زمین نهاد و سر بسوی آسمان کرد پس بزانو در آمد و شهادتین
خود را فرو خود گرفته بود و شهادت بیاگفت بیاسپکر د چنانچه تسبیح میگوید و ایتی آنست که انگشت بهام خود را که دیدی تیر ان
روان بود بعد از ان قبضه خاک از زمین برداشت و متوجه جانب کوشد و بسجود رفت و بادی از من بر بی وزید
که از روشنی آن قصر شام دیدم از آسمان فرود آمد تا نزدیک بوی شد او را بر خود گرفت و بر داشت و از
چشم من غایب شد ساخت شنیدم که یکی میگفت دیرا در مشرق و مغرب بگردانید و دیرا الید انیا بیاید تا
دعای برکت وی کنند و او را جامه ملت حنیفیه بپوشانید و بر پدر وی ابراهیم علیه السلام عرض کنید
و در تمام دریاها او را ببرید تا اهل دریا او را باسم و صفت و شکل بشناسند و هیچ شرک در روی
زمین باقی نباشد بعد از لحظه دیرا باز آورد پیچیده در قطعه از صوف سفید تر از برف بر دامنی از حریر سفید تر
بود و دیرا بر حریر پاره سبز نهاده و کلیدی چند در دست وی بود گویند میگفت محمد را گرفت کلید
نبوت و کلید نصرت و کلید خزانهای زمین آسمان بعد از ان ابر پاره دیگر فرو شد عظیم نور و آوازی از سخن گفتن
آواز مرغان از ان شنیدم آن ابر پاره نیز دیرا بخود ضم کرد و از نظر من غایب گردانید زیاده از بار
اول شنیدم که آواز کننده میگوید محمد را در اطراف زمین بگردانیده عرض کنید تمام روحیان انس
و جن و او را صفوة آدم و رفت نوح شدت و قوت روح و خلت ابراهیم و سنت اسحاق و صبر
ایوب سخن و فصاحت اسمعیل و بشارت یعقوب و جمال یوسف و صفت داود و ندبه یحیی و کرم
عیسی از ذاتی دارید و ایتی آنست که گفت دیرا در دریا اخلاق ده پیغمبران غوطه دهید از ینجاست

که در مدح حضرت گفته اند وارث اخلاق وی پیغمبر است حضرت عیسی گوید بعد از نامی ویرا باز آورند در حریر پاره پیچیده در دست
وی بود قطرات آب زلال از حریر پاره میچکید و میگفت گوینده محمد نام دینار او تحت تصرف بیاورد و بیع مخلوق
از اهل دنیا نماند که در قبضه تسخیر وی نماید باذن الله تعالی ما شاء الله لا قوة الا بالله **نقلست** که حضرت
ابنه گفت چون محمد متولد شد سه نفر بر من ظاهر شدند بحسن و مرتبه که گویا آفتاب از مطلع رأی ایشان میتابید در دست یکی از
از نقره کوزه بوی مشک از وی میرسید در دست دیگر طشتی بود از زمرد سبز که چهار گوشه داشت بر هر گوشه از آن طشت لولو
سفید بود گوینده میگفت کدام نیاست شرق و غرب و بر و بحر یا حبیب الله هر گوشه را که خواهی بگیر همه
دست در میان طشت نهاد و انگبین گفتند بخدا قسم که وی را بعبد اختیار کند و آگاه باشید که حقتعالی آنچه برای اقتباد
ساخته و مسکن مبارک وی گردانیده و در دست سیوم شخص حریر پاره سفید بود محمد را در آن طشت هفت بوت
بشوئید آن آب بریق نقره و دیبا آن حریر پاره مرساعتی در زیر جناح خود در آورد و ابن عباس رضی الله عنهما گفت
آن رضوان خازن بهشت بود و بنده گوید بعد از آن لحظه ویرا از زیر پر خود بیرون آورد و در گوش او سخنان بسیار گفت
که من از آن هیچ در نیافتم پستان هر دو چشم ویرا ببوسید و گفت بشارت باد ترا ای محمد که علم همه پیغمبران با تو باز دادند
داشتند و علم و شجاعت تو از همه بیشتر شد و با تو مفاتیح نصرت همراه گردانیدند و هیبت و عظمت تو در دلها مردم
افگندند که هیچکس ترا نتواند دید الا آنکه دلش هراسان و ترسان شود اگرچه ترا ندیده باشد یا حبیب الله بنده گوید بعد از آن
سخنی باز دیدم که در دهان وی نهاد و هیچ نگفت که بوی چیزی داد و چیزی داد بوی و گفت تسلیم محمد بانگشت مبارک
خود باو اشارت میکرد و طلب نیاز می نمود آورده اند در آن شب که آنحضرت تولد نمود بتان سر بر روی افتادند
ابلیس در جنود و ذریه خود در آمدند و فریاد و ناله عظیم کردند التفاسیر عربی - ان ابلیس اللعنة الله بدن
ادریس ناله بر آسمان چهارم و رنه حزین و الم اندوه بر زمین هفتم از آن فاجعه الکتاب جمهور اهل سیر و تواریخ
بر آنند که آن سرور در ختنه کرده و ناف بریده متولد شد و علما گفته حکمت در آن این بود که هیچ مخلوق بکمال خلقت
او مداخلت نداشته باشد و هیچ کس عورت ویرا نبیند **وعن انس رضی الله النبی صلی الله علیه وسلم حدیث**
تناول دمن کرامتی انی ولدت مختونا و لم یری احد سوأتی و بحدیث ابن جوزی در کتاب
وفا و شیخ زنده رود اعلام ایراد نموده اند لیکن بعضی اهل سیر و تواریخ آورده اند که جبرائیل علیه السلام

ویراخته کرد وقتیکه نظر بقلب مبارک بجا آورد در حال صغر سن وقوعیت که عبد المطلب در روز هفتم
از ولادت آن حضرت راخته کرده واللہ اعلم بالصواب نقلست که عبد المطلب گفت من در اثنا
در حرم کعبه بودم چون نیمشب شد دیدم که هر چهار دیوار کعبه مائل شد بمقام ابراهیم علیه السلام خانه کعبه
بسجود رفت بعد ازان باز بهیت اصلی خود قرار گرفت تکبیرے عجیب از ان میشنیدم ندا می شنید
اللہ اکبر اللہ اکبر اللہ اکبر ربی محمد المصطفی الاقدم طهر فی بیتی من الحاس الاصنام و ارجاس
المشرکین و بتانیکه گرداگرد خانه کعبه بودند بیفتاده پاره پاره میشدند چنانچه جامه پاره پاره شود
و بت بزرگ که آن را اهبل میگفتند در حجره افتاده بود شنیدم که منادی آن را ندا کرده
که اکنون از ایمنه محمد مستولد شد و اصحاب رحمت بروی فرود آمد و طشتے از فرودس برو آویخته
از قدس نازل شد تا وی را در بیجا بشویند عبد المطلب گوید چون خانه را دیدم بدان افعال
و بتان را اصلا حفظ نمودم بدان احوال نداشتم که چه گویم چشمم خوابش مالیدم و باخویش میگفتم آیا
در خوابم بعد ازان گفتم نی بیدارم برخاستم و متوجه خانه ایمنه شدم چون به در خانه وی رسیدم
آن را با نواع انوار و روائح طیبه مزین یافتم در خانه کوفتم ایمنه جواب داد و با آواز ضعیف
گفتم وائی بر نفس تو زود در را بکشائی والا زهره من شق خواهد گشت ایمنه بشتاب
در را بگشاد اول چشم من بر موضع نور محمدی بر روئی ایمنه افتاد اثر آن نور را در روی او
ندیدم بطاقت گشتم گفتم واغوثاه ای ایمنه نور را چه شد گفت وضع حمل نمودم پسری گفتم پسر را
بیار تا ببینم گفت هنوز نمیتوانی دید ویرا گفتم چرا ایمنه جواب داد آن زمان او مستولد شد
شخصے آمد نزدیک من که قدوی بر مثال نخل خرما بود گفت این طفل را از خانه بیرون میار هیچ
احدی را از فرزندان آدم نمیائی تا سه روز بر وی بگذرد و عبد المطلب گفت تشویر کشیدم
و با ایمنه گفتم بیرون می آر پسری را تا ببینم وی را و الا ترا یا خود را هلاک میکنم ایمنه چون آن حال
بدید گفت پسر در خلان خانه است برو آن را ببین قصد کردم که در ان خانه روم ایمنه از اندرون
خانه دیدم که شخصی بر من ظاهر شد پس عظمت و هیبت که مثل وی هرگز ندیده بودم شمشیر و برزور

وبرمن حمله کرد و گفت چرا می آئی بے او با نمی گفتم من پسر خود را نمیتم او گفت هیچکس را از بنی آدم طاقت دیدن وی نیست تا که ملایک تمام زیارت کنند بعد بنی آدم را شود عبد المطلب گوید لرزه برمن طاری شد و شمشیر از دستم بیفتاد و بیرون آمدم تا قریش را خبردار گردانم هر چند خواستم که با ایشان تکلم شوم در آن صورت را تقریر کنم نتوانستم روایتی آنست که عبد المطلب چون آن سرور را دید خوشوقت شده او را برداشت و بخانه کعبه برد او را به پناه حقتعالی اسپرده مخدوم کرد و گوید در خانه کعبه بایستاد و شکر پروردگار بتقدیم رسانید و این بگفت شعر الحمد لله الذی اعطانی مهذا الغلام الطیب

الاوان ۔ قد سامنی فی المهد علیا غلاما عنده یا لیتنی الارکان حتی اراه البالغ البیان

ترجمه من سرمی شان ۔ من حاسد مبغض البغان آنگاه عبد المطلب آن سرور را آنبر و ایمنیه آورد و بباب محافظت وی بامید وصیت نمود و گفتا این فرزند راشانی است فکان له شان یسیر و اسم حسان بن ثابت رضی الله عنه گوید که من هفت ساله بودم در مدینه یکی از جهودان بر بلندی می آمد و با و بانگ بلند میگفت که طالع اللیلة نجم احمد یعنی ظاهر شد ستاره احمد علیه السلام حسان گوید چون پیغمبر علیه السلام بمدینه نزول فرمود آن شب را یاد داشتم نخوابیدم تا کردم پیغمبر صلے الله علیه وسلم در آن شب که آن جهود گفته متولد شد و ذکر در بیان بعضی از حوادث که در شب ولادت واقع شد در روضة الاحباب آورده اند عروه بن الزبیر روایت میکند که جماعتی از قریش رئیس بودند در بتخانه که هر سال یک روز نزد آن بت گردمی آمدند و آن روز را روز عید خود میدانستند و در آن جا شتران خود را میگشتند و میخوردند و شب خمر میخوردند و پیش وی معتکف میبودند اتفاقا شبے از شبهای عید ایشان نزد آن بت رفتند دیدند که از محل خود بیرون افتاده ایشان از دیدن آن کراهت آمد فی الحال آن را بجای خود نهادند بعد از لحظه باز سرنگون شد بعقب افتاد باز راست کردند بار سیوم باز سرنگون شد آن جماعت چون آن امر مشاهده کردند بسیار غمگین و ملول گشتند و بت را گرفتند و بر جای خود محکم بر طناب ساختند باز بیفتاد و گوینده آواز کرد شعر قد ولد احمد ما بین بطحاء و بین جمیع فجاج الارض

بالشرق والغرب فخرست الاوثان طرا وعذبت قلوب ملوک الارض جمعا من الرهب و آن واقع شد شب ولادت آن حضرت بوده و فی کتاب الاعلام الشیخ الترمذی رحمة الله علیه وکان اعظم الحوادث

عند مولوده صلی الله علیه وسلم انشقاق ایوان کسری ثم بقاوه کذلک الی زماننا فی مدة سنة و
اربعین وسبع مائة ثم والله اعلم بقیتی آنچه وی اندکر در شب ولادت آنحضرت رو بیارد بسیار زمین فرو رفت و
دو خانه که آن را اداده گاه و گفتندی وی آن شد و پیش ازان به هزار سال منقطع شده و آن گشته بود و ایوان کسری
در اضطراب و لرزه چهارده کنگره از ان بیفتاد و کسری یعنی نوشیروان پادشاه بجهت دیدن آن نخانه بسیار فزع و
خایف شد و شگون بد گرفت برای خود ولیکن اظهار دلیری نمود اما غذا در خاطر کمال نگذاشت پس صلاح
کرد که این راز را از وزرای خویش صلاح باید نمود تاج بر سر نهاد و بر سریر نشست و خواص را جمع کرد چون همه
آمدند گفتن او را از جانب شام رسید که در فلان شب آتشکده فارسیان مرده و پیش ان بهزار سال نمرده آن شب همه آتش
شب سقف طاق ایوان او بود پس این واقعه علاوه غم کسری شد موبدان و قاضی قضات شهری گفت که من هم آتش دیدم
خواب دیدم که شتران تند سرکش و اسپان عربی حمله گذرانده در بلاد ما منتشر گشتند کسری چون این سخن موبدان شنید
با شنید یا دی گفت با موبدان چه تدبیر تو اندر ده و حال آنکه قاضی شهر وی مثل این امور داند و علم گفت داند خواند تو
گوید تا جهاندیده عرب را فرستاده کسری به نعمان بن المنذر نوشت که مردی نزد ما فرست که وانا بود و چیزیکه ما از وی
سوال کنیم نعمان بن المنذر عبد المسیح بن عمر غسانی گوید عبد المسیح جهان دیده را نزد وی فرستاد کسری
از وی سوال کرد که از تو چیزے پرسم توانی که جواب آن گوئی عبد المسیح گفت اگر دانم بگویم و آنکس که جواب
آن داند بگوید پس کسری آن حالت گذشته را بعبد المسیح باز راند او گفت این امور دولت را به حادثه میکنند و هم
که پدانم که آن حادثه چه خواهد بود وی گفت یک شخص است در شام منزل دارد و نامش سطیح است گویند
سطیح کاهنی بود از بنی ذیب که مفاصل نبود و مرا و قدرت بر قیام و قعود نداشت الا و قتیکه در غضب شدی
برباد گشتے و نشستے و دران عضاروے بیچاره استخوان نبود و مگر استخوان همچه سر و سرهای دست و اصابع و گویا
سطیحے بود از گوشت چون میخواستند که وی را بجائی ببرند بچیدند او را چنانکه جامه را می پیچیده و ببردند
و گویند روی او در سینه او بود و بیرا سر گردن نبود و اهل تاریخ گویند وی ساکن جابیه بود و در ایام سیل
عیسی بوجود آمد و تا زمان ولادت پیغمبر صلعم زیست چنانچه عمری قریب بشصد سال یا شد و الله اعلم و
گویند چون خواستند که وی کهانت و اخبار غیب گوید او را می ضبانیدند میخواستند که شک دفع را جنبانیدند پس

من در وی افتادی و از غیب خبر دادی و از وهب بن منبه منقول است که از سطیح پرسیدند که علم کهانت از کجا حاصل شد او گفت مرا صاحبیست از جنیان که وی اخبار آسمان یاورند و از زمان حضرت موسی علیه السلام تا عیسی علیه السلام و السلام در کوه طور تکلم فرموده از انجمله چیزها باس میگویند و من با جرم میگویم الفقه کسری عبد المسیح را گفت فی الحال نزد وی رود و از وی سوال من از وی معلوم کن و باز آی عبد المسیح بجانب سطیح روان شد چون بشهر وی رسید بزد او در آمد سطیح در سکرات موت بود سلام کرد و تحیت کسری رسانید از وی هیچ جواب نشنید باز حاضران جنبانید نفهمید که عبد المسیح فرستاده کسریست نزد تو از راه دور دراز آمده چون سطیح شنید سر برداشت و گفت بغیر عبد المسیح آمده نزد سطیح پرستش فرستاده است ترا ملک بنی ساسان یعنی نوشیروان از برای اضطراب و تزلزل ایوان و افتادن کنگره های آن و فرو نشستن آتشکده فارسیان و خواب موبدان که دیده است و شتران و اسپان عربی را از دجله گذشته و در بلاد فارس منتشر گشتند اے عبد المسیح وقتیکه پیدا شده تلاوت قرآن خواندن ظاهر گردد و صاحب فصیح یعنی محمد رسول الله در دان شود و خانه ساوه و فرو رود و دریاچه ساوه بمیرد آتشکده فارس بابل مقام فرس و شام و سطیح نباشد و حکومت فارس از زمین بابل منقطع شود و سطیح بخت حیات از سرای دنیا ببرد و علم کهانت وی در زمین شام نماند از ساسانیان تعداد کنگره های چهارده گانه ساقط شده چهارده کس حکومت کنند از زنان و مردان ایشان بعد ازان شدائد و امور عظام بدید آید و هر چه آمدنی بود بیاید سطیح اینکلام تمام کرد و بمیناد و بنزد عبد المسیح باز گشت و بنزد کسری آمد و آنچه شنیده بود و معروض داشت کسری گفت تا دانیکه از ما چهارده کس از ملوک حکومت کنند مدت مدیدی باید و از تقدیر ربانی خبر نداشت که گوینده ده کس از ملوک ایشان در عرصه چهار سال برفتند از دنیا و چهار دیگر مدت حکومت ایشان تا زمان خلافت عمر خطاب رضی الله برداشت حق تعالی بدست سعد بن ابی وقاص رضی الله مملکت پنجم را که آخر ملوک فارس بود فتح فرمود و وی از لشکر اسلام گریخت و بعد ازان چند نوبت لشکر جمع کرد و با مسلمانان محاربه نمود تا آخر گریخت و بجانب خراسان رفت و بر اور خلافت عثمان ابن عفان رضی الله عنه آسیابانی در مرو کشت در سال سی و یکم از هجرت و الله اعلم حقیقت فرس سیرت در تاریخ آورده اند و چون سطیح فوت شد

کہانت برافتاد این سخن مشعر ہست بآنکہ مقصود اصلی از وجود کاہنان وغیرہ در عرب آن بود
کہ اخبار از غیب آن حضرت بعالم بیان کنند وآنچہ در حدیث وارد شدہ کہ الکہانت بعد النبوۃ
موئلہ المعضلات فالمراد انہ کاہن در حدیث من اتی کاہنا او عرافا فقد کفر بما انزل
علی محمد مدعی کہانت بود بعد از نبوت آنکہ بہ حقیقت کہانت موصوف بود زیرا کہ کاہن حقیقی راست
گو بودہ باشند مانند سطیح وشق وسواد بن وقارب غیرہم وتصدیق صادق کفر نباشد اما چون علم را
خدا تعالیٰ بعد از ظہور نبوت محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم از میان خلق برداشت بدلیل حدیث اول کہ بعد از ان دعوی
کہانت کند کاذب وہم کذب پیغمبر صلعم مصدق اشخاص مدعی ہر آئینہ کافر گردد واللہ اعلم ذکر دیباچہ وقایع
یازدہم سال از ہجرت وقصہ مرض ووفات آنحضرت وما یتعلق بہا در روضۃ الاحباب می آرد در باب سیر
رحمۃ اللہ علیہ آوردہ اند کہ چون رسول صلے اللہ علیہ وسلم از حجۃ الوداع مراجعت نمودہ مریض شد غیر از
مرض موت وخبر شتگی آن حضرت باطراف وجوانب عالم رفت بعضی از مردم را دعوی نبوت پیدا شد اول مسیلمہ
بن ثمامۃ بن کبیر بن حبیب بن الحارث از بنی حنیفہ وطلیحہ بن خویلد اسدی کہ اسود بن عیسی عنسی نیز نام وی
شجاع بنت الحارث بن سوید تمیمہ بود از دست لشکر اسلام خستہ وگشتہ شدند تفصیل قصہ اینہا طویلست
بنابران فرو گذاشت شد چنین آوردہ اند کہ در آخر عمر پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم اعلام گشت کہ وقت نزدیک آمدہ
در ینسال استقبال بجوار حضرت ذو الجلال واقع خواہد شد لاجرم در حجۃ الوداع اشارت باینمعنی نمودہ بنصیحت
رسیدہ کہ در ایام حجۃ الوداع سورت کریمہ اذا جاء نصر اللہ والفتح نازل شد حضرت جبرئیل گفت گویا
مرا خبر وارسیگردانند کہ اینجا عالم میباید رفت جبرئیل گفت والآخرۃ خیر لک من الاولی وروایتے
آنکہ چون این سورۃ نازل شد آن سرور در کار آخرت جہد وسعی بیشتر از پیشتر التزام مینمود وگویند چون
این سورت نازل شد حضرت ببیار گیفت سبحانک اللہم وبحمدک اللہم اغفر لی انک انت التواب الرحیم
گفتند یا رسول اللہ چو نست این کلمات را بسیار گوئی فرمود بدانید وآگاہ باشید کہ مرا یا عالم یا اخواندہ اند چون
گویند گفتند یا رسول اللہ از موت میگریزی گفت فاین حول المطلم واین ضیق القبور وظلمۃ اللحد وبلی القیمۃ
والساعۃ الی اللہ وعن ابن عباس مرویست کہ لفت سورت اذا جاء نصر اللہ والفتح داعی ہت مرا وا

از دنیا از عبد اللہ بن مسعود مرویست کہ محمد مصطفے صلی اللہ علیہ وسلم چون از دنیا رحلت خواہد کرد پیش از ان بگیاہ
ما را از موت خود خبر دار گردانید و بعضے خواص اصحاب با بخانہ ام المومنین حضرت عائشہ طلبید چون نظر مبارکش
بر ما افتاد در گریستند و ہنانا آن گریہ از غایت رحم و شفقت و تصور فراق آنجماعت بود آنحضرت وداع یار و
یار دم چو بگزید و بخیال ، پشود و منادم از آب دیدہ ملا مال ، میان آن تشویش و نالہ کہ مکن گریہ و نالش ہجر فرمود
صبر مجال ، آنگاہ فرمود مرحبا بکم و حیاکم اللہ السلام علیکم جمعکم اللہ و رحمکم اللہ حفظکم اللہ جبرکم اللہ نصرکم اللہ رفعکم اللہ فقہکم اللہ قبلکم اللہ
ھدا کم اللہ رحمکم اللہ سلمکم اللہ تقبل اللہ وفقکم اللہ و وصیت میکنم شما را بتقوی و ترس خدا و ند تعالی و شما را بخدائی سپارم حفظ او را شما را
خلیفہ خود میگردانم و میترسانم و شما را از عذاب خدا و ند تعالی بدستی کہ من نذیر و بشیر مبین ام شما را باید کہ علو و عتو
و تکبر بخدا و ند تعالے در میان عباد و بلاد وی نکنند چہ حق تعالی امر او شما را فرمودہ ایت تلک الدار الاخرۃ
نجعلھا للذین لا یریدون علوا فی الارض و لا فسادا و العاقبۃ للمتقین و فرمودہ ایت الیس فی جھنم مثوی للمتکبرین
گفتم یا رسول اللہ اجل تو کے خواہد بود فرمود ہنگام فراق رسیدہ و زمان باز گشتن ایت بخدا و سدرۃ المنتہی و
جنۃ الماوی و رفیق اعلی گفتم یا رسول اللہ غسال تو کیست فرمود اہل البیت من آنکس کہ من نیز دیگ خواہد بود گفتم
یا رسول اللہ در چہ پارچہ ترا دفن کنند فرمود در ین جامہا کہ پوشیدہ ام جامۂ یمنی یا جامہا سفید گفتم
یا رسول اللہ بر تو نماز کہ گذارد بعد از ان در گریہ افتاد یم حضرت نیز بگریست آنگاہ فرمود ہنگام خروج نیاید و رحمت خدا
بر شما باد و گناہان شما بیامرزد و جزائی خیر و ہ شما و چون مرا بشوئید و کفن بپوشید بعد از ان ارہ نہ دن بعید
و زمان کہ مرا تنہا بگذارید اول کسیکہ بر من نماز خواہد کرد دوست من جبرائیل خواہد بود پس میکائیل پس اسرافیل پس
عزرائیل با گروہ انبوہ از ملائکہ و روایتے آنکہ فرمود اول من یصلی علی نبی یعنی اول کسیکہ بر من نماز گذارد و ذات شریف
پروردگار من باشد پس جبرائیل نماز گذارد بآن ترتیب کہ گذشت بعد از ان فوج ملائکہ در آیند و نماز بر من بگذارند
و بعد نماز بر من اہلبیت من کنند بعد از ان زنان ایشان آنگاہ سایر اصحاب و سلام مرا بجماعت از یاران من آنکہ غایب
و حاضر اند از من وصیت برسانید ہر کس کہ پیروی دین من و سنت من کند تا روز قیامت سلام از من بر سانید و
بیت روز دیگر تو سلام باشد ما را بدان خوشدلک غلام باشد ما را ، تو گر نکنی توقع بر سیدن ، داند بیشہ تو تمام باشد ما را
گفتیم یا رسول اللہ ترا در قبر کرد و آرد فرمود اہل البیت من با جمعی کثیر از ملائکہ کہ ایشان شما را بینند و شما را

ایشانرا نهید و دیگر ماه صفر سال مذکوره مامور شد یا آنکه برای اهل گورستان بقیع غفران استغفار نمایند از عائشه صدیقه
مرویست که گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم شبی از نوبت خانه خواب بر جست و جامه خود بپوشید و بیرون رفت بریده را
گفتم که عقب وی برود و ببیند کجا میرود و برفت پیش از آنکه حضرت آید بیامد و گفت آن سرور بگورستان بقیع
در آمد و مدتی بدیدن آن جا بایستاد و آنگاه برگشت چون بخانه آمد بیچ نگفتم تا صباح شد گفتم یا رسول الله صلی الله
علیه وسلم شب کجا رفته بودی فرمود مرا باهل تهره بقیع فرستاده بودند تا جهت ایشان طلب آمرزش کنم باز در احد رفت
و برائی شهدا احد عاخیر بتقدیم رسانید و از انجا باز گشت و آن حضرت را صداع طاری گشت و سر خود را
بعصابه بسته بود و از عقبة بن عامر جهنی مرویست که گفت رسول الله صلی الله علیه وسلم بر شهدای احد بعد از هشت
سال از وقاعه احد نماز گذارد یعنی مرایشانرا زاد عاخیر کرد گویا مودع حیات و اموات بعد از ان برخیزید و فرمود
انی بین ایدیکم فرط و انا علیکم شهید و ان موعدکم الحوض و انی لا نظر الیه و انی اعطیت مفاتیح
خزائن الارض و انی لست اخشی علیکم ان تشرکوا و لکن اخشی علیکم الدنیا ان تنافسوا فیها عائشه صدیقه
روایت میکند از مرض آن حضرت در خانه میمونه بوده در روز نوبت او از انجا بخانه من آمد و من نیز صداع طاری
گشته بود گفتم مرا هم در سر است حضرت فرمود چه بودی اگر تو پیش از من دنیا رفتی و من تجهیز و تکفین تو نمایم و بر تو
نماز گذارم عائشه گوید از روی غیرت من گفتم که تو این معنی میخواهی و گمان من اینست که در آن روز در خانه من
فارغ شوی با زنی دیگر در خانه من عروسی کنی حضرت تبسم شده فرمود ای عائشه درد سر تو بر شود و درد
سر من رفتنی نیست که خلاص از آن بتشکل انگاه بخانه میمونه باز گشت و مرض استعداد یافت پس بهمین وجه ظاهر
شد و در انجا جمع شدند و فرمود این ناعدا یعنی فردا من کجا خواهم بود تا سخن با کرا میساخت و مقصودش آن بود که در ایام
مرض در خانه عائشه باشد امهات مومنین بمعنی را فهم کرده بآن راضی شدند که همه ایام در خانه عائشه
و همه آنجا رونده و بخدمت حضرت قیام نمایند روایتی آنکه حضرت تصریح باز آن خود گفت نتوانم که با وجود مرض
بخانه تنها دوران کنم در رعایت قسم بجا آرم خواهید که مرا دستوری دهید تا در خانه عائشه باشم و مرا آن جا
بیمار داری کنید روایتی آنکه فاطمه زهرا علیها التحیة والرضوان با امهات مومنین گفته پیغمبر صلی الله علیه وسلم تمامی
خواهند که در یکجا نهاد یک زن شما ایشان را بخانه عائشه رضی الله عنها اذن دهید پس همه را رضا مند شده گفتند و از خانه

میشتو بیرون آمد دستی بر دوش عباس و بر دوش دیگر فضل بن عباس و دیگر دست بر دوش علی کرم الله وجهه
و پایهای مبارک در زمین میکشید تا بخانه عائشه آمد و گوئید ابوبکر نزد حضرت آمد و عرض نمود یا رسول الله نمیخواهم
در ایام تندرستی و بیماری خدمت تو بجا آرم فرمود ای ابوبکر اگر من در این مرض بیمار داری و معالجه خود را بغیر خود
و زنان خود بغیر ما نیم مصیبت ایشان بر من عظیم گردد و بتحقیق اجر تو بر خداوند تعالی است به مجرد نیت خیر کرده
مزد خواهی یافت پس در خانه عائشه بستر مرض بیفتاد خست و سایر زوجات آن سرور بخدمت قیام مینمودند در مرض
بغایت شدت و صعوبت بر او میگذشت از عائشه صدیقه مرویست که گفت رسول الله صلی الله علیه وسلم در مرض موت
بسیار اضطراب میکرد و بر خویش منقلب میشد گفتم یا رسول الله اگر مثل این حالت از یک کدام ما در وجود آید هر آینه
بر وی غضب نمائی فرمود ای عائشه مرض من بغایت صعب ست بدستیکه خدا تعالی بلا بر پیغمبران و صالحان
بسیار صعب و شدید میفرستد هیچ مومن نیست که بر وی بلا و ایذا نرسد حتی که خاری اگر در پائی رسد حق تعالی درجه او
بلند کند و خطیه بخشد روایتی از عائشه آنکه گفت ندیدم من هیچ احدی را که مرض بر وی صعب تر بود
از پیغمبر صلی الله علیه وسلم بثبوت پیوسته از عبد الله بن مسعود که گفت در آمدم نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم تب داشت
بر وی دست نهادم چنان گرم بود که و تم تحمل آن حرارت نکرد گفتم یا رسول الله صلی الله علیه وسلم تب بغایت
گرم داری فرمود آری تب من چندان ست که دو مرد از شما را تب گیرد گفتم بسبب آنرا دو اجر باشد فرمود
آری سوگند بخدائی که نفس من بید قدرت اوست که احدی بر روی زمین نبود که اینهمه مرض و غیر ان بر و
رسد الا آنکه گناهان وی خدا تعالی بریزاند از وی چنانچه برگ از درخت ماورد بشرگ دیده در آمد سهل خدا
صلی الله علیه وسلم و گفتم یا حضرت پیچکس مثل این تب که بر تست نیافته ام فرمود بر ای آن چنین است که اجر
ما مضاعف است ای ام بشر مردم در باب مرض من چه گوئید گفتم میگوئیم رسول الله را ذات اطیب ست
فرمود سزاوار لطف و کرم خداوند تعالی نیست که این مرض را بر پیغمبر خویش مسلط گرداند آن رحمت از همزات
شیطان ست و شیطان را بر من استیلائی نیست و لیکن این مرض اثر آن گوشت زهر آلوده ست که بر لقمه
وساوس قبل خیبر خوردیم الحال تاثیر آن بر من ظاهر شده و اینوقت انقطاع رگ حیات ست گویا حکمت در آن
این بود که پیغمبر صلی الله علیه وسلم را مرتبه شهادت نصیب باشد عائشه صدیقه گفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم همیشه این تعوذ میکرد

باین کلمات که اذهب الناس رب الناس اشف انت الشافی لا شفاء الا شفاءک شفاء لا یغادر سقما

روایتیست آنکه چون مریض شدی تعویذ کردی بر نفس شریف خود را باین کلمات و دست مبارک خویش

بر بدن اطهر مالیدی چون این مرض شد بمرض موت و ثقیل گشت من آن دعا خواندم و خواستم که دست

او را بر بدنش بمالم دست خود را بکشید از من و گفت رب اغفر لی و الحقنی بالرفیق الاعلی

در روایتیست آنکه فرمود اللهم اعلی حبیبتک الخلد و روایتیست آنکه گفت این تعویذ پیش ازین نفع میرسانید اکنون

اینها هیچ سودی نمیدهد و بصحت رسیده از عائشه صدیقه که گفت در ایام صحت از پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم شنیده

بودم که هیچ پیغمبر از دنیا نرود تا آنکه قبل از ان مخیر گرداند او را میان دنیا و آخرت و چون مریض شد بمرض

موت سر او گرفت و بر او سنگینی گرفت مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء

والصالحین وحسن اولئک رفیقا آگاه فرمود مع الرفیق الاعلی الاسعد مع جبرائیل و میکائیل

و اسرافیل و دانستم که او را مخیر گردانیده اند و وی آن عالم را اختیار کرده مرویست که پیغمبر صلی اللہ

علیہ وسلم در هر مرض که خود از خداوند تعالی عافیت و شفا خواستی مگر در مرض موت که دعا بشفا نکردی

و گفتی ای نفس چه بوده ست تا که پناه بهر ملجا و ماوائی بجوئی و جبرائیل در ان مرض موت آمد و گفت

یا محمد بستیکه پروردگار تو مرا فرستاده است پیش تو و فرموده اگر میخواهی ترا شفا دهم و ازین مرض موت

خلاص کرانم و اگر خواهی ترا نزد خود بیارم و بیامرزم حضرت در جواب گفت من امر خود را بپروردگار

خود واگذاشته ام هر چه خواهد کند رضا برضا دوست دادم و اختلاف مدت میان این باب بسیار مدت مرض

آن سرور چند روز نبود اکثر بر انند که بیست و سه روز و قولی آنکه چهارده روز و بعضی گفته اند نوزده روز و لطیفه

بر انند که ده روز بوده و دوران ایام خستگی فاطمه را بخواند چون آمد فرمود مرحبا یا بنتی و او را بر دست

راست خود بنشاند و با وی سخنی بر سبیل سر فرمود فاطمه گریان شد باز همان طریقه سخنی فرمود این نوبت

خندان گشت عائشه گوید یا فاطمه گفتم چه بود که اول حزن کردی و بعد فرح از وی استفسار کردم که چه

گفت سر پیغمبر را فاش نکنم و آن سخن را با من نگفت تا پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم از دنیا نقل کرد بعد از ان از وی

پرسیدم که آن سخن چه بود گفت جبرائیل با من هر سال یک نوبت قرآن میخواند و امسال دو نوبت خواند

گمان میبرم که اجل من نزدیک رسیده و مرا خبر داده اول کسیکه از اهل بیت من بمن ملحق شوند تو باشی پس بگریستم و دیگر
بار دوم گفت راضی نیستی که سید زنان اهل بهشت باشی و روایتست آنکه فرمود جبرئیل مرا خبر داد که فاطمه از زنان
مسلمانان و ذریتها اعظم باشند از ذریت تو باید که صبر تو از باقی زنان کمتر نبود و در آنسخن اشارتی بود فاطمه را
بآنکه در مفارقت آن سرور باید که گریه و فزع ننماید و صبر کند چه سید انست که شکیبائی از ملاقات و مصاحبت وی
بر فاطمه دشوارتر خواهد بود و مبشوت پیوستن ابو سعید خدری رضی الله تعالی عنه که گفت در ایام مرض پیغمبر صلی الله
علیه وسلم از حجره عائشه بیرون آمد در مسجد رفت و خطبه خواند و نصیحت با مردم کرد در اثنای آن فرمود بدرستیکه خداوند تعالی
مخیر کرده است بنده خود را میان دنیا و میان آنچه نزد او بود یعنی از ثواب و نعیم و لقاء پس اختیار کرد آن بنده آنچه
نزد خدا تعالی بود ابو بکر صدیق بگریست هر متعجب شدیم از گریهٔ او که چرا و بر ما از آن صورت باید گریست حال آنکه
وی داناترین ما بود و دانست که مراد از آن بنده مخیر آن سرور است پس پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود ان من
امن الناس علی فی صحبته و ماله ابوبکر بن ابی قحافة یعنی بدرستیکه از جمله مردمان ما سانحه و بذل نفس و مال
خود در رضای ما بیشتر نمودند ابو بکر ابو قحافه است آنگاه فرمود ای گروه مردمان بدرستیکه بیرون رفتن من
از میان شما نزدیک رسیده هر کس که دیرا زده باشم یا عوض بر من باشد باید که برخیزد و از من قصاص
طلبد و اگر مال وی برده باید که حق خود را باز ستاند و نگوئید که میترسیم اگر قصاص بستانم رسول با من
اعتراض کند بدانید و آگاه باشید که عداوت از طبیعت من نیست و من بدان دورم و دوستترین
شما بر من کیست که اگر حقی بر من داشته باشد استیفای حق خود را از من نماید یا مرا حلال کند تا بر فرود آمد و نماز
پیشین گذارد و باز بهر و آن سوال باز داند مردی بر خاست گفت یا رسول الله مرا نزده توسه درهم ست
فرمود تکذیب نکنم و لیکن این سه درهم بمن از چه چیزست گفت یا رسول الله روزی سیکنبه بر تو گذشت
مرا فرمود سه درهم بردی وه فرمود فضیل درهم وه پس گفت ایها الناس هر کسی را که بردی حقی بود
باید که امروز او را از گردن خود ادا کند و نگوید که از فضیحت میترسم بدانید و آگاه باشید که فضیحت دنیا بهتر ست
از فضیحت آخرت پس مردی بر خواست و گفت سه درهم از مال غنیمت دزدیا خیانت کرده بودم و در گریبان
منست فرمود چرا خیانت کرده بودی گفت یا رسول الله بآن محتاج بودم فرمود ای فضل آن را از وی بستان

دیگر اینچنین بروایاتست در مدت مرض آنحضرت روز بیرون نمیتوانست آمد در روایتی آنکه هفت روز بجماعت حاضر نمتوانست شد وقت نماز خفتن بود که بلال بر در حجره رسول آمد و گفت الصلوات یا آالله حضرت صلعم بسیار ثقیل بود نمتوانست که بیرون رود فرمود بگوئید تا ابو بکر با مردم نماز گذارد عائشه گفت ابو بکر مردی رقیق القلب ست چون در مقام تو بایستد و بنیاد قرائت کند گریه بروی غلبه خواهد کرد نمتواند که نماز گذارد اگر عمر را بگوئی نماز بگذارد حضرت گفت ابو بکر را بگوئید که نماز بگذارد عائشه گفت مقصود من بدین سخن آن بود که از زبان در فشان تحقق شود القصه شخصی نزد بلال آمد و گفت حکم نبوی چنین شرف نفاذ یافته که ابو بکر امامت قوم بجا آورد بلال گریان بازگشت و دست بر سر نهاده واغوثاه و انقطاعا وحاما میگفت چه بودی که مادر مرا نزادی و چون نزاد چه بودی که پیش ازین مرده بودمی و اینحال را بر پیغمبر صلی الله علیه وسلم مشاهده نکردی آنگاه بلال نزد ابو بکر آمد و گفت رسول الله صلی الله علیه وسلم تراامر فرموده با مردم نماز گذاری ابو بکر برخاست چون نظرش بر محراب افتاد آن مکان از رسول صلی الله علیه وسلم خالی دید خود را نتوانست نگهدارد و نعره بروی غلبه کرد چندان بگریست که بیهوش افتاد فغان و نالهٔ یاران برخواست حضرت از فاطمه پرسید که این چه فریاد ست گفت یا رسول الله یاران از غم و مفارقت تو بگریند وی نالند علی و عباس را بخواند و تکیه بر ایشان انداخته از خانه بیرون رفت و نماز گذارد و بعد از ان گفت ای گروه مسلمانان شما در حفظ و پناه خداوند بید الله علم تعالی احنیفه منت بر شما باید که لازمت تقوی و ترس از خدا کنید و فرمان برداری وی بجا آرید بدرستیکه من از دنیا مفارقت خواهم کرد دیگر از عبد الله بن عباس روایت میکند که در ایام مرض پیغمبر صلی الله علیه وسلم روزی امیر المومنین علی کرم الله وجهه بخدمت آمد مرحوم گفت ای ابو الحسن رسول امروز چونست فرمود الحمد لله امروز نیکوست عباس گفت او را گفتی و بطریق خفیه بادی گفت بعد از سه روز دیگر از دنیا نقل خواهند کرد و من علامتی در روی فرزندان عبد المطلب میبینم که در حین موت ظاهر شود و آن علامت امروز در روی آن سرور مشاهده کرده ام بیا تا بنزد وی برویم و بپرسیم که امر خلافت بعد از وی از ان کیست اگر از ان ما هست بدانیم و اگر غیر ما است معلوم کنیم که گفت و از وی التماس نمائیم تا برای ما وصیت فرماید علی در جواب گفت نخواهند کرد و چنین چنین و

حین و مارا منع کرد و گفت که من از رسول خدا طلب دنیا نکنم و وصیت آنکه پیش از وفات پنج روز وصیت کرد و اندوه آگاه باشید
که پیش از شما جماعتی بودند که قبور انبیاء و صلحا خویش را مساجد میساختند شما را میبایید که چنان نکنید و دیگر
بصحت رسیده که برای آن سرور و بیماری چند روز پیش از آنچه آورده بودند و بر بالین فقر فاقه فرو تواضع تمام
یافته و بیمار بعائشه سپرد و بعد از ان دیر مرض آشکارا شد و سر بسینه عائشه نهاده بود چون بهوش آمد فرمود ای عائشه
آن دینار را چه کردی گفت پیش من امانت ست فرمود هر فقر التصدق کن و بیهوش شد چون بهوش باز آمد فرمود آنرا
نفقه کردی یا نه گفت نه یا رسول الله تا کار تو تاخیر در انفاق آن سبب واقع شده بود که عائشه در تیمار داری حضرت آنسرور
مشغول بود فرمود تا انها را بیاورد حضرت آن دینار بر کف دست مبارک نهاد و شمرد و نگاه فرمود و پنداشت که
را پروردگار خود طلبید و آن دینار نبود وی باشند پس آن را بیش علی مرتضی طالب فرستاد تا بفقرا قسمت کند بفرمود
این زمان استراحت یافتم دیگر آنکه هر ولیت که پیش از وفات آنچه بر دست وی جبرئیل آمد و گفت پروردگار تو ترا سلام
میرساند و مرا بتو فرستاده و از جهت کرم و فضال خاص تو فرستاده فرمود یا جبرئیل خود را خوش میبایم در روز دوم آمد
و هر روز بدستور روز اول پرسش نمود و همان جواب شنید در روز سیوم ملک الموت در لکی دیگر اسمیل نام که بر هفتاد هزار
ملک حاکم ست همراه بود بعد از پرسش جبرائیل گفت این ملک الموت ست بر در ایستاده و اذن طلبید و بر گز از
هیچ کس آدمی قبل تو اذن نه طلبیده بود بعد از تو خواهد طلبید فرمود دستوری ده ای جبرائیل تا در اید ملک الموت
بعد از انکه باذن در آمد و سلام گفت با نچه حق تعالی مرا و فرستاده و امر فرموده که فرمان تو بجا آرم اگر فرمائی
روح ترا قبض کنم و بجام بالا برم و اگر نه باز گردم حضرت رسالت جبرائیل را گفت باز گرد جبرائیل گفت ای حضرت
پرستی کرد خداوند تعالی را مشتاق لقای تست آن سرور با ملک الموت فرمود بکار خود ای مشغول شو
جبرائیل گفت یا نبی الله علیک السلام دیگر بین بجهت آوازی چنان دردی بگوش رسید نخواهم آمد مراد و مقصود
من از اهل دنیا تو بودی **فرد** چو بوئیستم تو باشی مرا بمعرکه کار ۔ چو همدمی تو باشی سفر چه سود کند
از ابن عباس رضی الله عنه منقول ست که گفت در روز وفات آن حضرت تعالی امر فرمود ملک الموت را که بزمین رود نزد
حبیب من و به پرهیز از انکه بی اذن بروی نزدی و از انکه قبض روح وی بی اذن نکنی پس ملک الموت
با هزاران هزار ملک از اعوان خود بصورت اسپان ابلق سوار جامها رنگ بدر و یاقوت پوشیده بدر خانه

آن حضرت آمد و در دست ایشان نامه رسانیده پروردگار عالمیان بود عزرائیل از بیرون خانه بصورت اعرابی بایستاد و گفت
السلام علیکم یا اهل البیت النبوة و معدن الرسالت اگر حکم بنده را میدهید درآیم و رحمت خداوند تعالی بر شما باد فاطمه
رضی الله عنها بر بالین پدر خود بود جواب داد که پیغمبر علیه السلام بکمال خویش مشغول است و حال وقت ملاقات میسر نمیشود باوقت دیگر
اذن طلبید همان جواب داد بار سیوم اذن طلبید تا دراز بلند چنانچه هرکس که در آن خانه بود آنرا بشنیدند حضرت
بهوش باز آمد و چشمان مبارک کشاده کرده پرسید که چه میشود صوت حال را بعرض رسانیدند فرمود ای فاطمه دانستی باکه کار داری
فاطمه گریان گفت الله و رسوله اعلم فرمود ای فاطمه این ملک الموت ست شکننده لذات و قطع کننده آرزوها و مفرق جماعات
و بیوه سازنده زوجات و یتیم کننده نبات و بنین ست فاطمه گریان شد حضرت دست فاطمه را گرفته بسینه بگذاشت خود چشم کرد
و چشمان خود بر هم نهاد فاطمه پیش بدوگفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم جان من فدای تو باد یک بار نگاهی کن و سخنی گوی
آن سرور چشم بکشاد و گفت ای دختر من گریه مکن که جمله عرش بر بکائی تو میگریند و دیدبت مبارک اشکش نه چهره فاطمه پاک
کرد و او را دلداری و بشارت نامی داد و گفت بار خدایا دیر آرد مفارقت من صبری کرامت فرمائی جواب چون
روح مرا قبض کنند بگوئی اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْنَ بعد ازان عائشه پیش رفت و گفت یا رسول الله چشم بشارتی دهی مرا
نگاه کن و هیچی فرمود آخر چشم بکشاد و گفت ای عائشه دیروز ذکر تو صیت کرده ام هانست باید که بران عمل نمائی بعد ازان
پیش رفت با او نیز سکالش فرمود و باتمام ازواج مطهرات پرده عصمت گفت بر شما باد که در گوشه خود را نگهدارید و خود را
نگهدارید از نظر نامحرم مستور سازید آنگاه حسن و حسین را بر سینه نهاد حضرت چشمان بگشاد ناصر لطف و شفقت نظر کرده ایشان را بوسید و فرمود برادر من علی را بخوانید علی بیامد و بر بالین بنشست
با او نیز وصیت فرمود که تفصیل آن تطویل ست آورده اند که چون ملک الموت در صورت اعرابی
در آمد و اذن طلبید حضرت وقوف یافت و اهل بیت را خبر گردانید که او را فرمودند ای ملک الموت
حسب فرمان بیامد و گفت اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ یَا اَیُّهَا النَّبِیُّ بدرستیکه خداوند تعالی ترا سلام فرستاد
و امر فرمود که روح ترا قبض نکنم مگر باذن تو فرمودای ملک الموت مرا تو حاجت مت گفت چیست
فرمود که روحم قبض نکنی تا دمائیل گله جبرائیل نیاید پس حق تعالی امر فرمود بمالک خازن که روح مطهر حبیب
من بآسمان خواهد آمد آتش دوزخ را بمیران و بحور عین حکم شد که خود را بیارایند و ملائکه ملکوت

وصواحب حجرات را خطاب کرد بر خیزید و صف در صف بایستید جبرئیل فرمان آمد که بزمین رو و بنزد حبیب من و سند بیلی سفید از نور برای وی ببر جبرئیل نزد پیغمبر آمد گفت ای آنیس و رفیق و مونس من در حال چنین مرا تنها میگذاری جبرئیل گفت بشارت آورده ام فرمود چه گفت بدرستی که بهشت حرام ست بر جمیع انبیاء و امم او تا نیائی تو و امتان تو در نیائید و حق تعالی چیزے چند بتو ارزانی داشته که بهیچ پیغمبر نداده عرض کرد مقام محمود که در انجا شفاعت مردم عاصی کنی و بخشیده شوند که بآن راضی شوی فرمود این همه شد دلم خوش شد و چشم تو روشن شد الحال ای ملک الموت پیش آی و بآن امر که مامور شده قیام نمائی ملک الموت بقبض روح اطهر مشغول شد و گویند سکرات موت بر وی چنان دشوار بود که گاهی بنخ و گاهی بزانو گشت **نقل ست** از عائشه صدیقه چون روح حضرت از بدن مفارقت کرد بوئی خوش شنیدم که هرگز آن چنان نشنیده بودم پس دریا به بردحریر پوشانیدم و در بعضی روایات آن ست که ملائکه بردپوشانیدند پس اهالی مدینه و اصحاب رسول صلی الله علیه وسلم دل برفوت آن حضرت نهادند و اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا اِلَیْهِ رَاجِعُوْنَ گفتند ابوبکر صدیق تعزیه و تسلیه اهل البیت بجای آورد و گفت مهم غسل و تجهیز و تکفین آن سرور بشما تعلق دارد و خود با اکابر مهاجر و انصار بسقیفه بنی ساعده رفت تا امر خلافت را قرار دهد اهل بیت کارسازی غسل میکردند ناگاه از اندرون حجره گفت مشوئید زیرا که طاهر و مطهر است احتیاج بغسل ندارد و هرچند تفحص کردند گوینده را نیافتند بعد ازان شنیدند که دیگرے گفت بشوئید که آن ابلیس لعین بود من خضرم برائے رد ابلیس آمده ام و پس حجره را ببردیانی بستند عباس و علی و فضیل پسر عباس و اسامه بن زید و صالح حبشی آن سرور را برداشته در اندرون کلبه آورده اند و اختلاف واقع شد که حضرت را در جامهٔ غسل دهند یا غیر آن ازگوشه خانه آوازی برآمد که برهنه سازید رسول خدا را و با پیراهن در بر غسل دهید دانستند که گوینده غیب ست برهنه ساختند و غسل مشغول شدند عباس فرمود تا در برابر روی مردم ببندند دو غسل آن سرور بغیر از شش کس که مذکور شد دیگر نیامدند انصار از بیرون فریاد آوردند که ای اهل البیت ما اخوان آن حضرتیم و اخلاص ما در اسلام بهره روشن ست یک کس از ما باید که پیش شما باشد تا ما را شرفی حاصل شود و از دولت تغسل رسول صلی الله علیه وسلم محروم نمانیم رو ایتے آنکه اوس بن خولی انصاری خزرجی گفت ای علی

حاضر شدن حضرت امیر

سوگند سید ہم ترا بخدا کہ مرا اجازت دہ تا در ایم امیر و برادستوری جاودر و اینجا است کہ وی از چاہ شنفا تیر لب
میکشید و او تا اہل البیت غسل سید اوند پس آن حضرت را بر روی تختش بخوابانید ند سر آن حضرت بجانب
مشرق و پائی ہنمائی او بجانب مغرب حضرت علی ابن ابی طالب غسل شروع کرد و خرقہ بر وست پیچیدہ
در اندرون پیراہن و برا جا بگاہ سید اشت دوست در آوردہ غسل میکرد و اسامہ و شقران آب
میریختند و فضل پیراہن و برا از بر زبر میکرد تا علی با آسانی جسد اطہر آن را می شست عباس و قثم و گروہ اہل بیت
و ستے از طرفے بطرفے اعانت علی نمیو دند از غیب نیز دران امر اعانت واقع میشد چنانچہ پنداشتند
کہ خود از دستے بدستے دیگر میگیرد و سہ نوبت ورق درخت کنار با آب خالص آن حضرت را بشستند چون
مہم غسل با تمام رسید قطرہ چند آب در گوشہ چشم و خنا ف آن حضرت جمع شدہ بود علی انہا را بانگشت آن
سبب مزید علم و حفظ وی گشت آنگاہ سید عالم را صلعم در سہ جامہ سفید بہولی کہ پیچکدام انہا قمیض و
عمامہ نبود کفن کردند و روائتے آنکہ کفن وی دو جامہ سفید و یک برد یمانی مشک و حنوط بر کفن
و سجدہ گاہ وی پاشیدند و گویند جبرائیل حنوط آن حضرت را از بہشت آوردہ بود و منقول است
کہ علی ابن ابی طالب در حین وفات مقدارے از خود مشک فرزندخود را دادہ وصیت کرد کہ این
را در کفن من بکار برید کہ فضل حنوط رسول است چون ازین امور مذکور فارغ گشتند دیرا بہ پیرے
بخوابانیدند چنانچہ وصیت حضرت بودہ و در خانہ نہادند و جملہ بیرون رفتند علی گوید وفات وی
در روز دوشنبہ بود و در روز سہ شنبہ شنیدیم کہ ہاتفے آواز میداد و کہ ای گروہ مسلمانان پیغمبر خود را نماز
گذارید انگاہ فوج مسلمانان در آمدند و ہر یک علیحدہ نماز میگذاردند علی مرتضی کرم اللہ وجہہ گفت
ہیچکس امامت نکند بر کہ وی امام شما ہست در حال حیات و ہم در ممات مرویست کہ حضرت وصیت
فرمودہ بود باین طریق کہ تا خیر در دفن شود و جملہ مسلمان در نزدیک بہرہ یاب باشند ہمہ گفتند کہ آنسرور
را در خانہ یا در مسجد بقیع دفن کنند ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ گفت شنیدم از رسول صلعم کہ فرمود دفن
کردہ نشود مگر پیغمبری الا آن جا کہ روح او را قبض کنند در روائتے آنکہ علی مرتضی گفت در روئے زمین
بقیع بقعہ گرامی تر نیست نزد خدا و ند تعالی آنان جائکہ روح پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم در آنجا قبض کرد باشند

پس فراش وی بر دو اشتند دو موضع تیر معین ساختند در مدینه دو حفار بود یکی ابو عبیده ابن الجراح که بطریق شق
حضرت قبر میکرد و دیگر ابو طلحه انصاری که لحد میکند عباس اشیان ابو طلحه میکند میان لحد شروع نمودند و شب چهارشنبه
نیمه شب تا سحر بود که آن حضرت را بر کنار قبر نهادند و از طرف پائین بقبر در آوردند علی و عباس و فضل و اسامه و
شقران و بقوی فضل و قثم و بقوی عبد الرحمن بن عوف تیر در قبر آن حضرت در آمد و قطیفه حمرا که در رو
خیبر بر پیغمبر رسیده بود شقران در تنه قبر انداخت و گفت بدانند که دیگری بعد او تو را نپوشد و دیگری ا نکه
آن سرور وصیت فرموده که قطیفه مرا فراموش من سازند بدو قبر بپوشانند تا میکه خداوند تعالی زمین را بر جسد انبیاء
مسلط نمیکند پس پنج خشت بر لحد وی چیدند و روائی است که چون خشتها بچیدند آن قطیفه را بیرون آوردند
و از قبر بیرون آمدند آخر کسیکه از قبر بالا آمد قثم و بروائی علی بود آنگاه خاک در قبر آن سرور ریختند و صورت
قبر او مسطح و بروائی مسنم بر آوردند و بر روائی یک شبر از زمین بلند گردانیدند و آب بر آن پاشیدند
چون از دفن فارغ شدند اول بدر خانه فاطمه رفته آمدند و تعزیه وی بتقدیم رسانیدند و بعد ازان بخانه از حاجات
طیبات طاهرات هر یک در مفارقت بسیار غمناک و حزین بودند هر یک از ان مردان فارغ زمان قیامتی بود انس بن مالک
گوید هیچ روز خوشی و خورسندی زیاده تر از ان روز بمدینه نبود که پیغمبر صلی الله علیه وسلم در آن فرو آمد و هیچ ظلمانی و غم انگیز تر
نبود که آن حضرت وفات یافت و هنوز از دفن فارغ نگشته بودیم که دلهای یکدیگر متغیر شد بحدی که جهان
نور چشم خود گم کرد و هزار فتنه زهر گوشه رو بمردم کرد و هر روایت که عبد الله بن ابی هذیل انصاری که صحابی است آورده
بود گفت خدایا چشم جهان بین خود را ملاحظه جمال یکمال محمدی صلعم نیخواهم چشم مرا بازستان در زمان نابینا شد و چون
دیگر نتوانستند که ببیند یاران سرور مدینه باشند غربت اختیار کرد و زمانه بجمله بلال حبشی بود و غربت سفر بجانب شام نمود
هر چند گفت نماند بشام رفت و در آن جا سنتی توقف کرد آنگاه پیغمبر صلعم را در خواب دید که او را میفرمود ای بلال بر من جفا کردی که از
چرا بامید ما دیدن نیامدی بلال از خواب بیدار شد و بمدینه متوجه گشت و بلا فاطمه زهرا رفوت شده بود و
چون بمدینه آمد هر که ملاقات میکرد بلال اهل بیت را میپرسید جواب میداد که علی و حسن و حسین و ازواج پیغمبر صلی الله علیه وسلم همه بسلامت هستند
و از جمله فاطمه رضی الله عنها چون از حسنین ملاقات کرد و پرسیدند گریه شدند که وی بآن عالم انتقال فرمود
بلال بسیار بگریست و گفت ای کاش مرا گوشه رستاخیز نمیدادند و بدو بزرگوار ملحق شدی و گویند بعد از ان بدوستان بلال استدعا

کردند که وقت نماز پیشین ست چه شود اگر بسنت اذان تمام نمایم بحالح و مبالغه نمودند بلال بر بام مسجد سوار شد آنقدر بانگ کند چون الله اکبر گفت از تمام خانه های مدینه فغان و خاست و چون با این عمل رسید که شهدان محمد رسول الله و بزید یکبار نماند آواز گریه و فریاد و نکره آن روز مثل وفات پیغمبر صلی الله علیه وسلم شد چون بانگ تمام کرد گفت ای یاران شما را بشارت سید هم که بر چشمی بر حضرت رسالت صلعم بگرید آتش دوزخ نرسیده و پوشیده نماند که این فضیلت مخصوص نیست باهل زمان آن حضرت بلکه امید واری چنانست که جمیع امت تا قیامت از فوت آنسرور متحسر و متاثر شوند و از فراق می نگریدن حکم و فضل ست چه مقرر ست که فوت ادمی مصیبت بزرگست و جمهور علما بر انند که زیارت قبر آن حضرت سنتی ست مندوب الیه و فضیلتی ست مرغوب بعضی علما بر وجوب آن قایل گشته اند بدلیل حدیث من لم یزرنی فقد جفانی زیارت قبر آن حضرت افضل ست و ثواب بسیار دارد و هو بیت که حضرت فرموده هر که زیارت کند قبر مرا پس زیارت کرده مرا و هر که زیارت کرده مرا شفیع باشم او را در روز قیامت و فرموده هر کس که زیارت قبر من کند بعد از فوت من چنانست که زیارت و حیات من کرده باشد جمهور بر انند که واقعه وفات آن حضرت دوازدهم ماه ربیع اول شنبه روز دوشنبه بقول دوم و الله اعلم ارباب سیر و اورسن پیغمبر صلی الله علیه وسلم اقوال مختلفه و اقع شده قول شصت و سه سال و شصت و پنج سال و قول شصت و دو و نیم سال بر قول امنیت که از ابن عباس رض بصحت پیوسته و گفت پیغمبر صلعم مبعوث شد بنبوت شد و چهل سال بعد از ان سیزده سال در مکه بود وحی باو آمد و دوازده سال در مدینه بسر برد و شصت و سه سال بود که فوت شد و سه سال که امام این حدیث ست گفته اکثر روات برین اند امام محمد ترجیح این روایت نمود **ذکر دربیان عادات و سیر السادات علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات** در روضة الاحباب آورده است که عادت از آداب و طریقه وی آن بود که پوشیدن لباس و خوردن طعام و نوشیدن شربت و لباس آن بسرور تکلف نبود بلکه هر چه میسر شدی از پیراهن و ازار جامه و قبا و پوستین و موضع و نعلین بپوشیدی و بیشتر جامه بتنگی لبس فرمودی و صحاف اختیار نیز همین طریقه داشتند و گاه پشمینه و گاه کتان میپوشید و از قماشها که جامه کردی بر دو چیز نزدیکی و تر بودی از سایر اقمشه و بر دو چیز بر دیمنی ست و بعضی گفته اند بر دو مخطط ست و از اصناف جامها پیراهن دوست تر میداشت و از زنگها بیشتر رنگ سفید اختیار میکرد و میفرمود که جامها سفید بپوشید که طهور طیب و طاهر ست خود را در ان دفن کنید و از جامها که سرخ خالص یا زرد خالص بودی مردان را نهی فرموده و بر مخطط بخطوط

سرخ یا سفید یا سبز یا زرد یا سیاه میپوشید و انجا مها سبز خوش میشدی چون جامهٔ نو پوشیدی آنرا بنام تعیین کردی
خواه پیراهن میبود یا قمیص یا ردا و بعد از ان گفتی اللهم لک الحمد کما کسوتنیه اسألک خیره و خیر ما صنع له
و اعوذ بک من شره و شر ما صنع له و گاه میگفت الحمد لله الذی کسانی ما اواری به عورتی و اتجمل به فی الناس
و فرمود هر کس که جامهٔ نو پوشد گوید الحمد لله الذی کسانی هذا الثوب و رزقنیه من غیر حول منی و لا قوة و بقیه من
غیر الی احوال من لا قوت گناهان گذشته آینده او آمرزیده شود و اکثر اوقات جامهٔ نو را روز جمعه
پوشیدی و روز پوشیدن جامه ابتدا بدست راست من میکرد و بیرون کردن بدست چپ چون نو پوشیدی گهنه بدستکینی میدادی
و میگفت یا من رزقنی هذا الثوب اسألک خیره و خیر ما هو له و اعوذ بک من شره و شر ما هو له و گاه میگفت
و عمامه سفید بر سر املهی بست و شملهٔ بین الکتفین میگذاشت و گاه تحت الحنک بر میزد و گاه بی شمله
می بست و اکثر عمامه بر طاقیه پیچیدی و گاه بطاقیه بیستا را کتفا نمودی و آنچه مرویست از آن حضرت که فرق
میان ما و مشرکان اینست که ما دستار بر طاقیه میبندیم و ایشان بی طاقیه خالی از ضعیفی نیست اگر بصحت
رسد گوییم مقصد آنست که عادت ما در اغلب پیچیدن دستار بر طاقیه بخلاف عادت ایشان در اغلب یا
در جمیع اوقات بی طاقیه سفید شامی دراز و طاقیه چیده بر سر مینهاد کلاه پوش میپوشید و طاقیه گوشی داشت که
گاهی در سفر بر سر نهادی و گاه چون نماز گذاردی آن را در برابر روی خود میگذاشت و گاهی دستار بسیار
می بست و مرویست که در روز فتح مکه دستار سیاه بسته بود و خطبه خواند و بعضی از علما تاویل میکنند که سیاهی
اصلی نبود بلکه بسبب آنکه بر سر شانه ها بر بالای دستار در بهت حرارت هوا دستار را خود رنگ گرفته و خود را
سر برهنه داشته و رائی نهاشته که سیاه خالص ست و آنکه در بعضی روایات وارد شده مرویست که
نوبتی دستاری که علما میداشت بهدیه برای حضرت آوردند علمهای آن را قطع کرده بر سر بست
و طول دستار آن هر دو در کتب احادیث و سیر بنظر نرسیده فاما بعضی از ائمهٔ حنفیه رحمهم الله
آورده اند که دستار رسول صلی الله علیه وسلم که همیشه بر سر بست هفت گز بود و دستار یکه در عید و
جمعه می بست دوازده گز بوده والله اعلم و در وقت حرارت هوا گاهی طیلسان بر سر مبارک
می انداخت و در حضور آن حضرت طیلسان را وصف میکردند فرمودند اثوب کابود شکره چون

روغن بر سر مالیدی قناعی بر سر نهادی تا دیگر جامها چرب نشود و آنچه از انس رض مرویست که گفت
کان النبی صلی الله علیه وسلم یکثر القناع کان ثوبه یات مراد از آن ثوب این قناع ست و آستین
پیراهن و جامه آن حضرت تا بند سر دست و گاهی تا اطراف اصابع و مایل بفراخی بود و بالای پیراهن و جامه
واز را تا نصف ساق و گاهی قریب بکعبین بود و طول ردای آن سرور چهار گز و عرض دو گز و دو نیم گز و یک
وجیب بود و بعضی از متاخرین اهل حدیث آورده اند که طول ردای آن حضرت شش گز و در عرض سه گز و یک
وجیب و طول ازار چهار گز و یک وجب و در عرض ده گز و یک وجب بود و گاهی پیراهن تنگ و ازار پوشیدی
و تکمه را نه بستی و در بعضی روایات وارد شده که کان قمیصه شدید الکمام و جعل الازار فی الصلوٰة
و گاهی پیراهن کوتاه بالای ادکوتاه آستین پوشیدی و گاهی لباس جملها اختیار فرموده و جمله عبارت است
از دو جامه و دو سفر جامه آستین تنگ پوشیدی و در حین وضو دستها را سبک چون از آستین بیرون آید
از زیر دامن بیرون آورده و آن را بر دوش انداخته وضو ساختی و گاهی لبس جامها فاخر گران بها
اختیار کردی خصوصاً در روز عید و آمدن وفود و نوبتی خود یکی از عظماء حلبی و سه شتر خرید جاوه برای حضرت
برسم هدیه فرستاد یکبار آن را پوشید و نوبتی حلیت و نه شتر و وایتی آنکه حله بیست و هفت اوقیه
خریده و گاهی سفر فرمودی تا برای وی جامه میافتند و بصحت رسیده که نوبتی قبائی ابریشمین که چاک خلف
میداشت برای آن سرور بر سبیل تحفه فرستادند در بر کرده نماز میگذارد و جبرائیل آمد و خبر جرمت آن رسانید پس
پشت آن را از خود دور کرد فرمود لا ینبغی هذا للمتقین ای المومنین الذین یتقون عن الشرک
از انس بن مالک رضی الله روایت میکنند که حکیم سندیل از سندس که استبرقی مع مانده داشت بهدیه جهت
آن حضرت فرستاد بپوشید آن را صحابه از غایت خوبی آن گفتند یا رسول الله این مگر از آسمان بر تو فرود آورده اند
فرمود چه تعجب میکنید در خوبی آن بخدائی که نفس من بید قدرت اوست یک سندیل از مناديل بهشت بهتر
ازین آنگاه آن را بجعفر بن ابیطالب فرستاد وی پوشید و بلا زمت حضرت آمد فرمود من امیر تو ندادم
که بپوشید گفت پس حکمتم فرمود بفرست آن را برادرم نجاشی و نوبتی ابو جهم عامر بن حذیفه
قریشی عدوی رض گلیم سیاه مربع که سر همی آن دو علم داشت و عرب آن را قیصه گویند برای پیغمبر صلعم

بهدیه فرستاد آن پارهٔ خود ساخته به نماز مشغول شد و در علمهای آن نگاهی کرد چون از نماز فارغ شد فرمود
ببرید این قمیصه را نزد ابوجهم و فرمود کلیم سطر بی علم برای من بیارید که علمهای این جامه مرا مشغول کرد نمیدانم
از نماز بشوت پیوسته که جامه بسر داشت و در عین ملاقات بکسی می پوشید بعد ازان پیش حضرت صلعم بسیار
کهنه شده بود و از خلفا آن را پارچه ساخته تیمناً و تبرکاً بروز عید می پوشیدند و حلهٔ حمرا و خطر بخطوط سرخ
و سبز اکثر در روز جمعه و عید بین پوشیده جامهٔ خاص برای روز جمعه ترتیب کرده بود و غیر ازان جامها که
هر روز پوشیده بود می داز عائشه صدیقه روایت ست که گفت آن حضرت بر دسیاه و بدست انگشتم چنین بینید
بیاض رنگ تو و بسواد این جامه کسائی سیاه بکسے بخشید و لم سلم گفت آن کسائی سیاه را چه شد فرمود بکسی
نبخشیدم گفت ندیدم هیچ چیز را هرگز خوبتر از بیاض تو در سواد آن و بردی ریشه دار پوشیده گاهی بان بگشتی پنداشتم
نامهٔ از بر قدم مبارک آن سرور می افتاد و چیز سرخانی میداشت که شکاف نامهٔ آن را ساخته بود ندوگاهی بودی که
پوشیدی که قیمت او یک دینار زر سرخ بود مروی ست از سهل بن سعد ساعدی گفت برای رسول صلعم جبهه
ابریشم سیاه و سفید ساختم حضرت پوشید آن را از هیچ جامه بشگفت نیامده چنانچه از ان بشگفت آمد بدست مبارک آن را
مس میکرد و میگفت چه نکو این جبهٔ اعرابی در میان قوم بود گفت یا رسول الله صلعم بمن بخش این جبه را فی الحال
بیرون کرد بدست او داد و در صحیح بخاری از سهل بثبوت پیوسته که گفت زنی بردهٔ ملمع کرد حاشیه آن را هنوز
از وی جدا نکرده بودند بنزد آن حضرت آورد و گفت یا رسول الله این را بدست خود بافته ام برای آنکه تو بپوشی
آن سرور از ضعیفه بستد پس بپوشید آن را مردی از قوم بدست خود و بسوی تحسین کرد آنرا و گفت یا رسول الله
آنرا بمن ده فرمود آری بعد از زمانی مجلس برخاست و بخانه رفت و جامه را پیچیده برای آن مرد فرستاد قوم باو گفتند نیکو نکردی
این بردا از وی خواستی و حالانکه دی پوشیدو هم سیدانی که ایشان هیچ سائل را رد نمیکنند گفت بخدا سوگند
که برای کفن طلبیده ام سهل گوید عاقبت کفن وی شد در روایت دیگر وارد شده که آن مرد عبدالرحمن
بن عوف و بروایتے سعد بن ابی وقاص بوده و در اکثر اوقات جامها درشت و خشن می پوشید عائشه رضی الله عنها
روایت کند که بر رسول صلعم دو جامه غلیظ خشن بود گفتم یا رسول الله این دو جامه تو بسیار درشت و خشن
ست گاهی که عرق کنی بر تو ثقیل شود هیچ جواب نگفت ابو هریره روایت کند عائشه صدیقه مرا

گشایید و نیمی دصلد و خته و ازاری غلیظ بیرون آورد و گفت روح رسول الله صلعم درین دو جامه قبض کردند
و انگشتری پوشیدن و خنصر دست راست و دو خنصر دست چپ هر دو مروی گشته و هر دو سنت ست و آن نزد
ائمه حنیفه رحمة الله علیه پس آن راست و نزد ائمه شافعی رحمة الله علیه پس آن دو یمین انگشتری یا چنان
میپوشید که نگینه اش بجانب کف دست بود و گاه از خانه بیرون می آمد و بر انگشتری وی ریسمانی بسته
بود و بجهت همی تا فراموش نشود و بسبب ساختن انگشتری و کیفیت نقش تا آن در باب سابق و ضمن فرو قایع
سال ششم گذشت و این انگشتری بعد از حضرت ابو بکر عمر داشت و بعد از ان بعثمان رسید و بعد شش سال
از دست او یا از دست غلام او در چاه آب افتاد و هر چند آب کشیدند یافته نشد و گویند خاطر مردم بآن جهت
از عثمان متغیر شد و در فتنه افتاد و بعضی از اهل سیر آورده اند که آن حضرت انگشتری دیگر داشت که
نگین او از عقیق بود یا از حبش آورده بودند یا آنکه صانع آنرا مروی از اهل حبش بود والله اعلم و نوزه
پوشید و موزه آن حضرت ساده و سیاه بودند آن موزه را نجاشی برای سرور ما پیراهن و سراویل طلیسان
بهدیه فرستاده بود و نعلین او از پوست کاو دباغت کرده بود و دو دوال داشت و گاهی پا برهنه تردد
میفرمود و نعلین حضرت صلعم بر ان خطهای کشیده بمنزله دو الهای و جای انگشت نزد جای دو انگشت
دیگر بنظر خنصر سمین ساخته اند و بر ان کاغذ بخط شریف زبدة المحدثین وقدوة المحققین بخواجه ابی النصر
قدس سره نوشته اند بنظریق که نعلین مبارک آورده چنین دیده شود است بهم نجیه کرده و بر اد اینچنین دو دال
های بود هاست و مرد اپا ئیها نبود هست چنانکه قبقاب را میپاشند و بر آن جا بخط شریف السبتان نوشته
بعبارت عربی چیزیکه مراد ش باین معنی راجع ست این مقدار نعلین رسول خدا است صلعم بر سبیل آنچه ثابت شده
درج کرده و عادت پیغمبر صلعم در طعام عدم تکلیف بود و هر طعا سیکه حاضر ساختندی از طیبات المعه
تناول فرمودی و گاه بود که خود بپیخواست و ماکول و مشروب خود را میگرفت و در اکل اول
بسم الله گفتی و یاران را بگفتن آن امر فرمودی و گفتی که اگر در اول فراموش شود باید که در آخر گفته
شود و باین طریق که بسم الله اوله و آخره بسه انگشت از دست راست و از پیش خود طعام
برداشت و تناول مے فرمود و اگر رطب و خرما و شوربا کدو میخوردی گاه با انگشت چهارم در اکل

استعانت می جست و بدو انگشت طعام نمیخوردند بلکه بدو زانو نشستی و میفرمود من بنده ام از بندگان خدا و بندگی
مینمودم چنانکه بندگان میخورند و می نشینم چنانکه بندگان می نشینند و گاهی بر پای راست نصب میکرد و بر پای چپ مینشست
و گاهی از غایت جوع بهیئت اتعائی نشست و طعام میخورد و چون طعام نزد وی آن بود که بار مردم کثرت آمدی
طعام خوردی و تنها طعام نخورده مگر وقت نادر فرمودی شر الناس من اکل وحده و چون بار مردم طعام
خوردی هیچکس پیش آن حضرت دست به طعام نبردی طعام را بر سفره و گاهی بر زمین خوردی و چون
از اکل فارغ شدی فرمودی الحمد لله الذی کفانا و اوانا و گاه فرمودی اللهم اطعمت وسقیت
واغنیت وقویت وهدیت واحییت فلک الحمد علی عطیتک و گاه فرمودی الحمد لله الذی من
علینا وهدانا والذی اشبعنا واروانا وکل الاحسان اتانا و میفرمود هر آنکس که طعام خورد پس بگوید
الحمد لله الذی اطعمنی هذا الطعام وارزقنی من غیر حول منی ولا قوة گناهان گذشته وی آمرزیده
شود و چون بر نزد قومی طعام خوردی آن قوم را دعا کردی و فرمودی اللهم بارک لهم فیما رزقتهم واغفر لهم و
ارحمهم و گاهی پیش از طعام و بعد آن دست مطهر بشستی و بعد از آن دستها بر بر دی و دعا بعد بمالیدی
وی فرمود برکت طعام در آن است که دست را پیش از طعام و بعد طعام بشویند و مروی است که الوضوء
قبل الطعام ینفی الفقر و بعد ینفی اللمم و نهی میکرد از آنکه بدست چپ طعام و آب خورند و آشامند چه شیطان
بدست چپ میخورد و می آشامد و چون از طعام خوردن فارغ شدی انگشتان مبارک را لیسیدی و بمندیل پاک کردی و امر
فرمودی بلقق الاصابع و لعق القصعة و گفتی شما نمیدانید که در کدام چیز از اجزا طعام برکت است کردی
فرمود هر کس که از کاسه طعام خورد و پس لیسد آنکاسه را کاسه برای وی استغفار کنند و چون اکل طعام
سخن نکردی مکرر طعام بر مهمان عرض کردی و بر خوان پایه دار و مرتفع و دو نیم کاسه خورد
و سپرزوگرده و نان تنک و میده و گوشت سوسمار و سیر و پیاز و کدو ناخورده و میفرمود هر کس از این
اشیا را که بوی ناخوش دارد نخورد و باید که از ماده دری جوید یا در خانه خود بنشیند و میگفت من اینها را
بجهت آن نخورم که مکروه باشد برای بوی ناخوش و آنچه از عائشه مرویست که گفت آخر طعامی که پیغمبر
صلعم تناول فرمود پیاز میبود و بر تقدیر صحت محمول ست برای آنکه سبب برای دوائی مرض یا از

برای جواز بوده واشارت بآن بمعنی نیز شود و کراهیت آن تخفیف میباید پس طریق جواز طریق حدیث نهی از سیر پیاز وارد شده که ان کنتم لابدها اکلهما فامیتوهما طی میان شیر و ماهی و میان شیر و چیز ما ترش و میان جوشوی مطبوخ و میان قدید و تازه و میان شیر و بیضه و میان گوشت و شیر و میان دو غذا گرم و میان دو غذا سرد و میان دو قابض و میان دو مسهل و میان دو غلیظ و دو خرچ جمع نکرده طعامی گرم نخورد و بلکه لحظه مسکنید تا حرارت دو طعام آن دو درشود و هرگز طعام سماع را عیب نفرمودی اگر شنیدی تناول نمیفرمودی والا مسیح نگفت چنانچه بر بائید حضرت گوشت سوسمار میخوردند آن سرور تناول نمیفرمود پرسیدند که آیا حرام است گفت حکم بحرمتش نمیکنم ولیکن مرا کراهیت ست طبعی از خوردن آن و مرویست که نوبتی سوسماری بدی آوردند حضرت فرمود اینها امتی بودند که بابن صورت مسخ گشته آن سرور طعام بغایت اندک میخورد و میگفت کثیر الاکاشتوم و میفرمود چون طعام خورید قوت آن را بنماز و ذکر خدا تعالی بگذرانید و بر عقب طعام دعوا بشوئید که دلهای شما سخت شود و از نانهای اغلب نان جو خوردی آرد جو ماکول حضرت میشد نمی پختند بلکه بادبران میسپیدند تا آنچه رقتی بود ببرفت و باقی را خمیر میکردند و گوشت گوسفند و شتر و اسپ و گورخر و خرگوش و صاری ماهی خورده و از جمله دست طعام نزد حضرت گوشت بود و گفت قوت سماع را تقویت میکند اما با کل آن حریص نمیبود و میفرمود هرکس که بخوردن آن مداومت نماید بآسانی خوئی از ان باز نتواند کرد و با گوشت دست و شانه الفت داشت و گوشت پشت را مدح میکرد و میفرمود اطیب اللحم لحم الظهر و جگر گوسفندان بریان کرده تناول میفرمود و گاهی شنیدیا گوشت میخورد و گوشت پخته را بدندان میکند و میفرمود گوشت بکارد پاره نکنید چه آن از تواضع اهل عجم ست و بدندان میکنند که انها دامرست و ما را گفته اند این نهی مخصوص بگوشتی ست که احتیاج بکارد نداشته باشد یا بقضه توانست که قطع لحم را بکارد عادت خود سازید و صحت پیوسته که پیغمبر صلی الله علیه وسلم گوشت شانه را کباب کرده و دهپهلوی بریان کرده را بکارد پاره ساخته و گاه بود که از اطعنه نان جو بیش میخواست و میگفت میخ در خانه نیست الا سرکه میفرمودند تا می آوردند با نان میخورد و میگفت نعم الادام الخل و حلوا و عسل و خرما و سکر را دوست میداشت و شیر را با خرما میزش میکرد و میخورد و آن را اکثر دو نوبت

بخورد می میفرمود گر سنه نشوند الخانه که در آن خرما باشد جزو آنچه آنکه فرموده و خانه که در آن خرما نباشد گرسنه اند
و در شان عجوه که نوعیست از خرما خوب میدود رنگ سیاه دارد و میگفت تصبح من سبع تمرات عجوة لم یضرہ
فی ذالك الیوم شم ولا سحر و چون رطب و خرمای خوردی دانه ازدهان بر پشت انگشت سبابه
و وسطی نهادی و بینداختی دگاه دانه ها را در دست چپ جمع کردی و مرویست که روزی رطب تناول
میفرمود دو دانه را در دست چپ نگاه میداشت گوسفندی در گذر آمد کف مبارک را کشاد و دو نهالی را بآن
گوسفند داد دگاه خرما نزد او آورند کرم ازان بیرون کرده میخورد دگاهی پاره از نان جو بر میداشت او خرمائی
را بران مالیدی و میفرمود نان خورش اینست کلمه را دو دست میداشت و میگفت این از خوشت برادرین لونیست
و از عباس مرویست که حضرت میفرمود که چون دیگی بر نهند باید که کدو بسیار در آن کنند که قلب حزین را
نافعست و انس گوید یا رسول الله که ما بسیار تناول میکنیم فائده آن چیست فرمود دماغ را نافعست و عقل را
زیاده میکند و آشی که ظلل گردد دارد گرم و چندین دران بودی دوست داشتی آنچه بر تنک دیگ می
چسپید از طعام میل تمام داشت و مرویست که نوبتی عثمان بن عفان بجهت آن سرور غالوده در دوان خورد
و گفت ای عبد الله چیست عثمان از اجزای آن و کیفیت آن بعرض رسانید و فرمود بدرستیکه این طعام طیب
است و چگال خرما و قروت نزد حضرت از جمله اطعام بودی گاهی نان بارد غن میخورد و در غرفه تیوک
قطعه پنیر خشک بنزد حضرت آوردند کارد طلبیده پاره ساخت و تناول میفرمود و میفرمود که آنکه خربزه را با خرما
میخورد و میگفت هما الاطیبان و بعضی علما البطیخ را در روایت اولی بر خربزه کرده اند و مرویست که گاهی بطیخ
را با نان و گاهی با شکر میخورد و بعضی از کتب ست که دوستر سیوه ها نزد وی بطیخ و عنب بود و خوشنا نگور
را بدهان بردی و دانه فرا گرفتی و مرویست که خیار را با نمک خورده و در شان نمک گفته شده که سید
ادامکم الملح و چون میوه تر برای حضرت می آوردند میفرمود اللهم بارك لنا فی بارنا و مدنا و صاعنا و اجعل مع البرکة
بعد از ان سیوه ها بکوچکترین طفل حاضر بودی بدادی و با شیر محبت تمام داشتی
و میفرمود خداوند تعالی دیر اطعام کسی را بگوچکی اللهم بارك لنا فیه و زدنا منه و میفرمود من نمیدانم
چیزی را که کار طعام و شراب کند غیر از شیر و گاهی چون خوردی مضمضه کردی و گفتی آن را دو سودنی

است وچون آب اشامیدی بسه نفس اشامیدی و در اول هر یک بسم الله و در آخر الحمد لله گفتی و از دو نفس کم ظرف
آب بردمان بود هی میفرمود و هر روز یکنوبت قدح شربت عسل بها شامیدی دگاهی سویق یعنی جو گندم بریان
کرده بلغور ساخته در آب بیرختند و میکشیدند و بواسطه آنکه بهای مدینه شور میباشد خرما در آب می انداخت تا
شیرین شود و می اشامید و در اغلب اوقات نشسته آب اشامیدی و احیانا ایستاده اشامیدی و اگر در مجلس
آن حضرت جمعی بودند و ایشان را آب بشربت میداد و در اشامیدن ایشان را مقدم میداشت و بعد از ان خود اشامید
و بصحت پیوسته کر فرمود و ساقی القوم اخرهم شربا و گاهی اول خود را شامید و انگاه بکسی میداد که بر دست راست
وی بود و در صحاح آورده شده که نوبتی قدحی از شیر که مخلوط بآب ساخته بودند نزد حضرت آوردند بگرفت قدح را و
بیاشامید و بر دست چپ وی ابوبکر صدیق رضی الله عنه و بر جانب راست وی اعرابی بود عمر خطاب گفت رضی الله عنه
یا رسول الله صلی الله علیه وسلم با بوبکر داده حضرت صلعم با عرابی که بر دست راست وی بود داد و گفت الایمن فالایمن
و در حدیث دیگر وارد شده که قدحی بر نزد آن سرور در آوردند و طرف یمین وی جوانی بود خورد ترین قوم و
پیران و بزرگان جانب بسیار بودند چون از ان قدح اشامید بآن جوان گفت اذن میدهی تا به پیران دهم این قدح
را آن جوان گفت من ایثار نخواهم کرد کسی را بنیم خورده تو پس حضرت صلعم قدح بوی داد و او آن آب اشامید و از
اشامیدن آب اندوهن مشک و از ثلمه قدح نهی فرمود و غالبا این نهی راست چه بصحت پیوسته از کثب انصاریه گفت
رسول خدا صلعم بر من آمد و آب اشامید از دهن مشک که آویخته بود و طلل قیام پس برمن برخاستم و دهن آن مشک را
ذاکردم برای آنکه بسبیل تیمن و تبرک نگهدارم و آب شیرین و سرد و خوشترین شربها نزد آن حضرت بود و نزد وی مرضی
از انصار برای وی آب را در مشک کرده از موضع ستقیا کرد ان جا تا مدینه دو روزه راه است آب شیرین
برای وی می آوردند و میفرمود که چون شب در آید بسم الله بگوئید و سر ظرف طعام و شرب بندکنید و الله اعلم بالصواب

فصل دوم در بیان نسب و حسب و حلیه و ازواج و اولاد و مدت خلافت و
وفات حضرت امیر المؤمنین ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه

ابن قحافه ابن عثمان ابن عامر ابن مین ابن مرت ابن عدی ابن کعب ابن لوی و ذکر بعضی

از آیات قرآن شریف که در شان صدیق نازل شده آیت ثانی اثنین اذ هما فی الغار اذ یقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا اتفاق مفسران را که مراد از ثانی اثنین در این آیت کریمه ابو بکر صدیق ست آیت فاما من اعطی واتقی وصدق بالحسنی تمام آیت مفسران بیان کرده که در شان ابو بکر نازل شده آیت والذی جاء بالصدق وصدق به ابو العالی و کلبی رحمهما الله کرا از اعیان صحابه نفرانند گفته اند مراد الذی جاء بالصدق رسول ست صلی الله علیه وسلم مراد از صدق به ابو بکر ست صدیق رضی الله عنه آیت ولمن خاف مقام ربه جنتان وان اکرمکم عند الله اتقاکم این هر دو آیت را اهل تفسیر در شان صدیق گویند آیت ضرب الله مثلا عبدا مملوکا لا یقدر علی شیء ومن رزقناه منا رزقا حسنا فهو ینفق منه سرا وجهرا هل یستوون بعضی از مفسران گویند که مراد از عبد مملوکا ابو جهل ست بن هشام و مراد از من رزقناه حسنا ابو بکر صدیق ست و مرویست که چون آیت یا ایتها النفس المطمئنة فرود آمد ابو بکر گفت یا رسول الله آن را حسن گفت رسول صلی الله علیه وسلم فرمود ای ابو بکر بدان واگاه باش که ملک در حین موت تو این آیت خواهند خواند ذکر بعضی حدیثات که در شان حضرت صدیق وارد شده از عبد الله ابن مسعود رضی الله عنه بثبوت پیوسته که پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود حدیث لو کنت متخذا خلیلا لا تخذت ابا بکر خلیلا ولکنه اخی وصاحبی وقد اتخذ الله صاحبکم خلیلا و در صحاح الاخبار از ابو الدرداء رضی الله عنه مرویست که گفت نزد رسول خدا بودم ناگاه ابو بکر صدیق رضی الله عنه پیدا شد و گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم میان من و عمر بن خطاب گفت گوئی واقعه شد و من مبادرت نمودم و بدوی زیادتی کردم بعد ازان از من پشیمان گشته بخانه وی رفتم و عذر خواهی نمودم تا از من درگذراند قبول نه نمود و در خانه خود را بروی من بسته بروی نیامد آن سرور در نوبت فرمود یغفر لک الله یا ابا بکر بعد ازان عمر نیز پشیمان شده در خانه ابو بکر رفته و در خانه نیافته بحجره پیغمبر صلی الله علیه وسلم آمد حضرت چون دیرا دید رنگ روی مبارکش متغیر شد تا غائیکه ابو بکر بترسید و بدو زانو در آمد گفت یا رسول الله در میان قضیه من ظالم بودم بر عمر دو نوبت این سخن فرمود در وقتی که چون عمر در مجلس حضرت بنشست آنحضرت روی ازوی بگردانید عمر گفت یا رسول الله اگر شما بر من رنج خاطر دارید چه زندگانی من خواهد بود حضرت فرمود تو چکار داری که ابو بکر عذر خواهی نماید و تو قبول نکنی بدرستیکه خداوند تعالی مرا به پیغمبری بشما فرستاده شما تکذیب من نمودید و ابو بکر

تصدیق کرد و فدائی ساخت عمداً خدائی بنفس و مال خویش پس شما بائی خاطر من نمیتوانید کرد ایذا نکنید و ابابکر را
گوئید بعد ازان دیگر ابوبکر را چکس ایذا نمیتوانست کرد و مرویست از ابوهریره رضی الله عنه گوئید که پیغمبر صلی الله علیه وسلم
فرمود هر کسے را کر بر ما حقی بود مکافات نمودیم حق وے را مگر ابوبکر را بر ما حقی است آن حق تعالی او را در روز
قیامت خواهد فرمود و عبدالله بن عمر روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم با ابوبکر گفت اَنْتَ صَاحِبِیْ
فِی الْغَارِ وَصَاحِبِیْ عَلَی الْحَوْضِ و هم ازوی منقول است که روزی ابوبکر دست راست حضرت و عمر بر دست
چپ وی بود آن سرور دست ایشان را گرفت و فرمود در روز قیامت همچنین مبعوث خواهیم بود و انس بن
مالک رضی الله عنه گوید پیغمبر صلی الله علیه وسلم در شان ابوبکر و عمر رضی الله عنهما فرمود هٰذَانِ سَیِّدَا کُهُوْلِ
اَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ اِلَّا النَّبِیِّیْنَ وَالْمُرْسَلِیْنَ و در چند حدیث از رسول صلی الله علیه وسلم
اشارت بخلافت وی واقع شد بعد از حضرت یکی آنکه در ایام مرض بواسطه وجع حاضر نماز نتوانست فرمود بروید
ابابکر صدیق را پیشوائی دهید تفصیل آن در کتاب اول بتحریر پیوسته دران قضیه اشارت قوی بخلافت
وی ست لهذا علی مرتضی کرم الله وجهه روزان روز که بیعت با وی میکرد گفت پیغمبر او را دین یعنی نماز پسندیده
و نیز او را امر دنیا یعنی خلافت وی می پسندیم دیگر آنکه فرمود اِقْتَدُوْا بِالَّذَیْنِ مِنْ بَعْدِیْ اَبُوْبَکْرٍ وَعُمَرَ
دیگر آنکه روزی ضعیفه بنزد حضرت آمد و چیزی از وی خواست فرمود نوبتی دیگر بیائی ضعیفه عرض کرد
اگر بیایم و شما را نیابم چون کنم حضرت فرمود ابوبکر را بیابی از عائشه صدیقه بصحت پیوسته که گفت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم در مرض موت با من فرمود اُدْعِیْ لِیْ اَبَابَکْرٍ اَبَاکِ وَاَخَاکِ حَتّٰی اَکْتُبَ لِکِتَابٍ فَاِنِّیْ اَخَافُ
اَنْ یَّتَمَنّٰی مُتَمَنٍّ وَیَقُوْلَ اَنَا اَحَقُّ وَیَاْبَی اللّٰهُ وَالْمُؤْمِنُوْنَ اِلَّا اَبَابَکْرٍ **ذکر و بیان**
حلیه حضرت ابابکر صدیق رضی الله عنه به ثبوت پیوسته که ابوبکر مردی میانه بالا و سفید اندام لاغر
میلی برزوی و خفیف العارضین غائر العینین پیشانی بیرون آمده بود و کان معروق الوجه عاری
الاساجع لا یستمسک ازاره تسترخی عن حقویه و محاسن را بحناء و سدر سنگ سیکرد ذکر دیبای کوفی و
ملبوس ابوبکر صدیق از بیت المال و میان کاتب قاضی و حاجب و اعالی تعیین نقش خاتم او و الشر علم و ثبت پیوسته چون
امر خلافت بروی قرار گرفت روزه دیگر متوجه باز ار شده تا بر عادت معهود خویش تجارت خرید و فروخت

بگذند عمر و ابو عبیده سه نزد او رسیدند و گفتند یا خلیفه رسول الله کجا میروی گفت بیازار گفتند تا چه کنی و حالانکه
این زمان والی امر نهی مسلمان تا شده مناسب تو نیست که بدستور سه جوتر دو بازار کنی و تجارت نمائی گفت عیال دارم
چه کنم گفتند مراجعت فرما تا از برای تو چیزی از بیت المال مقرر سازیم صدیق باز گشت و با اتفاق سایر اصحاب هر روز
برای ماکول میرسانید و هر سال آن مقدار که ملبوس و می و عیالان وی ضرورت بود و خادمی مقرر میساختند و در آخر
که در سال برای وی دو هزار درم یا دو هزار و پانصد یا بیشتر مقرر ساختند و منزل وی پنج بود و پنج از منازل بنی الحارث
بن الخزرج ست و طرف حوالی مدینه و از ان جا تا مسجد نبوی یک میل راه ست بعد از بیعت یکماه دیدان منزل بسر برده هر روز
سوا آمدینه می آمد و صلوات خمس در مسجد رسول صلی الله علیه وسلم امامت مینمود و بعد از نماز خفتن بمکان خویش میرفت گاهی که دیر
حاضر نشد عمر به نیابت وی امامت صبح بتقدیم میرسانید و روز جمعه بمنزل توقف نمود تا موی سر و ریش خویش را رنگ
میکرد و تنظیف و تطهیر بجا می آورد و آنگاه بمسجد حضرت تشریف میداد و نماز جمعه گذارد و گویند بمنصب خلافت
بعمر خطاب تفویض فرمود و عثمان بن عفان و زید بن ثابت و عبد الله بن ارقم را کاتب خود ساخت و عامل بر مکه عتاب بن اسید
و بر طائف عثمان بن ابی العاص و بر صنعا مهاجر بن ابی امیه و بر حضرموت زیاد بن لبید و بر جولان یعلی بن امیه و بر قضا
بن جبل و بر یمن علاء بن الحضرمی بود و در خاتم خود این نقش کرد نعم القادر الله و بقولی نقش خاتم وی این بود و عبده
دلیلا و رب جلیل والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب **ذکر ورثیان** ازواج و اولاد حضرت ابو بکر صدیق در جاهلیت
دو زن را نکاح کرده بود یکی قتیله بنت عبد العزی دیگر عبد الله و اسماء که ملقب ست بذات النطاقین از و تولد شد
دوم ام رومان بنت عامر کرده الدهمان و عبد الرحمان و عائشه صدیقه رضی الله عنهن و در اسلام نیز دو زن را نکاح کرد یکی اسماء بنت عمیس
که از و دو جعفر طیار بود و محمد ابو بکر از و متولد شد و ام حبیبه بنت خارجه بن زید انصاری خزرجی و مادر ابو بکر جامد بود صدیق
وفات یافت ذکر ورثیان مدت خلافت حضرت ابو بکر صدیق رض بقول صحیح دو سال و نیم سال الا ده روز و بعضی گفته اند یک سال و نیم
خود روایت کرده اند که دلالت بر صحت این قول میکند بقول دو سال و ده ماه و بیست پنج روز و بقول دو سال و سه ماه و
بیست روز و بقول دو سال و چهار ماه بود والله اعلم **ذکر ورثیان** تاریخ ولادت و وفات و سبب موت حضرت ابو بکر صدیق بقولی دو سال
فیل بده سال و چهار ماه متولد شده اند در آخر روز دوشنبه و بقولی شب سه شنبه واضح امیت و بقول روز جمعه بیست و دوم
یا سیوم جمادی الآخر سال شانزدهم از هجرت وفات یافت و مدت عمرش تقریبا شصت و سه سال و بقول شصت و سه سال و چهار

موت او آورده اند که یکی از معارف یهود دیرباز مهمانی بر دو زبر و طعام کرد و پیش وی آورد و حارث ابن کلاه
متطیب بر دو از ان طعام بخورند ناگاه حارث گفت یا خلیفه رسول الله دین زهر یکیاست و من تو هر دو یکروزه وفات
خواهیم یافت پس دست از ان طعام باز کشیدند و هم از ان روز بیمار شدند و یکسال بیمار بودند و بعد از ان هر دو یکروز بعالم
آخرت انتقال نمودند و قولی انکه بسبب موت صدیق آن بود که ورا دو پای پیدا شد مثل دو پای آنکه از گذید بار کوه
شب غار پیدا شده بود و بآن جهت از دنیا رفت و بقولی آنکه سبب فوتش آن بود که در روزی هوا غایت
خشک بود غسل کرد و مجموم شد و پانزده روز تب داشت و گویند ز حمت سل بآن ضم شد بادی گفتند طبیبا
بیالین تو آریم فرمود اِنِّی فَعَّالٌ لِمَا یُرِیْدُ وَلَقَدْ اَجَادَ مَنْ قَالَ بیت اشک خونین بر غم بطبیبان گفتند ۔ دردیست
جگر سوز و دوای دارد نو مرویست که در ایام مرض موت با جمعی کبار صحابه بالین عثمان و علی مرتضی مذکور بخلافت
بعد خطاب تفویض فرمود ند و گویند عثمان را که در زمان خلافت وی کاتب لیث داود الطبید فرمود بنویس هذا
ما عهد ابو بکر ابن ابی قحافه الی المسلمین اما بعد فانی قد استخلف علیکم و انگفت و بیهوش
شد پس عثمان آنچه ابو بکر گفته بود بقلم آورد بعد از ان ابو بکر از بیهوشی بهوش آمد با عثمان گفت چه نوشتی عثمان آنچه نوشته بود بر وی
خواند ابو بکر گفت خدایی تعالی ترا در اسلام خیر دهاد از انگاه فرمود تا نوشت که فاسمعوا و اطیعوا الله فان عدل فکل ذلک
ظنی به و علمی فیه و ان جار فلکل امرء ما اکتسب و الخیر اردت و لا اعلم الغیب و سیعلم الذین
ظلموا ای ای منقلب ینقلبون السلام علیکم و رحمة الله علیه و برکاته بعد از ان ابو بکر بر دستها بر داشت و گفت
خدایا او را خلیفه ساختم بر مسلمانان من امر خبر صلاح حال ایشان بجای آورد و بیم کرد تو اعلم بودی بآن و اجتهاد نمود م
و بهترین ایشان را بر ایشان والی گردانیدم و نخواستم و دیگر امرو من از دنیا بسر دم بجانب آخرت تو
خلیفه باشی مر ایشان را زیرا که بندگان تو اند تعالی و ایشان را صلاح کنی بر ایشان بهتر عمر را و او از خلفای
راشدین گردان که متابعت کند سیرت پیغمبر خود را صلعم و سیرت صالحان را بعد از پیغمبر بوده اند و کار
رعیت و برا بصلاح آرد پس فرمود تا عهد نامه را مهر کردند و بامر او قریش حیوش که در اطراف و
جوانب بودند مثل این عهد نامه نوشت و مهر کرده بعد از ان عمر را طلبید و او را خبار کرد که تا بر
اصحاب رسول صلی الله علیه وسلم خلیفه ساختم عمر گفت یا خلیفه رسول الله این زحمت را از من مو دار

که مرا بخلافت حاجت نیست صدیق گفت اگر ترا بعهده خلافت حاجت نیست آن را بتو حاجت هست تو خواهد بود و در اول نام تو این منصب درج کرده اند بیت کسی کو بهیا بود دولتی را او اگر او نجوید بجوید دولت او را و السلام
القصه صدیق فاروق رضی الله عنه را در باب حقوق الله و حقوق العباد و حقوق المسلمین و حقها نصایح خوب و مواعظ غریب فرمود و ختم بآن سخن کرد اگر نصیحت مرا نگاه داری در حین نزول موت هیچ چیز را از آن حین تو دوست تر نباشد و اگر وصیت مرا ضایع سازی هیچ چیز مکروه تر در آن حین تو از موت نباشد و حالا اگر موت را عاجز توانی کرد هرویست از معیقب بن ابی فاطمه گفت من وکیل خرج ابو بکر بودم چون مرض وی مستولی گشت نزد وی در آمدم و سلام کردم تا مرا گفت ای معیقب تو متصدی خرج هر روزه من بودی هر چه کم و بیش است بیان کن گفتم مرا تو بیست و پنج درهم ست آن را تو حلال کرده ام و بخشیده ام و این صحبت سپاس و قبول آخرین نشست گرد پاشان شده و پای افشاندم **غزل** وداع چون تو نگاری کار آسانست ۰ هلاک عاشق مسکین فراق جانانست ۰ ز وصل خود ز نفس پیش از انکه دور شویم ۰ دو اگر بجان بفردوسی هنوز امکانست ۰ محال دیدن روی تو هست نماند چشم مرا ۰ که سگل مردمکش نیز اشک پنهانست ۰ بگوی تا نشود کار دان دوان بسر روز که آب دیده ما صحن روزباران است ۰ بهر طرف که نگاه میکنم برابر چشم ۰ هزار سینه نالان و چشم گریان ست ۰ نظر بجانب لعل تو میکنم زان نیز ۰ برای خاطر سرگشتگان پریشان ست ۰ نهم بریدن باران بتیغ ناکامی ۰ چو دست عادت گردون مرا چنان دانست ۰ ابو بکر رضه گفت یا معیقب گریه و جزع مپای و طریق شکیبائی را سلوک دار که من امید وارم بجائی روم که مرا بهتر و پاکتر بود از ین خاکدان دنیا یعنی مرشد بظاهر بدنم در زیر خاک خواهد افگند امید ما بحقیقت صنع پاکم بعالم افلاک خواهد خرامید نعم ما قیل **غزل** گرچه چون تخته تنها خفته ست ۰ هست جنت در دلم بشگفته است ۰ جان چو خفته در گل نسرین بود ۰ چه غم ست از تن که در سرگین بود ۰ جان خفته چه خبر دارد ز تن ۰ گو نگلبنش خفته باش گو لخن ۰ میزند جان در سپهبان آب گون ۰ نعره یا لیت قومی یعلمون ۰ گر نخواهد زیست جانی این بدن ۰ پس فلک الافلاک نخواهد این بدن ۰ گر نخواهد در بدن جان تو زیست ۰ و فی السماء رزقکم رو دی کیست ۰ معیقب گوید صدیق حریره را طلبید و بنزد عائشه فرستاد گفت چون عائشه آید ابو بکر رضه را خبر مرض او مپرسید و نشان مگیرید و نشنید و نگفتند که مرض صعب پدر من طاری گشته چون پرسش بازمی آید گفت ای دختر من چنین نیست که تو میگوئی

ولیکن چاره ات سکرات الموت بالحق ذالک ماکنت تحید و پرسید مرسول خدا صلعم را چند جامه کفن ساختند
گفت در سه جامه سفید یمنی که دران سه جامه پیراهن و عمامه نبود پس گفت چه روز است و دینا نقل فرمود گفتم روز دوشنبه گفت
امید دارم که امروز تعالی از موت من امروز یا امشب یا شب پس چامه که در پوشت و بیاد اری ان جامه کرده بودند فرمود اشوی ان
اندر عفران بود گفت این جامه را بشوئید بر این سه جامه دیگر زیاده سازید و مرا دران کفن کنید گفتم این چنان ست گفت
انا الی الحق یا بحدید والمیت انما یصبر الی البلاد والصدید پس وصیت نمود زوجه خود را
اسماء بنت عمیس که مرا غسل دهد عبد الرحمن و برادرم عبد الله و مرا امداد و معاونت نماید و گفت نخواهم
که هیچ کس مرا برهنه بیند هنگام شب صدیق اکبر از دینا رحلت کرد بعد از تجهیز و تکفین بدستور یکه وصیت
کرده بود کردند و عمر بر وی نماز گذارد و در حجره عائشه پهلوی قبر رسول صلعم قبری کندند و پسران عبد الرحمن
و عمر بن الخطاب و عثمان بن عفان و طلحه در قبر وی آمدند و هم در شب دیگر او دفن کردند رضی الله
عن المسلمین احسن الجزا **القصه** چون خبر موت وی بپدر شش الم قهاقه رسید هیچ جزع نکرد و تغیر
در وی پیدا نشد و گفت الله ما اخذ و له ما عطی **فصل سیوم در بیان حسب و نسب و حلیه و ازواج**
اولاد و مدت خلافت و ولادت و وفات حضرت امیر المومنین عمر رضی الله عنه و در فضایل آیات
ست عمر ابن الخطاب ابن نفیل ابن عبد العزی ابن ریاح ابن عبد الله ابن قرط ابن رزاح ابن عدی کردیمان
بعضی از آیات قرآن کو در شان عمر فاروق نازل شده **آیت** قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ابن عباس رضی الله گوید مردی از بنی غفار عمر را دشنام نمود
عمر خواست تا آن را ضرب و تادیب نماید آیت مذکور نازل شد **آیت** مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ
أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ مراد از اشداء علی الکفار عمر خطاب ست **آیت** وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ
الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ عطا بن ابی رباح گوید عمر از انجمله ست **آیت** أُولَئِكَ
الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ عمر و ابو بکر و علی
و شهداء عمر و عثمان و علی ست **آیت** يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ
عمر گوید مراد از اولی الامر ابو بکر و عمر ست **آیت** أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ مِنْ فَضْلِهِ

محمد بن کعب قرظی گوید از علی بن ابی طالب شنیدم که گفت هم رسول الله صلی الله علیه وسلم ابو بکر و عمر و شاور
هم فی الامر از ابن عباس رضی الله عنه منقولست که گفت یعنی و شاورهم ابو بکر و عمر و ثبوت پیوسته که چند آیت
از قرآن موافقت رای و قول او نازل شده و جمعی از مفسران بحث بسبیل احوال گفته اند و در زبده کتب نفحه قرآن موافقت
رای امراو فرود آمده و این فقیه تبلیغ نموده و در کتب تفاسیر و احادیث روایت یافته اول وهی واتخذوا
من مقام ابراهیم مصلی و مروی که پیغمبر صلعم بمقام ابراهیم صلوة گذشت و عمر بآن سر و همراه بود گفت
رسول این مقام پدر ما ابراهیم ست فرمود بلی فرمود آنرا چرا فرا نگیریم حضرت فرمود ما مامور نیستیم بآن منور آفتاب فرود آمد
بود که آیت واتخذوا من مقام ابراهیم مصلی نازل شد دوم آیت حجابست که ستر عورات را فرض شد
سیوم عسی ربه ان طلقکن ان یبدله ازواجا خیرا منکن تمام آیت در قصه ایلا چهارم
ما کان للنبی ان یکون له اسری حتی یثخن فی الارض در قصه اساری بدر پنجم ولا
تصل علی احد منهم مات ابدا ولا تقم علی قبره در قصه نماز بر عبد الله
بن ابی سلول منافق وارد شده ششم آیت تحریم خمر و شراح این پنج قصه در مقدمه اول در
روضة الاحباب مذکور شد هفتم احل لکم لیلة الصیام الرفث الی نسائکم
تمام آیت آورده اند که قبل از نزول آیت مذکور در شب ماه رمضان بعد نماز خفتن تناول
طعام و آب و جماع کردن حرام بود حضرت عمر خطاب بمیث این آرزو در خاطر میگذرانید که این
امور تا طلوع صبح صباح شود یکشب صاحب را بعد از نماز خفتن با اهل خود اتفاق مجامعت افتاد و
آن صورت را بحضرت عرض کرد و رخصت طلبید این آیت نازل شد هشتم
ثلة من الاولین و ثلة من الاخرین بعضی از مفسران گفته که چون این آیت
نازل شد عمر بگریست و گفت یا رسول الله ایمان آوردیم بخدا و رسول دی و تصدیق
کلام او کنیم و آن که نجات یابند از ما اندکی بود این آیت نازل شد حضرت رسول صلعم
عمر را طلبید و فرمود قد انزل الله فی ما قلت یا ابن الخطاب و جعل ثلة من
الاولین و الاخرین انهم من کان علی دین الله و ملائکته و رسله و جبریل

ومیکال فان اللہ عدو للکافرین جمعی از احبار یہود با پیغمبر صلعم گفتند جبرائیل بر تو فرود می آید و حالانکہ وی دشمن ماست و ما دشمن اویم اگر میکائیل بر تو نازل شود ما ایمان بر تو آریم عمر خطاب رضی اللہ عنہ گفت ہر کہ دشمن جبرائیل و دشمن میکائیل و ہر کہ دشمن میکائیل و دشمن جبرائیل ست و ہر کہ دشمن ہر دو ایشان ست دشمن خداست پس آیتی مذکور نازل شد تصدیق قول عمر رضی اللہ عنہ فتبارک اللہ احسن الخالقین ہنوز تمہ آیت رانشنیدہ بود کہ این کلام خواند از ان سبب شرف و کمال یقین امیر المومنین عمر خطاب شد و سر مضمون آیت کریمہ یضل بہ کثیرا و ران قضیہ بہ ظہور پیوست ؛

ذکر در بیان بعضی از احادیث و آثار کہ در فضیلت عمر رضی اللہ عنہ وارد شدہ

بصحت رسیدہ از ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ کہ گفت رسول خدا صلعم فرمود کہ در بنی اسرائیل آدمی محدثون بودہ اند اگر در ین امت کسی ہست مثل آن عمر پسر خطاب خواہد بود و علماء را در تفسیر محدثون اقوال ست اول آنکہ مراد از محدثون جمعی اند کہ نزد حق سبحانہ تعالی بامور معروف عامل گردند دوم آنکہ جماعتے اند کہ ظن ایشان در قضایا مطابق واقع باشد سیوم آنکہ مراد طوائفہ اند کہ در وقایع ملایکہ با ایشان سخن گویند و راہ راست بایشان نمایند چہارم آنکہ مراد گروہے اند کہ ثواب بر زبان ایشان جاری شود و از ابو سعید خدری مروی ست کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم فرمود در خواب دیدم کہ مردم را بر من عرض میکردند و بر ایشان پیراہن ہا بود و بعضے از ایشان پیراہن تا سینہ و بعضے ناکمرد حضرت عمر خطاب را پیراہنے بود کہ در زمین کشید صحابہ گفتند یا رسول اللہ بچہ تاویل تعبیر فرمودہ فرمود بدین خود کہ ترقی از عمر خواہد بود و در صحیح اخبار از ابن عمر مروی گشتہ کہ حضرت فرمود در خواب دیدم کہ نزد من قدحی از شیر آوردند پس آن را بیاشامیدم چندان کہ از ناخن ہائی ما شیر بیرون می آمد بعد ازان پس ماندہ

خورا بہ عمر خطاب دادم گفتند یا رسول اللہ بچہ تاویل تعبیر کردہ فرمود بہ علم کمال و علما گفتہ اند وجہ تعبیر شیر بہ علم آن است کہ ہر دو چیز را نفع است چنانچہ شیر غذا و شراب جسمانی است و سبب صلاح و قوت بدن است علم نیز بہ منزلہ غذا و شراب روحانی است و سبب صلاح امور دنیوی و آخری است و سعد بن ابی وقاص رض روایت کند کہ پیغمبر صلعم بہ عمر خطاب رض گفت بآن خدا کہ نفس من بید قدرت اوست کہ ملاقات نکند شیطان در ہیچ راہے کہ تو در آن راہ باشی در روایتے آن کہ فرمود اِنَّ الشَّیْطَانَ لَیَنْفِرُ مِنْ ظِلِّ عُمَرَ و در روایتے آن کہ فرمود اِنِّیْ لَاَنْظُرُ اِلٰی شَیَاطِیْنِ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ قَدْ فَرُّوْا مِنْ عُمَرَ و جابر بن عبد اللہ انصاری رض گفت رسول خدا صلعم فرمود دیدم خود را در بہشت و در آن جا قصری و دیدم سیاہ نہ آن جا بر نشستہ بود و وضو میساخت پرسیدم این قصر از آن کیست گفتند از آن عمر خواستم تا در آن جا در آیم پس غیرت ترا یاد کردم و در نیامدم عمر گفت یا بی انت و امی یا رسول اللہ علیک غیارو در احادیث صحیحہ وارد شدہ از انس بن مالک رض کہ گفت پیغمبر صلعم بر کوہ احد بر آمد و ابو بکر و عمر و عثمان و علی رضی اللہ عنہ ملازم حضرت بودند کوہ احد بر زد و در آمد حضرت فرمود ساکن و ثابت باش ای احد کہ نیست بر تو ہیچ احدی الا یا پیغمبری یا صدیقی یا شہیدی و از ابو ہریرہ رض بصحت پیوستہ کہ گفت حضرت فرمود در واقعہ دیدم کہ بر سر چاہ آبی استادہ بودیم کہ آب از چاہ میکشیدم و دلم را آب می اشامیم ابو بکر بسوی من آمد و دلو از دست من گرفتہ یک دلو یا دو دلو آب کشید و در کشیدن وی ضعفی بود واللہ یغفر لہ پس عمر خطاب آمد و دلو از دست ابو بکر گرفت و جملہ مردمان را از مشرق تا مغرب سیراب کردانید و در روایتے آنکہ حضرت فرمود ندیدم ہیچ پہلوان را کہ مانند آن کشیدہ باشد چندان آب کشید کہ مردم سیراب گشتہ از چاہ باز گردند و ابو ہریرہ رض گوید پیغمبر صلعم فرمود ان اللہ وضع الحق علی لسان عمر یقول بہ و فی روایۃ تنزل الحق علی لسان عمر و قلبہ منقول است کہ عقبہ بن عامر گفت کہ پیغمبر صلعم فرمود لو کان بعدی نبیا لکان عمر بن الخطاب و مرویست از عمر رضی اللہ عنہ کہ گفت مشورت

خواستم از پیغمبر صلعم تا بزیارت خانه کعبه روم و عمره گذارم آن سرور نخست داد و فرمود اشرکنا یا اخی فی دعائک ولا تنسا عمر گوید چون این کلمه گفت آن چنان شادمان شدم که اگر عوض آن تمام دنیا بامن خویش میبایستم مرا و عبد الله بن عمر روایت کند از رسول صلعم که فرمود انی اول من تنشق عنه الارض قال ابو بکر ثم عمر و مرویست هم از وی که نوبتی حضرت دید سر عمر جابر سعید شسته پوشیده بر سید که این چابر دست یا شسته عمر گفت شسته آن سرور فرمود لبست جدیدا و غسلت جمیدا و میت سعیدا و اتاک الله تعالی قرة عینی فی الدنیا و الاخرة عمر گفت فدایاک یا رسول الله صلعم نقل است که حضرت وصف عمر فرمود ان من اعز امتی علی من عمر یبده و لا تاخذه فی الله لومة لائم و گویند عمر خطاب رضی الله عنه از حضرت پرسید که در کتب آسمانی چه وصف من است گفت آری پرسید چه طریق گفت قرن عمر دره کشید که بر وی نزند فرمود هو قرن من حدید یا امیر المومنین شدید لا تاخذه فی الله لومة لائم گفت آن کس باشد از امت من خواهد بود یا نه گفت خلیفه نیکو کار و لیکن ایشان قرابت خود کند بر سایر مسلمانان و فتنه عظیمه بر قتل او اقدام نماید عمر گفت رحمهم الله عثمان انگاه پرسید که بعد از ان چگونه شود و ثم یکون البلاء و روایتیست آنکه عمر پرسید آن کس که بعد از وی خلیفه شود وصف او را چگونه می یابی گفت زنگ آهن یعنی ملازم آهن و این سخن از ان خبر اشارت است بکثرت حروب در زمان آن خلیفه عمر سر خود را گرفت و گفت واو فواه خبر گفت یا امیر المومنین وی خلیفه راست گفتار خوب کردار خواهد بود و لیکن در وقتی خلافت بدو رسد که تشنه های بر بنده خون ریزان بود و ابواب وارد شده اول من تسلیم علیه الرب یوم القیمته عمر ابن الخطاب و بالجمله از احادیث بسیار در فضیلت آن خلیفه بزرگوار وارد شده حذر عن الاطالة اختصار بر همیدارد واقعه شده واز صحابه کرام در شان آن عالیمقام بسیار آثار فضل و علو مرتبه بثبوت پیوسته آورده نمی کرد چون امیر المومنین عثمان بخلافت مقرر شد و چند وقتی برین گذشت باوی گفتند چرا مثل عمر سلوک نمیکنی گفت لا یستطیع ان اکون مثل لقمان الحکیم و مرویست که امیر المومنین علی کرم الله وجهه فرمود خیر الناس بعد رسول ابا بکر ثم عمر ثم الله اعلم بالثالث و هم از منتقی آمده است

کرگفت کان ابوبکر اواها وکان عمر مخلصا ناصحا لله فنصحه وان کنا لنری ان شیطان
عمر یهابه ان یامر بالخطبة وگویند در زمان خلافت علی مرتضی کرم الله وجهه اهل نخلان بمدینه
آمدند وگفتند یا امیر المومنین بد انکه عمر ما را از وطن ما اخراج کرده وجلا کرده چه شود اگر تو ما را بوطن ما باز بری
امیر فرمود کان عمر رشید الامر فلا تغیر شیئا فقلت کر سعید بن زید رضی الله عنه در روز موت
عمر بسیار بگریست از وی پرسیدند که چرا از ین عمر بگریی گفت برا سلام گریستم چه موت عمر موت اسلام
اذ انات ذو علم وفتوی فقد فات حصن الاسلام ثلمه وموت السلطان العادل الولی
الحکم بحکم الحق لضمته زیدن وهب گوید بر عبد الله بن مسعود در آمدم در اثنای کلام خویش
عمر را یاد کرد وبگریست بحثیتی که زانا شک چشم او سنگریزه زمین نمناک شد آنگاه گفت عمر حصن حصین بود
اسلام را مسلمانان در ان حصن ورمی آمدند وبیرون نمی رفتند واز موت او رخنه در اسلام پیدا
گشته که مردم از ان رخنه بیرون روند وباز دنی آیند ومثل این کلام امیر المومنین علی کرم الله
وجهه نیز در شان او منقول ست از ابو طلحه انصاری نگوید که مع اهل بیعت از مسلمانان نبود الا گر
موت عمر خللی در دین ما یا ورود ین الثنیان پیدا نشد ومغیرة شعبه گوید والله ما کان عمر افضل من
ان یخدع واعقل من ان یخدع عمرو بن الزبیر از عائشه رضی الله عنها روایت کرده
کرگفت زینوا مجالسکم بالصلوة علی النبی صلی الله علیه وسلم وبذکر عمر بن
الخطاب از امام زین العابدین بن سجاد علیه التحیة والرضوان پرسیدند که مرتبه ابو بکر وعمر
نزد رسول خدا صلعم چه گونه بود جواب داد که خدا ورسول داند از امام جعفر صادق رضی الله عنه
مرویست که گفت من بیزارم از انکسیکه ابو بکر وعمر را خیر نکی یاد نکند سعید بن جبیر گوید یعنی که عمر خطاب
را بسیار یاد کنید زیرا که چون او را یاد کنید عدل را یاد کنید وچون عدل را یاد کنید خدا را یاد
کنید مجاهد گوید ما با هم گفتیم که شیاطین در زمان او مسدود ومسلسل بودند چون وی شهید شد شیاطین
در روی زمین منتشر گشتند ذکر شدت عیش وقلت اکل از سعد بن وقاص منقولست

که گفتند نویسنده برسم تفقدی بخانه جعفر آمد و بقاعده مشهور که مهمان هر که است و در خانه هر چه هست
عمل نمود پدر را بکاسه آش سرد کرده و قدری روغن زیت بران اضافه کرده ضیافت نمود و چون
نظروی بران کاسه افتاد فرمود دو دو طعام خام گرفته خرج نمود امیر فرمود چگونه ازین طعام تناول
کنم امید وارم که مذاق سبحانه تعالی از نعیم اطراف نگهدارد تا زمانی که با دو اصل شوم و از ابن عباس
مرویست که طعام هر روزه امیر المومنین عمر زیاده از یک لقمه نبود آورده اند که نوبتی جمعی از اقارب
ام المومنین حفصه را گفتند اگر بعرض پدرت رسانی که پیش ازین بشقت و مجاهده کم نماید دگاه گاه از
طیبات اطعمه خود را استمتع و محظوظ سازد و حفصه بنا بر کلام آن جمع را بموقف عرض آن حضرت رسانید
حضرت فاروق گفت عشت ایاك ونصحت لقومك فرو بردن از خوردن خفتن حیاتست مردم را تو بجانان زندگانی کن که وصل دوست جان همه دولت انس بن مالک گوید عمر را
دیدم که پیراهن در برداشت چهار رقعه بران دوخته در روایتی آنکه دران پیراهن وی چهارده وصله دیدم
دوشانه اش بود گویند چون بلاد شام را بقدم خویش زینت و زینت داد تمام عظما و علمای آن
مملکت خبر آمدن امیر عادل یافته برای استقبال پیش مقابله کردند و حالانکه بر شتر و راحله خویش سوار
بود خواصان بعرض رسانیدند یا امیر المومنین درین جا تمام اکابر و اشراف شام بشرف ملاقات تو مشرف
خواهند شد اگر سواری بر اسپ نمایید تا شان و شوکت زیاده نماید فرمود کشان شوکت ما از اسپان
و جاه مهارنیت اقبال الهی است که بآن همه بلاد و سلاطین مطیع باشند و اشارت کرد باسمان و گفت
در بیان حلیه فاروق رضی الله عنه بثبوت پیوسته که عمر خطاب رضی الله تعالی عنه مردی جسیم و
طویل قامت بود و در غایت ضخامت و طول چنانکه چون پیاده رفتی مردم نزدیک و دور پنداشتند که سوار
است و در روایتی آنکه شرف بر همه مردم قامت بیکدیگر داشتی و در پهلوی هیچ کس نشستی الا آنکه وی
از ان کس بلند تر بودی اکثر بر انند که وی گندم گون بود و بعضی بر انند که وی سپید و خوردن از خضراوات
و میوه جات بخواست که ممتاز باشد فاکل دبیت اختیار کرد و ترک شرب لبن و اکل سمن نمود و بان
سبب او را سه سرمه در رون وی پیدا شد و لیکن این قول ضعیف ست و چشمان وی بغایت سرخ

ع ابن عباس رضی الله عنه از صحابه رسول الله صلی الله علیه وسلم

بود و محاسن داشا یمین وی انبوه و در اطراف موی رنگ حنا میکرد و نوبتی آنکه یک کنیز کی وی خواست تا موی ویرا رنگ کند گفت نخواهی که اطفار نور من کنی گویند ازوی پرسیدند که چرا تغیر شیب خود نمیکنی چون ابوبکر خضاب کرد گفت شنیده ام که پیغمبر فرمود صلی الله علیه وسلم من شاب شیبة فی الاسلام کانت له نورا یوم القیامت بآن جهت تغیر شیب خود نمیکنم و اگر دو آنین مذکور بصحت رسید برای جائز خضاب طریق آنست که گویند اول خضاب کرد وقتیکه ابابوبکر بعد از ان چون ملاحظه حدیث فرمود ترک فرموده باشد

ذکر و بیان تعداد ازواج و سراری و اولاد امیر المومنین حضرت عمر خطاب رضی الله تعالی عنه

آورده اند که امیر المومنین عمر راشش زن در حبالهٔ نکاح آورده یکی زینب بنت مظعون ابن حبیب بن وهب و دو پسر عبد الله و عبد الرحمن و دختر ام المومنین حفصه دوم ام کلثوم بنت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه یک پسر و یک دختر زید در قیه شده سیوم ام کلثوم بنت جرول بن مالک بن المسیب بن ربیعه و دو پسر ازین زن داشت زید اصغر و عبید الله اصغر و چهارم جمیله بنت عاصم بن ابی افلح و یک پسر ازین زن تولد نمود عاصم پنجم ام حکیم بنت الحارث بن هشام ازین زن یک دختر داشت فاطمه نام ششم عاتکه بن زید بن عمر بن نفیل و یک پسر ازین زن داشت عیاض نام دو پسری داشت یک پسر ازین زن وی حاصل شد ابو الخیر و ابو عبد الرحمن اوسط میگفتند دیگر فکیه نه کر در بیان بعضی از احوال حضرت عبد الرحمان بن حضرت عمر خطاب در شواهد النبوت آورده است که وی بزرگترین فرزندان عمر بوده رضی الله عنه و در مکه ایمان آورده بود پیش از بلوغ بمدینه هجرت کرد و فات وی در مکه بود سن او بجو از دی منقول که در غزوه جماعتی گرد آمد گفتند که عدین راه شیری است که مردم را از راه دور باز داشته شد از مرکب خود فرود آمد بسوی آن شیر رفت بدست خود دریا بزه دو پیرون کرد و از راه دور

ذکر و بیان مدت خلافت و فتوحی که در ان ایام واقع شد

مدت خلافت وی ده سال و چند ماه بوده و در ان ایام فتح کشور روی نمود بصحت رسیده که چون از دفن ابو بکر صدیق رضی الله عنه فارغ شدند روز دیگر عمر خطاب بر منبر بر آمد خطبه خواند مشتمل بر حمد و ثنای باریتعالی

واظهار عجز و ضعف و عبودیت خود و بیان آنکه پیغمبر صلعم فوت شد و خلافت بامیرالمؤمنین ابابکر تفویض کرد و من بعد امیرالمؤمنین هم از دنیا رحلت کرده امر خلافت باین تفویض کرده و تلقین برای متحان و هدایت شریعت و احکام دینی بیان میکرد و برای حاجات مردم ازین سخنان مرغوب بکار موجب استمالت قلوب باشند دران خطبه درج کرده بیان فرمود و مردم را تحریص نمود بر تقوی و مخالفت نفس و هوا و محافظت از محرمات و بعد ثنا خداوند تعالی و درود بمحمد مصطفی صلی الله علیه وسلم خطبه را ختم میکرد و از منبر فرود آمده رفت

ذکر در بیان ولادت و تاریخ وفات و بیان سن آن حمیده صفات و تعیین جامع کتب و تعداد اعمال از صاحب کمال

جمهور اهل سیر و تواریخ برانند که عمر خطاب سیزده سال بعد از واقعه فیل قدم در دایره وجود نهاده و شب یک شنبه اوّل ماه محرم بود کران یگانه روزگار و ثانی اثنین اذ هما فی الغار و ثالث ثلاثه عدالت شعار اربعه عناصر و مسدس حیات و شمن جناب عالیات خرامیده در واسیتی که روز چهارشنبه بیست و هفتم ذی حج سنه ثلث و عشرین شربت شهادت چشیده و روز پنجشنبه بخت حیات از رواق مشک بناگاه افلاک کشیده و اتیم آنکه چهار روز نمانده ماه ذیقعده باقی بود که ازین محل ارتحال سرای باقی انتقال فرموده و بیعت با عثمان بن عفان و غیره فی حج دست داد و غیر ازین نیز گفته اند و قول مختلفه هم بنظر رسیده و جمهور بر انند که شصت و سه سال بود و قول آنکه پنجاه و پنج و قول آنکه پنجاه و شش بود و طبرانی و معجم کبیر خویش ترجیح این قول نموده و الله اعلم و حاکم و عامل از طرف وی در مکه عتاب بن اسید و در یمن یعلی بن امیه و در بحرین عثمان ابی العاص و در طائف سفیان بن عبید ثقفی و در دمشق ابو عبیده و در اثنار یزید بن ابی سفیان و در اواخر برادر معاویه و در حمص عمیر بن سعد برادر ان در آذربیجان شرحبیل بن حسنه و در اواخر عمر او عتبه و در کوفه اول سعد بن ابی وقاص و بعد از ان عمار و در بصره در آذربیجان مغیره و آخر ابو موسی اشعری صاحب وی مولای بر قاتم ام کاتب او زید بن ثابت بن کنانه بن ربیعه بن مخزوم بود و نقش نگین آن صاحب اسمار الهی بود احوال این

خلیفه زمرقوم قلم گشت لیکن بکلک بریده زبان از رقم بیان او قاصر آن برگزیده صفات فضائل و مراتب
وکرامات آنجناب معدلت آب متقصرست مصرح کرد ملت دین را بعدل معماری ✤ فضیلت فضائل وی
انکه در عهد خلافت و مملکت عرب و عجم فتحیاب لشکر اسلام گشت و همه قومهای حلقه بندگی پذیرفت از شرق
تا غرب فرمان او تا آب جیحون بسوی شمائیل نسیم دولت او تا قریب سد اسکندر رفته بود و از فاجیه
مغرب تا اقصی مصر و اسکندریه روم هیبت و عظمت او طلوع گشت و از جانب جنوب تا بسرحد هندوستان
برق عزت و شوکت او لامع گشت و اعلام سپاه دین پناه او سایه حشمت بر اکثر اقالیم جهان انداخت
و رایت عدل و داد او بر روی زمین تا باوج آسمان برافراخت شاعران بزبان حالی توصیف گفته شعر

انا التحرز مما لا یسر به ✤ ملک الروم والعجم والعرب ✤ حتی یکون لنا الدنیا بأجمعها

جست بمن موهبت و یکبت کرم الله تعالی منقلبه ✤ ذکر از بعضی احوال ازاینده کنیزک حضرت
امیرالمؤمنین عمر ابن الخطاب رضی الله عنه روزی در رسول صلی الله علیه وسلم آمده گفت یارسول الله امروز تعجبی
دیده ام فرمود آن چیست گفت بامداد بطلب هیزم میرفتم پشتاره هیزم بستم و بر سنگی نهادم تا بر گیرم سواری
دیدم از آسمان بر زمین آمد بر من سلام کرد و گفت سید عالم را از من سلام گوئی عرض رسانی که از رضوان بهشت
خازن بشارت مرا آورد که بهشت بر امتان تو بسته گردانیده اند گروهی بحساب بهشت روند و گروهی بی
حساب آسان کنند و گروهی را بشفاعت تو ببخشیدم این بگفت و با من گفت که یا ازاینده هیزم را
بر سنگ بدار و سنگ را بگوئی که این هیزم با من بخانه عمر رضی الله عنه برچون من بموجب وصیت آن سنگ
را بگفتم سنگ پشتاره هیزم را برابر من بدر خانه عمر رض آورد و حضرت رسول الله برخواست و باز ایده
بدر خانه عمر آمده سنگ را بدید فرمود که الحمد لله تعالی مرا آمرزش امت بشارت داد خدای تعالی ازنی
را امت من بدر بهشت نرسانید **فصل چهارم در بیان نسب و حسب و حلیه و ازواج و اولاد و مدت**
خلافت و ولادت و وفات حضرت امیرالمؤمنین عثمان ابن عفان رض ذکر در شان
او آیات قرآن شریفه الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَّهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ
رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ کلی مفسر گفت این ولایت در شان عثمان فرود آمده و مرویست

کہ چون غزوہ تبوک شد آنقدر زر و شتر و اسپ و ہر چیز بطیب دل و خواہش نفس و براہ خدا و رسول
اثبار فرمود کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تا صبح دستہای مبارک برداشت و این دعا فرمود و گویا وفات
عثمان قارض عنہ پس آیت مذکورہ نازل شد یا ایہا الذین امنوا اتقوا اللہ وذروا ما بقی
من الربا ان کنتم مومنین فان لم تفعلوا تمام آیت عطا ابن رباح و عکرمہ گفتہ اند این آیت
در شان عباس و عثمان نازل شدہ کہ نوبتے ایشان از شخصے بطریق سلم مقداری تمر خریدہ بود چون آوان
وعدہ او در آمد و صاحب تمر از ایشان التماس نمود کہ نصف حق خود را حالا بستانید و نصف دیگر را فلان
میعاد مع الزیادہ بے نقصان او انمائیم اگر ادائے قرض شما درین ہنگام تمام و کمال نمائیم چندان
نمانید کہ عیال ما را کافی باشد ایشان ملتمس مدیون را مبذول داشتند و چون در آمد طلب زیادتی
نمودند حضرت خبر دار گشت ایشان را از آن امر نہی فرمود و این آیت نازل شد و من یطع اللہ و رسولہ
فاولئک مع الذین علیہم من النبیین و الصدیقین و الشہداء و الصالحین و حسن اولئک رفیقا
بقول عکرمہ مراد از شہداء عمر و عثمان ست و دیگر آیت واذا جاءک الذین یومنون بایاتنا فقل
سلام علیکم عطا ابن ابی رباح گوید عثمان از انجملہ ست و ضرب اللہ مثلا رجلین احدہما ابکم لا یقدر
علی شیء و ہو کل علی مولاہ اینما یوجہہ لا یات بخیر بقول ابن عباس مراد از من ابتر بعد عثمان ست
کہ ویرا مولائے بود در نفقہ وے آن مولی اسلام را مکروہ میداشت و عثمان را از تصدق
و انفاق منع میکرد و بقول عطا ابن ابی رباح مراد ابکم ابی من خلق محمی ست و مراد از من یعدل
یا یعدل ہمزہ بن عبد المطلب و عثمان ابن عفان بن مطعون ست محمد رسول اللہ والذین معہ
اشداء علی الکفار رحماء بینہم بقول حسن بصری مراد از رحماء بینہم عثمان ابن عفان ست
افرایت الذی تولی و اعطی قلیلا و اکدی عندہ علم الغیب فہو یری ام لم ینبا بما فی صحف
موسی و ابراہیم الذی وفی کانوذر و ازدرۃ وذر اخری از ابن عباس مسیبی و کلبی و جمعی از
مفسران منقولست کہ این آیات در شان عثمان ابن عفان نازل شد کہ نوبتے بسیارے
از مال خود در راہ خدا تعالے انفاق کردہ بود عبد اللہ بن سعد بن السرح کہ برادر رضاعے

بود منع کرد و ویرا ملامت نمود و گفت زود باشد که در دست تو چیزی نماند و غنا را تو بفقر مبدّل
شود و عثمان گفت مقصود من از تحصیل این مال نه حصول کنوز و اموال و نه دنیوی ست نظر من بر حسن
و رضای ایزد متعال ست بیت تو انگری نه بمال ست نز و اهل کمال ۔ کمال تالب گورست بعد ازان
اعمال ۔ عبد الله بن سعد بن ابی السرح گفت ناقه خود را بار علی کرده بودم و ناقه را تسلیم وی کرد
بار اول نامه تو گردم عثمان از غایت صفای روح خاطر گذاشت تصدیق آن قضیه نمود و ناقه را تسلیم وی کرد
آیات مذکور نازل شد و یخلق ما یشاء و یختار جابر بن عبد الله انصاری رضی الله عنه رسول صلی الله علیه وسلم روایت
کند که فرمودند بدرستی که خداوند تعالی اصحاب مرا از میان همه مردم برگزید و از میان اصحاب چهار تن عثمان
ازان جمله ست آیت والعصر ان الانسان لفی خسر الا الذین آمنوا الی آخره مفسران برانند که
مراد از تواصوا بالحق عثمان ست والذین آمنوا بالله و رسله اولئک هم الصدیقون و الشهداء
عند ربهم لهم اجرهم و نورهم ضمان مفسر گوید عثمان ازین جمله است ان الذین سبقت
لهم من الحسنی امیر المومنین علی مرتضی کرم الله وجهه گفت عثمان ازین جمله است امّن هو قانت
آناء اللیل ساجدا و قائما یحذر الآخرة ابن عمر و جمعی کثیر از مفسرین برانند که در شان عثمان نازل
گشته ذکر در بیان احادیث که در فضیلت وی وارد شده بصحت پیوسته از عایشه رضی الله تعالی عنها
مرویست که پیغمبر صلی الله علیه وسلم در خانه من بگریه فرموده بود و پهلوی مبارک بر زمین نهاده و ران نهاده آنحضرت تا بساعتها
مکشوف بود و در آن حالت ابوبکر دستوری خواست تا درآید حضرت ویرا اذن فرمود بر آن حالت که باد ملاقات
کرد تغیر مهیات و پوشیدن ساق ننمود و بعد ازان دستوری خواست اذن شد اندرون آمد باوی نیز همان هیئت
ملاقات شد بعد ازان عثمان آمده استیذان نمود حضرت راست بنشست و ساقهای خود را مستور ساخت
عایشه گوید چون ایشان بیرون رفتند گفتم یا رسول الله صلعم ابوبکر در عمر را آمدند بباک التفات نمودی و عثمان که در آمد هیئت خود را تغیر
دادی و جامه بر خود راست فرمودی حکمت چه بود فرمود بدرستی که عثمان کثیر الحیا ست
گفتم شاید که او را بدین جا حاجتی باشد و چون مرا بآن هیئت بیند بواسطه وفور حیا، حاجت عرض
نکند و فوراً برگردد از مره بن کعب گفت رسول صلعم فرمود که بعد ازین در میان شما حوادث

وفتن بظهور خواهد آمد درین وقت مردی قناع در مجلس رسول نمود آنسرور فرمود این مرد آنروز بطریق هدایت مستقیم خواهد آمد من از مجلس برخاستم و بتجسیل سوئے او رفتم دیدم عثمان بود روئے بجانب حضرت گردانیده گفتم انیمر دفرمود آرے عبد الله بن عمر گوید رسول صلعم فرمود فتنه درمیان شما واقع خواهد بود اشارت بعثمان فرمود و گفت این مرد در آن فتنه بتیغ ظلم مقتول خواهد شد و در اخبار وارد شده که روزی حضرت فرمود آرزو دارم که یکے از صحابه نزد من آید تا شکایتے که از بعضے امت خود دارم بگویم گفتند صدیق را بخوانیم فرمود نے عمر و علی را ذکر کردند فرمود نے گفتند عثمان را بخوانیم فرمود آری عثمان حاضر آمد در گوشه خانه با وے بطریق مشاورت سخن میگفت و عثمان متغیر میگشت چون یوم الدار رسید گفتند اگر او باش قصد قتل او کردند خدم و حشم و جمله سپاه وی اراده مقاتله و محاربه با ایشان نمود عثمان گفت آنسرور با من عهد کرده و بطریق مشاورت با من حدیث گفت من نزد آن سخن نگاه داشته بدین سبب محاربه مقاتله نمایم و نقض عهد نمیکنم عهد بقضایت برم آن عهد که بستم با وحضرت مرویست که حضرت روزے در روئے عثمان نظر کرد قطرات اشک از مشک چشم نرگسین بر رخساره رنگین روان گردید گفت اے عثمان بدرستے که زود باشد که ترا مظلوم و مقتول سازند و حق سبحانه و تعالی ترا اجر تمام شهدا عطا فرماید و لباس شهادت بر قد تو راست کرده و از جور مردم شکایت نمائی روایتے آنکه فرمود که حق سبحانه و تعالی قمیض سبز تو پوشاند و مردم خواهند که آنرا از خود دور سازند تو از بدن دور نسازی اگر آنرا دور سازی در بهشت نیابی تا زمانیکه شتر در سوراخ سوزن رود و این از قدرے بیان بمجال تعلیق ست هرگز در نیابی بیت نیست این راه را رهنمایان ببرد اے خواجه بندگی آموز + جست و جویش گفت و گو نشود + خارش از پا بکش دهن بر دوز + برسد آتشم بهند چو شمع + باز فرمان همید هد که بسوز + عثمان ابن عفان گفت طلب یاری از حضرت باری مینمایم و از و میخواهم که در آن روز مرا صبرے کامل و شامل کرامت و عطا فرماید در حصول این مدعے از حضرت استدعا و دعا کرد و آن سرور فرمود اصبر صبرک

الله + ولنعم ما قیل نظم نوه رداء الصبر جند الذی یبتلی جمیل الصبر حسن العواقب + وگفت

لن صاحب الحکم فی کل مشهد ۔۔ فی الحکم الا خرحذن وصاحب **بیت** بصبر سانے و
آخر بگنج دنخستم صبوری ۵ اگنا رنج ۵ زود باشد کہ ترا شہید سازند در روزے کہ روزہ دار باشی نزد من
افطار نمائی از ابوہریرہ منقولست کہ گفت شنیدم کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم میفرمود بدرستی کہ بعد از من حدوث
فتنہ خواہد شد یکے از مجلس پرسید کہ چہ فتنہ خواہد حضرت اشارت فرمود بعثمان و دا خبار داد شدہ کہ روزے
حضرت بخانہ عثمان رض تشریف داوید کہ رقیہ دختر وے غسل میداد و اصلاح موئے وی بشانہ میکرد فرمود
اے دختر گرامی دار عثمان را بدرستی کہ وی صاحب ارشاد از اصحاب من ست بمن از روئے خلق و
روایتے آنکہ فرمود روزے ام کلثوم بنت رسول اللہ صلعم نزد رسول اللہ آمد و گفت زوج فاطمہ بہتریست
از زوج من آنحضرت زمانے درسا کت ماند بعد ازان فرمود کہ شوہر تو از انجملہ ست کہ خدا و رسول خدا
او را دوست میدارد و او خدا و رسول را دوست میدارد و منزلے برائے او مقرر است در
بہشت کہ بیچ احدی از امت من فوق آن منزل ندارد **منقولست** از ابوہریرہ رض کہ گفت پیغمبر
صلی اللہ علیہ وسلم **حدیث** لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَرَفِيقِي فِيهَا عُثْمَانُ وجابر بن عبد اللہ
انصاری روایت کند کہ جنازہ نزد حضرت آوردند تا شرف نماز آنحضرت میت دریابد فرمود
مجلسیان را کہ شما بروی نماز گذارید کہ من نمیگذارم حاضران مجلس شریف سبب آن پرسیدند فرمود
این شخص عداوت با عثمان داشت کہ اَنَّهٗ كَانَ يُبْغِضُ عُثْمَانَ يُبْغِضُ اللّٰهَ وبصحت پیوستہ کہ
مردے از اہل مصر بقصد زیارت کعبہ معظمہ شرفہا اللہ تعالی بمکہ آمد در مسجد الحرام رفت جمعی را دید کہ
پیرامون جناب قوم نشستہ پرسید کہ این کدام قوم و قبیلہ اند گفتند از اولاد حضرت اسماعیل علیہ السلام نسب
عالی ایشان قریش ست گفت آن پیر کہ بزرگ ست درمیان ایشان کیست گفتند عبد اللہ بن عمر است
مرد مصری بنزد عبد اللہ جامع علم و عمل بود رفت و گفت از تو سوال دارم دانتمنا آنکہ سوال مارا
جواب شافی بیان فرمائی گفت بگو بیان کرد کہ میدانی کہ عثمان بن عفان در حرب احد عین جہاد
در صف مومنان حاضر نیامد و پیغمبر صلعم را در جنگ اعدا گذاشت عبد اللہ گفت آرے چنین
بود دیگر پرسید کہ میدانی کہ او بدر نیز غایب بود و غنیمت در آن مجموع موجود نیافت گفت آرے

همچنین بود و دیگر پرسید که هیچ میدانی که از شرف حضور در محفل بیعة الرضوان محروم مانده بآن سعادت
فائز نگشت گفت آری مرد مصری از غایت فرح پنداشت که این امور مذکور موجب نقص فضل
مراتب عثمان خواهد شد عبد الله این معنی را بر آن شخص تقریر میکرد و گفت جواب سوالهائی که شنیدی
لیکن من این سخن گواهی میدهم که در روز احد نه آمدن در جنگ وجه این بود که رقیه بنت رسول الله صلی الله
علیه وسلم که در حباله نکاح او بود در آنوقت او را سخت بیماری وارد گشت و باشارت رسول صلعم بجهة
معالجه و بیمارداری وی در مدینه توقف نمود و آنحضرت وعده فرمود که ترا اجر حاضران بدر خواهد بود و خدا تعالی هم
عفو فرمود بمضمون آیت کریمه ولقد عفا الله عنهم و غنیمت بدر حصه برابر با او داد بوعده خویش وفا نمود اما
غیر حاضری وقت بیعت الرضوان بجهت آن بود که در اثناء سفر حدیبیه خبر بحضرت رسید که مکیان برای منع اهل اسلام از
زیارت خانه کعبه در آمده خود را مستعد مقابله و محاربه ساختند حضرت چون بعزم زیارت از مدینه بیرون آمده
بود و بالکل قصد عمره داشت عثمان را بمکه فرستاد تا از قصد حضرت مکیان را خبر کرده و داعیه آنها معلوم کرده
بآن سرور رساند اگر احدی از مکیان واقف بعدی هر آئینه که او را فرستادی و بیعة الرضوان بعد از
رفتن عثمان وقوع یافت پیغمبر صلی الله علیه وسلم خواست که عثمان از شرف فضیلت بیعة الرضوان

آیت کریمه ان الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم آیت کریمه
لقد رضی الله عن المومنین اذ یبایعونك تحت الشجرة فعلم ما فی قلوبهم محروم نماند

اشارت ظاهر فرمود و گفت این دست عثمانست و آنرا بر دست خویش نهاد و از قبل عثمان با خویش بیعت
فرمود بیعت چون نمود او تا کند بیعت قبول به ید بجائی دست او دست رسول. بعده عبد الله ابن عمر گفت
مرد مصری را که حضرت عثمان از این فعل مغفرت یافته مقبول بارگاه الهی گشت توبه کنید ازین عزم و تهمت که
شاهد دل دارید مرویست از علی کرم الله وجهه که فرموده قدم عثمان رضی الله عنه از من بشیر است و وی ازان جماعتست
که حقتعالی در شان ایشان فرموده آیت کریمه لیس علی الذین آمنوا و عملوا الصالحات جناح فیما طعموا اذا ما اتقوا و آمنوا و عملوا
الصالحات ثم اتقوا و آمنوا ثم اتقوا و احسنوا والله یحب المحسنین و هم از جناب ولایت مآب کرم الله وجهه منقول
که فرموده هر که بیزاری از عثمان کند بتحقیق بیزاری از دین نموده و الله اعلم ذکر در بیان حلیه و لباس آن مظهر

و اعتدال قامت با قیمت عثمان بطول مایل و جمال صورتش بکمال سیرت قابل موئی مشاکلت بویش انبوه و دلپذیر
و هیبت با هیبتش پر شکوه و بنظیر رنگ سفیدیش بسرخ قریب و بشره با نوارش رقیق و خجیب و کان عظیم اللحیة فی
رواته طویلها یعبث بها بین اصبعیه و کان ابیض عظیم الکراویس اصلع الرأس و گویند در اخبار
وارد شده که جبرئیل با پیغمبر گفت اگر خواهی که نظر الوفت بروئے یوسف ثانی نظر و صورت حسن و
جمال عثمان بن عفان کند بیت یوسف ثانی بقول مصطفی بحر معنی و حیا کان وفا و مروت
کز نبوتے رسول صلے اللہ علیہ وسلم بست آسام بن زید برائے رقیہ دختر خویش کہ حرم محترم عثمان بود قبلہ
گوشت فرستاد اسامہ گوید بخانہ ایشان رفتم و آن پیغام گذاردم و بی بی رقیہ و عثمان پہلوئے یکدیگر نشستہ بودند دیدم
کہ پیچ زوج را احسن و اجمل از ایشان ہرگز ندیدہ بودم محمود بن لبید نقولست کہ گفت عثمان را دیدم کہ بر بغلہ سوار بود
و گیسو بافتہ گذاشتہ و جامہ زرد پوشیدہ نہایت جلوہ حسن ظہور مینمود گاہے قمیص سیاہ پوشیدے و گاہے
لباس آن پوشیدے کہ از دو بیت درم خریدہ بود و اکثر بے و عصر بیا میکرد و محاسن مبارک را بورس و
زعفران خضاب مینمود **ذکر در بیان ازواج و اولاد آن قدوۃ اتحاد** دیرا بعقدہ فرزندان زشت
پسر زنہ دختر بود عبد اللہ اکبر مادر وے فاختہ بنت غزوان و عبد اللہ اصغر والدہ او رقیہ بنت رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم و عمرو ابان و خالد و مریم مادر ایشان ام مجموم و ولید و سعید و ام سعید مادر ایشان
فاطمہ بنت الولید بن عبد الشمس بن المغیرہ و عبد الملک مادر وے ام البنین بنت عیینہ و عائشہ و
ام ابان و ام عمرو مادر ایشان رملہ بنت شیبہ و ام خالد و ام ابان صغری بنت نائلہ فراقصہ **ذکر در بیان**
آنکہ بدت خلافت امیر المومنین عثمان بن عفان چند بود و ذکر حوادث کہ در آن
مدت روئی نمود مدت خلافت عثمان بن عفان تقریبا دوازدہ سال بود و در ین مدت مصیبت و شدائد
روئے کلیہ و بی نمود اول قضیہ کہ در زمان امیر المومنین عثمان رض وقوع یافت آن بود کہ عبید اللہ بن عمر رضی اللہ عنہ
بمجلس خلافت آمد و قصاص پدر طلب کرد و شرح این واقعہ آنکہ چون جناب خلافت مآب حضرت
عمر رض خطاب بزخم خنجر ابو لولو درجہ شہادت یافت عبد الرحمان بن ابی بکر صدیق رضی اللہ عنہ
کہ مصاحب و شفیق عبید اللہ بن عمر بود وے را خبر کرد کہ امروز خفیہ نصرانی ہرمزان در حالیکہ با ہم

بطریق خفیه مشاوره و مکالمه داشتند چون مرا دیدند شرمنده شدند و بجل وار متفرق گشتند و از میان
ایشان خنجره در آستین کنصاب آن در وسط بود ساقط شد عبد الله چون خنجر مرا کرا ابو لولو در وقت
آن گرفته بود دانست و یرا ظن آن شد که آن جمع در قتل پدرش عمر خطاب شریک بوده اند
بجرد این گمان در زمان بخانه هرمزان که در زمان خلافت عمر مسلمان شده بود رفت و او را تیغ
سیاست و انتقام گذرانید و از انجا بخانه جفینه ترسا که از عهد فرسه خلیر سعد بن ابی وقاص بود رفت و او را
نیز بقتل رسانید و ابو لولو را در سلک قتلی کشید و داعیه آن داشت که هیچ علیج از سپاه عجم را در
قید حیات نگذارد که رفته او را بقتل در آرد و کبار مهاجر و انصار چون از داعیه عبد الله وقوف
یافتند بلا توقف نزد او رفته از روی نصیحت زبان بتقریر و تفسیر و تفریح و توبیخ او کشودند و در شهید
و تخویف او قصور نمود عبد الله در عرض جواب گفت اگر امیر المومنین مقتول خنجر ابو لولو گردید من
بسیاری از مردم مهاجر و انصار را بقتل خواهم رسانید و جمع از مهاجران را نیز بتعریض متعرض شد میان او و میان
سعد بن ابی وقاص مقاوله و مشاتمت بحدی انجامید که بجهت تباهی و مصارعت بسیار تا عاقبت
اللامر حضار آن مجمع در میان آمده هر یک را از ایشان بکنار سے کشیده جدا ساخت چون
عثمان رض بمسند خلافت متمکن گشت اعیان مهاجر و انصار را طلب فرموده گفت مشهورت ما
در قضیه عبد الله بن عمر که فتور در دین محمدی نمود و ابواب فتنه بر وجوه امت مرحومه احمدی
گشوده و دختر سے را که از حد بلوغ نرسیده بود بے جرم و بجرد گمانے بے دلیل و برہانی بقتل آورده
جمهور مهاجرین عثمان را بر قتل عبد الله تحریص نمودند و جمعے کثیر بر جانب عبد الله بودند
و مذمت جفینه هرمزان میگفتند مرعوم را داعیه آنست که عبد الله را از عقب پدر از دار دنیا
بدر کرده بالعلم عجمی و ترسند و اختلاف الفاظ و اختلاط اصوات و قول سقط در محکمه خلافت عثمان از حد اعتدال
تجاوز نمود عمرو بن عاص چون دید که آتش فتنه بالا میگیرد و در اطفاے نایره آن فتنه
کوشید و سعی بلیغ بتقدیم رسانیده بعرض عثمان رسانید که این امر قبل از زمان خلافت
و آوان حکومت تو بوقوع پیوسته چنان مینماید که صلاحیت عرض خویش باعراض

ازین قضیه فرمائی و پیش ازین امروز درین امر خوض نه نمائی عثمان آنرائی احسن افتاد و دویت آن دو
مرد را از خاصه خود و الله اعلم بالصواب و بصحت رسیده که جمع اول از ایام خلافت عثمان که در آمد
و بجهت خطبه بر منبر رسول الله صلی الله علیه وسلم برآمد از غایت دهشت و هول آن مکان و آن زمان زبانش از
بیان ارکان و شرائط خطبتین عاجز شده گفت بسم الله الرحمن الرحیم ایها الناس یجعلوا الله بعد عسر یسرا و بعد
لطفا و انکم الی امام فقال احوج منکم الی امام قول اقول قولا استغفر الله لی ولکم
و روایتی آنکه گفت ان اول کل مرکب صعب و ان ابوبکر و عمر کان بعدان بهذا المقام مقالا
و انتم الی امام عادل احوج منکم الی امام هادل و ان اعنبش فانکم الخطبه علی وجها و یعلم
الله ان شاء الله تعالی و درین سال بنا بر وصیت عمر خطاب رشان سعد بن ابی وقاص مغیره بن شعبه را
از حکومت کوفه معزول ساخت و ایالت آن ناحیه بکف کفایت سعد انداخت و ازاری که ازوی در دل داشت
تغافل ورزید و آنرا نابوده انگاشت و درین سال حرارت بر مزاج اهل مدینه و اطراف آن بلده یکسنه بر تبه غلیه یافت
که خون از بینی بسیاری روان شده و هیچ احدی ازین علت عاف معاف نماند و باین جهت آنسال موسوم بسنت الرعاف
گشته و آن جا دو شش ماه درمیان بود و درین سال بعد از شش ماه از قتل عمر رضی الله عنه اهل همدان عهد و پیمان
که با اهل ایمان بسته بودند نقض نموده باغی شدند و در دست مغیره بن شعبه باز فتح آن بلده دست داد و بسعی
و اهتمام ابو موسی اشعری و براء بن عازب و قرظه بن کعب آن ناحیه باز در حکم اهل اسلام در آمد و درین سال امیر المؤمنین
عثمان بن عفان رضی الله عنه امیر حاج گردانیده تا بموسم اقامت مناسک حج نمود و قولی آنکه خود متوجه مکه مبارک گشت
و مراسم کرم بجمیع اهل اسلام مجدد ساخته و سفره طعام و اکرام در آن سفر جهت فقرا و مساکین کما ینبغی بساخت
و الله اعلم بالصواب ذکر در بیان وفات امیر المؤمنین عثمان بن عفان رضی الله عنه بشهوت پیوستن
که صباح جمعه سیم ماه ذی الحجه سنه ثلاثین و مائه هجری قمری بود که اوباش اهل مصر و دواعیه قتل عثمان و دارندان از استماع این خبر بسیار
ملال گشت فی الفور حضرت امام حسن رض و امام حسین رض را حکم فرمود که با غلام خویش قنبر همه صلاح پوشیده
و شمشیر حمائل کرده بر سر ای امیر مؤمنان بایستند و آن اوباشان را منع کنند و نزد امیر مؤمنان
عرض نمایند که مروان را تسلیم ایشان نماید تا فتنه تسکین یابد زبیر و طلحه و طائفه دیگر از صحابه چون

م از رعاف

م از ارکان

شنیدند که علی مرتضی جگر گوشهٔ خود را بامداد استعانت ذوالنورین فرستاد ایشان نیز با آنجناب
اقتدا نموده و ابنای خود را بملازمت شهریار دادند و آن گروه نیز با آن هر با ایشان موافقت نمایند و با شان
چون دیدند که زمره بدعت عثمان رسیدند ابنای خود را بر صف الحاح عناد فشرده دست بری سهام و قذف احجار
برآورده بیکبار هجوم نمودند در آن غلغله و غارت امیر المومنین حسن رضی خون آلوده شد محمد بن طلحه نیز مجروح شد
و غلام را خبر ار آنحرکت جماعت دیگر چون رضی خون آلوده حسن را دیدند ترسیدند که مبادا این خبر بگوش هاشم
رسد و بهم اتفاق نموده بعد داد آیند و سعی ایشان باطل و مضمحل گردد لهذا عتی آن امر اعراض نموده رو اینتی آنکه
آتش فتنه نمیرند تا مردم از پیرامون دور شدند پس بخیالت فرصت یافته خود را از بام در سرای او انداختند
و گویند از خانه خانصار کرده و جوار عثمان بود دیوار او را رخنه کرده در آمدند عثمان بنماز مشغول بود و سوره
گزیده در نماز قرائت مینمود با اینهمه خوفها و اژدهام او را مهیج خبر نبود و چون از نماز فارغ شد مصحف را در کنار گرفت
و بر گشاد این آیت که بر بر آمد الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لکم فاخشوهم فزادهم ایمانا
و قالوا حسبنا الله و نعم الوکیل و این آیت را در نظر کرامت نمود و روایتی آنکه مردم همه متوجه دروازه سرای بودند
در یکوقت او باشان فرصت یافته از عقب در دیوار شکافتند و جمعی خود را در خانه انداختند عثمان با زوجه و دایه
آنجا بود و در کنار مصحف داشت و قرآن میخواندند یکی از آن بدکردار ضربتی بر سر آنجناب زد و چنانچه شرح شکست
و قطرات چون برآیت فسیکفیکهم الله فهو السمیع العلیم چکید سود و این حمران از میان شمشیر کشیده
بر وی حواله کرد ناکارش تمام کرد نائیله خود را حایل ساخت و آن از اسط دست نائیله مقطوع گشت و گویند
محمد بن ابوبکر بر وی آمد و شخصی خشتی بر روی وی زد و روی او لجوج آنجناب شکسته گشت پس سودان بکضرب
شمشیر کار او تمام ساخته و قوتی که اول کرد خانه عثمان بر آمد محمد بن ابوبکر بود و پیش دوگرفت عثمان بر فق
و نرمی او را گفت ای پسر برادر من بگذار بیچیده مرا بخدا سوگند اگر پدر بزرگوار تو زنده بودی تو اقدام بر این ناهنجام
نمودنی کرد چه پدر تو اعزاز و اکرام این بیچیده بیغمبر مینمود محمد بن ابوبکر از اتباع این سخن متحمل پریشان شده و دخل
باز گشت بعد از آن بمقصر ارزق مردمان بن سرخان ام خنجر بر کشیده قصد کرد و عثمان با گفت بر چه دینی عثمان
گفت بر ملت خلیل ابراهیم خلیل الله و دین حمیده محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم پیغمبر آخر الزمان و جمله شرکان بیزارم

بلکه از زمره موحدانم آن بدبخت گفت دروغ میگوئی و آن خجسته را بدرجه شهادت رسانید و اصحاب کمال در آنحال صبر نمود و جان عزیز ایثار بر قول مغیرة نمود و هیچ نوع در صدد مقابله و ممانعت در نیامد و نظر بانعامی و مدح وی گفته اند بیت بشنو حیار سیرت عثمان کرد بذکر ۞ در پیش روی و شمن قاتل سر از حیار ۞ این شرط مهمانی و تحقیق دوستیست ۞ کز بهر دوستان بری از دشمنان جفا ۞ خاصان حق همیشه بلا کشیده اند ۞ هم بیشتر عنایت و هم بیشتر جفا ۞ گویند درین حال مردی دیگر از مصریان با تیغ مسلول و رخ پر آمد و گفت کو ابن کبشی ترا مقتول سازم و خواست آنجناب را مشلول کند نایلة خود را میان شور شمشیر آزمود حائل گردانید و تیغ غلام عثمان شمشیرے کشیده بر یاح زد و نایلة او را بغضب تمام از خانه بیرون انداخت غلام او رسیده سر شرا از تن جدا ساخت و قولی آنکه بعضے گویند قاتل عثمان محمد بن ابی بکر نبود و این واقعه روز جمعه نیز دهم ماه ذوالحجه روی نمود نقلت که نایلة بر بام خانه در آمد و فریاد بر آورد که بدانید و آگاه باشید که امیر المومنین عثمان مقتول شد و زاری کرد بمضمون این منظوم ابیات پیش که از درد کنم سینه چاک ۞ خاک بفرق افگنم از دست خاک ۞ حال کرا گویم هم درد کو ۞ هم نفس و هم من آن گو کو ۞ خاک شد آن صورت زیبای او ۞ ای سر من خاک کف پای او ۞ هفت سے نیست درین نوستان ۞ با که توان گفت غم دوستان ۞ سخت دل ما شد این سینه دود ۞ گر بنپیچد دو بماند صبور ۞ گل کرده انجمن ما یران نمود ۞ گل تتوان گفت که خار آن نمود ۞ شهریار خلق جهان پر زیا ۞ جان خرابم نه پذیرد قرار ۞ القصه خبر قتل عثمان در مدینه فاش شد عائشه صدیقه از خانه خویش بیرون آمد گفت عثمان مظلوم مقتول شد و تحسر و تاسف بسیار نمود و این خبر چون بعلی مرتضی و طلحه و زبیر سعد و سائر اصحاب که در مدینه بودند رسید همه از خانه های خویش بیرون رفتند و بتعجیل تمام عیر فتند تا بخانه عثمان رسیدند و برا بر آن حال دیدند علے مرتضے بغایت برآشفته حسن و حسین را در خطاب کشید و فرمود روا باشد که مانند عثمان مردی باین طریق مقتول شود و شما بر در سرائے او بایستید و نتوانید که مردم را از ین امر شنیع منع کنید طمانچه بر روی حسن زد و مشتے بر سینه حسین زد و محمد بن طلحه و عبد الله بن زبیر را بسیار زجر و توبیخ نموده در غایت غضب و قهر بمنزل خود مراجعت نمود گمان آن جناب آنکه طلحه و آن یار اعانت کرده باشد وی را حضرت

امیر ملاقات نمود گفت یا ابوالحسن این همه غضب برای چه میفرمائی و حسنین را بجرم آن زده
فرمود چگونه قهر و غضب نکنم و حال آنکه امیر مومنان عثمان که سعادت مصاحبت باسید پیغمبران
و بشرف قرابت قریبه بآنحضرت دریافته بی اثبات حجت و اقامت بینه مظلومانه مقتول گردد
طلحه گفت اگر او مرا تسلیم انجماعت میکرد این فتنه نه برخواست پس امیر المومنین علی
بغایت ملول و محزون شد و اعاده کلمه استرجاع نموده فرمود بار خدایا از قاتل عثمان بیزارم
و کشنده او را مستحق قهر و غضب میشمارم گویند مردمان که در غارت سرای عثمان مشغول
شدند و دار ابوهریره چند خانه دیگر بملت قرب و جوار در غارت و تاراج در آمد و اموال و
امتعه او را پرداخته و برانداخته ساختند و یک خزانه بقولی دو خزانه درهم از بیت المال نیز غارت
کردند و چون امیر المومنین عثمان رضی الله عنه صندوق مختفل یافتند گفتند آنچه در بیت المال بود خیانت
کرده آنجا خواهد بود آنرا شکستند حقه در آنجا بود و ظن ایشان این شد که در آن حقه جوهر مکنون خواهد
بود که موازی خراج چند مملکت باشد حقه را نیز شکستند و رقعه بیرون آمد که بر آن نوشته بود امیر المومنین
عثمان رضی الله عنه نشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له ونشهد ان محمدا عبده ورسوله وان
الساعة آتیة لا ریب فیها وان الله یبعث من فی القبور علیه یحیی علیه یموت بزیر آن رقعه مکتوب بود
لتفنی النفس حتی یکفنها الکفن الا ومن بعده لیس فیما عسرت یضرها اما ان یعفها او ان یسهلها
فاصبرها گویند آنروز بقولی سه روز عثمان آن حال مجروح بود و کسی را مجال برداشتن وی
نبود بعد از آن دوازده مرد و عایشه دختر عثمان در شب خفیه ویرا بر تخته نهاده و تا بقیع
عرقدی بردند و در راه سر مبارک او بر تخته طق طق میکرد و رایتی آنکه تا لف آواز
داد که دفن کنید او را بردی نماز گذارید قال الله تعالی قد صلی علیه و رایتی آنکه حکیم
بن جزام یا حویطب بن عبد العزی یا جبیر بن مطعم بروی نماز گذاردند و وی را
دفن کردند اول میخواستند که او را در مقبره بقیع دفن سازند مردی از بنی نجار باذن مانع
ایشان شد گفت ویرا شما درین مقبره دفن کنید من جماعت او باش را خبر دهم تا وی را

از قبر اخراج کنند و فضیحتی بوی رسانند بالضرورت جنازه او را برداشته بموضعی که معروف بنجشن کوکب بود
آوردند و جسم امیرالمومنین عثمان رض را در آن موضع مدفون ساختند و گویند قبل از این واقعه رت دید
بخشن کوکب میگذشت فرمود زود باشید که درین بستان مردی نیکوکار را دفن کنند آورده اند که چون
روح پاک آنحضرت حیا و اتقیا و تقوی و سخا از بین خاکدان سفلی بعالم علوی پرواز نمود از چهار طرف خانه چهار
ندا شنیدند اول اینکه یا ابن عفان البشر بجنان دوم آنکه یا ابن عفان البشر بروح و ریحان سوم یا ابن
عفان البشر بغیم عرفان چهارم آنکه یا ابن عفان البشر بر غضبان گویند نایکه زوجه وی پیراهن خون آلوده
او را با اصابع خود باستین معلق ساخته نزد معاویه فرستاد و معاویه آنرا از زیر بالائے منبر برد و بالای
شام فرو و لعنت عثمان کرد بعد از رفت و بکا بسیار جمعی از اشراف و خواهی شام را سوگند
داد که بزنان خویش نزدیکی نکنید و بر فراش خود نخوابید تا زمانیکه قاتل عثمان را بقصاص نرسانید
نیسا امیرامون وی میگریستند و بصحت پیوسته سعد بن زید قاتل عثمان را بقصاص رسانید و از ابوبکر
مرویست والد اگر آسمان ساقط شود و جسد من قطع قطع کنند واجب نیست که در قتل عثمان شریک
باشم گویند هر شخصے که در قتل عثمان رضی الله عنه سعی کرده بود حق تعالی بلائے نازله پیش او آورد
و با قبیح وجوه سرش از تن جدا ساختند و دستش خشک شد یا محروق و مخنوق یا مبتلا بسے
ببلائے عظیم و ازاشعار که در مرثیه عثمان رضی الله عنه گفته اند بیت است بیت دوان علی الافلاک
ما فی قلوبها ... فهافتت الافلاک من کل جانب بیت زانچنان سنگدلیها کز آن قوم آید ... گر ببارید
فلک سنگ زهی تهکر و از انتقال ایشان همه اصحاب کبار بسیار متاسف و محزون گردند و حسان بن ثابت رض
در مرثیه امیرالمومنین عثمان رضی الله عنه فرموده است شعر ترکتمونا لغدر والذئب ... وخبتم القتال یوم عنه قبر محمد
فلیس حری الصالحین سیدتم ... ولیس قتیل العابد المسجد

فصل پنجم در بیان نسب و حسب و حلیه و ازواج و اولاد و مدت خلافت و ولادت و وفات امیرالمومنین و امام المسلمین حضرت علی مرتضی کرم الله وجهه ابن ابی طالب ابن عبدالمطلب و گردر بیان بعضے آیات که در باب حضرت ایشان وارد شده قوله تعالی امن هو قانت آناء اللیل ساجدا و قائما یحذر الآخرة و یرجو رحمة ربه قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون انما یتذکر اولوا الالباب قال ابن عباس نزلت فی علی رض

وابناءکم ونساءنا ونسائکم وانفسنا وانفسکم فنجعل لعنة الله علی الکاذبین **قوله تعالی** و
یطعمون الطعام علی حبه مسکینا ویتیما واسیرا **قوله تعالی** یوفون بالنذر ویخافون یوما کان
شره مستطیرا **قوله تعالی** واذا رایت ثم رایت نعیما وملکا کبیرا **قوله تعالی** هل اتی
علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا **قوله تعالی** ان هذا کان لکم جزاء وکان
سعیکم مشکورا **قوله تعالی** و لله العزت ولرسوله وللمومنین ولکن المنافقین لا یعلمون
قوله تعالی ویقیمون الصلوٰة ویؤتون الزکوٰة وهم راکعون **ذکر بعضی حدیثات که در شان علی**
کرم الله وجهه نازل شده در روضة الاحباب آورده ست که جابر بن عبد الله انصاری وخزیمة بن ثابت و
ابو ایوب انصاری وزید بن ارقم وانس بن مالک مرویست وبگیر روایت از ابن عباس منقولست از وی **حدیث**
السبق ثلثة السابق الی موسی علیه السلام ویوشع بن نون واسابق الی عیسی علیه السلام صاحب
یونس واسابق الی محمد صلی الله علیه وسلم الی علی بن ابیطالب ویست از ابو ذر غفاری وسلمان فارسی رضی الله عنهما آنحضرت
دست علی را بدست حق پرست خویش گرفته فرمود **حدیث** ان هذا اول من آمن وسلمان گوید حضرت فرمود
هذا الا متورد علی الحوض اولها اسلاما علی بن ابی طالب ودر مقصد دوم از کتاب در بیان
قصه عقد نکاح فاطمه رض وعلی رض بتحریر پیوسته که حضرت فرمود که تراورا عقد نکاح مردی در آورده ام که عرفان وی از همه بیشتر
وایمان وی از همه بیشتر ست **قال رسول علیه السلام** لا فتی الا علی لا سیف الا ذوالفقار هر بلائی
پیش آید این بخوان شفا یابد نیز فرموده **حدیث** انا مدینة العلم وعلی بابها واز خدیجه بنت ثابت رض این روایات
در روح تقضی علی کرم الله وجهه منقولست **شعر** احب هذا الامام منصرفا ذی وهاشم ثم منهما اعنی الحسن
البر الوفی من صلی بقبلتهم ۰ واعلم الناس بالقرآن والسنن ۰ واز امیر المومنین علی کرم الله وجهه منتی مرویست که
دلالت بر حق جل وعلا دارد **شعر** سبقتکم الی الاسلام طرا ۰ غلاما ما بلغت اوان حلمی وکی از فصحای عرب الاصحاح
نمیشی فرموده میگوید **شعر** قال کعب بن لجم فاکفنی امرک فقد ارعبنی هیبته ۰ قلت فض فوک من شیخ
علی قدم ۰ اول الناس اسلاما وایمانا ۰ وصحیح تر محققان اهل سیر وتواریخ آنست که اول خدیجه الکبری بعد از آن علی بعد از آن زید بن حارث
آنگاه ابو بکر صدیق پس بلال ابو بکر بن عبد البر در کتاب استیعاب روایت کرد از محمد بن کعب رض پرسیدند که اسلام علی

اسبق بود در اسلام ابوبکر جواب گفت اوّل کسیکه ایمان آورده از نسوان خدیجه الکبری و از صبیان علی مرتضی
و از رجال بالغ ابوبکر صدیق و از موالی زید بن الحارث و از عبد بلال بود و علی ارواحهم رضوان الله و مغفرت
الی یوم الحساب **ذکر دربیان اولاد امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه** در روضة الشهداء آورده است
بیاید دانست که آنولایت پناه را بقول اشهر سی و شش فرزند بود هشت و بیست پسر و هیجده دختر شیخ شرف الدین عبد الله فرموده
شش در حالت حیات متوفی شده اند محسن یحیی عبد الله و سه دیگر و سیزده از امیر المؤمنین بودند حسن و حسین
و محمد حنفیه ابوبکر و عثمان و عون و جعفر و عبد الله و عباس از دیگر پسران ایشان عقب شش حسن حسین و محمد اکبر
یعنی محمد حنفیه و عباس شهید و عمر اطراف نمانده ذکر بعضی از مشاهیر سبطین سعیدین رضی بر سبیل اختصار یاد کنم **نقلست**
از بزرگان دین و دربان دوازده امام رضی الله عنهم اجمعین و اسمار ایشان و کنیت و القاب ایشان و قاتلان ایشان
امام اوّل تکلم نص کلام ربانی امیر المؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه اسم همایون علی و کنیت ابو الحسن و مرتضی لقب
و عبد الرحمن ابن ملجم کشنده اوست علیه اللعنة **امام دوم** حضرت امیر المؤمنین حسن رض ابن حضرت علی مرتضی نام نامی حسن
و ابی محمد کنیت و رضا لقب ست و حجه جلیل زهر دهنده اوست **امام سیوم** حضرت امیر المؤمنین حسین رضی الله عنه ابن
حضرت مرتضی حسین نام و ابی عبد الله کنیت و امام لقب و شمر ملعون قاتل او و قبر در کربلا معلا **امام چهارم** حضرت زین العابدین
اسم و ابو ابراهیم کنیت و امام لقب و در مدینه قبر اوست **امام پنجم** حضرت امام باقر ابن حضرت امام
زین العابدین محمد اسم و باقر لقب و ابو جعفر کنیت خالد قاتل او **امام ششم** حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه
ابن امام محمد باقر جعفر اسم ابو عبد الله کنیت صادق لقب و در مدینه قبر او **امام هفتم** حضرت موسی کاظم رض
ابن حضرت جعفر صادق موسی اسم ابی ابراهیم کنیت کاظم لقب و هارون رشید قاتل او و قبر او در بغداد **امام**
هشتم حضرت امام علی موسی رضا رضی الله عنهم ابن حضرت امام موسی کاظم علی اسم و ابو الحسن کنیت و رضا
لقب و مامون قاتل او و در شهر طوس قبر او **امام نهم** حضرت امام محمد تقی ابن امام علی موسی رضا رض محمد اسم و ابو جعفر
کنیت تقی لقب او و ابو الفضل ابن مامون قاتل او و در بغداد قبر او **امام دهم** حضرت امام علی نقی ابن
امام محمد تقی رضی الله عنه علی اسم و ابو الحسن کنیت و نقی لقب و ابو سعید قاتل او و در سره قبر او **امام یازدهم**
حضرت امام حسن عسکری ابن امام علی نقی حسن نام عسکری لقب و ابو محمد کنیت و متوکل قاتل او

دور بصره و قبر او امام دوازدهم حضرت مهدی هادی آخر الزمان که خواهد آمد رضوان الله تعالی علیهم اجمعین

ذکر در بیان اولاد امام حسن ابن علی کرم الله وجهه فرزندان دوازده تن بود نداول قاسم دوم عبد الله سیوم علی

چهارم زید پنجم اسمعیل ششم احمد هفتم محمد هشتم علی اصغر نهم حسن مثنی دهم طاهر یازدهم سلمه دوازدهم کلثوم ذکر در بیان اولاد امام

حسین ابن امیر المومنین علی کرم الله وجهه هفت تن فرزندان بود نداول امام زین العابدین دوم علی اکبر سیوم

علی اصغر چهارم عبد الله پنجم جعفر ششم ابو بکر هفتم فاطمه ذکر در بیان اولاد امام زین العابدین فرزندان او چهارده

تن بود نداول امام باقر دوم عبد الله باهر سوم عبد الله یزید چهارم عبد الله زید پنجم حسین اصغر ششم علی اقطش هفتم

عمر هشتم طاهر نهم مطهر دهم هادی یازدهم مهدی دوازدهم ناصر سیزدهم القصیب البصری چهاردهم فاطمه ذکر در بیان اولاد

حضرت امام محمد باقر رضی الله عنه فرزندان چهار تن بود نداول عبد الله فقیح دوم علی نقی سوم امام موسی چهارم

امام جعفر در بیان اولاد حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه فرزند او ده تن بود نداول اسمعیل

دوم علی سیوم محمد چهارم اسحاق پنجم امام موسی کاظم ششم عباد هفتم مسلم هشتم هادی نهم قربان دهم سکینه در بیان اولاد امام

موسی کاظم رضی الله عنه فرزندان سی و سه تن بود نداول علی دوم حمزه سوم یحیی چهارم عبد الله پنجم زید ششم طاهر هفتم ابو طالب

هشتم عبد الله کاظم نهم مهدی دهم ذکریا یازدهم حضرت دوازدهم عاقل سیزدهم نوح چهاردهم ابراهیم پانزدهم عمران

شانزدهم محمد هارون هفدهم لوئس هژدهم حسن نوزدهم موسی اصغر بیستم جعفر بیست و یکم ناصر بیست و دوم هادی

بیست سوم حسین بیست چهارم اقطش بیست پنجم عیسی بیست ششم قاسم بیست هفتم طیب بیست هشتم اسمعیل

دیگر دختران سی ام فاطمه سی و یکم زاهده سی و دوم عائشه سی و سیوم نفیسه سی و چهارم رقیه سی و پنجم

جلیله سی و ششم ملکی سی و هفتم عالمه سی و هشتم امنه سی و نهم عامره در بیان اولاد امام محمد نقی رضی

فرزندان چهار تن بود نداول امام محمد عسکری دوم حسین سوم جعفر

پنجم زین ششم علی و نام مادرش سلمه بود و مولود او در مدینه بوده است و هم ماه ربیع الآخر وفات یافت

و قبر او در سامره است و مدت عمرش بیست و هفت سال بود و شش سال امام بود و الله اعلم در بیان امام

محمد عسکری رضی الله عنه معلوم نیست که در تحریر آورده شود ذکر در بیان چهارده

معصومین اول حضرت علی اکبر ابن امیر المومنین علی رضی الله عنه از فاطمه زهرا دوست دوم آله در حرب گشته

قبر او در گورستان بقیع ست دوم عبد الله ابن حضرت امام حسین رضی الله عنه که در دو سالگی از دست طلحه
بن عامر کشته شده ست قبر او در گورستان بقیع ست معصوم سیوم حضرت قاسم ابن امام حسین رضه که از دست
عبد رزاق کشته شده است در دمشق و قبر او در کربلاست معصوم چهارم امام عبد الله ابن امام حسین رضه که
از تشنگی هلاک شد در کربلا قبرست معصوم پنجم حسین ابن امام زین العابدین که در شش سالگی بدست منصور احمد
یزید علیه اللعنة شهید گشته معصوم ششم سعید ابن امام زین العابدین که در شش سالگی از دست ازعدو بن یزید
معاویه کشته شده است و قبر او در بصره است معصوم هفتم علی ابن امام محمد باقر ست که در شش سالگی از دست خالد بن
کشته شده و قبرش مدینه ست معصوم هشتم عبد الله ابن امام محمد جعفر صادق ست رضی الله که در هفت سالگی
بدست عربان کشته شده و قبرش ببسطام ست معصوم نهم حضرت عبد الله کاظم ابن امام موسی کاظم رضه که در سه
سالگی بدست هارون رشید کشته شده ست و قبرش ببغداد ست معصوم دهم حضرت صالح بن محمد ابن امام
موسی کاظم رضه که در هفت سالگی بدست یوسف ابن ابراهیم کشته شد و قبرش در شیراز است معصوم یازدهم ابن
علی موسی که در هفت سالگی بدست عام کشته شده و قبرش در قوم است معصوم دوازدهم جعفر بن
امام محمد تقی ست ابن امام علی موسی که در چهار سالگی از دست ابو الفضل مامون کشته شده است و قبرش
در بغداد ست معصوم سیزدهم جعفر ابن امام محمد حسن العسکری ست که در یک سالگی بدست منصور کشته
شده ست و قبرش در سامره است معصوم چهاردهم قاسم ابن امام محمد هادی که در یک سالگی بدست
متوکل کشته شده است و قبرش در بصره است و نسب گرامی حضرت قطب ربانی محبوب سبحانی شامحی الدین
عبد القادر جیلانی بر نهج طریق بشاه اولیا رسید در بیان نسب حضرت محبوب سبحانی

عبد القادر جیلانی قدس الله سره حضرت شامحی الدین ابن ابو صالح بن موسی جیلی بن عبد الله
یحیی زاهد بن محمد روحی بن داود بن موسی ثانی بن عبد الشیخ بن موسی الجون بن عبد الله محض بن امام حسن
مثنی ابن حضرت حسن رضه بن حضرت امیر المؤمنین علی رضه **نقلست** از حضرت سید اشرف جهانگیر کنجوچه
قدس سره که شامحی الدین عبد القادر جیلانی رضه که کنیت او ابو محمد ست علوی بود حسینی نبیره
ابو عبد الله صومعت از جانب مادروی ام الخیر بنت الخیار فاطمه بن ابی عبد الله

صومعی ولادت وی در سن احدی وسبعین اربعة مائة بود وفات وی در سن احدی وسبعین وخمس مائة
بود ولست یازدهم ماه ربیع الآخر هیت نزولش صبیحهان نمود عاشق ✻ سفر افتاد اندر دوام معشوق ✻
در بیان اسامی فرزندان حضرة قدوة المحققین برهان العاشقین برگزیده آل یسین شاه محی الدین عبد القادر جیلانی
قدس سره العزیز واز صلب طیبه حضرت شاه محی الدین نیسر بدین اسما رسید عبد الوهاب سید عبد الرزاق سید
عبد الجبار سید عبد العزیز سید عیسی سید ابراهیم سید یحیی سید عبد الله سید موسی ویک دختر بظهور آمد واز
پشت سید عبد الوهاب وسید عبد الرزاق فراوان فرزندان بوجود آمدند وسلسلهٔ نسب قدیه حضرت قطب
الاقطاب حضرت شاه معین الدین حسن سنجری الی هند قدس الله سره العزیز بدین طریق بحضرت علی کرم الله وجهه
میرسد حضرت خواجه معین الدین بن غیاث الدین حسن سنجری بن حسن بن احمد بن سید طاهر بن سید عبد العزیز
بن سید ابراهیم بن امام محمد مهدی بن امام حسن عسکری بن امام علی نقی بن امام تقی بن امام علی موسی رضا بن
امام موسی کاظم بن امام جعفر صادق بن امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امام حسین شهید دشت کربلا
بن حضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه ابن عم النبی صلی الله علیه وسلم ویگر از برگزیده
فرزندان حضرت علی کرم الله وجهه که در هندوستان آسوده اند یکی از ایشان حضرت قطب العالم
خواجه قطب الدین قدس سره وسید حضر رومی وسلطان المشایخ نظام الدین محبوب الهی احمد بدایونی سید وحضرت
مخدوم جهانیان وشاه عاشقان میران سید علی جونپوری ومیران سید گیسو دراز سید اشرف جهانگیر کچوچه
قدس سرهم والله اعلم این کلمه چند از حال سادات بیان شده رباعی
آل پیغمبر چریم کبار احرم امده آل پیغمبر
تا حرمت خزآل آدم اند ✻ نسبت آل نبی با سایر خلق جهان گر کنی ضرب المثل بحر محیط وشمه ای از روح الله روحهم
ذکر در بیان خلافت اسد الله الغالب امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه خلافت
آنحضرت چهار سال ونه ماه وچهار روز بود وعمر آنحضرت شصت وسه سال بود والله اعلم بالصواب ذکر در بیان
ولادت ووفات حضرت ایشان رضی الله عنه در شواهد النبوت آورده است که امیر المومنین
علی امام اول است از ائمه اثنا عشر وشمایل وفضایل آن بیشتر است که بتقریر زبان وتحریر بیان نیاید
ولادت وی بمکه بود بیست العد از سال فیل بسی سال روز جمعه سیزدهم ماه رجب وبیان شهادت

آنحضرت در تواریخ معتبره چنین آورده که امیرالمؤمنین در مسجد نماز میکرد و دو آن سه خارجی بد در مسجد در آمدند
و شب بود در آن مسجد نشستند هر یکی از دو طرفی گفتند که هر دو شمشیر بزنیم که یکی از گر خطا شود دیگری
کار کند ابن ملجم را گفتند تو بیرون مسجد رو اگر از ما کاری بر نیامد تو کار خود کنی چون امیر در نماز
شد قدم در مسجد نهاد و شبیه شمشیر بزد سر شکست امیر در نماز بود صبر کرد تا سجده اول بجا آرد
همین که سر از سجده برداشت آن شقی شمشیر فرو آورد بر سر آنحضرت زد و قضا را بدان مکان
ضرب آمد که روز حرب خندق عمرو بن عبد ود زخم زده بود چون آن ضرب در محل آن ضرب رسید تا مغز
سر مبارکش شگافته شد و آواز از امیر برآمد که فوزت برب الکعبة یعنی باز رسیدم و فیروزی یافتم بخدا
کعبه چون ملجم این صدا شنید از مسجد بیرون آمد و بگریخت و آوازه در افتاد که قتل امیرالمؤمنین شد اهل کوفه
بیکبار روی در مسجد نهادند و شانزده هزار کس این خبر شنیدند جامه صبر چاک کرده و عمامه شکیبائی
از سر برداشته بمسجد آمدند و پدر بزرگوار را دیدند در پیش محراب افتاده در قدم پدر افتادند و کف
پای مبارک بر دیده و روی خویش مینهادند امیر دست خون سر خویش فرا میگرفت و در روی محاسن
میمالید و میگفت بدین حالت با رسول خدا صلعم را به بینم و بدین صفت با فاطمه زهرا ملاقات کنم
و بدین هیئت سیدالشهدا را شاهده نمایم و بدین صورت جعفر طیار را نظر آرم حسن و حسین را میگریستند
اعیان و امرا کوفه واویلا و امصیبتا میگفتند رباعی فغان که راحت دل و آرام جان برفت * شاه
زمان قدوه شاه جهان برفت * غم شد محیط مرگ ز عالم بهر طرف * کان مرکز محیط کرم از میان
برفت * یکی گفت که امیرالمؤمنین با تو این معامله کرد و فرمود که صبر کنید که همین ساعت از در در آید
درین سخن بودند شبیه که اول شمشیر زده بود سراسیمه و سرگردان از در مسجد در آمد و میگفتند مگر
تو ضربت زدی خواست که انکار کند بی اختیار گفت آری مردمان او را روی افگندند و کلدبر روی زدند
تا بهلاک شد ابن ملجم گریخته بسرای عم خود رفت و سلاح از تن باز میکرد که پسر عم او به آمد و میخروش
دید گفت مگر قاتل علی تویی خواست که گوید نی هم بزبانش رفته بود که منم پسر عم گریبانش گرفت
کشان کشان بمسجد آورد و قولی اینست که شبیه را پسر عمش گریبانش گرفت و بمسجد آورد و روایت

دیگر این ملجم از بیرون می‌رفت یکی از قبیله همدان بدو رسیدند شمشیر کشیده بر ابن ملجم افگندند و او را گرفت و محرم مد کهنده دست برو بسته ابن ملجم افگندند و او را فرو گرفت و مردم مدد کرده دست و گردنش بسته بمسجد درآوردند و
امیرالمومنین پسر خود امام حسین را فرمود تا با مردم نماز بامداد او بگذارید اما چون ملجم را بمسجد درآوردند چشم امیر بروی افتاد و گفت این را بزندان برید تا من زنده ام از مطعوم و مشروبات هرچه میخورم و میرانیز همان دهید و خورش از و باز نگیرید پس اگر بزیم هرچه رای من در باب او تقاضا کند بجا آرم اگر درگذرم او را یک ضربت زنید که مرا از یک ضرب زیاده نزده ست پس امیر را در گلیم خوابیده و یک سر گلیم امام حسن بر دوش دیگر امام حسین چون از مسجد بیرون آوردند صبح دمیده بود و جهان روشن شده امیر فرمود روی مرا بجانب مشرق کنید آنچنان کردند و گفت ای صبح بدان خدائی که بفرمان او آمدی و بحکم خدا از تو روز قیامت گواهی خواهم خواست باید که براستی گواهی دهی از ان روز باز که یارسول الله صلے الله علیه وسلم در اول جوانی خود نماز گذاردم تا امروز مرا هرگز خفته نیافتی و من تر آمده یا قسم آنکه سجده کرد و گفت یا رب خدایا گواه باش و ملائکه و صدیقان و شهید العرش عظیم ناظر باشند از آنساعت که بدست حبیب تو ایمان آوردم هرچه فرمودی بجا آوردم و هرچه از آن نهی کرده مباشر آن نگشتم و خلاف سخن تو و سخن پیغمبر تو نشنیده ام و در خاطر نگذرانیده ام بزرگان کوفه که حاضر بودند فغان از طائفه کوفه برآمد غرغل دلها تمام زآمش حسرت کباب شد ۰ جانها امیر سلسلا اضطراب شد ۰ اما چون امیر را بخانه درآوردند خروش از فرزندان و دختران فاطمه زهرا و دیگر برآمد ناله واویلهای از روی زمین به بالای چرخ برین رسید قطعه شاید از شور و جهان فگنیم غلغلے در جهان فگنیم ۰ یکیک از فرزندان آمدند و بدست پائے پدر افتادند و لوسه بر قدم مبارک میدادند و میگفتند اے پدر انچه حالت ست که مشاهده میکنیم اے کاشکے مادر ما فاطمه زهرا زنده بودے تا ما را از دود محنت تسلی دادے و کاشکے مادر مدینه منوره بر سر تربت جد خود می بودیم تا دل خود بر سر روضه بشرح باز گفتے انچه حالت ست که مرا افتاد غریبی و یتیمی بهم ماند راوی گوید کاز گریه و زاری فرزندان امیر آتش حسرتی برافروخته شد که دلهای حاضران بسوخت

وهرکرا ازایشان میشنود گریه میکرد فرد هرکرا بینم ازین سوز والم میسوزد ۰ هرکرا بینم ازین آتش غم میسوزد ۰ امیر
یکیک ایشان را در برگرفت و بوسه بر روی ایشان میداد و میگفت صبر کنید و شکیبائی پیش آرید که زود باشد که جد شما محمد مصطفی
صلے الله علیه وسلم و مادر شما از بهر امروز من درین شب حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم را در خواب دیده ام که
باستین غبار از روی من پاک میکرد و میگفت یا علی آنچه بر تو و بجا آوردی این خواب دلالت بر آن میکند
که نقاب چشم از پیش چهره جان من بردند روح من بیرون خواهند داشت تا جلوه کنان بنظر قدسیان برآید
بیت حجاب چهره جانان بود غبار تنم ۰ خوشا کسیکه بر دو زچهره یار فکنم ۰ زمانی برآمد عمر بن نعمان جراح از در حجره
درآمد چون دیده بر جراحت امیر افتاد عمامه از سر بر گرفت و بر خاک زد و جامه چاک کرد و گفت وا ویلا این
شمشیر زهر آب داده اند و این جراحت مرهم پذیر نیست دریغ چو تو مقتدائے و دریغ چو تو پیشوائے و
دریغ چو تو عالمی و دریغ چو تو حاکمی بیت دریغ چو تو امیری و دریغ چو تو امامی ۰ برائی شیخ مبشری برائی
ملک نظامی + دیگر بار فریاد از خاندان امیر برآمد و روائیتے آمده پیش از آمدن جماح بسر بالین دختر
امیر ام کلثوم بدر از خانه رفت و آنجا ابن ملجم محبوس بود گفت ای شقی تو در دام بلا افتادی و امیر را
از بهر چه زخم باک نیست ابن ملجم گفت ای مختر برو گریه را ساز کن من آن شمشیر را بهزار درم خریده بودم
و هزار دینار دیگر بزهر آب داده و اگر فرضاً این شمشیر بر اهل کوفه واقعه شود یک کس جان نبرد بدین صورت
در شب جمعه بود پانزدهم رمضان المبارک واقعه شد و امیر شب یکشنبه بیست و یکم در گذشت و آن
روز وصیت نامه نوشت و فرزندان را وداع فرمود تا اورا بحجره خاص ببرند و ام کلثوم را
گفت یا بنت علی ابیک الباب ای مختر من در را بپدر فراز کن ام کلثوم از خانه آورد و در فراز
کرد و حسن و حسین نیز بیرون در نشستند ناگاه هاتفے آمد امن یلقی فی النار من یاتی آمنا
یوم القیامة شنیدند که هاتف او را جواب داد و کهل من یاتی امن یوم القیمة راوی گوید که
چون امیر را در حجره بر و نداز در خانه را فراز کرد و ندام کلثوم را از را گفت یا بنت ابیک الباب
فاطمه ای مختر من در را بپدر فراز کن ام کلثوم را از خانه بیرون آورد و در فراز حسین رض کرد
و حسین نیز بیرون در نشستند ناگاه هاتفے آمد امن یلقی فی النار خیرا من یاتی آمنا یوم القیامة

راوی گوید که چون امیر را در حجره بر دند و در را فراز کردند ناگاه آواز لا اله الا الله شنیدند و امیر بجوار رحمت پیوسته بود و در شواهد النبوت آورده که امیر المومنین حسن رض روایت کرد که چون حضرت وفات یافت شنیدم که قایلی میگوید بیرون روید که این بندهٔ خدا را با ما گذارید بیرون رفتیم از خانه آوازی آمد که محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در گذشت و وصی او شهید شد نگاه بانی اُمت که تواند کرد گفت هر که سیرت ایشان ورزد پیروی ما کند چون آواز ساکن شد و در آمدیم وی را دیدیم غسلی داده و در کفن پیچیده بروی نماز گذاردیم و روایت آنست که امیر فرمود که چون من بمیرم از زاویه خانه لوحی پدید آید مرا بدانجا خوانید و بشوئید از آستانه خانه کفن و حنوط پدید آید مرا کفن کرده در تابوت نهند و تابوت درمیان خانه وضع کنید و جمله فرزندان را بیارید تا بطرز خود را وداع کنند و یکبار حسن رض بر من نماز گذارد و یکبار حسین رض و چون تابوت از زمین برخیزد شما پس تابوت را بروارید هر جا که تابوت بزمین آید مرا آنجا بگذارید و تا لوح از سماج پدید آید آنجا دفن کنید و در شواهد النبوت مرقوم است که امیر المومنین حسن و حسین را وصیت کرده بود که چون من در گذرم مرا برسریری نهند و بیرون برید و مرا البقیع بنشانید آنجا سنگ سفید خواهد یافت که از نور درخشان باشد آنرا بکنید که آنجا گشادگی خواهید یافت مرا در آنجا دفن کنید پس موجب حکم وصیت حضرت در همین مکان که حالا نجف مشهور ست دفن کردند و قبر مبارک ویرا منور ساخته باز زمین همواره ساختند و کسی را ایران اطلاع نشد مگر جمعی از اهل بیت و همچنان پوشیده ماند تا زمان خلیفه هارون رشید روزی با وشاه شکارکنان بصحرای نجف رسید آنجا پشته دید آهوان بدان پشته پناه برده هر چند چیغ و جانوران و سگان شکاری ایشان روانه کردند هم باز گشتند و بسر آهوان نمایندند هارون ازان صورت متعجب شده بفرمود تا بیکی ضعیف ما از مردم آنجا را ازین معنی پرسیدند پیر گفت که از بزرگان خود چنان شنیده ام که قبر امیر المومنین علی آنجاست هارون تبرک شکار گرفت آن موضع را زیارت فرمود تا زنده بود هر سال بزیارت آن مقام باحترام می آمد القصه چون شاهزادگان امیر را برداشته از کوفه بیرون بردند و در آن موضع که وصیت فرموده بود دفن کرده باز گشتند جمعی ز محبان و موالیان که خبر یافته از عقب میرفتند چون دیدند که شاهزادگان می آمدند سرهای برهنه کرده در پای ایشان می افتادند و میگفتند ای مخدوم زادگان امیر المومنین را

چه کردید و صاحب ذوالفقار را کجا داشتید رباعی شهریست پر ز حسرت و غم شهریار گو ۰۰ کارش ست بس خراب
خداوندگار گو ✤ هفت اختر و چهار گهر در مصیبت اند ۰۰ و احسرتا خلاصه هفت و چهار گو ۰۰ از روزگار دولت
روزی امید بود ✤ آزا خوشی کجا شد و آن روزگار گو ✤ پس آن جماعت بسیار تاسف میخوردند و هر چند
در آن صحرا گشتند از تربت امیرشان نیافتند راوی گوید که در آنوقت امام حسین رض از دفن پدر بزرگوار باز گردیده
و بدر شهر کوفه رسیده از میان صحرا زاری و ناله شنیدند پر اثر نزد آن ناله کننده رفتند غریبی ضعیفی نحیف
را دیدند و ران ویرانه تنها بر خاک افتاده و دست زیر سر نهاده مینالید و اشک حسرت از دیده میبارید
گفتند چه کسی که چنین زار مینالی گفت من غریبم و مهجور و عاجز و حزین و رنجور و درمانده زمادری دارم نه پدری
خویش نه برادر نه زنی نه فرزندی نه غمخواری نه پیوندی گفتند پس تیمار تو که میکند گفت یکیست که من
درین شهرم و هر روز مردی بیامدی مرا بالین من نشستی چون پدر مشفق مرا تیمار داشتی و چون برادر مهربان
غمخوارگی من کردی گفتند نام وی ندانی گفت پرسیدم از وی که نام شما چیست گفت ترا با نام چه کار است
من تفقد حال تو برای خدا میکنم نه از بهر شهرت و ریا گفتند رنگ روی او چگونه بود گفت نابینا ام از ان
نشان نتوانم داد امانه روز ست که نزد من نیامده و تفقد حال من نکرده ندانم ویرا چه افتاده گفتند هیچ
نشانی باز گفتا روکه دارا و میدانی گفت نشان او آنست که پیوسته تهلیل و تسبیح کردی چون آواز
تسبیح بر و اشتی گویا در هوای آسمان بگشادندی و چون نزدیک من نشستی گویا مسکین مرد رویش است
که با درویشان مینشیند پرسید آنحضرت را چه شد که درین دو سه روز پیدا نیست گفتند ای پیر
مرد شهید شده و اندوار عزور در سرای سرور انتقال فرموده حالا از دفن وی فارغ شده ایم بعد از استماع
این واقعه پیر بخروشید و خود را بر زمین میزد و میگفت مرا چه مجال آنکه دم زنم شهزاده های آن غریب را
تسلی میدادند و وی اضطراب بیکرد و میگفت رباعی نمیدانم چه کار افتاده مارا ۰۰ که آن دلدار ما را از ما
بگذاشت ✤ درین ویرانه این پیر حزین را ✤ غریب و عاجز و بیچاره بگذاشت ۰۰ پس گفت ای مخدوم و مولای من
بحق جد بزرگوار شما محمد صلی الله علیه وسلم و بروح مقدس پدر شما بر شما سوگند که مرا بر سر قبر ببرید تا نهایت
وی کنم امام حسن رض بر خاست دست استه پیر گرفت و امام حسین رض دست چپ او و روندند بر سر قبر پیر را بیابند نزار

میکرد و گفت الٰہی بحق صاحب این روضہ جانم بستان کہ من طاقت فراق وی ندارم دعای پیر موافق حکم
قضا فی الحال در جوار روضہ امیر جان بداد رباعی ذرہ بود بخورشید رسید ۔ قطرہ بود بدریا پیوست ✦
شہزادہای بروی بسیار زاری کردند و بگریستند و تجہیز وی قیام نمودند و در حوالی روضہ آنرا دفن کردند
و اشہر روایت آنست کہ امیر در آنوقت شصت سال بود و ازین زیادہ نیز گفتہ اند از آنرو امیر المومنین
امام حسن رض در مسجد کوفہ بر منبر برآمد و خطبہ بلیغ ادا نمود و گفت ای مردمان ہر کہ مرا داند داند و ہر کہ ندانند
انا ابن البشیر النذیر منم پسر پیغمبر بشارت دہندہ و بیم کنندہ یعنی محمد مصطفے صلی اللہ علیہ وسلم
و فرزند مرتضی علی و مادرم فاطمہ زہراست جدم شمارا براہ راست دعوت کرد و پدرم شمارا
بخدا خواند و نیز من شمارا بخدائے میخوانم پس عبد اللہ ابن عباس رض برخواست و گفت ای مردمان
این مرد پسر پیغمبر است و فرزند امام و رہبر شماست با وی بیعت کنید و با امامت وی قرار دہید
و عہد کنید کہ از وی برنگردید ہمہ مردمان گفت سمعنا و اطعنا میشنیدیم و فرمان میبریم پس ہمہ
دست بداوند و بیعت کردند آنگاہ کس را فرستاد ابن ملجم را از زندان برآوردند و در پیش
منبرش بداشتند آنگاہ گفت ای بدبخت بدترین امت این چہ بود کہ کردی در خانہ در وین
افگندی ابن ملجم سر بر آورد و گفت اے حسن رض رفتنی رفت و مرا بکش بموجب ترغیب حاکم شام
کہ دشمن پدر تو بود بکشتیم حسن او را بشمشیر بکشت و بیک ضرب سر از تن جدا ساخت پس
بفرمان او را در مسجد بیرون بردہ در میان بوریا بپیچیدند و در آتش بسوختند و شہزادگان
بتعزیت مشغول گشتند و مردمان آمدہ البیعت را تکمیل میکردند رباعی دین مصیبت جائی آن دارد کہ چشم آفتاب ہم
گردون زاشک گوہر ہمی آید بجوش ۔ یک باحکم قضا جانا ہمی افتد بجوش ۔ مرجع دل نیست خبرا انا للہ و انا الیہ راجعون

فصل ششم در بیان نسب و حسب و اولاد و تاریخ و وفات مجتہدان

حضرت امام ابو حنیفہ رح و امام شافعی رح و امام محمد رح و امام مالک رح و ابو یوسف رح و امام احمد حنبل رح

حضرت امام اعظم نعمان کوفی رضی اللہ عنہ ابن ثابت ابن طاؤس
ابن ہرمز ابن نوشیروان عادل و در تذکرۃ الاولیا آوردہ ست آن چراغ شریعت و ملت و آن شمع دین

آن امام جهان ابو حنیفه کوفی رضی الله عنه صفت کسی که همه زبان ستوده همه ملتها برگزیده که توان گفت
دیانت و مجاهده و خلوت و مشاهده او نهایتی نداشت در حصول طریقت و فروع شریعت درجه رفیع
داشته و بسیار مشایخ را دیده بود و با امام جعفر صادق رضی الله عنه پیوند صحبت داشت و او استاد
فضیل و ابراهیم ادهم و بشر حافی و داؤد طائی بود و آنگاه که بر سر روضه رسول صلی الله علیه وسلم آمد
گفت السلام علیک یا سید المرسلین جواب آمد و علیکم السلام یا امام المسلمین و در حال اول عزیمت
عزلت اختیار کرد و گفت است که تو بود بقصد حقیقی داشت و دوری از خلق نگزیدند و صوف پوشیدند تا شبی
بخواب دید که استخوانهای پیغمبر علیه السلام از لحد گرد آورده بعضی از بعضی امتیاز میکرد و از بیت آن بیدار
گشت یکی را تعبیر دانست او گفت در علم پیغمبر علیه السلام وحفظ سنت او بدرجه بزرگی رسد
چنانچه در آن متصرف میشود که صحیح از سقیم جدا کند نقل یکبار دیگر رسول صلعم را در خواب دید گفت یا ابا
ترا بسبب احیاء سنت من ظاهر گردانیده و قصد عزلت مکن حضرت شعبی که او شاگرد او بود پیر شده بود
خلیفه مجمع ساخت و شعبی را بخواند و علماء بغداد حاضر کرده شریحی را فرمود تا بنام هر خادی ضیاعی
نویسند بعضی باقرار و بعضی نیکرد و بعضی توقف پس خادم آن خطها پیش شعبی برد که قاضی بود گفت
امیر المومنین میفرماید که گواهی بنویس گفت امیر المومنین کجاست گفتند در سرای ابو حنیفه گفت خلیفه
اینجا آید یا من بخدمت او روم تا شهادت درست آید باو درشتی کرد که قاضی فقهاء نوشتند تو فضولی
مکن و گواهی بنویس ابو حنیفه گفت لها ما کسبت این سخن بسمع خلیفه رسید شعبی را حاضر کرد و گفت
در شهادت دیدار شرط است گفت بلی گفت تو مرا کی دیدی که گواهی نوشتی گفت والله بالغرفات
تست من کی دیدار تو توانستم خواست خلیفه گفت ازین معنی حق درست این جوان قضا را او لتر
بعد ازان منصور که خلیفه بود اندیشه کرد تا عهده قضا بکسی دهد و مشاورت کرد بیکی از جهار کس
که فحول علماء بوده اند یکی ابو حنیفه دوم سفیان سیوم شریک چهارم مشعب بن حرام هر چهار می آیند
در راه ابو حنیفه گفت من در هر یکی از شما فراستی گویم گفتند نکو آید گفت من بحیله قضا از خود
دفع کنم سفیان بگریزد و مشعب بن حرام خود را دیوانه سازد و شریک قاضی شود سفیان از راه

بگریخت و در کشتی پنهان شد و گفت مرا پنهان دارید که سرم خواهند برید تا ویل این حدیث
رسول صلعم فرمود مَنْ جُعِلَ قَاضِیًا فَقَدْ ذُبِحَ بِغَیْرِ سِکِّیْنٍ هر که را قاضی کردند بی کاردش
بکشتند ملاحان او را پنهان کردند و این هر سه پیش منصور شدند اوّل ابو حنیفه را گفت تا تو قبول
باید کرد و گفت ایها الامیر من مردی عم نه از عرب بلکه از موالی ایشان و سادات عرب بحکم من راضی
نباشد جعفر گفت این کار ایست به نسبت و عموم تعلق ندارد و این را اعلم باید ابو حنیفه گفت این کار نشایم
اگر راست گفتم نشایم و اگر دروغ گفتم دروغگوئی را قضا مسلمانان نشاید و تو خلیفه خدائی رواندارد
که دروغگوئی را خلیفه خود کنی و اعتماد خون مسلمانان بر دروغی این جهت نجات یافت شعب بن حرب رفت و دوست خلیفه گرفت و گفت چونی و فرزندان چگونه اند منصور گفت او را بیرون کنید که دیوانه ست
پس شریک را گفتند ترا قضا باید کرد و گفت سه وایم و در وی ضعف ست منصور گفت معالجت کنم تا علت
کامل شود قضا شریک را دادند و ابو حنیفه را با کرد و دیگر با بوزنجن گفت نقلست که جمعی کودکان گوئی بازی میکردند
گوئی ایشان میان جمع ابو حنیفا فتاد میرکودک نمیرفت که بیرون آرد کودکی گفت هر دو من بیرون آرم پس
گستاخ وار در رفت و بیرون آورد و ابو حنیفه گفت اگر کودک حلال زاده نیست تلفص کردند همچنان بود گفتند ای امام
مسلمانان از چه دانستی گفت اگر حلال زاده بودی جایی مانع بودی نقل کرد او را بکسی مرض حسنه بود و بر سر جنازه امام
با جمعی آمد میان صف همه کس در زیر تابوت دیوار استاد و امام را گفتند او گفت که مرا بصاحب این دیوار حاجتی ست رواباشد
که از دیوار او منفعت حاصل کردن متعلق علیه السلام فهو وست کل فرض جر منفعته فهو ربوا اگر شفعه گیرم ابو یوسف ابو
نقلست روزی میرفت زنی میگفت ایمرد هر شب پانصد رکعت نماز میکند امام شبینه نیت کرد که بعد ازین پانصد
رکعت نماز بگنجم تا ظن این راست بود روزی دیگر میگذشت کودکان با یکدیگر میگفتند که ایمرد که هر روز هر شب هزار رکعت
نماز میگزارد ابو حنیفه گفت بعد ازین نیت کردم که هزار رکعت نماز کنم روزی شاگردی با و گفت که مردمان میگویند
که ابو حنیفه شب نمی خسپد بعد ازان نیت کرد که شب نخسپم گفت چرا گفت خدا تعالی میفرماید یحبونهم کحب
و بحالم یفعلون بندگان اند که دوست میدارند کار ایشان را بخیرے که کرده باشند یا کند اکنون من پهلوی بزرگ زمین
نهم تا ازان قوم باشم بعد ازان سی سال نماز بامداد بطهارت نماز خفتن میگذارد نقل کرد سزالوی

ابوحنیفه چون سر از وی شسته بود از بسیاری نماز **نقلست** که تو انگرا را تواضع کردن زبهر ایمان او گفت
کفارت آنرا زهر ختم کردم گفتند گاه بودی که قرآن چهل بار ختم کردی تا مسئله او را مشکل بودی حل شدی
نقلست که محمد بن حسن رحمة الله علیه صاحب جمال بود چون بکیار او را دید بعد ازان او را بسبق درس نشانده گفتی که نباید چشم بد بوی افتد **نقلست** و او وطائی گفت بیست سال پیش امام ابوحنیفه بودم یکبار ملاو خلاسر برهنه بود و زمهریر استراحت پای دراز کردی او را گفتم ای امام دین در حال خلوت اگر پای دراز کنی چه بود گفت با حق ادب گوش داشتن در خلوت اولتر **نقلست** که روزی کودکی در گل مانده بود ابوحنیفه گفت هشدار تا نیفتی کودک گفت افتادن من بهلست اگر نه تنها باشم اما تو هوشدار اگر پای تو بلغزد همه مسلمانان از پی تو بیایند و بلغزند و بر خاستن ایشان دشوار بود امام را از صداقت این کودک عجب آمد بگریست و اصحاب را گفت زینهار اگر شما را در مسئله وسیلی روشن تر نماید در آن متابعت من کنید و تقلید من بحقیقت خود را نمایید و این کمال انصاف ست لاجرم ابو یوسف محمد رحمهما الله نسبی قبول را نه در مسائل مختلف **نقلست** که مردی ملدار امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه را دشمن داشتی بحدیکه او را جهود خواندی این سخن با او حنیفه رسید او را بخواند و گفت دختر تو بغلان جهود خواهم داد او گفت تو امام مسلمانان باشی روا داری که دختر مسلمان را بجهود دهی چون ابوحنیفه این سخن از او شنود دختر خود بجهود داد آن مرد از ان اعتقاد برگشت و توبه کرد **نقلست** روزی دیناری بدو داد گفت مقدار ما چندین گل برابر او چکید بلب جوی رفت و بشست گفتند ای امام مقدار معین نیست برابر خصت ست و اینقدر گل را میشوئی گفت آری آن فتوی ست و این تقوی چنانکه رسول صلعم فرمود گویند چون فتوی داد مفتی ابوحنیفه گفت با تو باد بکار بستن علم که هر علمی که از آن بکار نه بندی چون جهودی بود بی روح گویند که خلیفه هفتم بخواب دید ملک الموت را و پرسید که عمر من چند ماندست بپنج انگشت اشارت کرد تعبیر آن خواب از چند کس پرسید سلم فرستاد ابوحنیفه را بخواند و از و پرسید گفت پنج علم در بن ست که حقتعالی فرموده ان الله عنده علم الساعة و ینزل الغیث و یعلم ما فی الارحام و ما تدری نفس ماذا تکسب غدا و ما تدری نفس بای ارض تموت ان الله علیم خبیر شیخ بوعلی بن عثمان الجلابی گوید که در شام بودم بر سر خاک بلال رض

خفته بودم خود را بخواب دیدم که رسول علیه السلام از باب بنی شیبه در آمد پسری را در بر گرفت
چنانکه اطفال را در بر گیرند و بشفقتی تمام پیش او دویدم و بسر پایش بوسه دادم و در تعجب آن بودم که
این پسر کیست پیغمبر بحکم معجزه بر خاطر من اظهار کرد و گفت این امام تست ابو حنیفه رحمة الله علیه
و نوفل بن حیان گفت چون ابو حنیفه وفات کرد قیامت را بخواب دیدم که جمله خلایق در خوابگاه
استاده بودند رسول علیه السلام و ابو حنیفه بر لب حوض استاده و بر جانب آب از راست و چپ مشایخ دیدم استاده
و پیری دیدم نیکو روی و سر سپید روی بر ابر پیغمبر نهاده ابو حنیفه را دیدم که در بر ابر ایستاده سلام
کردم و گفتم مرا آب ده گفت اگر رسول الله اجازت حنیفه را دهد پس رسول علیه السلام اجازت فرمود
که او را آب ده جام آب بمن داد و من و اصحاب آن جام آب خوردیم که هیچ کم نشد گفتم بر راست
رسول این پیر کیست گفت ابراهیم خلیل و بر چپ ابو بکر صدیق چنین پرسیدم و بانگشت عقد کردم
تا سه عقده گره بندم پس بیدار شدم سه عقده گره بیچی معاذ زاری گفت که رسول علیه السلام را بخواب
دیدم گفتم ان طلبك قال عند عالم ابو حنیفه مناقب و مجاهده او بسیار است و الله اعلم بالصواب

ذکر در بیان اولاد آنحضرت رضی الله عنه

باید دانست که اولاد ایشان در عراقستان بسیار است
و در هندوستان نیز در شهرهای هند بسیار باشند چنانچه از فرزندان آنحضرت در رانسی بندگیحضرت
قطب العالم شیخ جمال الدین رانسوی قدس سره العزیز از خلفای راشدین حضرت خواجه
فرید الدین اچه و بدینی خواجه جمال الدین بن خواجه حمید الدین عرف شیخ محمد بن سلطان مظفر
کوفی بن خواجه ابراهیم بن خواجه ابو بکر بن خواجه عبد الله بن خواجه عبد الرشید بن خواجه
عبد الصمد بن خواجه عبد السلام امام زاده بن حضرت امام معظم امام ابو حنیفه و پسران شیخ
جمال الدین یاسم شیخ برهان الدین و شیخ کمال الدین کمیر و ابدال بود عقبی ندارد و شیخ برهان الدین مذکور
را یک پسر شیخ قطب الدین منور و این بزرگوار را نیز یک پسر یاسم شیخ ابراهیم عرف نور الدین که ایشان را
چهار پسر شیخ حمید الدین لاولد و شیخ جمال و شیخ برهان الدین و شیخ ضیاء الدین دیگر اولاد
شیخ جمال الدین بن شیخ نور الدین مذکور در رانسی و اولاد شیخ برهان الدین نیز در آنجا

باسم شیخ اشرف بن شیخ محمد بن شیخ لطف الله بن شیخ فرید بن شیخ ابو الفتح بن شیخ فرید بن شیخ
برهان الدین بن شیخ نور الدین بن شیخ قطب الدین منور بن شیخ برهان الدین بن حضرت بابا الدین
بانسوی و بعضے از اولاد حضرت در اسدها اقریب بوریا و در سرمند و دیگر اولاد شیخ ضیاء الدین
بن نور الدین در چند کوس در پانی پت حضرت قدوة المحققین بوعلی قلندر شرف الدین قدس الله
سره در گنگوه حضرت عبد القدوس قدس سره که ایشان را ده پسر بودند از آن جمله شش
پسر اولاد دارند شیخ عبد المجید و شیخ رکن الدین و شیخ احمد و شیخ حلی و شیخ محمد و دیگر پسران
شیخ عبد المجید مذکور عبد الصمد و شیخ مظفر و شیخ جلال و شیخ عبد الصمد مذکور را یک پسر بود
شیخ فتح الله او را دو پسر شیخ طاهر محمد و شیخ صادق محمد و شیخ مظفر مذکور را دو پسر
بود شیخ شبلی و شیخ عبد الرحیم را دو پسر شیخ عبد المجید و شیخ بایزید و شیخ رکن الدین ابن
شیخ عبد القدوس مسطور را چهار پسر بودند شیخ عزیز الله و شیخ قطب الدین و شیخ
فضل الله و شیخ عبد الله و شیخ قطب الدین را سه پسر بود شیخ نجم الدین و شیخ
ضیاء الدین و شیخ شرف الدین و شیخ نجم الدین را یک پسر بود شیخ محسن و شیخ
شرف الدین مذکور را یک پسر بود شیخ خواجه محمد و شیخ فضیل الله مسطور را یک پسر
بود شیخ طاهر و شیخ عبد الله مسطور را یک پسر بود شیخ ابو المعالی و شیخ احمد ابن شیخ
عبد القدوس مرقوم را هفت پسر بودند شیخ الاسلام شیخ عبد النبی صدر الشهید
قدس الله سره العزیز و شیخ عبد الحی و شیخ نظام الدین و شیخ عالم و میان و شیخ
صدر الدین و شیخ یحیی و شیخ عبد النبی را یک پسر بود شیخ غلام محمد و چهار دختر بودند
که از ایشان اولاد ست و شیخ مذکور را یک پسر شیخ نصر الله که در شاه آباد متوطن اند
و شیخ نظام مرقوم را دو پسر بودند شیخ صفی و شیخ مودود و شیخ مودود را سه پسر بودند
شیخ پیر و شیخ شریف و شیخ خانمحمد که ایشان در شاه آباد متوطن اند و شیخ عالم
مذکور را سه پسر بودند شیخ جنید و شیخ تنها و شیخ نصیر الدین و جنید را یک پسر شیخ

تاج الدین محمود و شیخ تنها را ایک پسر شیخ سلطان و میان شیخ را دو پسر بود شیخ
فرید و شیخ غریب محمد و شیخ فرید را سه پسر بودند شیخ جمال محمد و شیخ صادق محمد و
شیخ صدر الدین مذکور را ایک پسر شیخ عبد الله که هم در شاه آباد ساکن اند و شیخ
علی مذکور را سه پسر بودند شیخ یوسف و شیخ نور محمد و شیخ مغیث را دو پسر بود عبد الرحمان
و عبدا لواحد و عبد الرحمن را دو پسر اند که در صدر حیات اند و شیخ عبد الواحد
را ایک پسر شیخ نور محمد مذکور را دو پسر شیخ ابو سعید و شیخ عبد الرزاق و شیخ الاسلام
مذکور را دو پسر بودند شیخ کبیر مجذوب و شیخ محمود و شیخ کبیر مجذوب را چهار پسر بودند
شیخ عبد الرحمن و شیخ مصطفی و شیخ عبد الرسول و شیخ قدسی که ایک پسر دارد و شیخ
علی اکبر و شیخ محمود مذکور را ایک پسر شیخ حامد که وی دو پسر دارد و شیخ ابو محمد
و شیخ یوسف محمد و شیخ محمد ابن عبد القدوس مرقوم را دو پسر بودند شیخ رفیع الدین
و شیخ بدر الدین و شیخ رفیع الدین را سه پسر بودند شیخ زاهد و شیخ مجاهد و شیخ عابد و شیخ
مجاهد را ایک پسر بود شیخ پیر محمد و شیخ عابد مذکور را ایک پسر بود شیخ شاه محمد و شیخ
بدر الدین را دو پسر بودند شیخ حبیب محمد و سلطان محمد و شیخ حبیب محمد را چهار پسر
از انجمله دو پسر در صدر حیات اند شیخ فتح محمد و شیخ عبد اللطیف و دیگر اولاد حضرت
امام اعظم بسیار ست آنچه فقیر شنیده و دیده در تحریر آورده و الله اعلم - **ذکر و بیان**
نسب و وفات امام محمد رضی الله عنه امام محمد بن عبد الله
بن طاؤس بن هرمز بن نوشیروان عادل و وفات حضرت ایشان بتاریخ بیست و نهم
رمضان سنه سبع و ثمانین و مائة **ذکر و بیان نسب و وفات امام**
ابو یوسف رحمة الله علیه امام ابو یوسف القاضی رض ابن منصور ابن محمد
ابن علی ابن حضرت عبد الله ابن حضرت عباس رض عم جناب رسالت مآب صلی الله علیه
و آله و اصحابه وسلم حضرت ایشان بیست و هفتم ماه رجب سنه اثنین و مائة -

ذکر در بیان نسب و تاریخ وفات حضرت امام شافعی رحمة الله
علیه امام شافعی ابن ثابت بن عثمان بن شافع بن سائب بن عبید بن یزید بن هاشم بن مطلب بن عبد المناف
وفات حضرت ایشان شب جمعه بتاریخ بیست و ششم ماه رجب المرجب سنه ماتین و
اربعه مدت عمر این حضرت اربعه و خمسون سنه بوده ست و الله اعلم بالصواب۔
ذکر در بیان نسب و تاریخ وفات حضرت امام مالک رضی الله عنه و امام
احمد حنبل رحمة الله علیه امام مالک بن انس بن مالک و تاریخ وفات ایشان هفتم ماه
شعبان المعظم بوده و امام احمد حنبل که تاریخ وفات ایشان غره ماه شوال در سنه
سبع و ثمانین و مائة بوده ست و الله اعلم بالصواب

باب دوم

در بیان احوال ضروری بزرگان تمام شجره خاندان چشتیه نسب و
وفات ایشان و احوال حضرت قطب الاقطاب خواجه معین الدین حسن
سنجری و تعداد فرزندان که از پشت آن حضرت در جلوه ظهور آمده
و احوال قطب العالم خواجه قطب الدین بختیار اوشی قدس الله
سره و در بیان حسب و نسب و ازواج و اولاد و ولادت و تاریخ وفات
حضرت خواجه فرید الدین باگنجشکر قدس سره و ذکر کشف کرامات و خوارق
عادات و ذکر خلفاء عظام آنحضرت و ذکر در بیان حسب و اولاد حضرت
نجیب الدین متوکل بر او حقیقی آنحضرت قدس سره در ینباب دو فصل

است فصل اول در بیان احوال سلسله وار تمام بزرگان اوّل از خواجه حسن بصری رحمة الله علیه

راوی بیان کند که مادر آنحضرت از موالی ام المومنین حضرت ام سلمه رضی الله عنها بوده و بنسبت پدری پسر موسے راعی ابن خواجه اویس قرنی ست رضی الله عنهم اوّل حال ایشان بازرگانی کرده چنانکه دیرامس لولوی گفتندے و دولت گران داشت چنانچه ابن ماجه در تذکره الاولیا نوشته است آخر الامر جذبه الٰهی در گرفت زمام اختیار از دست داده هرچه در خانه تمام داشت بفقرا داد حتی که قوت یکروزه هم نگذاشت و در خدمت امیر المومنین علی کرم الله وجهه حاضر شده و در ریاضت و مجاهده کوشش بلیغ نمود چنانچه بعد از سه روز یا پنج شش روز افطار کردے و پیروی سنت رسول صلعم و متابعت شیر خدا میفرمود اگر متابعت ایشان نکنم خرقه ایشان که در بر کرده ام تا اهل خرقه ایشان باشم و فردا بدرویشان شرمنده نشوم **منقولست** که چون حضرت ایشان توجه داشتند نزد امیر المومنین حضرت عمر خطاب بروند چون آنحضرت روئیش بدیدند سر و سمو خسافانه حسن الوجه **منقولست** که در حالت شیرخوارگی آنحضرت چون مادرش بکار مشغول بود ام المومنین چون بگریستی حضرت ام سلمه پستان مبارک خود را در دهن پاک او داشتے و قطره چند از و شیر پدید آمدی و او را تسلی حاصل شدے اینهمه برکت و کرامت آن بود که ام المومنین پیوسته دعا کردی که خداوندا این پسر را مقتدائے خلائق گردان آخر کار از برکت دعا او همچنان گشت چنانکه آن حضرت یکصد و سی تن از اصحابه کرام از آنجمله از اصحاب هفتاد تن بدر را دریافت **منقولست** که آنحضرت در حالت طفولیت روزی از کوزه خاص حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم در حجره ام سلمه آب خورد چون حضرت کوزه را دید و پرسید که آب ازین کوزه که خورد گفتند

حسن بصری پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم فرمود چنانکہ او ازین کوزہ آب خورد علم من بد و سرایت کرد
و نیز آنسرور او را در کنار مبارک خود گرفتہ بود نقلست کہ آنحضرت سخن اندک میگفت و اکثر در
خلوت بذکر حق مشغول بودی و از خوف الٰہی بسیار میگریست چنانچہ روزے بر بام خانہ
بخدا مشغول بود چندان گریست کہ آب از ناودان فرو چکید و بر مردمی افتاد آواز داد
کہ این آب پاکست یا ناپاک خواجہ جواب دادش کہ زود بشو کہ این آب از چشم گناہگار ست
غرض کہ خواجہ اہل درد و صاحب ذوق بود از خدا تعالی بسیار ترسید نقلست آنحضرت صاحب
سماع بود و تواجد مینمود و میفرمود کہ وجد سریست در دل چون در حرکت مے آید تواجد
میکند و سماع جاری کنندہ در وخداست ہر کہ او را بحق شنود راہ بحق یابد و آنکہ بنفس شنید
زندیق گردید نقلست کہ آنحضرت پنج خلیفہ اکمل و افضل داشت یکے شیخ عبد الواحد بن زید
و ابن زرین و شیخ حبیب عجمی و شیخ عتبہ ابن الغلام و شیخ محمد واسع و سوائی اینہا حسن را بعد
بصری نیز و خلفائے آنحضرت ست قدس اللہ اسرارہم نقلست کہ چون حضرت وفات
کرد آوازے از غیب آمد اِنَّ اللّٰہَ اصْطَفٰٓی اٰدَمَ وَنُوْحًا وَّاٰلَ اِبْرٰھِیْمَ وَاٰلَ حَسَنٍ
در آن ہنگام بزرگے آنجناب را بخواب دید کہ درہائے آسمان کشادہ اند و منادی میکند
کہ خواجہ حسن بصری بخدائے خود رسید و خدائے عزوجل از وخوشنود ست و آنحضرت
چہارم ماہ محرم الحرام سنہ احدی عشر و مائیہ ہجری برحمت حق پیوست چنانکہ تاریخ رحلتش
قطب ست در روضہ مقدسہ ایشان از بصرہ مہر کردہ واقع گردیدہ بیان و از ایشان
خرقہ خلافت بخواجہ عبد الواحد بن زید رسید ایشان صاحب کشف کرامات بود
ابی الفضل کنیت داشت ہمیشہ صائم بود بعد سہ روز افطار کردی در آن حال ہم زیادہ
از سہ لقمہ نخوردے اکثر میگریستے و سماع شنیدی و مجرد از دنیا و علایق شدہ
بخدمت خواجہ حسن بصری پیوست نقلست کہ آنحضرت پیش از آرادت چہل سال در
مجاہدہ و ریاضت بود و علم بکمال داشت شاگرد ان امیر المومنین حضرت علی المرتضے

بیان خرقہ خلافت عبد الواحد رح

بوده مدام از خلق نفرت گرفتے و با دوستان حق بیامیختے و ملاقات کردی نقلست کہ آن حضرت در
آخر عمر بیمار شد بحدیکہ قوت برخاستن نبود و طاقت حرکت نماز روزی وقت نماز آمد خادمی حاضر بود
کہ وضو کنانید آنحضرت دعا فرمود و گفت الٰہی مرا آنقدر قوت عنایت فرما کہ وضو بسازم و نماز بگزارم
حکم حکمتست حضرت شیخ فی الحال صحت یافت چنانکہ وضو و نماز بمراد خود کرد چون بفراش باز گشت باز
همچنان بیمار شد چنانچہ بود و پس بیست و هفتم ماہ صفر سنہ یکصد هفتاد و هفت هجری نبوی صلی اللہ علیہ وسلم
بجوار حق پیوست چنانچہ تاریخ آنحضرت از اولیای کامل بوده فاقہ رضی اللہ عنہ و منهم و از ایشان نعمت باطنی و خرقہ خلافت

حضرت خواجہ فضیل ابن عیاض قدس سرہ یافتہ ابو علی گفت دلست و ابو الفیض نیز میگویند و از مشایخ
کبار و سرور روزگار بود و آنحضرت دائم پلاس پوشیدے صایم الدہر ماندی و از بیم خدا تعالی چندان گریستے
کہ هرگز انظر بروی فتادی در گریہ شدی و پنداشتے و ازان روز کہ مرید شد روئے اہل دنیا ندید بلکہ ازاہے
کہ اہل دنیا میرفتندے بدان راہ نمیرفت اگر بصد اتفاق افتاد جامہ خود را بدو پیشان میداد و میگفت
کہ مبادا خاک راہ اہل دنیا بدین جامہ افتادہ باشد و آنحضرت صاحب سماع و کرامات و عظمت بود و بعد از
سہ فاقہ دیا چہار پنج روز افطار کردی و پانصد رکعت نماز هر روز گذاردی و نیز روز ختم قرآن نوبتی در روز یک
فاقہ بجا نیاوردی و در شبانہ آن سراج الواصلین شبی صد رکعت نماز بشکرانہ آن ادا نمودے و هرگاہ شب آمدی شاد شدی و
گفت کہ خلوت بے تفرقہ تست و چون روز شدی آزرده گشت و غمناک و ازخود در انهفت نقلست کہ
آنحضرت ابتدای حال سفرها کردی و سر دار قوم این جماعت بود و هر چہ آن قوم از راہزنی می آوردند پیش ایشان
مے نهادند و حصہ گرفتہ تمام صاحب اشیا برکات عذبت نمودی و وقتی راہ بازرگانان فرو گرفتہ بودند قرائت کنندہ
در آن قافلہ آیت قرآن مجید میخواند آیت الم یان للذین امنوان تخشع قلوبهم لذکر اللہ چون سر
برو پیش رسید بانگ زد کہ بتحقیق وقت آمد پس روئے بہ بادیہ نهاد و میرفت ناگاہ کاروانی در آن
بادیہ میگذشت و میگفتند کہ فضیل اندرین سلامت از و بپرهیزید بود آنحضرت چون بشنید فرمود بشارت
باد شما را کہ او توبہ کرد و اکنون از شما گریزد چنانچہ شما از و میگریختید بعد از آن توبہ کرد و آن مال ها را
بصاحبان هر جا کہ بود بدهندہ میداد و خوشنود میگردانید حتی کہ همگی خصمان با خوشنودی باخت و متاع

ذکر بیان سلسلہ فضیل رحمۃ اللہ علیہ

آنها با آنها بازد او گفت یکتن خصم کرآن جهود بود او گفت من طلا بسیار دارم آن ابسیار آنحضرت سوگند
خورد جهود گفت من هم سوگند یاد کرده ام تا زمن نیاری خوشنود نشوم حضرت فضیل عجز نمود و جهود
گفت چون منت او نمودی پس برو کدر رطاق خانه همیانی پراند زرست آنرا بیار بمن ده تا سوگند
دروغ نشود آنحضرت چنان نمود وی سرش باز کرد و تمام زر برآمد جهود گفت دین تو چیست خوشنود
شدم حضرت فرمود چه دیدی که مسلمان میشوی گفت همیانی من پراز ریگ بود نگاهداشته بودم
که در تورینت خوانده ام که در دین حضرت محمد مصطفی صلے الله علیه وسلم توبه کرا قبول افتد اگر خاک هست
گیرد زر گردد و این را تجربه کردم که راست و برحق ست بعد از آن از دولت آنحضرت جهود مسلمان شد
پس ایشان بخدمت خواجه عبد الواحد رفته خلافت و نعمت یافته بجایے رسید که قطب زمانه گشت
و بسیار را بمطلوب حقیقی رسانید **نقلست** که آنحضرت پنج خلیفه داشت حضرت سلطان ابراهیم ادهم و شیخ محمد
بن یزید الشیرازی و خواجه بشیر حافی و حضرت شیخ ابی رجاء العطاری و خواجه عبد الله سیاری قدس سرهم
نقلست که آنحضرت سیوم ماه ربیع الاول سنه سبع و ثمانین و مائه هجری برحمت حق پیوست و مرقد
منور آنحضرت قریب بیت الحرام در جنت معلی قریب روضه مقدسه حضرت خدیجة الکبری رضی الله عنها ست
و تاریخ وفات آنحضرت قطب جهان بوده

حربیان احوال سلطان ابراهیم

و دربیان احوال سلطان ابراهیم بن ادهم بن سلیمان
بن منصور بن خواجه ناصر قریشی بن عبد الله قریشی بن امیر المومنین حضرت عمر ابن الخطاب
فاروقی قریشی رضی الله تعالی عنه و آنحضرت بادشاه بلخ بود و هزارها اخواجه و اسباب و نیاوری
را ترک کرده فقر اختیار نمود روزی از لعل تکمه گریبان و روزی از ترکش و روزی از انگشتری
دست بچنان هر چیزکه دید املاقی شد ازوی بحکم الهی آواز شنید که اے ابراهیم ترا برائے
اسباب دنیا نیافریده ایم بلکه بهر کار دیگر آفریده بچنان آهوے صحرا بوقت شکار میگفت
عاقبت همه تخت و تاج را بباد داده و ترک نموده بخدمت حضرت خواجه فضیل رفته بمطلوب حقیقی
رسید احوال ایشان بسیارست لیکن مختصر نوشته شد **نقلست** که آنحضرت را خلفا بسیار بود لیکن دو
خلیفه کامل بود خواجه حذیفه رضی الله عنه و خواجه شقیق بلخی قدس الله سرهما **نقلست** که آنحضرت را در آخر

حال جایے تعین نماند و از مردم پنهان شد بعضی گویند در بغداد و بعضی گویند در شام واصح آنست در بقعه لوط پیغمبر علیه السلام و در آنجا غاری بود در و اقامات کرد و هم آنجا وفات یافت چون آنحضرت برحمت حق پیوسته آوازی غریب مدالا آن امام الارض قدمات خلق متحیر شد پس خبر رسید که غوث الاعظم حضرت سلطان ابراهیم بن ادهم قدس الله سره العزیز وفات یافت بست و ششم ماه جمادی اول سنه ثمانین و مائتین برحمت حق پیوست چنانچه تاریخ وفات آن امام الاولیا امام اصفیا یافته ست **ذکر دربیان** حضرت خواجه حذیفه مرعشی قدس الله سره العزیز بقش سدید الدین ست و خرقه فقر و خلافت از غوث الاعظم سلطان ابراهیم ادهم یافته آنحضرت فقیه و عالم و عامل سلوک بوده در علم سلوک فضیها دارد سی سال در فضویش بخبر متوضا نشسته و دی بعد از سنه و چهار روز یا پنج و شش افطار کردی زیاده از سه لقمه نخوردی و فرمودی غذا درویش ذکر الله الا الله ست و آنحضرت کثیر البکا و مجاهد کامل بود یکے پرسید که یا خواجه گریه و ائی هیبت فرموده از آنست که میدانم که در کدام فرقه ام آیت فریق فی الجنت و فریق فی السعیر فرموده ست شخصے گفت چون نمیدانی که در کدام فرقه هستی پس بعبث چرا میکنی حضرت خواجه نعره بزد و بیهوش او فتاد چون بهوش آمد تالف آغاز داد چنانکه همه حاضران شنیدند که ای حذیفه من تو او دوست میدارم و بگزیده ام و برابر حضرت محمد مصطفی صلعم در بهشت آرم در آن مجلس سی صد کس از کفار حاضر بودند از استماع این کلام همه مسلمان شدند **نقلست** که چون آنحضرت بروضه منوره حضرت سرور عالم محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم رفت جمال جهان آرائی آن سرور عالم صلی الله علیه وسلم را دید عرض نمود که یا رسول الله صلی الله علیه وسلم میترسم نباشد که بقهر بسوزند فرمود که حذیفه مرد آنجا باش تو همراه من در بهشت در آئی و با تو هر که پیوند دارد او نیز در بهشت در آید **بیان** کشف کرامات ایشان بسیارست لیکن مختصر همین نوشتم **نقلست** که آن حضرت بیست و چهارم شوال سنه اثنی و خمسین و مائتین برحمت حق پیوست تاریخ قطب الزمان بوده **ذکر در بیان** حضرت خواجه بصری که لقب ایشان امین الدین ست خرقه خلافت و فقر از حضرت حذیفه مرعشی قدس سره داشت **نقلست** که آنحضرت یکصد و بیست سال عمر داشت و در هفده سالگی جمیع علوم و حفظ قرآن بانی نمود چنانکه روزی دو ختم قران کردی در جایگاه وضویش نکشت تا سے

سال بذکر حق مشغول بود و مجاهده و ریاضت شاقه مینمود روزی از غایت عاجزی بنالید و گفت
بخش یا خداوندا مارا آوازی از غیب برآمد که ای بهیره من ترا بخشیدم باید که بخدمت حذیفه برو
پس آنحضرت بملازمت قطب المحققین حضرت خواجه حذیفه در آمد و سر بر زمین نهاد و حضرت
پیر دستگیر بسیار تعظیم کرد پس فرمود که اے بهیره خدا تعالی ترا برگزیده در یک هفته بمقام قرب رسانید
بسیار روایات احوال ایشانست لیکن مختصر بیان کردم **نقلست** که خواجه بهیره فرموده وقتیکه خرقه
پوشیدم روح آنحضرت صلی الله علیه وسلم و ارواح جمیع بزرگان حاضر بودند هر یک مراد عا کردند
من در گریه بودم از ترس حق که درویشی مشکل کاریست امروز خرقه پوشیده ام نباید که فردا
کاری آید که شایسته حضرت او نباشم وقتے میگریست و میگفت الٰهی بهیره بیچاره غریب است
اگر حساب افطار از وی پرسی طاقت ندارد و ندا آمد یا بهیره حساب بر تو آسان کردم و وفات
خواجه بهیره بتاریخ هفتم ماه شوال سنه تسع وسبعین و مائتین واقع شد **ذکر دربیان حضرت**
ممشاد علو دینوری لقب حضرت کریم الدین ست که قطب وغوث وقت خود بوده و در مجاهدات
مکان رفیع داشت حافظ کلام ربانی و علم ظاهر تمام داشت و نعمت فقر و خلافت از خواجه
بهیره بصری یافته و بسیار ازدیگران هم نعمت یافته **نقلست** که حضرت خضر علیه السلام
پیش آنحضرت اکثر آمدی و صحبت داشتی روزی آنحضرت پرسید یا خواجه در مجاهده و ریاضت
باشم و خود را در عشق بسوزم عاقبت کار چه خواهد بود خواجه خضر گفت ای علو حق سبحانه
هر کسے را دوست میدارد ترس خود در دل زیاده کند تو را میبیند خود میگرداند در تو این همه
آثار نیکبختی مشاهده میشود اما ترا صحبت درویش کامل میباید فرمود درویش اگر باشد من خدمت او را
سعادت خود دانم خضر علیه السلام گفت خواجه بهیره بصری شتافت و سعادت ملازمت یافت
خواجه بهیره فرمود بیا ای علو که کارت همیشه علوست از خدائے تعالی خواسته ام که بجائے من در
مقام من نشینی و دست بیعت بخلائق دهی پس بخلوت نشاند و بذکر حق تعالی مشغول گردانید
تا فے الحال رفع حجاب شد و از عرش تا ثری بر و مکشوف گردید حضرت بهیره فرمود ای علو کارت

رسید نقل ست کہ آنحضرت اہل سماع بود و اعراس شایخ طریقت خود کردی و خلایق را در مجلس
عرس اجتماع دادی و طعام پیش ہمہ یکسان میکشیدی شخصی عرض نمود یا حضرت شما کہ سماع میشنوید دین
چہ اسرار است فرمود کہ اسرار این معنی خود در بیان نیاید اما چون رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم و امیر المومنین
علی مرتضی کرم اللہ وجہہ و اولیای عظام و بزرگان کرام ما شنیدہ اند من نیز سنت ایشان بجا می آرم و
سماع سریست از اسرار الٰہی کہ ہر کس لائق آن نبود اگر سر سماع بر کسی مکشوف شود یک لحظہ بی شغل سماع نماند
ظاہر ہمین بر قول قوالان سماع میکنند و صاحب جمال بر آواز قدس مخطوظ مانند نقل ست آنحضرت
فرمود چہل سال ست کہ پشت را با ہر چہ کہ در دست من عرض میکنند مگر شرچشم ندیدہ ام نقل ست در آخر
وقت موت آنحضرت شخصے گفت لا الہ الا اللہ بگوی روی پس کرد و گفت ہمگی من بیاد رفتہ ام و یاد من
باستغفار شوت یاد نمید ہد نقلست آن حضرت را شہ خلیفہ کامل بود حضرت خواجہ ابو اسحاق شامی و شیخ
عامر و شیخ احمد اسود و نیوری کہ او در شہر ورد یان صاحب سلسلہ ست آنحضرت چہار دہم ماہ محرم الحرام
در سنہ تسع و تسعین و مائتین برحمت حق پیوست چنانچہ تاریخ وصال آن صاحب اولیا حق بود و یافتہ رضی اللہ
عنہ و نہم ذکر در بیان حضرت خواجہ ابو اسحاق شامی نقب ایشان شرف الدین و نہایت در فقر
منزلتے داشت و خرقہ خلافت و فقر از شیخ المشایخ حضرت شمشاد علو دینوری یافتہ بعد شش یا
ہفت روز افطار کردی و فرمودی ہر چہ لذت در گرسنگی یافتہ ام در ہیچ چیز نیافتہ ام چون
خواست مرید شود چہل روز استخارہ کرد آواز بر آمد کہ ای اسحاق برو مرید شمشاد علو دینوری شو کہ
دوست ما ست پس آنحضرت بخدمت خواجہ شمشاد آمدہ سر بر زمین نہاد و آنحضرت در یا
در برگرفت و فرمود از خدائے خواستہ ام کہ تو درویش کامل شوی و فرزندانت و مریدانت
نیز کامل شوند و اہل نعمت گردند پس مرید کرد و بخلوت نشاند و فرمود کہ طریقہ مشایخ با جہد نفس ست
و فقر و فاقہ اختیار کن و بذکر خدائے عزوجل مشغول باش پس ہفت سال در خدمت آنحضرت
بمجاہدہ بود بعد ہفتم لقمے افطار میکرد بعد بست و یکروز ہر چہ پارہ نان و آب دست بر دنا ائف
آواز داد کہ ای علو کار اسحاق تمام شد و ہر تبرا علے رسید خرقہ خود بدو بپوشانید و بجائے خود نشان

ذکر در بیان حضرت خواجہ ابو اسحاق

و تو بحضرت باباش حضرت خواجه خرقه بدو عنایت کرد و خلیفه خود ساخت همدر ساعت آواز آمد که ای
ابو اسحاق تو مقبول حضرت شاشدی پس همچنان شد و بسیاران از دولت وی بمنزل سیدند و ذوات
بابرکات وی مبدائی چشتیان گردید و این سلسله بعد وی بکمال ظهور لقب چشت مشهور و
مخاطب گشت بدین جهت که چون آن شمس الاولیا بخدمت پیر خود شتافت و در بغداد بشرف دولت
پابوسی شرف شد و فی الفور فرمود که چه نام داری گفت بنده را مردم ابو اسحاق چشتی میگویند آنحضرت
بغایت بی غایت فرمود که شما خواجه چشت هستید و اسلام چشت و خاندان از برکت انفاس
شما مثل عاشت روشن و منور تا قیام قیامت خواهد شد پس چهار تن دیگر سوای آنحضرت
در چشت صاحب و این کمال باعظمت پیدا شدند یکی خواجه ابو احمد مرید و خلیفه کامل آنحضرت
دوم خواجه ابو محمد ابن خواجه ابو احمد سیوم ناصر الدین خواجه ابو یوسف چهارم خواجه
مودود چون این پنج تن بنسبت ارادت و خلافت بعد یک دیگر پیدا شدند و قایم مقام و نمد
هر کدام مرید و خلفای ایشان بسیار شدند خواجگان چشت گویا نیدند و بهمین نام منسوب گشتند چنانکه
تا حال هر کس که بنسبت ارادت بدیشان پیوندد چشتی میگویا نیدند نقل است که آنحضرت سماع
بسیار شنیدی و جمع علماء و فضلای دهر بر ایشان اعتراض کردند گفت که سماع چرا می شنوند
و هر که بمجلس حضرت در سماع حاضر شدی هرگز بگرد معصیت نگشتی و از تاثیر وجد آن حضرت عارفان را
نیز تواجد و اثر ذوق پیدا گردیدی در دیوانه جنبش آمدی و هر نوع مریض که در مجلس گرمیش
بار یافتی فی الحال شفا یافتی ولیکن ارباب دنیا را بمجلس خود راه ندادی اگر احیانا
مردی صاحب مکنت در آن حال حاضر میشد ی تارک دنیا گشتی شخصی عرض کرد
که یا حضرت اهل دنیا را از فیض مجلس گرامی چرا محروم سازی فرمود دنیا و اهل دنیا
اهل کثافت اند و درویشان اهل لطافت پس کثافت را بلطافت ضد اصلیت ست
و الضدان لا یجتمعان و سماع را از اجتماع اخوان شرط ست که در آن دم دلهای
همه را توجه بحق بود و طالب دیدار دوست باشند الفقرا کنفسی واحدة سر این

معنی ست در سماع اسرار الٰہی کشف می شود و دل بمجوآئینہ مصفا میگردد و اہل سماع روشضمیر میباشد
و چون آنحضرت سماع میداد پیش از آن دو سہ روز خبر میکرد و خود روزہ طی نگاہ داشت و قوالان را
نیز تایید مینمود **نقلست** چون آنحضرت اہل دنیا را بدیدی فرمودی اتوب من کل المعاصی للحافظی
زہی عظمت آن شمس الاولیا کہ شمہ از بیان آن بہ تحریر نیاید لہذا مختصر کردم چہارد ہم شہر ربیع الثانی بر
حق پیوست **ذکر دیبان** حضرت خواجہ شیخ احمد چشتی قدس اللہ سرہ العزیز ایشان از حضرت خواجہ
ابو اسحاق خرقہ خلافت یافتہ نود و پنج سال عمر داشت و بقش قدوۃ الدین ست **نقلست** کہ آنحضرت پسر
سلطان فرسناقہ ست کہ از شہر ہائے چشت و امیر ان ولایت بود و وے صحیح النسب از سادات
حسینی ست بدین وجہ حضرت خواجہ ابو احمد چشتی ابن سلطان فرسناقہ ابن سید ابراہیم ابن سید یحیی
ابن ناصر الدین ابن سید حسن ابن سید مجد المعالی ابن سید عبد اللہ ابن سید حسن مثنی ابن امیر المومنین
سلطان العارفین حضرت امام حسن رض ابن امیر المومنین حضرت مولا مرتضی کرم اللہ وجہہ بثبوت پیوستہ
کہ سلطان فرسناقہ را خواہری بود ولیہ صالحہ و عفیفہ ماجدہ حضرت شمس الاولیا خواجہ ابی اسحاق
اکثر بخانہ او رفتی و طعامش خوردی و بیرافرمود کہ برادرت را فرزند گرامی خواہد بود کہ ویرا شیانے
عظیم خواہد شد باید کہ حرم محترم برادر خود را بخوبترین وجہی محافظت کنی و درین باب اصتیاط بلانہایت
مرعی داری و چیزیکہ در آن شبہہ یا نوعی مشکوک باشد او را خوردن نہی و در آن حین حرم سلطان
کہ مادر آن قطب المتقین باشد حاملہ بود آن صالحہ بموجب فرمودہ آنحضرت در بارہ احتیاط دقیقہ
فروگذاشت حتی کہ بدست خود چرخہ گردانیدی و ریسمان فروختہ بجہت وی غذا ساختے آخر
الامر بعد شش ماہ رمضان مبارک سنہ دو صد و شصت ہجری در زمان خلافت معتصم باللہ متولد
شد ہمان صالحہ در خانہ خود از وجہ حلال پرورش نمود گاہ گاہ کہ حضرت خواجہ ابو اسحاق تشریف
ارزانی فرمود حضرت شیخ ابو احمد چشتی را دیدہ بر زبان الہام بیان میکرد کہ این کودک خاندان
بزرگ و بسیار نامدار خواہد شد پس درین ہفت سالگی بجذبہ معلی شمس الاولیا حضرت خواجہ
ابو اسحاق حاضر بود در عین حالت سماع نظر حقایق اثر آنحضرت بر ایشان افتاد فرمود آئے

ذکر دیبان حضرت خواجہ ابو احمد چشتی رح
تاریخ احمدی ص ۱۲۱

در سماع پس در بیاجذبه الهی وارد گشت و علم لدنی بگشاد چنانکه در ایام هفت سالگی چنان اسرار علوم بیان میکرد که علمای وقت و اهل تفسیر از آنجناب بسیار میفهمودند پس در سنه سیزده سالگی مرید شد و خلوت گزید و بذکر اشتغال نمود و مجاهده و ریاضت شاقه اختیار کرد چنانکه بعد هفت روز تجدید وضو کردی و نیز بعد هفت روز افطار کردی بموجب سنت بزرگان حیث زیاده از سه لقمه تناول نفرمودی و بعد چهل روز قضا انسانی شدی و هرگز روی آنحضرت میدید و هشت خوردی و چون سبارک چنان منور بوده که اگر شبی چراغ در خانه تاریک نشستی و قرآن باعراب بوجه احسن در نظر او فتادی میخواندی **نقل ست** که آنحضرت هر شب بعد نماز عشا دعا کردی الهی عاصیان امت حضرت محمد مصطفی صلے الله علیه وسلم را بیامرز آوازی آمدی که ابو احمد دعای تو قبول کردم و هزار گناهکار امت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم تو بخشیدم و برابرت در بهشت آرام معلوم است که چه مقدار عاصیان بدعا آنحضرت بخشیده شده امیدوارم که این عاصی هم از زمره مریدان او تمام هر کسیکه بران دیار وارد و نیز آمرزیده شود آمین یا رب العالمین فضایل و کرامت حضرت ایشان بسیار است

نقل ست که در غره ماه جمادی الثانی سنه خمس و خمسین و ثلثمائه برحمت حق پیوست تاریخ وصالش قطب العالمین ست قدس الله تعالی سره منهم

ذکر دربیان ذکر حضرت خواجه ابو محمد چشتی لقب ایشان صبح الدین و هفتاد سال عمر داشت و خرقه فقر و اراوت از پدر خویش قطب المتقین حضرت قدوة العارفین خواجه ابو احمد چشتی پوشیده و هر که منظور نظر آنحضرت گشت ولی کامل شد **نقل ست** از ماه وصال آنحضرت که گفت وقتی که خواجه ابو محمد چهار ماهه در شکم شد صوت کلمه لا اله الا الله محمد الرسول الله بگوشم افتادی و با پدرش اظهار کردم فرمود بشارت باد مر ترا که فرزند سعادتمند و ولی از بطن تو بوجود آید **نقل ست** شبی که حضرت پیر خواجه ابو محمد متولد شد شب عاشوره بود و پدر بزرگوارش را همان لحظه خواب آمد جمال جهان آرای جناب رسالتمآب دید و حضرت فرمود که اے ابو احمد بر خانه تو امشب فرزندی تولد شد باید که او را بنام من موسوم گردانی و سلام مرا برسانی حضرت شیخ بیدار شد دید که پسر تولد گشته حضرت ابو محمد هنوز باب نشسته بود ند که هفت کرت کلمه شریف از زبان برآورد پس پدر بزرگوار او تجدید وضو نموده السلام علیک یا بگفت جوابداد علیک السلام یا سینجنا قال ما رویاک هذه اللیله پس آنحضرت در گوش فرزند فرمود که

که حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم بر تو سلام رسانیده فرزند سرزمین نهاد و شیخ ابو احمد نیز سر
بسجده فرود آورد و دعا نمود که الٰهی این پسر را مقبول خویش گردان آوازی شنید که ای
ابو احمد دعائے تو مستجاب کردم و پسرت را مقبول کونین گردانیدم **نقل است** که آن حضرت
را در سن کودکی تلقین اسم اعظم و همه علمها حضرت خضر علیه السلام بدو تلقین نمود و مجاهده و ریاضات
حضرت از حد افزون بست و آنحضرت اکثر در چاه نماز معکوس گذاردی و پهلو مبارک گاهے بر زمین
نیاوردی و ساعے بسیاری شنید و هر کافرے که روی مبارک دیدی فی الحال مسلمان شدی چنانچه در
چشت پیچ کافری غیر مذهب نماند **نقل است** که آنحضرت را همشیره بود بکمال عصمت و پارسائی متخدانشده
بود آنحضرت اکثر میفرمود که اے همشیره از تو فرزندی آید که قطب الاقطاب گردد و لیکن بے
شوهر محال است که در عرصه عالم پدید آید برین کلام همشیره اصلاً راضی نشد و بعبادت الٰهی
مشغول ماند تا روزے آنحضرت پدر بزرگوار خود را در واقعه دید که میفرماید اے ابو محمد در
حق همشیره خود آنچه میگوئی راست است اما در ولایت سانفلان بفلان موضع سید زاده
ایست اعلی النسب محمد سمعان نام بسا پرهیزگار و صالح و درویش و پیرازود به طلب همشیره
خود برفی وے بده و همشیره الیشان نیز از پدر بشارت یافته تا بزین معنی رضامند شده
آنحضرت کس را فرستاد و مکتوبے نوشت که اگر یک کفش پائے داری کفش دیگر بپوشی
تا اینجا نیائی چون قاصد در آن موضع که آن حضرت نشان داده بود رسید محمد سمعان را
بر در سرائے خود نشسته یافت که یک کفش در پائے دارد و پائے دیگر برهنه بر پائے
گذاشته همدرین حالت مکتوبی حضرت شیخ بدو رسانید و آن عالے نژاد وے را خوانده
روانه شد در اندک زمانے آمد و حضرت نکاح همشیره باو سے گردانید و از آن عفیفه
فرزند ارجمند قطب زمان بقبش ناصر الدین ابو یوسف نام پیدا شد و حضرت آنهان را
بمنزله فرزند خویش تربیتها کرده خرقه خلافت پیران چشت بدو تفویض کرد و احوال
فضائل و کشف الیشان مشهور است **نقل است** که آنحضرت شه خلیفه داشت ناصر الدین

ذکر دربیان حضرت خواجه ابو یوسف رحمة الله علیه

حضرت خواجه ابو یوسف چشتی و محمد کاکو و حضرت اوتاد مردان قدس الله اسرارهم **نقلست** که آنحضرت چهارم ماه ربیع الثانی سنه احد و عشر اربعمائة بر حمت حق پیوست تاریخ وفاتش امام بر حق ست قدس الله سره منهم **دربیان ذکر** سید الاولیا حضرت خواجه ابو یوسف چشتی لقب وی ناصر الدین خرقهٔ خلافت بران چشت از حضرت خواجه ابو محمد پوشیده هشتاد و چهار سال عمر داشت و خواهر زاده خواجه ابو محمد ست و پدر وی محمد سمعان ست از سادات علوی حضرت خواجه ابو محمد نبیره فرزندش پرورش کرده آنحضرت سی و شش سال بود که ایشان رحلت فرمود و وی قائم مقامش گردید و نسب شریف سید الاولیا خواجه ناصر الدین حضرت خواجه ابو یوسف بن خواجه محمد سمعان بن سید ابراهیم بن سید محمد بن سید حسین بن سید عبد الله الملقب علی اکبر بن حضرت امام حسن عسکری بن حضرت امام علی نقی بن حضرت امام محمد تقی الجواد بن امام علی رضا بن امام موسی کاظم بن امام جعفر صادق بن حضرت امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امیر المومنین امام حسین شهید دشت کربلا بن امیر المومنین حضرت مولا مرتضی علی کرم الله وجهه و آنحضرت بسیار مجاهد و عارف کامل و نزد اهل اتقین و هدایت نمود و فضایل ایشان از حد بیشمار ست **نقلست** که آنحضرت بعد رحلت پیر و دستگیر خویش وقتی بهرات رفت وقت مراجعت بموضعی رسید که گنگ نام داشت در آنجا درویشی بود کتاب و موذن و بسیار بزرگ و در کلبهٔ او نزول فرمود چون شب شد درویش را دختری بود پاک و پارسا بخواب دید که ماه شب چهاردهم از آسمان بخانهٔ ایشان آمده میگوید که من نزد تو آمده خواستهٔ ام و قبول کردم باید داد درویش بخدمت آنحضرت آمد و حضرت خواجه تمامی خواب دخترش بادی بیان کرد و فرمود که تعبیر آن ماه منم زود دختر را بحکم خدای بمن ده که از وی فرزندی اولیائی و مقتدائی عصر خواهد شد درویش در خانه برفت و احوال بیان نمود دخترش گفت که خواب همین دیده ام پدر گفت که بشارت باد ترا که آنماه در خانهٔ ات آمده ست پس دختر را بنکاح بآن حضرت کرد و خطبه خواند و آنحضرت قبول نمود و چند روز آنجا اقامت ورزید بولی نوذ بخت آمد و از آن ولیه حضرت خواجه بود و چشتی سردار سلسله ظاهر شد و شیخ تاج الدین ابو الفتح متولد شدند **نقلست** چون حضرت خواجه ابو یوسف اراوت بخدمت شیخ ابو محمد چشتی آورد و سر در پای مبارکش

انگشت شیخ لطف بعنایت فرمود و ناصر الدین خطاب کرد پس فرمود ای ناصر الدین علم خدا تعالی کہ بجز عنایت و توفیق نخواہد برداشت پس حضرت از روی تجربہ سوال مسواک کرد حضرت شیخ ابو محمد مقتضد جواب داد از وی دل خواجہ را بوی حاصل گشت و سوسہ نفسانی رفت و مرید شد پیر شفقت فرمود ای ناصر الدین هفت کرت نام بگوی و سوی آسمان نظر کن خواجہ فرمان بجا آورد و ہمان لحظہ تا عرش عظیم حجابے نماند بار دیگر فرمود کہ هفت کرت باز نام بگو سوی زمین بر بین خواجہ ہمچنان کرد تا تحت الثری ہمہ مکشوف گردید بعد ازان اسم اعظم کہ از خدمت خضر علیہ السلام آموختہ بود عنایت فرمود ہمان ساعت علم لدنی و اسرار ربانی جملہ منکشف گشت پس خرقہ پوشانید و خلافت داد و بجائی خود نشاند بعد ازان فرمود ای ناصر الدین اللہ تعالی جلشانہ آنچہ بدوستان خود عنایت فرماید بتوار زانی داشتہ باشد فقر و فاقہ اختیار کنی و با فقیران صحبت داری کہ جمیع پیران ما فقیر بودہ اند و پیروی ایشان فرض خواجہ نصیحت قبول نمود و سماع اکثر بسیار شنیدی و مجلس سماع ہزار فقرا و علما و صلحا و مشایخ دیگر را بار نبود و اگر از اہل دنیا بیامدی ذوق سماع نگشتے و در محفل سماع آنحضرت اگر کافر یا غیر مذہب آمدے ہمانوقت مسلمان شدی **نقلست** کہ آنحضرت سیوم ماہ رجب المرجب سنہ تسع و خمسین و اربع مائیہ رحلت فرمود تاریخ وصالش عارف کامل بودہ ست قدس اللہ سرہ العزیز فضایل ایشان بسیار ست لیکن مختصر شد **ذکر در بیان سلطان المشائخ حضرت خواجہ مودود چشتی** لقب ایشان قطب الدین بود و ولی مادر زاد بود و خرقہ خلافت و ارادت از والد خود حضرت خواجہ ابو یوسف چشتی قدس سرہ یافتہ و عالم طیران بسیار داشت چنانچہ مردم بے شمار از معاینہ این حال بدو گرویدند و ارادت آوردند و آن حضرت از سادات صحیح النسب ست و این سادات اہل ایران و توران و ہندوستان ہمہ کس میدانند و ہر کہ نشان ظاہر اگر کسے را احتیاج بہ نسب شریفش بود در ذکر پدر بزرگوار ایشان ملاحظہ نماید کہ در آنجا ثبت ست **نقلست** کہ چون حضرت مرید شد قریب بیست سال در خلوت نشست و ذکر و ریاضت شاقہ کشید مدت سی سال شب را خواب نکرد بعد از پدر بزرگوارش خلافت دادہ گلیم پوشانید و فرمود ای مودود این گلیم حضرت رسالت پناہ

در بیان ذکر خواجہ مودود چشتی

صلی اللہ علیہ وسلم و علی المرتضی ست کرم اللہ وجہہ این را کسے پوشیدہ کہ صاحب یافت باشد مدح و ذم پیش
او یکسان بود و این اثر نیکبختی او تو پیداست پس اسم اعظم کہ از خضر علیہ السلام سینہ بسینہ رسیدہ بود بیاموخت
و بمناسبت علم لدنی کہ مکشوف گردید ناچار بصحبت باکش نشستے صاحب صفائی گشتے و ہر کہ مرید شدی روز اول
از عرش تا ثیرے مکشوف شدی ازان ست کہ آنحضرت از بیت المقدس تا نواحی چشت و بلخ دہ ہزار خلیفہ
داشت و مرید انش را صدی و نہایتی نیست و ہر کہ سہ روز بخانقاہش ماندی کاری آسان شدی و از فرزندان
و مریدان او پیر اگر بجائے مشکلے پیش آمدی او پیر یا دیگر دہمان نقطہ حاضر شدہ کارش حل نمودی بلکہ تا حال
گویند کہ در فرزندان حضرت ہمچنان ست **نقلست** کہ ہر وقتے آنحضرت را اشتیاق طواف خانہ کعبہ شدی
در طرفۃ العین بدانجا رفتی و حج ادا نمودی و باز آمدی و بعضے اوقات کہ ملال خاطر او دی فرشتگان را از
رسالت حکم شدی تا خانہ را آوردہ ہمان وقت در نظر آنحضرت میداشتندی و آنحضرت طواف با مراد کردے
و ارکان بجا آوردہ نماز ادا نمودی بعد بجائے قدیم و یرا بردندی و آنحضرت اکثر سماع بسیار شنیدہ و در
جمیع طعام نفیس حاضر گردانیدی و اول سماع قرآن میخواندی و بعد از ختم سماع نیز آیات قرآن میخواندند
و در سماع اکثر اوقات از مردمان غایب شدی و بعد دیرے حاضر آمدے شخصے سوال
کرد کہ یا خواجہ در سماع از میان مردم غایب شدن چہ سر دارد فرمود ای عزیز صاحب
سماع بنور محبوب لباس میپوشد و با وی یگانہ و با خلق بیگانہ مے شود و معشوق بجذب محبت ویرا
بخود میکشد و بلباس خویشتن متلبس میگرداند بلکہ عین وی میگردد و در نظر خلق کجا آید تا آنکہ نظر
شان را بنور معرفت روشن کردہ از آنہا دانند کہ در کدام مقام ست دیگر را از سماع نمیتوانم گفت
اگر احیاناً شمہ از آن بیان نمایم مردم مرا بر دار کنند ہمچو عین القضات سوزند چون پیران عظام ما سر
در سماع پنہان داشتہ از من کم حوصلہ میتم کہ رازش پوشیدہ ندارم **نقلست** کہ آنحضرت یازدہ خلیفہ کامل
داشت از جملہ آنہا خواجہ حاجی شریف زندنی را خرقہ خلافت پیران عظام عطا فرمود **نقلست**
کہ چند روز با دولت با برکات وی تکسری بیدا شد روز یکر رحلت خواہد فرمود ہر ساعت سوئی
دروازہ نگاہ میکرد چنانچہ برائے آمدن کسے منتظر باشد ناگاہ شخصے نورانی لباس پاکیزہ

پوشیده از جانب دروازه ظاهر شد و بر خواجه سلام کرد و آمده بمقابل بالیستاد و حریر پاره
که چیزے بر او نوشته بود از بغل بر آورد و بدست مبارکش داد آنحضرت حریر پاره را بخواند و بر چشم نهاد و جان
بحق تسلیم نمود شور و غوغا عظیم میان خلائق افتاد مردم بے حساب جمع آمدند آخر الامر بتجهیز و تکفین کرده چون
نعش بر آورند و خواستند که نماز او اکنند آواز سخت از غیب چنان بر آمد که خلق از خوف او دور شدند پس
رجال الغیب رسیدند و نماز جنازه او ادا کردند بعد از آن جماعه جنیان هزار و هزار که اکثر مریدان حضرت دایا
اجداد ایشان بودند با نبوه حاضر شدند و نماز گذاردند بعد خلق از اکابر و مشائخ و علما و مرید و خلیفه آنحضرت
و عوام که حاضر شدند نماز گذاردند خواستند که جنازه بردارند دیگر بار آواز هیبت ناک بر آمد و خلق دور گردید
و جنازه خود بخود در هوا شد و میرفت و مردم دنبال وے تا بموضعی که جائی مرقد ایشانست و از وقت
زندگی آن مکان اختیار کرده بودند فرود آمد و آنجا مدفن خواجه واقع گشت چندین هزار کافر از معاینه
این حال اسلام آوردند و این واقعه در غره ماه رجب المرجب سنه سبع و عشرین و خمس مائیه روی داده و
تاریخ حجته الاولیاست قدس الله سره العزیز و نهم ذکر در بیان حضرت خواجه حاجی شریف زندنی و نسبش
نیز الدین و خرقه ارادت از سلطان المشائخ حضرت خواجه مودود چشتی یافته یکصد و بست سال عمر داشت و از ننگام
چهارده سالگی در ضویش بحر متوضا نشکست مدام جامه پوندی پوشیدی و فقر و فاقه را بسیار دوست میداشتی
و چون خرقه فاقه شدی صد کوت فاز شکر انه ادا فرمودی که فقر و فاقه طریقه و ورثه انبیا و اولیاست بیچاره
جائی که آن نعمت عنایت شود و خود چگونه گنجد و شکرانه بے عدد چرا نه نماید تا این خرقه ایشان که
پوشیده ست فرد ا میان در ویشان شرمنده نگردد **نقلست** چون فقیری پیش آنحضرت آمدی تعظیم تکریم
او چندان نمودی که حاضران متحیر گشتندی چنانکه خاک پائے فقیر ا برچشم مالیدنی مودے
الهی بحرمت فقرا و غربا و مساکین بیچاره حاجی را استقامت بر فقر بخش و آنحضرت عمدا با اهل دنیا
حکایت نمیکرد و نجانه و دلتمند نمیرفت و همیشه توجه با فقرا داشت و میفرمود انا غلام الفقرا
اگر فقر امر الفرد شدن من اضیم **نقلست** که آنحضرت در صحرا بانده بود روزے که گرسنه شده بود بیوه جنگلے
افطار کردی بعد سه روز از سبزی بے نمک افطار نمودی و پس خورده آن قطب الموحدین بر که

ذکر در بیان حضرت خواجه حاجی شریف زندنی

میخوردی مجذوب میگشت و بهر که نظر کردی صاحب نسبت میشد فضائل ایشان از حد بشمارست چون او را
نماز کردی از خود خبر نداشتی **نقلست** که چون آن حضرت بملازمت حضرت خواجه مودود چشتی رحمة الله علیه
آمد و سر بزمین نهاد خواجه بزرگوار مودای خواجه نیکبختی از خدای عزوجل خواسته ام که بمقامی نشینی و دست
بیعت بخلق دهی و هر که مرید شود صاحب نسبت گردد اکنون برو و بخلوت نشین حضرت شیخ
فرمان بجا آورد و بخلوت نشست بعد چند گاه عرضداشت نمود که خلوت کسی نشیند که مجموع باشد
بنده لایقش نیست مگر آنکه حضرت پیر دستگیر توجه خاص در بارهٔ این نامراد فرماید حضرت خواجه بتوجه نهایت
مبذول داشت و اسم اعظم که سینه بسینه رسیده بود عنایت فرمود و همان لحظه علم لدنی بر وگشاده گشت
و علوم دینی یاد آمد پس مودای حاجی شریف کسیکه بمقام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و پیران ما
نشیند هرگز جاهل نماند علم لدنی بر وگشایند و بدانش از غیب نمایند پس خرقه گلیم که از حضرت پیران خویش
داشت بوی پوشانید و خلافت داد و بجای خود نشانده و گفت الهی حاجی شریف را درویشی عطا
فرما آواز غیب آمد که حاجی دوست ماست و ما از و راضی ایم پس در خلوت نشست و مقبول کونین
گردید **نقلست** که روزی مودی بخدمت آن حضرت چیزی نقد نذر آورد حضرت خواجه فرمود که
بدرویشان چه عداوت داری که دشمن خدا تعالی را نمد و ما آمدی دینار و کرده درویشان است
آن شخص سائله نمود که چیزی از آورده ما قبول کنید حضرت شیخ فرمود جانب صحرا نظر کن آن مرد
بجانب صحرا دید که گنجشکان مثل آب دریا میرود و منحصر نماند و سر دریائی حضرت افگند **نقلست**
که چون سلطان سنجر وفات یافت شخصی او را بخواب بدید پرسید که خدائی عزوجل با تو چه کرد گفت
معاملهای من از نیک و بد در حضور بیان کردند دیدند که هیچکدام لایق نیست فرشتگان عذاب
را فرمان رسید که بدوزخش برند همدرین اثناء باز فرمان در رسید که فلان روز در مسجد جامع
دمشق سعادت قدمبوس حضرت شیخ المشائخ حاجی شریف زندنی دریافته است از سین و
برکت آنحضرت آمرزیدیم **نقلست** که آن حضرت دهم ماه رجب المرجب از دار فنا بدار عقبا رحلت
نمود قدس الله سره العزیز و نهم **دربیان حضرت** خواجه عثمان هارونی ابی النور لقب داشت

ذکر دربیان حضرت خواجه عثمان هارونی قدس سره العزیز

وخرقه خلافت وفقر از قطب الزاهدین خواجه حاجی شریف زندنی یافته وآن حضرت اصل از هارون است
که آن یکی از قصبات نیشاپور ست وعمر بکمال داشت وهر که منظور نظر آن امام الاولیا شد در طرفة العین
صاحب کشف وکرامات گردید وآنحضرت هفتاد سال در مجاهده ماند ونفس را آب سیر نداده وطعام هم بسیری
نخورد وشبها خواب نکرد وبعد پنج روز افطار که دی در وئی مال ومتاع ندیدی ومیفرمودی وای بر آن
درویش که شب خواب کند وروز سیر طعام بخورد وآن حضرت محبوب الدعوات بود هرچه فرمودی همان
شدی وحافظ کلام ربانی بود هر روز یک ختم وهر شب یک ختم کردی صاحب سماع بوده ونعره بلند زدی
وچندان بگریستی که مردم در گریه شدی نقلست چون آنحضرت در نماز شدی آواز از غیب آمدی که عثمان من
نماز ترا پسندیدم وقبول کردم هرچه میخواهی بخواه تا بدهمت چون از نماز فارغ شدی گفتی الهی من از تو ترا
میخواهم آواز آمدی ای عثمان التماس تو قبول نمودم خاطر جمع دار یکبار هرچه خواهی بخواه تا آن نیز
بدهم گفتی الهی گناهگاران امت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بامید مرا آواز آمد سے
کہ تنی ہزار گناہگاران امت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم را بتو بخشیدم حضرت خواجه بعد هر نماز
همین دعا کردی وهر بار همین جواب شنیدی خدائی عزوجل دانا وعلیم بدوست که چه مقدار
گناهگاران امت حضرت محمد مصطفی صلے الله علیه وآله وسلم بدعائی آنحضرت بخشیده شدند از آن
جهت این مرید خاکروب درگاه عرش اشتباه نیز امید آن دارد که آمرزیده گردد بفضل الله تعالے
جلشانه نقلست که چون بالهام ربانی آنحضرت بخدمت خواجه حاجی شریف رسیده سر در پای مبارکش
افگنده وگفت بنده عثمان میخواهد که در سلک بندگان در آید حضرت شیخ لطف بے نهایت فرمود
پس کلاه چهار ترکی بر سر آن جناب گذاشت ودست بیعت داد ومقراض بر سر مبارکش راند وفرمود
ای عثمان کلاه چهار ترکی بر سر نهادی باید که اول دنیا ترک کنی وبا اهل دنیا نمیزی واز ایشان
پرهیز نمائی دوم هوا وحرص نیز ترک سازی سوم هرچه نفس خواهد بر عکس او کنی چهارم شبها خواب
نکنی وبذکر خدائی عزوجل مشغول باشے اما پیران نافرموده اند هر که کلاه چهار ترکے بر سر
نهد دل از ماسوا الله بردارد وهرچه دون حق ست آنرا در کند که حضرت خواجه عالم محبوب

کونین سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم چون این کلاہ بسر نہاد فقر و فنا اختیار کردند و بعد از آن حضرت مرتضی کرم اللہ وجہہ پوشیدہ و آن شیر میدان فنا نیز بکمال فقر و فنا اختیار کردند پس پیران ما متابعت ایشان کردند تو نیز پیرو ایشان باش تا در حشر شرمندہ نشوی و ہمہ کس را از خود بہتر دانی و از تواضع با خلق پیش آئی تا بمقام درویشان رسی و ہر کہ چنین نکند لائق این خرقہ نبود بلکہ خرقہ پوشیدنش حرام است و قاطع طریق ست و پیران از و نیز بیزار باشند حضرت خواجہ مواعظ قبول کرد و در ریاضت جہد بلیغ کرد و بعد سہ سال خلافت و اسم اعظم کہ از پیران سینہ بسینہ رسیدہ بود عنایت فرمود فی الحال علم صوری و باطنی گشادہ گشت **نقلست** چون آنحضرت خرقہ از حضرت پیر خود یافت بمرتبہ اعلی رسید از خدمت پیر خود رخصت یافتہ در اقصای ملک سیاحی بسیار ساخت و خلق را رہبری نمود و بسیار و بے شمار خلفا را کامل و اکمل گردانید و ہزارہا در اسلام آورد مناقب و فضائل حضرت ایشان بسیار ست دو یکی کتب ہائے یافتہ شود لیکن مختصر گردانیدم **نقلست** از سلطان العارفین خواجہ معین الدین ہند البنی کہ فرمود مرا ہمسایہ بود از مریدان حضرت پیر ما او وفات یافت من بر بر جنازہ او میرفتم چون او را در گور نہادند مردم کہ برائے جنازہ رفتہ بودند برگشتند من ساعتے بر قبرش نشستہ ماندم و مشغول شدم کہ فرشتگان عذاب در رسیدند از دین حضرت پیر ما حاضر شد فرمود کہ این شخص از مریدان ست دست از عذاب او باز دارید فرشتگان از فرمودہ خواجہ برگشتہ رفتند و در لمحہ باز آمدہ عرض نمودند کہ از رب العزت فرمان میشود کہ این مرید بر خلاف تو بودہ است حضرت خواجہ فرمود آری ہر چند ہر چند بر خلاف من بودہ و لیکن دست بدامان زدہ بود از دین فرمان در رسید کہ ای فرشتگان دست عذاب از مرید خواجہ عثمان باز دارید کہ من او را بدوستے او بخشیدم پس آمرزیدہ شد امید از کرم عمیم رب المعبود چنانست کہ این مرید بی استطاعت و گنہگار بے سرانجام نیز بصدقہ آن حضرت از عذاب گور ایمن گردد و عاقبت نجات یابد تا ایمان سلامت بردن یارب العالمین **نقلست** از سلطان العارفین خواجہ معین الدین حسن کہ وقتی برابر پیر دستگیر

خواجه عثمان هارونی و در سفر بودم روزی بکنار دجله رسیدیم که در آنوقت کشتی حاضر نبود حضرت پیر دستگیر مرا فرمود چشم پوش کن فرمان بجا آوردم باز فرمود چشم بکشا کشادم خود را و خواجه را بکنار آنسوی دیدم زمین بهم نوردم فضایل کمالات حضرت ایشان از حد بسیار ست لیکن در اینجا مختصر کردم **نقلست** که آنحضرت چهار خلیفه اکمل داشت حضرت پیر دستگیر مقتدای الوری هند النبی خواجه معین الدین حسن سنجری و شیخ نجم الدین صغری و شیخ سعدی سنگوچی و شیخ محمد ترک قدس الله اسرارهم **نقلست** که آنحضرت پنجم ماه شوال سنه حق پوست و مزار شریف در مکه معظمه بست ثلث و ثلثین و ستمائة ذکر دیگر در بیان سلطان العارفین حضرت خواجه هندالولی و هند النبی پادشاه ولایت هندستان دین متین خواجه معین الدین حسن سنجری قدس الله تعالی سره که کرامت و ریاضت بمعروف و بصحیح اوصاف کمال موصوف بود و خرقه فقر و خلافت از امام الاولیا حضرت خواجه عثمان هارونی پوشید **نقلست** از کتاب سیر العارفین تصنیف مولانا امیر حمال دهلوی **غزل** آن شهنشاهی که جان مجموعه ذات او بیزوال ** صفات او بیزوال ** خسرو ملک فنا بی تخت و تاج ** از خود و از غیر خود بی احتیاج ** غرقه بحر غنی از صدق و صفا ** از خودی بیگانه با خود آشنا ** کرده مرغ زاویه کمال ** بیضه افلاک را ** در زیر بال ** اختر برج سپهر لم یزل ** گوهر درج کمال بی بدل ** آن معین الدین ملت بنظیر ** فارغ از دنیا بلکه از دین امیر ** در ثنای او جمال را چه حد ** فیض او باید که فرماید مدد ** آن گوهر معدن تحقیق و آن لولوی لجه تصدیق آن نیتر انوار معرفت و آن عرعر گلزار مشیخت آن سرور سرمد خواجه راستین حضرت معین الدین محمد قدس الله سره العزیز در مشایخ کبار مشهور و معروف و ظاهر ساننده نبائے اسلام در دیار هندست تولد ایشان در سجستان ست و نشو و نمائے در خراسان پدر بزرگوار او خواجه غیاث الدین حسن سنجری ابن سید حسین احمد بن سید طاهر بن سید عبد العزیز بن سید ابراهیم بن امام مهدی بن امام حسن عسکری بن امام تقی بن امام موسی رضا بن امام موسی کاظم بن امام جعفر صادق بن امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امیر المومنین امام حسین شهید کربلا ابن حضرت امیر المومنین علی ابی طالب کرم الله وجهه هم النبی صلی الله علیه وسلم بشانزده واسطه میرسد چون خواجه غیاث الدین پدر بزرگوارش وفات یافت و از تنگنائی

سفلی بفضای علوی بشتافت حضرت خواجه معین الدین پانزده ساله بود در ملک ایشان باغی از اشجار
والد بود و بدان تفقد حال خود مینمود یکروز حضرت در باغ سیر میفرمود ناگاه مجذوبی که او را ابراهیم
قندزی میگفتند ناگاه بباغ ایشان آمد دید که درویش ابراهیم قندزی مے آید بدو دیدند و خویش
بوسید و زیر درختے بنشاندند و خوشه انگور پیش او بیاوردند و خود بدزانوئی ادب متوجه او
بنشست ابراهیم پاره گنجاره از بغل کشیده بدندان خود بشکافید و از دهن خود کشیده بدست
خود بدهان خواجه انداخت بمجرد خوردن گنجاره نوری در باطن او لامع گشت و دل از املاک
خانه و دنیاوی علائق سرد شد بعد دو سه روز اسباب و املاک بفروخت و نصیب درویشان
کرد و خود مسافر گشت مدتی در سمرقند و بخاره ماند و حفظ قرآن نمود و علم ظاهری تمام
بخواند و از بخاره نیز بجانب عراق و عزیمت نمود چون بقصبه هارون که از نواحی نیشاپور
ست رسید حضرت شیخ المشایخ عثمان هارونی را دریافت همانوقت سر بر زمین آورده بخدمت
ایشان شرف گردید و مدتها کمر بخدمتگاری آنحضرت بسته در سفر و حضر حق خدمت و مجاهده
و ریاضت بلیغ نمود چون کار ایشان تمام رسید از حضرت خواجه عثمان هارونی رخصت یافته ببغداد
آمد و از انجا در قصبه سنجار آمد در آن زمان حضرت شیخ نجم الدین کبری در آن جا بود او را
دریافت موازنه دو نیم ماه در آنجا بود و از آنجا در قصبه جیلان آمد و حضرت شیخ محی الدین
عبد القادر جیلانی قدس الله سره العزیز را دریافت و باهم حضرات هم صحبت داشتند و مجره که در آنجا
میبودند هنوز در آنجا قایم ست پنجاه و هفت روز در آنجا ماندند و بسیار نعمت و حظوظ از صحبت
یکدیگر حاصل نمودند و حضرت شیخ محی الدین عبد القادر جیلانی فرزند خواجه حسین الدین به قرابت بخانه زاد
یکدیگر اند **نقلست** که چون خواجه معین الدین برای ملاقات برادر خود حضرت مجذوب
سبحان آمدند حضرت ایشان بنابر ضیافت فرمود حضرت خواجه فرمود که ضیافت پند که حضور
میدانند که سماع نست و در آنجا از حکم عالمان ممنوع شده بود حضرت جناب والا فرمود که
برادرم اینجا اینچنین امر محالست که نه قوالان و نه آلات هیچ چیز ساخته سماع

درین مکان نمی یابم حضرت خواجه فرمود ضیافت من همانست بعضی گویند که آلات شکسته یافتند
خواجه فرمود در حجره بدارید و بعضی روایات که خواجه فرمود دروازه حجره را ببندید چون در حجره ببندکردند
آواز سماع از غیب جاری شد و حضرت خواجه را وجد و سکر و فنا حاصل گردید و غوغا در شهر افتاد که شخصی
آمده در مکان حضرت شیخ عبدالقادر سماع اظهار ساخته جمله عالمان شهر نزد پادشاه عصر رفتند او گفت حسب الحکم
شریعت رفته بکنید چون عالمان جمع گشته بدر سرای آمدند چه بینند که خباب صلی محبوب کبریا بدروازه استاده اند
عالمان گفتند کراین کدام کس ست که درینجا فتنه و فساد و بدعت اظهار ساخته با و مقابله خواهیم کرد حضرت
ایشان را منع نمود که فتح نیابید بطریق انکار نزدا و مروید چون عالمان نزد خواجه رفتند و بیک نگاه همه
بیهوش شده تواجد میساختند چون بهوش باز آمدند همه از کرده خود و انکار تائب گشته مرید شدند و آمد
زان زمان فیض نشان جناب محبوب سبحان فرزند دلبند خود حضرت سید عبدالوهاب را نزد خود طلبیده گفت
خواجه معین الدین نعمت حاصل کنید که وقت نزول رحمت ست اندران زمان سید عبدالوهاب قدم
خدمت حضرت خواجه آمده آداب بجا آورده بدراست بنشست و طالب نعمت باطنی
و وصول حق گشت حضرت خواجه فرمود برخور و از من شما هم سماع شنوید که در عبادت چهل
سال آنچنان وصول حق حاصل نشود و در سلسله و خاندان چشت ما که در لحظه و لمحه سماع
حاصل شود مبارک باد شما را سماع و در عاد و توجه قلبی درباره حضرت سید عبدالوهاب
نمودند از انروز در طریقه ایشان سنت گشت و در سلسله حضرات ایشان همه مجلسهائی
و سماع بسیار شنوند و در استغراق میباشند و حجره متبرکه حضرت خواجه معین الدین در آنجا
ست و درویش چین در آنجا رفت من هم زیارت نموده و دو گانه گذارده حضرت خواجه بعد در قید
محبت شیخ محی الدین عبدالقادر جیلانی قدس الله سره العزیز در بغداد آمدند حضرت شیخ ضیاء الدین
قدس سره پیر شیخ شهاب الدین سهروردی را یافتند مدتی از صحبت ایشان مخظوظ گشتند و آن
زمان شیخ اوحد الدین کرمانی در ابتدائی سلوک در بغداد بودند و شیخ حسام الدین جلبی که
خلیفه بزرگ مولانا جلال الدین رومست منقولست که اوحد الدین کرمانی خرقه خلافت از حضرت

خواجہ معین الدین دارد و حضرت شیخ شہاب الدین عمر سہروردی قدس سرہ نیز در ابتدائے حال بصحبت آن
صاحب سعید مدت دہم نقل ست از شیخ حسام الدین حلبی رحمۃ اللہ علیہ حضرت خواجہ معین الدین از بغداد
بہمدان آمدند شیخ یوسف ہمدانی را دریافتند از انجا بجانب تبریز متوجہ گشت حضرت شیخ ابو سعید تبریزی
کہ پیر جلال الدین تبریزی بود دریافتند و او شیخ بزرگ و عالی ہمت و مجرد و متوکل بوده است چنانچہ
از حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین منقول ست کہ شیخ ابو سعید را ہفتاد مرید کامل بود چنانچہ شیخ جلال الدین
تبریزی بوده اند **نقلست** از حضرت خواجہ مؤید الدین گنج شکر کہ ایشان روایت از پیر خود خواجہ قطب الدین
بختیار اوشی کردند کہ ملک الشیوخ خواجہ معین الدین را عجب ریاضتے و مجاہدہ بود کہ بعد از ہفت روز بمقدار
پنج مثقال بودی و بآب تر ساختہ افطار فرمودے **نقلست** از سلطان المشایخ محبوب الٰہی
خواجہ نظام الدین محمد بدائونی کہ پوشش حضرت دوتائی بودی بخته دوده بغل بند اگر جائے پارہ شدی
لتہ تائے پاک از ہر نوع کہ میسر شدے بران پیوند کردی چون با صفہان رسید حضرت شیخ محمد اصفہانی
را دریافت در آن زمان آن مشایخ کبار بود حضرت قطب الدین اوشی کہ اوش قصبہ ایست
از ماوراء النہر میخواستند کہ مرید شیخ محمود شوند یکبار یک حضرت خواجہ معین الدین در آنجا
رسیدند چون خواجہ قطب الدین ایشان را دریافت فوراً گرفتار دام محبت ایشان گردید
و مرید شد و آنحضرت از دوتائے بخواجہ قطب الدین عطا فرمود و خواجہ قطب آن دوتائی خرقہ
خواجگان چشت کہ از حضرت رسالت پناہ و علی المرتضی باین خاندان عظام سینہ بسینہ آمدہ بود
بحضرت بابا فرید الدین عطا فرمود بوقت رحلت بقاضی حمید الدین ناگوری مشہور ست بدو سپردند
و بابا فرید در رانسی بودند چنانچہ خواجہ نظام الدین در فوائد الفواد آورده کہ آن دوتائی مرقع را
دیدم شاید اخر لامر بہم بدیشان رسیده بود واللہ اعلم **نقلست** کہ حضرت خواجہ معین الدین خرقہ
یافت پنجاہ و دو سالہ بود و مشغولے عظیم داشت زیرا کہ تنہا مسافرت کردی و ہر جا کہ رسیدی
بیشتر در گورستان مے بودے و ہر روز دو ختم کلام اللہ مدام کردی ہر جا کہ
اندک شہرت یافتے با کسے از احوال او مطلع گشتے از آنجا مسافر شدے کہ کسے واقف

نگشتے چنانچہ حضرت خواجہ عثمان قدس سرہ بارہا بر زبان مبارک راندی کہ معین الدین ما محبوب اللہ دست ما را
از بریدی او تا غر میباشد و حضرت خواجہ عثمان را بایشان محبتی عظیم بود چون رخصت و خلافت یافتہ
از آنجا رخصت طرف بغداد گشتند بعد چند روز از فرط محبت در طلب ایشان خواجہ عثمان از مقام خود تحمل
فرمودند بعد چند روز در مقامی میرسند کہ در آن زمین منہان ساکن بودند و آتشکدہ ساختہ و انوختہ بودند بالای
او گنبدی خشتے برآورده ہر روز مواظبت بسیت عراہ ہیزم مہیا و بودی و در وی انداختند چون حضرت
شیخ مذکور در آنجا رسید دو تراز قصبہ زیر درختی نزول فرمودند حضرت خواجہ عثمان ہاروئی خادمی داشتند
فخر دین نام او را فرستادند کہ پارہ از آتش بیارد تا ایشان برای افطار مہیا سازند خادم مذکور بدان موضع
رسیده پارہ از آتش از آن آتشکدہ طلب نمود آنجا منہان بسیار بودند نیز آتشکدہ آمدن ندادند و
خادم مذکور صورتحال بحضرت شیخ باز نمود حضرت خواجہ وضو ساختہ و گانہ ادا نمود و بجانب آتشکدہ
متوجہ شدند چون نزدیک رسیدند دیدند کہ منہی پیر بر تختہ چوبین نشستہ متوجہ آتشکدہ و پرستش مینمود و
پسری موازی ہفت سالہ در کنارش بود آن منہ را مخاطب ناملود چون شیخ در آنجا رسیدند از منہ
مذکور پرسیدند کہ این آتش برای چہ پرستید و چہ فایدہ دارد و چرا خدائی پرستید کہ آتش مخلوق اوست
منہ جواب داد کہ در دین ما آتش را وجودی عظیم ست چرا نہ پرستیم حضرت شیخ فرمود کہ چندین عمر آتش را
کہ بشتے آب معدوم گردد بصدق دل می پرستی میباید کہ دست بایی در روئی انداز دی و او نہ
سوزد منہ جواب داد کہ کار و خاصیت آن سوختن ست کرا یارائی آن باشد کہ نزدیکش رود حضرت
شیخ جواب او و طفلی را کہ در کنارش بود بخود کشید و بسوی آتش رو دید چنانچہ فریاد و فغان از
منہان برآمده خواجہ بسم اللہ الرحمن الرحیم گفت و آیت قلنا یا نار کونی بردا و سلاما علی ابرهیم
خواند و در آتشکدہ قوم نہاد و مقدار چہار ساعت نجوم در وی ماند چنانچہ ہیچ اثرے حضرت را
و دوم نرسیده چون از آتشکدہ سلامت بمعہ کودک بیرون آمدند ایشان از کودک پرسیدند کہ چہ
دیدی کودک گفت من در آنجا در باغستان تفرج میکردم و سیر گلہا میکردم من در قدم حضرت خواجہ
عثمان ہارونی چون این معائنہ دیدند یکبارگی ہمہ اسلام آوردند حضرت در آن چند مدت اقامت فرمود آن

منتشر را کہ پیرایشان بود تربیت نمود و خرقہ خلافت عطا فرمود نام شیخ عبد اللہ نہاد چنانچہ شیخ عبد اللہ مذکور
یکی از اولیای گشت و آن طفل را کہ در آتشکدہ ہمراہ برده بود ابراہیم نام نہاد و افیز از اہل ولایت شد و آن آتشکدہ را
بنیاد عنتد مقبرہ شیخ عبد اللہ و شیخ ابراہیم در آنجاست بسے گورستان مبرک عظیم الشان بر آنجاست چنانچہ این
حقیر در آنجا رسیده و مقدار دو ہفتہ آنجا بوده و شبی فیض از روح ایشان بر بوده و ازان روز تحقیق نمود کہ حضرت
خواجہ عثمان دو نیم سال در آن موضع ساکن مانده چنانچہ آن حجره و خانقاه ایشان موجودست و حضرت خواجہ معین الدین رحمۃ
از تبریز بطرف منہاج خرقان آمدند و حضرت ابو الحسن خرقانی رحمۃ اللہ علیہ ہمدران سال رحلت فرمودند و حضرت
شیخ ابو الخیر در منہاج بود او را دریافت چنین گویند کہ شیخ موازی نوده سال در آن نواحی ماندند و ازانجا در استرآباد
آمد و حضرت ناصر الدین استرآبادی را دریافت و او شیخی عظیم القدر کامل الذات بود صد و ہفتاد سال عمر داشت
حضرت شیخ ابو الحسن خرقانی و حضرت شیخ ابو سعید ابو الخیر صحبت حضرت ناصر الدین استرآبادی دریافته
بودند و بمجالست و موانست شیخ مذکور تشرف مینمودند و حضرت شیخ ناصر الدین را بدو واسطہ پیوندها حضرت
سلطان العارفین شیخ طیفور بایزید بسطامی قدس سره بود چنانچہ این داعی نیز بزیارت آن شیخ رضوان
اللہ علیہ رسیده و رخ رز و بخاک آستانہ ایشان مالیده است بعد دریافت صحبت حضرت ناصر الدین حضرت
خواجہ معین الدین قدس سره از استرآباد بطرف ہری متوجہ شدند مدتی در آن نواحی ماندند و حضرت ایشان را
عادت بود در یک مکان قرار کم مینمود و اکثر در مکان شیخ عبد اللہ انصاری قدس سره شب می آسودند
روزانہ در سیر بود غیر از یک درویش در خدمت ایشان ملازم نبود و اغلب نماز فجر بوضوی عشا میگذاردند
چون بہرات رسیدند شہرت بسیار شد و خلق خدا بیکبارگی متوجہ او گشت در سبزوار آمد آنجا حاکمے بود محمد یادگار نام
او مردی درشت مزاج و کثر طبع و فاسق و در رفض مشہور و مذمت اصحاب رسول صلی اللہ علیہ وسلم
کردی و ہرکہ با او ابو بکر و عمر و عثمان رضی اللہ عنہم نام یافتے ایذا و تبع رسانیدی و در صدد تلف او شدی او را در
حوالی شہر باغے بود و در آنجا حوض مروج و عمارتی مکلف ساخته بود چون در آنجا آمدی بشراب و انواع عشق
مشغول شدی و حضرت خواجہ معین الدین قدس سره چون بسبزوار رسیدند اول اعتنا بہم در آن محفل نمود
و در وقت ادائی فریضہ و تلاوت قرآن مشغول گشت قضارا ہمان روز یادگار محمد متوجہ آن باغ

گشت درویشی که همراه حضرت خواجه معین الدین بود بحضرت عرض نمود که فراشان امیر در باغ رسیدند
و او هم در پس می آید و مردی زشت خوی ست مصلحت است که ازین باغ بدر آیند حضرت خواجه بگفته او
ملتفت نشدند و او را فرمودند در سایه سروی که قریب او بود بستر بیندازد و درین میان فراشان یادگار محمد
رسیدند و خلیچه خاص او بخار حوض گسترانیدند از عظمت و درشت خواجه را زهره آنجا منع متوانستند کرد درین
میان یادگار محمد رسید حضرت خواجه از جای خود بجنبید چون نظر او بحضرت خواجه افتاد لرزه در اندامش افتاد و رنگ
رویش دگرگون گشت عظمت و شوکت حضرت شیخ در همه مصاحبان و نزدیکان او درشت در افزود و لرزان
و ترسان خلیچه را انداخت و مقابل ایشان دست بسته ایستاد حضرت شیخ بجانب وی نظرے به تیزی
دید در طرفة العین بحالت شده از پائی افتاد و چون حاضران مجلس این معائنه دیدند سر بزمین
نهادند حضرت شیخ درویش خود را فرمود که قدرے آب از حوض گیرد و بر رویش بزند درویش مذکور
همچنان کرد بعد زمانی یادگار محمد بهوش آمد سر بزمین نهاد و حضرت شیخ بانگ بلند فرمود که توبه کردی
او بعجز تمام جواب داد که توبه کردم باز شیخ فرمود عقیده زشت که داشتی از آن درگذشتی گفت والله بالله
ثم بالله گذشتم معلوم نیست که او در حالتی چه دید که بیکبارگی تر سید و هم بهوش گشت بعد ازان حضرت
شیخ المشائخ فرمود که وضو کن و دو گانه شکرانه توبه ادا نما او همچنان کرد و سر در قدم شیخ نهاد و
دست بار آورد داد مرید گشت و تمام مصاحبان او تائب شدند و هر اسباب و املاک که داشت در راه
خدا تعالی تصرف روبروی خواجه نمود و حضرت فرمود هم خصمان را که بر ایشان ظلم و تعدی کرده بودی
خشنود ساز هر چه از کسے بعقب گرفته بود و او یادگار همچنان کرد و تمام کنیزک و غلام را آزاد
کرد و دوزن داشت هر دو را مطلقه ساخت و دل و جان بمحبت و مودت در اعتقاد و اتحاد
حضرت شیخ دریافت و یکے از دو اسلان حق گشت این حکایت از مولانا محمد نخشبی که
یکے از بزرگان سبزوار است و اصلاح و تقوی مشهور ست ازو استماع یافته و این فقیر
آنجا رفته از شهر هری بسبزوار رفته و حضرت خواجه زر سبزواری بحصار شادمان آمد محمد
نور الدین یادگار نیز برابر ایشان بود او را هم در آن مقام تعین نمودند چنانچه مزار یادگار محمد

محمد نور الله مضجعهم و حصار شاد مانت و از آنجا بر بلخ آمد و در مقام حضرت امام خضرویه قدس سره چند ماه
اقامت فرمودند و مولانا ضیاء الدین بلخی در آنجا بود ضیاء الدین مگفت هرگز بر علم تصوف اعتقاد و اعتماد نبود چنانچه
بارها شاگردان خود را گفتی که علم تصوف بی سود است و اصلا بقوم اهل تصوف و تعرف اعتقاد نکردی و در حق
ایشان اعتقاد نکردی و سخن نیکو شنیدم بزبان اندی او را در نواحی بلخ و بیهق بعد از آنجا مدرسه و بانی و هشت
بیشتر دران موضع بودی و سبق حکمت گفتی حضرت زبدة المشائخ معین الدین را یکبار و دسته تیر و کمان و چقق
و نکدانی هم الجا بودی که خادمش بخود داشتی و گاهی که برای افطار حاجت بودی شکار ساخته بطعام
بی شبهه افطار نمودی ناگهانی حضرت ایشان را بدان موضع که مولانا ضیاء الدین حکیم بود گذر افتاد و در آنروز
کلنگی بتیر شکار کرده بود و خواستند که آنرا کباب بی ساخته بکار برند در شیب درختی جلوس فرمودند و خادم را
اشارت فرمود که آتش آورد و کباب مهیا سازد خود بوضو گانه مشغول شد ناگهانی مولانا ضیاء الدین حکیم را
هم بدان طرف گذر افتاد دید که درویش نماز مشغول است و خادمش کباب کلنگی میسازد مولانا مذکور گرسنه بود خواست
که زمانی زیر آن درخت که حضرت زبدة المشائخ مشغول بوده نشیند و از آن کباب لقمه چند بچشد بعد
ازان آمده سلام کرد نشاط بجا آورد و نزدیک ایشان بنشست حضرت خواجه بسم الله الرحمن الرحیم فرمودند و
رانی آن کلنگ جدا ساخته پیش مولانا ضیاء الدین حکیم نهادند و ران دیگر پاره گوشت خود تناول فرمودند
مولانا ضیاء الدین حکیم چون از آن کباب لقمه برداشت و بکار برد در دین بینیا و کذ نگاه ظلمت فلسفیات قرار
یافته بود بخوردن آن لقمه کلی بفرو ریخت و بر جای آن ظلمت طلعت انوار اسرار معرفت پیدا گشت چنانچه
مولانا مذکور را بظهور آن نور چنین از وجود باقی نماند بعد ازان حضرت زبدة المشائخ اندکی از پس خرد و
خود در پیش انداخت مولانا را از آن حال بهوش آورد مولانا مظهر الدین معروف بلجی مسموعست که چون مولانا
ضیاء الدین را طلعت انوار اسرار وحدت بحصول پیوست تمام کتابخانه فلسفیات را در آب انداخت
و خود را از اسباب دنیاوی مجرد ساخت و مرید ایشان گشت تمام شاگردان او نیز بشرف
بیعت زبدة المشائخ مشرف شدند مولانا مذکور را هم بدان خلافت داده مقرر نمود خود بطرف
بخارا بجانب غزنین فرمود حضرت شمس العارفین عبد الواحد قدس سره که پیر حضرت نظام الدین ابو المؤید

ابتیان ملاقات کرده جزم برای زیارت حرمین شریفین کرده بعد از زیارت کعبه الله بزیارت مدینه
مبارک رفته قبر نبوی آنحضرت حاصل نموده و در حرم بماند روزی خلیفه روضه متبرکه را از اندرون الهام شد که
معین الدین را بیابان خلیفه در حرم آمد معین الدین آواز داد آنجا در حرم شریف چند کس معین الدین
در آنحال جمع بودند همه آواز داد خلیفه واپس رفته عرض پرداند روضه جناب سرور عالم صلی الله علیه وسلم
شد از اندرون ندا آمد که معین الدین چشتی الحسینی الحسینی السنجری را بیارا و رفته همان طور آواز داد که
از صفای این کلام حضرت خواجه صلواة گویان اندرون روضه مبارک شتافت و آداب بجا آورده
خاص بزیارت سرور عالم صلی الله علیه وسلم مشرف شدند آواز آمد که بحکم خدای جلشانه ولایت هندوستان
را بتو سپردیم و پادشاه هند گردانیدیم و در اجمیر قیام تا قیامت قرار گاه شما و اولاد شما خواهد شد فیض
اسلام بطفیل تو آن ملک را حاصل شود و مغفرت خواهد یافت و در آنجا دفن شما میشود حضرت خواجه
متحیر شدند که اجمیر کجاست پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم یک انار در دست خواجه داد که در بن انار
سیر صفت اقلیم ظاهری و باطنی که از بعد تو در سلسله تو ظاهر شوند خواهی کرد چون حضرت خواجه آن انار
را نگاه کرد در هر چهار جناب ذات مقدس و ارواح حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه وسلم
منجلی و موسس بود همان شد و آورا داسمار دره نام کرد در سلسله چشتیه رحمهم الله ظاهر است عطا شد
کرامتی و فیض دنیاوی امورات اکسیر اعظم است از آنجا تعظیم بجا آورده و شکرانه بدرگاه صمدیت
بجا آورده بهچل تن همراهیان عازم ولایت هندوستان گشتند چون در لاهور آمد شیخ المشایخ
حضرت پیر علی هجویری قدس سره وفات یافته بود بر مزار شریف الیشام چند روز قیام نمودند حضرت
شیخ حسین زنجانی که پیر حضرت سعد الدین حمویه است ملاقات نمودند و باهم اتحاد و محبتی عظیم
واقع شد گرهم در آن ایام سلطان معز الدین محمد دهلی را فتح کرده و سلطان قطب الدین
ایبک را داد و او را در دهلی گذاشته خود بطرف غزنی روانه شد و را شنار راه برحمت
حق پیوست از آنجا خواجه صاحب متوجه حضرت دهلی گشتند و قطب الدین ایبک هم واپس گشت
در آن ایام دهلی در تصرف راجه پرتهی راج غرف پتهورا بود . نام پتهورا در علم نجوم و

مرد جادو و شیره عقار شعبده باز خبرهای ماضی و مستقبل بطور اندراج میگفت چنانچه دو اند سال
قبل از آمدن خواجه مشهود را گفته بود که شخصی چنین پیدا خواهد گردید سبب او در ملک و دولت تو زوال
خواهد شد و بر کاغذی شبیه خواجه هم کشیده داده بود و مشهود را تقل آن شبیه بنا ملازمان ملک تقسیم کرده که کسیکه
مشهد باین شبیه بشد و در حضور حاضر سازند لهذا هر روز کسیکه از غیر ملک می آمد آن شبیه را بشکل او
برابر کردند در سیر العارفین مرقوم است که سراد نگاشته و قتیکه خواجه رحمة الله علیه از لاهور بدهلی
تشریف آورند در آن زمان مسلمانان دهلی بدین مسلمانان میگفتند خواجه بحض کمالیت خود با چهل تن پسران
کامل خویش در دهلی داخل گشتند و تا چند روز در آنجا رخت اقامت افگندند و هر روز اذان تکبیر آواز بلند
میگفتند در فوائد الفوائد نگاشته که هفت صد مرد سوای سید الدین دهلوی به هدایت خواجه اسلام
آوردند و از آنجا قصد اجمیر کردند چون بقصبه سمانه رسیدند اهل کاران مشهود را صورت حضرت خواجه
یافته بکمال تواضع و تکریم پیش آمدند و گفتند اگر مزاج مبارک باشد مکانی عمده و خوب برای اقامت خالی کنانیده شود
خواجه صاحب در جواب عرض پرداز بجناب سرور عالم صلی الله علیه وسلم شدند ازانحضرت ارشاد شد که ای
معین الدین برتو حلول الشان اعتماد منهای کردل آنها از دخاه فریب خالی نیست پس خواجه التماس شان قبول
نفرموده ارشاد حضرت صلی الله علیه وسلم بایشان خود اظهار ساخت و روانه اجمیر گشتند نقل است که
چون بانجا رسیدند خواستند زیر درختی سایه دار بنشینند پاسبانی گفت که در اینجا نشینید که این شتر خانه
سرکار است جواب دادند که بهتر ملک خدا تنگ نیست ازانجا بار فقای خویش آمده بر کنار حوض آناساگر
زیر درختی سایه دار قیام گزیدند و خادمان ماده گاوی ذبح کرده کباب پختند و برای وضو بعضی
بر حوض آناساگر و بعضی بر پنبیله رفتند دران ایام یک هزار بت خانه بر ساحل حوض مذکور بنا یافته بود
صدمن روغن تلخ هر روز در روشنی صرف میشد برهمنان آنجا از وضو
دادن آب منع کردند پس آنها با خواجه رحمة الله علیه گله کردند حضرت خادم را فرمود برود
از پنبیله چهار گل آب بیار چون چهار گل بآن حوض پنبیله انداخت تمامی حوض مانند
آناساگر ملکه آب چاههای شیرزنان و جانوران در آن شهر تمام خشک شد

نقلست که بت خانه بود بر ساحل تال انا ساگر و یک قریه برای خرچ وی مقرر کرده بود حضرت خواجه
در آنجا رفته از پرستش کنندگان پرسیدند که نام این بت چیست اوشان سادی و لیو بیان کردند خواجه
رحمة الله علیه فرمودند که از دیرتی شما این بما مے پرستید گاهی با شما هم کلام شده ست یا نه جملگان جواب
دادند که این سنگست کلام چرا کند فرمودند که اگر این صنم بحکم قادر ذوالجلال بسخن آید شما اسلام
خواهید آورد همگفتند که البته فرمودند خلاف واقع ست پس حضرت بجانب آن بت اشاره
فرمود که بحکم خدا نزدم بیا و کلام کن با ما هم او نزد خواجه حاضر شده تسلیم بجا آورد و اقرار وحدانیت
خداوند نمود خواجه سعدی نهاده ابریق با و داده برای آوردن آب حکم فرمود چون او ابریق در
آب افگند تمامی آب چشمه ها ئی و تیر چوانهائی خشک شد هنوز نصف پر شده بود که سعدی آمده
احوال اول تا آخر عرض نمود پس خادم را فرمودند آنچه ضرور باشد از بازار آورده بیارو بپرداز خود
به نماز مشغول معروف گشتند و برهمنان با حال خشک شدن آب و شیر زنان و نشسته ماندن بر زمین
شتران و سلمان شدن و در گفتگو آمدن سادی پتهورا را بیان کردند چون با دش شنید گفت ای
فرزند این همان کس ست که قبل دوازده سال با تو گفته بودم خبردار حتی المقدور تواضع و عجز پیش آئی
و سرکشی منمائی تا چندی سلطنت تو قائم ماند والا وقت اخیر سلطنت خود بدان او گفتن با دخود را
دور از کار دانسته وزیر خود اجیپال نام را که ساحر و جادو را معلن بود اطلاع داد او گفت که
اینهمه عجایب و غرایب از سحر و نظر بندیست باید که خود بر ولت همگی حشم و خدم عازم آنصوب شوید
من هم از پس می آیم پس پتهورا روانه آنطرف گردید و در دل خیال میکرد که چون آن فقیر هم بسیار
رنج و ایذا دهنم بجز این خیال نا مبنا گشت انگاه بنصیحت با دش با دآمد و از اندیشه نا صواب منفعل
شده توبه کرد و بمعذرت پیش گردید باز همان اراده فاسد بخود همان پیش آمد با دگریان
و نالان شد باز بینائی یافت همچنان هفت کرت چنین واقعه شد القصه بخدمت خواجه رسیده و از
طرف دیگر اجیپال هم با هفت صد شاگردهای آتشین دم و دیگر ارا پنصد چکر که خود بخود در هوا
می آمدند و هفت صد شاگردان بهاری همیشه آمده بر خادمان والا سحر و جادو کردن

آغاز نمودند خادمان بحال خواجه رحمة الله علیه عرضداشت کردند خواجه دایره مدور کرد و رفقای خود را
فرمود در دایره آئید اگر مرضی خداست ایشهر از سلاحها، و ضربهای خود رخمی و مضروب خواهند شد و شما
گزندی نخواهد رسید چون حضرت این گفت آنشهر چکپر بر لشکر اجیپال میفتاد و از صدمه آن بسیار از لشکریان
بروند و بسیار مجروح شدند الا اجیپال صحیح و سالم بود و آن همه اثر و آتش گردان او را خورش نگرفت بعد
خادمان با ارشاد شدکه ماران و کژدمان را در زمین مدفون کنید هر جا که مادند فن کردند شجره چون اول و از گیاهان
شجره هر نه هماندم سرسبز و شاداب نمودار شد حالا هم درخت مذکور در بعضی جاها موجود و خواص آنها انیست که
اگر بر مار گزیده یا کژدم آزار سائید و بنوشانند شفا حاصل شود و مردمان بهمانه این حالت متحیر و متعجب
شده و از تشنگی جان بلب آمده بودند ناگاه پیشهوا را گفتند ما دیاد آمد آخر الامر پیشهوا و اجیپال
هر دو دست بسته قریب دایره مذکور رفته زمین خدمت بوسیدند و عذر تقصیر کرده عرض نمودند که
شدت تشنگی ما و تمامی شهر قریب بهلاکت رسیده ایم آنچه کرده بودیم سزا یافتیم اکنون امیدوار ایم که نظر کرم
و عنایت بحال ما گنهگاران فرموده از سر خطای ما در گذرند ارشاد کرد برو ابریق بیار تا قدری
آب بر هم هر چند بزور تمام آن ابریق را برداشت بلکه تا قوت سحر و جادو هیچ تا مقدور خود کرد ابریق
از جا نجنبید ناچار لاچار شده بعجز تمام آمد حضرت فرمود که این ابریق مردان خداست اگر تو با همه
لشکر خود بردارید نتوانی برداشت من بعد با سعدی یا شد او رفت و ابریق برداشته پیش خواجه
نهاد ایشان قدری آب از ان ابریق وضو ساختند و بنماز ایستادند از ان هر دو چشمه و هر جا آب
و شیر روان شد که باعث راحت و آرام سکنه آنجا گردید و شتران هم چرین آغاز کردند
چون مردمان این کرامت خواجه معاینه نمودند با هم سرگوشی کردند و میگفتند که ما دانستیم که اجیپال
شخص کامل است صحیح نبود و بسیاری مسلمان شدند اجیپال دید که خلق باو عقیدت ورزید با خواجه
گفت که بفرمائید در رویشی تا کدام مقام و ستگاه دارید از من ارشاد شد که اول تو
آنچه حاصل کرده پیش آر بعد ازین هر چه دیدنی خواهد دید انشاء الله تعالی - پس اجیپال پوست
و پوست آهو افگند و حبس دم کرده بجست و بر آن پوست آهو بنشست و بالائے

آسمان پیران شد کفار را اعتقاد رفته بازآمد خواجه رحمة الله علیه اندر افتاد چشم گشاد و پرسید که جبرائیل کجا رفت همه دران عرض داشتند که بر آسمان پیر و دور نظر نمی آید پس حضرت به پایپوش مقدس اشاره فرمود هر دو پایپوش شریف سوی آسمان پران شدند و بالای سر جبرائیل رفته بر سرش زدن آغاز کردند او بسبب درد و ویلا کردن گرفت و آواز فریاد و الغیاث اجبرائیل همه حاضران شنیده متعجب گشتند چون بزمین آمد دیده بر پای عالی افتاد و آواز الامان بلند ساخت آنزمان حضرت خواجه رح بپایپوش اقدس منع فرمودند باز زدو کوب اوامان یافت جبرائیل گفت مرا کمالیکه حاصل بود ظاهر کردم و بسنمائی خود رسیدم اکنون آنچه کرامت و کمال جناب ست ظاهر سازند پس خواجه رحمة الله علیه در راقبه شدند و روح مبارک سمت عرش اعلی اوج گرا گردید جبرائیل چون این باجرا دید او هم راقبه کرد و در روش نیز پرواز کرد و تا آسمان اقل رفت و زیاده ازین طاقت پریدن در و نماند و روح مقدس آنحضرت از آن بالاتر پرواز کرد و انگاه روح جبرائیل بنهایت عجز فریاد برآورد که من طفیلی حضرت آمده ام اگر مرا از سیر علوی باز نمائدم باز پس نمی شدی حضرت ابا عجز و انکسار رحم آمد او را همراه گرفته تا عرش اعلی رسیدند در انجا جائیکه برای زیارت آمدند چون جبرائیل این باجرا دید متحیر و متعجب گشت و تا اینزمان نیز در میان جبرائیل فاصله باقی بود بعد ازین جبرائیل گفت یا سیدی خواجه نهاده التماس نمود که بنده هم تا اینجا را آگاه باشد و هر جائیکه قدم رنجه فرمائید همرکاب باشم خواجه التماس او را بشرف قبول داده همراه گرفته از عرش بالاتر قریب بمکان رسیدند و بلذات وحدت متلذذ شدند آنساعت جبرائیل گریان شد عرض کرد که یا محمد عالم خادم از زیارت محروم نداشته شود ارشاد شد که اکنون اگر ترا ازین اینجا آگاهی داده آید چه سود خواهی و مدحیر اکنظر و حوصله لایق آن نیست و حصول آن دولت چز اقرار کلمه لا الله الا الله محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم وصول نیست آن همان لحظه قبول نمود و حضرت خواجه بارواح مرتبه خویش روح جبرائیل را گرفته برعرش بردند و بیشت و دوزخ و عرش و کرسی و لوح و قلم گنانیده بشهر بیمر باز آمدند و مسلمان نمودند بسیاری از آن فرقه بدین انجمالت ایمان آوردند و چنین ها تحیر از سوی اینهمه دیدخواها بادو سه تو هم شرف دین اسلام مشرف شوا دانکار کرده رفت حضرت فرمودند اگر اسلام نمی آری باری گرفتار شکر

اسلام خواهی شد و گفت که پتهورا را زنده خواهم گرفت و از نگاه او را بجهنم خواهم یافت و اجیپال ملتمس شد که عرضی دارم اگر پذیرا شود فرموده آنچه در دل داری بزبان آر دست بسته عرض نمود که چنین آرزوست که تا قیام زنده مانم تا تلافی گناه نیکرا از ما سرزده کرده باشم حضرت بحضرت مجیب الدعوات بلتفات عرض و دعا فرمودند فوراً بشارت اجابت یافتند و اجیپال فرمودند که تمنای تو برآمد بعد ازان اجیپال و سعدی هر دو با حضرت عرض نمودند که حضرت اندرون شهر قیام نمایند حضرت قبول فرموده آن تجانه که در آنجا سعدی بود و از همه خانهای عمده بود آنجا خانقاه خانه و عبادت خانه و مسجدی و بادرچی خانه تعمیر کنانیدند و جائیکه در آن زمان بادرچی خانه و عبادت گاه بود اکنون گنبد روضه مبارک و آستانه متبرک است **نقلست** از تاریخهای احوال پتهورا یعنی پتهورا و معزالدین پادشاه شام و ایران که قبل ازین با پتهورا هفت بار جنگ کرده معزالدین هر بار شکست خورده هم در قید او فتاد بالعبد دادن نقد و اشیا خلاص گردید روز یکه بزبان معجز بیان حضرت گفت که پتهورا را زنده گرفتار فوج اسلام کردیم همانشب معزالدین خوابی دید و صبح آن بامداد وزرا را فرمود که امشب در واقعه دیده ام در بهشت سلطنت سرور عالم جمع گشته و یک شخص نورانی صورت بر تخت نشسته خادمی رستم گرفته پیش آن بزرگ برد او باو ارشاد فرمود که ترا سلطنت هند عطا کردم و راجه پتهورا را از سلطنت معزول حضار مجلس متفق اللفظ بتعبیر خواب فتح هندوستان گفتند و مبارکباد دادند سلطان بتعجیل عجیل فوج آراسته کرده بسمت هندوستان عازم گردید و لاهور را فتح کرده و بر اکثر دیگر ملک هند قابض شده و فتنه‌ائی سرخد و فتح ساخته من بعد سر هند فتح کرده لشکری عظیم بر راجه پتهورا فرستاد چون لشکر او بر اجمیر رسید راجه با مقابل شد و خود بادشاه یک لکهه و بست نه ازار سوار زره پوش همراه آورده بمقابله جنگ پتهورا را گرفتار ساخت اول بادشاه اهل اسلام که بر تخت هندوستان نشست همین بود با حکم خواجه صاحب و بعد ازین هم هر که بر تخت نشست بحکم خواجه بر تخت نشست **روایتی** دیگر چنین که معزالدین عرف شهاب الدین غوری بحکم خواجه بسمت دهلی مع افواج روان شد و شهر یکه در راه افتاد فتح نمود

وقتیکه بمقام تهانیسر رسید یکلکه و بیست هزار سوار همراه داشت در آنجا قیام کرد و سامان جنگ مهیا ساخت چون این خبر بتهور رسانیدند مع لشکر بسیار از قلعه تاراگذه روانه تهانیسر گردید و در آنجا بعد مقابله عظیم در سن پنج صد و شصت و هجری با بادشاه فتحیاب در آمد زنده گرفتار گردید راجه با بادشاه گفت که من ترا هفت بار از قید رها کردم تو مرا یکبار خلاص کن و انچه معین کنی همیشه او را خواهم نمود بادشاه جواب داد که آنچه گفتی راست ست الا تو از آداب سلطنت آگاه نیستی که عدو را گرفتار کردن و باز گذاشتن شرط سلطنت نیست تو که مرا رها کردی از آداب سلطنت واقف نبودی پس رها کردن دو باز مرتبه حزم و احتیاط و آئین حکمرانی و جهانداریست بتخت نشست و در هند باجرائی دین محمدی پرداخت و منکر را بیدریغ بتیغ ساخت بعد از آن بسیار تحفه و هدایا فرستاده و نیاز همراه گرفته بخدمت خواجه رحمته الله علیه قدمبوسی حاضر ساخت آنحضرت ارشاد آن خواب با و بیان نمود آن هم زمین خدمت بوسیده ارادت و نیاز بجا آورد و طلب دعا خیر شد حضرت فرمود که ظلم و فجور مکنی و دین را قائم بپا داری و خطابش بمعز الدین بمقطع تاراگذه فرمودند باقی احوال او متواریخها بسیارست **نقلست** که کمال حضرت خواجه چنان بود هر گاه بر روئی مبارکش افتادی همان زمان کلمه گفتی و مسلمان شدی اینهمه قوم هائی راجپوت وغیره که قدیمی باشنده ملک هندست حضرت خواجه مسلمان کرده و بعد از ان اولیا رائی که از سلسله ایشان وغیره در ملک هند آمدند قوم هائی را مسلمان کردند چندین قوم ها حضرت خواجه قطب الدین رحمته الله علیه و چندین قوم های حضرت شهنشاه بابا فرید الدین گنجشکر را مسلمان کرده اند که شمار آنها بی انتهاست **نقل** است که سلطنت ظاهری و باطنی ولایت هند تا حد غزلستان تحت تصرف خواجه صاحب ست هر که را خواهند داد و انتظام ولایت هندوستان تفویض وی گردیده شهری یا قصبه یا قریه نیست که در آنجا از مریدان سلسله وی نیست و حضرت مولانا مسعود غازی و حضرت بدیع الدین شاه مدار در وقایع حضرت

نوشته او که در هر زمانه یک شخصی از سلسله حضرت سجاده نشین میشود و صاحب ولایت او بر تمام هندوستان
سوائی مرتبان متصرف میباشد و روح پرفتوح خواجه رحمته الله علیه آمد و شد او میفرماید **نقلست** که چون
حضرت در اجمیر اقامت کردند سلطان قطب الدین ایبک سید السادات سید حسین مشهدی را در انجا مقام نیک
و جام بار و محلی گذاشته بود که غلبه کفار را دفع سازد سید مذکور دولت اقدم خدمت حضرت مستدام
ایشان را غنیمت شمرده بمشیری کفار آنجا را از برکت آثار آن زبده الاسرار بشرف ایمان مشرف شدند و باقیمانده ملیح
گشته فتوح بعید و دور بحضرت ایشان میفرستادند که هنوز کفار هم بدان نمط معتقد ند سالی می آیند و بر خاک
آستانه عظیم القدر آن چهره بر مشیخت می نهند و مبلغها بجا و دان وضه مطهره میدهند **نقلست** که چون حضرت
رونق افزود یاران هند گشتند گروه گروه در مراقبت جناب سرور عالم صلعم التماس مینمودند که حسب ارشاد والا بنده را بهند
فرستاده لیکن رجوع در اسلام کم است از روح پرفتوح سرور عالم صلی الله علیه وسلم فرمان شد که رفت مردمان
خواهند یا بچیز دیگر یاری حضرت خواجه عرض کرد که در سماع چون که سرود اکثر در ملک هند اظهار
کمال یافته روز روح جناب رسالتمآب حکم شد که شما هم بشنوید سماع را از آن روز اظهار مجلسای سماع در
خاندان چشت سنت سنیه لسنیه ظاهر گشت چون حضرت مجلس سماع در داوند زمان کفار از تصرف و
توجه زناد کفر شکسته اسلام اختیار نمودند و بشرف بیعت مشرف شده نعمت باطنی حاصل کردند تا
امروز در خاندان عالیه رکن اعظم که یک رکنی صلوات و دیگر رکنی سماع که برای صفای قلب اکسیر اعظم
ست بطفیل خواجه رحمته الله علیه ظاهر گشت **نقلست** در آن ایام که این فقیر بدولت زیارت
مرقد پر طهارت ایشان مشرف گشت از فرزندان حضرت خواجه صاحب سجاده شیخ المشایخ
سید شیخ بایزید بسطامی علیه لو د و او شیخی کلان و عظیم بوده ست سید شمس الدین ظاهر که صد و پنجاه
سال عمر داشت خرقه خلافت از حضرت شیخ المشایخ سید بایزید مذکور یافته بوده و مرید شده و باین
احقر العباد محبتی عظیم لو د از ایشان استماع ست که حضرت زبدة المشایخ خواجه معین الدین رحمته الله علیه
را در آخر عمر زایل واقع شد و فرزندان متولد گشتند فاما این حقیر چون بزیارت روضه متبرکه
حضرت خواجه مشرف گشت از تاریخهای و مجاوری لو د عظیم القدر مولانا مسعود قریب هشتاد سال عمر داشت

به ثبوت پیوسته که حضرت خواجه اول بار از اجمیر بدهلی رفت و باز آمد ایشان را تأهل واقع شد و آنچنان بود
که سید وجیه الدین محمد مشهدی که عم سید حسین مشهدی دارونهٔ خط اجمیر بود دختری داشت و کمال عفت
و عصمت با نوع بیوه میخواست که در حبالهٔ کسی بزرگزاده درآرد بهیچکس را در خور کمال و لایق حال نمیافت
که بدو پیوندی فرماید اکثر در تأمل تفکر میماند ناگاه شبی از شبها حضرت امام جعفر صادق رحمة الله علیه
را در خواب دید که میفرمایند فرزندم وجیه الدین اشارت از حضرت رسول صلی الله علیه وسلم چنین است
که دختر عفت نشان خود را با خواجه معین الدین چشتی بسپارد و در حبالهٔ او درآرد سید وجیه الدین
مذکور حسب الارشاد دختر خود را بحضرت ایشان نکاح کرد **نقلست** که حضرت ایشان را دو فرزند جوانمرد یکی بی بی
عصمت نسبت سید وجیه الدین محمد عم حقیقی حضرت میران سید حسین خنک سوار دوم بی بی امت الله نسبت را جه کرمان
خطاب داشت و اجمیر در حکومت او بود و بنظر اشرف آنحضرت گذرانید و بود و مسلمان شد **نقلست** که از بی بی
عصمت مذکور سه پسر متولد شدند یکی سید ابو سعید دوم سید حسام الدین سوخته سوم سید فخر الدین و از
بی بی امت الله دختری مسماة بی بی حافظ جمال بوجود آمد که ایشان در خانه رضی الدین بودکه از ان عفیفه
عقبی نماند دیگر ابو سعید مذکور که در عهد خوردگی وفات یافت و سید حسام الدین سوخته مذکور بمرتبه
ابدالان بود و خطاب سوخته باین سبب شده بود که در محبت حق سبحانه و تعالی از ریاضت و مجاهده خود را
گداخت که از ایشان عقبی نماند دیگر سید فخر الدین ستوده که اولاد ایشان در حضرت اجمیر اند گیصحضرت
شیخ خواجه حسین صاحب وسجاده و شیخ ابو الخیر ابنای سید معین الدین بن شیخ احمد بن شیخ نجم الدین
بن سید قیام الدین بن سید حسام الدین بن شیخ فخر الدین مذکور ابن حضرت ولی هند خواجه معین الدین
چشتی قدس سره خواجه حسین مذکور حضور و قائم از هر دو عمر شریف آنحضرت از نود سال زیاده رسیده و سید
شیخ ابو الخیر مرقوم را هشت پسر با سم شیخ معین و سید علم الدین و شیخ شهاب الدین و شیخ طاهر و شیخ شاه محمد
و شیخ ولی محمد و شیخ مودود و شیخ محمود از جمله پسران مذکور که کس اولاد ندارند سید محمود و سید مودود
و شیخ سید ماهو آنها که اولاد دارند انیست سید معین الدین که مرا یک پسر با سم شیخ مبارک و سید
علم الدین که اولاد آن شیخ عماد الدین و شیخ حسام الدین و شیخ ابو الفتح و شیخ محمد و شیخ زین العابدین بن شیخ شهاب الدین

و شیخ ابو الفتح مذکور که ویرا چهار پسر شیخ عبد الصمد و شیخ اچها و شیخ محی الدین و شیخ خون و شیخ شاه محمد و شیخ شاه محمد را دو پسر شیخ ابراهیم و شیخ عبد القدوس و شیخ ولی محمد مسطور را دو پسر شیخ سوهنده ها و ایشان در فتح پور جهونجنون که شیخ حسن و شیخ یوسف اند اولاد شیخ فخر الدین اند در اکبر آباد عرف آگره شیخ وجیه الدین ابن شیخ نصیر الدین بن شیخ عبد المومن از نسل خواجه جیو اند و باقی اولاد حضرت ایشان قریب بیست و یاران حضرت خواجه چونچتن بوده اند خواجه شمس الدین حلوائی و خواجه محمود گرم پیر و خواجه محمود خالیزبان و خواجه محمود بن کن کوزه پیر و خواجه علی ریگ ریز و خواجه یعقوب کندان آنچه نقل از بزرگان دین شنیده و دیده در قلم آورده و نقلهای کشف و کرامات و خوارق عادت حضرت از حد تجاوز دست و ستایش چون بود و هفتاد سال عمر رسیده شد و در ششم ماه رجب المرجب روز دوشنبه رحمة الله علیهم اجمعین در سن ثلث و ثلثین و سبعمائة بر حمت حق پیوست ۔

فصل دوم در بیان نسب و بعضی از احوال حضرت سید الاولیا خواجه قطب الدین قدس سره العزیز

ابن سید موسی بن کمال الدین احمد واشی بن سید محمد ابن احمد ابن سید اسحاق حسن ابن سید احمد معروف ابن سید احمد چشتی ابن سید ضیاء الدین ابن سید حسام الدین ابن سید رشید الدین ابن سید جعفر ابن امام اتقی بن امام موسی رضا بن امام علی موسی کاظم ابن امام محمد جعفر صادق بن امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امام حسین شهید دشت کربلا بن امیر المومنین علی ابن ابیطالب رضی الله عنه نقلست آن جمشید بهریه تجرد و آن خورشید توحید و تفرید انجم لامکانی آن کشته فخر تسلیم و رضا حضرت خواجه قطب الدین بختیار کاکی اوش قصبه ایست انا در النهر است چون حضرت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین متولد شد نصف شب گذشته بود که ستاره گردید و دران هنگام نور چنان ظاهر گشت که تمام خانه را فرا گرفت و روشنی پیدا شد آفتاب طلوع کرد پس پدر آنحضرت و سیده بی بی فرقه الله الله میگوید و مادرش حیران بماند و بیهوش شد و مخدومه خورد تا حضرت خواجه سر بر داشت و آن نور بتدریج آهسته آهسته کم شد آواز آمد این نور که دیدی سری بود از اسرار الهی که اکنون بدل فرزندت نهادیم بقول بختیار نام کرده بود ند بعد ندای الهی رسید که قطب الدین نام این را نشنوید بهمین نام مخاطب شدند

نقلست از مادر معظم آن حضرت که فرمود چون خواجه در شکم من بود وقت تهجد که برخاستی درون شکم من آواز ذکر الله تعالی استماع یافتمی چون آن حضرت یک نیم ساله شد پدر بزرگوارش ستیزه و نفاق یافته و مادر صالحه او را پرورش نیکو نمود چون چهار ساله و چهار ماه گشت بمکتب فرستادند **نقلست** که ایشان همسایه صالحی داشت والده مبارکش او را طلبیده و پاره حلوا بطیبتی نهاد و حضرت خواجه شتاب کرده برابر معلمی فرستاد تا گاه در راه پیرے دلپذیری روشن ضمیر دو چار شد برفرق نمود که این طفل را کجا میبری همسایه عرض نمود که این طفل از خاندان اهل فلاحست و از دودمان اهل فلاح پدر بزرگوارش از و گذاشته است مادری صالحه و کمال صلاحیت بمن منتی کرده که این طفل را بمکتبی ببرم و بمعلمی صالحی بسپارم که تربیتش بیاموزد چون آن پیر این تقریر از وی استماع نمود فرمود که این طفل را واگذار و بمن بسپار تا پیش معلمی برم که برکت او بر و تاثیرے بکمال بخشد آن همسایه چون شفقت و عنایت آن پیر دریافت تحویل ایشان نمود در آن مقام معلمی بود ابو حفص نام بکمال عبادت و سعادت آراسته حضرت خواجه قطب الدین را آن پیر که خضر علیه السلام بود بدستاد و سپرد و فرمود که این طفل مشایخ روزگار را و اولیا را کبار خواهد شد و من مامور باو تربیت این کودک لهذا تو بسپردم که بشفقت تمام بیاموزی معلم مذکور بدل و جان قبول نمود و از انجا بازگشت معلم مذکور فرمود که این پیر روشن ضمیر حضرت خضر علیه السلام بود این روایت حضرت نصیر الدین رحمة الله علیه است در کتاب خیر المجالس چون در آن نوحی حضرت خواجه معین الدین رحمة الله علیه بیابد بخدمت شریف شرف گشت دیگر **نقلست** چون در آن نوحی خواجه معین الدین رحمة الله علیه آمد مادرش همسایه که بخدمت او فرستاد و همسایه در راه سپرد خضر علیه السلام نمود و حضرة خضر علیه السلام سپرد حضرت خواجه معین الدین کرد حضرت سلطان الاولیا خواجه معین الدین تخته بدست گرفته تا چیزے بر آن برائے خواندن وی بنویسد آواز آمدای معین الدین ساعتے توقف کن که حمید الدین ناگوری مے آید قطب الدین را او تسلیم خواهد نمود و از تو کسب کمالات و نعمت باطنی مے یابد حضرت خواجه اعظم تخته از دست بنهاد و اندرین اثنا سلطان التارکین قاضی حمید الدین ناگوری بشارت از حق تعالی رسید که زود برود و تخته قطب الدین را برائی خواندن بنویسد و علم دینی بیاموزد قاضی گفت الهی بشتاب قطب الدین

کجاست آواز آمد که در اوش ست پیش حضرت قاضی چشم پوشیده و طرفة العین خود را در اوش
یافت و فی الحال در محفل مطهر حضرت خواجه رسیده تحفه قرطاس دست گرفت و پرسید ای
قطب الدین چه نویسم فرمود بنویس سبحان الذی اسری بعبده لیلاً قاضی گفت این ابتدای
سیپاره پانزدهم ست حضرت خواجه فرمود پانزده سیپاره در شکم ما در یاد کردم و بیرون آدم
چون از در من حافظ بود تو خواندن من یاد میکردم تعلیم و طاقت الله جلشانه قاضی گفت بخوان
خواجه فی الفور بیاد خواند قاضی باقی قرآن در چهار روز ختم کنانیده و با حضرت خواجه بزرگ سیر و
خود مراجعت نمود همدین حال جذبه الهی در رسید عشق و ارد گشت از آنجا بابغه او مشهور گشت
آنجا عارفی چند بر آنجا رسید عارفی چند در آنجا متوطن بودند صحبت ایشان دریافت چنانچه شیخ
شهاب الدین سهروردی و شیخ اوحدالدین کرمانی و شیخ برهان الدین چشتی و شیخ محمد اصفهانی
که هر یک اولیا کبار بود دریافت و از صحبت ایشان خط وافر بود و در آن حین حضرت هفتده
ساله بودند هنوز محاسن برنیامده بود که خلافت یافت و خرقه پوشید **نقلست** که حضرت خواجه
بزرگ را چهل و ز ستوار از حضرت رسول صلی الله علیه وسلم و نجاب اشارت در رسید که خرقه پیران
عظام فرزند قطب الدین را بپوشان بموجب حکم جناب رسالت مآب و پیران عظام خرقه خلافت و
نعمت باطنی همه تفویض سلطان العاشقین خواجه قطب الدین را عطا فرمود و برای هدایت مخلوق
ارشاد فرمود بیشتر اهل بلاد را فیض میرسانید **نقلست** که نهایت زهد و مجاهده و ریاضت مینمود که
یکساعت از مجاهده و مشاهده نمیاسود و هر وقت در استغراق بودی که بوقت نماز جنبانیدی
تا چشم وا نمودی نماز فریضه ادا کردی و باز هم در استغراق و مشاهده مستغرق بودی **نقلست** که سه هزار
درود شریف بر حضرت خلاصه موجودات و سرور کائنات در هر شبی میفرستاد از حضرت محبوب الهی
نظام الدین احمد بدایونی منقولست که در قصبه اوش مریدی از مریدان حضرت خواجه قطب الدین
انیس احمد نام داشت در کمال صلاح آراسته شبی از شبها در خواب دید که ایوان رفیع آراسته
و خلقی انبوه در حوالی ایوان جمع گشته و مردی پرنور کوتاه قد در میان میرود و بیرون می آید

وپیغامها مردم بیرون اندرون میرساند انیس احمد مذکور گفت کہ من بدرگاہ آن دربار عالی رسیدم واز یکی پرسیدم کہ درون دربار چیست واین مرد کوتاہ قد کیست کہ می آید ومیرود گفتند درون ایوان حضرة رسول علیہ الصلوٰة والسلام ست واین مرد عبداللہ مسعود ست رضی اللہ عنہ کہ بحضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم پیغام خواص وعام میگذارد وجواب می آرد انیس احمد مذکور نزدیک عبداللہ مسعود رفت وعرض نمود کہ بحضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم التماس من معروض میدارم میخواہم کہ بزیارت دیدار پرانوار شما مشرف شوم عبداللہ اندرون ایوان در آمد وبرمن رسید وگفت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم میفرماید ترا ہنوز اہلیت حاصل نشدہ است کہ را بہ بینی پرو سلام من بقطب الدین بختیار اوشی برسان وبگو ہر شب تحفہ ارسال بمن میفرستی سہ شب ست کہ نمی رسد چون انیس احمد مذکور از آن خواب مذکور بیدار گشت کیفیتہا و معائنہ شب پیش حضرت زبدة المشائخ حضرت قطب الدین بختیار عرض نمود فیخ مشارالیہ دریافت کہ این تقصیر بسبب چیست وواقع کیست حضرت والد ماجد شان را کہ خدا بصالح دختر از خاندان عظام بہ نکاح فرزند خویش حضرت خواجہ قطب الدین در آورد وکدخدا ساخت ہمانا آن منکوحہ مستورہ حجابی داشت چنانچہ حضرت شیخ را از ہمبستری میلی ورغبتی روی نمودہ بود سہ شب ہزار بار در دو کہ برآن حضرت فرستاد بواسطہ میت بمیت منکوحہ سہ شب فوت شدہ بود چون این پیغام کرام از حضرت رسول علیہ السلام بدو رسید فی الحال منکوحہ خود را مطلقہ گردانید واز آنجا بسمت بغداد متوجہ گشت بعد ازان بصحبت حضرت شیخ شہاب الدین سہروردی رحمتہ اللہ علیہ وشیخ اوحدالدین کرمانی ودیگر مشائخ کبار رسیدہ واز صحبت ایشان خط وافر یافت ودر آن ایام حضرت جلال الدین تبریزی بار دوم از خراسان مراجعت نمودہ در آنجا رسیدہ بود بحضرت زبدة المشائخ قطب الدین بختیار اوشی بحبتی عظیم داشت شنیدہ کہ حضرت سلطان المشائخ والاولیا شیخ معین الدین از طرف خراسان بجانب ہندوستان بدارالخلافت دہلی بفیض اللہ سواد ما توجہ فرمود چون اشتیاق صحبت حضرت ایشان بے حد وبے غدا داشت از بغداد بسمت دہلی متوجہ گشت رحضرت سلطان العارفین محمد جلال الدین تبریزی نتوانست کہ بے صحبت

با برکت ایشان در خطه بلند او باند او نیز برادر مسافر گشت معدوم ایام بمقام قبلة الاسلام خطه
هر سبها الله بنیانها رسیدند در آنجا حضرت شیخ الاسلام حضرت بهاء الدین ذکریا قریشی متوطن بودند
مشرف بصحبت این دو بزرگوار مفیض گشتند در آن ایام ملتان در تصرف قباچه بیگ ترک بود **نقلست**
از حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین بدایونی قدس سره که حضرت سلطان با الی تشفیع خواجه قطب الدین
اوشی و شیخ جلال الدین تبریزی و حضرت شیخ بهاء الدین ذکریا در بچابود ند یکبار یک خبر رسید که کفار آمده
از جانب خطا و ختن ملتان را محاصره کشیده اند و قباچه بیگ بحضرت آن بزرگوار عرض نمود خواجه
قطب الدین تبریزی طلبیده و بدست قباچه داده و فرمود که چون وقت نماز شام در آید به برج حصار در آئی
و بجانب کفار نجار بیندازی قباچه بیگ مذکور آن تیر بر گرفت و به برج حصار بر آمد و آن تیر بکمانی در آورد
و جانب آن کفار پرتاب او بنخانه آمد بفرمان الله تعالی شب آنقوم شوم از نوا حی آن بوم چنان
غایب شدند که اثر آن پدید نگشت بعد چند روز حضرت خواجه قطب الدین از انجا بدار الخلافت دهلی
متوجه شد و شیخ جلال الدین بجانب غزنین و ترمیت نمود و چنانچه قباچه بیگ بسیار عرض نمود که چند روز دیگر
سایه برکت بر ما مقام ارزانی فرمائید حضرت خواجه ملتفت نگشت و فرمود که این مقام در زمره دیار
حضرت شیخ المشائخ بهاء الدین ذکریا است رحمة الله علیه هموار در پناه او خواهد ماند **نقلست** بتحقیق پیوسته
که حضرت زبدة العارفین بابا فرید الدین گنج شکر قدس سره اجود هنی در ملتان بشرف بیعت و ارادت حضرت
زبدة المشائخ و خلاصة الابرار خواجه قطب الدین بختیار اوشی مشرف شدند انشاء الله تعالی در ذکر ایشان
مرقوم نموده آید **نقلست** چون حضرت ایشان از خطه ملتان بدهلی تشریف آوردند سلطان شمس الدین
التمش کمر مرید حضرت بود بسی شکرانه بحضرت صمدیت بجا آورد و استقبال نمود خواست که حضرت ایشان را
در شهر آرد و متوطن سازد حضرت ایشان از جهت استعمال آب چون بسر حد کیلوکهری منزلی اختیار
فرمودند چنانچه حضرت نصیر الدین در کتاب خیر المجالس ذکر فرموده است در آن ایام شیخ الاسلام
دهلی حضرت شیخ جمال الدین محمد بسطامی بود چنانچه تعریف او حضرت سلطان المشائخ محبوب الهی
نظام الدین در کتاب فوائد الفواید مرقوم کرده شیخ الاسلام بسطامی را بحضرت خواجه قطب الدین

اتحاد بمجد و اعتقاد بمجد پیوند آمد و حضرت شیخ عطار المعروف بحمید الدین ناگوری قدس سره را در خطه
بغداد با حضرت قطب المشایخ اتحاد و اعتقاد وافر بود و در اینجا دو چندان بظهور پیوست و حضرت
حمید الدین محو عطاء فرط صدق و صفا اکثر اوقات و اغلب ساعات در صحبت حضرت ایشان
میبودی و حضرت سلطان شمس الدین در هفته دو بار در خدمت ایشان توجه نمودی فیض و
برکت میربودی چون آن منزل مبارک ایشان پاره از شهر دور بود سلطان شمس الدین مذکور
بالحاح تمام التماس نمود که اگر کرم و عنایت فرموده نزدیکی شهر متوطن شوند بغایت خوب و نهایت
مطلوب ست حضرت شیخ مشارالیه التماس سلطان قبول کرده نزدیکی شهر قریب مسجد ملک اعز الدین منزل
فرمود تمام کبار و اشراف بحضرت ایشان توجه نمودند و بکیبارگی عاشق و فریفته در صحبت او گشتند
همدران ایام شیخ بدر الدین غزنوی بشرف بیعت و خرقه مشرف شد و عمر عزیز در صحبت او گذرانید
و انواع برکت ها حاصل نمود **نقلست** چون حضرت خواجه قطب الدین در شهر
متوطن گشتند عریضه متضمن اشتیاق و احتراق فراق بحضرت سلطان الآفاق شیخ
معین الدین قدس سره که در آن ایام در خطهٔ اجمیر متوطن بود فرستاده ارسال ساخت که
اگر حکم شود بشرف پابوسی مشرف شوم حضرت معین الدین جواب عریضه نوشت که
قرب جانی را بُعد مکانی نیست بسلامت و صحت همانجا باشند انشاء الله تعالی بعد
چند گاه بآمد آمد حضرت خواجه بزرگ متوجه دهلی شدند ناچار باشارت آن پیر
بزرگوار خلاصة الابرار متوجه گشت بدان دیار **نقلست** که هم در آن ایام
حضرت شیخ الاسلام جمال الدین بسلامی دعوت اجل را اجابت نمود و از دار محنت
بجوار رحمت منزل فرمود حضرت سلطان شمس الدین خواست که شیخ الاسلامی
شهر و دیار بحضرت شیخ المشایخ قطب الدین تفویض نماید حضرت ایشان
اصلاً قبول نه نمود بعد از آن شیخ نجم الدین صغرا علیه الرحمت را شیخ
الاسلامی سپرد کردند و آن شیخ الاسلام نجم الدین صغرا با خواجه رحمة الله علیه قبل

از عهد شیخ الاسلامی روشن بیک اخلاق و اعتقاد پسندیده بود بعد از آن که دنیائی دون بدو اقبال نمود
بدان آب ننماند و از فرط [illegible] خلائق کما ینبغی بکرامت صحبت خواجه قطع علائق و بحصول دولت نعمت
فائز گشتند و تمام عالم مطیع ایشان شد اگر حسد بجنبش می آمد نقلست که همدران ایام
خواجه کلان از ولایت هند رحمة الله اجمیر بدهلی رسید و بمنزل مبارک حضرت قطب الدین بختیار دوشی نزول
فرمود حضرت خواجه قطب الدین را دولت عظیم روی نمود و دوگانه بدرگاه صمدیت ادا فرمود خبر
آن سلطان شمس الدین التمش را در تشریف آوردن ایشان اعلام دهد حضرت خواجه کلان منع
نمود که من محض بجهت ملاقات تو اینجا آمده ام اقامت نخواهم نمود از انکه حضرت از افواج خلائق
عوام نفرت دارد با وجود انکه تمام مخلوق و سلطان آنجا بشرف ملاقات او مشرف شدند و دولت
صحبت او غنیمت شمردند مگر حضرت نجم الدین را از سبب حسدی که بحضرت خواجه قطب الدین
داشت با وجود انکه نجم الدین را با خواجه کلان بسیار اتحاد و اعتقاد بود و در ملک خراسان دوم
یا سیوم روز بخدمت ایشان آمدی و خواجه کلان هم برای ملاقات وی فتی خواجه کلان در خانه
وی تشریف برند نجم الدین صفه نو اساس نهاده بود ند استاده و جهد مزدوران مینمود همدران
حال حضرت سلطان المشایخ معین الدین قدس سره رسید شیخ الاسلام نجم الدین چنانچه میباید بجانب
ایشان نشافت و بطریق محبت و مودت و دریافت حضرت خواجه معین الدین را این معنی مستحسن نمود
بر فور فرمود که ای نجم الدین ترا چه بلا پیش آمد و متغیر ساخت گرد جاهت مرتبه شیخ الاسلامی ترا دریغ
خود انداخت نجم الدین مذکور چون این امر شنید از شرمندگی سر فرو کشید و بعذرت در آمد و گفت
من همان مخلصم که پیش ازان بودم و سر و قدم شما میبودم اکنون شما مریدی را و ولی گذاشته آید
که تمامی خلائق و سروران مشایخ عصر بدو متوجه اند و شیخ الاسلامی ما به برگ تر بی نمی ارزد حضرت
زبدة المشایخ شیخ معین الدین قدس الله سره چون این معنی شنید تبسم کرد و فرمود که
نجم الدین خاطر جمع دار که من این بار با قطب الدین را برابر خود به خطه اجمیر خواهم برد این
سخن فرمود و از خانه او بیرون آمد هر چند نجم الدین برای حضر طعام عرض کرد ایشان

قبول فرمود **نقلست** که حضرت بابا فریدالدین مسعود چون بدهلی قدس سره درآیام بخدمت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین بودند و شرف سعادت پابوس حضرت خواجه معین الدین در صحبت خواجه قطب الدین حاصل نمود چنانچه احوال تمام در ذکر خواجه فریدالدین آید چون خواجه معین الدین حضرت بابا فرید را در صحبت خواجه قطب الدین دید فرمود ای بابا قطب بختیار شدی و شهباز عظیم پرا در قید آوردی که خبر سدرة المنتهی آشیان نگیرد و این فرید شمعی ست که خانواده درویشان خاندان با منور سازد و آمدن از ولایت عرب محض برای این تخلص بود که تربیت این را بکنم چون حضرت خواجه بزرگ بست اجمیر مراجعت فرمود و حضرت خواجه قطب الدین را همزاه رکاب طیار ساخت و روان شدند چنانچه بیرون از شهر دهلی آمدند در هر مجلد و شهر غوغائے ناله و ماتمی روی نمود بهر جا که حضرت قطب الملة والدین پا میگذاشت مردمان خاک آن زمین به تبرگی برمیداشتند چون زبدة المشائخ معین الدین این حال معاینه دید فرمودند که بابا قطب الدین هم درین مقام باش که خلائق تمام دهلی از بیرون آمدن تو در اضطراب و خراب اند و ندارم که چندین دلها خراب و کباب باشند بر این شهر را در پناه تو گذاشتم **نقلست** که سلطان شمس الدین طاب ثراه چون این معنی شنید در تعقب ایشان پریشان شده دوید چون بحضرت ایشان رسید او نیز بحضرت زبدة المشائخ معین الدین عرض نمود و التماس او حضرت قبول فرموده خواجه قطب الدین را بمقام خود مراجعت نموده بمنزل معین خود جلوس فرمود سبحان الله چه روش پاک داشت که دنیا و ما فیها در نظر او مقدار دانه خشخاش نبود و هرگز که مقدار نصاب باشد و بدان زکوة واجب گردد قبول نمیفرمود و بیشتر در استغراق حق بودی چون وقت نماز در آمدی چشم از مراقبه کشودی و غسل فرمودی و نماز او نمودی **نقلست** از حضرت سلطان الاولیا نظام الدین قدس سره که حضرت سلطان العاشقین قطب الدین بختیار اوشی رحمة الله علیه هر روز دو ختم کلام الله فرمودی و در آخر اهل و نکاح کردند و ازیشان دو پسر تولد شد پسر بزرگ را سید احمد نام و پسر خرد را سید محمد نام بود بر ایه مزار حضرت آسوده اند پسر خرد در حضرت در نهضت سالگی

برحمت حق پیوست مگر از الم فرزند حرم حضرت بفوت پسر جزوع و فزع مینمود حضرت زبدة المشایخ
قطب الملة چون آواز حرم بشنید از شیخ بدرالدین غزنوی که مرید ایشان بود پرسید که این آواز
پرسوز امروز از اندرون خانه چیست و درگیر و زاری کیست حضرت بدرالدین عرض نمود که
فرزند ارجمند مخدوم ما و ولی فنا بدار بقا رحلت فرموده است مگر مادر مضطرب الاحوال ست چون
چنان شنید دست بدست مالید و فرمود اگر مرا از الفت و محبت او وقوف بودی از حضرت
عزت حیات او خواستمی و حقتعالی اجابت فرمودی اما چون او را رفتنی بود ما معلوم
نگشت این بگفت و مادرش را از گریه منع فرمود و خود در مراقبه حق مستغرق گشت سبحان الله
تا چه حد استغراق او بحق تعالی بود که از رحلت و فوت پسر معلوم نمود نقلست که ایشان را
کاکی ازان سبب گویند و تا بحال در دهلی چون متوطن شدند چیزی از کسی قبول نمودند خود پیوسته
مستغرق بشغولی حق میبودند در آن ایام در خانه ایشان بحجه حرم محترم کنیزک و پسر خادم
کسی نبود و در همسایگی ایشان بقال بلوچ مسلمان و دکاندار شرف الدین نام و زن آن بحرم ایشان
محبت داشت گاه گاه در خانه ایشان آمدی و چنانکه هیچ چیزی موجود نبودی و یک روز فاقه
شدی حرم حضرت از زن شرف الدین بقال مقدار نیم تنکه یا کم و بیش قرض نمودی روزی
زن بقال بحرم ایشان گفت کرای بی بی اگر ما نباشیم و قرض ندهیم احوال شما ایشان بهلاکت
رسد این سخن بحرم حضرت ناگوار نمود با خود عهد کرد که هرگز از وی بر سم قرض چیزی توقع ننمایم
روزی وقت فرصت یافته این معنی بحضرت سلطان العاشقین عرض نمود که چون گاهی
در خانه ما و شما فاقه بودی قدری قرض از زن شرف الدین گرفتمی اکنون زن شرف الدین
مذکور بدین گونه تقریر نمود که اگر ما نباشیم کار شما بهلاکت رسد چون حضرت این سخن از حرم
شنید زبانی متاءثل گشت بعد ه فرمود که نباید که از زن شرف الدین بقال چیزی قرض گیری
در وقت حاجت بطاقی که در حجره متبرکه حضرت بود اشارت نمود و فرمود هر چند خواهی
گرده کاکی بسم الله الرحمن الرحیم بگیرد و بدر آرد و متعلقان خویش و برکرا خواهی

نصیب گردان چنانچه حرم آنحضرت از آن طاق که ایشان اشارت نموده بودند کاکا گرم بیرون می
آورد و بخش مینمود و آنان در مقبره آنحضرت کاکا می پزند و نصیب مجاوران و مسافران مینمایند
نقلست از حضرت محبوب الٰهی خواجه نظام الدین که ایشان فرمایند من از پیر خود حضرت فرید الملة
والدین قدس سره شنیده ام که در مبدا رحال آن صاحب کمال چون از قصبه اوش بدر آمد بشهر بید
و چند روز بدانجا آرمید و در تراز شهر مسجدی بود و مناره و حضرت خواجه قطب الدین را دعائی رسیده
بود که هر که این دعا را آخر شب بخواند در گوشه خالی و گانه گذارد حضرت خواجه خضر بدو ملاقی گردد
حضرت خواجه قطب صاحب در آخر شب بدان مسجد در آمد دو گانه ادا نمود و دعائی که بدان رسیده
بود بخواند هیچکس پیدا نگشت چون از آنجا باز گشتند بر در آن مسجد پیرسے نورانی دیدند گفت
درین ویرانه چه میکنی حضرت قطب الدین جواب داد که ای خواجه مرا دعائی از جائے رسیده
بود که هر که در گوشه مسجد خالی دو گانه گذارد و این دعا بخواند بفرمان الله تعالی او را حضرت خضر علیه السلام
ملاقی شود آن پیر گفت که دنیا می طلبی حضرت خواجه قطب الدین گفت نی پیری دنیا نمیخواهم باز آن
پیر گفت دامی دانونی داری گفت نی باز پیر گفت که خضر را چه خواهی کرد گفت هیچ تو سر گردان است
چنانچه درین شهر مرویست حق تعالی مشغول خضر هفت بار بدان بزرگوار توجه نموده است او
ملاقات نکرده است همدرین گفتگو بودند که یکی پیری دلپذیر با زری از گوشه مسجد بیرون آمد و
نیز مانند آن پیر که بحضرت ایشان بحکایت مشغول بودند آمد چون ایشان را دید دست حضرت خواجه
گرفت و بدو رسید و گفت این مرد یعنی قطب الملة دنیا نمیخواهد و دامی دانونی ندارد خدایا
از روی صحبت تو دارد چنین گفت حضرت در یافت که این پیر خضر است و پیر دیگر از مردان
غیب بود خواجه قطب الدین چون ایشان را دریافت هر دو از نظر ایشان غایب شدند و
ابتدائے سلوک بود **نقلست** که سلطان شمس الدین التمش که مرید حضرت بود از
دیر در دهلی نیت بود که در حوالی شهر حوض ساخته که خلق خدا تعالی از آن فیض یابد چنانچه
آب از شهر بعید بود مردم از چاه ها آب استعمال مینمودند یکشب سلطان را در خواب بشارت

دید که جناب سرور عالم علیه الصلوٰة والسلام در مکانی سوار شده ایستاده اند و میفرمایند که ای
شمس الدین اگر میخواهی که حوض بسازی و خلق خدائی از و فیض یابند همدرین جا بساز
که من ایستاده ام سلطان شمس الدین چون بیدار گشت غلام را بحضرت سلطان العاشقین
بحضرت خواجه فرستاد اعلام داد اگر حکم شود من خوابی دیده ام عرض نمایم این خواب بحضرت سلطان
العاشقین منکشوف شده بود که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم بسلطان مذکور این بشارت
فرموده اند که در آن زمین حوضی بسازد حضرت خواجه قطب الدین صاحب حکم فرمود که زود تر بیا من نیز همانجا
میروم که ترا از حضرت پیغمبر صاحب صلی الله علیه وسلم اشارت حوض شده ست چون غلام مذکور
بسلطان رسید آنچه از حضرت فیض شنیده بود وانمود سلطان فی الحال متوجه آنصوب گشت
چون بآنجا رسیدند که حضرت خواجه ها آنجا نماز نقل میگذارد بعد از اتمام دوگانه سلطان مذکور
بپابوس مشرف گشت میگویند که نشان سُم اسپ حضرت پیغمبر علیه السلام در آن زمین
ظاهر شده بود و از آنجا آبی متر شح گشت حضرت خواجه سلطان را حکم فرمود هر چه
اعلام تراشده همان کن سلطان فی الحال در آنجا حوض بنا کرد و سُم اسپ که از حضرت
برآمده بود صفحه و گنبد بر آورند و در آنجا چشمه جاری سیراب ساختند که هرگز خشک
نشود و اگر با غها از ان چشمه جاری سگیرد و وصف آن حوض و آن چشمه خواجه امیر خسرو
رحمة الله علیه در کتاب قران السعدین مرقوم نموده ست و در جوار آن حوض پُر
فیض خدا تعالی دانند که چه قدر اولیائے خدا تعالی آسوده اند و اکثر مارا
حضرت خواجه قطب صاحب در آنجا رفته مشغول شدی و با مردان غیب اختلاط نمودی
و فیضهای نامتناهی میبودی و اکثر خواجه حمید الدین ناگوری رحمة الله علیه و خواجه
محمود موزه دوز رحمة الله علیه و شیخ بدر الدین غزنوی و شیخ تاج الدین محمود نخولوشی
ملازم او شان بودند روزی بزرگواری مشتر سواری سیاه پوش در کرانه
حوض و لنگی بست و خرقه بر کشید و در حوض در آمد و غسل نمود و از آب

بیرون آمد و گاه گاه او را نحو و بعد از ان آن کجکول و پوش شتر سوار آواز داد که ای عزیزان کدامند و چه نام دارد شیخ تاجدین محمود او شیخی جواب او باز آن بزرگوار فرمود که تاج الدین سنو بحضرت قطب الدین و به محمود عطا سلام من برسان که ابو سعید دشقی به نیازمندی مخصوص ست و آواز مردان غیب بوده ست چون حضرت خواجه قطب الدین نام ابو سعید شنید با درویشان گفت که بسویش بدوید چون آنجا رسیدند اثری و نشانی از و پیدا ندیدند اکثر مردان غیب در انجا آمدند **نقلست** که حضرت سید نور الدین مبارک را همشیره بود در العصر بکمال عفت منسوب بی بی سایر ان نام داشت و خواجه نظام الدین المؤید رحمة الله علیه که پسر بی بی سایر ان پرورش و تربیت از حضرت خواجه قطب الدین یافته و فیضی از اولیائی کبار است **نقلست** از حضرت سلطان المشایخ نظام الدین محمد بداؤنی میفرماید که وقتی در مسجد جامع شهر دهلی که نظاره دار دبرو روز جمعه حاضر بودم که حضرت نظام الدین ابو المؤید در آمد بدوگانه تحیت مسجد مشغول گشت چنانچه مراحات استغراق نماز داد و ذوقی تمام بخشید بعد ادائی نماز بر منبر رفت خوشخوانی بود اوقاسم منبر میگفت ابتدا آیتی از کلام الله بخواند بعد از ان حضرت نظام الدین ابو المؤید رحمة الله علیه آغاز کرد که بخط نوشته بود **بیت** نه از عشق تو نفسی از تو خلد انجو اهم کرد ۰ جان و دلم خرم او زید زیر خاهم کرد ۰ بجرد اتمام این بیت نعره ها از خلق بر آمده و حاضران در گریه شدند و مرا چنان در گرفت که خبر خود نداشت و نیز از حضرت ایشان **نقلست** که وقتی در عهد سلطان غیاث الدین بلبن در شهر امساک باران شد حضرت شیخ نظام المؤید رحمة الله علیه بالازم گرفتند که دعای باران بخواند او بر منبر بر آمد و دعای بابان بخواند بعد از آن روی سوی آسمان کرد و بزبان مبارک راند بحق عظمت تو اگر امروز باران نازل نخنی من پیش ازین در آبادانی نباشم این بگفت و هنوز از منبر فرود نیامده بود که باران بسیار ببارید بعد از آن سید قطب الدین تبریزی رحمة الله علیه با و ملاقی شده این سخن بگفت که ما را در حق تو اعتقاد راسخ بود میدانم که ترا باحق تعالی نیازی تمام است ما این سخن برای چه گفتی که اگر باران نفرستی من پیش ازین در شهر و آبادانی نباشم حضرت شیخ نظام الدین ابو المؤید رحمة الله علیه جواب داد که من یقین میدانستم که حق تعالی باران

خواهد فرستاد ناگاه این فضولی نمودیم و سید نورالدین مبارک عزیز را انور الله مرقده در مجلس سلطان شمس الدین طاب ثراه با من نزاعی شده بود و آنحضرت اندک از من رنجیده بود بعد انتقال ایشان من بروضه او رفتم و گفتم مراد دعائی باران بفرمائید و شما از من رنج خاطر شده بودید اگر عفو فرمایند و دعائی باران توانم نمود از روضه آوازی برآمد که من تو را آشتی کردم تو برو و دعائی باران بخوان البته حقتعالی باران ارسال خواهد فرمود بدان اعتقاد این سخن گفتم و نیز از حضرت ملک المشایخ شیخ نصیر الدین محمود **نقل است** در ایامی که امساک باران شد حضرت نظام الدین ابو المؤید رحمة الله علیه بدعای یاران جمیع بزرگواران اختیار نمودند و بمنبر برآمدند در اثنار آن دعا دست در آستین کرد و جامه بیرون آورد و ببوی آسمان دید و آن جامه را بجنبانید چندان باران بارید که در تحریر نیاید چون بمنزل خود آمد مولانا وجیه الدین یحیی که مرید حضرت سلطان العارفین قطب الدین قدس سره بود از وی پرسید و جامه که از آستین کشیدی و ببوی آسمان دیدی و جنبانیدی چه بود جواب داد این جامه دامنی ست که حضرت سلطان العارفین قطب الدین بختیار اوشی کاکی قدس سره برای والده من عطا فرموده بود و از برکت او باران بارید **نقل است** ناصری نام شاعری از ماوراء النهر در شهر دهلی رسید و نشان خانه حضرت سلطان العارفین قطب الدین از مردمان پرسید بشرف زمین بوس حضرت مشرف گشت و فاتحة التماس نمود که قصیده بمدح سلطان شمس الدین در قلم آورده ام حضرت شیخ توجه فرمایند که از بادشاه انعام یابم حضرت شیخ فاتحه خواند و بزبان مبارک راند که برو می بابرکت خواهی یافت ناصری مذکور از فرمان ایشان مسرور گشت چون بحضرت سلطان بار یافت بایستاد و بادائی املا قصیده در زبان گشاد مطلع آن قصیده این بود چنانچه در کتاب فوائد الفوائد مرقوم است **بیت** ای فتنه از نهیب تو زنهار خواسته ✤ یعنی تو مال و فیل ز کفار خواسته ✤ سلطان در ابتدائی این قصیده بچیزی دیگر مشغول گشت ناصری مذکور حضرت خواجه را شفیع آورد و همت خواست همدرین حین سلطان شمس الدین روی سوی ناصری آورد و گفت بخوان **بیت** ای فتنه از نهیب تو زنهار خواسته ✤ یعنی تو مال و فیل ز کفار خواسته

تمام شنید سلطان باز اشارت کرد که یکبار دیگر بخوان و پرسید که درین قصیده چند بیت ست شاعری
عرض نمود که پنجاه و سه سلطان حکم فرمود سه هزار تنکه از زر سفید بشاعری انعام فرمایند شاعری را گمان
نبود که سه هزار تنکه سفید یابد **نقلست** از مولینا منهاج الدین سراج که مصنف طبقات ست که از ناصر شنیدم
که چون قصیده بحضرت سلطان شهید کردم بوائی کردم و حضرت خواجه را شفیع آوردم و دل قوی کردم که هر چه از
سلطان یابم نصفی از آن شکرانه بحضرت خواجه برم چون سه هزار تنکه انعام رسید نصفی از آن بحضرت بردم و قصه
حال بیت خود باز نمودم چنانچه آن تمام مبلغ بشکرانه پیش کردم حضرت اصلا ملتفت نگشت و حواله من کرد **نقل ست**
از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الملة بداؤنی روزی در خانقاه حضرت سلطان الزاهدین علی سنجستانی سماع و ایشان
صاحب حال و اهل کمال حاضر بودند حضرت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین را وجد و شوق پیدا گشت و زیر بر بوئی
خون جاری شد تغیری تحیری پدید آمد سلطان التارکین شیخ محمد عطا المشهور قاضی حمید الدین ناگوری را که
مرقد و حضرت بدر الدین غزنوی حضرت ایشان را در خانه آورد و قوال سماع میفرمودند و حضرت تواجد
میفرمود چنانچه سه شبانروز درهمین بودند بوقت نماز تجدید وضو ساخته نماز ادا کردند باز بر حال میشدند
چنانچه استخوانهای حضرت ایشان درست نمانده بود چهارم روز حال ایشان دگرگونه گشت و سر مبارک آنحضرت
بر زانوی حضرت محمد عطا حمید الدین ناگوری بود و پای ایشان در کنار شیخ المشایخ بدر الدین غزنوی بود اندران
حالت حمید الدین عرض نمود که حال مخدوم دگرگون ست یکی را از خلفای خود اشارت فرمائید که بجای
شما باشد فرمودند خرقه پیران چشت که از جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم درجه بدرجه آمده از خواجه بزرگ
بمن رسیده با مصلی خاص و عصای و نعلین چوبین با خواجه فرید الدین مسعود رسانند و تفویض آن
کنند که لایق آنست **نقل ست** که در آن ایام حضرت بابا فرید رحمة الله علیه در هانسی حسب الحکم خواجه
قطب الدین صاحب بودند همدرآنشب در خواب دید که حضرت خواجه قطب الدین را با صد ناز و اعزاز در بارگاه
عزت بردند بعد ازین معاینه علی الصباح متوجه دهلی گشت و از آنجا حضرت خواجه حمید الدین ناگوری
خادم بطرف هانسی روانه کرد که حضرت شیخ الاسلام فرید الملة والدین را از حادثه اعلام دهند میگویند
که آن درویش را با حضرت سلطان الزاهدین فرید الدین را در قصبه مهم که درمیان

دهلی شریف و بانسی بود ملاقی شدو مکتوبی که داشت بحضرت صاحبدی چون زیدالانبیا بابا فریدالدین رحمة الله
علیه مکتوب خواند از انجا تبریز تر در تبریز یوم بمقبره مطهره حضرت رسانید و روی گردانید و خود بر مرقد ایشان مالید
و عرض نمود و تو گری ای چند سنگریزه از خاک پاک بر مرقد آن پیروی صاحب لولاک انداخت و مزار
شریف تو د همان ست که فریدالدین ساخت بعد ازان جمیدالدین رحمة الله آن همه تبرکات یعنی خرقه خاص و
نعلین و عصا چوبین در آنجا حاضر آورده حسب وصیت پیر خود و تحویل ایشان نمود و همدر آنمجلس آنخرقه مبارک
پوشیده و همه مصلائی گسترانیده دو گانه ادا نمود و نماز عبادت خواجه قطب الدین جلوس فرمود **نقل ست**
از محبوب الهی نظام الدین بداونی که روز عید بود چون حضرت خواجه قطب الدین از نمازگاه مراجعت نمود و بجا
آمد که الان روزه مطهر ایشانست آنجا اندک زمین بود میدان خوشنما آنجا آمده زمانی باستاد
و پرسید که این زمین در ملک کس ست که مرا ازین زمین بوی عشق می آید زمانی نشست و تصاحب
آن زمین را طلبید و بامال حلال بخرید و بجمیعت خود مدفن فرمود **نقل ست** در زمان حضرت سلیمان پیغمبر
علیه السلام چون تخت ایشان در هوا پرواز میشد چون در بیجا بگذشت چرندگان و پرندگان
طبقات نور از آسمان می آوردند و از زمین خالی گرد می برند حضرت سلیمان پیغمبر علیه السلام پرسید
که اینچه ستر ست ایشان اظهار ساختند که از آل جناب خاتم النبیین سرور کائنات صلی الله علیه وسلم
یکی عارفی کامل خواهد شد و بعد از انتقال نعش ایشان در بیجا دفن شود و یاران اینجا را با نور پرمیسازد
سبحان الله ذهی عظمت و مرتبه سلطان الاشقین خواجه قطب الدین رحمة الله علیه **نقل ست** روزی
محفل سماع داده بودند و قوالان این بیت میخواندند **بیت** کشتگان خنجر تسلیم را * هر زمان از غیب جانی دیگرست * حضرت خواجه را تواجد شد و هر مرتبه چنان میجست که مقدار دو در عدد بالا میرفتی و
بزمین آمدی همچنان تمام روز و شب در سماع بود وقت نماز نماز ادا نمودی و باز در سماع شدی همچنان
تا سه روز این حالت ماند بعد از آن از هر بن موی صدای تسبیح الله باستماع آمد و هر قطره خون که بر زمین
چکید نقش اسم مبارک جلشانه مرقوم میشد و از آن نقش پاک آواز نام الله عزوجل می آمد روز دیگر از هر بن موی آواز
سبحان الله بگوش میرسید و خون میچکید و از هر قطره اش همین نقش ظاهر میگشت و از وی صدای سبحان الله

مسموع میشد در نوبت پنج نماز از آن حضرت فوت نشد و شب و روز در سماع بود و هر دم قوالان که مصراع اوّل میخواندند فوت میشد و چون مصرعه ثانی بر میخواندند باز بر می جست بروز دوشنبه چهاردهم ماه ربیع الاول سنه خمس و ثلثین و سبعمائة قوالان باین مصرعه ثانی از دل و زبان محو شدند و حضرت نعره زد و جان عزیز بجانان تسلیم نمود و جنازه مرتب ساختند سلطان شمس الدین اولیاء کرمر خلیفه و خلیفه آنحضرت بود و اکثر فقرا و خلفاء و مشایخ و خواص و عوام خلائق دهلی حاضر شدند حضرت مولانا ابو سعید گفت حضرت خواجه ما وصیت فرموده که امامت نماز جنازه من کسی کند که از ابتدای بحرم تکبیر اولی گاهی از وی فوت نشده باشد سلطان شمس الدین تا دیری خاموش ماند چپ و راست نگاه کرد تا کسی این صفات حسنه پیدا شود و بهیچکس خود را اظهار نساخت ناچار سلطان خود با امامت پیش آمد و گفت میخواستم که کسی بحال من مطلع نباشد لیکن چون حضرت خواجه ما چنان فرموده است چاره ندارم پس جنازه گذاردند مدت مقامیکه حضرت جای برای مرقد خود اختیار کرده بودند دفن ساختند چنانچه تاریخ وصال ایشان خواجه خود یافته **نقل است** از شیخ بدر الدین غزنوی قدس الله تعالی که چون حضرت خواجه ما نقل نزدیک بود مرا اندکی غنودگی رو نمود دیدم که حضرت از مقام خود بر آمده سوی فلک تبسم میرود و میفرماید که بدر الدین دوستان خدای را مرگ نمی باشد جائیکه خواهند باشند و جائیکه دانند بروند اختیار ایشانست چون بهوش آمدم دیدم که آنحضرت رحلت فرموده

فصل سوم

فصل سوم در بیان نسب و سلسله و حسب و زوجات و اولاد و ولادت و وفات بندگی حضرت قطب الاقطاب شاه فرید الدین گنجشکر قدس سره و ذکر اولاد فیض بنیاد و خلفاء نامدار آنحضرت و بیان ذکر نسب آنحضرت تا حضرت امیر المومنین عمر ابن الخطاب قریشی فاروقی مکی رضی الله تعالی عنه حضرت بابا فرید الدین گنجشکر بن بندگی حضرت قطب الاقطاب خواجه جمال الدین ملقب سلیمان قدس سره بن بندگی حضرت قطب الاولیاء غوث العالم ملک العلماء مولانا شعیب قریشی شاهزاده کابل قدس سره بن بندگی حضرت قدوة المحققین برهان العاشقین خواجه احمد شاهزاده قریشی قدس سره العزیز بن بندگی حضرت زبدة العارفین خواجه یوسف شاهزاده قریشی قدس سره العزیز ابن بندگی حضرت محیط العالمین شیخ محمد قدس سره بن بندگی حضرت

برہان العاشقین خواجہ شہاب الدین شہزادہ قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت احمد الاسلام المسلمین
شاہ احمد المعروف بفرخ شاہ بادشاہ کابل قدس سرہ العزیز ابن شیخ الاسلام بندگیحضرت
شاہ نصیر الدین بادشاہ قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت سراج المحققین برہان العاشقین سلطان
محمود المعروف بشہنشاہ بادشاہ قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت شیخ المشایخ والاولیا بندگیحضرت
شاہ سامان قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت قطب الاقطاب سلطان مسعود شاہ بادشاہ
قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت قدوۃ السالکین خواجہ عبد اللہ شہزادہ قدس اللہ سرہ العزیز ابن
بندگیحضرت غوث الدہر قطب العالم خواجہ واعظ الاصغر شہزادہ قدس سرہ ابن بندگیحضرت خواجہ
راہتین وامام المتقین خواجہ واعظ الاکبر قدس اللہ سرہ العزیز ابن قطب الاقطاب بندگیحضرت شیخ ابو الفتح
کامخ قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت سراج المحققین امام المتقین بندگیحضرت شاہ اسحاق
بادشاہ قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت وارث العلوم معنی و دنیوی رئیس السالکین بادشاہ
ہر دو سرا خواجہ حضرت ابراہیم بادشاہ بلخ قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت زبدۃ المحققین
حضرت خواجہ ادہم قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت شیخ المشایخ خواجہ سلیمان قریشی قدس اللہ سرہ العزیز
ابن بندگیحضرت تاج العرفا خواجہ منصور قدس اللہ سرہ العزیز ابن غوث الدہر بندگیحضرت خواجہ
ناصر الدین قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت سراج المحققین رئیس التابعین حضرت خواجہ عبد اللہ
قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت امیر المومنین وامام المسلمین قاتل کفار فتح کنندہ ہر دیار المہار
سازندہ اسلام و دین بتوکل کبار اصحاب و مہم سرور ہر دو دار حضرت عمر ابن الخطاب
قریشی مکی لقب فاروق رضی اللہ تعالی عنہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین
ذکر در بیان سلسلہ عالیہ شیخ المشایخ والاولیا دیوان پیر شیخ محمد صاحب سجادہ حضرت
بابا فرید گنجشکر رضی اللہ عنہ ابن بندگیحضرت مخدوم دیوان پیر ابراہیم سجادہ ابن بندگیحضرت
مخدوم دیوان پیر فیض اللہ قدس سرہ ابن بندگیحضرت مخدوم و مناد و مولانا حاجی الحرمین الشریفین حضرت
دیوان شیخ و پیر تاج الدین محمود قدس اللہ سرہ العزیز حضرت قطب العالم بدا الطریقت برہان الحقیقت

خواجہ فرید الدین زید الحق والشرع والدین حضرت بابا گنجشکر رضوان اللہ تعالی اجمعین تا حضرت سلطان الانبیاء وبرہان الاصفیاء حبیب خیر اجل وعلا امام ہر دو سرا سید المرسلین وخاتم النبیین رسول رب العالمین احمد مجتبی محمد مصطفی صلی اللہ تعالی علیہ وسلم وعلی آلہ واصحابہ وازواجہ وابناعہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین ۔

سلسلہ پیران عظام چشتیان بہشت

رضوان اللہ تعالی علیہم اجمعین

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قال اللہ تعالی کشجرۃ طیبۃ اصلھا ثابت وفرع فی السماء حضرت قدوۃ الواصلین ونتیجۃ المشائخ خواجہ دیوان شیخ محمد صاحب سجادہ حضرت زید الانبیاء بابا فرید الدین گنجشکر عرف خلافت از والد خود حضرت خواجہ دیوان ابراہیم یافت وایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان فیض المبد وایشان از والد خود حضرت حاجی الحرمین الشریفین خواجہ دیوان تاج الدین وایشان از والد خود خواجہ دیوان ابراہیم کلان خطاب ثانی فرید و شیخ برہم صاحب نیز گویند وایشان از والد خود دیوان خواجہ شیخ محمد وایشان از والد خود دیوان سرعطا اللہ وایشان از والد خود دیوان شیخ احمد شاہ وایشان از والد خود حضرت دیوان پیر بہاء الدین متخلص بہ رون وایشان از برادر خود حضرت خواجہ دیوان نور الدین وایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان شیخ منور شاہ وایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان پیر فضل صاحب وایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان معز الدین صاحب وایشان از والد خود بدر الشریعت شمس الطریقت معدن الاتقیاء ومخزن اصفیاء حضرت خواجہ دیوان پیر علاء الدین بلقب موجد یا وایشان

از والد خود حضرت دیوان بدرالدین سلیمان و ایشان از والد خود زهدالانبیاء و قطب الاولیاء خواجه بزرگ حضرت
بابا بدرالدین مسعود گنجشکر رضی الله عنه و ایشان از پیر خود بندگی حضرت عمدة المتقین خواجه قطب الدین بختیار
اوشی کاکی دهلوی و ایشان از پیر خود بندگی حضرت شاه معین الدین حسن سنجری اجمیری چشتی
و ایشان از حضرت خواجه عثمان هارونی و ایشان از حضرت خواجه حاجی شریف زندنی و ایشان از
حضرت خواجه مودود چشتی و ایشان از حضرت خواجه ابو یوسف و ایشان از حضرت خواجه ابو محمد
چشتی و ایشان از حضرت خواجه ابدال احمد چشتی و ایشان از حضرت خواجه ابو اسحاق شامی چشتی
و ایشان از حضرت خواجه ممشاد علو دینوری و ایشان از حضرت خواجه سمنت البصری و ایشان
از حضرت خواجه سدید الدین حذیفة المرعشی و ایشان از حضرت امام الارض والسماء شاه خواجه
ابراهیم ادهم بلخی بادشاه و ایشان از حضرت خواجه فضیل بن عیاض و ایشان از حضرت خواجه
عبدالواحد بن زید و ایشان از حضرت خواجه حسن بصری و ایشان از حضرت امیرالمومنین علی بن ابی طالب
کرم الله وجهه و ایشان از حضرت سید المرسلین خاتم النبیین سلطان الانبیاء برگزیده اصفیا بندگی حضرت
احمد مجتبی محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و اصحابه و اتباعه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین ابیات

خواجگان چشت اند رهبر دو عالم بهتر اند	از عنایت حقتعالی پیر و میر و مهتر اند
هر کرا جاوید باید جنت المأوا بهشت	هر زمان با صدق خواند شجرهٔ پیران چشت
خوجگی بے پیر بودن کار نادان بود	هر کرا پیری نباشد پیر او شیطان بود

قال علیه السلام من لا شیخ له فشیخه ابلیس - قال علیه السلام من لا تسمیم
له فلا دین له ذکر در بیان حسب حضرت بابا فرید الدین قدس الله سره

نقلست از سیر العارفین منثوی

دُرِی دریائی گنج لامکانی	گل گلزار انوار معانی
بقا بالله ندیم سلطان تمکین	محیط معرفت شیخ هدا بین
قدم در عالم هوت برده	مے وحدت ز جام عشق خورده
چو فانی گشته از اوصاف شد جای	چو فانی گشته از اوصاف شد جای

سعیهائی دلش شد نقطهٔ فنا	همان فاکشت بر نامش هویدا	مینوفرید فقر بنام فرید هویدا
کمال فقر فخرے کرد پیدا	بملک فقر شاهنشاه مقصود	
فرید الدین ملت شاه مسعود	جمالے را چه حد آن کز اقدام	
کشاید سوئی مدح آن نکونام	این خلاصته الاولیا رکبار و آن زبدة الاتقیا	

اخیار آن خمیر مایهٔ تقدس ربانی و آن شمع شبستان تاسیس سبحانی آن محرم اسرار احدیت و آن همدم انوار وحدیت و آن معروف بقرب ذات لانهایت و آن موصوف بنور صفات بے غایت آن مستغرق لطافت معبود و سلطان المشائخ خواجه فرید الدین مسعود قدس سره از اولیائی کبار و مشائخ نامدار و در کشف و کرامت کمالی عظیم و در تسلیم حالی مستقیم داشت نقلست کہ حضرت شیخ شیوخ العالم فرید الحق والشرع والدین قدس اسمه سر پادشاه اهل دین از نسل شاه کابل فرخ شاه بود و در آن زمان کہ مملکت کابل بر دست فرخ شاه عادل بود جملهٔ پادشاهان اقلیم زیر حکم او بودند و مملکت کابل پیش از مملکت غزنی بود چون مملکت کابل بحوادث روزگار خلل پذیرفت و بدست پادشاهان غزنین افتاد و فرزندان فرخ شاه و برای معاش شاهان غزنین علاقه کابل سپرد کرد و شاهزادگان را مانند دخترهائی خود داده پرورش نمودند چنانچه والد حضرت بابا فرید الدین جمال الدین سلیمان همشیره زاده شاه محمود غزنوی بودند چون شاهزادگان اولاد فرخ شاه در دیار کابل باملاک و اسباب خویش مشغول ماندند تا نهایت کہ چنگیز خان بیدادگون خروج کرده ملک ایران و توران بزیر تیغ آورده و تاراج نهاده و در آن زمان بسیار علما و فضلاء و شاهان دین در آن غدر شهادت یافتند قصد آن مشهد ست چون لشکری بجانب غزنین کشیده غزنین و کابل را تاخت و تاراج کرده و آن دیار را برگرفت و خراب کرده مرجد والد بزرگوار حضرت بابا فرید رحمة الله در حرب کفار شهادت یافت بعد وجد بزرگوار خواجه فرید الدین حضرت ملک العلماء شهزاده شیخ شعیب قدس اسمه سره با سه پسر و اتباع و خیل و دیار و دیار لاهور انتقال از کابل کرده آمدند تا خانی قصور کہ در کابل تحصیل علوم یافته بود و عظمت خاندان ایشان دیده و شنیده بود

چون این بزرگوار را دید به تعظیم پیش آمد باتفاق صوبه لاهور بطرف شاه دهلی ارقام نمود که این
چنین شاهزادگان از نسل سلطان فتح شاه بادشاه بجوادث روزگار در ملک پنجاب آمده اند ۱۹ شده
بادشاه فرمانی بتعظیم و تکریم بسیار بخدمت آن بزرگوار فرستاد و مضمون آنکه آنچه بزرگان را اختیار
افتد از عهده دینی یا دنیاوی از جهت من رضاست مصرع رضای تو دست مقدم ما را ست
چون پروانه صوبه لاهور بقاضی قصور جد پاک قطب العالم را ملاحظه کنانید ایشان فرمودکه
ما را عمل دنیا هیچ مطلوب نیست چیزی که از مارفت دنبال او نشویم از آنجا بطرف ملتان انتقال
کردند چون این خبر شاه دهلی را رسید انان جاگیر پروانه بطرف صوبه ملتان برائے خدمتگذاری
ایشان بنفاذ رفت صوبه ملتان پیشوائی کرده در راه ملاقات نمود و باطلاع حکم بادشاه دهلی
اظهار ساخت لاچار جد پاک حضرت در قصبه کوتهیوال که الحال مسمے بنام چاولی مشائخ مشهور و قرابه
ملتان بود قرار گرفت از طرف شاه دهلی جاگیر قصبه کوتهیوال هشت هزار روپیه بنام حضرت خواجه
شعیب جد بزرگوار بابا فرید الدین صاحب برائے خرچ خانگی مجور شد درین جا سکونت ساختند
حق تعالی از دودمان این بزرگان این چنین بادشاهے را پیدا آورد یعنے شاه
فرید الدین را تا خلایق هندوستان را که در دریا ظلمت و معاصی غرق بودند دستگیری کرده برآورد **نقل دیگر** از کتاب سیر العارفین من تصنیف مولانا جمال الدین دهلوی بدین
طریق تحریر یافته که پدر جد بزرگوار حضرت بابا فرید جد بابا جمال الدین سلیمان از طرف کابل در عهد
سلطان شهاب الدین غوری خواهرزاده سلطان محمود غزنوی در طرف ملتان آمده بودند و
باطلاع صوبه ملتان از شاه دهلی جاگیر قصبه کوتهیوال بنام ایشان مقرر شده و آنجا جد بزرگوار
کربکمال علم و عبادت موصوف بودند تدریس بفراغت خاطر اختیار نمودند که از ایشان
بسیارها تحصیل علم ظاهر کردند و شادی نکاح حضرت خواجه جمال الدین سلیمان والد بابا
فرید الحق بادختر حضرت مولانا وجیه الدین خجوندی که از اولاد حضرت عباس
عم جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم بودند ایشان هم در غدر چنگیز خان مذکور در نواحی ملتان

آمده در قصبه کوت کرور سکونت کرد و ندا آنجا دختر خود مسماة قدسیه خاتون را که در عصر او در کمال عفت یگانه روزگار بود حضرت جمال الدین سلیمان عقد بستند چنانچه کشف کرامات و مجاهده مایصاحبه مشهور و معروف است از بطن مایصاحبه دختر بوجود آمد اوّل خواجه اعز الدین و دوم حضرت بابا فرید الدین مسعود سیوم حضرت خواجه نجیب الدین متوکل از عفت پناه بی بی خاتون همشیره دختر حضرت جمال الدین سید علاء الدین علی احمد صابر پیدا شد **نقلست** از حضرت محبوب الهی سلطان المشایخ نظام الملة والدین محمد بدایونی قدس الله سره یکی از شبها حضرت والده مبارکه با صاحب کرامت عفتها تهجد و تجدد مشغول بود دزدی در خانه او در آمد از هیبت و دهشت آن مستور مغفور لگاه یانبا گشت خواست که از آن جا بدر آید از کوری چشم راه نمی یافت آواز داد که من دزدم و بدوم و برای دزدی اسباب درین خانه آمده ام و درین جا صاحب کشف است که از کرامت او کور شدم عهد میکنم که اگر مرا بینائی بطفیل آن صاحب کشف خدای تعالی عطا کند پیش ازان تو بکنم و باز فعل دزدی نه کنم و از کفر با اسلام در آیم والده حضرت شیخ المشایخ بابا فرید الدین چون این سخن شنید بنائی او از حق تعالی طلبید بفرمان الله تعالی چشمانش بینائی یافت ازین حال بغیر از والده صاحب کمال کسی دیگر را اطلاع نبود چون بعد شخصی مازون فرزندان دزدی پیش جعفرات برو ازیشان رسید و گفت که من آن دزدم که شب گذشته در این خانه بدزدی در آمده بودم عورتی مستوره در بین جا ابتدا مشغول بود من از کثرت او فا بینا شدم باخود عهد کردم اگر بینائی بابم دیگر بار هرگز دزدی نکنم بفضل الله تعالی و از برکت صلاحیت آن بینائی یافتم اکنون آمده ایم با اهل و عیال خود کاز دست ایشان مسلمان شویم و براه حق رویم آخر همچنان کرد و از برکت مایصاحبه کمالی از صالحان گشت بسی خدمتهائی نموده و در کمالیت یافت آلان قبرش در آن قصبه است و مردم آن دیار از زیارت آن مزار بسیار برکتها می یابند **نقلست** چون آن شخص در دروازه مایصاحبه رسید که نام شما چیست او عرض نمود که نام من عادست مایصاحبه از زبان فیض ترجمان فرمود که اسم تو عبد الله و چادر شیخ نقب تو شهنواز خواهد گشت ازان وقت قصبه مذکور بهم نام چادر شیخ معروف گشت و مزار آن صاحب جذبه پاک در آن کلان و بسیار عظیم حضرت مایصاحبه قصبه

مذکور ست نقل ست که چون بحکم ایزدستان آن فروزان یعنی بابا فرید الدین در شکم مائیصاحبه آمدند
مائیصاحبه هر وقت در عبادت الهی مشغول بودند که یک لقمه و لخوره را خالی نمیگذرانیدند بعد از انقضی نهصد و نود و یک
در غره رمضان شریف قطب زمان متولد شد آنروز بسبب ابر ماه در نظر نیامد و اختلاف در روزه واقع
شد مردمان آنجا جمع گشته نزد والده حضرت بابا صاحب برای اذن روزه داشتن آمدند آنوقت یکی از دلیار
الله و مجلس والده حضرت حاضر بود ایشان فرمودند که امشب فرزندان نزد خانه حضرت جمال الدین سلیمان
متولد شده او قطب الاقطاب خواهد شد اگر آن کودک شیر گرفته روزه نیست و اگر شیر نگرفته امروز ماه رمضان
ست چون از مائیصاحبه حضرت دریافت نمودند مائیصاحبه فرمود که بعد از صبح شیر نگرفته باشد
آن ولی الله همه روزه دو شنبه چون روز شد از دو پهر نزدیک دلمتان فتوی آمد که ضرور روزه
ماه رمضان امروز بود و بعد از آن حضرت بعد از غروب شیر میگرفتند و بعد از صبح ترک میکردند همه رمضان
شریف همین طور شد از اینجا معلوم شد که حضرت ولی مادرزاد بودند نقل ست چون دو ساله شدند
مائیصاحبه ایشان را بالتلقین نماز میفرمود حضرت بابا صاحب عرض نمود که از نماز خواندن چه حاصل میشود مائیصاحبه
فرمود که از خواندن نماز شکر حاصل میشود و چرا اکثر کودکان را بابا شکر میل باشد چون حضرت بابا صاحب
بر مصلای برای نماز تهاره کردند بر مصلا شکر پوشیده کردند چون نماز او کردند بعد از آن بر مصلا شکر آمده
دادند دیگر روز مائیصاحبه دستمال برادری افته بود و وقت نماز شد حضرت بعادت هر روزه نماز خود
بخود ادا کردند و بعد از دعا چون بر مصلا دیدند گنج شکر یافتند که خود هم خوردند و دیگر کودکان را
هم دادند چون مائیصاحبه آمد حضرت گفت ای مائیصاحبه من نزد شما نماز او میکردم شکر قدری یافتم
امروز الله تعالی شکر بارسید داد مائیصاحبه معلوم کردند که این کودک از پسندیدگان جناب الهی
خواهد شد نقل ست چون حضرت چهار پنج ساله شدند مائیصاحبه در کتب نشاندند حضرت در چند
عرصه کلام الله شریف یاد کردند و بعد از آن حضرت در ملتان در مسجد مولانا
منهاج الدین آمده تحصیل علوم ظاهری کردند و میگویند که باقی در کابل هم تحصیل
علم نموده اند اول ملاقات با خواجه قطب الدین در ملتان در مسجد مولانا

منهاج الدین ملاقات کرده بیعت نمودند **نقلست** که حضرت قطب الاقطاب یا بافرید الحق والشرع والدین قدس سره اکثری در بیابان بموجب وصیت مائی صاحبه تا دوازده سال در عبادت الٰهی مشغول بودند و افطار بیرک درختان میکردند بعد از مدت مذکور بشرف پائیبوس والده که ربیعه عطر بود و رهبر کامل حضرت بود مشرف شدند والده بزرگوار تفقد حال ایشان کرده پرسید که درین مدت مدید بچه گذرانیدید عرض نمودند که درین دوازده سال تارک طعام بوده قناعت به برگ درختان کرده بعبادت الٰهی حسب فرمان شما مشغول بودم اندرین اثنا آن رابعه ثانیه از عنایت شفقت مویی سر شریف آنحضرت راشانه کردن گرفت چون پیش ازین سر شریف بولیده و بی روغن بود در شانه بعرض مادر نمودند که مائی صاحب مویی سر درد میکند مادر بزرگوار در جواب فرمود که همچنین درختان که بزرگ آنها شکست خورده بدر آمده باشند که آن هم مثل شما زنده هستند که زندگی ایشان به آیت قرآن شریف ثابت است که او سبحانه تعالے در کلام خویش میفرماید همه درختان و جمادات نباتات در ذکر و عبادت من مشغول اند پس آنحضرت فرمود که این مدت را ضایع گذرانیدم و هیچ کاری نکردم بعد ازان از مادر رخصت شده بسفر و سیر در آمدند و مدت مدید دوازده سال ترک طعام دنیا و نباتات نمودند و همواره بجهت اطمینان خاطر نفس قرص چوبین پیش سینه میداشتند و بعبادت الٰهی مصروف میبودند و ادائی سنت نبوی نمودند که حضرت سرور عالم صلے الله علیه وسلم سنگ یا قرص چوبین بر شکم هم بسته لهذا ایشان برائے ادائی سنت هم کردند و بجز ذکر الٰهی مثل فرشتگان قوت آنحضرت دیگر نبود و هرگاه از آنحضرت استفسار احتیاج طعام میکرد در جواب میفرمودند یک بقیه طعام موجود است خورده ایم و ذله برداشته ایم چون بعد از مدت موعود حضور والده بزرگوار خود رسیدند باز والده استفسار حال نمود که درین مدت چون گذرانیدند در جواب فرموده که قناعت بقرص چوبین کردیم تا آنکه روزی از عنایت گرسنگی القرص را

بدندان گرفتیم چنانچه اثر زخم دندان آنحضرت بر آن قرص چوبین هنوز پیداست و هرکه از ما میرسید در
جواب میگفتیم که طعام خورده ایم و اینک بقیه آن ذلیه برداشته ایم و اشارت بقرص مذکور میکردیم
ما و ندکور فرمود که پس درین مدت هرگز غیر واقعه که دیده آنحضرت فرمود که ما درین مدت هیچ کاری
نکردیم و ضایع گذرانیدیم و قرص مذکور الحال که سنه هزار و سی و سه آمده در روضه مقدس آنحضرت
در پاک پتن شریف موجود است و زیارت خلایق مینمود و ندازین داعی بعد از زیارت روضه
منوره آن نان چوبین را دیده و بر سر و چشم نهادیم القصه حضرت بابا فرید صاحب از والده
مرخص شده بسفر در آمدند تا دوازده سال خود را در چاهی آویزان کرده بنماز معکوس و وظایف
برای تصفیه باطن اکسیر اعظم است ادا نمودند و یک روایت هست که بوقت فریضه بیرون آمده فریضه
ادا ساختند و همواره این ابیات بزبان مبارک راندند که هرچه خدا کند شود بعد از دوازده
سال از هاتف آواز آمد که هرچه فرید خواهد باذن الله تعالی شود و درین مدت حال ریاضت و استغراق
و درجه فنا بجائی رسید که گنجشکان و جانوران در پاهای وجود مبارک ایشان آشیان ساختند

نقلست که آنحضرت درین اثنا این کلام مشتمل بر انکسار بر زبان نهی میگفت چون
جانوران لوک بر بدن زدند **دوهره** فریدا دهر سوئی سر پنجره تلیان تهو کن کاگ -
رب ایجیون باهوری تو دهن ہمارے بھاگ + چون بخدمت والده بزرگوار آمدند و عرض پرداز
شدند مادر مهربانی کرده فرمود آفرین مردان چنین کنند که تو این کار کردی مجاهده تو پسندیده
شد در درگاه باریتعالی **نقل** هست که چون حضرت بابا صاحب از علم ظاهری فراغت یافت
روزی حضرت بهاء الدین ذکریا که برادر خالزاد بودند و سید جلال الدین بخاری و لعل شهباز
قلندر قدس الله سرهم العزیز گفتند که کسی جایی بخدمت شیخ کامل رفته بیعت کنیم بعده فرمودند که
درینوقت شیخ زمانه حضرت فیض گنج شکر بابا فرید الدین مسعود در دهلی هستند با ایشان بیعت کنیم حضرت بابا
صاحب فرمود برائی خاطر شما اگر بگوئید میرم و نیت ارادت ندارم ارادت من بخدمت
خواجه قطب الدین رحمة الله علیه است حضرت بهاء الدین فرمود ای برادرم بخاطر من بادر سفر شوید

همه طیار شده و بسیر روانه شدند بجائی رسیدند که دو راه داشت یکی خطرناک و یکی بامن بعد
حضرت بهاءالدین فرمود که براه امن باید رفت نه براه خوف این سخن ایشان ظاهراً بجهت آن بود
که بواسطه زاد راه قدری زر همراه داشتند حضرت با اصحاب فرمود که موجب خطر از خود جدا باید
ساخت و براه نزدیک باید رفت همچنان کردند و براه خطرناک آمدند ناگاه عبور ایشان بر لب
دریا افتاد دیدند که صیادی دام بجهت ماهیان انداخته و ماهیان بسیار گرفتند چون این همه یاران
گرسنه بودند قرار دادند که از ماهی یک بنام خود دوامی زین دریا اندازند و ملاحظه کنند که بر بخت
چه رویش نماید همچنان کردند بنام هر یک از دو یا چهار سه برآمد چون بنام حضرت مبالغه تمام نمودند
بضرورت بنام خود دام انداختند هر چند زور کردند سود مند نیامد دام از دریا را زغایت ثقل
بیرون نتوانستند کشید تا آخر همه یاران بزور حضرت را گفتند که این بار دام بنام شما انداختند حضرت
فرمود دام فرید فرید خود میکشد بسم الله گفته دام کشیدند از دریا شور آمد جل وی فرید تبل وی
فرید چون دام بیرون آمد مخلوق خالق را ایشان را جلهوری میگویند در دست ایشان طعام
بقسم میده و حلوا پخته نزد حضرت آورده پیش نهادند و میگویند که نیم تن شل ایشان ماهی و
نیمی بطرف سر شل آدم بود آنهمه آمده تعظیم او کرده پیش یا یا صاحب نهادند همه یاران متعجب
شده پرسیدند که این کدام قوم ست حضرت فرمود که ایشان را به پرسید چون آنهان را پرسیدند
ایشان بیان نمود که ما از قوم جلهوره ام امروز از ناله آواز آمد که پیر شما بر لب دریا
آمده و ما از اول برید یا یا صاحب ام رفته زیارت آنها بکنید و در قبیله ما امروز شادی بود
و برای شادی ما طعام تیار کرده بودم از ان طعام برای نذر خود با خود همراه آورده ام
حضرت آنها را مرید ساخته از یکی ایشان خلافت عطا فرمود و رخصت ساخت و آن
طعام الحال در عرس مبارک یازده روز پخته مخلوق را تقسیم میکنند و نام آن طعام
جلهره شتری مشهور ست نقل دیگر که چون دام بیرون کشیدند در آن دام صندوقی مکفل
بکلیدی آمد همه باتفاق آنها کشادند ناگهان مردی پیر نورانی بتلاوت قرآن مشغول

ظاهر شد و طرف چپ او نان تنک و حلوا نهاده پرسیدند که این حلوا بهبت چیست آن پیر گفت که به
نیت حضرت گنجشکر نخجه بودم و نزد ایشان بیاوردم از آنروز هر صاحبان اعتقاد پیش آمدند و نسب
درستان آن حضرت تا غایت بارب میبود و ندانستیم معلوم شد که آنحضرت در سر حال خود بسیار میکوشید بعد
ازان همیاران گفتند که عبور از دریا بچه نوع کنیم حضرت باباصاحب خرقه خود بدریا انداخت و گفت که این
کشتی ما ایان ست چون هر یاران بران سوار شدند در حال گشتند و بر لب دیگر دریا مکان حضرت شیخ صوف
که ولی الست بود ند بود و از دیدن سیر پیران کرده سیر دریا میبینود ند ناگهان نظر ایشان بر کشتی ایشان
افتاد و در دل خیال گذرانید که کشتی ایشان در گرداب نیاید یا از خیال ایشان کشتی اینها در گرداب
بیاید همیاران گفتند ای برادران اینچه پرست حضرت باباصاحب فرمود از زبان فیض ترجمان در
دل گذرانیدن کسی که کشتی ما ایان بند شده در سر آن شما خواست از فرمودن باباصاحب و دیگر
حضرت شیخ صوف شما خواهید شد و از دیدن سیر پیران نتوانستند کرد حضرت شیخ صوف در جناب
الهی تضرع کرد اگر خیال و اراده من اینها را تکلیف شده اینها آسان شوند و کشتی ایشان بکنار آمد
و حضرت باباصاحب عرض بجناب کبریا نمود که اگر از گفته من ایشان را مشقت ست آسان
شود از فرموده ایشان بامر حق سبحانه شاخها ایشان در دریا افتاده میگویند که عشق النجر عشق الکبر
ازان پیدا شده اکثر از اولاد ایشان قدر شاخهای در سر میباشند همیاران نزد حضرت شیخ
صوف رفته برای ارادت تابیت عرض نمودند ایشان فرمودن شما را طاقت بیعت ندارم
اندین زمان شیخ الشیوخ حضرت شهاب الدین سهروردی هستند ایشان رفته بیعت کنید
که آنها قطب مدار اند و شاهم کمال زمانه خواهید شد از آنجا در سیر آمده بشرف ملوفین حرمین
شریفین مشرف گشتند و بوقت معاودت آنحضرت شیخ بهاؤ الدین ذکریا بجهت آنکه خالزاد
برادر یکدیگر بودند و رشته محبت درمیان ایشان محکم بود در بخارا بخدمت شیخ شیوخ العالم
شهاب الدین سهروردی قدس الله سره العزیز را در بخارا یافتند و حضرت ایشان را قاعده بود
هر که از مسافران بخانقاه ایشان آمدی خادم را میفرستادی بعد از ادائی خدمات

مهمانداری طعام پیش مسافران می آوردند چون آن هر دو عزیزان رفتند بقاعده سابقه طعام
فرستادند ایشان خوردند و چندروز در خدمت شیخ الشیوخ ماندند شیخ بهاوالدین ذکریا مرید حضرت
شیخ شهاب الدین شد و حضرت شیخ شهاب الدین فرمودند که مولانا فریدالدین بهمت عالی دارد و بکمال مرتبه
رسند خدمت برادرم حضرت خواجه قطب الدین فرمودند بکنوع ملاقات این هر دو بزرگوار
مبین طریق است نقل است از کتاب گلشن ولیکاگ وقتی بندگی حضرت غوث العالم بهاوالدین ذکریا
قطب العالم با فریدالدین آمدو گفت که من بجهت ارادت بر شیخ شهاب الدین قصد دارم حضرت قطب العالم فرمودند
که من بر ایشان نیت ارادت ندارم اما بجهت خاطر شما اگر بگوئید همراه شوم بندگی حضرت غوث العالم بسیار
خوش دل شد و گفت ازین چه بهتر باشد بعد حضرت قطب العالم و غوث العالم هر دو روان شدند سه
کس و یکر تحقق چنین است انهمه یاران که پیشتر مرقوم شده و یکروایت است که شیخ داؤد موکهری نام
دوم شیخ محمود بهریچ هم همراه شدند بسوی بغداد چون میرفتند چند روزی در اثنای راه ماری
پای مبارک غوث العالم نیش زد و از آن جا خبر شدند حضرت قطب العالم فرمودند که تریاق برایم زهر باید
پیدا کرد حضرت غوث العالم فرمود چون شما را است با تریاق چه حاجت است قطب العالم قدری
خاک از زمین برداشت و نام سبحان حضرت نواخته درگاه جبار خواجه قطب الدین بختیار قدس
سره العزیز خوانده بر گزیدگی ماند اختند در حال صحت شد گویا هیچ درد نبود حضرت غوث
العالم شیخ بهاوالدین و دیگر مصاحبان حیران ماندند و بزرگی خواجه قطب الدین اقرار
کردند و روان شدند چون نزدیک بغداد رسیدند چه بینند که گوسفندان سه چند
و در گلوها طوق نقره و زر دارند همه صاحبان پرسیدند که این گوسفند ان از آن کیست
گفتند شیخ شهاب الدین صاحب اند باز پیشتر قدم زدند دیدند که گلهای اسپان
و شتران با طوقهای زر و نقره میچرند پرسیدند مادران کیستند گفتند شیخ اند چون قریب
شهر رسیدند بهر باغی و مکانی که میگذشتند از ان شیخ میشنیدند شهباز قلندر در
بر یک تپه یا پشته فرود آورد و بر زمین انداخت و گفت این هم شیخ است

دیگر کسے در ینجا نیست بعد از زمانی بر در شیخ رسیدند و نشستند خادم درگاه و دهلیز خانه پرسیدند
صاحبان کلام اند هر کدام بنوخوستند و گفتند ما ایشان مستعد خادم برگشت بحضرت شیخ رفت و گفت که حضرت
شیخ واقف برین مطلب بعد ازین شیخ فرمود برو و بپرس که در میان شما فرید الدین و حضرت
بهاء الدین کدام اند خادم آمد و از ایشان پرسید هر سه در تعجب شدند و گفتند که ما نیم خادم گفت
که بیائید شما را قطب العارفین منزل گاه فرموده اند قطب العالم فرمودند که اول ملاقات با شیخ کنیم
آنگاه در جائی فرود آئیم خادم گفت که حضرت شیخ آنچه فرموده اند بهتر است که ازان عدول
نکنید در نزول فرمائید آنگاه روان شدند و در جائی فرود آمدند خادم باز رفت بعد از ساعتی
شیخ طعام فرستاد و هر یک برای تناول دست دراز کردند قطب العالم تخم فرمود که من با شیخ
خواهم خورد خادم رفته با حضرت شیخ بگفت که هر کسان خوردند اشیخ فرید الدین میگوئید
که من با شیخ خواهم خورد شیخ فرمودند که برو با حضرت شیخ فرید بگو که شما طعام خورید که من
نیت طی هفت روزه کرده ام چون خادم آمد گفت قطب العالم فرمود که من نیز قصد طی
کرده ام چون این ماجرا خادم باز گفت شیخ فرمود بهتر الغرض چون این صاحبان آرامگاه ساختند
علی الصباح شیخ خادم را فرستاد خادم گفت حضرت شیخ میفرمائید کسانیکه بنیت ارادت
آمده اند گاه برای اسپان بیارید حضرت قطب العالم برو افتاد برادر خود بهاء الدین همراه
رفتند حضرت بهاء الدین گاه خشک آورد و باقی یاران گاه سبز بیاورند خادم آمده کیفیت
گاه ایشان با حضرت شیخ بیان نمود ایشان فرمودند خادم را برو شیخ بهاء الدین را بپرس که تو گاه
خشک چرا آوردی دیگران سبز غوث العالم و قطب العالم جواب داد گاه سبز را در تسبیح دیدم
ازین سبب بیاوردم دیگران گفتند که گاه خشک در خدمت ایشان چرا آوردیم سبز آوردم
خادم رفته این حقیقت بخدمت شیخ عرض کرد شیخ بگوش رغبت نشنیدند و پسندیدند
بعده چون روز طی بپایان رسید حضرت شیخ شموخ ایشان را طلبیدند چون ایشان
بر در رسیدند دیدند که از درون خانه شیخ دو کس بر آمدند که نظیر هر یکی آدمیان نبودند

رو بر و ایشان آورده مهوره اگردن زدند اینها را حیرت پیدا شد شهباز قلندر گفت بر در اینچنین
شیخ ناحق خون چرا کردند با فریبنع نمود گفت که در فصل ایل الله اعتراض نباید کرد خاموش شوید
انشاء الله تعالی مسری خواهد بود اند سوی رفته با شیخ ملاقات نموده نشستند بعد از ان چاوم سفره آورده گسترانیدند
و طعام بر ان نهادند چون نیک نهاد شهباز رحمة الله علیه گفت برانید که بیرون آن طریق حال و منال ایشان را
دیده اند سوی این طریق است شیخ از ضمیر باطن معلوم نموده بسوی شهباز دیدند زبان مبارک گشادند
من هیچ در بسته گل زده ام در دل و آن بسته که در راه حضرت لعل شهباز انداخته بود نیز از حجره طلبیده
حاضران متعجب شدند و گفتند که آن دو کس را که بر دروازه من کردن زده آن نفس
دیگران بود و این هر دو یعنی حضرت بابا صاحب و حضرت بهاء الدین نفس خود پیشتر گشته نزد آن آمده
و باقی صاحب نفس بودند لهذا نفس ایشان را بظاهر بشکل آورده رو بر و ایشان گشتم که آئینده
ایشان را مغفرت نفسانیت نماند چون وقت نماز شام شد برای وضو شیخ طشت و آفتابه آورده
چون شیخ مسواک گرفتند و مضمضه کردند حضرت قطب العالم بابا صاحب معلوم کرد که ایشان پادشاه دوندان
است در حضرت باری تعالی التماس کرد الهی دو دندان ایشان دور شود فرمان شد حکم ما هم بر ین است
و در مقدر نوشته انگاه قطب العالم عرض کرد الهی حکم تو نافذ است ابدا دو دندان ایشان دندان ما شود
و از ایشان دو رکن از بن سوال در و ایشان دور نشده و بدندان ایشان پیوست **رباعی**
زمردان ره چه شد بر گو سرو گنج ☆ رسانند راحت و برخود نهند رنج تو کنون شاهم نزیر چرخ دوارند
همی نخبه تشفا هر روز صد بار ☆ بین تا هیچکس مطلع نبود حضرت شیخ شیوخ بطرف قطب العالم
دید فرمود شما چرا خود را در رنج انداختی قطب العالم فرمود این اژدر و یتی نباشد که گیرد و رنج
بیند و خود را در راحت حضرت شیخ شیوخ هم دعا کردند در دندان قطب العالم نیز منفع
شد من بعد حضرت التماس خاتمه کردند تا آنکه پیر هنر خود رسم از مکر شیطان ایمن باشم
شیخ شیوخ فرمود که شیطان لعین را با بذات متین شما چه مجال و نیز ارشاد فرمود که در قصبه بوی
حضرت غوث الاعظم شیخ عبد القادر جیلانی رحمة الله علیه رفته از روح پرفتوح

ایشان فیض یافته اند بردید و حضرت شیخ شهاب الدین عوارف کتاب بحضرت قطب العالم که عوارف
معارف اسرار بود داده و فرمودند که شما آنکه بخدمت پیر همیان را مطالعه کنید که مخصوص بلای شما ساخته
ام و دعا فاتحه فرموده و حق ایشان بزبان فیض ترجمان فرمودند شما لشکر عالم و عالمیان خواهید شد و باقی
همه را بیعت نمودند فقلست چون حضرت از خدمت شیخ شبوخ فیض یافته رخصت شده بطرف روضه
حضرت جناب غوث الثقلین رفته چون قریب روضه منوره رسیدند قفل در حجره مقفل بود خادم را گفتند اگر
شما قفل را کلید بدین رفته قدمبوسی مزار شریف حاصل کنم خادم گفت الحال قفل را نگهم اگر شما صادق آید بدینجا هم حضرت
قطب العالم از بیرون عرض نمود السلام علیکم یا محبوب سبحان از اندرون روضه مبارکه آواز آمد وعلیکم السلام
یا قطب رحمان قفل خود بخود وا شد اندرون رفته قدمبوسی کردند و حضرت محبوب سبحان مبشر
خویش را مخاطب فرمودند و فرمودند که ما را از مدینه منوره بار شاد سید المرسلین صلی الله علیه وسلم
تبرکات یک کاسه و دو نشان کرتوت جنگ با لشکر اسلام بودند و دستار حاصل شده بود
و اجازت داده شد که نزد شما با فرید آید آن را بدهی آن وقت آن تبرکات در صندوقچه در حجره
مسترقاد داشته بود حضرت آن تبرکات را بکشف نزد خود آورده و تفویض ایشان کردند و حضرت بابا
صاحب ان دستار را بر سر حضرت اندوخت حق پرست محبوب سبحان بر سر بستند سیگویند که
این دستار زعفرانی رنگ داشت و در بعضی روایت رنگ پلاس داشت هر دو
گمانها آن دباقی سفید بود و نعلت باطنی هم ایشان حاصل شد لهذا در قادریه
سلسله هم بیعت کردند و از حضرت محبوب سبحان ارشاد شد که بیعت ظاهری با حضرت
خواجه قطب الدین رفته در دهلی بروید و کنید چون آن تبرکات و صندوقچه بر سر داشته
روان شدند حضرت سید عبد الوهاب آمده در دروضه بارک عرض نمود که تبرکات و
نعلت هم ایشان را عطا شده از روح پر فتوح ایشان الهام شد که لایق این نعمتها
آن بود و را داده ام نزد او بروید او هر چه بهتر بیاید ایشان نزد ایشان آمدند حضرت
قطب الاقطاب تاج از سر خود بر سر حضرت سید عبد الوهاب نهاد و گفت هر چه نعمت

از والد شما یافتم حدیث نیست از خود نعمت باطنی ملک شما کردم و بر سجاده حضرت غوث الاعظم
قایم او سجانه تعالی شما را رو نمائی کند گفته ازان جا بطرف دهلی شریف روانه شدند و بخدمت حضرت خواجه قطب الدین
بختیار اوشی کاکی رحمة الله علیه رسیده فیض یاب گشتند **نقلست** از حضرت بابا فرید الدین در کتاب عجائب فوائد
السالکین ملفوظ حضرت خواجه قطب الدین مرقوم است که بتاریخ غره ماه رمضان بغ رجمعه سنه اربعه و ثمانین و
خمسمائیه دعا گوئی فقیر حقیر بنده درویشان پاک خاک قدم ایشان اضعف العباد فرید الدین الجوهری بدولت
رو دولت پابوس آن سلطان العاشقین خواجه قطب الدین قدس الله سره حاصل شد همان زمان کلاه چهار
ترکی بر سر دعا گوئی نهاده شفقت بسیار و مهربانی فرمود و آنروز سن و قاضی حمید الدین ناگوری و مولانا علاء الدین
کرمانی و سید نور الدین مبارک و شیخ نظام الدین ابو المؤید و مولانا شمس الدین ترک و خواجه محمود و هفده دیگر
عزیزان دیگر بخدمت حاضر بودند خواجه قطب الدین دام الله تقواه بلفظ مبارک گفتند که صاحب سجاده را تقویت
و شیخ را آن مقدار قوت ذات خاطری باید که چون یکی بروی بیاید برای بیعت او را واجب است
که بقوت نظر باطن ز نگار سینه آنکس را که بدنیا و خبر آن آلوده باشد صیقل دهد تا هیچ گرد رقی در دل او
غل و غش و فحش و حسد و آلایش دنیا در سینه او نماند بعد ازان دست او بگیرد و بخدا رساند
و اگر اینقدار قوت پیر را نباشد پس تحقیق داند که پیر و مرید هر دو در بادیه ضلالت افتند و از نگاه
بهمدین محل فرمود که در اسرار العارفین خواجه ابو بکر شبلی رحمة الله علیه مینویسد که وقتی بجانب
بدخشان مسافر بودم بزرگی را دیدم که صفت بزرگی او در تقریر نمی آمد سلام کردم فرمود
که بنشین بنشستم چند روز ملازم صحبت او بودم وقت افطار کردن دو نان جوین از عالم
غیب پیدا شد آن بزرگ بدان افطار میکرد و الا از آن یکی مرا میداد الغرض آن بزرگ
والی شهر را فرمود که صد چند خانقاه برای ما بنا کن والی بر حکم اشارت شیخ آن همه خانقاه
و چند روز تمام کنانید بخدمت آن بزرگ عرض نمودند که خانقاه ها تمام شد آن بزرگ
فرمود که هر روز از بازار غلام خرید میکردند و بخدمت شیخ می آوردند آن بزرگ دست آن غلام
میگرفت و بر سر سجاده مینشاند و میگفت که تو بخدا رسانیدم آخر الامر آن غلامان چنان صاحب

کرامت شد ندکر هریکے بے کشتی بر روی آب میرفتند و هرگاه آن غلامان میگفتند با انقطع همان ساعت
گفت از کرامت آن غلامان مرا عجیبے و حیرتی پدید آمد فرمود کرائی شبلی بر سر سجاده کسی نشسته دست
کسی بگیرد کرامت این چنین بود کرد یگران را نیز صاحب سجاده کند و اگر قوت ولایت بنا شد
پس او شیخ نبود مدعی و دروغ زن بود و میان اهل سلوک انگاه بهترین مفعل فرمود کرا اهل سلوک
در شرع خویش مینبینند کرکسانیست مرد و در چهار چیز پدید میشود اول اندک خفتن دوم اندک گفتن
سیوم اندک خوردن چهارم در صحبت خلق اندک بودن انگاه گفت کرد رویش در زمین بود کرهرزه
در تحیر بود می اگر در روز چیزی فتوح بر در سیدی تا شب فلوسی نگاه نداشتی و اگر در شب چیزے
بر سیدی تا روز هیچ نداشتی و هرکرا بردی بیامدی از کبیر و صغیر و درویش و توانگر محروم نرفتی چنانکه اگر بر هم
بیامدی جامه نفس خود بکشیدی و او را پوشانیدی همچنین درویش صاحب نعمت بود وقتی او را گوئی
آن درویش صاحب کجا بود یم از دوشنبه تا من چهل سال در مجاهده و طاعت بود یم هیچ روشنائی
در خود ندیدم چون این چار چیز بکردیم چندان روشنائی در من پیدا شد کر اگر سوئی آسمان وقتی دیده شود
تا عرش و حجاب و ظلمت هیچ چیز پوشیده نماند ی اگر در زمین دیده شدی از زمین اول تا تحت الثانی
و آنچه در زمین است هیچ چیز در حجاب نبودی از سبب این معنی امروز سی سال باشد کر این همه
بر بسته ام انگاه روی سوی دعا گو کرد و گفت ای درویش تا اندک نخوری و تا اندک نخسپی
و تا اندک صحبت با خلق نکنی هرگز جوهر درویشی در تو پیدا نشود کر درویشان طائفه اند کر خواب
بر خود حرام کرده اند و زبان در سخن گفتن گنگ کرده اند و طعام از کاه و خاشاک کرده اند صحبت
خلق را همچو مار افعی دانسته اند انگاه بمرتبه ترتب رسیده اند فرمود کر چون درویش جامه عمده
بپوشد از نعمتها خلق بپندارد کر او در درویش نیست مرند طریقت است و هر در درویشے کر
در صحبت خلق آمد رفت کرد و پندارد کر در وے هیچ نعمتے نیست بعد از ان فرمود کر وقتے عزم سفر
دریا سفر بودم در درویشے را دیدم از صدر بزرگ و صاحب نعمت اما در مجاهده چنان شده بود
کر استخوان در وجود مبارک او مانده بود و الغرض آن درویش را بقیاس مزار سن

طعام بودی از چاشت تا نماز پیشین هرکه بیامدی از ان طعام بخوردی و باز گشتی و اگر پنج بیامدی دست درون حجره کردی جامه بدوده او دی الغرض تا آن زمان که هیچ نماندی بعد از ان فرمودی هر فرومانده که آید بمن بیارید چون فرومانده بر سیدی دست زیر مصلا کردی هر چه بجمله او بر دست آمدی بدو دادی الغرض دعا گوئی هم چند روزه ملازم صحبت آن بزرگوار بود چون وقت افطار شدی چیزها از طعام غیب فرو می آمدی دو مرا میداد و دو خود میخورد بعد از ان فرمود تا در ویش اندک مخورد و صحبت خلق ترک ندهد حاشا رد کلا بمقام نتواند رسید **نقلست** که چون حضرت خواجه فرید الدین بیعت حاصل کرده در خدمت پیر خود بمجاهده کمال تا دوازده سال مشغول بود و بدرجهٔ کمال حاصل کرده بنعمت ظاهری باطنی و خرقهٔ خلافت پیران چشت که از سرور عالم رسیده بود صلی الله علیه وسلم مشرف گشته حضرت ایشان را فرمان داد که ای فرید از درگاه باری تعالی ملک پنجاب ترا ظاهری عطا شده و در سرکان اچ و بهن سکونت و تدفین تو خواهد شد و آن ملک را از وجود مسعود تو نعمت اسلام بخشیده و دروازهٔ مغفرت بر ایشان خواهند کشاد **نقلست** از سیر العارفین که سلطان العارفین شیخ فرید الدین در ان حجره که بحق مشغول میبود بعد از دو هفته بخدمت پیشوا نظیر میرسید بخلاف بعضی درویشان شیخ بدر الدین غزنوی و شیخ احمد نهروانی که پیوسته در ملازمت حضرت قطب الملت والدین میبودند چون در ولی شهرت ایشان بسیار شد و خلق مزاحم حال آن صاحب کمال شدن گرفت بعد از ان باجازت و خصت حضرت قطب الملت والدین در خطهٔ مانسی آمده انجا سکونت گرفت چنانچه پیشتر مرقوم خواهد شد که بعد رحلت حضرت پیر بی نظیر خود در ولی آمده باز بخطهٔ مانسی رفته و از انجا بقصبهٔ اچ و بهن آمده متوطن گشت ـ

نقلست از گلشن ابدیا اندر کشف کرامات و درجهٔ قبولیت ایشان از جناب الهی حکم بنفاذ رفته بود که هر چه فرید خواهد همان خدا تعالی کند که وقتی حضرت قطب العالم فرید الملة والدین گنجشکر قدس الله سره العزیز برای ملاقات بندگی حضرت شیخ بهاء الدین ذکریا قدس الله سره العزیز بطرف ملتان ملاقات رفتند چون قطب العالم آفتاب عالم بود از نزول ایشان تمام نواحی ملتان

معتقد ایشان گشت اینمعنی حضرت صدرالدین فرزند حضرت بهاوالدین را خوش نیامد
گر این ولایت را هم زیر قبضه خواهد آورد و بخدمت غوث العالم عرض نمود یا با ایشان گردیدن جا
آمده اند خوب نیست گر این ولایت را هم گرفتن میخواهند حضرت شیخ گر ایشان را غرض آن نیست
از سبب کمال محبت و دوستی ما قدم رنجه فرموده اند از خاطر شیخ صدرالدین این وغدغه بکلی
سند فرو نشد و طریقه بزرگان اینست چون بزرگی را خواهند کجائی روان کنند کشش های
او را بآن طرف متوجه گرده میخواهند شیخ صدرالدین کشتهای حضرت قطب العالم را گرفته
و گرد افشانده بطرف دهلی راست کرده نهاد قطب الاقطاب فرمود نوکرانی صدرالدین بر اینجا ماندن نیامده
ام خاطر جمع دارید بغرض ملاقات به تو آمده ام نقلست که شیخ بهاوالدین را کنیزکی بود نهایت
حسن و جمال و خصلتهای شیرین و پاکیزه سیگفت که هوش از مردم میربود و غبار دل بکلام نرم و گفتار
پر شرم زدودی چون حضرت بهاوالدین آن را بخرید دید که داغ شقاوت یعنی دو نقطه بر جبین آن
ماه دیده عیش منغص شد چند بار آن بنده گوار بحضرت پروردگار التماس نمود که الهی داغ شقاوت
این کنیزک بسعادت مبدل گردد و نیکبختی شود و فرمان حضرت حق سبحانه میرسید که قضا بر این نفاذ است
بندگی حضرت بهاوالدین بخاطر گذرانید که اگر آن ماه روی مشک موی بخدمت شریف حضرت قطب العالم
مشرف شود امید است که داغ شقاوت او از بخت دعا ایشان بسعادت مبدل گردد چون وقت نماز
شد شیخ بهاوالدین بحضرت قطب العالم فرمود ای برادر یک کنیزک است اگر فرمایند آفتابه آب
گرفته بیاید وشما را وضو بکناند گفتند دارم فرمودند خوش باشد حضرت بهاوالدین اندرون رفته
بآن ماه پیکر گفت که آفتابه آب پر کرده گرفته برو آن برادرم را که در مهمان خانه نشسته است
وضو بکناد و خود را از و نپوشی و در ستر روی خود نکوشی چون فرمان آن کنیزک
آفتابه آب پر کرده گرفت و در حضور آن پرنور روان شد عرض نمود که من مستورم بدیگر خود را چگونه روی نمایم غوث العالم فرمود آنچه من میگویم همان بکن که درین مصلحت
است مراجعت بنزد قطب العالم رفته آفتابه آب پر کرده آورد و قطب العالم دست مبارک

خود در پیش کشید کنیزک آب را بر دست قطب العالم ریزید چون حضرت قطب العالم
جانب او دید آن داغ چون زاغ چران بالغ جمال در نظر شریف ایشان افتاد حضرت قطب العالم
روی سوی آسمان آورد و دعا بدرگاه جل وعلی کرد آن کنیزک تمام آب را بر دست مبارک ریخت
او گمان برد که ایشان شیفته تن شده اند بیت نظر خوبان بحسن خویش دارند * کسی را در نظر زان نیک بندند
ولی مردان حق در عالم اند * که حسن حق بهر نظر نمایند * القصه چون آفتابه آن کنیزک خالی گشته اند رفت
رفت و بشیخ گفت شما ما را بر مردی فرستادی که بطرف روی من نمیدید و آفتابه بر دست او خجل شد
شیخ بهاء الدین فرمود جلدی آفتابه پر کرده بر دو غوث العالم دانست که حضرت قطب العالم بدعا مشغول
شد و نظر بر پریشانی آن ماه کرد هنوز داغ شقاوت دارد فرمودش که زود برو و آفتاب را بر کنیزک
دگر آفتابه پر کرده ببر و باز بر دست مبارک حضرت قطب العالم ریختن گرفت آن هنگی بر دست مبارک
حضرت ریخته باز اندرون رفت شیخ پرسید چه نوع اکنون وضو ساخته اندیا نه گفت نه ساخته اند و نظر بالا
انداخته تمام آب من بر دست ایشان ریختم شیخ چون بر جبین او نظر کرد دید که هنوز قدری باقیست
فرمود زود باش اگر آفتابه پر کرده بر سر او پر کرده بر دو بر دست ایشان ریختن گرفت چون نیمی از ان
آب ریخت حضرت قطب العالم نظر فرو انداخت و از باقی آب از دست آن مهتاب وضو ساختند بعده
کنیزک نزد شیخ آمد و گفت که آن مرد وضو کرد و گفت این بار از نیم آب وضو ساختند چون شیخ بجانب
جبین آن ماه چین دید چه بیند که داغ شقاوت از پیشانی او بر پریده و ثمره لطف الهی بر جبین او رسیده
شیخ شاد گشت اما در دل شیخ غباری نشست بدرگاه حق جل وعلی عرض کرد و گفت الهی من چهل بار
بهراین کار عرض کردم قبول نشد و دعائی حضرت بابا فرید الدین در یک لحظه قبول شد فرمان شد
که این چله اخیر از دست من در بن چله بادی عهد کرده ام که آنچه من گفتم تو کردی اکنون آنچه تو گوئی من
کنم بجهت آن وعده دعا خواجه فرید الدین بدرجه قبولیت شد فصل است از کتاب گلشن اولیا اگر چون
حضرت قطب العالم فرید الملت والدین گنج شکر را چله اول شد فرمان حضرت حق سبحانه در رسید که
ای فرید نیک در طلب بودی و چون چله دوم شد فرمان در رسید که ای فرید آنچه من گفتم تو کردی و چون

چلہ سیوم شد فرمان در رسید آنچہ من گفتم تو کردی اکنون آنچہ تو گوئی من کنم در قبولیت یا چنین جناب حضرت
عزت یافت کہ ہر چہ از زبان فرید یہ جاری میشد از جناب آلہی ہمان طور بنفاذ میرفت بعضی گویند کہ چلہ
دوازدہ سال ہر سہ کردہ و یک روایت ہست کہ ہر سہ چلہ چہل چہل سال کردہ اند پس ازین روایت
معلوم شود کہ عمر حضرت قطب العالم صد و بیست سال بود مصنف کتاب گلشن ابو سعید میگوید کہ
حضرت قطب العالم فرید الحق والشرع والدین قدس اللہ سرہ العزیز پانزدہ عمر خود یک فرزند عورت بیوہ
ضعیفہ داده بود کہ عورت فرزند بیمار را نزد حضرت برائی دعا شفا آن آورد چون نزد ایشان آمد آن
فرزند مرد و جان آن قبض شد حضرت آن عورت را فرمود این کودک مرده است این را دفن
کنید عورت الحاح و زاری کردن آغاز نهاده گفت اگر در خانہ من مردی تدفین میکردم الحال مرده شما
جان این بیچارہ قبض شده فرزند شما است ہر چند حضرت آن عورت را فہمایش میکردند و باز نیامد
آخر الامر حضرت بکشف دید کہ فرشتہ روح آن را برده در مکان روحان خواہد کرد امیکند حضرت
از دست فرشتہ گرفتہ آورده داخل در قالب آن کردند زنده شد لیکن عمر آن فرزند ضعیفہ مذکور
ہمان بود کہ گذرانیده شد لہذا پاره از عمر خود حضرت بآن للہ عطا نمودند ہے غلت و کمال حضرت

نقلست از گلشن اولیا کہ در رتبہ قطب مدار و قطبیت بمقداری کہ حضرت گنج شکر قدس اللہ سرہ العزیز
را بود کسی دیگر کمتر بوده باشد کہ چہل سال ایشان را بود چند درویش کامل از راه کوه
قاف عزم کردند کہ رفتہ این شیخ را ببینیم کہ چندین مقدار در رتبہ قطبیت بر ہیچ کس قرار
نیافتہ است تا آنکہ وے است دیگر قطب میشود بر حضرت قطب العالم آمدند سلام
گفتند و راستا قطب العالم ہا نشستند بعد زمانے قطب العالم ایشان را پرسید شما کہ اینقدر راه
بیچ درویش را دیده آید ایشان در تعجب شدند و گفتند کہ ما خود در پیش ایم دہم دیده و شنیده
ایم انگاه حضرت قطب العالم بایشان گفت کہ را چگونہ دیده آید گفت کہ ما حال آمده ایم
از شما وقوف فرمایم حضرت قطب العالم فرمودند بروید حال من بپرسید برفتند و برزده
استاده و پرسیدند کہ حال شیخ چہ نوع است از اندرون جواب آمد از ان روز کہ من در

خانه ایشان آمده ایم گاهی طعام بسیری نخورده و بجز نوکر و شغل دیگر امور نشده ایم چون ایشان
جواب شنیدند باز در مسجد نزد مسند شریف حضرت قطب العالم رسیدند چه بینند که حضرت قطب العالم
انجانیست و تفحص ایشان مراقبه و زیدند تمام زمین و آسمان را سیر کردند هیچ جا قطب العالم را
نیافتند سر از مراقبه بر کردند چه بینند که حضرت در میان ایشان است و گرد محاسن مبارک
خود را بآستین می افشاند چون ایشان حضرت قطب العالم را دیدند پرسیدند که بودید شیخ فرمود
آن درویشان را که شما بیان کردید رفته دیدیم گفتند چگونه دیدید یعنی سود که بر کنده پرانیدند بعد ازان حضرت
گنجشکر بدیشان توجه کرده پرسید و فرمود مرا شما هیچ جائی نیافتید کشتن من که توانید من اگر میخواهم
شما را در یکساعت بکشیم آنرا بدید و ازین فعل توبه کنید درویشان را چنین نشاید زمین عبودیت
ببوسیدند و گفتند اینک درویشی است درویش سر و ان شدند **نقلست** از گفتن اولیا که وقتی در
میان درویشان کوه لبنان اختلاف افتاد در قطبیت حضرت گنجشکر قدس سره العزیز بعضی
گفتند که حضرت با فرید قطب ست و بعضی گفتند که نیست چرا که هر قطب کرست اورا البته درین
مکان عظام گذر بیشود او هیچ گاه درین جا فرحت افزا گذر نکرده است چون اختلاف طرفین
باز و یاد رو می نهاد عاقبت اتفاق طرفین برین افتاد که دو کس برای استحان میاید فرستاد
دو کس را از میان خود تعین کردند چون بحضرت قطب العالم رسیدند و جمال باکمال ایشان بدیدند
شیفته شده در ملازمت حضرت ماندند و سوی کوه لبنان باز نرفتند انگاه دو کس دیگر را فرستادند که خبر
آن دو آدمی دیگر بردارند چون بحال باکمال ان آراسته و بجلال رسیدند آن هم در خدمت ایشان
ماندند و بعد از ان رفته رفته هم در درویشان بخدمت ایشان آمدند و کوه لبنان خالی گشت بعد
قطب العالم اولیا که لبنان را فرد و گر کوه لبنان جائی قرار گاه اولیاست وی را خالی نباید
گذاشت همه را رخصت فرمودند و هر چند سه مرتبه قطبیت حضرت شده باطمینان دل مراجعت
بکوه لبنان کردند **نقلست** از گفتن اولیا که در دور سلطان ناصر الدین بادشاه دهلی یک
دانشمند فاضل افضع الدین نام از ملک بلاد دهلی رسید که هیچ دانشمند و عالم با وی مباحثه

کردن نتوانستند که فائق روزگار بود وقتی در مجمع نشسته بود و هیچ باوی نمی‌توانی در جواب نمیکشاد و او گفت کسی
درین حدود دانشمند عالم باشد که با من بحث کند مردمی باد ان بیان گفت آری حضرت شیخ فرید الدین گنجشکر ست
در اجودهن درین ملک هند او عالم با علم کمال و دانشمند ست و مخصوص فرمان ست او قصد کرده در اجودهن
رسید و جمال جهان آرای ایشان دید از مشکلات مسائل خود از حضرت ایشان پرسید اگر چه پیش ایشان بسیار
بود اما ایشان زمانی تحمل فرمودند حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین مرید خاص حضرت در مجلس حاضر بود
علی الفور جواب با صواب سائل بیان کرد او شیخ بماند در خاطر گذرانید که سبحان الله مرید کسیست که چنین علم باشد
حساب آن را چه توان کرد شتاب برخاست و متفکر بمنزل رفت حضرت قطب العالم خواجه نظام الدین را بسیار
عتاب کرد چرا دل ویرا خراب ساختی و جواب مسئله دی گفتی مگر من نمیدانستم من برای همین تحمل کرده بودم که دل او
خسته نگردد و من از تو خوشنود شوم تا رفته و دیر اخوش نگردانی شیخ نظام الدین برمولانا افصح الدین آمد گفت
که پیر دستگیر ما از سبب خاطر شما بسیار سرزنش کردند چرا شما فوراً جواب گفتی مگر تو نمیگفتی خاطر مولانا خوش میشد
من از برای همین تحمل کرده بودم مولوی افصح الدین از این سخن حیرت تمام شد که سبحان الله علم آن چنان
و تحمل اینچنین برخاست و در خدمت قطب العالم رفته التماس ارادت کرد حضرت فرمودند که شما بسیار در علم
ظاهری غلو کرده اید شما را چگونه مرید سازم عاقبت از بسیاری تضرع او را مرید ساختند تا زیست در خدمت
حضرت قطب العالم میبود **نقلست** از مصنف گلشن اولیا که روزی نقیب اولیا حضرت ابو العباس
خضر علیه السلام در مجلس پیر دستگیر ما در آمدند و گفتند که شب در زیر دریا آدمیان تنها جمع شده بودند و
میگفتند که یکباری از نسل آن ماهی که یونس علیه السلام را فرو برده بود میگفت که این نام من در سر من فرو خوانده که
در یا خشک خواهد شد باشندگان دریا بران ماهی اعتقاد بسیار رسیدند و هر مشکلے ایشان نامیشود حل از ان
ماهے میکنند القصه ازین معنی باشندگان دریا تحیر بمضطر گشتند که چون دریا خشک شود زلیت ما چگونه
ما باشند گان دریا بتو فرستاده اند تا نوعی باشد که ازان رهائی شود پس من در دریا آمدم یک حجره بلوری دیدم
در بسته آواز کردم که درین حجره کیست آواز شنیدم که این حجره شیخ ابی سلول ست که از خلفا قطب العالم
شیخ فرید الدین گنجشکر ست طلب اذن کردم در بکشادند دیدم مردی پیر نورانی بر سجاده کرامت نشسته

بر و سلام کردم جواب بابیت داد من پیش نشستم مرا فرمود تو کیستی گفتم اصوت مراد خود بینم گفتم از نسل خواجه فرید الدین ام در پای من افتاد و بسیار عذر و تقصیرات خود خواست او را ببخشیدم آنگاه گفت اینجا چگونه آمده اید قصه خضر النبی علیه السلام بر و گفتم و خضر علیه السلام نیز برابر من بود جواب داد که آری ما هی راست گفته است گفتم چگونه گفت صد سال است که من مرید گنج شکر شده ام همان روز مرا بشرف خلافت مشرف گردانیدند و تلقین و ارشاد فرمودند و اینجا در آب جاداد ند دو صد و نود و پنجسال است که در بندت اند درین روزها مشاهده من بند شده دو روز است که قصد کرده ام آهسته آهسته زنم که هر هفت در یا خشک شوند و آسمانها بسوزند گفت آن ها بهمین معنی معلوم کرده گفته است ایشان گفت من ترا وصال کنانم او را برابر خود در زیر عرش ببردم و گفتم که آن آوکه آن جا میروی اینجا ببار تا جا بها سوخته گردند گر صادقی در حکایت خود خضر علیه السلام نیز برابر بود شیخ ابی سلول آه برآورد تا بجاب اول رسید حجاب سوختن گرفت شیخ باجازت پیشتر شد دانست که حجاب بر سوختن است آتش سوختگی حجاب باو رسید خاکستر گشت و خضر نیز چند گام با او موافقت کرده بود و آتش سوختگی بایشان هم رسید اما این سوختگی آن ابی سلول بود من حیران ماندم و شفاعت بدرگاه حقسبحانه و بزرگان کردم فرمان آمد این ذلایق آنست امرا بمیرید و بغیر عرض جد تو این مرا نمی میرند گفتم چون موسی علیه السلام که در حال سوختن هفتاد تن از روسای قوم او ساخته بود و باز زنده گردانیدی این بیچاره را از زندان گردان فلحینا الله تعالی به قلت ادب فقلت یا رب من بین عرض کردم حکم شد که این مرد اهل سماع نبود پس گفتم بعزتت قسم از اینجا نروم تا این مرد ترا نبخشد و

فاستاذمت من بلانی یکون السماع فی الملاء اعلی اف فجاء ملاء من الملائکة فقال

اجع الشیوخ فدعوت الشیوخ **قطب الاقطاب** یعنی جدی و مولائی و سیدی الشیخ الاکمل **شیخ فرید الدین شکر گنج** قدس سره و **الشیخ العارف شیخ جمال الدین الهانسوی** و **السری سقطی** و **المعروف الکرخی** و **داود الطائی** و **شیخ ابو النجیب** و **شیخ شهاب الدین سهروردی** و **المنجب من الرحمان مخدوم جهانیان جلال الدین بخاری** و

محبوب الٰہی شیخ نظام الدین بدایونی صاحب الہند و شیخ محمد بن بدر الدین دہلوی
المشہور بالعباس و شیخ الحسین التاجوری وجد الاعلی والتارک من الدنیا
والفارغ من العقبی والواصل بالمولی حمید الدین الصوفی السعید و
الشمس الملۃ الحلوائی مظہر النور و اشرفتہ المجلس وہیب الطیب فقلت
الشیخ المحمد و شمس للائمۃ ان ینفعہا فقال بالتغنی ندالیت یا کہ پرکنا ہم نزد
کہ کو کسا ئین تکلی الشیخ المجد و تو احد دو افتہ الشیخ نظام الدین اولیاء پر ہر صاحبان ترشتیان ع و فر ہر جا بہائی
برخاست و ہر کس خدا تعالی را سجدہ کند و ہر مشائخ از غایت سرور در رقص آمد و خدا تعالی را سجدہ کنید گفت
تا آنکہ ہر گوشت و پوست او گرفت آنچنان ہائی ماند اما سر او را ہیچ نگفتے نرسید کہ خدائی را دیدہ بود بعد ہ با وی
ہمراز ان حال بہا مد و بحال خود آمد پس حضرت جد خود نزد روح قطب العالم خواجہ فرید الدین التماس کرد کہ این
مرید شما است اگر شما نے بود یہ من سعی در کار او کردم اکنون شما دانید حضرت ایشان دست
خود بر ان انداخت او را فرو د آورد نگوشت و پوست او بنجبہ و گسینتہ بحال خود باز گشت
گویا او را ہیچ چیزے نبود بعد از معائنہ این ستر بکان خود آمد م نقلست از کتاب گلشن اولیا
کہ روزی رسول صلی اللہ علیہ وسلم در خانہ بودند چونکہ نوبت عائشہ صدیقہ بود او را در خانہ ایشان فاقہ
بود یک جرم محترم بحضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم چیزی پختہ پیش آورد حضرت عائشہ رضی اللہ
عنہا در غضب شد و آن کاسہ را بر زمین زد کہ ہمظرف و ہم طعام ضائع گشت حضرت مصطفے
علیہ السلام فرمودند کہ او طعام برائی من آورده بود و آن طعام رفت اما آوندرا و بدہ آوندش
را دہ نیا ند الفقہ در راہ فقر کہ خاصہ طریقہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم است مشائخ چشت عنبر
سرشت ترک علائق دنیا وی کردہ رفتہ اند و قدم بدان طریق نہادہ میگوئید کہ اگر در خانہ
چشتی چیزے ماندہ باشد چون خادم او را دور کند آنگاہ وے بر مصلاء عبادت

حضور کند و سهر و روی چون بر مصلاء خواهد عبادت کرد خادم پیش او تنکه زر نهد انگاه بنجا طرح جمع به نیاز
مشغول شود **نقلست** حضرت قطب العالم قریب الملت والدین گنجشکر قدس الله سره فتوح را قبول نمیکردند
بین الصلوتین و ظهر و عصر سلطان غیاث الدین انا رالله برهانه دو طشت پر از تنکه زر سرخ بخدمت
حضرت قطب العالم فرستاد حضرت مولانا بدر الدین اسحاق را که داماد و خلیفه اشیان بود فرمودند که امر فرمودند
سلطنج چه قدر احتیاج است عرض کرد که یک تنکه درست میباید فرمود چیزی از نیها بگیر مولانا گرفت و باز عرض نمود
که یک تنکه رست تر من هم است فرمودند آن را هم بگیر باقی را بر فقرا قسمت نمایند بموجب حکم مولانا مذکور
تمام زر بر فقرا قسمت کرد چون مولانا چراغ گرفته آمد و خت یک تنکه آن جا افتاده دید آن را گرفته در کیسه
انداخت که فردا بلنگر بکار آید چون وقت نماز شد حضرت قطب العالم پیش جماعت ایستاده تحریمه بست
همین که شروع نماز کردند شکستند و پرسیدند که نزد کسی علایق دنیاوی هست هر گفتند نیست باز نیم الحمد خواندند
باز شکستند همین که شروع کردند چون تمام فاتحه خواندند باز شکستند و نشسته یاران را پرسیدند که چه سبب است
که امروز نماز مرا حضوری نمیشود مگر از ان فتوح چیزی باقیمانده باشد مولانا را یاد آمد عرض کرد که یا
مخدوم یک تنکه زر یافته بودم برای خرج فردا انگهد اشتم قطب العالم آن را گرفته پرتاب کرده اند افتند و
دست کبدان تنکه آلوده اند از سبب آن دران شب چندان اندوه کردند و اندیشه را در خود جای داده اند
که بیچگاه آنقدر اندوه و غم نبوده باشد و تاسف میفرمودند که چرا دست بدان متجوشه حق سودم اند اختن
دنی بر بان نفرمودم زهی انقطاع و پرهیزگاری آن حضرت که قدم بر قدم خبیب صلات آنحضرت صلی الله علیه وسلم
رفته اند **نقلست** از گلشن اولیا که شیخ حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین قدس سره دیدند بر قبه قطب العالم
ماران رنگین بی نهایت میروند که منتهائی نمیشوند نظام الدین دید و متحیر ماند و متعجب شد چادر را نه دوش
فرود آورد و جهت تماشا بر ماران انداخت چه بیند که زیر چادر تودهٔ زر شده و تعجب شد ند و گفتند
این چه شد واقعه را بحضرت قطب العالم عرض کرد که چنان دیدم و چنان کردم حضرت قطب العالم
فرمود آن دنیاست که نزد من بهزار حیله آمده آن را قبول نکردم تو بدان خود را آسوده دیدی بدرستی
خاکر و بی خواهد کرد **نقلست** از گلشن اولیا که محبوب الهی سلطان نظام الدین بمزار حجره قطب العالم

که در خلوت نشسته بود در همین جا که در قبر است استاده بود دید که زنی پیر با یه ای تعبیتی و لباس خلق پوشیده
جا روب میکند و عجز و زاری مینماید سلطان المشائخ آن را منع فرمود و بر وقت بیرون آمدن حضرت قطب العالم
هر چه عرضداری در معرض بیان کنی الحال وقت خلوت ست آواز بلند کمن عورت مذکور از مضامین ایشان
باز نیامد و آواز بلند کرد و خواجه نظام الدین اورا بعد مراز مقام بیرون کرد که برو اینجائی تو نیست چون
این تقریر بسمع رشد حضرت قطب العالم از خلوتگاه بیرون آمدند و فرمودند ای نظام دیدی این چه بود
ایشان عرض نمودیا مخدوم نمیدانم حضرت فرمود این دنیاست بنزد ما چیلیه پیش من آمده لیکن قبول
نکردم و بطرف دنیا ارشاد کردند که سلام شما قبول افتاد لیکن برو نزد نظام الدین حاضر باش از فرموده
قطب العالم این چنین فتوحات نزد ایشان دنیا دی ظاهر شد که اظهر من الشمس ست چون این ارشاد بجناب
خواجه نظام الدین شد حضرت نظام الدین به خدمت پیر دستگیر خود عرض نمود که یا خواجه من میکنم ام یا پیر
دستگیر شما قطب مدار زمانه مقبول بارگاه الهی و شیخ زمانه اینچنین پیر پرهیز میکنید و بطرف بنده ارشاد
شده حال من چگونه خواهد بود قطب العالم از زبان فیض ترجمان فرمود که ای بابا نظام شما را انشاء الله العزیز
مغفرت خواهد رسید فرموده حضرت بآن چنان علائق دنیا دی و فتوحات خواجه نظام الدین چون
وقت خفتن شد ی از سبو جائی آب هم بیرون کرده انداخته و خفته و خفتند فقلست که چون این حضرت
بابا فرید الدین رحمته الله علیه محبوب آلهی را اعطا نعمت باطنی شده ولائیت هند بخشیدند بوقت رخصت
یک تنکه برائی خرچ از نزد خود مرحمت فرمودند چون محبوب آلهی برو بوده حضرت بابا صاحب
به خدمت مائی صاحبه برائی سلام و رخصت حاصل کردن آمدند چه بینند که صاحبزاده
حضرت قطب العالم حضرت مخدوم بدر الدین گریه میکنند حضرت نظام الدین سبب
گریه از مائی صاحبه پرسید ایشان گفتند که امروز نه فاقه گذشته این کودک است
برائی گرسنگی گریه میکند تاب نیاورده حضرت نظام الدین از ان تنکه نیم پیسه را نخود
پخته که بقال می فروخت از بازار خریده در رومال صاحب زاده انداخت و
خود روان بطرف دهلی شد چون قطب العالم در خانه آمدند سبب گریه کودک از الهی نه پرسیدند

ایشان گفت کہ از سبب گرسنگی گریہ میکرد چون برائی خصت نظام الدین آمد صاحبزادگان با
این نخود فریبہ داد و خود رفت حضرت بابا فرمود کہ دنیا دی علائق ایشان را از حصہ خود داده
است از ینہم پیدا غنیا رود اولاد حضرت پیدا شد و از یک دیہم پیہ فتوحات بے حد و لقب
دری دکھش خواجہ نظام الدین را حاصل شد زہی عظمت و کمال خواجگان چشت اہل
بہشت نقلست از گلشن اولیا رود حکایت سیر آن قطب الاقطاب فرد الاحباب خواجہ فرید
گنج شکر و غوث العالم شیخ بہاء الدین ذکریا قدس اللہ سرہ العزیز کہ وقتے ہر دو بزرگوار ہمراہ
یکدیگر در سیر بودند و بہ کوہ قاف رسیدند و ہفت روز آنجا ماندند چون از سیر کوہ قاف فارغ شدند
چون زیر آن آمدند یک مردی راہ نوردی لباس آتشین پوشیدہ و شیر آتشین زیر
آن کشیدہ باحترام سعادت ایشان رسید زمین خدمت ببوسید و بہ حضرت قطب العالم
فرید الدین گنج شکر التماس نمود کہ مردم اندیار را قدم رنجہ فرمودہ فیض بخشی فرمائید حضرت قطب العالم شیخ
بہاء الدین را فرمود شما ہم ہمراہ شوید ایشان فرمودند شما غم کنید من در ہمین جا باشم حضرت قطب العالم
قدس سرہ بشیر آتشین سوار شدہ متوجہ آن دیار شدند مردمان مردم یک لحظہ در رسیدند ہر یک مشتاق لقا
روح افزای حضرت قطب العالم بودند حضرت در نخستین بیان تفسیر آیات کلام الٰہی فرمودند و جواہر
بے بہا و نصیحات بران قوم جاری کردند روز دوم احادیث جناب رسول اللہ صلعم ظہا رساختند روز
سیوم تمام خلق آن دیار مرید ساختند بروایتے چہل روز آن جا ماندند و گوہر عظ بر ایشان نثار ساختند بروایتے
ہفتاد روز در بین مدت حضرت بہاء الدین ہر روز طعام و آب از ان جا میرسید بعد ازان قطب العالم از ان
قوم چند کس را خلیفہ خود ساختہ اند باز تحویل ایشان کردند تعداد ان حد و ہفتاد ہزار خلفا حضرت
قطب العالم شدند و مریدان بے شمار روایتے داشت کہ قوم سیال و ان سیر ہم مسلمان شدہ از تو جہ
حضرت قطب العالم مے گویند کہ سوا من زنار در ان دیار کفار شکستہ مخلوق پروردگار را از بادیہ
ضلالت بیرون آوردہ بر ساحل امن یعنی اسلام رسانیدند و بسیاری قوم دیگر ہم در انجا مسلمان
شدند کہ قصہ ایشان دیگر جا خواہد شد بعد از ان قطب العالم نزد غوث بہاء الدین آمد و ان جا بسیار

قبیله اسلام گرویدند کہ یعنی از اقوام ہائی پس حضرت آمده در نواحی ملتان سکونت ورزیدند نقلست
از حضرت نصیر الملة والدین شیخ نصیر الدین چراغ دہلوی رخیر المجالس مرقوم شده است کہ حضرت بابا فرید اول در
ملتان تعلیم علم میکردند در مسجد مولانا منہاج الدین نزد سرائی حلوائی حضرت شاه قطب الدین بختیار
اوشی رحمة الله علیه در ملتان از ولایت بجهت رفتن در خدمت پیر خود خواجه معین الدین آمده رسید
نزول فرمودند حضرت خواجه فرید الدین در مسجد نشسته مطالعه میکردند خواجه قطب الدین از مقام خود
بخاست بسر بابا صاحب آمد و پرسید کہ مولانا اینچه کتابست شیخ فرید الدین عرض نمود کہ کتاب نافعست
حضرت خواجه قطب الدین فرمودند کہ نفع تو در خواندن این کتاب نهاده اند حضرت خواجه فرید الدین
عرض نمود کہ نفع من در نظر کیمیا سعادت بخش نهاده اند و از کشش توجه باطنی حضرت بابا صاحب
بیهوش شده بر پای ایشان افتاد و این بیت فرمود رباعی مقبول تو خبر قبل جاوید نشده در
لطف تو هیچ بنده نومید نشده ۔ عفوت بکدام ذره هیوست مه ۔ کان ذره بر آفتاب خورشید
نشده ۔ میگویند کہ اول بیعت حضرت با خواجه صاحب دیهان جاوا قع شده نقلست از الیواقیت عن
حضرت قطب الملت والدین از خط ملتان بطرف دار الخلافت دہلی عزیمت نمودند نزل بر رکاب
سعادت حضرت خواجه قطب الدین برابر بودند آن جا حضرت قطب المشائخ بختیار اوشی اشارت
فرمودند کہ بابا فرید همدین دیار تمرک و تجرید اختیار نموده چند گاه بعلم ظاهری مشغول باش کہ زاهد بعلم مسخره
شیطان است بعد از تحصیل در دهلی جائی دور صحبت من قرار گیری انشاء الله تعالی امر اوقات نزد
خود خواهی یافت حضرت ملک المشائخ باشارت پیر خود بهمان کرده و از ان جا بخط قابل و قندهار رفته
پنج سال در قابل علم تحصیل نموده و از ان جا بخدمت مایلیصا حیا مذاین مجاهده الشیان دیهلی اول البهد
چون بدن الشیان نیابیع علم لدنی کشود از ان جا باز مراجعت نموده در ملتان رسیدند نقلست
از حضرت ملک المشائخ فرید الدین قدس الله سره در راحت القلوب مرقوم شده است کہ طرف ملتان
آمدم بخدمت حضرت بهاء الدین ذکریا رسیدم خواجه کرده مرا پرسید کہ ائی برادر کا خود تا کجا رسانیدی
گفتم اگر بگویم این کرسی کہ تو بر نشسته ایده هم خواهد شد و هنوز این سخن نگفته از زبان من نه برآمده بود

کرسی دیده باشد برادرم بهاء الدین فکدیا دست در کرسی زد کرسی نشست فرمود که برادرم
فرید الدین نیکو خود را رسانیده انگاه چون در دهلی به خدمت حضرت پیر خود آمده سکونت
کردم خدمت شیخ الاسلام خواجه قطب الدین بختیار اوشی را دریافتم چند انے نعمت که در
وصف نیاید از ایشان دیدم انگاه خود را در پای ایشان بستم و بشرف بیعت مشرف شدم و در
روز پیر من نعمت بر من روان کرد و این سخن هم گفتند که مولانا فرید کار خود را تمام کرده است
انگاه بر من آمده **نقلست** که چون حضرت بخدمت خواجه خود چند بعد از مجاهده کمال خدمت و نوکری دین
ارشاد فرمودند یکروز چون وقت شب برائی وضو پیر خود تهجد بر خواست هر چند آتش را جستجو کردند
در تمام دهلے نیافتند بعد از تفحص بسیار در یک خانه زنی فاحشه آتش افروخته دیدند بر دروازه آن رفته
آواز نمودند از اندرون کنیزکی آمده و دیده باز اندرون رفته بیان نمود که مردی با کمال حسن و جمال
بر در استاده آن زن مالک خانه گفت آن را اندرون بیار حضرت بیان نمود که من طلبگار
آتش ام برائی وضو پیر خود آن زن بر حسن و جمال حضرت مفتون شده گفت نزد من آمده
اگر بر بستر من آرام فرمائی بعد ازان آتش خواهم داد حضرت ازان جا معاودت گشته بر طرف
برائی آتش جستجو کردند چون هیچ جا نیافتند لاچار باز بلان خانه رفته سوال آتش نمودند
زن فاحشه باز همان آرزو بیان کرد و گفت اگر آرزوی من برنیاری چشم مرا ده آتش
و هم بعد ازان چون این بیان کرد حضرت ازین امر سهل دانسته از چشم خود بیرون
آورده بدو داد و آتش آورده بجهته درد پارچه دستار خود بران بست چون در مکان
آمدند هیزم میسر نشد چهار پائی خود را که فته سوختند و آب وضو پیر خود تیار کردند چون
حضرت خواجه برائی وضو نشست دیدند که بر چشم خود پارچه دستار بسته از ایشان
پرسیدند ائی بابا فرید الدین چشم چرا بسته اید ایشان بهندی زبان فرمودند * آنکه آئی ہے *
حضرت فرمود اگر آئی ہے این را چرا بسته آید از فرمان حضرت پارچه چون دور کردند
چشم برابر صحیح و سالم یافتند گر قدری اد و یگر تفاوت نیشد و حضرت خواجه مبارک

برچشم بابا صاحب مالید تندرست شد بعد از سعایذ انچنین اعتقاد حضرت خواجه تمام نعمت خوارگان
چشت و تبرکات عطا فرمود **نقلست** که حضرت خواجه فرید الدین میفرماید وقتی من و قاضی
حمید الدین ناگوری که یار غار من بود و جانب دریا مسافر بودیم یک عجایب قدرت خدا یرا تماشا
کردیم که در صفت نیاید نزدیک دریا مقامی بود من و قاضی هر دو آن جا نشسته بودیم هر دو را گرسنگی
اثر کرد میان بیابان الغرض یکنان گذشت گوسفندی دو نان جوین در دهان گرفته پیدا شد
پیش بایان نهاد و باز گشت تا آن دو نان جوین تناول میکردیم و باکید یگر مے گفتیم که این نان از
غیب رسیده و این گوسفند خود از مردان غیب بود همدرین گفتگو بودیم که یک کژدم بقدر شتر بزرگ
پیدا شد و تا میان مے آمد همین که نزدیک دریا رسید خود را بی محابا در آب انداخت گذارا شد
من طرف روئی قاضی دیدم و قاضی طرف روئی من دید گفتم در زیر این چه حکمت ست که آن کژدم
بتعجیل میرود یا تا ما نیز دنبال آن کژدم برویم تا کجا خواهد رفت فرمود در کنار کشتی نبود بدرگاه
او سبحانه عرض کردیم که ما را درین دریا راه بده تا تماشا ر آن کژدم بنیم چون این مناجات کردیم
بفرمان خدائی تعالی دریا دو شق شد زمین خشک پیدا آمد ماهر دو بگذشتیم آن کژدم پیش و ما در عقب
چنانچه نزدیک درختی رسیدیم دیدیم که یکدرخت خشک ماری از درخت بر سر او برآمده تا آن مرد را هلاک
کند آن کژدم بحست و آن مار را نیش زد و هلاک کرده تا پیدا شد مار مرده نزدیک آن مرد افتاد و ما
هر دو نزدیک آن مار بیا دیم بقیاس هزار من بود چون آن مرد بیدار شود دریا بیم که ما بین حفظ
کند خدائی تعالی این را نگهداشت این مرد بزرگ کسی خواهد بود چون نزدیک او شدیم چه
بنیم که شراب خورده و قے کرده است ما از حد شرمنده گشتیم و گفتیم که شکے نے آمدیم تا این
نوع دیده نشده سے بعد او ما هر دو بگفتیم و به خاطر میگذرانیدیم تعجب آن مرد شراب خوار بغفران
که خدائی تعالی نگهداشت هنوز این سخن نیکو در خاطر ما نگذشته بود که ناگاه هاتف غیب آواز داد
که ای عزیزان اگر صالحان و پارسایان را نگهداریم پس گنهگاران را که نگهدارد هنوز در
گفتگوئے بودیم که آن مرد بیدار شد و مار را افتاده پیش خود حد تحیر ماند تا تمام کیفیت

آن کژدم و ہلاکے مارید و گفتیم آن جوان ادان فعل توبہ کردہ بایشان پیوست گویند کہ آن جوان یکے از دو اصلان حق شد میگویند کہ ہفتاد و ہفت پیاے برہنہ بجا آورد و بعد ازان فرمودند چون وقت و رائید و نسیم لطف وزیدن گیرد صد ہزار خراباتی و شرابی را صاحب سجادہ کنند و بیامرزند و اگر سباد اصر صر قہار سے وزد صد ہزار صاحب سجادہ را برانند ہر یکے را بہ خرابات افگنند پس ائی برادر درین راہ بیغم نباید بود خاصہ در راہ سلوک کاملان کہ در سلوک شب و روز و سال از فراق و خوف متحیر و غمگین ماندہ اند زیرا کہ عاقبت را کسے ندانست کہ چگونہ خواہد شد اگر ابلیس لعین عاقبت خود دانستی بے شب آدم را سجدہ کردی اما چون او عاقبت خود ندانست و در طاعت خود بدید غرور در وے پیدا شد کہ من ہرگز خاک را سجدہ نکنم چون نگر دحبط طاعت او حبط شد و بر روئی او باز در ندا گاہ ملایم این معنی فرمود کہ وقتے در شہرے رسیدیم طائفہ دیدیم از اہل صلاح و برکاتی در عالم تحیر استادہ و چشمہائی دوہوا دہشتہ اما نماز را بوقت او میگزارند و باد در عالم تحیر مشغول میشدند و عاگوئی نیز و بریشان ایشان بماند و نوری از میان آن طائفہ چند نفر در عالم صحو افتادند و عاگوئی عرضداشت کردہ کہ اینچہ عالمست کہ شما در آن فرمودہ شدہ اید گفت امروز بقیاس شصت سال یا ہفتاد سال باشد کہ قصہ ابلیس لعین مطالعہ کردیم کہ پانصد ہزار ملک دہنی و شش ہزار سال مر خدائی را عبادت کرد آخر چون عاقبت خود ندانست او را غرور اشکر دو گفت آدم را سجدہ نکنم راندہ شد و آن ہمہ اعمال و فعل بر روئی او باز دوختند ازین ہیبت سلیزیدم و در عالم تحیر افتادیم و درین فرو ماندیم نمیدانیم کہ عاقبت ما چگونہ خواہد شد ازین خوف متحیر ماندہ ایم ارگاہ خواجہ قطب العالم امام الملۃ تقیہ الحق ائی گوئی بگریست و این لفظ بر زبان مبارک راند کہ حال کاملان بریں جملہ ست کہ در وخوف متحیر ماندہ اند ما چہ دانیم کہ در کدام طائفہ ایم نقلست از حضرت سلطان المشائخ والاولیاء نظام الملت والدین بختیار اوشی کاکی حضرت شیخ المشائخ فرید الملت والدین قدس سرہ چون خرقہ خلافت خواجگان چشت کہ در ہند از جناب رسالت مآب بہ خواجہ از دست حق پرست خواجہ قطب الدین رحمۃ اللہ علیہ پوشید از مغتسل بیش در آستانہ حضرت قرار نگرفت باز بسمت خط ما نسے عزیمت نمود میگویند در آنجا آن حضرت در جماعتخانہ پیر خویش نزول فرمود خلق و ملی بقدمبوسی ایشان آمدند و ہم

نمودند حضرت ایشان را این معنی خوش نمی آمد که خلق تشویش حال ایشان شوند قضا را روز جمعه بقصد
نماز از آن منزل بیرون آمدند که مجذوبی سر برهنه نام کوره نفسی بصحبت متبرکه ایشان اکثر مشرف میماند و
الفتی بسیار و هشت بدلپذیر خانه استاد و چون حضرت سلطان المشایخ با فرید را دید خندید و در پای
ایشان افتاد و در گریه شد و گفت در خط ملتانست حضرت شما را اکثر در بیابانها دیده ام و مشرف شده ایم اکنون
چون در این جا اقامت نمودید ما را طاقت نماند که بی طلعت و دیدار پر انوار شما نتوانستم که در خط ملتان
باشم در عقب شما از آن جا و دیدیم و بدینجا رسیدیم و مرا آنگه شهند که دولت پایبوس در یابم حضرت
با با صاحب با سخن او بسیار محزون ساخت نماز جمعه گذارند و در وقت نعمتی که از سپرخود حضرت خواجه قطب الدین
بمن رسیده است چه در این جا و چه در آن جا و برادر خورد خود را که خلیفه ایشان بودند حضرت و
شیخ نجیب الدین متوکل بجای خود و رودی نشاندند بعد از آن بجانب خط ملتانست عزیمت نمود و چون
در آن جا رسید اثر و نام خاص و عام از اهل آن دیار زیادت گشت بعد از مدتی از آن جا نیز انتقال
نمود و فرمود که در جائی بی تعیین قرار گیرم که هیچ کس متوش وقت من نباشد **نقلست** از
سیر العارفین که حضرت شیخ المشایخ جمال الدین ملتانی سوی دهلی در همان ایام از خرقه متبرکه
ایشان مشرف شدند که حضرت شیخ الاسلام فرید الدین قدس سره از شهر دهلی بعد
از وفات پیر خود در خط ملتانست آمد و از آن جا قصبه اجودهن که نزدیک دیپال پور از اعمال
است رسیدند و از غرب شهر در زمین پاک زیر درخت کلان گزیدند که الحال آن مقام مشهور
است بمرجع خلفا یان حاضرین آرمیدند در آن قصبه اکثر مردم گرد طبع و جا اعتقاد بودند او در آنجا
هیچ کس ملتفت حال ایشان نگشت حضرت فرمود این جائی بفراغ خاطر مشغول بعبادت
حق تعالی میتوانیم بود **نقلست** از حضرت نصیر الملت والدین محمود او دهی که حضرت شیخ المشایخ
فرید الملت والدین قدس سره در آن قصبه تاهل واقع شد و فرزندان تولد شدند
نزدیک مسجد جامع منزل ساختند عیال ایشان آنجا بودی در شهر که بیوه زن خانه
خود در تملیک ایشان کرده بود چون آوازه کرامات حضرت ایشان هر اطراف و جوانب

ملک رسید کہ این چنین آفتابی قلب الاقطاب در قصبہ اچھہن طلوع شدہ کہ از پرتو طلعت تابانش جملہ
بہرہ نظری اندوزند **نقلست** چون حضرت درین جا نزول فرمودند یک جوگی نام بالنتھ حاکم شہر
بود بمجرد شنیدن چیلہ او جادوگر بود تمام مردمان آن جا مطیع و فرمان بردار بودند چون شہرت حضرت بسیار شنید از
کمال حسد یک کس چیلہ را فرستاد کہ ایشان را نزد من بیاور چون آن چیلہ جوگی بخدمت بابا صاحب آمد حضرت
فرمودکہ بنشین چون او بنشست بزمین پیوست حاصل کلام ہر بار چیلہ ہا را فرستاد و بفرمودہ
حضرت ننشستند آخر الامر از غایت غصہ و جوش جوگی خود بخدمت شریف آمدہ گفت مرا از کرامت
خود بنمائید یا من نمایم حضرت ہر چہ واری بنا جوگی یک کتلہ چوبی یعنی دندا کہ بہان اسپار شدہ طرف آسمان
بلند شد چنانچہ از نظر غایب گردید چون ایچنین استدراج او ظاہر شد حضرت بابا صاحب نعلین خود را
فرمودکہ جوگی را از آسمان بزیر آورید بسلامت نعلین حضرت پرواز شدہ بر سر جوگی زدو کوب
شروع مینمودند از کوفت ایشان جوگی فریاد آغاز نہاد و الامان الامان شروع کرد چون نزد
حضرت آمدند حضرت فرمود اگر امان خواہی کلمہ بگو جوگی فوراً کلمہ گفت و مسلمان شد و
بجای کہ متصل رودہ است این جا مسلمان شد لہذا اچھرہ جوگی مشہور است و الحال اینجا را
قدم رسول صلی اللہ علیہ وسلم نام است کہ اینجا از روح پر فتوح سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم محبوب الٰہی
خواجہ نظام الدین را ارشاد برای مغفرت در دوازدہ حاصل شدہ و جوگی یکے از دو اصلان خوش
گشتہ بخدمت شریف مشرف شد و حضرت آن را بنام عبد اللہ مشہور کنانید **نقلست** کہ حضرت
بابا صاحب برائے زیارت قبور کہ متصل آن مقام کہ دران جا حضرت نشستہ بودند رفتند در اینجا کہ ہزار
حضرت عزیزی یکے صاحب است آمدہ فاتحہ نمودند یاران عرض نمودند کہ حضرت در اینجا مزار کسے است
کہ حضرت بران فاتحہ خواندند حضرت فرمود این ہم از عزیزان مگر است آن را نیز در شہرت انام
ایشان عزیزی گشت و خواجہ دیوان ہم ایشان را گوئید یاران ہمراہی عرض نمودند اگر
حضرت فرمائید این جا مزار بنا کنیم حضرت فرمود فہما یعنی اینجا کہ مزار نہ گشت بنا کردہ چگونہ
کہ مزار خود است بنا کردہ چون حضرت ملاحظہ کردہ دور اپسند یدہ لہذا دران جا دو مزار شریف

است بسیار کسان از روح ایشان فیض یافته نقلست یکروز باباحضرت صاحب آن جا استاده بوده نزد آن
راهی بود یک عورت بیوه بدان جا آمده تضرع و زاری نمود حضرت سبب گریه از آن عورت استفسار نمود
عورت مذکور بیان کرد که من عورتی مسکین ساکن این قصبه ام در تمام عمر یک فرزند حاصل شد چون
بسن بلوغ رسید ملازمان بادشاه ولایت او را ازین جا گرفته همراه بردند و الله اعلم آن فرزند من مرده است
یا زنده چون بدین جا مارا گذر افتاد ازو رو آن فرزند نگریه مسکینم چون حضرت احوال او معلوم کرد رحم بر
زاری او نموده بکشف باطن که همه زمین نزد و در برابر قلب مانند مثل دانه خردل است نگاه کردند چه بینند که
آن فرزند عورت مذکور بر کوه و دشت سر چهار پایان را سے چرانیده حضرت نزد او رفته احوال او
و دلمن او پرسید کودک عرض کرد یا حضرت زاد و بوم من قصبه اچودهن است و یک مادر مشفقه در آنجا
دارم لیکن الحال در قید ظالمان ام پس سبب دران چار دوم حضرت با باصاحب از رو شفقت
دست آن گرفته و نزد عورت مذکور چشم پوش چون آن چشم باز کرد چه بیند که همان جا متصل قصبه اچودهن
استاده حضرت آن را گفت برو و گلهٔ خود را از خیال خود و تازه کن آن کودک
روانه شد چون در خانه خود آمد و مادر را از دیدن جمال فرزند خود تشفی شد سوال ماضی از او
استفسار نمود او عرض نمود که آمدن خود از نزد حضرت با باصاحب ظاهر ساخت عورت مسکین با فرزند او
آمده نزد حضرت مرید شدند و باقی عمر در خدمت ایشان بوده مقبول نماز گشتند و خانه خود جویلی
کرده الحال دران جا خاص روضه پر بهجت است و زمین پنج کنال بطرف مکه غروب که دران جا چبوترا است
اول نشست گاه حضرت آن زمین بود و آن بمکان خود کرامیه ورثه آن عورت بود بتحویل حضرت
نمود و از آن روز حضرت در شهر آمده آن خانه را حجره خلوت و عبادت ساخته متصل آن بلوئی
لنگر و آرام درویشان طیار کردند بعد از انتقال بجهت سنت نبوی صلعم تدفین نعش مبارک شده
روضه پر بهجت گردانیده شد بصلاح حضرت محبوب الٰہی خواجه نظام الدین قدس سره نقلست که چون جوگی را
مسلمان کردند همه توسها که در علاقه شهر بود ند دولت اسلام یافته مطیع و مرید گشتند چون صیت مشیخت
ایشان در اطراف و جانب عالم شایع گشت طالبان اهل استحقاق بحضرت آن سلطان

الاتفاق یکبار روی نمود و از اچودهن نام شهر پاکپتن بدل شد هرکس که آمدی گفت و پاک پتن
میروم و دیگر روایت است نزد شهر آبرهان بود حضرت آن جا رفته به یک کنار رهان وضو غسل سے نمود
مردمان آن جا آب نمود دیگفتند این پتن پاک قطب الاقطاب حضرت است ازان سبب نام شهر پاکپتن
افتاد ایشان را اعادتی بود که چون جماعت مردم بملازمت حضرت آمدند شیخ المشایخ فرمودند علیحده
علیحده فیض آمده حاصل نمائید **نقلست** از سیر العارفین چون همه قومها مسلمان شده مرید و مطیع
فرمان حضرت شدند یک قاضی ابو مسلم نام از غایت حسد نفسانی حضوت نمود و بطرف صوبه ملتان
که اچودهن یعنی پاکپتن توابع صوبه ملتان بود نوشت که شخصے اهل علمے خود را در ویش گوید و
پیوسته سرود سے شنود و قیص مینماید از صوبه بادشاهی پروانه نوشت که آن بلا از شهر ما بدر کنید چون نزد قاضی
پروانه آمد و پروانه از مطالعه قاضی ما معلوم شد که نوشته بود قاضی ما را از شهر بدر کنید قاضی پروانه را پاره پاره
ساخت و باز نوشت از ان جا حکم آمد که نام آن اول نام آن شخص بنویس که کدام است چون
نام قاضی حضرت نوشته نزد صوبه پروانه کرد چون صوبه دار دانشمندان و عالمان و حضرت بهاء الدین زکریا
نام حضرت شنید جواب مرقوم نمود ندای قاضی بی شعور تو نام آن چنان درویش مینویسی که مجتهدان
را یارای آن نیست که بر قول و فعل او ایراد نمائید و در معرض مخالفت او در آیند قاضی مذکور چون
این کلام ایشان دید منفعل و پریشان شده از حضوت باز نیامد قاضی و فیل مردان جمع شده نزد حضرت
آمدند و بهر طرح رنجے رسانیدند چون جور ایشان از حد گذشت حضرت سلطان المشایخ
همین جواب دادکه جور و جفا ایشان ایشان را بکشد و کشنده باشند زمانے نگذشت
آن هر خراب گشتند و از ایشان نسل نماند و قاضی آمده بعجز و نیاز بخدمت حضرت
شتافته مرید شد و نسبت ناطه دختر خود با فرزند حضرت مخدوم بهاء الدین نمود و چنانچه
از شکم آن مای صاحب حضرت علاء الدین موجد یا متولد شدند که پرسند قطب الاقطاب
نشستند و الحال در اولاد ایشان دستار و مسند قایم و دایم است **نقلست** که
بادشاه ناصر الدین چار هزار دینار و پروانه جاگیر مبلغ چهار هزار بحضرت شیخ فرستاد الف خان ابن خیر

فرستاد چون نزد حضرت قطب الاقطاب بابا فرید الدین آمده نذر گذرانید حضرت آن سنه جایگیر بابا گرو نیده گفت طالب این باید بعید اگر من جاگیر قبول کنم نام من در دفتر درویشی نخواهد بود و زر نقد را بر مساکین و درویشان جمله عطا نمود چون الف خان نواب که بعد از ان سلطان غیاث الدین بلبن خطاب یافت از حضرت مرخص شده چند قدم رفت و در دل گذرانید که در خانه شاه دهلی فرزندی نیست و الف خان هم از شته داران بادشاه بود در خدمت حضرت عرض پرواز م اگر سلطنت عطا شود این خیال در دل داشته باز بخدمت حضرت آمد حضرت روشن ضمیر فوراً بزبان این رباعی راند رباعی فریدون فرخ فرشته نبود ۔ زعطر و زعنبر آغشته نبود ۔ ز داد و دهش یافت این نیکوئی ۔ تو داد و دهش کن فریدون شوی ۔ چون از درویشان زبان فرمود بادشاه از آسمان فرشته ندا بیاید اگر تو نیک عمل و انصاف کنی از بارگاه الهی تو بادشاه خواهی شد چون الف خان این ارشاد از قطب العالم یافت مرید گشته بصد سرور بطرف دهلی باز گشت و چند ایام ناصر الدین انتقال یافته الف خان بادشاه شده غیاث الدین بلبن خطاب یافت بعد ازان حضرت چون برای زیارت پیر خود رفتند بادشاه با صد عجز و نیاز پیش آمده التماس نمود که اگر عنایت حضور فرمائید و حرم سرای بنده قدم رنجه فرموده بر دگیان حرم را از دیدار خویش فیضیاب نمائید چون اعتقاد سلطان باحسن وجه بود عرض او قبول فرمودند در سرای سلطان شرف نزول اجلال ارزانی فرمودند سلطان مستورات خود را در خدمت حضرت آورده هدیه ساخت دختر سلطان بی بی هریره خاتون نیز در میان دوشیزگان بود قطب العالم بجانب او دید و بطرف آسمان نگاه کرد از سلطان پرسید که این دختر کیست سلطان عرض کرد که دختر بنده هست حضرت قطب العالم خاموش ماند از خانه سلطان برآمده بمسکن شریف رسیده سلطان عاقل و دانا بود این معنی را دریافته وزیر را طلب فرمود که حضرت قطب العالم هنگام دیدن مستورات در پرده گیان حرم هیچ کس را ندیده و نه پرسیده دختر را دیده و پرسیده اند که این دختر کیست چنان معلوم شود که با او پیغامی داده اند تو بروبه خدمت ایشان و از طرف من عرض کن که غیاث الدین عرض میکند که اگر بخاطر حضرت منظور شود دختر بنده برای وضو کنانیدن قبول فرمائید چون وزیر بحضور حضرت قطب العالم رفته این معنی بموقف عرض رسانیدند فرمودند که مرا فرمان از

حق جل و علا از جناب رسالت مآب و بزرگان چشت میشود کرا ئی فرید نکاح کن در شکر بودم که کجا حکم
میشود و چون بادشاه مرا در محل برده مردم ستور را بنظر ما گذرانیدن نظر چون در لوح محفوظ کردم دیدم
که نام آن دختر بنام من نوشته است از آن سبب پرسیدم وزیر رفتن این واقعه پیش بادشاه عرض
کرد بادشاه در تدبیر کار خیره شد **نقل است** چون حضرت قطب العالم را از درگاه باری تعالی حکم شد که
عقد کن گفت خداوندا دلم را از محبت خود قاصر میگردانی و به جانب دیگر مائل مساز ندای فرمان
آمد که از جهت دوستی حبیب من کار خیر بکن باز حضرت قطب العالم عرض نمود مرا عفو شود
فرمان شد مرا در این مصلحت است که چون از تو فرزندان پیدا شوند از برکت ایشان مخلوق
فیضیاب شود و مغفور شوند حضرت عرض بیان نمود خداوندا تو حیم کریمی اولاد من اگر نافرمانی
و خطا سر زد شد در بارگاه حضرت تو مرا شرمندگی حاصل خواهد شد فرمان آمد صالحان را در پله
خود داری و ناقصان را در دوزخ من اندازی همه را خلعت مغفرت پوشانیده مغفور خواهم کرد
توبه تسلی خاطر سنت حبیب من آدائی نا الفقیه چون بادشاه عقد ساخته آن ماه را
همتهرین مهر ساخت و زهره با قطب پیوست حضرت شیخ مجلوس آن مطلع طاؤس اقدام نمود
چون قریب آن دولت و نزدیک میدید که بر بستر شاهانه مکلف و مزین قصور وارد حضرت
قطب العالم بران فراش دنیاوی قدم نه نهادند و نزدیک چهار پائی آن ماه مصلا
خود انداخته مسند شریف خویش افتند بی بی از مسند شاهانه خود فرود آمد و سلام کرد تمام
شب حضرت قطب العالم همان جا نشسته ماند بعد صبح باز گشتند بی بی به پایه خود حال شب
بیان نمود دایه حضرت ایشان التماس کرد که موجب چیست که از بستر های شهزادی که حلیله
شما است اعراض میفرمائید قطب العالم فرمود که باسباب دنیاوی مرا چه کار عرض کرد
هر چه رضاست همان کنید حضرت فرمود این همه اشیا دنیاوی سباه خدائی تعالی صرف کنید
و جامه درویشی پوشید چنانچه الماس حضرت تمام زیور و پارچات وغیره خرچ نمودند براه خدائی تعالی
حضرت قطب العالم فرمودند که جامه درویشان بیاریم همان بابوش و لباس دنیاوی از خود دور کن و فقر

را معمور کن گفت هر چه رضا است مرا فرا بنوازی است آنگاه حضرت قطب العالم بیرون آمده و مجمع یاران
رسیده و فرمودند کرا ئی یاران درمیان شما کسی هست که یکچار پلاس رنگ پیدا کند برای مردم خانه من شیخ محمود نیز
دوز عرض کرد که من بیارم رفت و بیاورد و فرمودند یک تار ساخته آن را اندکی سیاه سازید و باقی پارچه را ازان
ساختند حضرت قطب العالم آن جبت را که جبت بآن حضرت شده بودند پوشانیده و مال منال فروزیور
و پیرایه های شاهانه همگین بفقرا تاراج کردند سلطان باز همان مقدار پیرایه ها را برای شاهزادی دختر
خود فرستاد و شاهزادی باز آن را با تاراج فقرا او سلطان همان مقدار پیرایه نو روز دیگر سیوم مرتبه فرستاد بی
بی آن جمله را بفقرا تقسیم نمود و سه صد کنیزک و غلام کهلی بی را سلطان داده بود شهزادی التماس
نمود که در باره اینها چه حکم است اگر کسے ازینها قابل خدمت باشد بدهیم باقی را ازاد کنیم حضرت قطب العالم
ازان جمله دو کنیزک بچے بنام شاروه و دیگر بنام شکروه و غلام که از نسل شاهان بودند پسند کرده فرمودند
اینها را بدهید و دیگران را واپس کنید الغرض چون سلطان هر بار یک چیزی از طماع دنیاوی برای دختر خود
میفرستادند اینشان باتشویش حال گشته بی بی نیز بزار گشته بخدمت حضرت قطب العالم عرض نمود آنکه درین
شهر خوابیم بود سلطان دایم ما را تشویش خواهد داد و هرج در شغولی عبادت ما خواهد بود بهتر آن است که این
شهر را گذاریم و شهری دیگر رویم حضرت قطب العالم را این سخن بسیار پسند آمده از خطه دهلی بطرف پچهونه
عزم پاکپتن تشریف فرمودند و بجای خود برادر حقیقی و خلیفه خویش حضرت شیخ نجیب الدین متوکل را گذاشتند
اصلیه سبب گذاشتن دهلی این بوده که وقتیکه حضرت شاهزادی را جامه پلاس پوشانیده
دور دست تنکه کچ سبز کرده پهنی چله بست از دست آویزان کرده و او همان تا حال در اولاد ایشان این
رواج جاری است که بوقت نکاح همین طور بکنند بعد از سه روز لباس دیگر پوشانند رویه دیگر چنان
منقول است که آن حضرت را دو قبیله بودند اول شاهزادی دختر سلطان غیاث الدین بلبن انا الله
بر تمانه که قصر دابالا سطوا است دوم مادر حضرت مخدوم شیخ نصر الله مسمات بی بی ام کلثوم و قتیکه ایشان
بیوه شدند بعد از ان قطب العالم قدس الله سره العزیز ایشان را در نکاح خود در آوردند و شیخ نصر الله
همراه مادر خود به تبنی آن حضرت بودند بجای فرزندی پرورش یافتند و صحیح روایت همین است

بعد انکہ حضرت قطب العالم بہشت فرزند بودند پنج پسر نرینہ و سہ دختر کہ ایشان از شکم حضرت عصمت پناہی
بی بی ہریرہ خاتون دختر سلطان غیاث الدین انار اللہ برہانہ متولد شدہ بودند بین تفصیل اول حضرت
مخدوم خواجہ بدر الدین قدس اللہ سرہ دوم حضرت مخدوم خواجہ شہاب الدین بلقب گنجعلم قدس اللہ
سرہ العزیز سیوم حضرت مخدوم خواجہ نظام الدین قدس اللہ سرہ چہارم حضرت مخدوم خواجہ یعقوب
قدس اللہ سرہ العزیز پنجم حضرت مخدوم عبد اللہ شاہ و تیم بعبد اللہ صاحب مشہور اند کہ ایشان در خوردسالگی فوت
شدند و دیگر سہ دختر اول بی بی فاطمہ دوم بی بی مستورہ سیوم بی بی شریفہ و حضرت مخدوم
شیخ نصر اللہ متبنی حضرت قطب العالم بود آن حضرت شیخ نصر اللہ را بسیار دوست میداشت و بجای فرزند
پرورش ساخت و بر تربہ خلافت و کمالیت رسانید و رباعی ضعیف است کہ از دختر سلطان غیاث الدین
شش فرزند بودند کہ پسر اول بندگی حضرت مخدوم خواجہ شہاب الدین گنجعلم قدس اللہ سرہ العزیز دوم بندگی حضرت
مخدوم خواجہ بدر الدین قدس اللہ سرہ سیوم بندگی حضرت مخدوم خواجہ نظام الدین قدس اللہ سرہ و سہ دختر کہ
نامہای بالا مرقوم شدہ است و اسماء بی بی شمار و بندگی حضرت مخدوم خواجہ نصیر الدین قدس اللہ سرہ
و اسمات بی بی شکر حضرت مخدوم خواجہ یعقوب و حضرت مخدوم خواجہ عبد اللہ شاہ صاحب قدس سرہ
اما این روایت ضعیف است و صحیح روایت اول است کہ پنج پسر و سہ دختر ہشت فرزند مذکور از دختر
سلطان غیاث الدین بلبن متولد شدہ اند و حضرت مخدوم شیخ نصر اللہ بر سبیل آن حضرت است

نقل است و بیان کشف کرامات آن حضرت نقلست از حضرت سلطان المشایخ محبوب
الٰہی خواجہ نظام الدین محمد بداؤنی قدس اللہ سرہ چون حضرت پیر دستگیر خواجہ عالم در مقام اچودہن
سکونت نمود روزی بر بنہاد پر فساد قلندری ناپاکی بیباکی را بعضی حسودان ترغیب کردہ فرستاد
برائی اینکہ قطب العالم آن چیزہا را چیزست نورد مانیدہ کہ چون شیخ الاسلام بنماز مشغول باشد
ایذائی بدو رساند و ناپدید شود حضرت بابا صاحب را عادت بود بعد از ہر نمازی سر بخاک نیاز
بر بنہاد و تادیکان و شب کان ساعت ہمدان عالت میبود اگر زمستان بودی پوستینی بر سر
بیارک کشیدندی روزی ہیچکس آن جا حاضر نبود کہ من ناگہان دیدم کہ قلندری چرم پوشی

حلقه بگوشے آن جا حاضر گشت و نزد حضرت شده و ایشان در سجده فرمود که درینجا کسے حاضر است
من جواب دادم که آری بنده و شما نظام الدین حاضر است پیر دستگیر ما بعد ران حالت باز گفت که نزدیک
ما قلندری استاده است عرض نمودم که بلی باز فرمودند که زنجیری در میان دارد من بسوی آن قلندر
نظر کردم دیدم که همچنان است فرمودند که حلقه سفید در گوش دارد دیدم که همچنان است حضرت محبوب الٰہی
میفرمایند بار بار که باشد است پیر دستگیر خود بسوی آن قلندر میدیدم احوال متغیر حال یافتم تا چنان شد که حضرة
فرید الملة والدین فرمودند که او کاردی بر بغل دارد و او را بگو این جا بگذارد اگر جان عزیز خواهد
چون این بشنیدم فی الحال از ان جا بگریخت و ناپدید گشت **نقل است** از محبوب الٰہی خواجه
نظام الدین که روزی پیر دستگیر ما بر سر سجاده نشسته بودند قلندری بدنهاد آمد و بنشست من
و مولانا بدر الدین اسحاق حاضر بودیم قلندر مذکور روی بسوی حضرت سلطان المشائخ و اولیا
آورده با آواز درشت گفت که خود را بتے ساخته و خلق را در پرستیدن خود انداخته حضرت سر بپا
فرمود که من نساخته ام خدا تعالی ساخته است باز سلطان المشائخ سر بپا جواب داد که هیچ کس تواند که
خود را چیزے سازد مگر خدا تعالی سازد یکی را از بندگان خود و بنوازد قلندر مذکور چون این سخن
بشنید سر بر زمین نهاد و بستاده شد و گفت آفرین بر تحمل شما باد تا جهان باد این تحمل با تحمل باد
بعد ازان روبراه کرد و نگرفت **نقل است** از حضرت نصیر الدین محمود اودهی چراغ دهلوی قدس
سره که من از پیر خود و محبوب الٰہی سلطان اولیا نظام الدین قدس سره استماع دارم که روزی
درویشے ژنده پوشے بخدمت شیخ المشائخ بابا فرید الدین قدس سره رسید پیر او را
چیزی داد و رویش باز بایستاد و شانه از شانه دان کشید که بر مصلا شیخ بود گفت ای
شیخ این شانه دان مراد حضرت پیر ما را همان شانه بود و هیچ جوابش نفرمود باز آن درویش
با آواز سخت و بلند تر آواز داشت گفت که ای شیخ اگر این شانه مرا دهی تراد عا کنم که ازان
حاصل شود بعد ازان حضرت سلطان المشائخ فرید الحق والدین فرمود که برو ترا برکت تما
در آب روان انداختم بعد از ان درویش از پیش ایشان بازگشت نزدیک قصبه اجودهن

عرف پاکپتن آب روان بود چون آن جا رسید غرقه گشید واز برای غسل در آب در آمد چنان فرو رفت که
آثارش پیدا نشد آنچه بر زبان فرید به گذشته بود همان شد **نقلست** از شیخ نصیر الدین اودهی قدس سره
که در قصبه اچه دمن متصرف با قاضی موصوف اتحادی داشت و پیوسته او را احسان و فرزندان حضرت
را میر سنجانید چنانکه پیوسته این خبر بحضرت میرسید و حضرت ملتفت نمیگشت چون بخشش او بسیاری
کشید روزی مخدوم مولانا شهاب الدین پسر آن حضرت بر ایشان عرض نمود که این بندگی شما ما را هیچ
فایده نمیدهد که شب و روز از بخ متصرف در غم و غصه میباشم حضرت با با فرید الدین عصا پیش داشت بر شانه
و بر زمین زد همان زمان متصرف مذکور را در دشکم گرفت گفت مرا برداشته ببر در حضرت
با با بر سید هنوز نا در نرسیده بود که جانش آن بر آمد و مرد **نقلست** از حضرت نظام الملة
والدین قدس سره که وقتیکه اچه دمن عامل بود نویسنده مگر والی آن حوالی عالم مذکور را میر سنجانید روزی
آن عامل بخدمت شاه فرید الدین قدس سره العزیز رسید و التماس شفاعت کرد که والی مذکور
ما را پیوسته بخشش میرساند و هیچگونه از جفا باز نمی آید حضرت خواجه عالم خادمی را بجهت شفارش
وی فرستاد بعد ازان آن عامل نویسنده را باز سنجانید چون آن نویسنده شکایت بیان
کرد از غیرت حضرت آن حاکم را در دپیدا شد فوراً خود را برداشته پیش حضرت آمده تایب گشته و
مرید شد **نقلست** از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین قدس سره که جوانی از شهر دهلی بجانب
اچه دمن متوجه گشت تا بخدمت سلطان المشائخ فرید الملة والدین قدس سره آمده تایب شود
و بشرف ارادت مشرف شود در اثنا راه مطربه خوش شکل و خوبروئی همراه گشت و بر آن
جوان مفتون شده در بند آن شد که بدان جوان تعلق نماید آن جوان چون نیت صادق
داشت بدان مطربه التفات نمی نمود تا در منزلی از منازل چنان اتفاق افتاد که آن
جوان و آن مطربه فاسق هر دو در یک جا شب گذرکردند مطربه مذکور نزدیک آن جوان بیامد
و بنشست چنانکه در میان ایشان هیچ حجابی و مانعی نماند مطربه مذکور غمزه و کرشمه در
کار آورد و دگر درین حال اندکی مایهٔ دل آن جوان بدو میل نمود آهسته دست بجانب او

دمساز گردد همدمان حال دستے پیدا شد و طمانچه بر بعضی آن جوان زد و گفت بخدمت اینچنین
شیخی بنیت تو بدار دات میروی و دل برمستی می آری این آواز شد و دست غایب شد
آن جوان چون این معائنه بدید خود را از ان دور کرده تنها پیاده از سواری که با او متفق گردیده
کرده بود پیاده روانه شد چون بحضرت قطب العالم فرید الملة والدین رسید اول سخن که
بآن جوان فرمود این است که خدا تعالی اثر آن روز که بسطر پسل نمودی از فضل خود نگهداشت
بعد ازان ارادت داد و بیعت کرد **نقل است** از حضرت محبوب الٰہی نظام الحق والدین که
حضرت سلطان الاولیا پیر و دستگیر ما مریدی بود بنام محمد شاه غوری مردی صادق بود
و اهل صلاح و تقی بخدمت حضرت رسید مضطرب و متحیر و متفکر بحضرت سلطان المشائخ
فرید الملة والدین پرسیدند که ای محمد شاه ترا چه حال پیش آمده است که بدینگونه خاطر
پریشان و حیران آمده او عرض نمود که بارے حقیقی دارم رنجور و پریشان و درهم گشته
چنانکه رمقی از حیات باقی مانده و اینساعت که من بخدمت آمده ام چه عجب که تمام
شده باشد سبب او زیر و زبر خاطر شده است حضرت پیر فرید الملة والدین ما فرمود
که ای محمد شاه همچنانکه تو این لحظه متحیر و محزون رسیده منهم در همه عمر بمحبت حق تعالی
همینچنین گونه میباشم و با کسے اظهار نمے نمایم انگاه بجانب او اشارت نمود و فرمود که برو
که برادر تو انشاء الله تعالی صحت خواهد یافت همان زمان محمد شاه غوری از پیش
حضرت برخاست و بخانه آمد و دید که برادر او نشسته طعام میخورد گویا او را هیچ رنجے و زحمتے
نبوده است **نقل است** از حضرت نصیر الملة والدین قدس سره که استماع است که وقتے
حضرت شیخ الاسلام فرید الملة والدین مسعود قدس سره را زحمتے و رنجوری صعب
پیش آمد چنانچه اکثر اوقات را بکلی مرتفع گشت چند روز حضرت شیخ مشار الیه نه طعام خورد
نه آب نوشید فرزندان و مریدان و معتقدان جمع آمدند و اطباء را طلبیدند اینشان
چون بنبض حضرت گرفتند گفتند که مارا استدلال در نبض و قارورهٔ هیچ زحمتی معلوم

نمی شود هرچند ملاحظه نمودند هیچ معلوم نشد که حضرت را چه زحمت است لاچار باز گشتند در روز
دوم زحمت حضرت زیاده گشت چنانچه اینان یاران را پیش طلبید حضرت شیخ نظام الدین
محبوب الهی میفرماید که من نیز در ان جماعت حاضر بودم قطب العالم فرمود بدعا و کلام الهی مشغول
شوید همه کسان بدعا مشغول شدند همانشب حضرت مخدوم خواجه بدر الدین رحمت الله پدر حضرت بابا صاحب
در خواب دید که پیری سفید ریش به وی گوید که پدر شما یعنی شیخ المشائخ فرید الملة والدین را
سحر شده است حضرت بدر الدین از ان پیر که خضر علیه السلام بود پرسید چه سحر کرده است او گفت
که پسر شهاب الدین ساحر سحر کرده او مروی بود در اجودهن شهاب الدین ساحر گفتندی در سحر
کردن مشهور بود بعد از ان حضرت بدر الدین از پیر پرسید این کار را تدبیر چیست و بچه نوع این سحر
زائل توان کرد پیر فرمود بیکی بسر تربت شهاب بروید و بنشینید و کلمه چند در خواب یاد کنانید که این کلمه
بر سر گوش خواند چنانچه حضرت بدر الدین سلیمان آن کلمات را هم در خواب یاد کرد کلمات این است

ایها المقبور المتوفی اعلم بان اینک قد سحر وادفی فقل له بارلیک صناد الا الحق
یا الحق معنی اینست که هر که ام که در قبر کرده است و از سوده شد بدان بدرستی و راستی
که پسر تو تحقیق سحر کرده است و ایذا رسانیده است پس بگو مرا و راتا باز دارد و باک آن سحر را
از ما دار که نه هلاک تو خواهی شد چون روز شد حضرت بدر الدین نزد یاران آمده صورت خواب
بیان نمودند چون یاران نزد قطب العالم خواب اظهار ساختند حضرت خواجه نظام الدین را
پیش خواند و اشارت فرمود که این کلمات یاد گیرد و بر دو بر تربت شهاب الدین ساحر و از
مردمان به پرسد بر سر تربت او بنشیند و این کلمات را بخوان خدمت شیخ المشائخ نظام الملة
والدین باشارت رفته و تربت شهاب ساحر را پرسید مشهور بود هر کس نشاندند او بر سر آن تربت
نشسته و این کلمات بزبان راند و دست بر زمین زده و آن زمین تربت او را کچ کرده بودند بالائے
کچ بر سر تربت او اندکے گلے بود دست در ان برده و بکاوید اندکے دور گشت چنانچه گوری
از تحت آن گل ظاهر گشت چون پیشتر بکاوید ند در ان صورتی آرد پیدا شد اعضا ساخته

وسوزن ها وران خلانیده وموئی ها دم اسپ بران صورت محکم بسته وآن صورت آرده را
نزد حضرت سلطان المشائخ فرید الملة قدس سره برده حضرت با باصاحب اشارت فرمود
که آن سوزن ها ازان صورت بدر آرد وموئی که بدان بسته بود بکشائید چون سوزنے
سے کشیدیم زحمت الیشان کم گشت وراحتے حاصل شد تا جلسوزنها که بدر آوردیم وآن
موئی ها کشادیم بفرمان الله تعالی حضرت بصحت روئی نموده بعد ازان فرمود که انیقدر گوشت
بشکنید ودر آب روان اندازید همچنان کرده شد حضرت صحت یافت این معنی چون والی
اچودهن را معلوم گشت ساحری که ازو این حرکت بوجود آمده بود دیر البته بحضرت فرستاد
واعلام نمود که این شخص را حکم کشتن فرمائید تا حضرت شیخ چه حکم فرمایند تا بدان عمل نموده
حضرت شیخ فرمود که چون در حق من خدائی تعالی اصحتی بخشید من نیز بشکرانه آن صحت تقصیر این
شخص عفو کردم تو نیز تعرض ترسانی **نقل است** از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین
قدس سره وقتے پنج درویش بخدمت پیر دستگیر حاضر شدند درویشان درشت مزاج و
فراخ سخن بودند زمانی از پیش حضرت برخواسته بدین عبارت آواز نمودند که ما چندین
بساط عالم گشتیم هیچ درویش چنانچه باید نیافتیم مگر مدعی چند که خود را بدرویش مشهور ساخته اند
حضرت سلطان الاولیا فرید الملة والدین فرمود که زمانی پیش درویشان بنشینید تا شما را
درویشے بنمائیم الیشان انکار نموده روان شدند حضرت پیر را فرمود باری چون ازین جا بروید
در راه بیابان مردے بیمار راهے دیگر بروید که آبادان است چون دل پریشان داشتند بکلام
حضرت پیر من میل نکردند روان گشتند حضرت فرید الملة والدین یکے را در عقب الیشان
دوانید تا تفحص حال نماید تا بکدام راه رفتند آن مرد چنان خبر آورد که الیشان براه
بیابان رفتند حضرت شیخ این خبر بشنید بسے بگریست وفرمود انا لله وانا الیه
راجعون بعد دو سه خبر آمد که هر پنج تن را باد سموم وزید وهمه هلاک گشتند
نقل است از محبوب الهی خواجه نظام الدین محمد بداؤنی قدس سره نام پدر بزرگوار

بخدمت پیر دستگیر رسید گرنیت تجارت داشت وخود آرائی وخوشحالی پیشه او بود روزی
بیک جوگی در جماعتخانه رسیده بود متعلم مذکور از ان جوگی پرسیدن گرفت که موئی سر از چه چیز ورازه
شود حضرت محبوب الٰهی نظام الدین میفرمایند که چون از ان متعلم من این نوع کلام شنودم
مرا کراهیت آمد که متعلم بخدمت شیخ بیاید واز جهت رعونت وزادی موئی که حدیث است
که مَخْتُ شَعْرٍ جَنَابَتٌ واقعه است پرسش از جوگی نماید القصه همدران ایام خواجه
سید وجیه الدین بنسبت حضرت والی هند خواجه خواجگان شاه معین الدین قدس الله سره
العزیز به خدمت سلطان المشایخ پیر دستگیر ما فرید الدین رسید وبیعت نمود وملوق
شدن التماس نمود حضرت با با صاحب فرمود که من نان ریزه از خاندان عظام شما دزیده
دارم ادب نیست که شما را دست بیعت وهم ومرید سازم سید وجیه الدین مذکور
سر بر زمین نهاد والحاح نمود وگفت ای خداوند مثل شما درین زمانه کجا باشند که
بخدمت وی روئے بارادت وانابت او شتابم وفیض از دحاصل نمایم من
این ورگذاشته نرویم چون پیر دستگیر ما خواجه وجیه الدین را بدین گونه دید بشرف بیعت
مشرف ساخت وبه خلعت خرقه خاص آن منبع اخلاق را بنواخت ومعلوق ساخت
همان زمان نصیر الدین متعلم که به بند هوس رازی موئی مقید بود او نیز التماس ارادت
نمود وسعادت بیعت ربود ومعلوق گشت وسرمایه مالی که نیت تجارت داشت
بدرویشان درگاه تصرف نمود وخود درویشے اختیار کرد **نقل است**
که وقتے جامه پیر دستگیر ما پاره درنگین شده بود مردی پیراهن نو پیش آورده
وآن را پوشیده ودر حال از تن برکشید وحضرت خواجه نجیب الدین متوکل برادر
خود را داده ند وفرمود من نو وقتے که دران جامه داشتم درین جامه نیافتم
نقل است از حضرت محبوب الٰهی سلطان نظام الدین محمد بدوانے
که روزی پیر دستگیر من در راه عبور کرد عزیزے فریاد مے کرد که الجوع الجوع آن

این آواز بسمع مبارک حضرت رسید فرمود کہ بیا بخدمت کہ رسید آستین مبارک حضرت باید گرفتند
فرمودند کہ بکدام طعام دلت راغب ہست گفت کہ ہر نجیے فرمودند کہ بجز و است در آورد
چہ بیند کہ سفرہ در آستین مبارک بتکلف تمام کشیدہ اند از ان جا لختے بر آورد و خورد
حضرت براہ کہ تشریف مے فرمودند بعد از ندقی رو زہی وضو سیکردند کہ ہمون عزیز
بخدمت رسید نگاہ کردند و قدری آب وضو بر و پاشیدند و فرمودند سبحان اللہ این شخص
سی سال در راہ ایزد تعالی ریاضت و مجاہدہ کردہ بود باز نفس بد غالب آمد بجہت
بشری لیکن الحمد للہ والمنت کہ رہا کردند و او تائب گشتہ از اوست آورد و از مجاہدہ بشاہد
رسید نقل ہست از حضرت شیخ المشائخ نصیر الدین چراغ دہلوی خلیفہ کلان محبوب الٰہی
خواجہ نظام الدین قدس اللہ سرہ در کتاب خیر المجالس مرقوم نمودہ اند کہ روزی حضرت بابا
فرید الدین پیر دستگیر پیرا در حجرہ متبرکہ خود مشغول بودند ناگاہ قلندری رسید و گلیمی بر مصلای
گسترانیدہ بود کہ حضرت بروی نشستی بالای او قلندر نشست حضرت مولانا بدر الدین اسحاق حاضر
بود قدری طعام آورد و پیش قلندر نہاد چون آن از خوردن طعام فارغ گشت مولانا بدر الدین
را گفت میخواہم کہ حضرت خواجہ فرید الدین را ملاقات کنم مولانا ندکور جواب داد کہ حالا حضرت
در خلوت بحق مشغول است کسیرا مجال نیست کہ در چنین وقت بہ حجرہ در آید و ایشان را
خبر نماید ہمدران حین قلندر از تخیل زرگیاہ سبز کہ این قوم سخورند و اشامنہ بیرون آمدہ
در کچلول یعنے ڈونڈا کہ ونڈا انداخت و بخمیر نمودن و سائیدن مشغول گشت چنانچہ سرشک
آن بر گلیم و مصلای حضرت پاشیدن گرفت حضرت سید بدر الدین اسحاق پیشتر شدہ
روی بہ قلندر آورد و گفت ای درویش بے ادبی از حد مبایگذرانید از ین جا برخیز و
بگوشہ برو با ہم تقرار و اقع شد قلندر ندکور بہ شورید و ونڈا بر داشت کہ تا مولانا بدر الدین
بزند حضرت شیخ المشائخ فریدہ الملۃ کہ در حجرہ مشغول بودند از نور باطن در یافت و بہ تعجیل از
حجرہ بیرون آمدہ دست قلندر گرفت و گفت درویش را ہمچنین غصہ نشاید و خطا آن

را بمن باید بخشید قلندر گفت که درویشان دست برندارند چون برو ارند خالی نمیگذارند و بجای
فرو ارند حضرت بابا فرمود که برین دیوار بزن قلندر رفت و انداز کور بران دیوار بزد دیوار فی الحال
از بیخ بر افتاد و قلندر سر فرود آورد و ملاقات با حضرت نمود و روانه گشت بعد حضرت مولانا بدر الدین
فرمود بلباس هر عامی خاص همه باشند گویا ست که او خمیر مایه ساخت این آن نبود که قلندر ریکا ر برند
برای ملاقات آمده بود از ابدالان حق است و برگ طوبی و آب کوثر بود که تخمیر میفرماید تا آئنده مهم
با درویشی نخواهی بود **نقل است** از سیر الاولیا که وقتی شیخ شیوخ بابا فرید الحق والدین قدس سره را
برانگشت مسجد ار بزو هیچ علامتی نکردند و بحق مشغول گشتند و بر غلبه شوقی عرق از اندام مبارک
ایشان روان شد همه زیر و زبر و رگشت هیچ اثر نشد **نقل است** که سلطان المشایخ محبوب الهی خواجه
نظام الدین بیغمبر بود که مادر راه اچهودهن میرفتیم در صحرا سر مرا ماری گزید مردی که با او صحبت داشتم
آن جا بار بست و زهر فرو نشست و نیکو شد چون نزدیک اچهودهن رسیدیم بیوقت بود دروازه ها
حصار بسته بودند یاران گفتند از حصار بجهیم و برویم دیدم در حصار هر طرف راهی شد القصه
یاران همه بالا رفتند من بترسیدم دست من گرفتند و بالا بردند چون بام او شد به خدمت
قطب العالم رفتم همه را پرسیدند مرا هیچ نگفتند یکزمان شد فرمود که مارگزیدن باقی است حصار
بستن کجا آمده است از حضرت نصیر الدین محمود رحمة الله علیه روایت است که بعد گزیدن مار
در حدود سرسه نبود باطن قطب العالم را روشن شد بسبیل تعجیل گردون فرستاد تا حضرت نظام
الدین را سوار کنند و بیارند همچنان کردند در گردون سوار کرده آوردند **نقلست** که نزدیک
قصبه اچهودهن مقدار چار فرسنگ قصبه ایست آن جا ترکی قتالی در شت حالی حاکم بود بازی
داشت چوزگیری و کلنگ اندازی ترک مذکور آن باز را بسیار دوست میداشت بامید شکار
بسر برده بود و تاکید تمام نموده که از نهار نغیر از حضور من مران باز را بهیچ مبادا پرواز گیرد
و باز نیاید اگر حکم مرا پاس نداری دست از جان و فرزندان خود شسته باشی قضا را
آن میر شکار با یاران و همسایگان سوار می گردید ناگاه کلنگی چند بالای ایشان رسید گذشت

یاران الحاح نمودند که کلنگان صفت میکنند رند اگر باز را بگذاری کباب سازیم میر شکار بیاران الحاح و ابرام داد و سردار مارا وصیت و تاکید می نمود تا من نباشم اصلا این باز را بجائی پرواز ندهی مبادا پرواز نماید و صاحب من ترک است بیباک و خشناک چون باز غایب شود مرا و فرزندان را در معرض هلاک اندازد یاران گفتند حالا ما دوازده سوار یم و اسپان دویده داریم نگذاریم که باز ما غایب شود و القصه چون الحاح آن ها بسیار شد میر شکار مذکور باز را کشاد و بطرف کلنگان پرواز داد ناگاه کلنگان یکبار فی شدند و باز بطرف دیگر پرواز کرد تا از نظر هر کسان غایب گشت یاران بدنبال او بتفحص هر طرف متفرق شدند و این میر شکار گریان کنان و جار و زان و دریش کنان بهزار تشویش غم و اندوه بسوی اچ و بن یعنی پاکپتن شریف رسید و بهمدران حال که داشت بخدمت سلطان المشائخ فرید الملة والدین در آمد چون حضرت را دید آه از دل برکشید شال ماتم زدگان بدحال زار بگریست حضرت قطب العالم اورا بلطفی خواند و پیش خود نشاند و پرسید که این زاری و خواری ترا چه سبب است او قصه باز بخدمت ایشان باز نموده گفت ای مخدوم ترک ظالم و خشناک است اکنون تحقیق میدانم که اگر باز مذکور را بدو تسلیم مرا با فرزندان بهم زنده نگذارد خواهم که من اسپی و لباسی که دارم در راه خدائی تعالی بگذارم و گوشه گیرم شک نیست که آن ترک فرزندان و متعلقان مرا خون بریزد و بخاک سیاه آمیزد حضرت قطب العالم چون این کلام او شنید طعام طلبید و فرمود که این طعام بخور شاید که خدائی تعالی خاطر تو جمع گرداند و آن باز را بتو دهد میر شکار پاره نان شکسته در دهن انداخت چنانچه از خشکی بگلویش فرو نیامد چون حال میر شکار حضرت شیخ بزرگوار در اضطراب یافت دست او گرفت و فرمود که اینک باز تو بر کنگره حصار نشسته است برو بگیر میر شکار چون باز را معاینه نمود سر بر خاکپای حضرت بسود و باز را بگرفت و شکرانه کنان توجه بخدمت حضرت نمود و دیسپی که بر و سوار بود بخدمت شیخ نذر گذرانید حضرت قبول کرد و فرمود که بر اسپ خود سوار شود و بخانه خود رود و باز را بصاحب او بسپارد ترک مذکور از گم شدن باز شنیده با فرزندان میر شکار تعرض نمود و ناگهان دوم روز میر شکار با باز پیش صاحب خود رسید و قصه گم شدن باز و کرامت حضرت

قطب العالم بیان نمود ترک چون قصه تمام شنید گفت سبحان الله حضرت بابا فرید الدین این چنین بزرگست
بائید از من نذر چند تنکه بر شکرانه بخدمت ایشان برسان و برای من دعا خاتمه التماس نماید از ان پیر
شکار عرض نمود که مرا هم بوای شکرانه نذر بخدمت ایشان نوتن فروخت است که چون من کرامت
ایشان را معائنه کردم اسپ خود به نیت نذر ایشان گذرانیدم قیمت آن نموده بخدمت ایشان باز
روم پیر شکار نذکور را قیمت اسپ و نذرانه آن ترک بخدمت حضرت رسانید مگر آن ترک قبل ازین قصه
باحضرت قطب العالم عقیده پاک نداشت آخر الامر مشرف ارادت مشرف شده بیعت نمود و بیکبار از
خدا پرستان گشت و پیر شکار نذکور هم بیعت نموده مرید گشت و ترک تجرید خود تا حیات خود ملازمی
درگاه نمود **نقل است** که وقتی یکی از جوگیان ایشان بخدمت شریف آمده گفت ای خواجه
امروز فلان پسر بسبب گرسنگی بمعرض هلاک رسیده حضرت سر برآورده گفت مسعود بنده
چه کند اگر تقدیر حق در آید و از جهان سفر کند چه چاره است هرگز بدان ملتفت نشوید و بصبر و رضا گرائید
آه فغان نکنید زنهار تسلیم و در به رضا کردن بفوت فرزندی هم حسرت نکردند **نقلست** از شیخ
الشائخ نصیر الملت والدین محمود اودهی رحمة الله علیه که پیر ما حضرت محبوب الهی بیان می فرمود
که در حدود اچه و من عرف پاکپتن دیپی بوده دران روغن گری مسلمان ساکن بود ناگاه
آن دیپه را بسبب از سبب های دار و غه دیپالپور خبیث و تاراج ساخت و مردم آن دیپه تمام
در قید و بند انداخت روغن گر زنی داشت از حد صاحب جمال و او را با آن زن محبتی عظیم بود
آن زن نیز در غارت دیپه مذکور رفت و غایب شد هر چند روغن گر پیه گریان و بسینه بریان
در هر جانب و دیار تری نیافت با هزار غم و درد بحضرت قطب العالم فرید الحق والدین قدس سره آمد
و همچنان زار و پریشان آمده ماجرا گم شدن زن اظهار ساخت و الحاح بدرگاه ایشان نمود حضرت
زمانی در مراقبه شدند و اشارت فرمود که طعامی بیارند و پیش این بدارند چون طعام پیش او نهادند
او نیز رد حضرت خواجه فرمود طعام بخورحق تعالی قادر است خاطر تو جمع گرداند و آن زن را بتو
رساند روغن گر چون این کلام از زبان فیض نشان شنید اندکی دل او تسلی گرفت مگر

اندوهی و غمی که داشت بکلی برطرف نشد حضرت شیخ فرمود که تو ملازم من باش تا حق تعالی از پرده غیب چه آرد تا چار آن روغن گر بخدمت ایشان ماند سیوم روز چون شد یک منشی نویسنده را مقید کرده در قصبه اچه در آن روز او گر متصرف جائی بود که آن جا تعلق بدان امیر داشت که آن ده را تاراج کرده بود الفقصه آن نویسنده مقید با محافظان خود الحاح نمود که اگر مرا بخدمت حضرت بابا فرید الدین ببرید چیزی از زر رشما بهائم محافظان بچنان کردند او را بحضرت خواجه آوردند نویسنده مذکور حال خود بخدمت حضرت واضح ساخت و به تضرع پرداخت در بارگاه خلص خود استدعا نمود حضرت قطب العالم فرمود چون آن حاکم کترا مقید و تسلسل نموده است شفقتی بجا و عنایتی بجا فرمایش من چشکر از فرستی اول قبول کن نویسنده عرض کرد که هر چه از نقود و کالای دارم بخدمت حضرت شیخ نثار خواهم حضرت شیخ فرید الحق والدین فرمود آن را رد و خود بر قتن تا خلاص خواهد ساخت و به خلعتی فاخر خواهد نواخت و یک کنیزک بلارق نعام هم تو خواهد بخشید عهد کن که آن کنیزک ما بدین روغن گر ببخشی نویسنده بصدق دل قبول نمود و در روغن گر را گفت بر خیز برابر من بیا تا همچنان کنم که اشارت حضرت هست روغن گر مذکور زین سخن در گریه شد و عرض نمود ای حضرت فرد الله و معشوق خدا نزد الحال من نعمت دنیا و زر آفریده است که هشت کنیزک خوب خواهم خرید لیکن من فریفته و خراب آن زن خوشم حضرت فرمود باری برابر این مقید برو تا خدائی تعالی از پرده غیب چه پدید آرد روغن گر مذکور به حکم اشارت قطب العالم برابر او رفت و نزدیک نشستگاه او منتظر و متحیر نشست و آن نویسنده را پیش آن حاکم بردند که مقید ساخته بود بمجرد دیدن از برکت فرمان حضرت با صاحب دل او مهربان گشت و به اسپی خوب و خلعتی مرغوب بنواخت و بمنزل خود شد روان ساخت و یک کنیزک صاحب جمال برقعه پوش او را نیز انعام فرمود چون آن کنیزک بیرون آمد شوهر خود را دید و برقعه از روی کشید و بسوی او دید آن روغن گر نیز او را بشناخت نویسنده تخویل او ساخت و حیران ماند روغن گر کرامات حضرت بیان کرد و گفت این زن من است محض از کرامت حضرت قطب العالم ما را حاصل شد از آن جا با زن خود نزد حضرت آمده مرید گشتند نقلست که حضرت بابا فرید الدین

را گنجشکر از ان سبب گویند نقلست از کتاب گلشن اولیا کر چون پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم را معراج شد و عرش را
از گرد نعلین قرار شد و در مقام کعبین نزول داد و نه جای گرفت بعد از رخصت طبق شکر پیش الشیان
آوردند فرمان شد از حضرت رب العزت کہ این را بخورید و برای همه یاران ببرید کرامت تو یک عارف
عاشق صادق ما پیدا خواهد شد شکر از خزانه و گنجینه وی است مصطفے صلی اللہ علیہ وسلم خوردند
و بقیه را بر دامن پاک خود بستند و بیاران خود آوردند قسمت کردند یاران عرض نمودند کہ این شکر چه نوع است
جناب رسالت مآب فرمود این شکر از گنج یکے عارف و عاشق ذات کبریاست کہ از امت ما پیدا خواهد شد
و وسیله مغفرت عاصیان باشد و یاران نام پرسیدند حضرت سید المرسلین صلے اللہ علیہ وسلم فرمود از زبان
فیض بیان نام ایشان از جناب آلهی فرید فرد عالم دانا نام گنجشکر خواهد بود و عارفان را وصیت
کردند کہ سلام دوست با و برسانند آن وصیت سلام در خاندان جمیع آمده چون نزد حضرت
خواجه قطب الدین آمدند ایشان آن سنت نبوی احیا ساختند و حضرت سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم این ممر
چندان در سر در شدند کہ حدی نیست حسب الارشاد آن جناب شکر گنج نام مشهور شد قول صحیح
همین است مصنف گلشن اولیا میگوید کہ پیر ما را باحسن وجوه این روایت بیان فرموده گفتند
کہ از ظهور وجود حضرت قطب العالم قدس سره العزیز هفت صد سال همه مشایخ سلف پیدا
شدند حضرت ایشان خبر کرده بودند کہ چنین مشایخ و عاشق ذات آلهی و عارف کامل بروی
زمین پیدا خواهد شد نقلست از حضرت سلطان الاولیا محبوب آلهی نظام الدین بداؤنی قدس
سره کہ من روزی بخدمت پیر و شگیر خود حاضر بودم سفیر مودند در ایامی کہ من بخدمت حضرت سلطان
العارفین بابا فرید الدین گنجشکر رحمة اللہ علیه ملازم بودم روزی از حضرت ایشان اجازت
خواستم اگر فرمان باشد یک چله در خلوت برآرم حضرت خواجه قطب الدین فرمود کہ ائی بابا نسبت در
خلوت نشستن و چله کرداری از این کار شهرت بسیار روی دهد عادت پیران من همچنین بوده است
خلوت ایشان در خلوت قلبی بود وی من از بیقدر عرض گفتم الحال حضرت شیخ بر سر من حاضر
هستند شهرت در دل من راه نخواهد یافت حضرت قطب الملة والدین قدس سره ساقط شدند و بجواب

ملتفت نشد نهم دران حال دانستم که از سر بے ادبی عظیم واقع شده که چرا بخلاف حکم ایشان و بخواهش خود اسباب استغفا
در دل کردم و هنوز پشیمان هستم تا روز قیامت این پشیمانی و شرمندگی خواهد بود بعد ازان حضرت خواجه قطب الدین ایشان فرمود
که طعامی بخور تا سه روز روزه داشته چیزی خورده نشده فی الفور سفره طعام پیش آورد و دانستم که از غیب است
بدان افطار کردم در روز سوم آن را تمام بیرون انداخت وقتے که دراین معنے بخدمت
پیر دستگیر خود عرض کرده ایشان فرمودند از طعام خماری افطار کردی الا عنایت الهی شامل
تو است در معده تو آن طعام قرار نیافت حالا سه دیگر روز دیگر طعامے کن تا آنچه از غیب برسد
بدان افطار کنی سه روز دیگر روزه طی داشت چون وقت افطار شد هیچ طعامی پیدا نشد
تا یکپاس شب بگذشت ضعف غالب شد نفس از حرارت سوختن گرفت دست خود را جانب
زمین فرا کردم چند سنگریزه از زمین برداشته در دهان انداخت آن سنگریزه در دهان
شکر گشت چون این حال معاینه دیدم با خود گفتم مبادا که این هم از مکر شیطان باشد آن را از دهن بیرون
انداخته باز بهمچنان مشغول حق گشت بعد از مدتی ضعف غالب گشت چند سنگریزه دیگر از
زمین برداشته در دهن انداخت آن نیز شکر گشت همچنین تا سه بار این کرامت معاینه شد
و الهام رسید که این شکر از گنج تو است بخور پس تحقیق دانستم که این معنی از رزق است روزه
افطار کردم چون روز شد به خدمت پیر دستگیر خواجه قطب الدین رفته احوال بیان نمودم
ایشان فرمودند نیکو کردی که بدان روزه افطار نمودی آن از غیب بود و بر دهن تو شکر شیرین
خواهی بود از آن روز حضرت خواجه قطب الدین ایشان را شکر گنج می گفتند و

نقل است دیگر در ایامی که حضرت فرید الملت بملازمت پیر دستگیر حضرت خواجه قطب الدین
در دهلی می بودی مسکن معین الیشان نزدیک دروازه غربی بجیب برجی بود آن کسانیکه
وقوف دارند بدان منزل مبارک رفته دوگانه می گذاردند القصه موسم برسات بود و باران
باطراف می بارید چنانچه تمام راه گل گرفته بود حضرت شیخ را هفت روز گذشته که روزه طی افطار
نکرده بودند قدری ضعف در وجود مبارک او پیدا شد خواست که به خدمت پیر دستگیر خود ملازمت

نماید نعلین چوبین پائی داشت در اثنار راه پائی سبا کش بلغزید چنانکه بزمین افتاد و بی شکر الله تعالی
گشاده گلی از زمین بدهن مبارکش رسید تمام شکر گشت ازان جا برخاست و مخدمت پیر دستگیر
حضرت قطب الملت والدین آمد سر بزمین نهاد و بنشست حضرت خواجه قطب الدین فرمود ای
بابا فرید الدین مسعود بدین پاره گلی که در دهنت رسید و شکر گشت عجب نیست که باری تعالی بعد
ترا تمام گنج شکر گردانیده است همواره شیرین خواهی بود حضرت بابا فرید الدین سر بزمین آورد و
شکر از حق تعالی کرد چون از ان جا باز گشت هر کجا میرسیدند مردمان میگفتند بابا فرید الدین گنج شکری آید
و این درویش مصنف کتاب نهاد چون بعرس شریف رسید بقصد چوبدهن عرف پاکپتن بشرف زیارت
رسید همین روایت از زبان فیض ترجمان عمدة الواصلین سجاده نشین حضرت گنج شکر دیوان شیخ محمد
صاحب شنیده و هم یک روایت در باب تلقین نماز که مائی صاحب فرمودند پیشتر گذشت روایات
بسیار است هر چه در ملفوظات بنظر آمده در کتاب هذا درج نموده شد **نقلست** که نام بابا صاحب از
زبان فیض نشان پیر دستگیر حضرت خواجه قطب الدین بختیار اوشی کاکی رحمة الله علیه شنیده یافته که حضرت ایشان را
میگفتند ای بابا فرید تو بابای هر همه طائفه هستی از وجود تو فیض آلهی ابد الاباد بهر که میرسد
و بابای باپ باپ را میگوئید یعنی شفقت والد بالاولاد چنان باشد اینچنین شفقت تو بر خلق آلهی باشد
نقل است در شهری شب حضرت بابا فرید الدین را افتاد مکانی بود ویرانی قریب شهر آن جا حضرت آمده
عبادت مشغول گشتند چون یکپاس شب گذشت یک عورت و مرد فاحشه برائی فعل بد بی موقع آمده تعجب
معاصی گشتند چون شب تاریک بود ایشان معلوم نکرده مکان خالی دانسته بنشستند درین اثنار الهام
آلهی رسید که ای فرید اگر بگوئی این قطعه زمین را بر داشته در قعر دریا اندازم یا ایشان را هلاک سازم
کرنه شما مرتجب این چنین فعل قبیح گشته اند حضرت مثل شفقت پدر ان تضرع و مناجات بدرگاه او
سبحانه آغاز کرد یا خداوندا ایشان را ذلیل و هلاک مکن از لطف و کرم خود چشم بینا بطرف ذات
خود و راه راست بنمار از دعا حضرت ایشان را صفا قلب حاصل شد فوراً نزد حضرت بابا صاحب آمده
سر بزمین نهادند و تا بیگفته مرید شدند دیگر از واصلان حق گشتند و خلق و لطف حضرت چنین بعد که

گاہے کسے تنفس سا نمی تواند بلکہ رنج ہر کس بے کشید و صبر نمود از محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین چلیدہ
گمان ایشان نقل است کہ پیر دستگیر را صوم دوام بود وی تجدی کہ اگر ما فرض داشتی یا قصد ہی نمودی
ہرگز افطار نفرمودی بیشتری افطار صوم او بشربتے بود وی اندکی سویق در قدح شربتے انداختے
واز ان شربت بوقت افطار مقدار سہ دم کشیدی و دو سہ دانہ از سویق یعنی منقہ کہ سیوہ است
بدہن مبارک بردے و بقیہ شربت بحاضران مجلس آنیا سیق فرمودتا کرا آن سعادت رو نمودی
نعمت کونین حاصل کردی و دو نان چرب کم از سیری بعد از افطار شربت پیش ایشان مینہادند
از یک نان ثلث یا کم بیش بے خوردی و باقی نصیب حاضران کردی بعد از ان باستغراق تمام
تا نماز عشا مستغرق و مشغول بحق تعالیٰ سیوہ وی در ابتدا ر حال کہ بقصبہ اجودہن متوطن شدند
مردمان آن جا بسیار کج طبع و آزار دہندہ بودند از رنج وایذا ایشان ہرگز بر خاطر شریف کدورت
نمی گذشت وہی فرمودند کہ او سبحانہ ایشان را راہ نجات بخشد حسب الارشاد پیر دستگیر من ہمچنان شد
کہ ہر قوماہی از دست ایشان خلعت اسلام پوشیدند و تا نکہ اگر وہ خود باز نیامدند بیخ و بنیاد
ایشان دران نواحی نماند نقل است از محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین اولیا چون پیر دستگیر ما
در ابتدا ر حال در اجودہن مسکن کرد و با وجود عیال و فرزندان افطار بپیلو خوش بلکہ از جنگل آن حوالیت
خیزو قانع میبود و ند خواجہ نظام الدین فرمایند کہ من بار ہا ز نبیل در شہر گردانیدہ برای لنگر ویشان
آوردہ ام حضرت دربار ہا من عاجز شفقت ہا ز فرمودند و در آخر حال وسعتی و فتوحاتی پے در پے
بعید و بعید رسیدن گرفت لیکن پیر دستگیر با نصیب مجاوران و مسافران و درویشان
و مسکینان سے کردہ و خود بدان رستنہا جنگل قانع و خورسندے بودند نقل است
از حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین کہ من روزی بخدمت پیر دستگیر خود حاضر بودم و مولانا
بہاء الدین اسحاق و مولانا جمال الدین نیز حاضر بودند مریدی بود حضرت پیر من کہ او را مولانا
محمد نام او از ملتان میرسید حضرت پیر ما طعام طلبیدند و خود صایم بودند چون طعام حضور
خویش برابر عزیزان ایثار فرمودند آن وقت طعام کمیری در لنگر موجود بود تناول فرمودند و بر نخیزیدند

در ان حین در خاطر مولانا محمد ملتانی گذشت که اگر سفره بودی حضرت پیر دستگیر میفرمود یارا این معنی کشف شد گردطبق طعام نانگشت مبارک خطی مدور کشیدند و فرمودند مولانا محمد اگر سفره موجود نیست تو این خط مدور را حکم سفره گیر و طعام بخور او شرمنده شده استغفار نمود و از اندیشه فاسد خود تائب گشت نقل است از حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین محمد بداؤنی دهلوی قدس الله سره العزیز در ایامی که من بنده درگاه در خدمت پیر دستگیر خود در قصبه اچه دهن عرف پاکپتن بودم یکبار اندام مبارک ایشان را تکسری صعب واقع شد چنانچه مراد مولانا جمال الدین با نسوی و مولانا بدر الدین اسحاق و علی بهاری و چند درویشان دیگر را اشارت فرمودند که بروید و گورستان شهداء که جانب غرب واقع است برای صحت من بدعا مشغول باشید به حکم ایشان گورستان شهداء رفتیم شب آن جا بدعا مشغول شدیم علی الصباح بخدمت ایشان رسیدیم دیدیم که بر کهتی گلیمی سیاه انداخته تکیه فرموده بودند و دعا کرا از حضرت خلاصة المشایخ خواجه قطب الدین یافته بودند در کنار ایشان بود هر بار دست مبارک خود بدان عصا میبردند و بر بدن خود مالیدند چون ما یان را دیدند پرسیدند که دران گورستان بدعا مشغول بودید جمله سر بر زمین نهادیم و عرض نمودیم که آری مشغول بودیم حضرت فرمود که از دعا شما هیچ اثری از صحت بار روی ننمود ما هر ساعت شنیدیم مولانا علی بهاری که دور ترین ما استاده بود او گفت که ما ناقصانیم دعا ناقص و حق کامل اثری نکند این سخن بسمع مبارک ثابت نه رسید من بلند تر همین کلام بعرض رسانیدم چنانچه شیخ علی بهاری گفته بود حضرت قطب العالم چون از من این سخن شنیدند در یا راند روان شیخ با جوش زد و مرا نزدیک طلبیده و نعمت فراوان عطا کرد و عصا که در دست داشت هم مرحمت نمودند و این کلام هم فرمودند که مولانا نظام الدین من از خدائی تعالی خواستم که هر چه تو از خدائی تعالی بخواهی بیابی من بنده درگاه و الا سر بر زمین نهادم و باز گشتم یاران ما مبارک باد دادند من با خود اندیشیدم که چون حضرت پیر دستگیر در حق من این دعا فرموده اند که من از خدائی تعالی خواستم که تو هر چه از خدائی تعالی خواهی بیابی بیشک دعای شیخ من قبول است که با پیر دستگیر ما بعد از چله سیوم از ذات باری تعالی وعده شده

هر چه فرماید گوید همان شود پس بهتر است که من امشب بدعا صحت حضرت قطب العالم مشغول شوم که
انشاء الله تعالی دعا اجابت خواهد گشت تمام شب بدعا صحت حضرت ایشان مشغول ماندم چنانچه
در آخر شب انشراح تمام در من ظاهر گشت مرا یقین شد که این دعا من بحضرت عزت قبول افتاد
علی الصباح بخدمت حضرت شیخ رسیدم دیدم که بالا مصلا مستقبل قبله بفراغ نشسته اند به مجرد
دیدن من فرمودند ای نظام الدین چون دعا من در حق تو قبول افتاد تو دعا کرد شب برای
صحت من کردی آن نیز قبول افتاد من چون این بشارت شنیدم سر بر زمین نهادم دیدم
مصلا که بروی نشسته بودند بمن عطا فرمودند نقلست محبوب الهی خواجه نظام الدین در کتاب
خود فرمایند نعمتی که از پیر دستگیر خواجه فرید الدین رحمة الله علیه یافتم آن را حدی و نهایتی نیست
که در یک لحظه در جه محبوبیت بر خاکسار قایم نمودند من از همه یاران آخر صحبت و بیعت یافتم چنانچه
سه مرتبه بحیات شیخ خود در قصبه اجودهن بملازمت ایشان مانده فیض جاودانی حاصل نمودم
و هفت کرت بعد وفات که شیخ مرا وصیت فرموده بود که بوقت انتقال تو حاضر نباشی لیکن
فرزندان مرا تعلیم و تلقین نمائی حسب الارشاد دهلی رهنمائی که جانم فدائی خاکپائی ایشان
باد هر وقت و هر آن از دل و جان قربان آن دروازه حشمت نشان مشتم و انشاء الله العزیز خواهم
نقلست از سیر الاولیاء که وقتی شیخ شیوخ العالم فرید الحق والشرع والدین خواست که
کاغذی بجانب شیخ الاسلام برادر خود بهاء الدین ذکریا رحمة الله علیه نویسند کاغذ و قلم بدست
مبارک گرفت و تامل شد که خطاب ایشان چه نویسم در خاطر گذرانید خطابی که ایشان را در لوح
محفوظ مبارک است آن نویسند و درین حالت سر مبارک خود بالا کردند نظر در لوح مبارک کرده دیدند که
نوشته اند حضرت غوث شیخ بهاء الدین ذکریا بعده این خطاب مکرم رحمه ان کاغذ کتابت فرمود
قال انه احد من الاولیاء ایشان در جواب از لوح مبارک محفوظ دانسته مرقوم
نمودند معشوق خدا و عاشق ذات کبریا فرید فرد عالم شاه شکر گنج اجودهنی چشتی نقلست
یکبار حضرت بابا فرید الحق والدین را مرضی حادث شده خواست که کاهی هر شب بعد عصا رکوع

ورد ان شد چون چند گام برفت عصا را از دست مبارک بینداخت و انر پشیمانی بر پیشانی مبارک ایشان پیدا گشت و فرمود که ما را از حضرت عزت عتاب آمد که تکبیر بغیری کردی **نقلست** از حضرت محبوب الٰهی خواجه نظام الدین که روزی به خدمت پیر و شیخ خود حاضر بودم بوقت وضو شنودم که زان محاسن مبارک یک تار موی ایشان جدا گشت من فی الحال برداشتم و عرض نمودم اگر فرمان شود این را تعویذی بسازم فرمودند خوب باشد آخر الامر در کاغذ پیچیدم و بجستجو بودم چون از اچود من بدهلی رسیدم هر کرا بخوری و زحمتی پیش آمدی من همان تعویذ ما سید ادم بشربت یکبار چون صحت یابی تعویذ مذکور را بمن بسپاری چنانچه هر کرا امید ادم البته از فضل الٰهی صحت میبافت تا روزی بشهر دهلی شهرت گشت من آن تعویذ را در حجره خویش بطاقی داشتم هر کرا حاجتی بودی بدو دادم مراد شهر دهلی دوستی صادق و مسالح بود او را تاج الدین مینائی می گفتند پسری مرغوب خوردی داشت ناگاه پسر آن رنجور گشت و آن تاج الدین مذکور بر من آمد و گفت اگر آن تعویذ بدهی در گلوکودک اندازم من اندرون حجره رفتم در طاقی که نهاده بودم بسیار جستم نیافتم و طاقهای دیگر که در ان حجره بودند نیز بسیار تفحص کردم که شاید در طاقی دیگر نهاده باشم تعویذ مذکور از هیچ جا ظاهر نگشت چنانچه آن دوست بیچاره محزون برگشت و پسرک او هم در ان زحمت بحمت حق پیوست بعد چند گاه شخصی دیگر آمد از بهت حاجت آن تعویذ از من خاست بفرمان خدای تعالی همدران طاق معین کرد اشتم یافتم و بدو دادم حاجت او روان گشت چون پسر تاج الدین مذکور رفتنی بود تعویذ پیدا نگشت **نقل است** از سیر العارفین که شیخ بدر الدین غزنوی خلیفه حضرت خواجه قطب العالم بختیار اوشی کاکی رحمة الله علیه در شهر دهلی بود و ملک نظام الدین عریضه دار برای شیخ مذکور خانقاه بنا نمود شیخ بدر الدین غزنوی رحمة الله علیه در وی جلوس فرمود و چنانچه نظام الدین اسباب نعمت و دعوت مهیا داشت خدمت و رعایت شیخ بواجبی میکرد بعد از مدتی نظام الدین مذکور را قصوری افتاد نزد بادشاه آورد و بسیاب کشیدند چنانچه از بیخی شیخ بدر الدین غزنوی بجناب حضرت بابا فرید الدین رقعه برای دعا و مخلصی وی نوشت و این ابیات در وی درج نمود رباعی فرید الدین ملت یار تو باد ۔ بهرنگ ماه کو یا دش مباد کرامت

زندگانی خود دریغا خاطرم گرجمع داری ما بجا رحش کردی گوهر شانی ما و عمر مرقوم کرد و شخصی از عهده داران
ملک نظام الدین نام برای من خانقاهی بنا نمود و برای خدمت درویشان تفقد حال منها بنیمتی و وعوتی
میساخت اکنون او را بحساب کشیدند بنا بران خاطرم بسیار بر پیشان است ملتمس آنکه به جاه استعداد فرمایند
تا او را خلاص حاصل گردد و کار با درویشان سر سامان آرد و انشاء کرملتفت خواهند بود والسلام
حضرت شیخ فرید الملت والدین قدس سره از ملاحظه اوراق کی سر مبارک جنبانید و در جواب نبشته بود
عزیز الوجود سید بطلوع آن فرحت انجامید آنچه نوشته بودی بر من گشت ای عزیز الوجود هر که بر روش
و مسلک پیران خویش نرود و مرور تش چنین پریشانی و حیرانی از غم پیش آید اذ پیران ما کدخدا خانقاهی
برای خود بنا کرده و در وی جلوس فرموده من و تو مریدو خلیفه حضرت سلطان المشائخ خواجه قطب الدین
که جانم فدای آن نام باد روش و عادت ایشان و پیر ایشان حضرت والی هند شاه معین الدین
حسن سنجری قدس سره العزیز نبوده که خانقاه بنا کنند دو کافی آرائیده باک در هر مقامی که میرسیدند تا قامت
میفرمودند قصد گم نامی و بی نشانی و نابودی مینمودند والسلام نقل است حضرت شیخ بدر الدین غزنوی
از سلطان غزنوی بود چون در دهلی رسید بخدمت حضرت خواجه قطب الدین ارادت آورد و او را در
دهلی وا مادی بود کریم الدین نام او خواستند که مسکن دی در آخر او نیز در قدم حضرت خواجه قطب الدین
آمده ترک تجرید نمود و روزی حضرت با فرید الدین مسعود قدس سره چون بخدمت پیر دستگیر خود میماند
نزد شیخ بدر الدین رفت و برگلیمی که نشسته بود بر خاست و حضرت فرید الملت و الدین را
در یافت چیزی حاضر نداشت که پیش ایشان نهد خواجه کریم الدین مذکور را گلیمی که بر آن
نشسته بود دادند و گفتند بر دو بازار بفروش نانی و شوربائی بیار تا تناول نمایم خواجه کریم الدین
باشارت ایشان گلیم برداشت و متوجه بازار گشت وقت رفتن شیخ بدر الدین رحمة الله علیه
آواز داد که این گلیم را بهبها درویشانه نفروشی دران حین حضرت خواجه فرید الدین مسعود
بحضرت شیخ بدر الدین برا خرمود که درویشانه فروختن یعنی چه حضرت شیخ بدر الدین تبسم کرد
که درویشانه فروختن آن است بهر بهائی که کسی خواهد مضایقه نکند بدهد نقل است حضرت شیخ بدر الدین

سلطان نظام الدین محمد بداؤنی دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کہ پیر حضرت بابا فرید الدین را باحضرۃ شیخ شیوخ العالم
شہاب الدین سہروردی قدس سرہ بسیار اعتقاد و ارتباط بود چون نسخہ کتاب عوارف کہ تصنیف ایشان بود
و پیر دستگیر بابای مطالعہ عطا کردہ بودند حضرت ما چنان نسخہ عوارف را سبق فرمودی کہ شنوندہ را طاقت
دہوش بر بودی چنانچہ من پنج باب از ان کتاب پیش حضرت خود خواندم از لذت بیان ایشان مرا حالتی
پیدا شد کہ اگر در ان حالت کسی ہیرو عجایب دولتی حاصل نمایدی روزی کہ حضرت آن کتاب را وعظ فرمودند
ہمان روز در خانہ قطب المشائخ بابا فرید پسری متولد شد ایشان فرمودند نام این فرزند شہاب الدین نہادند

نقل است از سید الاولیا کہ خواجہ احمد سبوستانی سفاز مریدان بابا بود شیخ شیوخ العالم فرید الحق والدین
قدس سرہ بر او گفت کہ من آب بجہت توضع و غسل حضرت بابا فرید میرسانیدم روزی پشت من درد گرفت
بجہت آب آوردن مرا طلب کردند گفتم کہ پشت من درد میکند مشک نمیتوانم آورد حضرت بابا فرید فرمود
کہ او را پیش من بیارند چون بخدمت رفتم شفقت فرمودند پشت خم کن من پشت تو اضع خم کردم حضرت بابا فرید
دستہ مبارک خویش بر پشت من فرود آوردند و فرمود کہ برو آب بیار از ان وقت باز کہ ایام جوانی بود تا این
غایت کہ قریب ۸۰ سال رسیدہ است ہرگز پشت من درد نکرد مشک آب تا فراط می آوردم و همین خواہد احمد
میفرمود کہ وقتی حضرت قطب العالم مرا جامہ مبارک خود شستن فرمود من آن جامہای کنارہ آب آوردم و نشستم
و بہ خدمت پیر بردم فرمود کہ برد یگبار و دیگر بشو من با خود گفتم بدین فرمان مقصودی خواہد بود از من تقصیری
در جامہ شستن یافتہ باشند اندیشیدم یاد آمد کہ من اول جامہ شستم بعد وضو ساختم ادب آن بود کہ اول وضو
کردم و بعد ہ جامہ شستم این بار اول وضو کردم و دوگانہ بگذاردم و جامہ باحتیاط تمام شستم و بخدمت قطب العالم
بردم درین کرت نیز فرمودند یک کرت دیگر بشو این بار حیرت زیادہ تر شد اگرچہ احتیاطی کہ در جامہ
شستن باشد من آن جا تقصیر نکردم چون فکر کردم دانستم کہ جامہ شستہ خشک کردن بر شاخہای
درختی انداختہ بودم کہ بالای آن شاخہای دیگر بود و طیور بالای آن نشستہ بود احتمال دارد کہ
از ان طیور چیزی رسیدہ باشد و بران جامہ افتادہ سیوم کرت کہ شستم بجہت خشک کردن در حجرہ
انداختم چون باز بخدمت بردم قبول افتاد نقلست کہ حضرت شیخ المشائخ فرید الملت مریدی بود

صادق الاعتقاد او را محمد منشیا پوری گفتند از وشنیده ام در آیامی که از ولایت گجرات بدهلی آمدم
ببابر من دو تن کس پیش نبود هیچ سلاحی هم نداشتیم چون در جنگل رسیدیم که آبادی نداشت درین میان
دیدم که هندوی چند با تیغها تیر بر هنه مقابل من پیدا شدند چنانچه در ماترس مستولی گشت بخود گفتم
یا خواجه فرید الدین حاضر باش بمجرد این سخن هندوان شش تیر از دست انداختند و یکبارگی گفتند کرما
امان بدهید و گریختند ما حضرت الشان را چه نموده بود از کرامت حضرت امان یافتم **نقلست** از
حضرت محبوب الهی نظام الدین که فرمودند بود ضیاء الدین نام در زیر منارهٔ مسجد جامع دهلی سبق گفتی از و
شنیدم که من در ابتدا رحال وقتی بخدمت حضرت بابا فرید صاحب مشرف شدم و میان ایام از علم منقول و
معقول هیچ نخوانده و جز دانی در بغل داشتم که اگر حضرت مرا از علم فقه و دیگر پرسند چگویم البته شرمنده شوم
همین فکر بدست الشان در آمدم و سر بر زمین نهادم نشستم حضرت روی بما آورد و از علم کمن دانستم
پرسیدن من خویش شدم و بیان آن شروع نمودم کمال درجه کشف الشان یافتم آنچه من خواندهٔ بودم
ازان سؤال فرمود **نقل است** که وقتی حضرت بابا فرید الدین را بر بن بیت تواجد شد تا دیر
مستغرق این حال ماندند **بیت** نظامی اینجا سراراست کز خاطر برون دادی ✽ کسے
سرش نمیداند زبان در کش زبان در کش **نقل است** از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین
که روزی حضرت مخدوم مولانا نجیب الدین متوکل برادر خورد حقیقی سلطان العارفین بابا فرید الدین
قدس الله سره عرض نمود که در میان عوام شایع است که حضرت چون بعد از صلوٰة سر بسجده
مے نهند یارب یارب مے گویند از عالم غیب او را لبیک عبدی مے آید حضرت فرمود۔
الا ارجاف مقل منه الکون باز بخدمت قطب العالم نجیب الدین عرض داشت اگر فردم
این همے گویند که خواجه خضر بصحبت شما مے آید فرمودند خیر باز عرض کرد که مردان غیب از
ابدال اوتاد بصحبت شما میرسند این سخن را نفی نمودند و فرمودند ای نجیب الدین تمیز
مردی ابدالی **نقلست** از حضرت نظام الدین محبوب الهی از سیر العارفین که مروست بود
او را شمس دبیر مے گفتند سے و خط سنام سکونت داشت ازان جا به قصبه قنبر

اچه دهن عرف پاکپتن بهید و شرف ارادت مشرف گشت و ملازمت حضرت مادوست نمود و فوایح انفاس
ایست در علم سلوک از تصنیف بگزیده عزیز الوجود حضرت رب المعبود شیخ حمید الدین ناگوری قدس سره پوشیده
نماند که شروع نمود و این شمس دبیر شاعر بود قصیده متوسل و مدح حضرت شیخ المشایخ بابا فرید الدنیا
نمود و رخصت خواست تا بحضرت بخواند حضرت بخواندن اجازت فرمود آن شمس دبیر بایستاد و
آن قصیده بخواند بعد اتمام قصیده حضرت فرمود بنشین و باز بخوان چنانچه باز خواند حضرت بابا
صاحب از برای مدت خاطر او را دو بیتی آفرین فرمود گفت چه مطلوب داری شمس عرض کرد
مستولی و فقری است و ماه پیوارم در خدمت او بیاشم حضرت بابا فرید صاحب فرمود اند کسے
شکر انه بیارالبته حضرت کسے را که شکر انه اشارت نمود ند آن کار بالقطع بر آمدی شمس مذکور
مقدار پنجاه جیتل پیش حضرت شکر انه نهاد و خود بایستاد و فاتحه دست بسته بایستاد حضرت
آن درم را جهه رویش او را فاتحه در حق او فرمود چنانچه دو سه اندک ایام او را مال و منال فراوان
روی نمود و نزدیک سلطان شمس الدین وزیر گشت نقل است از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین
از کتاب سیر العارفین که متعلم بود و محمد نام در ملازمت طفل که سلطان غیاث الدین بلبن او را
مار و فه بنگاله کرده بود روزی حمید الدین مذکور پیش آن طفل ایستاده بود او را صورتے
لطیف پر نور روی نمود و گفت ای حمید تو مرد اهل علم و فضیلت پیش این
جاهل چرا دست بسته ایستاده حمید مذکور متحیر گشت روز دوم حمید مذکور را این معامله
شد روز سیوم هم معاینه نمود او را ان جا کشش او را بطرف اچه دهن عقد بست اچه دهن هم
نموده رو او گشت چون بخدمت حضرت بابا صاحب رسید روے بخاک آورد حضرت
فرمود حامی مولانا حمید چه صورت تراد رین جا آورده ام همان زمان مولانا حمید بیت آورد
تنگ تجرید نمود و خرقه خلافت یافت گاه گاهی تذکیره وعظ فرمودی حضرت نظام الدین
فرمائید من وعظ او بسیار شنیدم چنان گفتے که مستمعان را از جان سیر بود چنانچه پیر
دستگیر ما حضرت خواجه فرید الدین بار گاه میفرمود حامی مولانا حمید الدین این زمان تو ستاره متحد

گشته ستاره را پیش آفتاب چندان تابی نباشد تو در قصبه آذینه کنزدیک شهر دهلی ست متوطن
باش و خلق غدار افیضرسان آنولایت را بتو سپردیم مولانا حمید استاده شد و سر بر زمین
نهاد و عرض نمود اگر حکم حضور باشد اول زیارت حرمین شریفین نموده در آنجا قیام نمایم
حضرت فاتحه خواند و رخصت نمود نقل ست از کتاب سیر العارفین که در طرف اوچ ملتان
یکی ملکی پاک اعتقاد بود و آنجا یک معلم مولانا عارف نام که در نماز اول امامت کردی
تضارا آن مولانا عارف عزیمت دهلی نمود از صاحب خود ملک مذکور رخصت خواست
چون مولانا مذکور را آن رخصت نمود ملک را بحضرت قطب العالم فرید الملت والدین بسیار
اتحاد و اعتقاد بود مقدار بصد و بیست تنکه سفید بدست مولانا عارف داد و
گفت چون در اچود هن اسی این نذر من پیش ایشان گذرانیده التماس فاتحه
نمائی بعد ازان بطرف دهلی روی القصه چون عارف مذکور بقصبه اچود هن رسید
بدل اندیشید که ازین دویست تنکه نصفی نگاه دارم و نصفی در نظر حضرت گذارم از انکه
ملک بما مکتوبی یا کاغذ سے نداده ست که از آن خیانت من ظاهر شد آخر الامر
چون بخدمت حضرت بابا فرید صاحب رسید زمین بوسید و بیان نمود که ملک
مخلص و معتقد شماست صد تنکه سفید بدست من شکرانه برائے خدمت شما
فرستاده ست آنرا قبول نمایند از بغل کشید و پیش حضرت نهاد بعد از آن حضرت
تبسم فرمود که مولانا عارف حق برادرانه خوب ساختے که نقود شکرانه را نصفا
نصف کردی عارف مذکور شرمنده گشت و گفت یا مخدوم بامت و کشف شما
مساوی کسے نیست آن صد تنکه دیگر که خیانت نموده بود در نظر آورده حضرت
فرمود این و آن همه زر بشما دادم تا برائے زاد راه همراه خود دارمولانا عارف
چون این چنین کشف حضرت معائنه دید هراسان و نقدی که بر ابر داشت بدرویشان
درگاه آنحضرت تقسیم نمود و بشرف ارادت و بیعت مشرف شد

ومشغول بعبادت گشت میان اندک ایام از حضرت بابا فریدالدین صاحب خرقه وخلافت یافت وتکمیل از وصلان
حق تبارک وتعالی گشت چنانچه حضرت او را بولایت کوهستان تعیین فرمود تا مرم آنديار مرید او گشته فیض
بسیار از و جاری گشت **نقل است** که حضرت مولانا بدرالدین بن سید سراج الدین بخاری رحمة الله علیه
در علم معقول ومنقول وتمام علم حاوی بود در شهر دهلی در مدرسه غزلی درس میفرمود و بدرویشان
اعتقاد نداشت چنانکه او در علم مسایل چند مشکل گشت از معاصران وقت خود هیچکس مشکلات
وشکات آن حل نشد از شهر دهلی بجانب بخارا عزیمت نمود براه ملتان درمیان راه یک دو مرد
همراه ایشان شدند یکی مرید از مریدان حضرت بابا صاحب برای زیارت حضرت بابا صاحب آمده
بود هر وقت کلام او وذکر نام بابا فرید بود مولانا مذکور آنرا منع میکردند و فرمودند که تو وقت خود را
ضایع میکنی او گفت خود بخود از زبان من نام ایشان جاری میشود القصه چون نزدیک اچ خود هن
رسیدند ایشان گفت اندر اینجا پیر مایان ست اگر شما هم بایشان رفته ملاقات کنید مضایقه نیست
مولانا مذکور جواب داد که شاید رویدو رویا بید من اینچنین شیخان را بسیار دیدام دوکانداری بنا کرده
اند هر کسی بصحبت اینها تضییع یعنی ضایع اوقات نماید همراهیان بسیار تقاضای کرده او را نیز همراه
برند چون بخدمت حضرت بابا فریدالدین رسیدند دل ایشان از زنگ بشریت صاف گشت
حضرت سلطان المشایخ فریدالملت والدین توجه بمولانا بدرالدین اسحاق نموده تمامی مشکلات
وشکات که در دل او بود بانواع معانی دلپذیر بیان فرمودند چنانچه مولانا مذکور را تسلی ظاهری
وباطنی حاصل شده مرید شد وعزیمت بخارا ترک داده لیلا ونهارا در خدمت حضرت بابا صاحب
ماند ومجاهده وخدمت درویشان چنان جان فشانی کردند که هر روز پشته هیزم
برای لنگر درویشان بر سر خود داشته آوردند وخود همواره صایم بودند آخر الامر
حضرت بابا صاحب ایشان را خرقه خلافت عطا فرمود دختر خود حضرت بی بی فاطمه
که را بوعصر بود در نکاح ایشان منسلک نمودند ایشان را بدامادی خود مشرف
ساختند وتمام انصرام مهمات خانگی وغیره بدایشان تفویض نمودند وخطاب دیوان

مخاطب میباشند چون حضرت بابا فرید الدین خواست که مولانا بدر الدین را هم بسبب ولایت تعین نماید حضرت
مولانا مذکور عرض نمودند که بنده میخواهد که زیر سایهٔ شیخ باشد حضرت بابا صاحب فرمود آن زمین
بود که تو پیش سینهٔ من باشی لیکن بنا بخاطر شما میگفتم حضرت برای مسکن ایشان را قریب مسجد جامع حجره
بنا کرده داد و گفت در آنجا ایشان بعبادت الٰهی مدفون گشتند و بعد انتقال خانقاه مبارک ایشان عمارت شد
نقلست حضرت مولانا بدر الدین اسحاق فرمودند که وقتی من برابر شیخ الاسلام بابا فرید الدین
قدس سره در سفری بودم بر آب در یا رسیدیم آنجا کشتی نبود که بگذریم پیر دستگیر ما مردی نیوی من کرد
و فرمود نعلین ما و نعلین خود را بدست گیر بیا تا بگذریم چون من همچنان کردم بر آب بنشستند زمین رفتم
و در کنار رسیدیم از آب دهشت پیر دستگیر خود هیچ نتوانستم عرض کرد چون در منزل رسیدیم وقت
فرصت یافته عرض کردم حضرت قطب العالم فرمودند سورت مزمل خوانده بر تو و خود دمیدم از برکت
آن سورت گذشتیم و ترا اجازت دادم بعد ازان پیرما را خواص سورت بیان نمود و فرمود که حضرت
امیر المومنین مولا مرتضی علی کرم الله وجهه صد و هشتاد مضاف بقوت این سورت جنگ کرده
بود و فتح یافته و در خیبر را به برکت این سوره از بیخ برکنده بود **نقلست** از حضرت نصیر الدین محمود دهلوی
چراغ دهلوی که ایشان میفرمودند که حضرت سلطان الاولیا قطب العالم بابا فرید الدین قدس سره
را مریدی بود مولانا داود نخجوانی میگفتند بارها اوصاف حمیده او پیرما خواجه نظام الدین
در مجلس خود بیان میفرمود یکروز میفرمودند که من و مولانا داود از حضرت ملک المشایخ فرید الملت
والدین بجانب هانسی بخدمت شدیم چون از قصبه پاکتن بیرون آمدیم من و او هر دو پیاده بودیم
او در راه تیزی کام زدی و در پیش من رفته به نماز و نوافل مشغول شدی تا آنکه من نیز بروی
رسیدمی چون او را در نماز یافتمی بیشتر شدی مقدار دو کروه پیش میرفتی ناگاه او
رسیدی و در جنگل بما مان رسیده گذاشته رفتی لیکن غلط نکردی و او در دهه نزدیک
قصبه رودلی مسکن داشت گاه گاه بخط او در ده هم آمدی من نیز او را دیده بودم **نقلست** از حضرت
نصیر الدین که در او ده بنا زمینی بود نور الدین لقب وقتی پسر او را ریخوری واقع شد در حمتی

سخت رویی نمود چنانچه نورالدین مذکور از حیات لود ست شست و بخدمت مولانا داؤد آمد و صورت حال
پسر خود و انمود مولانا داؤد رحمة الله علیه ثانی در تامل شد و با نورالدین گفت اگر پسر تو همین زمان
صحت یابد مر ترا از مال خود بشکرانه چه پیش آری نورالدین مذکور گفت هر چه شما بفرمائید حاضر نمایم
مولانا داؤد فرمود که نصف مال بعد از صحت پسر من بیماری تا صرف فقرا نمایم نورالدین قبول نمود
حضرت مولانا داؤد رحمة الله علیه همان زمان دیگ پسر نشر آمد پیش برخواست و الله تعالی او را صحت
کامل عطا فرمود چنانکه هیچ رحمتی نداشت نورالدین مذکور چون این معاینه دید نصف مال بیش مولانا مذکور
آورد ایشان تا بنجا نه رسیدن تمام را بفقرا قسمت کرد چنانچه یکدرم از ان در حق خود خرج نکرد

نقل ست از سلطان الاولیا که وقتی حضرت بابا فرید الدین بکنار دریا آمد مذکر آنجا کشتی نبود و مردی
دیگر هم نزدیک ایشان آمد و گفت یا حضرت از ین جا گذر بچه طور خواهیم کرد حضرت فرمود الله جل شانه عبور
خواهد کنانید بیا پس من روان شو و از زبان نام فرید فرید جاری کن حضرت بابا صاحب بر آب
قدم نهاده الله الله میگفتند و او فرید فرید میگفت هر دو بر آب مثل زمین بسوار رفتند چون در میان
دریا آمدند در دل آن شخص گذشت نمیدانم که فرید کدام است من هم الله الله گویم چون او الله الله
گفتن آغاز کرد در قعر دریا فرو شده غوطه خوردن گرفت حضرت بابا فرید صاحب فرمود همان دم
شروع کن که پشیمر گفتی چون آن شخص نام فرید بزبان آورد همان طور بر روی آب میرفت و نمیدانست
وقت فرصت یافته او عرض نمود یا حضرت شما الله الله میگفتید چون من الله الله گفتم غرق شدیم
حضرت فرمود نام فرید که گفتی و بر روی آب میرفتی آن را شناسی گفت نی حضرت فرمود چون ما را
که نزد شما میرفتیم نمی شناختی ذات کبریا که بیچون و بیچگون است چرا شناسی آن مرد عبد الله همان
زمان مرید گشته و اسلام حق گفت **نقلست** از افضل القوا و که محبوب الهی خواجه نظام الدین منور بیند
وقتی همت نفر درویش بر خدمت پیر دستگیر آمدند هر یکی از ان در خاطر گذرانیده چیزی از طعام حضرت
پیر من هر چه ایشان در خاطر کرده بودند در پیش ایشان نهادند چون آنها محض برای آزمایش
آمده بودند معترف بر بزرگی حضرت ایشان گشته معتقد و فرمان بردار شدند **نقل ست** همدانی کتاب

از محبوب الٰهی نظام الدین محمد بدایونی وقتی چند کس درویش از مقامی مذکور یکی از میان ایشان حضرت
را بطریق امتحان سوال میکرد که قوت کمال تا چه حد است حضرت خواجه سر بر زمین مبارک برداشته و
گفت که برای لنگر افتاده بود و دو روز هیچ نخورده بودیم اگر بگویم هیچ نزد گردد و آن همه رشته بود نقلست از حضرت
محبوب الٰهی خواجه نظام الدین که روزی سرود ستگیر حضرت بابا فرید الدین قدس سره از دولتخانه خود بیرون
آمدند من و مولانا بدر الدین اسحاق و مولانا جمال الدین هانسوی حاضر بودیم حضرت بابا صاحب در سایهٔ دیوار
بالستا د مریدی بود یوسف نام او نیز پیدا گشت و بقبا حضرت بالستاد و زبان بکلام شکایت بگشاد
که ما چندین سال است خدمت لنگر مسکینم و ملازمت پیوسته میکنیم هیچ نعمتی و مرتبه حاصل نشده بسیار
کسان در پیش من بخدمت حضرت آمده نعمت و خلافت یافته اند و دست حضرت خرقه پوشیده اطراف
و جوانب دیار مقرر شدند نماز و نعمت میخائید و مریدان میگیرند و فتوحات وافر میستانند مگر من شب
و روز خدمت مسکینم خواری و خرابی مسکینم چنانچه از کلام آن مرد ایشان ریخ و کراهت روی
نمود فا ما از ادب حضور پیر و شیخ خود تو انستم که مجیب او شوم پیر دستگیر او را جواب داد که ای
درویش هر کرا نعمتی چیست قابلیت خود حاصل شود از هیچ تقصیری نیست از تو نیز قابلیت میباید
تا بدین دولت مشرف گردی اندرین میان کودکی چهار ساله از صاحبزادگان حضرت پیر با از خانه
بیرون آمده حضرت مائل گشت جائی که حضرت و مایان استاده بودیم در مقابل آن تو ده
خشتی جمع کرده بود برای مرمت دیواری حضرت بدان طفل اشارت کرد و فرمود که ازان
توده یک خشت برای من بیار تا بران بنشینم طفل مذکور دو یک خشت عمده و پاکیزه
درست برگرفته پیش حضرت آورده نهاد چنانچه میان خشت ایشان نشستند باز
حضرت فرمود که برو یک خشت دیگر برای مولانا نظام الدین بیار او رفت خشتی دیگر
درست و راست آورده پیش من نهاد و دیگر اشارت نمودند که یک خشت برای مولانا بدر الدین
اسحاق بیار او رفت خشتی دیگر ازان توده راست و درست آورده پیش مولانا بدر الدین نهاد
باز فرمودند که خشتی دیگر برای مولانا جمال الدین بیار او رفت و یک خشت درست و راست آورده

پیش مولانا جمال الدین نهاد القصّه باز حضرت فرمود یک خشت برای یوسف بیار آن یوسف مذکور
درمیان ما استاده بود صاحبزاده مذکور رفت نزدیک، تو ده خشتی استاده زمانی آن خشتها را زیر
بالا کرده خشت نیم بلک کمتر گرفته آورد و در پیش یوسف مذکور نهاد چنانکه همه یاران متعجب و
حیران ماندند بعد ازان شاه فرید الحق پیر دستگیر ما روی سوی یوسف آورده فرمودای یوسف مژده
جمله مساوی ایدمن چکنم هرچه حکم ایزد سبحانه و حق بندگان رفته ست همان میشود چون نصیب تو برابر
دیگران نباشد چه توان کرد این قسمت خدائی ست هرچند که نعمت کسے بزبان و قول من نهاده همان
او را حاصل میشود هرچه خدا کند هرآنچه ازان حاصل میشود در هر حال راضی و شاکر باید بود و گله
شکایت ازان نباید نمود **نقلست** از نصیر الدین چراغ دهلوی در خیر المجالس قدس سره و اچنین لوید
یک نویسنده با شوق الهی پیدا شد ترک نوکری داد و فرزندان را به برادر خود سپرد و بخدمت حضرت
خواجه نصیر الدین آراوت آورد و مشغول بعبادت الهی گشت برادر پرورش فرزندان او میکردی
بلک به ازان کردی الغرض بعد از چند روز برادر آزار رحلت شد چنانچه ساختگی تجهیز و تکفین کردند
و چها در بالا کشیدند این برادر زار بگریست و بخدمت حضرت آمده ببیار حزین و غمگین اظهار
ساخت که برادر دانشتم تربیت فرزندان من او کردی و من بدل جمعی و فراغ خاطر در عبادت الهی
مشغول بودم در اندیشه کمال ام چون او بمیرد فرزندان دامن گیر من شوند برای قوت ایشان
پریشان باشم و ذوق عبادت و طاعت میسر نخواهد شد بعد از آن حضرت شاه شاهان فرید الحق
او را نزدیک طلبید و فرمودند خاطر تسلے دار انشاء الله العزیز برادر تو صحت یافته و طعام
میخورد و به بین او جهت معائنه از خدمت حضرت در خانه آمد چه بیند که برادر او صحت
یافته و طعام میخورد بعد حضرت آن مرد فرمودای فلان چنانکه تو این زمان در و مشد
آمده آدمی را همچنین از محبت حق سبحانه باید بود بعد ازان برزبان مبارک راند در و شی راهے
ست تا مجاهده نکنند چیزے حاصل نباشد آیت **وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ**
سُبُلَنَا اول مجاهده ست بعد از آن مشاهده باز این آیت خواندند **وَمَنْ**

جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا مجاهده کرد و نصرت و ترقی درجات او خواهد یافت نقل است
از محبوب الهی خواجه نظام الدین میفرمود که سالها در خدمت پیر دستگیر بابا فرید الدین مانده مجاهده
کردم در آنشب که دیله یا گل کپر در لنگر خانه پیر خود میخوردیم مارا روز عید بود وحی آنوقت که دیله
نبودی برای افطار درویشان نمیل گردانیده آوردم اینچنین مجاهده و خون جگر خورده و نفس کشی
نموده بجائی رسیده اند نقل است از محبوب الهی خواجه نظام الدین که پیر و دستگیر او در عالم استغراق
افتاده بود مدتها بعد دیری از زبان مبارک فرمود و بیهوش شدند آن سخن این بود هر چشمی که بغیر حق تعالی
بینا شود کور به و هر زبان که مستغرق بذکر حق نیست گنگ به و هر گوش که بشنودن ذکر حق نیست
کر به و هر تن بخدمت و کار او نیست مرده به نقلست چند کلمه از ملفوظات حضرت گشتکر که بخط
حضرت نظام الدین اولیا رحمه الله مکتوب کنم فرمود چهار چیز از سعادت صدیق ملتقات سوال
میکرد و هر یک جواب فرمودند من اعقل الناس قال تارک الذنب و من ایس الناس قال الذین لا ینفرهم شیئ
و من اغنی الناس قال القانع و من افقر الناس قال تارک القناعت فرمود ان الله یستجیب من العبد ان
یرفع الله یهد فرمود علائق دنیاوی اگر باشد شاد نباشد و اگر نباشد غم نخورد روز نامرادی شب معراج
مردان ست کار گرم خود را بخون سر و مردان نباید گذاشت فرمود چون فقیر جامه پوشید بنداز و کفن
پوشید جذبات من جذبات الحق خیر من عبادات الثقلین قال علیه السلام طوبی لمن شغله عیبه من
عیوب الناس فرمود الصوفی الصفو من کل شیئ و لا یکدره شیئ فرمود ان الله لم یبلغ احد رجته
الکبراء فعلیکم بعدم الالتفات الی ابنا الملوک و بر من بیت حضرت را بسیار تواجد میشد بیت
دوشینه شبم دل حزینم بگرفت ؛ اندیشهٔ یار نازنینم بگرفت ؛ گفتم ببرم دیده روم بر در تو ؛ اشکم
بدوید آستینم بگرفت ؛ نقلست که حضرت فرید الملت و الدین قدس سره چون بزیارت دهلی رفت
قطب الاقطاب سلطان المشایخ خواجه معین الدین در اجمیر اکثری آمدند و باجازت حضرت
خواجه بمجاهده و ریاضت بسیار بدر بار حضرت خواجه بحجره زیر خانقاه متصل گنبد مبارک حضرت
ایشان و چوکندی که نزدیک زیارت مشغول بودی انواع فیض میربودی نقل است از حضرت

خواجہ نظام الدین کہ مربی متعلمی و مربی پیر دستگیر باد الا بحث حرمت سماع کہ در آن اختلاف علماست پرسید
حضرت سر فرو نمود سبحان اللہ کہ سوخت و خاکستر شد و خاکستر ہم نماند و دیگر ہیچ نسوزد از اختلافست فرمود و
الافت فی المذہب والسلامت فی التسلیم دیگر فرمود العلماء اشرف الناس والفقراء اشرف العلماء الاشراف
یعنی آفت ہیچ مذہبی نیست الا در تسلیم یعنی علماء اشراف اند و فقراء اشراف العلماء اشراف اند و فقر اشراف اشراف العلماء کا
و فرمود الفقر فخری العلماء کالبدر بین الکواکب السما فرمود ارذل الناس من یستغل بالاکل والباس
یعنی فقر فخر ہیچ عالمی نیست چنانچہ بدر در میان ستارگان خوار ترین مردمان کسی باشد کہ مشغول باکل و لباس بود
نقلست مروی بخدمت قطب العالم بابا فرید الدین عرضداشت کہ بجانب سلطان غیاث الدین بلبن عفاک
نامہ برای من و قلم آرند حضرت این حروف نوشت رفعت وقضیہ الی اللہ ثم الیک فان اعطیۃ شیئا فاعطی
ھو اللہ وانت المشکور وان لم تعط شیئا فالمانع ھو اللہ وانت المقدور نقلست از حضرت نصیر الدین
چراغ دہلوی خلیفہ سلطان محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین کہ ایشان در کتاب خود مینویسند روزی در وقت فرصت
یافتہ بخدمت پیر دستگیر خود عرضداشت کردم نعمتی از حضرت بابا فرید الدین قدس سرہ کہ خدمت خواجہ را
عطا شدہ بہ بیچ نوع التماس بندہ ست کہ از زبانی خواجہ بشنوم و در کتاب بقلم آرم حضرت سلطان المشائخ محبوب
الٰہی خواجہ نظام الدین پیر دستگیر من چنگ کسار آمد بر بدیہہ از زبان فیض ترجمان ایشان بمن فرمود نعمتی کہ مرا از پیر خود حاصل شدہ
چند نوع است یکی آنکہ در وجہ عطا شدہ یکبار حضرت قطب العالم بابا فرید الدین با چند کسان دیگر در کشتی سوار
بودند کشتی در آب میرفت حضرت خواجہ فرید الدین آواز داد ای نظام الدین آمدی یاران خفتہ بودند من بیدار بودم
عرض نمودم لبیک فرمودند نظام الدین پسر خود را میطلبی تا نظام الدین پسر ایشان ہم نام داشت کہ حضرت
بآن بسیار لطف میکرد و بخانہ می گفت نظام من عرض نمودم غلام نظام حاضر است ایشان فرزند خود را بعد سہ روز
بیاورند بیاورند پس خود را نعمتی دہد خدائی تعالی ترا امید دہد آن بغرہ بی انتہا نعمت پسر چگونہ من روان کردمی
انبیان آن بغل خارج میشود و دیگر نوع ہنیست کہ چون پیر دستگیر خلوت گاہ خاص کہ آن جا الحال مسجد شریفہ
است در خلوت و عبادت می نشستند حضرت مولانا بدر الدین اسحاق بر دروازہ میبودند آن وقت
ایشان بجائی رفتند و مرا گفتند تا آمدن من بر دروازہ میباش اگر حضرت از اندرون دستک زنند جواب بدہی
یا آیندہ بیائید خبر کنی من مشغف بودم بر شیخ خود نشستہ بودم ناگاہ حضرت ما را جذبہ از جذبات الٰہی
پیدا شد از اندرون آواز شنیدیم کہ حضرت امیر با عی از زبان خود میخوانند و رقص میکنند بعد از

اختتام رباعی سر بسجده می نهند و باز شروع استاده میکنند و دستار بر زمین نهاده بودند رباعی اینست خواهم
که همیشه در هوائی تو زیم ∴ خاکی شوم بر زیر پائی تو زیم ∴ مقصود من نبوده ز کونین توئی ∴ بهر تو بمیرم و
از برائی تو زیم ∴ من باخود گفتم نظام وقت همین ست درون بروم باز بدل گفتم اگر وقت خوش
بود نعمتی یابیم و گرنه ایشان رنجیده شوند آخر الامر با یکدست بر یک طاق نهادم و دیگر دست بر دیگر طاق
نهاده آهسته دعا باز کردم و درون رفته سر بر قدم شیخ خود نهادم حضرت پیر دستگیرم فرمودند کیستی گفتم
نظام چه میخواهی من عرض نمودم هرچه خواستم بدولت و وسیله قدم شیخ یافتم حضرت نظام الدین فرمودند
در آنزمان درجه استقامت مجبولی خواستم همان زمان اثر آن درخود یافتم زهی عظمت و کمال پیر دستگیر من که
در یک لحظه درجه محبوبیت بر من خاکسار آن دربار قائم شد چون ایشان این بیان اظهار نمود بعد دیرے
در جوش عشق پیر دستگیر خود بیهوش بودند چون بهوش آمدند فرمودند سالها ست تا این زمان پشیمان
هستم چرا آن زمان از حق نخواستم که موت من در سماع باشد بنده عرض داشت کرد که چه مرتبه و قرب
در سماع ست که خدمت شیخ تنها میکرد ایشان فرمودند سماع سر بیت و معراجیست که بجز
عاشق کسے ندانند اگر در سماع کسے بمیرد شهید اکبر ست و زندگی ابد حاصل شود و او را باقی درجه
از درجات مخفی نماند نقلست از فوائد الفواید کتاب که یکی پسر حضرت بابا فرید الدین گنجشکر علیه الرحمته
نظام الدین نام داشت حضرت او را از همه پسران دوست تر میداشتے و بخدمت حضرت اگر گماشته
کردی بخندیدی الغرض آن پسر وقتی بسفری رفته بود بعد مدت بدست یکے بخدمت حضرت
سلام فرستاد آنکس بخدمت حضرت عرض داشت کرد که مخدوم زاده و صاحبزاده شما نظام الدین
سلام رسانیده ست حضرت فرمود کرا میگوئی باز آن مرد گفت پسر شما حضرت در استغراق
چنان محو بودند که از گفته او هرگز نرفهمیدند همچنان میپرسیدند تا آن مرد میگفت پسر شما نظام الدین
بعد دیری حضرت فرمود آری چگونه ست بسلامت ست چگونه دریا دحق بود انچنین پرسیدند
و باز در استغراق شدند سبحان الله چنان محویت بود که پسر خود را هم بچندین تقرار ندانستند
نقلست از حضرت نظام الدین رحمة الله علیه که حفظ راحت القلوب مرقوم ست که بتاریخ پانزدهم رمضان

روز پنجشنبه سه خمسه و خمسین و سنمائیه دولت پایبوس میسر شد عزیزان و اهل صفه حاضر بودند سخن حضرت
پیر دستگیر بابا فریدالدین در فضیلت ماه مبارک راندند که ماه رمضان بسیار بزرگ است که در دنیا ماه بلدیه را بند
میکنند تا از شر او جمله مومنان ایمن باشند و جمله در سایه رحمت در پناه کشاده میگردند و درین ماه هر شبی بر
هر روزه دار یک فرشته طبق رحمت بدست گرفته از آسمان فرود می آرد فرمان حضرت رب العزت
شود چون روزه داران روزه افطار کنند رحمت بر و نثار کنند بعد از آن بر لفظ مبارک راند که روزه
سر سیت میان بنده و مولا و هر عبادتی کفارت است معین لیکن صواب روزه کسی نداند
بجز خدا تعالی زیرا آنکه حق سبحانه میفرماید که روزه سر سیت من و انم الصوم لی و انا اجزیه بعد ازان فرمود
این ماه را حق سبحانه سه قسم کرده ست اول قسم را داده رحمت نام کرد و دوم قسم را داده مغفرت سوم قسم سلوه
آزاد نام کرد پس در اول ده همه رحمت ست و برکت که از آسمان بر بندگان نازل میشود در دوم ده
آمرزیدن ست و بخشیدن پس در آن ده هیچ ساعتی و لحظه نیست که مسلمانان را از دوزخ آزاد نکنند
و خدا تعالی قلم رانده ست که در ده سوم جمله روزه داران را از آتش دوزخ نجات دهیم بعد ازان بر
زبان مبارک راند هر که در ماه رمضان شاد کرد و خدا تعالی وقتی او را غمناک نگرداند و برکت و
خیر روزی کند و هر که در رفتن ماه رمضان دل تنگ کند خدا تعالی شادی دو جهانی دهد بعد ازان فرمود
که شب قدر را کسی نداند مگر در ده آخرین ماه رمضان المبارک که این شب قدر ست بزرگان خواجگان
چشت رضوان الله علیهم اجمعین درین شبهای رمضان هر شبی ختم قرآن در تراویح کرده اند چنانچه حضرت
خواجه عثمان هارونی حضرت خواجه معین الدین رحمة الله علیه و پیر دستگیر خواجه قطب الدین قدس سرهم هر شبی
در تراویح دو ختم بکردی چنانچه در تمام ماه شصت ختم قرآن کردی بعد ازو حضرت فرمود وقتی دعاگوئی
جانب غزنی مسافر بودم در مسجد امام حدادی فرود آمدم ماه رمضان المبارک بود شیخ عبد الله خترتی
نام در آن مسجد امام بودند که ایشان هر شبی سه ختم قرآن شریف در تراویح بکردند و چهار سیپاره زیادو
میخواندی چنانچه دعاگوی در آن ماه رمضان در بال ایشان این سعادت بردم انگاه حضرت
بابا فریدالدین رحمة الله علیه چشم پر آب کرد و فرمود تا درین کار مجاهده نکشی هرگز مقامی نیابی زیرا آنکه

درین راه همه مجاهده و ریاضت ست بعد از آن فرمود که سلطان العارفین خواجه بایزید بسطامی قدس سره
هفتاد سال مر خدای عزوجل را عبادت کرد یک دو دو سال نفس را ضیع از روی نداد او را نگاه باز نیافت
چون باز یافت هاتف آواز داد که هنوز الایش دنیا داری تو آنرا بیرون نیفگنی بیشتر نتوانی آمد گفت
الهی ضیع ندارم آواز آمد کوزه داری چون نظر کرد کوزه خود یافت چون آنرا دور کرد و الگاه بمقام
مراد رسید حضرت بعد ازان زیارتگاه بایزید بسطامی قدس سره با کوزه خام
باز نیافته با چندین همسایق و نیاحاشا و کلا که باز یابند بعد ازان روی سوی حاضران کرد و فرمود
اینک ماه رمضان رسید کسی باشد که در نماز با ما موافقت کند ما هر شبی در نماز تراویح ختم قرآن کنیم
همه حاضران روی بزمین آوردند و گفتند زهی سعادت بعد ازان آن حضرت با بافرید الدین علیه الرحمت
در هر شبی در تراویح دو ختم قرآن و دو سپاره زیاده میخواند هنوز یکپاس شب باقی بود
که نماز تمام کردی در آن ماه رمضان دعا گوئی هم برابر ایشان این سعادت نماز دریافت نقل ست
از حضرت خواجه فرید الدین گنجشکر که وقتی شیخ جمال الدین اودهی و بنده بکجا بودیم و او درویش صاحب
نعمتی بود چند نفر از طایفه قلندران با سنجهای آهنین در کمر زده بیامدند و سلام باهیت گفتند
و در ستائی شیخ جمال الدین بنشستند این قلندران شیخی با مزاج درشت میگفتند شیخ جمال الدین با حضر
طعام پیش آورد ایشان گفتند ما را میل با جزرات ست در آن روز در دولت خانه ایشان جزرات
حاضر نبود ایشان برعکس طلب نمودند شیخ روی من دید و من روی ایشان دیدم گفتم نزدیک جماعت خانه
شما آب میرود ایشان را حواله آب کنید جزرات میخواهند خورد گفت بلب آب روید هر کسی را که
حاجت جزرات ست برگیرید و روشنان را تعجب آمد برخواستند چون نزدیک آب آمدند چه بینند که همه
آب جزرات شده میرود آنقدر که توانستند خوردند و برگشتند نقل ست از بزرگی شیخ جمال نقل میکند
که وقتی مردی از حج بیامد و روی بزمین آورد و گفت من در حج بودم شما را در طواف دیدم
شیخ جمال الدین بانگ بروی زد که ای نادرویش حکایت مردان مرد چنین فاش نکنند که تو
میکنی و مرکش که مردان خدا را در زیر گلیم اند این خود چه چیزست که در پیش ایشانست

اگر مردان خواهند بگویند که تو چشم بر هم زنی از مشرق تا مغرب بگذرند و باز بمقام خویش آیند هم درین
میان دست آمرد و بگرفت و گفت چشم بر هم زن چون چشم باز کرد خود را و شیخ را در زیر کوه قاف دید نزدیک
آن فرشته که بر آن کوه موکل ست و باز در همان لحظه خود را و هم شیخ را در مقام خود دید اقرار کرد و
ازینجا هم گفت کاری گفته اند که مردان خدا را کسی نداند مگر خدا عز و جل بعد ازان حضرت بابا فرید زبان
بر نداشت که کسی جمال الدین را چه را در نماز ندید دست چون وقت نماز در آمد نا پیدا شد ای آخر معلوم شد که در کعبه
بر ابر یکدیگر نماز گذاردی همان لحظه باز آمدی بعد ازان حضرت بابا فرید الدین در همین سخن بود که یک جوگی
سر گشته و مجاهد گشته بخدمت ایشان آمده روی بر زمین نهاد تا دیر روی بر زمین بود چون نظر حضرت بر آن
جوگی افتاد بهیبت گفتند که سر برکن جوگی سر بر کرد و دست بسته پیش استاد حضرت شیخ المشایخ پرسید
که ای جوگی از کجائی و چگونه آمدی چه طور پرستی جوگی هیچ نگفت چون دوسه کرت حضرت پرسید ناگاه جوگی
آهسته آغاز کرد که دهشت حضور چنان اثر کرده ست که سخن از من بیرون نیاید بعد ازان حضرت روی
سوی جوگی آورده فرمود که این جوگی مدعوی بر ما آمده بود چون او روی بر زمین نهاد در خاطر
گذشت که روی بر زمین سخت شود هر چند که خواهد سر بر کرد نتواند اگر این جوگی از دعوی خود باز
نیامدی تا قیامت همچنان افتاده ماندی بعد ازان حضرت فرمود که ای جوگی خود را جوک تا کجا رسانیده
جوگی گفت کمالیت جوگ همین ست که خود را در هوا پرواز شود حضرت فرمود شتاب تا تماشا کنم جوگی گشته
بود در هوا شد حضرت چون این حال معاینه کرد نعلین خود را که در پیش او فتاده بود ندهرد و را بجانب
جوگی پرتاب کردند بفرمان خدا تعالی نعلین در هوا شدند و بر سر جوگی رسیدند هر طرفی که او در هوا میشد
خود را نعلین بدان جوگی میرسانیدند چنانچه جوگی را بر زمین فرود آوردند جوگی در پای بند گیحضرت بابا فرید الدین
او فتاده و اقرار کرد و گفت نعلین کسی را که این مرتبه باشد او چگونه خواهد بود بعد ازان جوگی مسلمان شد و یکی
از دو همان حقیقتها گشت بعد ازان جوگی چون مسلمان شده بخدمت حضور میماند یکروز کیفیت
تاریخ آواه و روز نیک و بد آغاز کرد که فرزندان نیک و بد که در عالم پیدا میشوند از سبب اینکه مردم مباشرت
کردن بیندیشند و مباشرت کردن وقتیست که اگر در آن روز باحلال خود مباشرت کنند فرزند نیک ایمان افرس

تمام کیفیت آن جوگی این دعا گوئی یاد گرفت بعد از زبانی آن کیفیت تمام بخدمت پیر دستگیر حضرت بابا فرید الدین
عرض کردم حضرت تبسم کرده فرمودند ای مولانا نظام الدین این کیفیت که تو آموختی اما ترا کار نخواهد آمد برو
بگذار نهد احضرت خواجه نظام الدین فرمایند که من نکاح نکردم که شاید پیر من منع کرده ست
زهی عقیده ایشانست که باین چنین عقائد فیضیاب گشته اند **نقل است** مردی از جانب بیت المقدس بخدمت
حضرت بابا فرید الدین علیه الرحمت رسید نیاز بجا آورد و فرمان شد که بنشین هر بار مسافر بسوی حضرت میدید
و میشناخت بعد زمانی برخاست و سر خود بر قدم حضرت نهاد و گفت ای مخدوم من ترا و بیت المقدس
دیدم که جاروب میکردید چون پرسیدم شما گفتید که من فرید الدین مسعود اچود هیم
حضرت فرمودند چنین ست اما شما چه وعده کرده بودید که باکسی نگوئیم مگر آن عهده را فراموش کردی آن
مرد شرمنده شد حضرت فرمودای عزیز مردان خدا هر جا که هستند همانجا بیت المقدس ست بلکه همانجا عرش و کرسی
و هر چه آفرینش خدا عز و جل ست همه در پیش ایشان مهیاست آنگاه حضرت قطب العالم لنگر آنرا فرمود
چشم بند کن چون او چشم باز کرد هر چه از زبان حضرت بیرون آمده بود پیش خود دیدنعره زد و بیهوش
افتاد چون بهوش باز آمد اقرار کرد و هم با حضرت بیعت نمود بعد از بسیار مجاهده خرقه یافته اورد دیار
سیستان تعیین نمودند از ان معلوم شد که حضرت هر روز یکبار بیت المقدس رفته و جاروب کردی
نقل است از سید محمد کرمانی خلیفه حضرت بابا فرید الدین قدس الله سره که پیر دستگیر من یکروز قدری از احوال
خود حکایت کردند که من بیست سال در عالم تفکر بودم و ایستاده ماندم و وقتی نه نشستم چنانچه جوئی خون
بطریق جوئی آب از پائی من جاری شد و پا ورم کرد و نیت مذکور نفس خود را آب یا طعام
داده ام یا نه بعد ازان فرمود از هاتف آوازه آمد ای فرید عاشق باش یا معشوق در بارگاه الهی عرض
پرواز شدم که بتوفیق تو عاشق خواهم بود ندائی غیب بگوش دل رسید که در راه عشق بسیار رنج و
مصیبت هاست التجا بدرگاه نمودم که آسان کند ندا رسید که تو ئی و آن حال من بر سنگ استاده بودم
سنگ تکور را حکم نافذ شد که پوستین این بنده را برار سنگ بطرف پشت من چسپیده همه پوست از تن
دعا گوئی برآورد بعد از ان الهام شد ای فرید ما را گفته بودم که در راه عشق بسیار منقطعها ست بنده عرض داشت

باستعانت تو این راه بسر خواهم کرد بعد ازان باو سخت و رنجید و گوشت سنگریزه زدن شروع شد بتوفیق الٰہی
در آن حال هم صبوری او سبحانه تعالی بنده را عطا کرد و بعد از ان الله تعالی خلعت نعمت ظاهری باطنی
عطا فرمود و استقامت در عشق بر بنده قائم شد و فنا در ذات کلی حاصل گشت کذا ذکره الله العزیز
تا ابد خواهد ماند **نقل است** شهاب الدین غزنوی از مریدان حضرت باگنشکر علیه الرحمت بود از غزنی عزم
زیارت نمود روانه اجودهن عرف پاکپتن گشت شاه غزنین بدست او صد دینار برای خرچ درویشان
بخدمت حضرت بابا فرید صاحب فرستاد آن درویش پنجاه دینار برای خود نگاهداشت و پنجاه بخدمت حضرت
آورد چون حضرت دید تبسم نموده فرمود شهاب الدین نیکو قسمت کرده ما درویشان را این نوع
خیانت کردن نشاید شهاب الدین مذکور از حد شرمنده شده آن پنجاه دینار پیش نهاد آن صد
دینار همه را داد و فرمودند اگر این طور ترا ترغیب نکردم تو خیره نمیشدی و هرگز بمقصد
اصلی نرسیدی بعده فرمودند از سر نو غسل کن که ترا بیعت کنم که در بیعت تو خلل بود غسل کرد
ایشان از بیعت نموده خرقه خلافت دادند و فرمودند برو هر کرا میخواهی مرید ساز و کلاه
بده کالحال کار تو تمام شد الحمد لله علی ذالک **نقل است** از کتاب فوائد الفواید خواجه نظام الدین
فرمایند من از زبانی پیر و دستگیر بابا فرید الدین شنیدم که وقتی حضرت ابو سعید ابو الخیر در راهے
میرفت مریدی او را پیش آمد ذانوئی شیخ بو سعید ایشان فرمود فروتر مریدی پائی شیخ
بو سعید باز فرمود فروتر مریدی ذانوئے اسپ بو سعید گاه فرمود ترا گفتم فروتر مقصود من
بر بوس خود نبوده است هر چه تو فروتر میشدی کار دین تو بالاتر می شدے **نقلست** از
فوائد الفواد حضرت خواجه نظام الدین مینویسد بعد از انتقال پیر و دستگیر فرید الملت والدین
را اشتیاق حج عظیم غالب آمد گفتم اول بزیارت مزار پیر خود روم بعده بسمت حرمین شریفین
چون ببزار شریف در اجودهن عرف پاک پتن مشرف شدم مقصود من آنجا جمله
حاصل شد همه زیارت حرمین شریفین دریافتم بار دیگر همین هوس دامن گیر شد باز
بزیارت مزار شریف رفتم همه مقصود حاصل شد **نقل است** روزی حضرت بابا

فرید الدین گنجشکر علیه الرحمت در شهری در آمد پیرزنی را دیدند که بسیار نالان و گریان سبب او استفسار فرمودند عورت
بیان نمود که پسری دارم حاکم شهر ویرا بناحق بردار کشیده حضرت فرمودند آن دار کجاست آن پیرزن دلالت
مکان نمود چون نظر آن حضرت بر آن مظلوم افتاد دست مبارک بر وی مالیدند باذن الله تعالی پسر زنده شد
و همراه آنحضرت بمائی خود نجانه او در آمد که الصوفی یحیی و میت این معنی دارد **نقل است** کتاب گلشن اولیا از نگ
العلماء شیخ حسین قریشی چشتی الاسلامی که حضرت بابا فرید الدین و حضرت مخدوم بهاؤ الدین ذکریا و سید جلال الدین بخاری
و شهباز قلندر قدس الله سره العزیز وقتی هر چهار بزرگوار در سیر بودند ناگاه گذرایشان در شهری افتاد که سائر مردم آنجا بشادی
و خوشی مشغول بودند مگر پیرزنی از غایت تنگدلی مینالید و زار میگریست آنحضرت کرم نموده و تفقد حال عجوزه فرمودند
پرسیدند که خلق شهر در آرام و چه باعث که تو از غم و غصه می پیچی بدقت بسیار زن عجوزه عرض نمود که ای خاصه
خدا عز و جل و محرم حرم کبریا در جمیع عمر پسری داشتم که ذخیره پیری این ضعیفه او بود مدتی ست که از من گم
شده و هیچ خبری نیست چه شود که از توجه عالی شما یان دیدار فرزند بینم آن مشایخ بزرگواران مهربانی بحال
او مبذول داشته بسیر و حانی مشغول گشتند بعضی سیر عالم آسمان اختیار کردند و بعضی سیر زمین سیر کردند و بعضی
جزایر بحر و اعماق دریائی اختیار کردند بعد از تجسس بسیار در آنمدک زمانی همه خالی دست رجوع کردند آنحضرت
فرید الملت و الدین بعد از دیر فرزند آن عجوزه بدست آورده مراجعت فرمود و بمادرش بپرزال حواله کردند
آن عجوزه گویا حیات از سر نو یافت یاران طریقت استفسار نمودند که ما همزود آمدیم سبب دیر کشیدن حضرت
شما چه بود حضرت با ایشان فرمود کیفیت این پسر چنین ست که او بر کشتی سوار بود ناگاه کشتی تباه شد
او را ماهی در یافته برد و بعد از هضم نجال کرده در دریا انداخت و اجزائے او در دریائے
متفرق گشت باذن الله تعالی ما آن اجزا را جمع کرده در شکم انداختیم چون آن ماهی از شکم خود
بیرون انداخت باذن الله تعالی زنده شد همراه کرده آوردیم و الله و اعلم بالصواب **نقل است** از گفتن اولیا که
چون حضرت خواجه کرام و سردار مشائخان چشت شاه معین الدین حسن سنجری والی هند قدس الله سره
در دهلی شریف رسیدند و این خبر حضرت شاه قطب جهان خواجه قطب الدین شنوده برائے استقبال
روانه شدند و حضرت بابا فرید الدین را فرمودند که ای فرید خواجه کلان ما به است شما هم برائے استقبال

خواهید دفت ایشان عرض پرداشتند یا شیخ من یکدل و اشتم آنرا دفت استانه شما چنج کردم و دیگر دل ندارم که پیش ایشان بروم اما صحیح آنست که با بافرید الدین بدین سبب نرفتند که اگر پیرادب نکنم نیک نباشد چرا که ایشان پیر پیرا هستند الغرض چون حضرت خواجه قطب الدین بخدمت مشرف شدند حضرت خواجه بزرگ پرسید که مولانا فرید چون نمی آید حضرت خواجه التماس نمود که فقیر حقیر شنیدن خبر حضرت زود تر بعزت تمام رسید چون حضرت خواجه کلان برجائے نزول فرمود گفتند ای قطب الدین بیار فرید الدین فرید الدین را بهنیم هر دو خواجه نزد حضرت بابا فرید الدین آمدند ایشان در حجره بود حضرت خواجه قطب الدین آواز فرمود که ای فرید حضرت خواجه کلان تشریف ارزانی فرموده اند حضرت بابا فرید الدین از اندرون حجره دو دیدهائی مبارک بیرون بوسید حضرت خواجه قطب الدین برائی تعظیم خواجه معین الدین صاحب اشارت کرد باز ایشان نیاز بخدمت پیر خود نمودند سه مرتبه همین طور گذشت این حسن عقیده حضرت بابا فرید خواجه کلان دیده بسیار مسرور گشته آفرین فرمودند و گفتند ای فرید تو فرد عالم هستی که بجز این چنین عقیده مقصد اصلی حاصل نمیشود بعده حضرت خواجه کلان با خواجه قطب الدین فرمود که امروز فرید الدین را نعمت بدهیم نگاه حضرت خواجه کلان حضرت بابا فرید الدین را در میان مقابل قبله استاده ساختند و خود بجانب چپ استادند و حضرت خواجه قطب الدین جانب راست استاده کردند و بخواجه قطب الدین فرمودند بگو آنچه نعمت من از معین الدین یافتیم بفرید الدین دادم حضرت خواجه قطب الدین همچنان گفت بعده حضرت شاه معین الدین فرمود که در آن هنگام که حضرت پیر دستگیر ما خواجه عثمان هارونی بمن نعمت عنایت کرد آنوقت ارواح جناب سید المرسلین صلی الله علیه وسلم و اصحاب کبار و جمله انبیاء و چهار صد اولیا نیز نعمت بمن عطا کرده اکنون آنچه ما از پیر خود و از اجهاء و انبیاء و اصحاب کبار و چهار صد اولیا یافته ام همه را به فرید الدین عطا کردم و نعمت بانیس خواجه از پیر که بمن رسیده آن هم حواله فرید نموده خدا تعالے وجود مسعود فرید الدین را کان مغفرت بحرمت سید المرسلین صلی الله علیه وسلم خواهد کرد و دعا فاتحه خیر در حق او بذل کرده رخصت نمودند گویند که دروازه بهشتی همان ثمره دعاست گرچه مولوی فضل عالم فاضل شود نه بمراتب عالیه و مقام جلیه که حضرت قطب العالم بابا فرید الدین گنجشکر را حاصل شده و

نیز حضرت خواجه معین الدین والی هند از زبان فیض ترجمان فرمودند با بابا قطب الدین آمدن ما و شما دین ملک هند
مطلب اصلیه همین بود که در جوانی بزرگ الدین اظهار بابا فرید قائم شود بیت چو دولت بسی کوشد شان رنج
رسانید ندرست خویش برگنج ✦ بهر مصدری بود گر صد زبانم ✦ نیاید وصف شان اندر زبانم ✦ نقلست
روزی حضرت شاه فرید الدین در جماعتخانه نشسته بودند مردی قاری حافظ قرآن شریف آمده التماس نمائی عسرت
خانگی خود نمود که ذخیره ندارم سن بلوغ رسیده آنقدر وسعت ندارم که قدری پلو چاشت طیار نموده نکاح آن
سازم حضرت بابا فرید فرمودند قاری یک کلوخ از زمین پاک بیار قاری مذکور فهمید که حضرت برای آشنجا سیطلبند
کلوخ خورد بیاورد حضرت فرمود کلوخ کلان بیار باز قاری رفته کلان بقدر یک آشا بیاورد حضرت شد بردند
آن قاری سورة اخلاص سه مرتبه خوانده بدمید بامر او سبحانه تعالی آن کلوخ نرم گردید قاری در دل خود گذرانید
که این امر بالکل آسان بود حضرت بزبان سخت خوانده دم کرده اند و من بزبان قرائت میخوانم و صدها
کلوخ را در سازم شب بر بین اندیشه گذرانید چون روز شد بر چاه رفته در زمین پاک توده کلوخ ها چسپانیده شوره
مذکوره خواند اصلا اثرے نشد باز در دل خیال گذرانید که در وضو یا جامه من یا در غسل قصوری میشد گاهی
وضو کرده میخواند و گاهی جامه برشسته و گاهے غسل نموده هر چند تمام روز اندرین خیال محال گذرانید آن توده
همان طور بود نزد یاران چاره حال تباه و سرگردانی آن قاری دیده پرسید امروز ترا چه حالست که گاهے
غسل میکنے و گاهے جامه میشوئی و گاهی وضو میکنی قاری مذکور بیان خود که دیروز رخصت خواسته بحضرت فرید الدین رفته برائی
عسر خود التماس نمود حضرت کرم فرموده بر یک کلوخ خاک سورة اخلاص خوانده دم کردند آن کلوخ نرم گردید
من در دل فهمیدم که گذرانیدم که فرو از رفته توده کلوخهائی را جمع ساخته نذر خواهم نمود از باعث خیال ناقص خود
در دل انتقادم زمینداران مذکور نیز بر که بود در جوانی قاری را گفتند ای قاری تو دانا و عالم هستی لیکن این نفهمیدی
که کلام ربانی برحق ست لیکن زبان فرید انی باشد تا زمزمه کرده هر چه تا فیر است در زبان کاملان هست هر چه از زبان
کاملان بیرون آید خدا تعالی همچنان میکند که زبان اولیا الله هم لوح محفوظ ست که با قیامه سیاهی امر الهی بزبان پیغمبران
و اولیایان و صالحان هر چه بود و نبهاست نوشته گردید تا آنکه از زبان ایشان بیرون نیاید و انکار بسر انجام نرسد
چون پاک بعد فنا رسید بجز نام باقی هیچ نماند ذات بقا شاید بیچکند ذات کذا این مسئله تصوف ست اچون چه بود بیت آید بشر بیاد تو

نقلست از کتاب سراج الهدایت ملفوظ حضرت قطب عالمیان مخدوم جهانیان قدس سره که وقتی شیخ جلال الدین تبریزی قدس سره برای ملاقات حضرت بابا فرید الدین آنار همراه آورد و اشیان را دادند آن آنار حضرت بابا فرید صاحب همه حاضران را قسمت کردند و یک دانه آنار حصه خود برداشتند وقت افطار آن دانه روزه کشادند چندان ذوق و شوق الهی پیدا شد که اندازه نبود حضرت مدظله گذرانیدند اگر من دانستم که از این آنار چنین ذوق پیدا شد چون با حضرت خواجه قطب الدین ملاقات شد و پیش ایشان اظهار فاقه ایشان فرمودی با بافرید حاصل آن آنار همان دانه بود که نصیب شما شده ست دیگر چند مناقب حضرت بابا فرید الدین از زبان فیض ترجمان مخدوم جهانیان جهان گشت از کتاب سراج الهدایت **نقلست** چون حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین در خدمت حضرت بابا فرید میماند وقتی جامه شاه نظام الدین بسجدی پاره شده بعد که جای نهادن گجد بنبود ناگاه یاری که با او یکجا تعلیم میکردند ملاقی شد چون حال زار او دید بی ذوق شد آغاز کرد ای ملا نظام الدین کجا میباشی و چه حال داری حضرت نظام الدین فرمود در خدمت پیر و دستگیر باشم آن یار گفت زهی پیر شما چون تو عالم و فاضل را که مثلی نداری بدین حالت میدارد آن مرد در شان حضرت هم بی ادبی بیان کرد چون نظام الدین نزد حضرت بابا صاحب آمدند حضرت بنور باطن تمام کیفیت دریافته فرمودای بابا نظام اگر شما را با یاری یا آشنائی ملاقات شود شما چه گوئید حضرت نظام الدین عرض کرد هر چه فرمان شود قطب العالم فرید فرد عالم فرمود با او این گوی مصرعه ترا سلامت با دا مرا نگو نساری ؛ بعده حضرت بابا فرید الدین فرمودند ای بابا نظام الدین یک خوان بر سر خویش بکن و برای ایتعلم برو چون شیخ نظام الدین با شارت پیر خود طعام بر سر کرده به تعلم حیران ماند بخواست آن طعام گرفته بخورد و گفت خدا تعالی رحمت کند بر آن پیر شما که ترا آن چنان مصفا کرده است که در تو لفسانیت نمانده بعده گفت مراد خدمت ایشان بهر آن تعلم چون بخدمت حضرت آمد فی الفور آمادت دبیت آورد **نقلست** از مخدوم جهانیان قدس الله سره از آن کتاب وقتی بندگی حضرت بابا فرید الدین مسافر بودند در دیهی فرود آمدند ناگاه شور پیدا شد چه بینند که هر طرفی خلق جمع شده می آمدند بعده دیدند که مردی بینی بریده خون چکان پیدا شد ناگاه در میخانه در آمد بعد زمانی بیرون آمد بینی در دست

شده حضرت بابا فرید الدین نشناخت که این شیطان ست تمثیل کرده ست حضرت فرمود ای ملعون چه میکنی
شیطان آغاز کرد که ای شیخ شما تنها در بهشت روید حضرت گفت انشاء الله بتمامیان خود شیطان گفت من
تنها در دوزخ نروم یا متابعان خود که کافران و منافقان من اند روم حضرت گفت بلکه مکتوب من در اچود هن
بیان فی الحال رقعه گرفته پیدود در اچود هن بردست مخدوم زادگان داد چون صاحبزادگان تاریخ
خواندند همان دم بود گفتند ای شیطان تو کجا شیطان تمام کیفیت پیش صاحبزادگان بیان کرد جواب مکتوب
از صاحبزادگان نویسانیده نزد حضرت قطب العالم بفرستادند **نقل** ست از حضرت مخدوم جهانیان
کتاب سراج الهدایت که وقتی در چکی از حضرت شیخ بهاؤالدین ذکریا گم شده بود حضرت شیخ بهاؤالدین گیر کی
را از دوزجر میکنانیدند در چکی دستیاب نشد یکی مطربی زد والشان رفته گفت من بطرف اچود هن
روم اگر مکتوب یا نقضی باشد بخدمت برادرم شما بحضرت فرید الدین رسانم حضرت بهاؤالدین بطریق تبسم فرمود
این چندره را دعای من بسیار بلغاقا و اچود هن رفت بخدمت حضرت بابا فرید الدین آمده گفت که برادر شما
حضرت بهاؤالدین و سلام رسانیده است حضرت بابا فرید نیز باطن دریافته فرمودند چنانکه برادرم بهاؤالدین
گفته ست بگو اگفت من بی ادبی نکنم لیکن ایشان گفته که چندره را سلام دعا من برسان ایشان فرمودند
کورست گیر کان را زجر میکنانند در چک نمی بینند من انجا می بینم دفلان پایه پلنگ فرود برده اند
خود آنجاست نمی بیند کورست و من چندره میگوید بعده بابا فرید الدین مطرب را گفت هرچه ترا انجا مطلوب است
من ترا دهم تو باز گرد و طلبان بدمطرب در ملتان برفت و تمام کیفیت پیش حضرت بهاؤالدین اظهار
ساخت چون زیر پایه پلنگ دیدند در چک یافته شد رقعه ای گفتگو در میان هر دو صاحبان رسالت
و فواید آنها در عرفان اشعار **نقل** ست از مخدوم جهانیان که کاروان تجار ترمذ با گروه تیمور زنا گاه گذر
ایشان بر نهر یکی از صاحب دعوات حضرت رشیان پرسید چه بار کرده اید کاروان بطریق مسخری گفتند
نمک است فرمودند که نمک باشد چون فرود آمده دیدند نمک شده بانجدمت حضرت عجز نمودند حضرت فرمودند
بار مائے پر کرده از نجا گذر نکنید چون من پرسم هرچه باشد بیان کنید چون بار را پر کرده فرو آمدند حضرت فرمود چه
بار کرده اید بیان بنمودند که شکر حضرت فرمود شکر باشد چنانچه خان خانان مرحوم گفته **بیت** شکر جهان

پرشده بحر و بر ❊ کو از شکر نمک کند و از نمک شکر ❊ و بعضی میگویند از شکر اش شده بود نقل است از سراج المحققین مخدوم جهانیان مرقوم است که وقتی عورتی بخدمت بابا فرید صاحب آمده عرض نمود بر من فرزند نیست مرا فرزند اگر از دعا شما عطا شود چه بود حضرت در مراقبه شده فرمودند شما را در لوح محفوظ نوشته عورت مذکور عرض نمود الحال سنه عمرش در قریب هشتاد گذشته اگر در لوح محفوظ نوشته بودی نعمت مذکور مرا حاصل شدی اگر در لوح محفوظ نه نوشته نزد شما که خاصه پروردگار آید آمده ایم بعد ازان حضرت در مراقبه شده فرمودند یک دو تین چار پنج چهه هفت الحاصل حضرت مولانا بدر الدین اسحاق که خلیفه و داماد حضرت اند نزد ایشان نشسته بودند در دل ایشان خیال گذشت که اول از زبان فیض ترجمان خود فرمودند که ترا در لوح محفوظ نه نوشته بعد ازان هفت فرمودند دیگر در ین خیال هم در دل مولانا بدر الدین گذشت که در ملک پنجاب اکثر رسم است که بوقت شادی یک سبو چه لونگیزگان و عورتان رفته از چاه می آرند و باو غسل عورت و مرد را بدهند بعد ازان خطبه نکاح خوانند چون خطبه نکاح حضرت بابا فرید الدین با دختر خود بی بی فاطمه با حضرت مولانا بدر الدین نمود شادی نکرده غسل داده نکاح بستند یکدفعه مولانا بدر الدین اسحاق که بیرون رفتند چه بینند که عورتان شهر جمع گشته آن سبو چه یعنی گهڑولی هندی بولی نام دارد می آرند حضرت مولانا بدر الدین در دل گذرانیدند اگر ما هم در ملک و قرابت خویش شادی کردمی ما را هم همین میرسید القصه حضرت مولانا بدر الدین بعد ازان بخدمت یافته بحرمین شریفین رفتند بعد چند مدت چون بخدمت حضرت بابا فرید الدین آمده ماندند روزے آن عورت و مرد همراه هفت پسر و دو دست کسے کوزه شربت قندی و در دست کسی کوزه شربت سکری دوده دست یکی کوزه شیر و بمعه برادران و همسایگان بطریق نغمه گویان بخدمت حضرت بابا فرید الدین آمده نذر و نیاز نقدی و جنسی هم پیش نهاده سلام ادا ساختند اندران وقت حضرت مولانا بدر الدین اسحاق نیز در بروی ایشان نشسته بودند حضرت بابا فرید الدین بطرف مولانا بدر الدین مخاطب گشته فرمودای مولانا بدر الدین در دل تها این دو خیال گذشته بودیکی آنکه چون این سائل بجهت اولاد شده بودند من او را گفتم که ترا در لوح محفوظ نه نوشته چون در لوح محفوظ من نظر کردم نوشته بود لهذا او را گفتم بعد ازان از هاتف الهام شد که بطرف زبان خود نگاه کن

چون بطرف زبان خود نگاه ساختم هفت نوشته بود ند با مراد بجانه تعالی آنرا هفت گفتم و دیگر یکروز از بزرگتر
غلغله شادی کسی دیده و صفاطر تنگذشت اگر در وطن خوشادی من شنیده خوشی خورمی و مرقوا بتیان و
همسایگان میشنیدی اگر شادی و نیاز بحال جمیع سامان شادی جمع ساخته کنایم و اگر این شادی دگیر دلی
پایدار خواهید بود بمخلوق خدای تعالی تا قیام قیامت بر دوام تو پر کرده و از شیر و شکر شیرینی و قند بی بیاوه ند و غلغله
شادی تو در زمین آسمان خواهد گشت بعد ظهار این کشف حضرت مولانا بدر الدین اسحاق بر قدم پیر دستگیر خود
افتاده از خیال فاسد گذشته خود آمرزش خواستند و هر چه از زبان حضرت بابا فرید الدین و بارگاه ولی ارشاد شده
بود بعد از روئی قبول ساختند الحال و بعد من مولانا بدر الدین اسحاق ششم نایب جماد الثانی آن روز تمام
مخلوق الهی چه نوری چه ناری چه خاکی همه بر دروازه ایشان آیند و تا قیام قیامت این معمول انشاء الله العزیز
قایم خواهد ماند و میگویند که آن عوت مرد از قوم و هوان کتر بی وند که الحال اولاد آنها در شهر پاکپتن و گفواح
بسیار هست و شکر خدا نیاز حضرت بابا فرید الدین و مولانا بدر الدین تقسیم میکنند مطیع و منقاد یچنان اند -
نقلست یکروز مائیصاحب حضرت بابا صاحب فرمود ائی فرزند از درگاه آلهی معلوم شده که تو غلغله خاندان
تو از مشرق تا مغرب خواهد گشت امروز چنان معاینه شده است **نقلست** انعقد جمع چنان صاحب که وقتی حضرت
بابا فرید الدین نماز عصر میکردند وقت صفوف افتاد بآب زمین زد افتاد چشمه شکسته شد حاضران حیران ماندند بعد چند
روز بزرگی آمد از ملتان با دیبان خود که من از ملتان بوا نشسته آمدم و در جنگل شیری بر من دوان آمد نزدیک
بود که مرا بگیرد و پاره پاره کند حضرت پیر دستگیر بابا فرید الدین حاضر شده تا فتا بشیر بانزد و افتا بر بر شیر
شکست شیر فرار گشت و من خلاص یافتم حاضران را یقین شد که آن افتا بر انداختن بوقت مقتضین رسلود
نقلست از اسرار الاولیا حضرت قطب العالم بابا فرید الدین می فرمایند که وقتی حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم راه اپیاده شدند و ران عجوه الدین آمدند در مدینه باغی بود و میان آن باغ چاهی بود آنجا رفته پائے
مبارک خود ران چاه آویخته بنشستند و در عالم احوال خود مستغرق بودند ابو موسی اشعری همراه بود او را
خرمهره نگاه کسی از اصحاب بیاید از خبر کنی و او را آمدن نه هی امیر المومنین حضرت ابا بکر صدیق و امیر المومنین حضرت
عمر خطاب رضی الله تعالی عنهم در آمدند ابو موسی اشعری را آمدن ایشان خبر نبود حضرت رسول صلی الله علیه وسلم فرمود

فرمان شد بگو در اینجا در ستائی من نشسته اند ایشان آمده نشستند بعد ازانی امیر المومنین عثمان و امیر المومنین
علی کرم الله وجهه آمدند ابو موسی خبر کرد فرمان شد در آیند و در آمدند و چهار من نشستند ایشان هم آمده نشستند تا دیری
همچنان نشسته بودند رسول صلعم همچنان در احوال خویش مشغول بودند انگاه فرمودند ای یاران چنانچه در حیات یکجا
باشیم در ممات هم یکجا خواهیم بود و در روز بعث نیز یکجا خواهیم بود و یاران برخواستند و روی مبارک بر زمین
آوردند که الحمد لله بعد از ان رسول صلعم فرمودند این زمان هیبت در پیش من داشته بودند تا شما ران فرو
رفته بودم قصری را دیدم از یکدانه مروارید چهار قصر دیگر را دیدم نزد آن راست کرده پرسیدم که این قصرها
از ان کیستند گفتند یکی از ان شما و چهار از یاران شما از ان شادی بخود نگنجیدم انگاه این سخن بشما گفتم
که هر وقت یکجا خواهیم بود بعد از ان حضرت بابا فرید الدین فرمود درویشان را وقت آن زمان که عبادت تر می کنند
فرو میشود همه مان مستغرق میباشند انگاه فرمود چون این درویش در سر از اسرار دوست فرو شد البته
آن زمان چیزی از اسرار کشف شدی چنانچه این خبر بسمع برادرم بهاء الدین زکریا رسید ایشان را ناپسند
افتاد بر فور بر دعا گو نوشت که ای درویش اینچه نادانی است که تو میکنی نزد اهل اسرار نیکو نیست مرجواب
نوشتم که ای برادر کار از گفت و گو گذشته است دور باش سینه من از اسرار دوست مالا مال شده و ره جائی نمانده
که در ان گنجد پس این زمان هر چه از اسرار دوست از عالم اسرار تجلی میشود چون من خلل نماند بضرورت کشف
شود و راز از بسیاری بیرون ریزد پس ای برادرم هر چند که میخواهم که نگهدارم رمزی از اسرار دوست
بیرون نمی تواند چه کنم جواب بر نخاست ایشان رسید گفتند یار و برادر من کار خود بمقدار آنها صانیده انقلست
از دست خطی مولانا بدر الدین اسحاق کهرید و خلیفه و عزیز بندگی حضرت قطب الاقطاب خواجه سید الدین
عستند و پاکپتن از خانه جمال حجام مورثی و رسمی بنده گیحضرت فتیح المشایخ والاولیا ردیوان شیخ محمد صاحب جاه
حضرت گنج شکر است یافتم بحضور ایشان از ان رساله نقل کرده و در کتاب نهاد و سابق ختم رحمه جمال مذکور کیکه نجم
در خدمت و ملازمت حضرت گنج شکر بود و بنظر کیمیا اثر ایشان مقبول افتاد چون از عقد او پاک دیده بمبر رسوبها
خاندان خود و پسر زیبا دیده باد و او زنده و بعضی از قطب العالم از دست خط مولانا مذکور یافتم که چون
قطب العالم را عشق الهی در کمال شد از دنیا گذشته رخت در سرا فتند یکروز نوشته شده دیدند که چاه است

فاما دلو و رسن ندارد حضرت مرتضی مشد بهدرین فکر بودند که آهوان از غیب پیدا شده بر سر چاه آمد و استاده بحکم قادر ذوالجلال آب از پایان طلب چاه رسید آهوان هذکور آب را خوردند بعد حضرت بابا فرید هم دویده آب خورده بالا فرو تر شده با اصحاب مناجات شد یا الهی مگر از آهوان هم تیز تر ستم فرمان کی مدرائی فرمید تو طلب دلو و رسن کردی آهوان صرف با مید با آمدند دیگر فکر ندارند فی الحال حضرت بابا فرید دران چاه خورد آویخته نماز مکتوبه و وظائف برائی صفا قلب اکسیر اعظم است ساعت پائی بالا و سر زیر پائی طناب پیمان انداخته بیاویخت تا مدت معهود نماز مذکور ادا نموده بعد بیرون آمده براه مینی جاری شد چون چلته تمام شد خواست که افطار کند نفس حضرت قوت انسانی طلبید حضرت گفت هنوز رهبران و کشش هستی تلخ روی نشان میدهد بالاکر دو یک سنگریزه گرفته در دهان خود انداخت مزه شیرینی یافت خواست که از دهان بیرون کند یک چله دیگر کشم او از غیب شنید ندائی فرمید خطاب تو گنج شکر گردانیدم هر که از این پیغام تو در چهل روز دروغ کند یک لکه بر بهر حاجت که بخواهد او را مقصود میسر شود اسامی بزرگ امت خواجه فرید مولانا فرید - فرید الدین فرید - حاجی فرید - شیخ فرید باید که باعتقاد کامل بخواند بمقصد رسد بعد ازان حضرت خواجه فرید الدین بخدمت خواجه قطب الدین آمده فیضیاب گشته حضرت ایشانرا دریصبرا چه و من فرستاد فرمودند الفقر چون بر خط را چه و من آمد نکیسه حجام اول آمده بر سر چاه حجامت حضرت نمود و شب روز بخدمت ایشان بسر برد و بنظر فیض قبول افتاد کلاه داری و سترآشی و کار خیر و خته در باب نکیسه حجام عنایت شده و حضرت فرمود هر که تعدی کند از فرزندان و مریدان من از و رنجیده باشم و این هر سه سهائی برادر و اولاد و مسلم دارند که او ساخته ازان ماست درین باب زیاده تاکید دانند این مکتوب از خانه جمال حجام رسمی یافته از و نقل کردم و آن تحریر فی التاریخ ثالث شهر ذوالحجه سنه ستمایه و اربعین سنه نقل است چون آن حضرت بابا فرید را چه و من تشریف آورد چند کس صوفیان همراه داشت و صحرا نگاه جلاس فرمودند نگاه بود روی بشت بود ندفی کوزه شیر بر سر گرفته از نزدیک گذشت نظر آن حضرت بر او افتاد فرمود ای ماد کجا میروی بر سر بر داری چون این بشنید آمده بگفت است او گفت خدا یک جوگی در بن قصبه است که بر ما هم بیان ستم میکند از بهر آنکه بر چه او در کار باشد با تعدی میستاند اگر ندهم بر ما بلائی نفرستد چنانکه حلا شیر گرفته میرم

نقلست وقتی حضرت بهاء الدین ذکریا ملتانی درخلی بطرف حضرت باباگنجشکر ارتحام کرد که درمیان ما و شما عشقبازیست
حضرت بابا فرید الدین درجواب نوشت که درمیان ما و شما عشق ستا بنی نیست نقلست که درمیان حضرت گنجشکر
وبهاء الدین ذکریا ملتانی نهایت محبت و اتحاد بود هرگاه که نام برادر دیگر بزبان آوردی برادرم فرمودی
وسالها باهم صحبت داشته و سیر ولایت نموده و بقرابت نیز میان خالزاد یکدیگر آمده بودند روزیکه حضرت شیخ بهاء الدین
ذکریا رحمت حق پیوست حضرت گنجشکر در اجودهن بود اول مراقبه شد بعد ازان بهوش خود میهوش مانند
چون خلقان چنین حال دیدند خواجه قطب الدین بختیار آورده بر حضرت انداختند چون بعد دیر حضرت
بهوش آمد نظر روی سوی شیخ عبد الصمد احمد ملخی کرده فرمود که امروز برادرم شیخ بهاؤ الدین بخدا پیوست
همین زمان دیدم که هزار فرشته پیش و شیخ شهاب الدین بهر دو روی پس و شیخ بهاؤ الدین را درمیان کرده
بسوی آسمان بردند اکنون بایید تا نماز جنازه برادر خود بگذاریم چنانچه همه حاضران وقت برخاستند و
با مامت آنحضرت بصورت جنازه شیخ بهاء الدین نماز جنازه گذاردند این نقل از راحت القلوب محبوب الهی
نظام الدین درج کتاب است نقلست که روزی حضرت بهاء الحق ملتانی را از جناب الهی بشارت رسید
که امروز هر کسی روی تو ببیند آتش دوزخ بری حرام است شیخ بهاؤ الدین خواست که همه مردم روی مبارک
ببینند بر چهدول سوار شده در کوچه و بازار گشت و هجوم بسیار همراه شیخ بود آنوقت یک خادم حضرت بابا فرید
که از نبیرگان بهور میخواندند که او در مجاهده بسیار کوشیدی حضرت بابا فرید میفرمود این مرد مثل جامه بهور سخت
ست القصه نام او بهور اشتهار گشت چون آن چدول از نزد آن میان بهور آگذشت و مردمان گفت
استاده شده روی شیخ بهاؤ الدین ببین او گفت اگر از کفش برداری پیروشگیر خود آتش دوزخ حرام شده
جنت حاصل نشد از دین شیخ بهاؤ الدین کے حرام شود مردمان این سخن او بگوش حضرت بهاؤ الدین رسانیدند
که برید برادر شما اینچنین گوید حضرت بهاؤ الدین تبسم فرموده آمد تحسین و آفرین بر عقیده او نمود چون آنمیان بهور
مذکور از انجا مرخص شده و دلکش بخدمت بابا فرید رسید و قصه بیان نمود که روزی برادر شما حضرت بهاؤ الدین را
از عالم غیب الهام سد که امروز روی تو ببینند در دوزخ نرود حضرت بهاؤ الدین سوگند خورده که در سر
من فرود نخواهد آمد کرای بهاؤ الدین هر کرا روی تو ببینند در دنیا فردای قیامت آتش دوزخ بروحرام

باشد بعد از استماع این احوال حضرت بابا فرید الدین را وقتی پیدا شد که از هر بن موی ایشان اظهار انوار میگشت و میفرمود
ای درویشان برادرم بهاؤ الدین ذکریا این سخن گفته که هر کرا امروز روی من بیند در روز نزع دود دعاگوی او نزدیک
میخورد که هر که در دنیا از مسلمانان دست بر گرفته و یا دست فرزندان من مصافحه کرده و یا دست مریدان من گرفته تا
کسی که در خاندان من باشد دست او گرفته و یا در زاویه من گرفته آتش دوزخ بروی حرام شود زیرا آنچه پیر و شکیر ما حضرت
خواجه قطب الدین بختیار اوشی کاکی گفته یکی از هزار بنده حق سبحانه و تعالی این سخن در حق من گفته کرای فرید حق سبحانه و تعالی
در بهر فردیت عطا کرده انچنین در بهر دست هر که دست تو یا دست فرزندان تو یا دست مریدان تو بگیرد در
دوزخ نزدود جای او در بهشت باشد برادرم بهاؤ الدین با من بسیار ریاضتها کشیده دود دعاگوی را هزار بار در هر روز
سخن ندا میکند که هر کس در زمره تو پیوندد آمرزیده شود من عرض میکنم که خداوندا مشرق تا مغرب جامه مغفرت
عاصیان امت پیغمبر ما را بپوشان چون حضرت این حکایت تمام کرد و عالم تحیر او فتاد و هفت شبانروز در عالم
سکر مشغول بود که بطعام و شرب جاجت نشد چون از عالم صحو او فتاد بطاعت ظاهری مشغول گشت زهی
قطب و ولیت حضرت قطب العالم بابا فرید الدین گنجشکر کو لائق این مقام و مرتبه بر کنیه یست خوشتر آنکس
که او را دولت بیت اسرار محبت را نبود هر دل قابل ۔ در نیست بهر دریا ناز نیست بهر کانی ۔ انصلست
شیخ جمال الدین انسوی که اعظم خلیفه بابا فرید الدین ست و آنحضرت ویرا از همه خلفا خود دوست تر داشتی
و بسیار بدیدن او رفتی و بی آنده از چون حضرت بهاؤ الدین ذکریا ملتانی برای ملاقات بابا فرید آمد
ایشان گفته خود با خلفا خود که نظام الدین محبوب الهی و مخدوم علی احمد صابر و مولانا جمال الدین انسوی ست و
مولانا بدر الدین اسحاق از نیها التماس معرفت ولیکن اصل رغبت انشان بجانب مولانا جمال الدین بود که ازیشان بکی
مرید حضرت فرید الدین بود جواب فرمود جمال جمال ماست نظام دیدان ماست صابر صبر ماست بدر بستان ماست
چون این سخن بنظام رسید بسیار خوش نخورد چون شیخ بهاؤ الدین نا امید شد شیخ جمال الدین را بجانب بالبن
فرستاد که بدیدن شیخ جمال الدین خود بخدمت بابا فرید رفته خواست تا فتن بخدمت شیخ بهاؤ الدین حضرت بابا جواب
نداد چون بار سوم بنوبت بتکرار عرض کرد که بدرویشی لطف بسیار دیدم آمد و برا غضب بود که بر روی خود
بیا ر نیاورد الغرض هر نعمت دنیوی سبب شده در روی دی سیاه گردیدا حضرت او را از خود براند و حکم کرد که

کراحد الناس اصحاب بجایت و شفاعت وی نپرداز شیخ جمال الدین با روی سیاه و حال تباه از خانقاه برآمد و بیابان جلین و پریشان سر و پا برهنه میگشت و از خوف غضب شیخ کسی را یارای آن نبود که شفاعت وی پردازد آخر بعد چند مدت عالم نامی از بزرگانی که مرید حضرت بود از ملتان بیرون آمد بر آن راه گذر او فتاد و صحبت شیخ جمال الدین با جمال تباه دید دلش بسوخت و دل بکرد که چون بخدمت حضرت رسم و باب توشفاعت خواهم کرد الغرض چون با حجره عالم در آمد چون سید حضرت در آلوقت وضو میکرد و متوجه بدان ناحجر گشته همه استفسار حال نمود که کجا رفتی و بکدام راه آمدی جمال الدین از کدام شهر آمده ادبیه احوال عرض نمود و در میان آن گفتگو عرض نمود که چون درین صحرا آمدم دیدم آن جمال را که بخدمت و ملازمت حضرت میماند و تیغ آنرا جمال خود میگفت سر و پا برهنه با حال زار و دل بقرار و چشم اشکبار با روی سیاه و حال تباه اشکها بر چشم میریخت مرا بر وی رحم آمد چون نزدیک وی رفتم شناختم که شیخ جمال الدین است نسوی محبوب خود بدین راست حیران بماندم چون با خود بقرار آمد بیان عالم ناجر پیش حضرت بیان نمود و دریا جوش محبت فرید بطلاطم در آمد و گفت جمال را بیار بدر رقعه و حرفه نباشش نبویسید چنانچه حرف این رباعی نوشت و فرستاد رباعی

روگرد جهان بگیر و با ما درکن ۔ گر هیچ نمی نمایی و ما را یکدم کن ✤ یک صبح باخلاص بیا بر در ما ۔ گر کار تو زود راست نآید بر ما

چون رباعی بخدمت شیخ جمال الدین رسید رباعی فرمود حاضر فی الحال تحریر کرده فرستادند شیخ جمال الدین بمجرد دیدن نوشتهٔ رباعی از سر ساخته بخدمت حاضر شد و سه روز بدین نهاده زار زار بگریست حضرت بابا فرید الدین رحمة الله علیه سر بزانو در زمین برداشت و بتفکر فرو شد و بعد از ساعتی سر برآورد و فرمود که جمال قطب العالم است و رجوع قطبیت و فرسل این قائم مقام هر که خواهد بمرتبهٔ قطبیت رساند و مهر خود بر پشت وی خواهد زد قطب جمال خواهد بود هر که را حضرت بابا فرید خرقهٔ خلافت داده ولایت سپرند بخرقهٔ بیت مهری قائم نبود و میفرمود بار کرده جمال فرید نتواند بود و این هم گاهی میفرمود از خود رجوع میان از جمال از بخیم که جمال جمال است نهایت و بی نهایت محبت با ایشان بود که برای محبت ایشان تا دوازده سال ادامی بود **لقلست** کرد متی حضرت بابا فرید بجانب ملوه مسافر بود روزی بر سر تالاب قصبه برود نشسته بود که بادی سخت وزید اکثر درختان از بیخ بیفتادند زیرا درختی که حضرت تشریف داشت بالای سر ایشان شاخی کلان بود آنهم بشکست و از درخت جدا گردید و صدائے شکستن آن بگوش آنجناب رفت و چشم بالا کرد چون نگاه آن شاخ

شکسته او فتاد شاخ همانجا درجه اصلی بماند همان ساعت از درخت جدا شده **نقلست** وقتی حضرت بابا فرید رحمة الله علیه
قلعه سوهر را الحال انجا بابا فرید کوٹ گویند آمدند در جنگل گودری خویش کلاس پوشیده باشد آنرا ابر درختی گذاشته
خود روان شدند و در دل خیال گذرانیدند که لباس مرد درویشانه در شتن چه سود هر لباسی که باشد آنرا بپوشد موکل نام راجه
و حاکم آن نواحی بود قلعه برای خود طیار میکنانید و ستد آن بود هر کس که راهی مسافر از انجا میگذشت او را گرفته بران
قلعه مشقت و مزدوری میکنانید چون حضرت بابا فرید از آن راه گذشتند انسیان را هم گرفته برای عمارت
مشقت فرمود و حضرت از دست خویش آب و خاک آمیخته شده در طشتی انداخته بر سر کردند آن طشت
مقدار چند در عدد از سر بالا شد چون این معاینه معماران و مزدوران دیدند همه روی بزمین نهاده تایب الغایر
خود گشتند و راجه هم عذر تقصیر خود خواسته معاف کنانید و چند روز خدمت انسیان خدمتگار شده ماندند
حضرت از انسیان پرسیدند که نام این قلعه چیست انسیان گفت موکل هر از زبان حضرت بر آمد بیرون خیر اندرون
دراز فرمود ان انسیان چند مدت آن قلعه ویران ماند بعد ازان راجه بخدمت شریف التماس نموده عرض پرداز شد
که چندین هزار روپیه صرف شده اگر حضرت بفرمایند آباد شود چون اعتقاد آن راجه در خدمت انحضرت رانع بود
حضرت انرا فرمود نام قلعه بدل ساخته آباد ان کن راجه گفت عرض نمودنیت من انست که بنام حضرت قلعه
نامزد شود فرید کوٹ نام نهیم حضرت مسرور شده فرمودند برتر او اولا و احد تعالی در آن قلعه آبادان دارد و
میگویند چون از انجا حضرت بابا فرید واپس شده نزد گودری لباس خود آمدند دیدند که کوکان که در جنگل
گاو میشان میچرانیدند ریسمان هائے ازان گودری کشیده و تالاب هائی انداخته چون حضرت فرمود
دهین ملک سامری پیدا خواهد گشت مار و اژدها مثل ریسمان میباشد **نقلست** کاتب الحروف از والد بزرگوار
خویش پیر تنگیر خود خواجه مودود محمد چشتی النهدالوی بواسطه شنیده که حضرت قبلة المشایخ والاولیا حاجی الحرمین
الشریفین سجاده نشین حضرت کنجشکر دیوان ثانی حرمین محمود چون بزیارت حرمین شریفین مشرف گشتند بعد از فراغ
حج و زیارت روضه منوره آن سرور عالم در حجره گنجشکر که الحال همانجاست و همواره مقفل میباشد و در باب این
حجره فرموده بودند که وقتی صاحب سجاده ما می آید ما در این حجره میکشاید تا آنزمان آنرا کسی نکشاده بود چون
از حرمین شریفین فارغ گشته برائی سیر کوهستان رفتند در انجا در شهری گذر ایشان افتاد ازان مردم پرسش نمودند

کرشما مردم از کدام قوم میباشید ایشان گفت که ما از فرزندان قطب العالم حضرت بابا فرید گنجشکر هستیم باز ایشان
پرسش نمود که از نسل کدام یک از پسران آنحضرت ایشان عرض نمودند که ما از آن پسران نیستیم که شما گفتید
قصه بایک دختری است که از بزرگان خود شنیده ام و در نوشت های خود دیده ام آن اینست که وقتی عبور
حضرت بابا فرید الدین در این شهر افتاده بزرگان که مقدم این شهر بود آمدن مر ایشان را غنیمت دانسته
بهر ضیافت مشغول شدیم دو چار روز حضرت در آنجا بماند روزی حضرت بابا فرید عمل میکردند دختری از قبیله
ما که جمیله و بهر بود نظر آن بر روی مبارک آنحضرت افتاد در دل خود این آرزو برد که چه شدی که اگر خدا تعالی
بزوجیت این مرد خوب منظر فرزند بوجود می آرد سلطان کشور حسن گشته و بتکمل ظاهر حضرت بابا فرید را خدا تعالی
هم کمال بخشیده بود هر عورتی که میدید فریفته حسن ایشان میشد نی بحر دراین خطره آن جمیله خاتون حامله شد چون
روزی چند برین بگذشت و حضرت را از آنجا اتفاق سفر افتاد و بقصد هیچ چهار راه در میان قوم فتنه برخاست
حیران شده همه زبان بملامت تمام آن جمیله را گشادند و در معرض خطاب و عتاب آوردند که این چه فعل کردی
که ناموس ما بباد دادی هر چند قسم یاد کرد که از ما هیچ فعلی که نامرضی خدا و رسول بود بوقوع نیامده قدرت الهی
ست همه مردم گفتند که اینحرکت از آن مرد ساده گشته اتفاقا بعد شش ماه حضرت گنجشکر باز در آنجا اتفاق
افتاد و مردم آن قبیله آنحضرت را در معرض عتاب آورده پرسیدند این نوع فعلی که در قبیله ما سر زده هست
از تو وقوع گردید حضرت هر چند که دافع فرمود بدل ایشان جائی نگرفت حضرت گفت از دختر بپرسید که گاهی خطره او
دل وی خطور کرده بعد از استفسار آن قوم آن جمیله بمکر یقت اظهار ساخت حضرت فرمود خدائی تعالی قادر است
حضرت جناب عیسی علیه السلام را بی پدر پیدا ساخت و حضرت آدم علیه السلام را بی مادر و پدر بظهور آورد از قدرت
کاملا و جنین بیست که بکبر افزوندی دهد قوم گفته ایشان قبول نکردند گفتند اگر کرامت یا خوارق عادت بمن باز نمائی
قبول میداریم بعد از ان حضرت ملاچار شده برای تسکین آنها فرمودند که چه بر مان میخواهید گفتند که صحرا بریم
و بارش شکر درخواه کردمان ملک شکر نباشد اگر درین خواهش راست آمدی قصه حمل راست می انگاریم
القصه چون بصحرا رسیدند آن حضرت فرمودند که چه عجب از آفریدگاری که بر کبوتر ما را از قدرت کامله
خود حامل بیوسطه شوهر ساخت از آسمان شکر نثار فرمائید بمجرد گفتن آن حضرت شکر از آسمان در بارش

آمده گنج در گنج شده از طرف لقب ایشان گنج شکر افتاد و بعد از ظهور این کرامت همه بزرگان
قبیله و قوم مایان مرید ایشان گشتند و نکاح حضرت بابا گنج شکر با آن جمیله خاتون گشت و از این پسری
متولد شد که از اولاد آن پسر هستیم و نظری اولاد میگوید شصت و یا زیاده حضرت دران جا مانده بجذبات
مخلص بطرف اجودهن گشتند دران حجره که حضرت ایشان چله میکشیدند وقت روانگی دروازه را مقفل کردند و فرمودند
که اولاد ما دران جا آید آن وقت این را قفل دانشود و الفقیر مرحوم آن وقت با حضرت دیوان تاج الدین را که
معلوم نمودند که از اولاد خاص بابا فرید است و صاحب سجاده آن حضرت است بر دروازه آن حجره بردند چون
ایشان بر دروازه آن رسیدند قفل دانشد و حضرت دیوان تاج الدین بحجره اندر اندران حجره زیارت نمود
و دروازه را مسکرانه ادا ساخت بعد ازان مرحوم آن دیار تمام معتبه ایشان بمنوده گردیدند تا سه ماه دران جا
ماندند و سیاری راخرقه خلافت پوشانیدند و ازان رخصت شدکه فقیر و اندوا علم بجواب نقل است حضرت
بابا فرید الدین و حضرت بهاء الدین و حضرت سید جلال الدین بخاری و لعل شهباز قلندر رحمة الله علیهم چهار
یکجائی وقتی در یک سنه سیر کرده بعد وطنهای خویش تشریف آوردند یکروز در دهی دو چار آثار غلامردی
در پیش ایشان آورده ایشان را ملاحظه نمودند فرمودند که این غله را ببرید و آرد کنید تا ما نان بخوریم
روزه افطار نمایم حضرت بابا فرید الدین فرمود شما در صحرا بعبادت الهی مشغول باشید من خود درکنم
این غله را آرد کرده برای شما می آرم الفقیر حضرت بابا فرید در قریه رفته و بیک خانه نزد عورتی رفته
فرمودند که این غله را آسیا سائیده بخته بدهید مزدوری آن از این غله بگیرید و باقی بمن حواله
کنید من برای افطار درویشان میبرم آن عورت مذکور بحسن کمال ایشان مفتون شده گفت
اندرون رفته در آسیا خود میگردان و آرد بیار حضرت چون اندرون رفته در آسیا
مشغول گردیدن آسیا شدند عورتی مذکوره آمده بمنتی برای فعل ناهموار گشت و یک
گوشه سیاه در برداشت آن را در کهواره مینداخت هر چند حضرت آن را منع ساخت
باز نیامد چون پا حضرت از آن جا بازگشید عورت فاحشه بدشوار فرار شده بیرون آمد چون آن
عورت نامراد از مراد خود نامراد ماند گریان گریان گرد و اولیا فریاد نمود که این درویش

جبرا در ناموس من دست اندازی کرده مردمان آن دیهه جمع گشته حضرت را گرفتار ساخت بعرض
عدالت نزد سردار آن مکان آوردند سردار مذکور از حضرت پرسید که برویش گواه داری که بآن گواهی
توشود و در نه بعذاب سخت تو را گرفتار شوی حضرت فرموده گواه من دست کودک ماه این عورت در گهواره او
گواهی چرا شنیده و دیده ست بدهد او را در مجلس حاضر سردار مذکور و حاضرین متعجب ماندند بر ای آوردن کودک کسان
خود را فرستاد چون پسر گهواره کودک را در مجمع بیاوردند حضرت فرمود ای کودک بر اصدق تمای حقیقتا نه
که ترا پیدا کرده ست بر چه حوال مادر خود دیده و شنیده بودی بیان کن باذن الهی او را نطق حاصل شد بزبان
فصیح همه احوال مادر خود و میان آن مردان اظهار و شهادت بر صلاحیت حضرت بیان نمود سردار مذکور آن
عورت را زجر و توبیخ نموده در بند انداخت اندیشمندان هر سه یاران را از گرفتاری حضرت بابا فرید الدین
اطلاع شد هر سه یاران شکل بدل ساخته حضرت بهاء الدین آهو شدند و حضرت سید جلال الدین شکل شهر شدند و
اهل شهبا شکل باز شده بطرف آن مجمع آمدند چون آن مکان این سه معاینه دیدند از انجا دویده بطرف خانها ی
خود و حضرت بابا فرید الدین آنجا تنها مانده با یاران خود ملاقی گشت اندر این حین از زبان ایشان گذشت
که ما یان را اندین دیهه بر ای سایندن آسیا و غله تکلیف حاصل شده ساکن اینها را سایده آسیا نصیب نمیگردان
میگویند که آنجا آرد آسیا نے خورند اگر خورند بدرد شکم بمیرند پخ و غیره میخورند بعد انها سیر کرده بتماشای آمدند
انجا دو سه روز سکونت نمودند جا تنها با بابا فرید الدین باعث سفر یکمین شده بودند پیش ازین در تمام بسیار روز تا
روز بر تر الاب هفته آن پیش ازین را در تالاب انداخته اند ایشان عرض نمودند یا شیخ ما را چاره آب انداخته
آید حضرت فرمود شما را الله تعالی تا مدت تا سے همین جا روزی خواهد داد میگویند الحال آن
پیش ازین لقد بیست ۲۰ آر دسی آرد کم و بیش هستند و مردم آنجا گوشت انداز زند و ایشان همه جمع گشته
میخورند و محافظ و نجاوران همان مکان هم میباشند و بسیار ی مردمان زیارت آنجا کرده آمده اند مشهور و
معروف ست لفلست چون حضرت بابا فرید الدین را چوده هن آمده سکونت کردند ساکنان اینجا بهوده ایشان
و سر نگهه ایشان و یکمان و جهکر و ایشان چند خانه قصاب بودند اما معتقد جگی بودند چون حضرت آمدند
بسیار مردمان مسلمان شده مرید حضرت گشتند و زمینکه این شهر واقع غرب بقدار یکمیل که آن عرض

تملک کرده بود بدو تحویل نموده بود و دران آن قوم‌های ناحق و دعوی ملکیت زمین مذکور بنام آن حضرت نزد حاکم وقت پیش کرد و حاکم مذکور جواب دعوی از شیخ خواست حضرت بجواب نوشت که تحقیقات اینمقدمه از سکنای اچود بن باید و عمده یکه بمن داده‌ست موجود ست حاکم مذکور گفته فرستاد که اینمقدمه بی پروای شما فیصل نخواهد شد تا وقتیکه شما آمده سند زمین پیش نکنید ازین سخن خاطر عنایت اثر حضرت رنجیده گشت و فرمود که آن گردن شکسته را بگوئید ما سند داریم و نه گواه اگر برگفته ما اعتباری نداری بر سر زمین متنازعه رفته و از زمین بپرس که تو مدعی ملک کیستی زمین خود ظاهر خواهد کرد حاکم چون این سخن شنید متحیر شد و امتحاناً بر سر قطعه زمین دو یا سه هزار نفر از عوام خواص به تماشای این کرامت عظیم بفرستاد اول حاکم آن مدعیان کاذب را اشارت کرد که از زمین بپرسید آنها بانگ در و گفت ای زمین در ملک کیستی از زمین بیصوت جواب نه آمد بعد ازان خادم از خدام حضرت حاضر بود آواز داد که ای زمین حکم حضرت بابا فرید الدین ست که تو راست بگو که در ملک کیستی از زمین بامر الهی آوازی فصیح برآمد که من چه قدر پنج کنال متم در ملک ایشان احاطه نیافته است بظهور این کرامت غلغله عظیم از حاضرین برخاست و بسیاری از قدمهای سرنگون ایمان و یقین و جهگر و الیان و دیگر مسلمان گشتند و مرید حضرت شدند و دیگر منکران مقهور گشتند و حاکم مذکور از آنجا سوار شده روانه شدند و در راه پای اسپش بلغزید و بر زمین افتاد و گردنش بشکست و از زمین سجده حضرت التماس کرده حضرت مخدوم خواجه مودود و نبیره حضرت گنجشکر برای مدفون خود مقرر ساخت که الحال روضه مقدسه ایشان همانجاست

نقلست وقتی حضرت با فرید در موضعی مسواک کرد بعد مسواک چوب را بدست خود در زمین دفن کرد فی الحال درختی پیدا شد که سبز و خرم بعد چون حضرت از انجا رواند سمت اچود بن شدند آن درخت هم بنحهای خود از زمین کنده عقب شیخ روانه شد حضرت چون درخت را بدنبال دید فرمود استگن باشجر درخت بایستاد همچنان می آمد باز همان کلمه ارشاد کرد ولیکن درخت آرام نکرد و بپای عشق و محبت میدوید سیوم بار حضرت شاخهای او محکم گرفته از زمین برداشت و باز گونه بر زمین زد و فرمود که همین جا باش ای بی ادب پس بیخ های بالا ماند و شاخهایش

بزرین بجائی بیخ رفتند و بهمان طور سبز ماند **نقلست** چون بابا فرید الدین گنجشکر از دهلی مراجعت
نمود قرار گرفت بادخور و شیخ نجیب الدین متوکل را بطرف قصبه کوتهیوال عرف چاولیه شیخ فرستاد
که والده صاحبه را بیارد حضرت نجیب الدین رفته آن عفیفه روزگار را همراه آورد و در اثنای راه
بعین بهابان بابا صاحبه آب طلبید حضرت نجیب الدین والده را زیر درختی بنشاند و خود بطلب
آب رفت چون باز آمد والده را در آنجا نیافت متحیر شده هر چه جستجو کرد معلوم نشد لاچار بخدمت
حضرت گنجشکر آمد و اظهار ساخت حضرت فرمودالیشان را درجه ابدال حاصل شده و زنده بالیشان
پیوسته اند لیکن صحیح روایت اینست که در سال ششصد چهل و سه صاحبه در مکان کوتهیوال
رحلت فرموده و فرزندان کلان الیشان اعز الدین محمود بتجهیز و تکفین الیشان کرده در آنجا
دفن کرده اند که مزار الیشان در کوتهیوال موجود ست و الله اعلم بالصواب **نقلست** چون حضرت
گنجشکر از نماز معکوس فراغت یافته بر سر جاه نشسته بودند که سوداگری عالم نام شتران بار کرده از موضع
دیگر جنس چنانچه چلغوزه و اکهروٹ و فار جیل و پسته و الاچی میرفت چون از قریب حضرت گذر الیشان
افتاد حضرت پرسید که چه بار کرده آید ساربان که اول بود از روی بقابت جواب داد که سنگ بار
کرده حضرت فرمود همچنان باشد چون در شهری رفته دیدند همه میوه های نگاشته از ظهور
این کار سوداگر مذکور حیران مانده زار زار میگریست که من چندین جنس از زر قرض گرفته بار کرده
بودم الحال همه سنگ شده آن ساربان مذکور بیان نمود که در راهی با درویشی صاحب حال برخورده
شد الیشان پرسیدند که چه بار کرده آید از زبان ناقص من برآمد که سنگ بار کرده ایم همچنین شده
ازانجا شتافته القصه عالم تاجر مذکور واپس آمده بخدمت حضرت بابا فرید التماس نمود که بندهٔ خدا
ما ناقصان معاف فرمایند و از سر نو خلعت لطف عطا کنید ورنه هیچ جائے فریاد نماند حضرت
فرمود آن بارهائی را اینجا آورده کشائید و دیگر از خاک و کاه وغیره بارهائی خود را پر کرده
از شهر درمن گذر کنید چون من از شما پرسم هر چه بیان خواهید کرد انشاء الله همان خواهد شد
حسب الفرمان حضرت عالم مذکور بارهائی شتران خاک خاشاک پر کرده از شهر دیپالپور حضرت گذر کرده

چون از ایشان استفسار کردند سودا گر مذکور بیان کرد و بلک از ان بیش قیمت مثل زعفران و جواهرات
میگویند بیان نمود حضرت فرمودند انشاء الله همین چنان خواهد شد همچنان شد آن میوه خشک شده و اجزاء
پاکستن هم برای زیارت آورده اند و موجود اند و آن سودا گر عالم مرید شد و همه عمر نازیست از نفع تجارت خود
چهارم حصه آورده قسمت درویشان حضرت نمود و بسیار مقبول خاطر حضرت گشت نقلست چون حضرت
بابا فرید الدین مسعود علی میرسند از مردمان پرسیدند که حضرت پیر و دستگیر ما خواجه قطب الدین کجا
گفت الحال ایشان با خود گان بازی میکنند نشان ایشان آنکه تاج زرین با مرصع و یاقوت و جواهر در سر
دوخته بسر دارند حضرت بابا فرید رفته دید که همچنان است در دل گفتند این ست کار با کودکان بازی
کنند هیچ از ایشان خواستند پای بوس میسر نشد دانستند این بود که حضرت خواجه قطب فرشتگان آن حال
سخنان توحید بیان میفرمودند کودک نیستند القصه باز بوقت ظهر در مسجد حاضر شدند چه بینند که حضرت خواجه
قطب الدین بر سر مصلا نشسته و عظ میفرمایند و علم خدا تعالی بیان می نمایند بابا فرید پیش شده
سر بر زمین نهاده باستاد چون نگاه حضرت خواجه قطب الدین بر ایشان افتاد فرمودند بیا فرید خوش
آمدی این کوزه را بر آور و پیش من بیار حضرت فرید بشتاب تمام دست بر کوزه انداخت هر چند کوشید
میسر و ندبرداشتن نتوانست حضرت خواجه قطب الدین فرمودا فرید کرسی شیخ بهاء الدین بنشین
که آسمان سایه دیدی کوزه نیست نعمت خاندان چشتیست ایشان بعجز پیش آمدند حضرت فرمود دیر دلر
و هموار ه از فرزندان و مریدان تو نعمت خاندان چشت خواهند برداشت و چون مرا با خود کودکان
بازی کرده دیدی با خود در خاطر کردی که پیرما هنوز با خود کودک بازی میکند و چون پیش حضرت شیخ شهاب الدین
سهروردی رفتی غیب پستان شیخ در خاطر کردی که نهایت جسم پستان ایشان دراز بود هنوز مبتدی
هستی و علم ظاهر هم بسیار مو حضرت عرض نمود یا پیر و دستگیر حسب الامر حضور چون مرا حکم برای خواندن
علم و ملتان شده بود که قصه آن در کتاب گذشته از تمام علمان و هر چیز عرب و عجم چه خراسان تمام
اقلیم را سیر کرده و علم حاصل نموده الحال زیاده ازان کسی نیست کاز و حاصل نایم فرمودند برو در مقام سر رو
از خواجه عبد الشکور صاحب که از دنیا نقل کرده اند بخوان نقلست چون حضرت بابا فرید الدین جسب الامر شاه پیر و دستگیر

خوده در سر رفتند وقت شب کتاب گرفته اندرون روضه مبارک حضرت خواجه عبد الشکور آمدند و ایشان هم
از مزار شریف بیرون آمده یقین علم ظاهری باطنی مینمودند چند مدت حضرت از ایشان تعلیم نموده چون
از حضرت ایشان کلی علم تحصیل نموده از ایشان رخصت حاصل کرده بخدمت پیر شکیر خود آمدند و خرقه
خلافت و اسم اعظم سینه بسینه از پیران چشت آمده بود حضرت خواجه قطب الدین ایشان را عطا فرمود
نقلست چون حضرت با بافرید بخدمت خواجه عبد الشکور میماند روزی مهمان سالکان سر سر آمده پنهان
شدند و دیدند که خواجه عبد الشکور از قبر خود بیرون آمده یقین میکنند این خبر آن مردمان چون اظهار
ساختند حضرت با بافرید الدین رنج خاطر شده فرمودند بهندی زبان سر سر کبی سر سر کبی زد سر از
فرمود و ایشان گاهی ناپدید شده و گاهی حیران میماند **نقلست** ذکر دربیان عدد خلفاء آنحضرت
قدس الله سره در سیر الاولیاء مرقوم کرد آنحضرت را نه هزار خلیفه در زمین اند و شش هزار در دریا
و آب پنصد و چهل و دو و در هوا چهار صد بالای آسمان اول چهار و هزار خلیفه در آسمان دوم و هفت
هزار خلیفه در غیب اند هزار در زمین یاجوج و کوه قاف صد و سیزده هزار در حجاب اند منتهای
هزار خلیفه که بر روی زمین اند ازان بست و دو خواجه و سی سوم که درجه خواجه و قطبیت اند نام آنها
درج کتاب میشود سلطان المشایخ محبوب الهی نظام الدین بداونی دوم حضرت مخدوم علاء الدین علی احمد صابر
کلیری سوم جمال الدین قطب ثانوی چهارم مولانا بدر الدین اسحاق پنجم مخدوم مدد الدین سلیمان ابن فرید الدین
گنجشکر ششم مخدوم شیخ شهاب الدین ابن گنجشکر هفتم مخدوم نظام الدین شهید ابن گنجشکر هشتم مخدوم یعقوب
ابن گنجشکر نهم حضرت نصیر الدین ابن گنجشکر دهم شیخ دمار و خادم یازدهم شیخ زین الدین دمشقی
دوازدهم شیخ علی شکر ریز سیزدهم شیخ علی شکر باران چهاردهم شیخ علی سیالکوتی پانزدهم
شیخ محمد سراج شانزدهم شیخ دهنی دیا هفدهم شیخ جمال عاشق کامل هژدهم مخدوم خواجه
نجیب الدین متوکل برادر حقیقی آنجناب نوزدهم شیخ عارف سیستانی بیستم شیخ ذکریا هندی
بیست و یکم شیخ صدر و پوانه بیست و دوم سید محمد بن محمود کرمانی بیست و ششم شیخ عقیب الدین
برادر شیخ برهان الدین غریب بیست و هفتم شیخ یوسف بیست و هشتم خواجه برهان الدین

مصنف است نسوی بن خواجه جمال الدین است نسوی که در عصر خود وی حرفه خلافت یافت بست[29] و نهم محمد شاه غوری سی ام[30]
مولانا محمد لمعانی سی و یکم[31] مولانا علی بهاری سی و دوم[32] خواجه محمد نیشاپوری سی و سیوم[33] خواجه حمید الدین مکانی
رحمة الله علیهم اجمعین از نیخلد ده تن که عشره مبشره اند اسامی ایشان است اول حضرت محبوب الهی
سلطان نظام الدین بداونی سید دوم خواجه قطب جمال الدین نسوی از اولاد حضرت امام اعظم سوم
مخدوم سید علاء الدین علی احمد صابر بمشهره زاده حضرت بختیار چهارم حضرت مولانا بدر الدین اسحاق سید داماد
حضرت بختیار پنجم خواجه محمد سراج ششم حضرت علی شکر ریز هفتم زین الدین مشقی هشتم خواجه شیخ جمال کابلی
نهم خواجه ذکریا سندهی دهم خواجه نجیب الدین متوکل و ازده تن چهار صاحبان آنچنان از ذکر درمیان ایشان
حضرت بابا فرید الدین مسیح فرقی نیست و ازیشان هزارها مخلوق براه هدایت حاصل شده اول حضرت خواجه نظام الدین
دهلوی دوم حضرت خواجه قطب جمال الدین نسوی سیوم حضرت مخدوم علاء الدین علی احمد صابر چهارم حضرت مولانا
بدر الدین اسحاق نقلست مردی بخدمت بابا فرید الدین آمده عرض نمود یا حضرت شما اینچنین مجاهده که از بیان آن حیرت
پیدا میشود چرا کرده حضرت فرمود برای آمرزش مردمذکور جواب داد اگر خدا تعالی خواهد از گفتن کلمه شریف
بخشد شما چرا تن خود را در مشقت گوناگون انداخت حضرت فرمود برای خود نکرده برای دیگران
کرده که از امت سید المرسلین آمرزش کنانم او در جواب گفت چندکسان از بخشش خواهی کنانید حضرت
فرمود هر کس که در کلاه من آمده مردمذکور گفت در کلاه تو یک دو آدمی آیند و تبسم نمود حضرت
جوش آمده یکدست بطرف مشرق دراز کردند تا انتهای مشرق رسید و یکدست بطرف مغرب دراز
کردند تا انتهای مغرب رسید فرمود در بین انشاء الله العزیز باین کلاه من هر کس که آیند خدا تعالی
خواهد بخشید آمرزگفت خود تایب شده ارادت آورد آن کلاه همیست که الحال از مشرق تا مغرب
آمده از دروازه ایشان میگذرند و مفقود شده میروند خوارق عادت و کشف کرامات آنجناب
بسیار است اگر تمام عمر شما کنم و نویسم تمام نشود و تعداد خلفاء فریدیه هم در حساب نیاید هزارها
در بالمن نعمت حاصل شده که کسی نداند و هزارها را در ظاهر حاصل شده و تا حال از روح پرفتوح
ایشان نعمت جاری است و میخواهد بود لیکن احوال هر چهار خلفاء راشدین تبرکاً درج میسازم که

میان جمال
حضرت خواجه
جمال الدین
هانسوی

دعاگوئی را از ان برکت حاصل شود **نقلست** در مناقب شیخ المشایخ برهان المتاخرین مجدد شیخ جمال الدین هانسوی که از خلفاء نامدار و اصحاب کبار حضرت فرد الاولیا تاج الاصفیا شمس العارفین مخدوم خواجه فرید الدین گنجشکر رحمة الله علیه است کرسی نامه اینسان بدین طریق بخیند واسطه بحضرت امام اعظم میرسید حضرت جمال الدین بن شیخ احمد بن شیخ مظفر بن شیخ ابراهیم بن ابوبکر بن عبد المجید بن عبد الرشید بن عبد الصمد بن امام حماد عرف عبد الاسلام حضرت امام اعظم ابو حنیفه بن نعمان بن ثابت بن طاوس بن هرمز بن شهنشاه نوشیروان عادل پادشاه **نقلست** اول بار فرید در هانسی آمده سکونت کردند همان وزآمده جمال الدین بشرف بیعت شرف شد در هر حال بخدمت حضرت میماند و حضرت را چندان نظر توجه بحال وی بود که تا دوازده سال بسبب محبت وی هانسی قیام فرمودند در حق وی ارشاد کردی که شیخ جان جان ماست اکثر فرمودی که جمال الدین میخواهم که گرد سر تو بگردم و هر کرا خلافت نامه دادی نزد جمال الدین فرستادی اگر او قبول کردی تعین شدی و فرمودی پاره کرده جمال فرید نتواند دوخت **نقلست** انحضرت محبوب الٰهی نظام الدین در سیر الاولیا مرقوم است که مراد شیخ جمال الدین و خواجه شمس الدین بسیر و جماعتی از دیگر یاران عزیز وقتی از خدمت پیر دستگیر خود رخصت حاصل شد وقت رخصت از حضرت پیر دستگیر خود شیخ جمال الدین وصیتی خواست ادب اهل ارادت آنست که چون بعزم سفر از شیخ خود رخصت شوند اگر پیش از سوال وصیتی شیخ نکند مهم المراد و الامریدان درخواست کنند باباً فرید الدین نور الله مرقده فرمود وصیت ما همین است که نظام ما را خوش داری شیخ جمال الدین بحکم وصیت لطفها ئے میفرمودند و خواجه شمس الدین و سیر که معدن لطافت و کان ظرافت بود لطف فرمود تا نزدیک اگره رسیدیم از دو مستدار ان شیخ جمال الدین عرض نمی میران نامزد فرمان ده آن موضع بود قدوم یاران را غنیمت دانسته همراه خود در منزل خود برد و ضیافت ها ئی شگرف کرد چون روز شد اجازت روانگی طلبیدم دران ایام مسالک باران بود میران مذکور عجز نموده عرض نمود که از دو عاشما اگر خدا تعالی باران بیارد و عین الطاف ست شیخ جمال الدین بر توجه قلب مشغول گشت هنوز از زبان الشیان نگذشته بود که باران

سخت بیارید بامداد دیگر یکشنبه دان پیش آمدند و برای شیخ جمال الدین و یاران دیگر اسپان برای سواری
بیک آوردند چنانچه ازان جا تا ماتلی سوار آمدند اسپ من بی لگام و سرکش بود یاران پیش افتادند و من تنها
ماندم مشقت بسیار کشیدم بطاقت شدم از اسپ فرود آمدم صفرا بر من غالب شد بیهوش شدم و بیوقوف نام پیر
شیخ جمال الدین خود از زبان من جاری شد از برکت نام آن مرد حق کلی حاصل گشت انشاء الله در آخر نفس خبر خواهیم داد
ایشان جانم خواهد فدت مصرع خوش آن باشد که سر دلبران در حدیث دیگران نقل است خواجه نظام الدین فرمودند
قصهٔ من بطرف اچ و من میرفتم در ماتلی رسیدم شیخ جمال الدین میرا گفت از من شیخ الاسلام بابا فرید الدین عرض
کرد و چرخ عسرتی بسیار دیده باشد چون بخدمت ایشان رفته عرض احوال نمودم حضرت فرمودند که چون ولایت
داده سوداگر اواجب است استمالت اوبات از شیخ نصیر الدین محمود سوال کردند استمالت ولایت
معلوم نیست فاما استماعت ملوک آخرت توجه القلب الی الله است من کل الوجوه نقلست که علم ظاهر
کمال داشتند و مجاهده کرامت شیخ جمال الدین مشهور است چون بابا فرید الدین رح نسبی بوجود الخانی حضرت
صاحب ولایت صالحه ارادت او هم بحضرت بابا فرید داشت و او را حضرت بابا فرید و مومنان خوانندی
روزی بابا فرید الدین فرمود ای مادر مومنان جمال ما چه میکند او عرض داشت کرد که ای خواجه ازان روز
که بحضرت شیخ پیوند کرده است و بهاء و سباب شغل دنیا یکلی ترک داده که سکنهای بلاهای سخت میکشند حضرت
این شنیدن این کلام خوش شد و فرمود الحمد لله خوش میباشند نقل است از شیخ قطب الدین منور شیخ جمال الدین
ایشان توهم کرده اند از ان روز که این حدیث سول صلی الله علیه وسلم اَلْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ اَوْ حُفْرَةٌ
مِنْ حُفَرِ النَّارِ آن حضرت شیخ جمال الدین دیدند بغایت متالم میبود چون در سنه ۶۵۹ حجرت حق پیوست بعد
چندگاه خواستند تا بر قبر ایشان گنبدی سخت کنند بنیاد کاویدن گرفتند چون نزدیک لحد سیده دیدند که عرقه
بهشتی بطرف روی مبارک جانب قبله پیدا شد کاویدن بوی بهشت می آید ساعت از ان جا دور شدند و آن جا را
بندفرمودند نقل است از محبوب الهی خواجه نظام الدین حضرت شیخ جمال الدین را در خواب دیدند بعد از نقل فرمود
چون مرا در گور فرود آوردند فرشته عذاب فرود آمد و با دو دیگر در پی آن فرشته آمد و فرمان رسانید که
او را باو رکعت صلوة البروج که متصل سنت نماز شام بگذارد و با یة الکرسی که متصل هر فرض

میخواند بخشیدم لقلست از کتاب سیر اولیا چون شیخ جمال الدین نقل کرد و او مومنان
که خادمه شیخ جمال الدین حرم الیشان بود مصلا و عصا و تبرکات شیخ جمال الدین
که از شیخ شیوخ العالم یافته بود و مولانا برهان الدین صوفی پسر خود را که در عالم
صغیر بود بخدمت حضرت بابا فرید میبرد حضرت آن مصلا و عصا و نعمت از خود بمولانا
برهان الدین صوفی بخشید و فرمود چنانچه جمال از مهمان ما بود همچنان تو از مهمان
باشی درین محل او مومنان بخدمت حضرت عرضداشت بزبان هندی که اگر
خواجه بال ہے یعنے خود دست طاقت این بار گران کے تواند آورد حضرت فرمودند
اوما و مومنان پونیون کا چند ہے بال ہوتا ہے یعنے شب چهاردهم اول خود را
بتدریج بکمال میرساند الغرض مولانا برهان الدین بمرتبه کمال رسید و از اصاغر مشایخ
کبار از برکت نظر بابا فرید الدین در وجمع شد و باعتقاد و صافی از دل محبت حضرت
بابا فرید الدین آغاز نهاد که در هر سال بخدمت الیشان از هانسی آمده میماند حضرت
او در جماعتخانه کهنه راست کنانیدے الیشان بپاس ادب به کهنه نمیغلطیدند و در وقت
که خواستے بخدمت حضرت بابا فرید الدین میرود اول جامهای پاکیزه خود لعه و در
معطر گردانیدے انگاه بخدمت حضرت سلطان المشایخ میرفت اگرچه کران در کرات
چندین مرتبه رفتی همنیان کردے حکمت اینچنین از ان بزرگ پرسیدند فرمود چون
بخدمت بندگی خواهد رفت جامهای خوش پوشیده بروند این بزرگ را جمال باکمال
بود ظاهری آراسته و باطنی معمور داشت نقلست از محبوب الهی خواجه
نظام الدین که وقتے مولانا برهان الدین از جوش عشق دیوانه شده بود ندفاما
از بیخبار هوشیار نشنیدم که نقطها را زدوشنیدم میگفت العلم حجاب الاکبر دانستم که این دیوانه
که این حدیث از و پرسیدم جواب گفت علم دو حقیقت در چه دون حقیقت حجاب باشد نقلست در ساعت شاه الاولیا
علی احمد صابر که از عظمای خلفای حضرت شکر گنجور کرائی اولیائی معرفت بیعت پیر طریقت و واقف

من در نظام الدین سرایت کرد در علوم ظاهری و باطنی پیران کبار من مخدوم علاؤ الدین علی احمد صابر
اثر کرد و وقتی فرمود که علم سینه من شیخ نظام الدین ست و علم دل من علاؤ الدین علی احمد است رسیده نقلست که
نسب شریف ایشان بسیزده واسطه بامیر المومنین علی کرم الله وجهه میرسد بدینطریق که حضرت مخدوم علی احمد علاؤ الدین
بن سید عبد الله بن سید فتح الله بن سید کور محمد بن سید امجد بن سید غیاث الدین بن سید بهاؤ الدین بن سید
داؤد بن سید حیدر بن سید محمد بن سید علی ضیاؤ الدین بن سید اسماعیل بن امام جعفر صادق بن امام محمد باقر
بن امام زین العابدین بن امام حسین شهید دشت کربلا بن امیر المومنین حضرت علی کرم الله وجهه انتهی
گویند والد بزرگوار حضرت مخدوم علاؤ الدین که صاحب ورع و علم و شرع بود والد حضرت بابا فرید الدین خواجه سلیمان
جمال الدین دختر خود را که بکمال عفت و صلاح آراسته بود بنکاح بسید عبد الله شاه تانان جفت مبارک حضرت علاؤ الدین متوفی شد
و پرورش هم در خانه خواجه جمال الدین نمود وقتی که حضرت بابا فرید الدین فیض و نعمت یافته دار فنا چون بمنزل والد بزرگوار
حضرت علی احمد از ین جهان فانی بآن جهان جاودانی رحلت کرد همشیره حضرت بابا فرید الدین فرزند خود را همراه آورده
تحویل برادر خود نمود که این کودک یادگار تربیتهای حضرت فرید الدین ست بسبب قسمت لنگر فقرا و خدمت مطبخ خاصه
خود از پیشگاه حضرت فرید الدین شاه شده میگوئید تا مدت یکسال و در بعضی روایات مدت دوازده سال تقسیم
لنگر نمود و خود یکدل و یکدل در دین انداخته چنانچه در نعمت علم ظاهری و حفظ قرآن شریف نموده چندان مجاهده
کردند که یک لحظه دلمی خود را نیاسودند بعد مدت مذکور والده ماجده آنحضرت که رابعه عصر خود بود برای ملاقات
جگر گوشه فرزند ارجمند خود را چون بمن رسید چون حال فرزند خود دید حیران بماند از صوم دوام مجاهده کثیر
بجز استخوان نام گوشت بر بدن ایشان نمانده بود چون حضرت علاؤ الدین را بدین حال دید دوست گرفته
نزد برادر خود یعنی حضرت گنجشکر آمده زبان بطعن کشادند و گفتند که هزار مردمان در لنگر شما پرورش
می یابند و فرزند یتیم مرا فرزند شما یضیع نمود چون این چنین گفتار را سخت بالغت و امید برادری از زبان
همشیره خود که با ایشان غایت محبت داشتند شنیده از زبان گوهر بار بابا فرید الدین فرمودای بی عمل تو
جمیله من شما را و فرزند را نهایت دوست دارم بهاسخاطر شما این فرزند را مطبخ خاصه و همه امور او و خرج لنگر
تحویل نموده آنزمان سید مخدوم علی احمد نزد والده شتافته بود بزبان عجز و انکسار عرض نمود یا خواجه من از زبان

حضور والا ارشاد تقسیم کنکه یافتم برای خود نبنده حکم نشده بود بجز اجازت پیر دستگیر من مسکین چه مجال
که دانه از سطح معلق تصرف و بکار خود بیارد چون با فرید الدین زبان عجز و انکسار از صلاح الدین این حال
دریافت قلزم سینه فرید یه که پر از انوار تجلیات الهی بود بجوش آمد و فرمود بیای صبا بر همبر مالسینه چسپانیده
هر چه فتحت و سینه ایشان بود و سینه علاء الدین علی احمد صابر سرائت کرد و از آنرو بلقب ایشان صابر گشت و این هم
فرمود ند که از نعمت باطنی شما هزار ها مخلوق خدا را حصه خواهد رسید میگویند آنوقت که نعمت بر ایشان روان شده بود
نور ارواح جملهٔ اولیاء کبار سلسلهٔ ما سر بر هر دو دار صلی الله علیه وسلم آمد و نعمتها گوناگون از جمله صاحبان جمال حاصل شد
و نیز حضرت خواجه فرید الدین ایشان را بجای فرزندی یعنی دختر خود و خود را در نکاح ایشان داوند
و خرقهٔ خلافت و مثال نوشته داوند بعد مدت بوقت رخصت ما مور دهلی شریف شدند از حضرت ارشاد یافت که
اول در ما نسی قریه مهر شیخ جمال الدین قطب ما نسوی بر فرمان قطبیت خویش کنانید و روانه سمت دهلی شوی پس
حضرت سید علاء الدین از چوهر بن روانه سمت ما نسی شدند چون در آنجا رسید هر چه رول سوار بود بهمان
سواری اندرون خانقاه شیخ جمال الدین در آمد جمال الدین تا دوازده قدم باستقبال بر آمد مگر عمدا احوال
چه رول فرود نیامد و بهمان سواری تا لب فرش اندرون تشریف برد جمال الدین را این معنی خوش نیامد
اما بالضرورت تعظیم کرد و با عزاز و اکرام بر صدر مجلس بنشاند و بالاتفاق یکدیگر نماز مغرب بخواندند بعد نماز
حضرت صابر مثال قطبیت بر آورد و حقیقت رخصت خود بصوب دهلی معلوم ساخت چون چراغ حاضر
نبود ایشان فرمود الحال مغرب نمیشود صبح خواهیم کرد بعد تقاضا ربسیار چراغ آوردند اتفاقا بادی سخت
وزید و چراغ گل شد حضرت صابر فی الحال دم خود بر چراغ دمید فی الفور چراغ افروخته شد شیخ
جمال چون این چنین جلال ایشان دید مثال را گرفته پاره پاره ساخت و گفت دهلی بجای تا بهم انشین شما
ندارد اگر خواهید رفت بیکدم دهلی را تباهی سوخت ازین حرکت حضرت صابر بر وی غضب
شده فرمود که تو مثال ما پاره کردی سلسلهٔ قطبیت تو پاره پاره کردم حضرت بابا فرید الدین در
حق جمال الدین فرموده بود که از پشت تو نایب قطب پیدا خواهد شد پس همانوقت بزخوست و
برگشته در اچوهر بن بخدمت خواجه فرید الدین آمد میگویند وقتیکه در ما نسی مقرر ما بین حضرت

صابر و حضرت جمال الحق و الدین آن وقت حضرت بابا فرید برای نماز شام میکردند ناگاه از زبان فرمودند دو
پهلوانان دین باهم زور میکنند خیریت میگذرد و بعد چند روز حضرت صابر بازگشته بخدمت ایشان رسید و بیان نمود حضرت
فرمودند پاره کرده جمال را فرزند تو آمده و خت و پرسید که چون شیخ جمال مثال ترا پاره کرد تو چرا از زبان برآوردی
عرض کرد که از نهایت غضب گفتم که تو شال مرا پاره کردی من سلسله قطبیت ترا پاره ساختم حضرت فرمودند اول
یا آخر گفت از اول حضرت فرمود که تیر پهلوانان دین خطا نمیرود اما به خیر گذشت که از پیش گفتی پس سلسلت
ماند که مریدی از مریدان تو دعا خواهد کرد سلسله او جاری خواهد شد و این اشارت بحضرت جلال الدین
پانی پتی بود که از ایشان باز جاری شد آخر تا شیر نفس حضرت صابر کبر بزبان آمد همچنان بوقوع آمد که پسر کلان شیخ
جمال الدین نامی که مردی دانشمند بود و عشق الهی دیوانه شد و پسر خورد سال وی حضرت برهان الدین
بعد از رحلت وی بخدمت حضرت بابا فرید الدین آمده تربیت و نعمت یافت القصه حضرت قطب العالم بابا
فرید الدین ملک کلیر را بحکم الهی بنام نامی حضرت صابر مقرر کرده فرمان خلافت عنوان بخط پاک خود تحریر
فرموده بعد عطای خرقه چند مدت نزد خود خواسته رخصت بسمت کلیر فرمودند و آنجا رسیده آن خطه را
منور و لایت نمود ساخت و در آنجا اقامت ورزید مدت آن وقت در شهر کلیر به قدر امرا و فضلا بکثرت بودند که روز
جمعه چهار صد چدول سوار برای نماز بر آمدندی حضرت صابر برای نماز آمده اول صف نشستند هر کس که امرای
آمدالشیان از اپس کرده پیش می نشست تا آنکه حضرت صابر را به تکلیف بسیار بیرون مسجد کردند و از همچو مردم
آزردهام علائق بسیار تکلیف حاصل گشت و کلی ساکنان شهر پریشان حال وی نبود پس وی تنگ
آمده حقیقت حال بحضور پیر روشن ضمیر خویش در تحریر فرمود و اجازت طلبید که در نیاب هر چه حکم
صادر شود بران عمل کند حضرت بابا فرید الدین بجواب نوشت که آنولایت بامر الله تعالی متعلق شما
ست اختیار کار بدست آن برخوردار است خواه کهنه کهاه خواه دوده کهاه یعنی خواه ذبح کرده خورید
خواه دوشیده خورید چون این اجازت نامه رسید و بروز جمعه حضرت مخدوم علی احمد صابر باز برای نماز
بمسجد جمعه تشریف برد جای برای معذوران سابق هم دو تر یافت آنجا هم از دحام عوام الشیان را بیرون
مسجد کرده چون امام شد امام خطبه آغاز کرد حضرت صابر بطرف مسجد بچشم غضب دید و فرمود که

ای بجد مردمان نماز خواندند و تو هنوز در سجده نیامده تراهم باید سجده کرد بفور فرمودند آنجا جامع از خشت و گیاه
برافتاد و همه حاضرین زیر عمارت مسجد درآمده هلاک شدند از ظهور این کرامت عظیم بعضی مردمان معتقد گشته
ارادت آوردند و باقی حسد گرفته همچنان بر اصرار ماندند سه سال وبای عظیم ظاهر شد و همه سکنای شهر را
هلاک کرد و شهر کلیر همه ویران گشت و حضرت صابر بفراغ خاطر بریاضت و مجاهده مشغول شدند بعد یکروز در
شب دوشنبه ولیعهد نزد ایشان میماند و جاروب کشی دربار خود بخواجه شیر کرد و گفت هر روز حاضر شده بدم خود
جاروب میداد و سوی حضرت شمس الدین تبرک پانی پتی کاز اجودهن بمرکاب بخارا بجهت خدمت بابا فرید الدین
روانه ساخته بود احدی از بنی آدم نمیدانستند ایشان نبودند میفرمایند که در رجعه ولایت حضرت علی احمد صابر بر ولایت
موسوی و قلب وی بر قلب اسرافیل علیه السلام واقع بود و بهر کرا نفس از خیر و شر زدی همچنان بوقوع آمدی و
مناسبت در طریقت با شیخ نجم الدین کبری داشت که ایشان نیز بولایت موسوی مناسبت تمام داشتند این هر دو
صاحبان را مناسبت در جذبه موسوی از حضرت عالی عطا گردیده و بمرتبه غوثیه رسیده اند هر وقت حضرت صابر
صاحب وارستغراق مستغرق بودند و همواره صائم الدهر که بجز برگ درختان قوت ایشان دیگر نشده چون سماع میزد
ذوق سماع شد شمس الدین از آبادانی قوالان سماع ورزیدند ایشان دور تر نشسته سماع کردی و وقتی از نزد ایشان
غیب سماع شروع شدی ذوق و حظ سماع ایشانرا حاصل گشتی **لطیفه** حضرت مخدوم علی احمد صابر
بتاریخ سیزدهم ماه ربیع الاول سال ششصد و نود در حالت سماع ازین دار بیرحلال رحلت فرمود و مناقب
و خوارق عادات ایشان بسیار است و عظمت خاندان آنجناب بعد ایشان تا حال بر دستی ظاهر است
که همه عالم را بنور ولایت منور ساخته اند و فیض های تا حال از روضه پر فتوح ایشان میرسد بهر ملک و بهر شهر
هندوستان و ایران و توران و عرب و عجم الا ما شاء الله تا قیامت در ترقی و تزاید بکرم حق سبحانه
تعالی خواهد بود **لطیفه** در مناقب حضرت سلطان المشایخ و الاولیا محبوب الهی خواجه نظام الدین محمد
بدایونی خلیفه حضرت بابا گنجشکر رضی الله تعالی عنه ست و لقب سلطان المشایخ و سلطان الاولیا و سلطان السلاطین
داشت و بمرتبه محبوبیت رسیده بخطاب محبوب الهی مخاطب گشت و به تمام روی زمین ایشان فیض رسید و نسب
شریف وی بچهارده واسطه بحضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه میرسد حضرت شاه نظام الدین بن سید احمد بن سید علی بن عبد الله

بن سید حسن بن سید علی اصغر بن سید عجب الله بن سید احمد بن سید جعفر بن سید امام علی هادی
بن امام تقی الجواد بن امام علی موسا رضا بن امام علی موسی کاظم بن امام جعفر صادق بن امام محمد باقر
بن امام زین العابدین بن امام حسین بن امیر المومنین علی ابن ابیطالب کرم الله وجهه نقلست که پدر
والاگوهر وی بسبب حوادث روزگار هجرت نموده اول در لاهور تشریف آورد و چندی آنجا ماند بعد
ازان در بداون آمده سکونت پذیر شدند و در آنجا حضرت نظام الدین بسال ششصد و سی چهار هجری متولد
شدند چون بعمر پنجسال رسید پدر نیک اختر ش وفات یافت و در بداون مدفون گشت و والده ماجده
ایشان که موسوم بنام نامی بی بی زلیخا بود پرورش و تربیت پسر والاگوهر خود بکمال جانفشانی نمود و
در مکتب نشاندند درین چند گاه کتبی از علوم خط قرآن و حدیث و تفسیر و صرف و نحو و منطق و معانی
حاصل نموده بدو ازده سالگی در تاریخ فضیلت برسریست شاه و ملی تجویز نمود که کسی عالم را قاضی
مقرر کرده شود همه حاضران گفتند اندرین زمان حضرت نظام الدین لائق ست و زبان ایشان را
نظام الدین بجا نشا میگفتند که بایشان بحث کسی نمیکرد بادشاه ایشان را طلب داشت چون ایشان
نزد شاه رفتند سلطان علمای تمام عصر را جمع کرد و بحث و رسائل کنانید حضرت نظام الدین بر جمیع
علما غالب آمدند سلطان بسیار خوش گشت و انعامی فاخره عطا فرمود دیگر در حضرت نظام الدین
برای آستانه بوسی خواجه قطب الدین رفتند در آنجا یک مجذوبی ماند و از ایشان در حق قضا
استدعا نمودند آن مجذوب علی الفور بزبان راند نظام الدین تو قاضی شدن میخواهی و من
ترا بادشاه دین می بینم ترا مرتبه خواهد رسید که همه عالم از تو فیض گیرند ازین سخن خاطر ایشان
را جذب پیدا شد و هوای قضا از دل ایشان سرد شد آمده با یاران و عزیزان بیان
نمود که ما درویشی و فقر اختیار خواهیم کرد یاران انواع نصیحت ها میگفتند حضرت فرمود
یکبار دل بار امید سازید در آنوقت در دهلی از اولیاء عظام حضرت نجیب الدین متوکل را در
حقیقی حضرت گنجشکر بودند گفتند که نزد ایشان رفته مرید شوم بخدمت ایشان رفته ارادت
خواستند حضرت ایشان فرمودند که درین زمانه دو مشایخ بی مثل اند یکی غوث العالم شیخ

بهاوالدین ذکریا ثانی دوم حضرت قطب العالم بابا فرید الدین گنج شکر یکی از ایشان فقه مرید شود بعد حضرت نظام الدین
روان شدند چون رهانسی رسید پیشتر ازان در راه ها آن جنان امن نبود و آنجا توقف کرد چون مردم بسیار
جمع شدند از گاه و ازان جا روان شدند همراه ایشان یکمرد و زن هر قافله شد هر طرف که او میرفت مردمان پس او میرفتند
آن مرد هر جا که ایستاد و زبان کشاد که حضرت پیر و دستگیر شیخ وقت ما باشد روان شدند حضرت نظام الدین رسید
گفت هنگوئی گفت حضرت قطب العالم شیخ فرید شکر گنج را یاد میکنم و مدد میخواهم ازان جا دل ایشان میل سیجانب بابا
فرید الدین کرد چون بر مقام سرسید ندازان جا دو راه فتاد یکی بطرف اچود من و دیگری بطرف ملتان من خاطر
نظام الدین گذشت که براه اچود من روم یا ملتان خلط ایشان یک جهت آرام نمیگرفت سه روز همین طریق
بوسوسه ها نجا ماندند سیوم روز در خواب حضرت رسالت پناه را دید فرمودند کرا ئی نظام الدین براه اچود من
بگیر انگاه ایشان بقصبه جاجمئو رسیدند راه اچود من گرفت تجار ان همراه او دو ظایف که میکردند بخود فرو گذاشتند
و نام فرید بر زبان ایشان جاری شد و نزد حضرت بابا فرید الدین آمده پای مبارک بوسیدند و سر بر زمین نهاد
نقلست آن روز که رو بروی حضرت بابا فرید الدین آمدند ایشان چند قدم استقبال نموده بتعلیم سنت
والسلام علیکم اول گفتند و این بیت بر زبان راندند **بیت** ای آتش فراق تو دلها خراب کرده سیلاب
اشتیاق تو جانها خراب کرده و کلاه چهار ترکی را از سر معظم خود فرود آورده بنظام الدین دادند و مرید
ساختند و از زبان فرمودند وقتی در دل من ارادهٔ گذشت که در ولایت هند وستان کسیر تعین باید
در سر من آواز رسید ائی فرید باش نظام الدین بداونی میرسد این ولایت شایان اوست بدو میهی
بعده نظام الدین را آر امگاه فرمودند بمولانا مدد الدین اسحاق امر شد که این را کهنه راست کرده
بدهید ایشان حسب الحکم چارپائی آورده راست کردند نظام الدین عرض نمود که من بچشم ظاهر خود بینم
که چندین اولیاء عظام و حافظان کلام ایزد منان و عاشقان درگاه سبحان بر خاک پاک
دروازه این ستوده حق تعالی ای غلطند و سعادت دارین میدانند مرا چه مجال باشد که بالای
چهارپائی چشم و ترک ادب نمایم مولانا مدد الدین اسحاق فرمود گفته پیر کنید یا خود از گاه و چهارپائی
سرنگون اندخت که ریسمانش منقطع زمین گشت و بر حکم فرمان بردی بخسپیاران دیگر

متعجب ماند که مدار اقوال و زبر ایشان چندین نوازش فرمود نقلست میگویند که حضرت قطب العالم اول سلام
گفت و بیت خواند باعث آن بود چون سرور عالم سید المرسلین صلی الله علیه وسلم را معراج حاصل شد بعد از رخصت
وصیت از جناب ایزدی شده بود که محبوب را سلام ربانی آن وصیت از حضرت جناب مولا مرتضی کرم الله وجهه عن بصری
و چهارده سلسله ای از پیشین آمده بود که بنزد هر کس که آید آن سلام برساند چون بنزد حضرت خواجه
فرید الدین گنجشکر آمدند ایشان حسب وصیت بزرگان گذشتگان او را نمودند و این بیت خواندند که همه مقبولان سلف اند و مشتاق
تو رفته اند نقلست چون حضرت نظام الدین نخجوانی شاه فرید الحق پوستند مدتی مطبخ کردند و مجاهده کمال نمودند و
بخلافت مشرف گشته قائم مقام پلی گشتند یکروز چند آثار موهته فتوح آمد حضرت قطب العالم فرمودند که بپرسند شیخ نظام
بخانه از جهت یاران کیدانگ نانک وام آورده اند اخت چون طعام موجود شد حضرت قطب العالم فرمودند که بخش
کنید آنچه بخش من باشد پیش من بیارید بعد چند دانه موته پیش حضرت آوردند فرمودند که ازین طعام بوی
اسراف می آید نظام الدین عرض کرد که نانک و ازین طعام وام افتاده است فرمودند که بار دیگر این مغسل
بخت طعامی که در و اسراف باشد نباید خورد و آنرا از پیش خود دور فرمودند نقلست از کتاب گلشن اولیا
که مریدی از مریدان محبوب الهی خواجه نظام الدین ایم از ایشان پرسید که مریدی چیست و پیری چه حضرت
نظام الدین هیچ جواب نفرمودند یکروز همان مرید نزد ایشان آمد حضرت نظام الدین آنرا بطرف
غرب رفتن فرمودند آن مرید هیچ نپرسید و بطرف غرب راه پیش گرفت و روان شتاب روز سفر میکرد و شب
آرام میکرد چند روز متواتر راه برید تا بجودی که از دهلی بلاهور رسید حاکم لاهور تفحص کرد که کسی مرید از
مریدان حضرت نظام الدین اگر باشد نزد من بیارید مردمان چون او را دیدند بخدمت صوبه لاهور اطلاع
دادند که مردی از خدمت خواجه نظام الدین آمده است حاکم مذکور او را نزد خود خواند و صد اشرفی حوالهٔ او
کرده و گفت که این نظر محبوب الهی بود بخدمت ایشان برسان و ترا برای همین کار روانه ساخته بودند
آن مرد گوشه باز گشت و در اثنار راه یک قحبه عورتی صاحب جمال بنظرش افتاد و فریفته حسن او گردید
و در خانهٔ او رفت و صالش طلبید زن منتی از سر فرو آورده و گفت این را منم که پوشیده ام و نقشها دارد
هر که بر سر نقش وی مهر زند بصاحبت من پای برتر نهد نیز گفت که من صد اشرفی دارم از میان همیانی بکشاد و

شستاد و بالا نهاد و از انجا بنیین عزم به تباهی نمود ندانست در میان طمانچه بر رویش حزین رسید که بیهوش شده بر زمین
افتاد و آنزن متحیر شد چون بهوش آمد ازان حال دریافت نمود او تمام کیفیت بیان نمود و تایب گشت چون آنعورت
اینحال دید دوام محبوبانه پیش شیند او هم از فعل نامبوا خود تایب گشته و تمام املاک خود فروخته همراه آنمرد برای قدمبوسی
آنجناب از بسمت دهلی گشت چون بزیارت مشرف گشتند عورت مذکور آمده مرید شد و توبه نمود حضرت آن
عورت را به نکاح آنمرد داد و آن عورت اشرفی و هر چه زر نقد و زیور خود آن عورت همراه آورده بودند بایشان
داد و فرمود بوے که مرید ی آن بود که بحکم و اشارات ما راه پیش گرفتی و روان شدی و نپرسیدی
که کجا روم و حق پیری آن بود که ترا ازین کار ناشائسته باز داشتم و همان عورت ترا
حلال کرده دادم آنقلست که حضرت شرف الدین بوعلی قلندر وقتی در خاطر شریف او فتاد که مرید کسی شوم
که او را در آسمان تصرف باشد قصد کرد بالا آسمان اوّل رفت چه بیند که سلطان المشایخ خواجه نظام الدین
بالائی بوریا استاده نماز میگذارد و ایشان دیده از انجا باز گردیدند روز دوم بر فلک دوم رفت باز همین طور دید
روز سیوم بر آسمان سیوم القصه هر روز هر جا که رفتند همانطور معائنه دید ند بعد ازان هفتاد هزار ظلمات
را گذاشت از انجا که دید که سلطان الاولیا بر مصلا سفید استاده نماز میگذارد و جانب چپ ایشان
بفرق یک صف شیخ رکن الدین ابو الفتح بنده غوث العالم بهاء الدین ذکریا ملتانی استاده نماز میگذارد
حضرت شیخ شرف الدین این معائنه دیده از انجا هم برگردیده روز دیگر سیر نموده در حجاب کلاز هفتاد هزار
حجاب زینجا هزار گذاشته دید که سلطان المشایخ بر مصلا سفید تنها انجا استاده نماز میگذارد و شیخ
شرف الدین این معنی هم دیده از انجا برگردید روز دیگر آمده حقیقت احوال سلطان المشایخ نظام الدین
عرض کرده التماس بیعت نمود خواجه نظام الدین در جواب فرمودند که شما را چه حاجت لیاقت بکسے
آوردن باز شیخ شرف الدین عرض نمود که این بیت حجاب که پیش مانده از انجا بوسیله پیر گذر کردن
تمیتوانم نگاه سلطان المشایخ فرمود که من در وقت عصر لب جون خواهم شد همانجا بیعت
شود چون وقت در آمد سلطان المشایخ بر کناره دریا اقدام فرمود و کلاه خود را از سر مبارک
فرود آورد بدریا آب انداخت کلاه غایب شد چند یاران که در رکاب بودند جستند نیافتند

بعد از آن خواجه نظام الدین دست خود را در آب در آورده شجره خواند و نام شیخ شرف الدین بر زبان راند
خواجه خسرو علیه الرحمة بعد از زمانی از این واقعه پرسیده فرمودند آن قصه شیخ شرف الدین بیان نمودند
و بیعت حضرت شرفدین با حضرت جناب خواجه قطب الدین هم در صغر سن بروایات ثبوت یافته
نقلست از حضرت منبع السعادت سید مخدوم جهانیان جهان گشت در کتاب سراج الهدایت
مینویسند که نزد خانه والد حضرت نظام الدین منجمی همسایه بود و چون آن جناب متولد شد نجومی مذکور
آغاز کرد این بچه بزرگ شود گفت شاه شود او گفت نمی از علم نجوم معلوم میشود که این بچه
درویش بزرگ شود و بادشاهان بر در این بیایند و گرد شوند **نقلست** از مخدوم جهانیان در آنچه
در سراج الهدایت مرقوم است که روزی والی هند شاه معین الدین قدس سره را با مردان غیب
ملاقات شد یکی از میان آن ابدالان گفت کای معین در شهرهای دنیا شور انداختی گفت از من
آن مرد گفت نی باز حضرت گفت ای قطب الدین آن مرد گفت خیر باز حضرت گفت فرید الدین آن مرد گفت
خیر باز حضرت والی هند فرمود نظام الدین مردان گفتند آری حضرت شاه معین الدین فرمود از من
چهارم درجه است مرد غیب گفت هر چه از فرزندان شماست این همه از شماست زهی عظمت
سلطان نظام الدین **نقلست** از مخدوم جهانیان چون حضرت شاه فرید الدین محبوب الهی را
عطا نعمت ظاهری و باطنی نموده و مثال نوشته داده روانه دهلی نمودند میگفتند که برو و بر جمال الدین
در هانسی مهربان ثبت کنانیده روانه شوی حضرت نظام الدین صاحب الارشاد نزد شیخ جمال الدین
آمدند و خلافت نامه پیش کردند شیخ جمال بعد از مطالعه قلم دوات آورده این بیت بر خلاف
نامه ثبت نموده **بیت** هزاران در و دو نزاران سپاس ۔ کہ گوہر سپردہ بگوہر شناس
بعده شیخ جمال الدین فرمود که یکی از فرزندان من نزد شما خواهد رسید باید که بر و شفقت ظاهری
و باطنی ارزانی دارید بعد چندگاه حضرت شیخ قطب بن شیخ جمال الدین بر شیخ نظام الدین
آمده آرادت آورد **نقلست** که مولانا وجیه الدین را مشکل بود خواجه خضر علیه السلام حل کرد
مولانا مذکور عرض کرد ای خواجه اگر مرا مشکل میشود با شما ملاقات کجا باشد خضر علیه السلام

فرمود که من در مطبخ محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین میباشم مولانا حیران نماز آنجا نزد با حضرت نظام الدین اعتقاد
و محبت زیاد کرد و ارادت آورد **نقل ست** آن خرقہ کلم درویشی که از حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم
شب معراج از درگاہ باریتعالی یافتہ بود براہ شجرہ پیران چشت که از حضرت خواجہ فرید الدین یافتہ بود بشان
آن خرقہ بحضرت نصیر الدین چراغ دہلوی عطا نمود وفات حضرت سلطان المشائخ نظام الدین شنبہ هیجدهم ربیع الثانی
روز چہار شنبہ در سنہ سبع مائۃ بود کہ ازین عالم خرامید ذالشان بوقت رحلت دو وصیت نمود بود که اما مت
خانہ من حضرت مخدوم شاہ رکن الدین پسر حضرت بہاؤ الدین کند و ما جنازہ من سماع کنید حسب وصیت
الشان سماع آغاز کردند و جنازہ حضرت بجنبش آمد حضرت نصیر الدین قبول الشان امتناع نخست و امامت جنازہ حضرت
شیخ رکن الدین نمود اتفاقاً همان روز آمده بود **نقل ست** دیگر چون حسب وصیت وفات یافت بندگی حضرت قطب الاولیا
سید السادات حضرت مولانا بدر الدین اسحاق خلیفہ حضرت بابا فرید الدین مسند شکر حضرت بدر الدین بن
سید علی بن خواجہ اسحاق بن سید معین الدین خطاب بمنہاج الدین بن سید احمد بن سید محمود بن سید
محمد بن سید فتح الدین سید جلال الدین ابن سید صدر الدین ابو سید قطب الدین ابن سید ذکر بابن سید
عمر ابن سید زین العابدین بن علی اصغر ابن امام حسین ابن امیر المومنین حضرت علی کرم اللہ وجہہ
نقل ست چون بسفرت مولانا بدر الدین اسحاق آمده بخدمت حضرت بابا فرید الدین ارادت آورده
بیعت نمود که قصه آن در کتاب ہذا پیش بیان کرده ام و حضرت الشان را قابل دانسته بنکاح دختر
خود سرفراز نمودند شب روز بخدمت الشان میماند **نقل ست** از سید محمد کرمانی که حضرت مولانا
بدر الدین بحدی سریع البکا بود که یکساعت چشم مبارک از آبدیده خالی نبودی چنانچه از کثرت
گریه در بر و چشم مبارک او گل انعقاد یافته بود منقول ست از خواهر سید محمد مبارک که وی میگفت که وقتی
حضرت مولانا بدر الدین اسحاق را عرض ساختم ای برادر اگر شما ساعتے آبدیده خود را نگاه دارید من
علاج چشم شما کنم حضرت مولانا بگریست و فرمود ای همشیره آبدیده بین بر دست خود نیست
سید محمد مبارک میفرماید چون حضرت فرید الدین تمام خلفاء را باجا در ولایت ها تعین
نمودند حضرت خواست که مولانا بدر الدین را هم بکے جائی تعین نمایم مولانا بدر الدین

در بیان احوال حضرت خواجہ مولانا بدر الدین اسحاق علیہ الرحمۃ

عرض نمود التماس این بنده اینست که هر وقت بخدمت شیخ باشم و بعد انتقال هم زیر سایهٔ شیخ بخسبم انگاه حضرت
بابا فرید الدین تبسم فرموده گفتند ای مولانا محض برای خاطر تو گفتم والا خواهش من هم چنین است
که نزد من باشی در حیات و هم در ممات و لقب دیوانگی چنانچه در حیات سپرد شماست همچنان در ممات
هم سپرد شما باشند الشیان را بدر دیوان هم لقب گشته در حیات همه ممات خانگی و غیره سپرد ایشان بود
نقل است بعد از نقل خواجه فرید الدین حضرت مولانا بدر الدین سلیمان پسر ایشان بسجاده ایشان بنشست
حضرت بدر الدین اسحاق پیش مخدوم نداده خود کمر خدمت بسته همچون خواجه فرید الدین همه امورات لنگر و
خانگی بر انجام میرسانیدند و ایشان هم تعظیم و تکریم مولانا مذکور بسیار نمودند که بجز صلاح ایشان هیچ
کاری نمیکردند چون چند مدت گذشته البته حاسدان میان مولانا بدر الدین اسحاق و حضرت بدر الدین
سلیمان فرزند قطب العالم نفاق انداختند حضرت مولانا بدر الدین ازین باعث منغص شده در مسجد جمعه
در آمدند و بنشستند الغرض سید محمد کرمانی میفرماید که من و مخدوم خواجه یعقوب پسر قطب العالم و حضرت مخدوم
شیخ علاء الدین بن شیخ شیوخ العالم و چند خورد کان دیگر در آن مسجد جمعه پیش مولانا بدر الدین اسحاق
کلام الله میخواندند بعد ازان چون حضرت خواجه نظام الدین اودهی در اجودهن آمدند درمیان هر دو
صاحبان صلح کنانیدند و آن مفسدان را از مسطبخ خانه دور کنانیده همان عهده خادمی و اخراجات
لنگر در روشنان سپرد مولانا مذکور نمودند **نقل است** سید محمد کرمانی مینویسد آنزمان که مولانا بدر الدین
در نماز مشغول شدی چندان بگریستی که بوقت سجده و رکوع در مسجد جای سجده از آبدیده مبارک
او تر گشتی و میفرمودند مولانا بدر الدین مشعله سوزان یافته بود و زود تر بکلمات مردان خدائی
رسیده غرض آمدن این جهان مردم را تحصیل کمالات است چون بکمال رسید پیش ازین جهت
وقتی مولانا بدر الدین را این بیت ذوق حاصل گشت **بیت** پیش بیاست غمش روح نطق
نمیزند ✽ این زهره صعوه کم تو نواچه میزنی ✽ تمامی روز در ذوق این بیت در عالم تحیر
بود و هر بار که میفرمودند بکائے وضعفے پیدا میشد چون وقت نماز شام در آمد حضرت گنجشکر
ایشان را امامت فرمود حضرت مولانا در نماز بمین بیت بجائے قرأیت خواندند بعده بهوش

باز آمد حضرت خواجه فرید الدین فرمود که باز امامت شرف کن چون امامت کرد نماز تمام کرد حضرت نظام الدین
فرمایند که مرا با مولانا بدر الدین اسحاق محبت سخت بود و در کل اصولات و مشکلات که مرا پیش آمدی حضرت مولانا
بدر الدین نخست شیخ شیوخ العالم عرض نمودی و خود هیچ نسبت فرمودی و حضرت مولانا بدر الدین بود علم صرف
کتابی منظوم تصنیف کرده است که بر بلاغت و فصاحت ایشان دلیلیست **نقلست** که ملک شرف الدین
کبرا حاکم دیپالپور بود بخدمت قطب العالم بابا فرید آمده التماس بیعت نمود حضرت بطرف مولانا بدر الدین
اسحاق ارشاد فرمود که این را آبدست بیعت بده مولانا حسب الحکم آنرا دست بیعت داد بعد از چند مدت
بحکم سلطان بابر شاه عهد او را بند کردند و از دیپالپور بجانب لاهور روان کردند ملک شرف الدین برادر خود را
که او بخدمت پیر دستگیر رفته و حال عرض کرد چون نزد ایشان رسی خالی از دست نروی برادر آن بطرف
اجودهن روانه گشت چون موسم خربزه بود برادر شرف الدین از بازار خربزه خریده بخدمت مولانا بدر الدین
آمد حال او بیان نمود و خربزه پیش نهاد و قاضی صدر الدین حاکم اجودهن خادم آنحضرت بود و دیگر بزرگان هم
نشسته بودند قاضی مذکور را امر شد که این خربزه را قسمت کن چون خربزه های راقست بود هر چهار نفر را قسم
کردند قسمت خود و قسمت شرف الدین کبرا نزدیک خود داشتند و دستار مبارک مولانا از سر فرو آمده نزدیک
خود نهاد و گفت چون شرف الدین آید با وقسمت خوریم این سخن بگفت و بحکایت مشایخ و مناقب بزرگان
با حاضران مجلس مشغول شد چند ساعتی گذشت که شرف الدین کبرا رسید حضرت مولانا بدر الدین دستار بر سر
خود نهاد و خربزه خوردن مشغول شدند درین میان شرف الدین حکایت خلاصی خود بیان نمود که سلطان ابرو
شاه لاهور بنام من تکایت بیان نمود پروانه برای گرفتاری من آمد شاه چاه گشت مرا گرفتار کرده
بردند بعد چون بموضع بهروال رسیدیم پروانه دیگر رسید که این شرف الدین را خلاص کنند آن شرف الدین دیگر
است که بر آن عنایت شاهی شده است از برکت پیر دستگیر خود خلاص یافتم از نشان خلفای چند کسان بسیار
کمال شده اند **نقلست** روزی مولانا بدر الدین بجهت هیزم خرج لنگر در جنگل اجودهن رفتند و
فرزند حضرت قطب العالم فرید الحق و الدین با خدمت مولانا بدین آمد و مدتها راه صاحبزادگان مولانا
را گفتند که مریدان و یاران خاندان ایمان را چنان کرامت نیست که مریدان سید احمد را زیرا که مریدان

سید احمد بر شیران سوار میشوند و ماران بدست میگیرند مولانا بدرالدین فرمود ای مخدوم زادگان چنین نباید
گفت حضرت شیخ شیوخ العالم فرید الحق مدد شما خدا تعالی چنان زور داده که کسی بکرامت و عظمت ایشان
و متعلقان ایشان نمیرسد الغرض چون چند قدم بیشتر نرسیدند شیری از جنگل بیرون آمد صاحبزادگان
شیر ان را ماندند و حضرت مولانا بدرالدین آستین مبارک بر سر شیر زد و گفت ای سگ ترا چه
مجال که پیش مخدوم زادگان من درآئی حضرت مولانا فرمود ای صاحبزادگان سوار شوید براین شیران
فرمودیم ان عظمت و کرامت شما دیدیم الحال شیر را روانه سازید حضرت مولانا بدرالدین شیر را گفت ای
سگ برو شیر بر قدم ایشان نهاده باز گشت **نقلست** حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین فرمایند
حضرت مولانا بدرالدین هرچند از کتاب نمیخوشت که وقت نماز دیگر تنگ بود کسے گفت ایکاش بهره وقت
نماز عصر تنگ شده مرا فرمود برو به بین آفتاب نزدیک غروب است چون من بالا رفته دیدم عرض نمودم که
الحمد آفتاب نیزه یک است مولانا بدرالدین فرمود آفتاب را بگوئیم تا صفحه کتاب تمام نشود و
فرود نشود چون صفحه تمام شد و نماز او را ساختند همانجا آفتاب ایستاده بود بعد از ان غروب شد
چنانچه خواجه حکیم فرماید بیت قوت حسرت نرفت نماز ◆ دزدیده چرخ راز گشتن باز **نقلست** حضرت
نظام الدین میفرمایند حضرت مولانا بدرالدین اسحاق خادم حضرت فرید الحق چنان اماده ساخته که کسے دیگر آن
چنان نساخته روزی بخدمت مولانا عرض نمود که اول با فرید الدین میآیا و میکنم پس از آن شما را بخدمت
عزت شفیع می آرم روزی حضرت مولانا بدرالدین فرمود نعمتی از من سلب شده و آن اینچنان بود که روزی
حضرت پیر و دستگیر ما را آواز داد از غلبه کار دنیا وی جواب ندادم حضرت رنجه خاطر شده نور موز زبان
مبارک که کار از سر گرفته رفت و جبط شد و هرچه نعمت بود همه سلب شد بعد ازان حضرت نوازش
فرموده همه نعمتهای گوناگون عطا فرمود و گفت که آن هم برای کمال تو کرده بودم که پیر شاط مرد ناشد
که هرچه کند برای تحصیل او کند **نقلست** خواجه نظام الدین فرمایند و نوشته اند وقتی نقلان بزرگ شنیدند رسیدند که
حال نماز چگونه بوده است گفتند سه روز نماز فوت شد چشم پر آب کردند و گفت که نیکو شد وقت **نقل**
مولانا بدرالدین رحمته الله علیه شنیدند باد عشت بجا گذاردند و او را تمام کردند و اشراق نیز بگذاردند بوقت چاشت هم

گذارند و او را دفن نمودند بعد ازان سر بسجده نهاد و رحمت حق پیوست و دفن ایشان هم در متصل مسجد جمعه قدیم
اجودهن نمودند روضه مبارک ایشان حضرت خواجه نظام الدین قاضی صدر الدین حاکم اجودهن و شرف الدین
کرا حاکم دیپالپور بدیدن ایشان میرفتند روزی مولانا فخر الدین مجوب آنجا خواجه نظام الدین مقرر نمودند سال نهصد شصت و
شش جریش شهادی الثانی رحلت فرمودند الحال صحن پیچ غره شب روشنی چراغان میشود روز سوم
سماع بجا دیشین حضرت گنجشکر آمده ادای رسوم مینمایند بروز همین طور باشد بروز ششم ماه مذکور از
وقت شام روز کوزه های شکر تری و قندی و شیر پر کرده مخلوق خدا تعالی عورت مرد بچه از شادی نمیگنجد
گویان شاد و خرم بمقصود خود حاصل نموده این کوزه را بنام خجسته شهور معروف ست و بسیار مردمان در
عرس مبارک جمع میشوند و فیض حاصل مینمایند **نقلست** در بیان وفات حضرت شیخ الاسلام والمسلمین
سراج المتحققین برهان العاشقین ملک المشایخ خواجه فرید الحق والدین گنجشکر قدس الله سره العزیز
نقلست از سیر الاولیا در بیان مرض وفات و رحلت کردن حضرت گنجشکر که حضرت را رحمت حق شد
که آن رحمت نقل کرده اند از سلطان المشایخ نظام الدین نقلست که پیر و شیخ گیر مرا پیش خود خواست فرمود
واین هم گفتند اے نظام بوقت رحلت من حاضر نباشی چرا که وقت رحلت حضرت خواجه قطب الدین
من در اندیشی بودم حضرت نظام الدین میفرماید شب پنجم ماه محرم رحمت حضرت غالب شد عشا
بجماعت گذارند بعد ازان بامستغراق مستغرق شدند بعد از ساعتے پرسیدند که نماز خفتن
گذارده ام همه حاضران گفتند آری یکبار دیگر بگذارم که داند تا چه شود باز میسر شود یا نه دوم کرت
نماز گذارند و باز در استغراق شدند باز پرسیدند همه حاضران گفت دو بار نماز ادا کرده آید
حضرت فرمود و بزبان مبارک راند مولانا نظام الدین در رو ملی ست من نیز در وقت رحلت خواجه
خود حاضر نبودم حضرت مولانا بدر الدین را طلب نمودند و آهسته در گوش حضرت مولانا بدر الدین
فرمودند که بعد از نقل من جا بجا که از حضرت قطب الملت والدین پیر و شیخ گیر خود یافته ام چنانکه
والی نظام الدین برسانی این بگفت و آب برائے تجدید وضو طلب نموده وضو ساختند سیوم
کرت نماز را ساخته بعد ازان در نوافل و وظائف بگذارد و سر بسجده کرده ماهی یا قیوم مودد قیوم

رحلت نمود و آواز فصیح از آسمان برآمد که دوست بدوست پیوست و بمقام قرب رسید انا للہ و انا الیہ راجعون
بیت درکوی تو عاشقان چنان جان بنهند - کآنجا ملک الموت بخنجر نرسد
فقلست از جواهر گنجور و سیر الاولیا و اسرار السالکین و جواہر السالکین مصنف کتاب مذکور میگوید از والد خود سید مبارک ابن سید محمد کرمانی مرید حضرت گنجشکک شنیدم
دارم که چون شیخ شیوخ العالم فرید الحق والدین رحمت حق پیوستند و در مقام مقعد صدق عند ملیک مقتدر قرار
گرفت جمیع خلفاء و صاحبزادگان غسل دادند و چادر آوردند والد این بنده سید محمد کرمانی از خانه خود چادر برد
و زجنازه حضرت با فرید الحق انداخت اتفاق مرزندان خلفاء آن این بود که بیرون حصار چودهن مقامیکه شهد آخته اند
و حضرت آمده اول در آنجا اقامت کرده دفن کنند بدین نیت بود ند که پسر حضرت با فرید مخدوم خواجه نظام الدین سلمه اللہ
سلطان غیاث الدین بلبن تکری میکرد و قصبه تپالی بود در قصبه رسیدند چنین بود که ایشان در قصبه کوره در خواب دیدند
حضرت قطب العالم گنجشکک را میخوانند همان روز خواجه نظام الدین از انجا رحلت شده بطرف اجودهن رانگشت قضا
همه از انشب که حضرت نقل کرده اند چودهن رسیدند فاما دروازه حصار بسته بود شب بیرون حصار ماندند و ران شب ایشان
رحلت فرمود بوقت رحلت این هم فرموده که نظام الدین پسر من آمد ولیکن چه سود که ملاقات نشد و این هم
گفتند که صلاح او دیار خواهد بود چون بامداد شد خواست که درون شهر آید نزدیک دروازه رسیده بود که خبر
حضرت طیار کرده بودند برادران خلفاء را پرسیدند که دفن خواهید کرد گفتند بیرون حصار نزدیک شهد اگر حضرت
بشستری آنجا مشغول بود و مقامی مروج است مخدوم نظام الدین گفت اگر شما حضرت را بیرون
حصار دفن کنید در چند امر شما خللے یابند اول اینکه برکت از وجود مبارک ایشانست دوم زنده اولیاء که
آیند زود مزار شریف ایشان آید در شهر برکت نباشد که قدم زنده ولی الله بنامد سیوم قبضه شهر را ولاد شما نیابند
و هم برکت در قصبه نخواهد بود لازم نیست که الحال جمله خلفاء آنجا حضرت موجود نه اند چنانچه حضرت محبوب الهی
خواجه نظام الدین اکمل الخلفاء ایشان در دهلی ست تا آمدن ایشان امانت نهیم و جائے مدفون نویش حضرت در
حجره شریفه که بعد ایشان بوده بنا کنیم که سنت نبوی هم او اخواهد بود باتفاق آن شهزاده نماز جنازه
گذارده نعش مبارک در مقامیکه الحال مزار شریف حضرت مخدوم خواجه شهاب الدین پسر کلان حضرت ایشانست
نهاده و بنیاد روضه مبارک نهاده چون دو سه مرتبه مرمت کرده شکست بعد چند روز حضرت سلطان المشایخ

محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین بالہام غیبی از دہلی در رسید و بر سر خاک پاک قدم آن پیر و صاحب لولاک سود و التماس برائے
بنا روضہ پر فتوح قطب العالم نمودند اندرین اثنا محبوب الٰہی بالہام غیبی رسید کہ بنا روضہ از خشت پاک طیار
ساختہ بر آنہا ختم کلام اللہ خواندہ از ان خشتہای مرمت روضہ شریفہ بکنید کہ اندر بنا سری عظیم مغفرت
ظاہر خواہد گشت چون بخدمت خواجہ نظام الدین ہزار با حافظان میماند و ہر جا کہ خلفاء آنحضرت
ہم بودند جملہ جمع گشتند خشتہا رخام و پختہ کنانیدہ بر آن خشتہا کلام اللہ خواندہ بنا روضہ نہادند و طیار
ساختند کہ پنجرہ بجانب شرق و یک پنجرہ بجانب شمال برائی زیارت مستورات و دروازہ بسمت جنوب کہ
الحال مسلم دروازہ بہشتی ست بنا نمودند چون روضہ شریف طیار شد جملہ فرزندان و خلفاوان و حضرت
محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین آمدہ جسم پاک آن ستودہ خلاق از خاک بیرون آوردہ بخوشبوئے عطر پاک
ساختند اندرین اثنا ارواح پاک سید المرسلین صلی اللہ علیہ وسلم و جملہ انبیاء و اصحاب کبار و امامین و پیران
شجرہ شریف ظاہر گشتند و فرش مبارک آنحضرت اندرون روضہ آوردہ دفن ساختند و خشتہای خام برائی
لحد آنحضرت طیار نبودند در آن حین از روح پر فتوح بابا فرید الدین حضرت نظام الدین ارشاد رسید کہ پنجرہ
شرق کہ انگشت بنام گذاشتہ بودند باز شکست کن کہ ازین در انوار ارواح پاک سید صاحب لولاک و جملہ
بندگان علیہم الرضوان بیرون آیند بالہام خواجہ نظام الدین آن پنجرہ را شکستند و خشتہای آن پنجرہ و پنجہ
حضرت کار آمد شد از ان در و دروازہ ارواح جناب سرور عالم صلی اللہ علیہ وسلم و اولیاء کبار بیرون آمدہ
متصل روضہ شریفہ کہ حال آنجا مجرہ خورد بنا کردہ اند و نام آن قدم رسول ست اشارہ شدہ خواجہ نظام الدین را
ارشاد شد کہ ای نظام الدین یار از جناب ایزدی فرمان شدہ است کہ ہر کہ ازین دروازہ بگذرد ان اللہ تعالی
العزیز مغفرت یافتہ از آتش دوزخ امان یابد و بگو تمام آدمیان را و منادی کن حسب الحکم خواجہ نظام الدین
آواز را ظاہر ساخت میگویند آن منادی و آواز خواجہ نظام الدین بہ شرق تا غرب ظاہر گشت بعضی از
حاضران کہ دیدہ بلمعی مذہبتند کہ رسانیدند حضرت خواجہ نظام الدین در عرض جناب سالت تاب
عرض نمود اگر زیارت فیض بشارت نوازد ارواح پاک جملہ خواہش و عوام را حاصل شود و مردمان بہ بہشتیم
ظاہر بہ بینند از رحمت فیض حضور پر نور ہیچ التماس ایشان بدرجہ قبولیت گشتہ ارشاد فرمودند

هر کس که اندرین زمان آید همه را بچشم ظاهر عیانیه شود و بعد از فرمان خواجه نظام مشک و منادی کرده بخواند هر کس
که آید بچشم ظاهر آن مجلس را بدید و از زبان تکرار فرید فرید گفته بطرف دروازه بدوید و متوجهات از پنجه شمال
از دیدگاه سرور عالم برای زیارت و بشارت مغفرت حکم نفاذ فرمت برای همین لوحاری طیار ساخته که پروانه باشند و متوجهات
از فرمان سرور عالم صلی الله علیه وسلم از آنجا بهره یابی گیرند الحال آن دروازه بهشتی میگویند و دروازه شرق را
نوری نامند که از آنجا تمام مخلوق راست و روز زیارت مزار شریف حاصل شود وفات حضرت فرد زشنبه پنجم
محرم الحرام در سن شصت و پنج سال و هفت ماه و چهار روز تاریخ حضرت فرید هدی اولیا رخدای تعالی از محبوب الهی پرسید که
عمر حضرت چند سال بود ایشان فرمود نود و پنج سال گذرانیده اند اول سعد الدین حمویه نقل کرد بعد از سه سال شیخ سیف الدین
باخزی بعد از ان سه سال شیخ بهاء الدین ذکریا بعد از ان سه سال حضرت فرید الحق والشرع والدین انتقال
یافت بعد از ان سه سال شیخ بدر الغیب یعنی وفات یافت محبوب الهی میفرمود خوش عهدی بود که این پنج
بزرگوار در حیات بود بسم الله الرحمن الرحیم نود و نه نام حضرت بابا فرید که از جناب الهی عطا شده بودند
انیست هر کس که باعتقاد بر هم خوانند آسان شود بحرمت خواجه فرید الدین قدس الله سره العزیز مولانا فرید
شیخ فرید درویش فرید مسکین فرید حاجی فرید شاه فرید بخارائی فرید سیاه فرید قاضی فرید ماه فرید چشتی فرید
اجودهنی فرید قطب العالم فرید شکر گنج فرید صاحب فرید بخار فرید محمد فرید منصور فرید حبیب الله فرید مقبول الله فرید
محب الله فرید اصل الله فرید عبد الله فرید روح الله فرید اولیا الله فرید صفت الله فرید لطف الله فرید سنت الله فرید
نور الله فرید نار الله فرید شیخ الله فرید رحم الله فرید نظر الله فرید کرم الله فرید ولی الله فرید محیط الله فرید
اولیا فرید القیا فرید اصفیا فرید یحیی فرید یمیت فرید شیخ الاسلام فرید فقر فرید غریب فرید متوکل فرید
شکیل فرید متحمل فرید عابد فرید زاهد فرید هادی فرید مهدی فرید موحد فرید عالم فرید عامل فرید صابر فرید
شاکر فرید عاشق فرید عزیز فرید صادق فرید عارف فرید صافی فرید صوفی فرید خالص فرید مخلص فرید
شاهجهان فرید شیخ الزمان فرید قطب الاقطاب فرید غوث فرید غیث فرید محقق فرید مدقق فرید خواجه جهان
فرید محب الحق فرید متقی فرید متدین فرید مجتهد فرید حاجی الحرمین فرید امام الثقلین فرید شیخ
الاعظم فرید شیخ الاولیا فرید پیر ان پیر فرید اول فرید آخر فرید ظاهر فرید باطن فرید بری فرید بحری فرید

محبوب الحق فرید معشوق الحق فرید خشکی فرید ترشی فرید کمال الدین فرید جلال الدین فرید محرم اسرار ربانی
فرید منبع آثار رحمانی فرید واصل فرید فاضل فرید حافظ فرید سالک فرید حامد فرید محمود فرید مسعود فرید دم
فرید قدم فرید از زبان دربار حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین قوم است بلیت پیرمن پیری است
مولانا فرید ۔ ہمچو او در دہر مولانا فرید ۔ و زینجا باب امیر خسرو فرموده اند بلیت قصۂ پیران چون
قصص الانبیاست ۔ ذکر مریدان او تذکرت الاولیاست ۔ اسما رو بگرد نہ نام للہ الرحمن الرحیم
بندگی حضرت قطب العالم شیخ السموات والارض فرید الحق والشرع والدین قدس اللہ سرہ العزیز یا سلطان
المشائخ یا سلطان الاولیا یا قطب الاقطاب یا مخدوم اول و آخر یا لسان الحق یا مشوق الحق یا
قبول الدارین یا مخدوم جہانگیر یا شیخ شیوخ العالم یا شیخ شمس العارفین یا شیخ سراج الموحدین
یا سلطان الانصار یا شیخ تاج الاصفیا یا شیخ سید الشاکرین یا شیخ الحامدین یا شیخ الطاہرین
یا شیخ الفاضلین یا شیخ المتقین یا شیخ الشافعین یا شیخ الراشدین یا شیخ المساکین یا شیخ الصادقین
یا شیخ الزاہدین یا شیخ المتقین یا حضرت بختیار یا شیخ شمس العارفین یا شیخ الاوتاد یا شیخ
الکبیرین یا شیخ اللہ اکبرین یا شیخ الساجدین یا شیخ الصابرین یا شیخ المنورین یا شیخ
المقربین یا شیخ الواصلین یا شیخ المحققین یا شیخ برہان العاشقین یا شیخ بدر الحق یا شیخ
عماد الحق یا شیخ عین الحق یا شیخ ضیاء الحق یا شیخ نور الحق یا شیخ صاحب الکشف یا
شیخ ولد آدم یا شیخ فرید الدین مسعود اچودھنی یا شیخ الاولین یا شیخ الآخرین یا شیخ المحبوبین
یا شیخ صاحب الفطنت یا شیخ درویش المتوکلین یا شیخ المومنین یا شیخ العاکفین
یا شیخ المہدی یا شیخ الثقلین یا شیخ الکونین یا شیخ الاظہرین یا شیخ الافضلین یا
شیخ الاولین یا شیخ الآخرین یا سلطان المتوکل یا شیخ الاسلام المسلمین یا شیخ
المخصوصین یا شیخ الثقلین یا شیخ الکونین یا شیخ الاظہرین یا شیخ الکبیرین یا شیخ
الافضلین یا شیخ الاسعدین یا شیخ اعلی العلمین یا شیخ الہادین یا شیخ القائمین
یا شیخ اشار عین یا شیخ السالکین یا شیخ المقبولین یا شیخ الاخیار

یا شیخ العبا[۸۴] یا شیخ الکبرا[۸۵] یا شیخ البلغار[۸۶] یا شیخ مقبول سجاسی[۸۷] یا شیخ بحر حقانی[۸۸] یا شیخ صفی[۸۹] ذوقی[۹۰] یا
شیخ صاحب شوق[۹۱] یا شیخ غالب الشوق[۹۲] یا شیخ مخزن الانوار[۹۳] یا شیخ قدوة الابرار[۹۴] یا شیخ السموات[۹۵] والارض[۹۶]
یا شیخ بربری[۹۷] یا شیخ بحری[۹۸] یا شیخ الانام[۹۹] یا شیخ مدار الطریقت[۱۰۰] یا شیخ برهان الحقیقت[۱۰۱] یا شیخ
سلطان المجاهدین[۱۰۲] یا شیخ ملک السالکین[۱۰۳] یا شیخ یحیی[۱۰۴] یا شیخ میت[۱۰۵] یا شیخ غوث الاعظم[۱۰۶]
اغثنی مددی[۱۰۷] یا شیخ قاضی الحاجات[۱۰۸] یا شیخ فرید الحق والشرع والدین[۱۰۹] یا شیخ مسعود جود[۱۱۰] منی
یا شیخ هادی المضلین[۱۱۱] یا شیخ صفت الله[۱۱۲] یا شیخ صنعت الله[۱۱۳] یا شیخ الاسلام فرید[۱۱۴]

فصل چهارم

در بیان حسب و نسب و اولاد و ازواج و تاریخ و تاریخ وفات و جانشینی سنجر حضرت بدر العارفین
مخدوم حضرت بدر الدین سلیمان ابن سنجر حضرت بابا فرید الدین گنجشکر قدس سره کشرف
سجاده حضرت ایشان مشرف گشت لقلست آن شیخ المشایخ طریقت آن آفتاب عالم حقیقت حضرت
بدر الدین لقب سلیمان ابن حضرت قطب العالم فرید الحق گنجشکر قدس الله سره کاسلم و تعوتی مشهور و معروف
باوصاف مشایخ کبار معروف بود و بعد از وفات حضرت فرید الحق حسب وصیت جناب بابا فرید باتفاق همه
برادران و اهل ارادت و خلفاء و خواجه نظام الدین کاعلم خلفاء آنحضرت است بسجاده حضرت بنشست و انتظام
را بحضور طریقت منور گردانید کحدیث الولد سر ابیه حضرت محبوب الهی آن دستار کحضرت بابا فرید الدین از نبیره اش
از خدمت جناب پیران پیر شیخ عبد القادر جیلانی رضی الله عنه حاصل شده بود و قصه آن کتاب گذشته میگویند بستار
زنگ عقرانی در گشت بعضی روایت است کز کناره آن رنگ عقرانی بود و باقی سفید و بعضی روایات رنگ پالش صحیح
روایت همین کحضرت خواجه نظام الدین دستارهای چند سفید نه باز از هریده و آن دستارند کو بهر یکجا در طشت آب
آمیخته یا حضرت بدر الدین عرض نمود ای مخدوم از دست خود این دستار حضرت بابا فرید الدین بر سر خود بندد
باقی دستارهای ما بر سر برادران و برادران و خلفاء و آن تبرکن کهر یکی را استعداد حاصل شود السان همچنان کرده اند
بعد ازان از دروازه بهشتی بیرون شده حضرت نظام الدین و جمله اهل ارادت آمده نشستند و ختم بارواح
خواجگان چشت بگزرانیدند چنانچه تا حال همان معمول و رسم قائم است کبوقت کشادن دستار بهشتی اول
صاحب سجاده حضرت گنجشکر آمده بر مزار شریف دستار زنگ پالش و عقرانی بر سر خود بندد و بعد ازان بهمگران و دیگران

و حاضران نثار ساخته در روز نه میکشانیدند و داخل میشوند نقلست که حضرت محبوب الٰہی خواجه
نظام الدین بعد از نماز دیگر بر سجاده حضرت بدر الدین بادآدای جمیع رسوم تشریف بدہلی بردند چون ماہ رمضان
شریف آمد حضرت خواجه نظام الدین امیر خسرو و امیر حسن و علیر الدین چراغ دہلوی را فرمود ارادہ من چنین است کہ
این ماہ شریف بپائین پای پیر بگذرانم هر کدام خود را مستعد سازید غرض همه حاضران تفقد احسان غرض مستعد ساخت حضرت ایشان طیار
شده بسپاری علماء و فضلاء و هر کس کہ اہل ارادت آن جا ماندن بود در بدرقه بسمت اجودهن گشتند چون باجودهن
رسیدند بعد از زیارت مزار شریف بر بر یکی صاحبزاده حضرت پیر خود لطف بنهایات نموده بخدمت حضرت مولانا
بدر الدین اسحاق کہ بخدمت حضرت مخدوم بدر الدین سلیمان گذرانیده رفته بود نه آمده با خرقه و صاحبان آزادی و دره
ملاقات نمود و در رمضان شریف بمجاهده و شاهده پائین مزار شریف باعتکاف گذرانیدند بعد انقضای رمضان شریف
چون طیار بسیر نماز شدند بروز عید حضرت محبوب الٰہی خواجه نظام الدین نشانهائی کہ حضرت بابا فرید الدین گنجشکر از خدمت حضرت
شیخ عبد القادر جیلانی قدس سره آورده بودند و ایشانرا از مدینه مبارک بطریق امانت حاصل شده بود و قصه آن در
کتاب قبل مرقوم شده آن علمهائی را پوشانیدند و خرقه و جامه حضرت فرید الدین حضرت مخدوم شیخ
بدر الدین را پوشانیدند و آن علمهائی قبل دیگر همه مردمان پس صلواة گویان نماز عید گذرانیدند بعد از آن
آمده آن همه تبرکات و صندوقچه دستند کاره حضرت و تسبیح و عصا چنانچه همین بیتم تا ایام است کہ احوال صاحب
سجاده بابا فرید و بیرون آمده احوال نشان بپوشانیدند و بعده خرقه و جامه خود بپوشید و تسبیح و دره و عصا
و کاره دیگر دست گرفته گدائی میکنید و مردمان پوریهای شکر و بادام و نارجیل آورده بپیدند و چادر
میاندازند بعد آن همه چیز تقسیم کرده شود نقلست خواجه نظام الدین بهست سجده و حجره های آرام گاه
و رشاوین لنگر خانه طیار کنانیده برای طیاری ختم برعوس شریف هر کس آگاه کردند و بیرون یاران اطلاع رسانیده و شروع ختم شریف
بیست و پنجم ذوالحجه بدستور معمول کہ در لنگر خانه همه طعام انقسم میدهد و حلوا پخته و ختم کلام الله شریف خود میخوانند بعد
از ان حضرت مخدوم بدر الدین صاحبزاده با فرید ابیاورده و روضه مبارک بگیرند و پخته شکر تری پیش ایشان نهاده
بران ختم خوانده بارواح سید المرسلین صلی الله علیه وسلم و صحابه کبار گذرانیده از دست حق پرست حضرت بدر الدین
تمام حاضران تقسیم کنانیدند چون روزهای عاشور هم نزدیک بودند ختم بر کوزه های شکر بارواح پاک ائمه مبین نموده

بر هر یکی قسمت میکرد این سماع بعد از اشراق میفرمودند چون غره ماه محرم الحرام شد اول تاریخ بعد از جماعت سماع
مینمودند خواجه نظام الدین حضرت مخدوم شیخ بدر الدین را در مجلسخانه بر مصلا حضرت می نشاندند و قوالان سماع
مینمودند خود امیر خسرو و امیر حسن و دیگر قوالان سماع ساختند چنان خلقی و سروری پیدا میگشت که حضرت
جناب شیخ بدر الدین ایستاده شده در استغراق مستغرق می بودند و همه اولیا رکنار و محو باالهی و قوالان
نیز بموافقت ایشان ایستاده میگشت هر یکی را خلعتی و معراجی حاصل گشت که بیان آن نمیتوانم ساخت و این
رسم تا الحال در عرس شریف جاریست انشاالله میخواهد ماند روز سوم سماع ختم کرده بر روی منبر تاریخ محرم الحرام
بوقت عصر از دهلت مبارک حضرت مخدوم بدر الدین بیرون آمده نماز گذاشتند و خواهر مخلوق را حاصل گشت بتاریخ هفتم
شب سماع بر دروازه بیشتی نموده ختم شریف خوانده بعد از آن دروازه گشادند بروز عاشوره اندرون
بیرون روضه منوره را غسل داده بعطر و خوشبوا معطر ساختند چنانچه همین سوم معجزه سلطان المشایخ محبوب الهی گویی یکی
از خاصان حق بود تا حال جاری انشاالله العزیز تا قیام دنیا خواهد ماند **نقلست** که محبوب الهی خواجه نظام الدین
هر سال بر عرس حضرت بابا فرید الدین گنجشکر آمده با جمله خلفا و ان خود سوات میساختند چنانچه مینویسند سه
کرت در زندگی حضرت بابا فرید آمده اند و هفت کرت بعد انتقال در اجودهن آمده اند و هر سال که آمدند هر کس
اولاد حضرت را تربیتها کرده و پرورشها حتی المقدور میساختند و برای فرزندان دیگر قطب العالم حضرت
مخدوم مولانا بدر الدین سلیمان را وصیت نمودند و فرمودند که شما دیوان را جانب بابا فرید الدین بسته دیوان
آنرا گویند که انصرام مهمات دینی دنیاوی میکند لازم که همه برادران و خلفا و ان این خاندان را چشمی
دارید و هر کس را تربیتهائی نمائید از فرموده ایشان هر کس بر سجاده حضرت گنجشکر بنشیند بخطاب دیوان
صاحب مخاطب باشد **نقلست** آن طعام که یازده روز پخته ساخته از قسم سیده و حلوا تقسیم کنند نام
آنها جلد مشتهری مشهورست و بشب بفتم طعام نان قرص پخته بر ایشان ختم خوانده تصرف خواهش معوالم را شود
نقلست که حضرت مخدوم دیوان خواجه بدر الدین بر مسند حضرت بابا فرید الدین بنشست چنان حق سجاده
آدای ساخت که کاهی بغیر ضرورت بجائی دیگر نرفتند و همه حال بجاده و مشاهده و صوم و دوام مذدی و سماع
بسیار شنیدی و بهر وقت مستغرق و غرق الهی میبودی و نظر ایشان اکسیر اعظم بود هر کس که میدید صفائی

قلب حاصل میگشت **نقلست** که حضرت بابا فرید الدین فرزند خود بدر الدین را بدر الدین سلیمان میگفتند
که نام جد ایشان است و حضرت بدر الدین که خلیفه و شرف داماد ی ایشان را حاصل گشته آنرا بدر الدین اسحاق که
نام جد ایشانست مخاطب گردند چون هر دو بخدمت ایشان میماند برای تفاوت نام مشهور ساختند
تا الحال آن لقب هر دو صاحبان را بنام ایشان موسوم شود **نقلست** که روزی حضرت مخدوم
مولانا بدر الدین سلیمان بسر آنحضرت در محلی نظر ایشان بر عورتی بگرکه نهایت حسین بود افتاد و
همانجا حیران شده استاد چون مدتی گذشت مردی احوال ایشان بخدمت حضرت گنجشکر
اظهار ساخت حضرت فرمود بدر الدین را بیارید چون بخدمت حضرت آمدند بابا فرید الدین
حضرت بدر الدین را فرمود ای بدر الدین غافل شو نقش را چه بینی نقاش را بجو اندرین
دانا چون والد آن دختر را احوال معلوم شد دختر خود را همراه خود نزد حضرت بابا فرید الدین آورد
و منکوحه ایشان یعنی بدر الدین ساخت **نقلست** بوقت حضرت خواجه فرید الدین و بزرگ از مقام چشت
آمد یکی را نام خواجه زور که بوقت ستدن او بگر گویند الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر الله اکبر و لله
الحمد دوم خواجه غور که بوقت نام ستدن ایشان تسمیه گویند بسم الله الرحمن الرحیم الغرض چون این دو
خلیفه صاحب نعمت نزد او چون رسید حضرت بابا فرید الدین بسیار تعظیم و تکریم در خانقاه خود آوردند
و مولانا شهاب الدین و مولانا بدر الدین را در نظر مبارک ایشان آوردند که اینها را شما کلاه پوشانید آن بزرگان
گفتند که ما را مجال نباشد که در نظر خود شاهی کلاه بدهیم حضرت فرید الدین فرمود که ما این نعمت از
خاندان شما داریم مطلوب ما این است که کلاه از دست شما بپوشند بعد ازان حضرت بدر الدین
را فرمودند و کلاه از خانه با بیار ایشان آوردند حضرت کلاه را بر است کرده بدست آن
بزرگان دادند ایشان اول کلاه با حضرت بدر الدین عطا نمودند و بعد ازان بحضرت شهاب الدین چون
هر دو صاحبزادگان کلاه بپوشیدند حضرت فرمود کلاه اول که بدر الدین را حاصل شده مسند
سجاده من نیز حاصل شود و همیشه در اولاد این خواهد بود و شهاب الدین را هم خدا تعالی
علم ظاهر و باطن عطا نماید هر چه ایشان فرموده بود بظهور پیوست **نقلست** که بعد از نشستن بر مسند

بنجسال در دنیا مانده و سال شنصد شصت و نه هجری بتاریخ چهارم شعبان المعظم بود وفات یافت و در ون گنبد
حضرت بابا فرید مقرون بحینه ایشان جلب یافت و مدفون گشت بوقت حلت جامهٔ نشینی مسند شریف بالهام غیبی
بپسر کلان خود شاه علاؤ الدین شاه فرمود **دربیان ازواج و اولاد** بدانکه حضرت دیوان خواجه بدر الدین سجاده
نشین بحشکر را دوزوجه بود اول عصمت پناه عفت دستگاه سماة بی بی ملکونت ملک العلماء قاضی ابو سلم ترمذی
قدس الله سره العزیز دوم بی بی اجا جران و پسران شیخ بدر الدین سلیمان شش بودند و پنج دختر مدین تفصیل از بی بی
ملکونه کوچهار پسر و چهار دختر سیر اول باسم شاه علاؤ الدین لقب بوجدریا صاحب سجاده دوم شیخ محمد شهید
سیوم شیخ محمود و چهارم حضرت تاج الدین سرور و دختران سماة بی بی عفت و بی بی سفیه و بی بی رضیه و بی بی
زینب و ازنی بی اجا جران مسطور دو پسر و یک دختر اول حضرت مخدوم خواجه محمود دوم شیخ احمد و بی بی قیه
زهی عظمت و کرامت حضرت شیخ بدر الدین گفت گوئی **بیت** اسرار محبت هر دو ان بندد قبال - دزیست بهر و یار زنیست
بهر کسی **دربیان** حسب اولاد و وفات بندگی حضرت قدوة المشایخ قطب الاولیاء حضرت خواجه شاه شیخ علاؤ الدین
ابن حضرت دیوان بدر الدین سلیمان ابن حضرت گنجشکر **نقلست** از سیر الاولیا آن افضل مشایخ طریقت آن
اولیا حقیقت در علو درجات و رفعت مقامات و شدت مجاهدات قوت مشاهدات و وطی مقامات
در عصر خویش مثل نداشت و در بذل و ایثار بی نظیر بود و در مبالغه طهارت ظاهر و باطن در میان مشایخ وقت
خود بی مثل بود و این بزرگوار بعمر شانزده سالگی بود که بر سجادهٔ خواجه فرید الدین نشست نهجاه و چهار سال
حق سجاده آن حضرت کما حقه بجا آورد و در حالت حیات بمنصب عظمت و استقامت و در عالم تستر بقدم
مبارک الشیان سوی مسجد جامع بجانب دیگر نرفت و از ملوک و امرا النجا بمستغنی بهاء الدین و قایم الدین بود و خلق
او را فرید ثانی میگفتند گویا دریائی پر از فیض بود که بتدفن فرید بر سر ذمین جاری گشت و خواه از سر خسرو
مدح الشان بسیار قصیده تصنیف فرموده که مطلعش این بیت **بیت** علائی دنیا و دین شیخ و شیخ زاده
عصر که شد بعمر قایم مقام شاه فرید - اسم مبارک او در همه جا بر همه هندوستان و ایران بمنصب کثیر و جبانی
مشهور گشت و خلق بیقیاس از نهایت محبت و اعتقاد مقامات متبرکه اند قبرها کرده اند و بنام الشان
صدقات و خیرات میکنند **نقلست** از سید محمد کرمانی که حضرت مخدوم علاؤ الدین من هم سر سلسله عالیشان

دمن جنابا توبابت بود کہ ایشان شیخ بود من خود وہ پیش مولانا بدرالدین اسحاق محفظہ قرآن شریف
نمود وہ یم نقلست سید محمد کرمانی مینویسد کہ روزی من و حضرت علاؤالدین پیش حضرت قطب العالم بابا فرید
بازی میکردیم و ہنر ایشان بر کہت نشستن ایشان میخوردند حضرت علاؤالدین نعلہ پاکیت گرفت حضرت قطب العالم بازی
شفقت فرزندپروری از دمن مبارک خود بست و بکام علاؤالدین من بند بنا و از ہمہ طالبان و ایشان علاؤالدین
را آنچنان علم ظاہر و باطن متبرک مشہور معروف و بند اسم فیض و این انتہا حاصل گشت نقلست دیگری
حضرت قطب العالم از مسند خود زیر آمدہ بر کرسی ای وضو نشستند و تکیہ بر مبارک خود بر مسند نہادہ بودند
و عیسی نام خادم بود بجہت او وضو آفتابہ در دست گرفتہ پیش آن زبدۃ الانبیا ایستادہ بود و اندیشہ
عیسی نام خادم جناب حضرت علاؤالدین دید و انگشت بدندان کردہ زجر نمود و فرمود ای کودک بی ادب من
در خیال نظر اندرین ہا افتاد یعنی بجناب علاؤالدین افتاد حضرت خواجہ فریدالدین تبسم کرد و فرمود منع مکن کہ
لائق ہست و این مسند و ستاد در ملک این کودک اولاد او خواہد شد و ہر چہ ہست در قالب این در و
سرایت خواہد کرد تا مدت از و فیض عالم را رسد از برکت نفس آنحضرت قدس سرہ و قرآن بر سجادہ آنحضرت نشست
و پای مبارک او بجز فریضہ از مصلا احدے خود ہیچ جائے نرفت اگر بادشاہان وقت می آمدند از مقام خود
نجنبیدند و دنیا را ہیچ پشک دانستے اگر کسی بہمت ارادت بیامدے حوالہ روضہ متبرکہ بابا فرید کردی و ہر کرا
خلافت دادی بودی بیابان روضہ رو بروی دروازہ بہشتی پردہ کلاہ پوشانیدی و مخلوق کردی و مخلوق
شدن از حضرت علاؤالدین شدہ است حضرت بدرالدین میگویند کہ مخلوق بودند و ایشان را بیعت بواللہ
خود است اما تمام فیض از روح پرفتوح زہد الانبیا رشاہ فریدالدین حاصل گشتہ ہمچنین آن بزرگ را
در روز طعام خوردن ندیدہ تا لب گور جز عیدین و ایام تشریق و ہیچ روز جز از ہیچ روز افطار کردے
و افطار ایشان بوقت شب بودی نقلست روزی آنحضرت را اسراری از انوار الٰہی دادہ شدہ
ہر کس کہ در آن زمان بخدمت ایشان آمد دینی یا دنیاوی آرزوئے
خواست یافت ہزار نامخلوق غربا و فقرا را غنی ساختند در میان مردمان
شہرت گشت علاؤالدین مو جد پیدا گشتہ کہ ہزاران مردمان از و فیض یافتند

۴ محمد علاؤالدین جد اعلی ۲ روضہ ۳ دستار مبارک قطب العالم ۱ ہر خرقہا و بر سنت شریف حضرت

درعالم تعب ایشان موجد ریا ظاهر گشت بوقت افطار از سیر آرد هشتنان بخشند و ازان دونان بهر زحیله باقاری
شیر مواز نزدیک کاسبگار بردی و بوقت افطار در لنگر ایشان طعام حلوا دونان ها بسیار بودی ازان تناول
نکردی بر فقرا و غربا قسمت کردی خواص و عوام در لنگر خانه ایشان بے اندازه مخلوق طعام خوردی و اگر از
محل خلوت و مصلا خود بجهت فریضه به مسجد یا در روضه متبرکه جد خود آمدی محتاجان و مسکینان صف در صف
زده ایستاده بودند از هر صف کاتیار آغاز کردی هر یکرا سیم و زر عنایت فرمودی مسکه شتے اگر کسے از
صف خود محمل دیگر آمده استادے فرمان همراهی منع نمودی و زجر کردی و ازان حال بخدمت ایشان
اطلاع نمودی آنحضرت آزاده چندان دانیدی که آنیده کسے منا عالخیر نشود و آن کسانیکه در خدمت
خاص ایشان مقرر بودند طائفه که وضو میکنانیدند و قو میکه جامه شستند و قو میکه سیدو هشتند هیچ آفریده را
مجال آن نبود که بر بالادان درگاه عالی دستے یا آسیبے رساند و وظیفه هر کسے را انکه خود همه کسان را
رسانیدی تمام نوبت خود هر کس را خوشنود ساخته بودند نقلست طهارت و القیاء آنحضرت برین
منط بود که وقتی حضرت شاه رکن عالم نبسه حضرت مخدوم بهاؤالدین ذکریا ملتانی از شهر ملی برائے
ملاقات ایشان آمد چون از زیارت روضه متبرکه قطب العالم بیرون آمدند با حضرت شیخ علاؤالدین
ملاقات نموده معانقه و مصافحه نموده صاحبان کرده بلنگر رشدند و بر مصلا رد نشسته با همدگر سخن
کلام نمودند حضرت شیخ رکن الدین گفت ای برادر شما را خدا تعالی استقامت بخشیده ست هر آئینه کسے حاصل
نشده چون ایشان وداع گشته بار انگاه خود رفتند حضرت علاؤالدین غسل کردند و جاهها نشستند
و مصلاے خود هم بشست این معنی بعضے مردمان پیش حضرت شاه رکن عالم اظهار ساخت که مثل خویشتو
فاضلے که برائے ملاقات آنها رفت هیچون شما پاکی و پاکیزه ایچنین کردند حضرت شیخ رکن الدین
فرمود قد مولانا علاؤالدین شما چه دانیدا و را شایانست که چنین کند ایشان زاده در جه استقامت حاصل
شده است نا بلوی دنیا بسبب علائق دنیاوی مے آید ایشان را مناسب بود همچنان کردن و هیبت و
دهشت این بادشاه دین چنان بود که کسی را اندرون حرم شریف ایشان بے حکم طاقت آمدن
نبودی اگرچه بادشاه عهد بودی نقلست صوبه شاهی حاکم را تعین کرده فرستاد که از همه خانوادهاے

این دیار مال بگیرد حسب الحکم حاکم مذکور اند بهر جا مال گرفته و اچو دمن بیدولا زمان خود را نزد حضرت علاء الدین
بطلب مال فرستاد کز هر خانواده های ما را مال داده اند شما هم مال بدهید حضرت علاء الدین فرمود آن مال که
جمع کرده اید مرا نمائید برابر آن من هم شما را مان میدهم ملازمان مذکور نزد حاکم رفته بیان نمودند حاکم گفت پدر
آن مال را نمزد ایشان بریده و مال از نشان بیارید تا دران آن مال را نزد حضرت بیاورد و بیشتر حضرت علاء الدین
جمع فقرا و غربا و مسکین را بهره را جمع ساخته بود چون مال ملازمان نزد ایشان آورد حضرت مخلوق را فرمود
ای بندگان خدای تعالی این مال فقیران بود شما بگیرید بده بگیرید فرمان حضرت علاء الدین آن مال را خوان
یغما انگاشته در دست هر کس هر چه آمد بردند و ملازمان حیران شده قصد نزد حاکم آمدند حاکم مذکور در
غضب و غضب آمده با کوکبه شهانه و لشکر برای تاراج بدرگاه حضرت علاء الدین میاید حضرت بر سجاده نشسته
بود چون نزدیک سبد خواست که حضرت مرحم شود حضرت علاء الدین مهر آستین مبارک خود دراز کردند
از هر دو آستین چو شیر از غیب بیرون آمدند و خواستند که حاکم را بدرند چون حاکم مذکور این کشف کرامات دید
از فعل خود باز آمد و سر بپای حضرت نهاد و توبه کرد و ارادت آورد و بقصد حضرت علاء الدین بعد از عجز
تو شیران را فرمود که بجای خود بروید شیران نور بصورت گربه شده رفتند۔ **نقل ست** که سلطان غیاث الدین
محمد تغلق که اول نام آن ملک غازی بود بجواوش روزگار بحال زار و پریشان آمده و اچو من قرار گرفت و بهزم
از جنگل آورده گذران خود نمود وقتی فوج شاهی آمده بعزم جنگ بهزم یکا و تنها میگرفتند ملک غازی پشت
بهزم آورد و در دل گذرانید اگر شهریا با زا بهزم ملازمان لشکر گیرند بهتر این است که پشته بهزم و دنگر خانقاه حضرت
شاه علاء الدین موج دریا بهزم و از ان جا بهر چه حاصل گشت بگیرم یا نان و طعام بخورم این خیال و دل تصمیم
بدرگاه حضرت علاء الدین آورد و چون عادت مخدوم علاء الدین بود که بغیر قیمت از هیچ کس چیزی نمی گرفت
ملک غازی را فرمودند قیمت این بهزم کن او در جواب عرض نمود هر چه از پیشگاه حضرت عطا شود غنیمت است
من چه قیمت بیان کنم چون دو سه مرتبه حضرت شیخ علاء الدین برای قیمت تقرار نمود ملک غازی فکر زبان
عجز بیان نمود یا مخدوم من قیمت این پشته بهزم سلطنت دهلی است که میطلبم هر چه شما دانید است بدید
ورنه از لنگر خانه شما قوت خورفنی خود خواهم برداشت سماع این سخن حضرت علاء الدین فرمود برو نشان الله

العزیز چه عجب است از قدرت کامل جناب ایزدی که ترا سلطنت دهلی نصیب شود بعد ازان ملک غازی بهمان
فوج شاهی همراه شده رفت و مشطور و مقبول حاکم فوج شد چون در دیپالپور رسیدند آن جا حاکم دیپالپور را
صوبه شاهی معزول ساخت و ملک غازی مذکور را حاکم دیپالپور نمود بعد چند مدت بر تخت دهلی نشست و
غیاث الدین محمد متعلق خطاب یافت بعد ازان برای زیارت حضرت علاء الدین از دهلی بسمت اجودهن روانه گشت
و یک تسبیح بیش قیمت که هر یک دانه آن خراج مملکت بود برای نذر همراه آورده بعد قدمبوسی دیگر
نقد و پارچات هم نذر گذرانید پیش حضرت نهاد حضرت علاء الدین فرمود ما این تسبیح را چه کنیم که
ما فقیر ایم و این سر بدسلطان بسیار عجز نمود بعد ازان حضرت خادم را فرمود که این تسبیح را در حجره
بدار و سلطان سر بزمین آورده در خانه خود رفت حضرت آن نقد و پارچات تمام فقرا را قسمت نمود
یک پیرزنی ضعیفه بعد از جمله مردمان آمده سوال نمود حضرت خادم را فرمود آن تسبیح این عورت را آورده
بده خادم مذکور تسبیح آورده داد پیرزن تسبیح را در بازار نزد جوهریان برد مردمان این خبر به شاه رسانید
که آن پیرزن یک عورتی ضعیفه در بازار فروخت میکند سلطان ملازم خود را فرستاد که چندین هزار تنکه
داده ازان پیرزن تسبیح بسیار بهایشان رفت چندین هزار تنکه پیرزن را داده تسبیح آورده بدست
سلطان رسانید سلطان را ازین معنی بسیار خاطر شد که من از هر ملک یک را جمع کرده نزد ایشان
آوردم و ایشان تحفه آورده را هیچ پروائی ندانست و بی پسندی عورتی را داده ملازم خود را انجدمت
حضرت علاء الدین فرستاد که آن تسبیح را باز بدهید اگر خواهید قیمت آن شما را برای خرچ در دهلیشان برسانم
چون ملازم بخدمت حضرت آمده عرض نمود حضرت فرمود سلطان را بگو آمده خود ببرد ملازم مذکور
بخدمت سلطان بیان نمود چون سلطان بخدمت ایشان رسید حضرت علاء الدین فرمود برو در حجره
و تسبیح خود را بگیر و دیگری را دست نرسانی چون سلطان اندرون حجره رسید چه بیند که هزار مهره
تسبیح از ان بشیر قیمت بدیوار هر چهار طرف میخ اچوب استاده اند سلطان از معاینه این کشف مخجل
و شرمسار شده روی بزمین نهاده توبه و استغفار خواسته التماس بیعت بصد الحاح نمود حضرت او را
بعد از بسیاری عجز بپائین روضه حضرت گنج شکر بیعت نمود یکی از پرستگاران خضمت گذشت چند مدت در خدمت

ایشان ماند روزی سلطان مذکور بصدد عنجر بخدمت حضرت مخدوم علاء الدین عرض نمود که در عهد خود بسیاری
ظلم و تعدی از من بوقوع آمده کاز بین سبب مردمان را ظالم میگفتند چه حیله کنم حضرت علاء الدین صلاح
او دیده او را بر رومال خود به سلطان عنایت کردند و فرمودند که چون نماز فجر کنی بعد ازان این رومال
را بر چشمها نهاده باشی بعضی ستر مخفی که ترا در آن دخل نیست البته خدائی تعالی ابر تو مکشوف گرداند
واز تو ظلم بظهور نیاید و هر کس را بعد الت رسانی وصیت ما ئی و تربیت ما یافته از خدمت مخدوم
مرخص بطرف دهلی گشت نقل الست که سلطان غیاث الدین محمد تغلق آن رومال که حضرت علاء الدین
عطا کرده بود هر روز بر روئی خود مالیده بر تخت اجلاس منیر مود روزی از روز ها سلطان بر
تخت نشسته بود که یک پسر بزنی بر یک عورتی فریفته بود قضا کار آن عورت معشوقهٔ او بمرد
او را در گورستان دفن کردند بعد از آمدن مردمان از گورستان آن مرد مذکور رفته گوری را شکافت
و با او فعل نا پسندیده کردن خواست بقدرت آلهی عورتی مرده دست راست خود بر اندام نهانی
خویش نهاد آن مرد دست او ببرید بعد ازان دست چپ نهاد او نیز ببرید آن مرد مستعد قتل
بد شد ازین معامله سلطان را مکشوف گشت فی الحال ملازمان خود را دوانید که در فلان
گورستان بروید و آن شخص را بسته بیارید چون ملازمان رفتند همچنان که سلطان گفته بود
دیدند او را بسته پیش پادشاه آوردند سلطان فرمود که دست این مرد را ببرید همچنین
کردند مادر آن مرد پیش سلطان آمد و گفت که تو خود را عادل میگوئی و این طور ظلم می کنی
سلطان گفت من عدل کرده ام از پسر خود ملازمان که دیده بودند و گرفته بیاوردند ببرسر راست
است یا دروغ عورت پیر پیش پسر خود رفت و حال معلوم کرده باز گشت و ملازمان هم شاهد
بر فعل نا هموار او دادند ازان روز نام آن سلطان محمد تغلق عادل شد نقل است روزی بخدمت
حضرت مخدوم علاء الدین سلطان محمد تغلق عرض نمود اگر حکم شود خواهش دل دارم که یک گنبدی
برائی حضرت بنا کنم بعضی گویند که در حین حیات گنبد طیار شده و بعضی روایت است که حضرت علاء الدین
فرمود که الحال نبائید وقتی که من ازین عالم فانی سفر خواهم کرد هر گاه توفیق بود خواهد کرد و میسید

در شهر بنا کرد که تا حال نام آن مسجد تغلق باد شاه مشهور است **نقل است** که بعد از انتقال حضرت علاء الدین سلطان محمد تغلق و امیر خورد که نام یکی قبولخان نام و دیگر بشارت خان بود برای تعمیر عمارت گنبد آمده ساختند و بنجا مسجد بود که اهل آن تا حال مسجد خورد و مشک است و پائین آن هم اندرون سماع خانه مسجد است و میان گنبد جای بنا شده که تا حال قایم است و مزارهای صاحبزاده ها و زیره خاتون و خسرو سلطان غیاث الدین بلبن و بچه بچه شهزاده بلبی مستوره هم میان گنبد آمده اند و گرد آن سه هزار داویله کرده شده است حسب الحکم بادشاه بر مزار شریف حضرت علاء الدین گنبدی چنان طیار نمود که جز شهنائی آیات کلام آلهی قوم شده است بعد از بنا رسی گنبد آن امیران دل تصور دیدند که نام مایان هم در بنجا ماند بشارت خان جوئی آب از دریا زیر پاک پتن کنده داور و برای آبادی که تا حال نام آن بشارت مشهور است و قبولخان قصبه قبولکه از پاک پتن بر دست گرفته تا حال آباد شده است آباد کنانید **نقل است** که وفات حضرت علاء الدین میچور یا غره ماه شوال در سنه هفتصد بیست و واقع گردید مدت خلافت سجاده نشستن ایشان پنجاه و چهار سال است زهی عظمت و کرامت حضرت مخدوم علاء الدین موجد ریا که نقل کشف کرامات ایشان از حد بسیار است که لائق این مقام هر گز نیست **بیت** اسرار محبت را نبود هر دل قابل ۔ در نیست بهر دریا در نیست بهر سانی **نقل است** که حضرت علاء الدین را دو صاحبزاده بودند اول حضرت مخدوم مغز الدین دوم حضرت خواجه علم الدین وقت انتقال الهام ربانی و ارشاد مجید خود خرقه خلافت و مسند سجاده قطب العالم شاه شاهان دین حضرت بابا فرید الدین گنجشکر تفویض پسر خود حضرت خواجه مغز الدین نمودند **نقل است** که سلطان غیاث الدین تغلق و جمله خلفا دان آمده خواجه علم الدین پسر خورد حضرت علاء الدین که بعلم ظاهر آراسته بود و سماع خوش وقتی تمام داشت و حافظ کلام ربانی بود سلطان مبلغ تغلق بغایت اکرام و احترام این خاندان نمودی خواجه علم الدین را شیخ الاسلام مملکت هندوستان گردانید و علماء و مشایخ این ملک بحرات تحویل ایشان نمود میگویند که پیش از ان هیچ کس جاگیر و معافی قبول نکرده بعد از انتقال حضرت علاء الدین موجد ریا سلطان محمد تغلق بصدد زودی برای اخراجات لنگر معافی تمامی متصرفه کرده اند و اولاد حضرت خواجه علم الدین در آن جاست الحال شیخ مسعود بن شیخ حسین بن شاه بدهان بن شیخ حسن بن مخدوم سلیمان بن خواجه داؤد بن خواجه خوندین شیخ بدهان

بندگیحضرت رکن الدین کان شکر بن حضرت خواجه علم الدین بن دیوان علاؤالدین بن حضرت بدرالدین
بن حضرت گنج شکر **نقل سمت و بیان** حسب واولاد و تاریخ وفات حضرت دیوان مغرالدین بن حضرت علاؤالدین
کریم خلیفه والد خود است **نقل است** از سیر اولیا که حضرت مخدوم مغرالدین صاحب کشف وکرامات
معظم و مکرم و علم و حلم بغایتی داشت و سماع بسیار می شنید هر کس که در سماع روی مبارک او دید
در او نگاه افتاد عشق و وجد پیدا میگشت و میل دنیاوی کلی از و مرتفع میگشت مخدوم حضرت مغرالدین تحصیل
علم از مولانا قابلی کرده در دین و دنیا خطی کامل داشت چون بجائی پدر نشست و روانه بذل و ایثار
بر بندگان خدائی تعالی گشاد بعد چندگاه سلطان محمد تغلق ایشان را در دهلی طلب نمود و بتعظیم و تکریم تمام روز
بپرداخت و عرض نمود که اختیار مملکت و سلطنت بدست شماست هر چه فرمان شود بنده فرمان هستم
حضرت مغرالدین فرمود که مملکت و سلطنت ترا مسلم باشد پادشاهی نمی کنیم چه اگر من درویش هستم مرا بگو
قرار نیست **نقل است** چون حضرت ایشان را اشتیاق سیاحی بسیار بود گاهی بطرف حرمین
شریفین بزیارت رفتند گاهی بطرف اجمیر شریف و دهلی انزار بندگان خود فیضیاب گشتند پسر خود
حضرت مخدوم فضیل را بجائی خود بسجاده حضرت قطب العالم گنج شکر و عین حیات خود نشانده
بودند **نقل است** که آن حضرت برای ملاقات برادر خود وقتی در ملک گجرات تشریف بردند و
آن جا مفسدی بتقدیر یزدی برپا شد اندان مفسده از دست باغیان و کفار رتبه شهادت رسیدند
و مرقد حضرت مغرالدین در گجرات هم است تا حال از برکت ایشان از زوار آن جا
خلایق فیض میگیرند و نعش مبارک ایشان را از آن جا آورده متصل مزار والد خود حضرت دیوان
علاؤالدین موجود یا درون گنبد مدفون نمودند و تاریخ شهادت آن حضرت سیزدهم ماه
محرم است و مدت خلافت شیخ مغرالدین یازده سال و هفت ماه و هفت روز بقصد غزا و جهاد
شهید اگر گشتند پسر گیحضرت دیوان مغرالدین را دو فرزند بودند اول نتیجه تمام شیخ دیوان
محمد فضیل صاحب سجاده دوم حضرت مخدوم شیخ صدرالدین **و بیان** حسب واولاد و تاریخ
وفات و مدت خلافت و احوال حضرت دیوان محمد فضیل قدس الله سره العزیز که بندگیحضرت خواجه

محمد فضیل خلافت از و الا خود یافته نقل است از پیر اولیا که حضرت مخدوم دیوان فضیل بجای اجداد خویش
در مقام حضرت گنج شکر بر سجاده کرامت نشسته بصوت و سیرت رعایت آن سجاده ادای نمود و طریقه سلف
خود میکرد و بغایت مشغول بحق و ترک تجرید کوشید و مقبول و طالب گشت و بذل و ایثار کشاد و معتقدان آن خاندان
کرام را بسیار فیض از وجود ایشان حاصل گشت صاحب امنت و نعمت بود هر که بنظر ایشان در آمدی مقبول گوشین
گشتی همواره در سماع مستغرق میبود و چون وقت حضرت دیوان پیر فضیل بآخر رسید جائی نشینی حضرت گنج شکر
بحکم پیران و مشایخ پیر خود حضرت پیر دیوان منور شاه تفویض فرمود و تاریخ بیست و هم رجب بحلت فرمود
و هفتصد سال بر سجاده خلافت نشسته ماند در سال مفتصد و نه شش وفات یافت و در آن گنبد عالی متصل
وال خود مدفون گشت در عظمت و کرامت پیر رو شمضمیر خواجه محمد فضیل کم لائق این مقام هر کس نیست پر خوش
گفت که بیت
اگر همت رابنود هر دل قابل ـ در نیست بهر دریا نه نیست بهر کانی و بدانکه حضرت دیوان
محمد فضیل را دو پسر والا گهر بود اول بنده گنج حضرت شیخ الاسلام و المسلمین پیر دستگیر مخدوم **دیوان منور شاه دوم**
خواجه سند الدین المعروف شمس الدین ریحانی بیان حسب و قات و اولاد و مدت
خلافت بنده گنج حضرت دیوان منور شاه که از ایشان بر خلیفه و دالد خود دیوان فضیل بود در شیخی با عظمت کرامت و سیاست
نعمت بود و نظر مبارک و می الیه عظیم بود هر که بنظر شفقت در وی گذشتی مقبول و طالب گشتی چون حضرت خود دیوان منور شاه بجای اجداد خویش
نشست بجای بایزید بسطامی و فرید الدین بلخی بجای آورد و نهایت در ترک و تجرید کوشید و هم عظمت و کرامت ایشان عین وقت
ایشان یافت رسید جائی نشینی حضرت گنج شکر بحکم پیران پسر خود حضرت شیخ نور الدین تسلیم کرد و تاریخ سیوم ماه
صفر سال مفتصد و شش بر مسند حق مویست و مدت خلافت و سجاده گی ایشان بنجاه سال و چهار ده روز بود ایشان
متصل والد خود اندر وی گنبد عالی گشت **و بیان اولاد حضرت** دیوان منور شاه را پنجر پسر بود اول بنده گنج حضرت
نتیجه الشیخ دیوان خواجه فرید الدین صاحب سجاده دوم بنده گنج حضرت سراج المحققین برهان السالکین دیوان
شیخ بهاء الدین صاحب سجاده که ایشان را از برادر خود نور الدین حاصل شده بود سیوم شیخ خوجو چهارم
خواجه محیی الدین پنجم خواجه ابراهیم **و بیان حسب و تاریخ وفات و مدت خلافت و**
اولاد حضرت دیوان نور الدین صاحب سجاده پسر و خلیفه عظام والد خود دیوان منور شاه است شیخ با عظمت

ولایت و کرامت بود و صاحب جذبه و سماع هر که نظر کردی او را ناسوخته اشتغالی گردانیدی و همیشه در مجاهده و ریاضت
مشغول بودی و از علایق و نیافرغ گشته حق سجاده حضرت فرید الحق والشرع والدین بخ[ی] دادی ساخت چون دوم
آخر ربیع الاخر سنه ۸۲۴ مقام حضرت گنج شکر باشارت پیران پیر برادر شیخ بهاء الدین بن دیوان منور شاه بسیر و خود و جهت
حق سبحانه و تعالی مشغول شد و مدت بیست و چهار سال مشغول بود و چهار پشت مدت سجاده کی ایشان بر سر سجاده خلافت شرده سال بود
شیخ نور الدین را اولاد نیست زهی عظمت و کرامت دیوان نور الدین که لایق این مقام هر کس نیست خوش گفت کسی

بیت اسرار محبت را هر دل نبود قابل ۞ دُر نیست بهر دریا نه نیست بهر کانی ۞ و مدفون دیوان نور الدین
با لکن مزار حضرت علاء الدین موجود یاست اندرون گنبد کلان و سر سره و صلیطرف روزه **در**

بیان حسب تاریخ وفات و مدت خلافت واولاد حضرت دیوان مخدوم بهاء الدین را
خلافت از برادر کلان دیوان نور الدین حاصل گشت شیخ با عظمت و کرامت بود و صاحب جذبه و سماع بسیاری از اندران
از ایشان فیض حاصل گشت و در مصلا حضرت بابا فرید الدین گنج شکر نشسته حقوق آن سجاده بنهایت آداب ساخت
آن حضرت خود را یک لحظه و لمحه از یاد حق و یگانه باخدا و بیگانه باخلق بود و بوقت رحلت از
جهان فانی خدمت شاه فرید الدین بابا بسیر خود و باشارت پیران بخدوم شیخ احمد شاه پسر از این عالم رحلت فرمود مدت
خلافت دیوان خواجه بهاء الدین سی و دو سال که بر سجاده خلافت نشسته اند و زنده مشتغل بیاد حق بوده اند

بیت زهی عظمت و کرامت حضرت دیوان بهاء الدین کی لایق این مقام هر کس نیست خوش گفت گوینده

بیت اسرار محبت را هر دل نبود قابل ۞ دُر نیست بهر دریا نه نیست بهر کانی ۞ و مدفون دیوان بهاء الدین متصل
مزار برادر خود نور الدین اندرون گنبد کلان گشته حضرت دیوان سیر و شش ضمیر بها و الدین بسیر بود اند اول

حجره الواصلین دیوان شیخ احمد شاه صاحب سجاده دوم خواجه نعمت الله و بیان حسب تاریخ وفات
و مدت خلافت واولاد و بنگیحضرت دیوان احمد شاه پسر و خلیفه حضرت دیوان خواجه بهاء الدین است
شیخ نامدار و مشایخ کبار بود یگانهٔ جد خود و بمقام خواجه فرید الدین نشست صاحب جمال و وجد و ریاضت او
معروف و مشهور است هر که افسر اندی با قطع همان شندی مریدان ایشان صاحب کرامت بوده اند دوم
و پسین خدمت سجاده حضرت شیخ شیوخ العالم گنج شکر باشارت پیران پسر خود مخدوم عطا الله رحمت کرد

وخود بتاریخ هفتم ماه ربیع الثانی سال هشتصد و هفتاد و شش وفات یافت و مدفن ایشان بپهلوی والد خود گشت اندرون گنبد حضرت علاء الدین و مدت سجاده نشینی ایشان بیست و سال بود و دیوان شیخ احمد شاه را چهار پسر بود اول قطب الاولیا دیوان شیخ عطاء الله صاحب سجاده دوم خواجه گان سیوم خواجه عزیز الله چهارم مخدوم بهاء الدین

در بیان حسب تاریخ وفات و مدت خلافت و اولاد شیخ

حضرت دیوان مخدوم عطاء الله قدس الله سره پسر خلیفه حضرت دیوان احمد شاه بهت شیخ و مشایخ کمال وقت خود بود صاحب کشف و کرامت بود و بجائی اجداد خویش در مقام قطب العالم نشست و در رعایت سجاده آن حضرت بسیار بجا آورد و آوازه ریاضت و مجاهده او در اطراف و جوانب معروف گشت مردمان بزیارت او آمدند و بهر که نظر مکرم داشت مشهور میساخت چون دم آخرین رسید خدمت مقام بابا فرید الدین باشارت پیران خود بپسر خواجه شیخ محمد تفویض کرد و هنید تاریخ هفتم ماه جمادی الاول بجوار رحمت حق پیوست و مدفون ایشان نزد مزار والد خود اند دون گنبد عالی گشت مدت سجاده نشینی آن حضرت هفده سال بود و سجاده خلافت بزرگان خود نوشته اند و سال هشتصد و پنج جلت فرمود و دیوان شیخ عطاء الله را پسر اول منتجبة المشایخ دیوان شیخ محمد صاحب سجاده دوم مخدوم قطب الدین

در بیان وفات و مدت خلافت و اولاد شیخ

بزرگ حضرت شهنشاه مخدوم دیوان شیخ محمد پسر و خلیفه پدر بزرگوار خود دیوان عطاء الله است دلی اموزاده و علم کمال داشت او مشهور معروف و حق سجاده کما حقه بجا آورد شب و روز مشغول بامر حق میبود و هر فتوح مریدی بفقرا و مساکین میداد

نقل است

که روزی دیوان شیخ محمد بزرد و ضه منوره حضرت گنجشکر نشسته بود بادشاه بلباس قلندرانه از ولایت باد و کس همراهان او را نهایم لباس عام پوشیده بود و ندیدند چون از زیارت حضرت قطب العالم فارغ شدند بعد از ان آمده مصافحه حضرت دیوان شیخ محمد کردند حضرت روشن ضمیر از شرف باطن یافتند که این شاهی است ولی قدری العالم حضرت قطب الدین بادشاه نهاد و بیکدیگر تناول منیمودند آن یاران حضرت دیوان شیخ محمد زبان مبارک بر کشادند که این شهنشاه است که بادشاه دنیا و دین است و فقیر و درویش بیک گلیم نمیگنجند و دو فقیر بیک گلیم نمیگنجند الحال این یک طبق نان و دو بادشاه حاضر یم بادشاه محمود پائی شیخ افتاده عرض نمود که ازدست باغیان خلاص شده ام این هر دو دیگر کسی اند حضرت خود موده بر بادشاهی هندوستان ترا و فرزندان ترا مبارک بادشاه مذکور را دولت نمود و چند روز بخدمت شریف مانده معاودت فرمود ایشان سلطنت و ریاست نشستند چند مدت ماند چون وقت وصال شیخ نزدیک رسید خرقه و کلاه و خدمت درگاه بابا فرید بسپرد

به فرزند خود باشارت پیران بحضرت ابراهیم نمود بتاریخ چهارم شوال سال نهصد و هفتاد و هفت وی گنبد حضرت علاؤالدین از طرف چهار دیواری مستورات وسطر سیوم مدفون گشت و مدت خلافت ایشان بیست و سه سال بود و سه فرزند داشتند اول حضرت دیوان ابراهیم صاحب سجاده دوم شیخ جلال سیوم شیخ جلیل

و بیان حسب و اولاد و وفات و مدت خلافت حضرت ابراهیم پسر و خلیفه دیوان شیخ محمد الله خود است از اولیاء کبار بود در ریاضت و مشقت ایشان و علم و حلم مشهور معروف و از ایشان فیض مثل حضرت گنج شکر جاری گشت لهذا امام ایشان ثانی فرید و ثالث فرید هم گفتند شیخ ابراهیم کلان مالا را به و شیخ بزرگ صاحب و شاه بزرگ در عالم مشهور نام گشتند کشف کرامات و خوارق عادات از ایشان بسیار ظاهر گشته **نقل است** که در وی خانه بجهت اسباب زری آمد بفرمان الله تعالی نابینا گشت و از کوری چشم بمرشد چون آن شاه دین پناهی التجا برد بحق و خادم را فرمود که آب برای وضو بیار خادم مذکور فرصت پیدا نکرد زود کوشده شاه دست و میگوید اگر بینائی چشم پایم باز بدزدی نشناسم و مسلمان شوم این خبر خادم بسمع حضرت رسانید ایشان بعد وضو و حق وی دعا فرمودند و در بینائی حاصل گشت و مسلمان شد بهجت آور دیکی از پرستگاران خدائی تعالی شد **نقل است** وقتی سوداگری پیاده راهی بنظر مبارک ایشان آمد و بعد از مدت سوال کرد که آن راه را بدید و باکرامت خود بنمایید حضرت فرمود ما هیچ کرامت نمی دانم تو از این خیال فاسد باز آئی صد پشیمان شوی هر چند حضرت دفع کرد سوداگر از گفته خود باز نیامد القصه حضرت دست او گرفت دو جماعتی زیر دو فرمود که بیا کرامت خود را ترا نمایم هنوز این سخن تمامی از زبان مبارک بیرون نیامده بود که تمام وجود سوداگر را آتش گرفت پشیمان شد **نقل است** هر گاه مسواک بامدان شدی حضرت شاه بر هم صاحب کلاه خود را از سر گرفته بدست گرفته سه جنبانیدی بفرمان الله تعالی ابران از اطراف و جوانب بسیار میبارید **نقل است** روزی [illegible] حضرت ایشان وضو میکردند یک متعلمی نزد ایشان آمده بود چون حضرت مسح سر کرد متعلم مذکور گفت باشیخ مسح شما درست نشده همه سر را مسح باید نمود حضرت دیوان شیخ برهم صاحب دست خویش سر از تن جدا ساخته و جوش آب وضو طاقه داده باز بتن نهاد و بجهان شد که پیش ازان بود حضرت بعد ازان فرمودای برادر متعلم [illegible] باقی متعلم حیران

ماند و سر بر قدم مخالفه ارادت آورد **نقل است** که وقتی ملازمان شاهی آمده برای معامله زمین بر رعایا جبر مینمودند و
معامله زراعت مشکل میشد و چندان لجوجت و بیباکی که در اطراف و حدود ایشان بکار میبردند آن هم ملازمان شاهی گفت
میفرمودند چون حضرت دیوان شیخ بر هم صاحب از حال رعایا که چنین مظلوم و تعدی ملازمان واقع شده است از زبان مبارک
فرمودند که در حد پاکپتن این هر سه چیز نفع نمیدهد و از دیگر زراعت های زمینداران بانفع حاصل شود و کار پیشه
این چیزهای مردمان را تکلیف و ظلم حاصل است از فرمان ایشان که بعایت ظلم مظلومان بود تا حال این چیزها
نمی بوینند **نقل است** که حضرت ایشان را مریدان و خلفاء ایشان از حد بسیار است چنانچه شیخ ایشان شیخ حضرت شیخ سلیم
چشتی فتحپوری از اولاد بابا فرید و حضرت فرید گودر کاستهی ال اله و حضرت شیخ فتح پکوی و الد شیخ علمدی
چونیان و الد و بابا احمد لاک دیپال پور رحمه الله و حضرت زین العابدین و پسر حضرت ایشان دیوان شیخ
تاج الدین مجموعه یکی از اولیا کبار بود و شیخ طاهر و مولا جلال الدین در شکوه آباد و شاه
ابوالفتح در غازی پور و حضرت حاجی نعمت الله در شیخوپور قریب پاکپتن و دیگر خلفا آن حضرت از حد
بیشمار است تعداد آنها درین جا گنجائش ندارد چون نقل حضرت ایشان نزدیک رسید ذکر و خلافت و خدمت
جانشینی حضرت شیخ بخشکر جد خود بفرزند ارجمند حضرت دیوان تاج الدین محمود پسر کردند و خود بتاریخ
بیست و یکم ماه حج بجوار حق پیوستند و در گنبد حضرت علاء الدین متصل والد خود مدفون گشتند
در سال نهصد و شصت و حال یافت و مدت خلافت ایشان چهل و دو بود ذهی عظمت و کرامت
حضرت شاه برهم صاحب که لایق این مقام هر کس نیست خوش گفت کسی **بیت** اگر از محبت رانبود
هر دل قابل ۰ و نیست هر دریا را نیست بهر کانی ۰ و حضرت ایشان را دو پسر بودند اول حضرت ضیاء الطریقت
برهان الحقیقت پیران پیر دستگیر بیمثیر حاجی الحرمین الشریفین دیوان تاج الدین محمود صاحب سجاده دوم
مخدوم شیخ منور شاه شهید **در بیان حسب و تاریخ وفات و اولاد و بندگی** حضرت دیوان تاج الدین
محمود پسر خلیفه الرحمن دیوان ابراهیم سلمان بالا راجه است دو علم و مجاهده ریاضت ثانی نداشت و در دنیا و
خود را اکثر پنهان میداشت که بلباس درویشانه التفا میکردند و نظر آن حضرت کیمیا اثر بود و بهر که
نظر فرمود مسرور ساخت و خلفا آن حضرت جا بجا صاحب عظمت بودند و هستند مثل بندگوار

مصنف بندگیحضرت مولود محمد چشتی و شیخ الله داد گوالیری و شیخ احمد بگرانی و شیخ فتح تلمبه چشتی پاکپتنی
وحال نور محلی از اولاد حضرت با باگنج شکر و شیخ نظام برادر حقیقی جد داعی مگور و شیخ عبدالله و شیخ برهان الدین
و شیخ محمد حسین و شیخ عین الدین پسران آن حضرت و سید الله داد پاک پتنی از اولاد حضرت
شیخ عبدالقادر جیلانی قدس الله سره العزیز و قاضی سیف الدین بهاری و شیخ ابوالفتح دهلی
بعضی خلفاء آن حضرت در اطراف و جوانب عالم بسیارند **نقل است** از شیخ ابوالمعالی عباسی طوسی
ساکن بهار که داخل صوبه بهار است که حضرت مولانا مخدوم مناقب الاولیا دیوان تاج الدین محمود بجانب
بنگاله مسافر بودند ناگاه گذر ایشان بر جوار بهار افتاد و بازداران حضرت بجهت طعمه در بلده مذکور فرستند
و در تمامی شهر تفحص کردند مرغ نیافتند مگر در خانه قاضی سیف الدین و الد شیخ ابوالمعالی ماکیان
بودند فاما قاضی مذکور حاضر نبود بازداران حضرت تمام الحاح نزد خادمان قاضی آمده گفتند
که بهار مرغ بدهید آنها ندادند و گفتند که ما نمی فروشیم هر چند که بازداران عاجزی کردند
قبول نفرمودند ایشان تفحص نموده طعمه از دیگر جائی خریده کرده آوردند چون شب شد همه ماکیان
بفرمان الله تعالی بمردند آخر این خبر بقاضی رسید بخادمان خود تعرض نمود وقت صبح پائی
برهنه جانب حضرت دویدند که حضرت سوار شده و باز در دست گرفته بجهته شکار می فرستند
چون نظر مبارک حضرت بر قاضی افتاد فی الفور فرمود قاضی تقصیری شده او را عفو باید
نمود قاضی بر پائی حضرت افتاده عرض کرد که از بنده تقصیری عظیم شده است لقمه قاضی
حضرت را ضیافت کرد حضرت بر قاضی بسیار شفقت و مرحمت فرمودند و خرقه خلافت
از جانب حضرت گنج شکر عطا فرمودند و آن ملک را در حمایت قاضی گذاشتند شیخ ابوالمعالی
میگوید که والد من آن خرقه در بقچه داشت چند بار در خانه من آتش گرفت اما
از برکت آن بقچه که پیراهن آن حضرت بود و آتش هم نرسید و سلامت ماند ای عزیز آری
کسیکه بسجاده شرع مستقیم است جامه او بفرمان الله تعالی آتش نمی سوزد **نقل است**
از والد خود بزرگوار قطب الاولیا خواجه شیخ مودود چشتی بهدالوی که چون اکبر بادشاه در

صدور امتحان اکابرین و مشایخ اهل تمکین گشته در پاکپتن بیامد و بجهت آزمایش کشف و کرامت
و الزام دادن حیله انگیخت یک خدمتگار خود را تکفین نموده در تابوت نهاد و بصورت میت ساخت بنهاد و
او فهمانیش نمود چون حضرت تاج الدین بر جنازه تکبیر گفته شروع دعا نمایند تو از سر جنازه برجسته و ازنمای
بعد از وقوع این حرکت ایشان را ملزم خود سازی چون چنین ساخت القصه چون جنازه را و تیار کردند بادشاه حضرت سجاده نشین دیوان
تاج الدین را طلبید و برای مشاوره استادن تعرض نمود حضرت ایشان فرمودند قاضی لشکر و امام فوج را حکم جنازه
کردن لست بادشاه عرض نمود اگر آپ مصلحت بدانید ما نمود و گفتند لیاقت ما نیست حضرت شهنشاه محمد دوم دیوان
تاج الدین پیش جنازه خدمتگار رند کو استاده چون صف ارسته شد حضرت ایشان از بادشاه سه مرتبه اذن
برای خواندن جنازه طلبید نمود و بادشاه عرض نمود کی بخوانید بعد از استیذان مرتبه سیوم تکبیر افتتاح نماز جنازه
گفتند آن مرد زنده در تابوت بعالم ارتیاح جست نمود و بعد از ادای نماز جنازه حضرت بادشاه را فرمود
چون مرا بر جنازه شما آورده استاده کردی ملک الموت بصدر این جنازه آمده بود برای همین از شما اذن
طلبیدم اگر بادشاه از بین خیال ناقص خود باز آید این مرد از زندگی خود یوس شده و چون قضیه آن آمد بود شما
اذن داد و جان آن مرد قبض شد و بعد از ان دو مرتبه برای استیذان طلب نمودم و نه اول بار هر چه و مقدر
او نوشته بود بظهور پیوست از معاینه این حال اجل و شرمسار گشته برای ضیافت حضرت ایشان درخواست
نمود لاجرم حضرت ایشان قبول کردند **نقل** ست چون اکبر بادشاه ضیافت آن شاهین حضرت شیخ
تاج الدین طیار نموده برای خوردن طعام حضرت ایشان بیاورد و بتکلف تمام طعام پیش حضرت و
درویشان و متعلقان حضرت نهاد و در یک خوان گرد پخته شده سرپوش بر خوان نموده پیش ایشان
نهادند حضرت دیوان تاج الدین سرپوش از روی طبق برداشتند. دفعه موذی ای گربا ذن
الله تعالی از خیبر دیر بر همسان آن طعام از فرمان آن قطب زمان زنده شده برخاست و گریخت
ای برادر این مرتبه یحیی و میت هر کس را تعالی الله گشته بان مراتب رسد پیش او زنده کردن
و میرانیدن سهل است القصه بعد از ان بادشاه را بیگم اعتقاد و ارادت بغایت حاصل شده و
تا چهل روز بخدمت فیضدرجت ایشان ماند و شب روضه مبارک حضرت ایشان مشغول

بودند و التماس برای اولاد کرده میوجیات دنیا است نمودند بعد از چهل روز حضرت دیوان تاج الدین نهاد فرمود
که بخدمت برادرم شیخ سلیم که قطب الهند اند در فتحپور سیکری بخدمت ایشان بروید از ان جا فرزند بر منه شما را
حاصل خواهد شد بلک در حضور ایشان تولد خواهد یافت از فرموده آنها همچنان نظهور پیوست از ان جا بادشاه اکبر همه
بیگم خود را همراه آمده بخدمت ایشان رفت و جهانگیر در خانه ایشان تولد یافت نقلست که حضرت دیوان تاج الدین
قدس الله سره در حین حیات خود فرزندان حضرت مخدوم دیوان فیض الله را خرقه خلافت و جانشینی سجاده حکم
پیران خود حواله نمودند و خود بزیارت حرمین شریفین رفتند چند مدت سیر و زیارات بزرگان نموده باز آمدند و مردم این
حضرت در هر دو یا بشیما اند پنج شش روز کتابت منقول شده است چون مدینه سجاده گی و خدمت به پسر خود دیوان
فیض الله سپرده رفتند آن مخدوم زاده قدم بر قدم جد بزرگوار خود میرفت و بخصوص والد خود بتاریخ بیست و پنجم ماه ذی الحجه
سنه ۱۰۱۸ از رحمت حق پیوستند دعم شریف ایشان پنجاه سال بود و دو سال بر سجاده نشستند بعد از انتقال در
گنبد حضرت علاء الدین به پهلوی جد خود حضرت دیوان شیخ بر هم صاحب مدفون گشتند بعد از رحلت
ایشان حضرت جناب تاج الدین پسر دیوان فیض الله مخدوم ابراهیم را بسجاده حضرت با فرمایند دین
گنج شکر مشغول دخود و بعبادت آلهی و ارشاد و شغول گشتند بعد چند مدت حضرت دیوان تاج الدین محمود در سنه ۱۰۲۱
بر حمت حق پیوستند دعم شریف ایشان هشتاد و پنج سال بود و دو مدت خلافت ایشان شصت و یکسال و
بعضی روایات شصت و شش سال بوده است و مدفون حضرت جناب دیوان شاه تاج الدین محمود
از جنوب و دند قطب العالم و بروی گنبد کلان گشته زیبی عظمت و کرامت حضرت شهنشاه دیوان
تاج الدین محمود و دیوان فیض الله پسر بزرگ ایشان که لایق این مقام مرکز نیست خوش گفت کسی

بیت اسرار محبت را نبود هر دل قابل ۵ ذوقیست هر دو را نیست بهر کاسنی ۵ و حضرت سلطان
الاولیا دیوان تاج الدین محمود با پانزده پسر و پانزده دختر بودند پسر اول بنده حضرت شیخ الشایخ
دیوان فیض الله صاحب سجاده دوم حضرت فتح الله نوری سیوم مخدوم علی چهارم مخدوم احمد قتال
پنجم شاه امان الله ششم شیخ عبد الواحد هفتم حضرت محمد هشتم شیخ عبد الله نهم شیخ حسن محمد
دهم شاه کرم الله یازدهم مخدوم برخوردار دوازدهم خواجه سید محمد شرف کلاه الدین

سیزدهم خواجه برهان الدین چهاردهم خواجه محمد حسین پانزدهم خواجه عین الدین و دیوان فیض الله
این دیوان تاج الدین محمود را که پسر اول باسم شیخ المشائخ دیوان ابراهیم صاحب سجاده دوم خواجه
عارف سیوم خواجه جهنجو بیت و یک نام حضرت دیوان تاج الدین محمود هر کس باعتقاد درست بخواند
مراد او روان گردد الهی بحرمت مخدوم تاج الدین محمود آلهی بحرمت شاه تاج الدین محمود آلهی
بحرمت سراج المحققین شیخ تاج الدین محمود آلهی بحرمت برهان العاشقین شیخ تاج الدین محمود آلهی بحرمت
شیخ تاج الدین محمود آلهی بحرمت کامل الاکمل تاج الدین محمود آلهی بحرمت قطب الزمان تاج الدین
محمود آلهی بحرمت شیخ الاسلام والمسلمین تاج الدین محمود آلهی بحرمت متوکل تاج الدین محمود آلهی
بحرمت پیران پیر تاج الدین محمود آلهی بحرمت متحمل تاج الدین محمود آلهی بحرمت محقق تاج الدین محمود
آلهی بحرمت طالب الحق تاج الدین محمود آلهی بحرمت حاجی الحرمین تاج الدین محمود آلهی بحرمت
درویش تاج الدین محمود آلهی بحرمت صاحب سجاده تاج الدین محمود آلهی بحرمت صاحب الولایت
تاج الدین محمود آلهی بحرمت ضیاء الطریقت تاج الدین محمود آلهی بحرمت برهان الحقیقت تاج الدین محمود
آلهی بحرمت خادم الفقرا تاج الدین محمود آلهی بحرمت صاحب الارشاد تاج الدین محمود دور

بیان حسب نسب و وفات دیوان حضرت ابراهیم صاحب سجاده ابن دیوان فیض الدین بندگی
حضرت دیوان تاج الدین محمود پسر و خلیفه دیوان فیض الله است و از جمله خود دوم خلافت یافت
او ولیا کمال و مشائخ نامدار وقت بود همیشه در مجاهده و ریاضت مشغول بودی در رعایت سجاده حضرت
گنج شکر باحسن الوجوه بجای آورد چون وقت باخر رسید وصیت حیات باشارت پیران
خرقه و سجاده حضرت بابا فرید به پسر خویش ضیاء الطریقت خواجه شیخ محمد رحمت فرمود و
دنیا را بتاریخ شهر دهم ماه محرم سنه ۷۲۹ هـ برحمت حق پیوست و عمر شریف ایشان بصد و نه
سال بود و مدفونش بجوار قبر جد خود حضرت دیوان تاج الدین شد مدت خلافت ایشان
هشت سال است یا نه سال و اهلیه بحساب یازده سال مشیود و بر سجاده نشستند و دیوان
شیخ ابراهیم را پنج پسر بود نامها اول بندگی حضرت دیوان عبد الحق شیخ محمد صاحب سجاده حضرت گنج شکر

دوم خواجه الحق سیوم شیخ غلام محی چهارم خواجه محمد پنجم خواجه جان محمد و **دیگر** حضرت دیوان شیخ محمد کبیر
اجداد خویش در مقام قطب العالم حضرت گنج شکر نشسته اند بسجاده شرع پیران خود مستقیم ماند و عامل و زهد و ریاضت
ایشان مشهور معروف است و در زمان این صاحبزاده بکمالات صاحب بمت و شجاعت هم مخلوق عالم زیر قدم ایشان
دست یافته اند و بصوبت و سیرت بزرگان سلف اند و مقبول دلها اکثر قعدوازه بذل و ایثار کشاده و پشیانی
و فراخ دست اند و مریدان و معتقدان این خاندان امیدوار ارشاد اند و با همه برادران الفت و مهربانی از حد
بسیار و بیشمار زیاده ظهور عظمت و کرامت آن شاه عالم دیوان شیخ محمد حضرت حق سبحانه تعالی آن شهزاده عالم را همواره
بر سجاده حضرت گنج شکر قایم دارد **دیگر بیان** اولاد و فرزندان میگیر حضرت دیوان تاج الدین محمود شیخ اصغر علی
ابن تاج الدین را چهار پسر اول باسم شیخ فرید محمد دوم خواجه خلیل محمد سیوم شیخ جمال محمد چهارم شیخ عبد المجید
و شیخ عبد المجید محمد را یک پسر باسم خواجه فرخ محمد **دیگر** مخدوم احمد قتال ابن دیوان تاج الدین را پنج پسر بوده اند
اول باسم خواجه محمد دوم شیخ فرید محمد سیوم خواجه تهاچهام خان محمد پنجم خواجه ابو المعالی **دیگر** شاه امان الله
ابن تاج الدین محمود را یک پسر باسم خواجه نور محمد او را یک پسر شیخ صالح محمد **دیگر** شیخ عبد الواحد ابن
تاج الدین محمود را سه پسر بوده اند اول باسم خواجه ابو المعالی دوم شیخ فاضل محمد سیوم خواجه صالح محمد و خواجه
صالح محمد مذکور را یک پسر باسم علاؤ الدین **دیگر** شیخ عبد الله ابن تاج الدین محمود مذکور را سه پسر
بوده اند اول باسم خواجه غلام فرید دوم خواجه غلام محمد سیوم خواجه غلام علی **دیگر** شیخ حسن محمد ابن
دیوان تاج الدین را یک پسر شیخ جمال **دیگر** شیخ کرم الله ابن دیوان تاج الدین و دو پسر بوده اند
مخدوم بهوره ابن تاج الدین را یک پسر خواجه ولی محمد **دیگر** خواجه برهان الدین معروف بنبلا یک
پسر شیخ حاور یک پسر نور محمد **دیگر** خواجه محمد حسین ابن دیوان تاج الدین محمود را یک پسر شاه
عنایت الله معروف طاهر محمد او را یک پسر خواجه عبد الرحمان **دیگر** شاه عین الدین ابن دیوان
تاج الدین محمود را یک پسر خواجه رکن الدین **دیگر بیان نسبت** دختران دیوان تاج الدین محمود
را و لاد حضرت علاؤ الدین موجد ریاو نام ایشان هر جا که پیوندی شود بتفصیل کر یک دختر دیوان
تاج الدین محمود در خانه شیخ علاؤ الدین ابن شیخ داود ابن شیخ جهانیان خواجه برهان الدین

ابن دیوان احمد شاد صاحب سجاده مذکور است دوم دختر آن حضرت در خانه برهان الدین ابن دیوان احمد صاحب سجاده
سیوم دختر آن حضرت در خانه شیخ الدین ابن خواجه عبد الوهاب ابن برهان الدین مذکور است چهارم دختر آن حضرت
در خانه محمد حسین الدین بن عبد الوهاب مسطور است و ازان یک پسر بخورد و ازان یک پسر باسم خواجه عارف محمد
پنجم دختر آن حضرت در خانه خواجه فیروز ابن شیخ عبد الوهاب که ازان عقیقه یک پسر باسم پیر محمد است
ششم دختر آن حضرت در خانه خواجه حبیب الله ابن شیخ عبد الوهاب مسطور است که ازان عقیقه چهار پسر باسم
شیخ بدر الدین و شیخ صدر الدین و شیخ فتح محمد و شیخ صبر هفتم دختر آن حضرت در خانه نظام الدین ابن
خواجه قیام الدین بن خواجه حافظ بن خواجه عیسی بن ابو الفتح بن رکن الدین بن شیخ خوجین دیوان منور
شاه مرقوم که ازان عقیقه یک پسر شاه محمد هشتم دختر آن حضرت در خانه خواجه قطب الدین ابن کمال الدین قطب الدین
بن دیوان عطا الله صاحب سجاده مسطور است نهم دختر آن حضرت در خانه شیخ محمد ابن کمال ابن قطب الدین مذکور دهم
دختر آن حضرت در خانه خواجه افضل الدین ابن کمال الدین مذکور که ازان عقیقه یک پسر متولد شد ند یازدهم دختر
آن حضرت در خانه شیخ قاسم ابن کمال الدین مذکور دوازدهم دختر آن حضرت در خانه خان محمد بن شیخ احمد ابن
خواجه الله بخش ابن خواجه حافظ ابن خواجه عیسی مسطور است سیزدهم دختر آن حضرت در خانه خواجه منعم ابن
شیخ محمد ابن خواجه یوسف ابن خواجه خلیل ابن دیوان شیخ محمد صاحب سجاده چهاردهم دختر آن حضرت در خانه
شیخ احمد ابن محبین الدین ابن صدر الدین ابن شیخ عبد الوهاب مذکور پانزدهم دختر آن حضرت در خانه
شیخ علی محمد ابن علاء الدین ابن شیخ داود ابن شیخ حیا ابن برهان الدین مذکور و شیخ علی نواسه
ملک تهراج کهوکهر است شانزدهم دختر آن حضرت در خانه محمد مقیم بن شیخ محمد بن شیخ یوسف بن شیخ
خلیل ابن دیوان شیخ محمد صاحب سجاده **تفصیل دیگر اولاد سجاده نشینان تا دیوان علاء الدین**
موجد ریا شیخ سعد الدین ابن دیوان فضیل شاه صاحب سجاده که اولاد ایشان در پاک پتن
باسم شیخ اعظم بن خواجه سلیمان بن خواجه چاو بن خواجه شهاب الدین وغیره ابن شیخ اعظم بن
شیخ محمد بن شیخ زین العابدین و در دهلی شیخ خوجه بن شیخ منور صاحب سجاده مسطور که اولاد
ایشان بند گیخدمت حجة الواصلین شاه علاء الدین زنده پیر و شیخ المشایخ و اولیا شیخ بدر الدین

بن مخدوم نورالدین بن شیخ تاج الدین بن شیخ خوجو بن بندگیحضرت قطب الاولیا و لیوان منور صاحب سجاده مذکور
و آنحضرت یکی از اولیای خدا و شایخ نامدار بوده که کرامات و احوال الشان معروف و مشهور است و مرقد مبارک آنحضرت
در دهلی است و مردم آنجا برای زیارت آن مزار بسیار گروه فیض میباشند شیخ علاء الدین زنده پیر مشهور اینست و حضرت علاء الدین
اولاد ندارند وقت رحلت سجاده خود در خرقه خلافت و آنچه نعمت از آباء و اجداد خود یافته بود همه برادر
خود حضرت بدر الدین ابن نورالدین مذکور مرحمت فرمودند و حضرت بدر الدین را دو پسر بودند اول شیخ
فضیل دوم شیخ چندن و حضرت فضیل اشرف سجاده زنده پیر علاء الدین اشرف بود و خواجه فضیل دو پسر
داشت هاشم خواجه و زکریا صاحب سجاده آنحضرت و شیخ حاجی عبد الصمد و خواجه ذکریا را دو پسر شیخ احمد صاحب سجاده
آنحضرت و شیخ محمود صاحب سجاده و حاجی عبد الصمد را سه پسر سیوم تاج الدین و عبد اللطیف و شاه بدر عالم
در حضرت دهلی شیخ چندن را یک پسر باسم شیخ لادن و برادر یک پسر خواجه بدر الدین و برادر پسر خواجه قطب الدین
و صدر الدین و مصطفی و خواجه مصطفی صاحب سجاده بود و صدر الدین مذکور را دو پسر باسم عبد الوهاب
و درویش محمد و خواجه مصطفی مذکور را سه پسر خواجه جمال الدین و شیخ اسماعیل صاحب سجاده و دیگر اولاد خواجه اسمعیل الدین
ابن شیخ خوجو بن دیوان منور شاه صاحب سجاده گنبگر مسطور دهلی و بعضی در برهانپور صوبه دکهن هم خواجه
نظام الدین خان ابن خواجه یعقوب بن شیخ احمد حاجی بن شیخ برهان الدین بن شمس الدین مذکور و شیخ شعیب
بن خواجه محمود بن بن خواجه عبد الوهاب بن هیبت بن غیاث الدین بن برهان الدین مسطور و دیگر حضرت
دهلی شیخ بهاء الدین و شیخ رکن الدین شیخ اسماعیل و شیخ نور محمد شیخ نصیر الدین بن ابو محمد بن شیخ هیبت مذکور
و شیخ باقر محمد بن شیخ عبد الوهاب بن شیخ هیبت مذکور و ابو بن عرف بالکپتان هاشم پسر محمد بن خواجه بایزید بن خواجه جمال الدین
بن خواجه حافظ بن خواجه عیسی بن عبد الفتح بن شیخ رکن الدین بن شیخ خوجو بن دیوان منور شاه صاحب
سجاده گنبگر و شیخ خوجو ابن شاه محمد بن شیخ نظام الدین مذکور و شیخ صدر الدین بن شیخ قطب الدین
مذکور و شیخ باقر محمد بن شیخ احمد بن شیخ الله بخش بن خواجه حافظ بن خواجه عین الدین بن مطهر سنت و دیگر
شیخ نعمت الله ابن خواجه بهاء الدین بن منور شاه صاحب سجاده مرقوم که از پاکپتن شریف بدهلی آمده اگرچه
حکومت گرفته بود و مرقد وی بهانجاست دختر شاه کوله که از سلسله فرزند بود ند اول موسوم الناصر الدین دوم عنایت شاه

و شیخ حسین و شیخ فخر الدین مذکور و بموضع برهان پور بر سر اعمال پرگنه خانواده سرکار اگره سکونت گرفته که مرقد
وی هم انجاست و مردم آنجا را زیارت آن فرزند بزرگوار برکت تامی یابند و اولاد و بهمانجاست
و بعضے در دکهن ست دیگر اولاد شیخ علی بن نعمت الله مذکور و موضع مذکور باسم شیخ بدی و شیخ لعل و شیخ
و شیخ خضر و شیخ منور ابنائے شیخ عبد المجید بن شیخ محمد بن شیخ عثمان بن شیخ علی مسطور و شیخ خضر محمد
و شیخ عطا الله ابنائے شیخ فیروز بن شیخ چندن بن شیخ عثمان مسطور و عبد اللطیف و حبیب الله ابنائے
شیخ رکن الدین بن شیخ گدائی بن شیخ عثمان مذکور و شیخ معظم و اعظم نیز پسران شیخ بدن و شیخ
الاولیا و شاه محمد پسران شیخ بدن بن شیخ عبد الوهاب بن شیخ حسین بن شیخ نعمت الله مذکور و شیخ
چندن بن جمال الدین بن شیخ حسین مذکور دیگر در پاکپتن اولاد حضرت برهان الدین بن لوعان عطا الله
صاحب سجاده را چهار پسر خواجه برخوردار و خواجه حبیب و خواجه موسی و شیخ بهاء الدین و خواجه برخوردار
را یک پسر باسم عبد الوهاب و دیگر شیخ پسر اول الهدین و خواجه معین الدین و خواجه بهاء الدین و شیخ
فیروز شاه پنجم شیخ حبیب الله و شیخ حبیه مذکور را یک پسر بود باسم شیخ علاء الدین دو برادر پسر بودند
اول شیخ شرف محمد دوم شیخ علیمحمد و شرف محمد را یک پسر شیخ الکوه علی محمد را یک پسر خواجه فتح محمد دیگر شیخ
غلام محمد ابن شیخ الهدین مذکور را شیخ برخوردار و شیخ یوسف محمد و شیخ خوین و شیخ احمد ابن شیخ
معین الدین مسطور دیگر شیخ پرمحمد بن شیخ فیروز مرقوم و شیخ بدر الدین و شیخ صدر الدین و شیخ فتح محمد
و شیخ بدها ابن شیخ حبیب الله مذکور و شیخ موسی بن برهان الدین مذکور را یکدختر بود و در سکن
شیخ بهاء الدین ابن شیخ برهان که نزاولاد والیشان شیخ معز الدین بن شیخ بهاء الدین مذکور در خانه
شیخ معز الدین مذکور دختر شیخ عامل چشتی بود همشیره شیخ فیروز که ازان عفیفه روزگار دو پسر و
چهار دختر و شیخ کرم الله را دو پسر اول باسم شیخ السعاد دوم شیخ برهان الدین دیگر شیخ تاج الدین
محمود و شیخ حاجی محمد ابن خواجه خضر بن خواجه ولیا بن شیخ بهاء الدین مرقوم و شیخ بدر الدین
بن شیخ نظام الدین بن شیخ بهاء الدین مذکور و شیخ بایزید بن شیخ علاء الدین
بن شیخ نظام الدین مسطور دیگر شیخ قطب الدین ابن دیوان عطا الله صاحب سجاده

حضرت گنجشکر را سه فرزند بود اول اسم شیخ بدن دوم شیخ کمال سوم شیخ نصر الله شاه و شیخ کمال را هشت
فرزند بود اول مخدوم قطب الدین دوم علیشاه سوم مخدوم عبد الصمد شهید چهارم خواجه جلال پنجم شیخ محمد ششم شیخ قاسم
ششم شیخ مفضل هشتم شیخ جلیل دیگر شیخ جلیل بن ولی ان شیخ محمد صاحب و حضرت گنجشکر مسطور کرد اولاد الشاه و شیخ
پور گنجشکری باسم شیخ یوسف و شاه احمد بن شیخ جلیل مذکور و شیخ یوسف را یک پسر شیخ محمد دو پسر را
هشت پسر خواجه بدر الدین و خواجه قطب الدین و مخدوم مصطفی و شاه محمد و شاه عزیز الله و شاه مجیب و
شیخ منیب و خواجه مقیم و شیخ احمد بن شیخ جلیل یک پسر شیخ علاء الدین که دیر او و پسر شاه ان الله
و شیخ معظم در سارنگپور که در ملک مالوه ست آنجا باسم شیخ سلطان که از اولیای خدا بود مدفون و خانقاه شیخ
سلطان همیشه و شیخ بهکیاری صاحب ولایت سارنگپور ست و شیخ بهکیاری صاحب از نسل حضرت
گنجشکر بوده اند و دختر سلطان مذکور در حباله عقد نبیره حضرت شیخ الصار بعد او بود از اولاد اصلان حضرت
بود و دختر شیخ مذکور در حباله عقد شیخ نظام برادر شیخ فیروز چشتی بن شیخ عادل ست
و شیخ نظام جد ماوری بنده کاتب الحروف میشوند و شیخ صدر الدین و خواجه نظام الدین بن شیخ کبیر بن
خواجه ولی بن شیخ زین العابدین بن شاه نظام الدین بن سعد الدین بن ولی ان محمد فضیل صاحب سجاده حضرت گنجشکر
دیگر مخدوم خواجه موسی و شهاب الدین بن شیخ محمد بن شیخ اولیا بن خواجه زین العابدین بن کبیر و شیخ سراج الدین بن شیخ احمد
بن شیخ اولیا مذکور و دیگر اولاد شاه علاء الدین موجد یا ابن مولانا بدر الدین سلیمان بن زید الانبیا حضرت گنجشکر
بسیار ست آنچه فقیر دیده و شنیده و در قلم آورده والله اعلم بالصواب و در بیان تعویذ توهمات که مریدان خاندان
گنجشکر بود بدر لنبت دختران خود بفرزندان قطب العالم نموده کهوکهران و بهتیان و دوبدیان و داس کراوت
پاکپتن شریف ذی جاه و ریاست اند و همه توهمات باین خاندان بیعت نموده و مرید شده اند و حضرت گنجشکر نیز
ان توهمات را خلعت اسلام پوشانیده مسلمان کرده اند در ملک گیری سموده اند الان همچنان و دختران
ماوره حباله فرزندان حضرت علاء الدین موجد یا ابن بدر الدین سلیمان ابن قطب العالم کنجشکر کرده آنده بتفصیل
ذیل قدری مرقوم تمام اهل و دختر ملک شیخو ابن ملک سینه کهوکهر و رغانه دیوان شیخ محمد صاحب سجاده
و دیگر دختر ملک حسرت ابن ملک بدیا کهر و رغانه دیوان فیض الله صاحب سجاده کهوکهرام دختر اسماعیل خان

بن عمر خان کہوکھر در خانہ شیخ محمد صاحب سجادہ بن ابراہیم ہشتم پنجم دختر ملک تہاجر ابن ملک کالو در خانہ خواجہ غضنفر علی بن دیوان
تاج الدین محمود صاحب سجادہ ششم دختر عمر خان بن شاہ منصور کہوکھر در خانہ محمد کی بن تاج الدین محمود ہفتم دختر ملک
پرسینہ بن ملک حسرت قوم در خانہ خواجہ عبد السید بن دیوان تاج الدین مسطور ششم دختر ملک عبد السید بن سول نامسلک
کہوکھر در خانہ حاجی احمد قتال بن تاج الدین محمود نہم دختر ملک پرسینہ بن ملک حسرت مذکور در خانہ صدر الدین بن عبد الرحیم
دہم دختر ملک تہراج مسطور در خانہ شیخ عبد اللہ بن خواجہ داود بن بوبا دہم دختر سجلو خان کہوکھر عرف سکی در خانہ
برہان الدین بن احمد شاہ صاحب سجادہ دوازدہم دختر کلہوکھر در خانہ خواجہ کمال قطب الدین بو دہ نیم دختر کہوکھر
در خانہ قطب الدین بن شیخ عطاء اللہ صاحب سجادہ بو دہ چہارم دختر در خانہ شیخ محمد شریف بن خواجہ علاء الدین سبب
دیگر مٹیان نیز دختر خود و بصاحبزادگان سید ہندال دختر رائی سدہو بن رائی البداد ہٹی در خانہ شیخ جلال
بن دیوان شیخ محمد صاحب سجادہ دوم دختر ہٹے در خانہ قطب الدین بن عطاء اللہ صاحب سجادہ سیوم دختر
ہٹے در خانہ شیخ کمال بن شیخ قطب الدین مذکور بو دہ چہارم دختر رائی شہاد در خانہ شیخ احمد بن شیخ الہ بخش بو دہ
پنجم دختر نصیر خان در خانہ الہ بخش بن دیوان ابراہیم صاحب سجادہ دیگر و دختران انسان و ہندان دختر رائی قطبا
بن رائی محمد در خانہ دیوان تاج الدین محمود دوم دختر سے خان در خانہ شیخ بدن بزرگ قطب الدین بن دیوان
عطاء اللہ سیوم دختر شہباز خان بن رائی قطبا مذکور در خانہ شیخ احمد قتال بن تاج الدین مجمع دست و دختر بہ
تہراج و ہدہی بن رائی لکھمی در خانہ شاہ عبد اللہ بن تاج الدین محمود بو دہ و دیگر چند دختران در خانہ صاحبزادگان
دادہ اند منقول است چون حضرت بابا فرید الدین در ملک پنجاب باشارت پران خود مدتی بعضی قومہا کہ در نواح
بیکانیر و اجانب مالوہ مثل بہٹیان و بدبیان کہ مسلمان کردند بعد ازاں حضرت الیشان بہم انتظام کردہ آمدند و گرد
دواج پاک پٹن آباد بنمودند و بعضے ازاں دران دیار ماندند بزرگان قوم سیال را اجازت بروبا می چناب
فرمودند بوقت رخصت بزرگان قوم سیال ہدیہ بنام جنہ فقیر از خلفائے حضرت فرید الدین بو د
او گاہی برائے عیال و اطفال خود عرض نمودہ بو قت دادن خلافت و عطا مذون ملک دریا چناب
قوم سیال را کہ مریدان خاص بابا فرید الدین بو دند جنہ مذکور حاضر بو د چون سیال بفرقہ دستگیر عطا کنندہ
حضرت بابا فرید الدین دہ جنہ مذکور برآمدہ بروا جنہ قوم سیال سنگ گیا جنہ مذکور ہم ہمراہ

ایشان شده رفت و از دعای حضرت بابا فرید الدین اولاد و عیال چندان شد که در شمار نیاید و همه جا جاه و جلال ایشان
واضح باد که بزرگان قوم کهوکهر از عربستان آمده اند و پیشتر مسلمان بوده اند و باقی قوم دو گروه تو مهار و جویه
بزرگان تمام قومها ملک هند را مسلمان کرده اند و راجپوتان پیشکش ملک هند اند اول ایشان قوم را حضرت
جناب خواجه معین الدین سنجری حسن علوی عطار رسول صلے اللہ علیہ وسلم مسلمان کرده بعد ازان در ملک پنجاب
حضرت بابا فرید الدین بیشمار قومها را مسلمان کرده بسیاری قوم حضرت بهاء الدین ذکریا ملتانی
هم مسلمان کرده بعد ایشان صاحب کشف کرامات که از اولاد و خلفاء و ایشان گذشته اند هر یکے اسلام
ظاهر کننده لیکن درین ملک ساز وجود مسعود خواجه فرید الدین و جناب شیخ بهاء الدین ذکریا ملتانی اسلام
اول ظاهر یافته بعد ایشان هر کس از هر خاندان صاحب نعمت پیدا شده و در ملک باید همه بزرگان را اسلام
نموده و از هر سلسله فیض بے اندازه جاری گشت آنچه در زمره موهوم فقیر حقیر کاتب الحروف رو بر و حضرت
تتبع الشیخ دیوان شیخ محمد صاحب سجاده حضرت گنجشکر و از کتب خانه درگاه فریدیه دیده و شنیده و بقلم آورده و الله اعلم
بالصواب و بتفصیل نام و بقعه او قبرها او در کتاب جواهر گنجست بندگانی الحروف سیاهه بگذرانیده اولاد و اخفاد حضرت

در بیان اولاد بزرگ حضرت خواجه شیخ محمد شهید بن حضرت بدر الدین سلیمان بن حضرت زاهد ملتانی ارشاه
فرید الدین گنجشکر بدانکه خواجه شیخ محمد مذکور را دو پسر بود اول باسم فیروز شاه و دوم خواجه خضر که اولاد ندارد و
فیروز شاه را سه پسر بود اول باسم نور الدین دوم شیخ عبد الملک سیوم خواجه جلال الدین که اولاد ایشان
در چیتانه که برآب در بیاست و در انجا شیخ غازی ابن شیخ لدکاه بن خواجه جمون بن شیخ کمال بن البیر او پسر شیخ
نور ابن شیخ جمون مذکور ست و در آب منسوق شیخ شهاب الدین که نزدیک حضرت پاکپتن ست در انجا
باسم پیر مبارک و غیره بن فیروز شاه بن شهاب الدین مذکور و شیخ ابراهیم بن حضرت علی اکبر شیخ یوسف
بن شیخ شهاب الدین مسطور و خواجه معروف بن داؤد و دانرادے شیخ تاج الدین وغیره و قبور پور گنج حضرت
شیخ موسی بن خواجه حسام الدین بن نور الدین بن فیروز شاه بن شیخ محمد مسطور و اولاد شیخ موسی
در پندوری باسم قادر شاه و شیخ لیمو و شیخ مجاهد بنا و شیخ علی و شیخ علاول بن شیخ ابا بکر و شیخ
فیض الله و سعید خان ابناء عبد الشکور بن مهرا با و شیخ جنید و شیخ سلامت بنا ے شیخ سراج الدین

بن شیخ عبد المجید بن شیخ داؤد بن شیخ ابو الفتح بن شیخ موسی مسطور در حالهٔ شیخ ابراهیم الدین دختر شیخ
نظام الدین مذکور جد حقیقی کاتب الحروف بود و شیخ تاج الدین و شیخ سلیمان اینان اشاه اماثان بن امام الدین بن عبد المجید بن
خواجه سعید مسطور در حالهٔ عقد شاه امام الدین نیز دختر شیخ نظام الدین مذکور بود دیگر شیخ کمال بن شیخ فتح الله بن
عبد المجید مذکور شاه فیض الله بن شیخ عبد المجید بن شیخ سعید بن شیخ داؤد مذکور در حالهٔ عقد شیخ فضیل الله عمه کاتب
الحروف است و شیخ کمال بن خواجه محمد جد کاتب الحروف است دیگر شاه فرید بن شیخ جلیل در حالهٔ شیخ زاهر شیخ کمال مذکور
دیگر زین بن شیخ مزار الدین بن شیخ داؤد بن شیخ عبد الفتح بن شیخ موسی مرقوم در حالهٔ عقد شیخ زین دختر
مخدوم علم دین بن خواجه داؤد مسطور بود و مخدوم علم الدین والد بزرگوار جد کاتب الحروف است و شیخ زین مذکور
را از ان عفیفه دو پسر بوجود آمدند باسم شیخ الوزید و شیخ شهاب الدین دیگر شیخ کبیر بن شیخ صدر الدین بن شیخ
سلیمان بن شیخ ابو الفتح مسطور در حالهٔ عقد شیخ صدر الدین دختر شیخ داؤد بود که از ان عفیفه بشیر محمد الدین بزرگوار کاتب
الحروف است و در حالهٔ عقد شیخ کبیر مذکور شیخ صدر الدین بن شیخ سلیمان بن شیخ ابو الفتح مسطور در حالهٔ عقد شیخ صدر الدین
دختر شیخ داؤد و دو فرزند دیگر دختر شیخ علم الدین مذکور بود در حالهٔ وی که از ان عفیفه تا حال متولد شدند باسم شیخ
منصور شاه و شیخ عماد و شیخ خداداد و شیخ عبد الرحمن از یک دختر نبیرهٔ دیگر شیخ ابو الخیر بن سلیمان شیخ ابو الفتح
مسطور که در حالهٔ عقد شیخ ابو الخیر نیز دختر خواجه علم الدین مرقوم بود که از ان مسطوره تا حال پسر بوجود آمدند باسم شیخ
اسحاق و شیخ یعقوب و شیخ اسحاق را یک پسر بود باسم عبد الهادی و دیگر خواجه حبیب و شیخ عبد الصمد و شیخ
حسام و شیخ عبد النبی ابنای خواجه نظام بن مخدوم سلیمان مرقوم و در حالهٔ عبد النبی مذکور دختر شیخ
کهن حشمتی سرهندی بود و خواجه قطب و شیخ چویره و شیخ غیاث الدین ابنای شیخ بهلول بن شیخ حسن بن
شیخ جلال بن مخدوم داؤد مذکور در حالهٔ عقد شیخ بهلول دختر عمه والد بزرگوار کاتب الحروف و شیخ آدم
بن شیخ یعقوب بن شیخ حسن مذکور در حالهٔ وی دختر شیخ حاجی محمد شاه بن لشکری انصاری گنجواهر
زلو خواجه فیروز است و در حالهٔ حاجی مذکور دختر شیخ محمد جد کاتب الحروف بود دیگر خواجه فتح محمد مذکور و
دیگر ابنای شیخ سکندر بن شیخ حسن مسطور شیخ عبد المجید بن شیخ محمود مذکور و شیخ صادق بن فیروز شاه و شیخ موسی بن خواجه قطب
زنبل خواجه اکبر و شیخ زنبل مخدوم شیخ محمود مذکور دیگر شاه بخش بن مظفر بن شیخ ابراهیم بن حسام الدین بن داؤد

مرقوم و ماندہ تاج الدین پسران خواجہ البدین بن شرف الدین بن برہان شاہ بن شیخ داؤد و دسطور دیگر
شیخ نصیب بن حمزہ بن جمال الدین بن بدر الدین بن اسماعیل بن خواجہ ابو الفتح مذکور تاج محمود بن قطب الدین شیخ محمد
بن فضیل بن چاند بن سلیمان بن خواجہ ابو الفتح مذکور و دیگر ابو المعالی بن مخدوم معروف بن جمیل بن نعمت الله بن جمال
بن شیخ ابو الفتح مذبور و دیگر شیخ معروف را اولاد و دختر است و شیخ حاجی بن ناصر بن نعمت الله مرقوم را نیز
اولاد و دختر است و در سنده باسم شیخ حسین بن شیخ عبد الکریم بن خواجہ بن ابو الفتح مذکور در شیخ پور
باسم صالح محمد بن مخدوم زین العابدین بن مان و بہاء الدین و بدر الدین بن مان مذکور را اولاد
بسیار است و در قطب پور نیز لاولاد شیخ محمد ممن مذکور ساکن است مثل شیخ بہاء الدین بن شیخ منور وغیرہ
و در بدلون شیخ زین العابدین و شہباز خان و فتح خان بن عبد الغنی بن شیخ نصر الله بن شیخ
سلطان مسطور از دختر شیخ سراج الدین و شیخ عزیز الله و خواجہ محمود و پسران عبد الغنی و شیخ
زین العابدین را سه پسر شیخ یوسف شیخ حسام الدین و شیخ موسی و شہباز خان را پہار پسر بودند
سلطان و حسین شاہ چاند بن شہباز خان مذکور شیخ فرید قاضی محمود و دیگر شیخ سراج الدین در فتحپور
کہ در جالاوے دختر شیخ نظام برادر شیخ کمال بن خواجہ شہاب الدین چشتی ست و شیخ جلیل
پتنے بن شیخ داؤد کہ در بنگالہ بود و در جالاوے دختر شیخ عبد الوحید نبیرہ شیخ فرید چشتی
کہ ازان عفیفہ دو پسر و دو دختر موجود آمدند پسران باسم شیخ نظام الدین و شیخ بدر الدین و دیگر
شیخ نور محمد بن شیخ جلیل مذکور را از منکوحہ دیگر ہست و اولاد مخدوم شیخ محمد ولد خواجہ
ہدایت الدین بن بابا فرید الدین گنجشکر رحمۃ الله علیہ بسیار ست بعضے در پیران پٹن کہ در ولایت
گجرات ست آنجا ساکن اند و بعضے در شہرہا دیگر پیدا شدند والله اعلم بالصواب بیان
اولاد مخدوم حضرت خواجہ شیخ محمود بن حضرت بدر الدین سلیمان ابن بندگی حضرت
زبدۃ الانبیاء خواجہ فرید الدین گنجشکر قدس الله سره حضرت شیخ محمود بیت و خرقہ خلافت
از خدمت والد خود خواجہ بدر الدین سلیمان داشت و حضرت شیخ محمود را دو پسر بود مد
اول باسم خواجہ داؤد کہ بشرف سجادہ نشینی و والد خود مشرف بود دوم شاہ نصر الله دیگر دختر

مسمات بی بی عزیزہ عرف سلیمہ کہ دیرا یک پسر شیخ فیض اللہ شیخ داؤد و دراو پسر بود باسم شیخ رفیع الدین صاحب
سجادہ و شیخ رفع الدین رانیز پسر بود نداں باسم حضرت مخدوم شیخ مدین کہ بیعت و خرقہ خلافت از خدمت والد خود رفیع الدین
داشت دوم شیخ بایزید سوم شاہ نصر اللہ و شیخ زین را نیز پسر بود نداں باسم جہانشاہ صاحب سجادہ و تخت و دوم
سلطان شاہ سوم ربان الدین چہارم سعد الدین پنجم تاج الدین اولاد حضرت مخدوم پیدائے او بداؤن بود و مکرر
دفتچور و سہرانو بسیار ست چنانچہ تفصیل آں در باب سیوم مذکور خواہد شد دیگر خواجہ بہاؤ الدین بن شیخ داؤد و
شیخ محمود بن شیخ بدر الدین سلیمان بن خواجہ فرید الدین گنجشکر و شیخ بہاؤ الدین مذکور اولاد پسر خواجہ موسیٰ
و شیخ علی خواجہ موسیٰ را چہار پسر بود باسم فیض اللہ و نظام الدین و کبیر الدین و شیخ محمود پسر شیخ بدر الدین
مذکور را یکدختر نیز بود و از ان عفیفہ اولاد نیست و اولاد پسری حضرت مخدوم شیخ محمود مذکور بسیار ست چنانچہ بالا مرقوم شدہ
ہم نوشتہ می آید دیگر در باب چہاب اولاد شیخ بایزید بن خواجہ بن داؤد بن شیخ محمود مسطور باسم شاہ سلیمان و شاہ نصر اللہ
و شیخ ابابکر بن شاہ نعمت اللہ بن خواجہ ابراہیم بن شاہ بن خیر الدین بن شیخ بایزید مذکور دیگر شاہ حبیب معروف بہ پیر لاہن
خیر الدین مذبور در عہد خورد کی بحمت حق پیوستہ لہذا بسیار بزرگ بود چنانچہ قریب سہ کروہ آمد و رفت زیارتیان آں
مزار بر کات نامی باید پیر بلا مشہور اند دیگر قمر الدین بن شیخ فرید و شیخ محمود و جامی عبد اللطیف اینہا ہمہ شیخ بایزید بن
شیخ بہاؤ الدین بن شیخ داؤد و مسطور ہم بر دیگر چہاب خواجہ شہار اللہ شیخ محمد و شیخ احمد و غیرہ ابنائے شیخ نظام الدین بن
مذکور و دیگر شیخ نصر اللہ را یکدختر بود فاطمہ نام کہ وی در حبالہ شیخ کریم الدین مذکر اولاد او در باب ہجم نوشتہ خواہد شد
دور غازی پور شیخ المشایخ و الاولیا شاہ ابو الفتح بن خواجہ شہاب الدین بن شاہ فیروز بن شاہ کمال بن شاہ
نصیر الدین بن خواجہ محمود بن مخدوم بدر الدین سلیمان مذکور ابن حضرت گنجشکر و شاہ ابو الفتح مذکور از اولیاء
خدا و شایخ نامدار بود و خرقہ خلافت از حضرت قطب الاولیاء دیوان ابراہیم شیخ بر ہم جانشین حضرت گنجشکر
شید است و مرقد آں شاہ در بلدہ مذکور واقع ست و اولاد وی در ہما نجا ست باسم خواجہ سودہ صاحب
سجادہ وی و خواجہ خضر و شیخ کمال و شیخ نظام الدین پسران تاج الدین بن شیخ محمد بن شاہ مذکور
در زمانیکہ کہ قریب غازیپور ست آنجا نیز باسم احمد شاہ بود و در سرانو باسم خواجہ عثمان صاحب سجادہ
و پسر خواجہ صالح و خواجہ معین الدین و خواجہ قطب الدین و شیخ جمال و شیخ عبد الجلیل و خواجہ عبد العزیز پسر حضرت صالح

شاه مذبور در جونسه باسم عبدالوهاب و خواجه ابوالحسن و خواجه حبیب الله پسران شیخ عبدالواحد بن
شاه مرقوم دیگر و تازه شاه حسن بن شیخ حسین بن شاه مسعود و خواجه شهر الله بن شاه مذکور اولا
نامد در بیان احوال اولاد حضرت تاج الدین سرور بن حضرت بدرالدین سلیمان بن حضرت زین الانبیا
بابا فرید الدین گنجشکر حضرت تاج الدین ارشش فرزند بود و مذ والیشان اولیا اکبار بوده مذ و مزار شریف ایشان
از پاکپتن بر جمل کروه است اول فرزند ایشان باسم خواجه احمد خواجه حسین و خواجه محفوظ و خواجه عبدالحفیظ
و خواجه سعدالدین و خواجه حسن و خواجه حسن بابا اولاد نیست و پنج پسر از ایشان اولاد بسیار ست بدین تفصیل
اول مداری که منصوب بشاه منصور ست در انجا شیخ عبدالنبی بن احمد شاه بن شاه منصور بن
ابراهیم و شیخ پیر علی بن علیشاه بن ابراهیم مذکور و شیخ فتح محمد بن شیخ اولیا بن شاه شکر الدین بن
ابوالخیر متوطن اند و شیخ تاج الدین محمود بن حافظ عبدالملک بن اسماعیل و بخورد ار بن جمال الدین
و شیخ ابابکر بن یوسف کبیرین و دوم مداری دوم که منسوب شیخ عمر ست در انجا باسم فیروز شاه بن عبدالسلام
بن شاه محمد بن شیخ عمر مذکور و شیخ بودها بن شیخ الله بخش بن اسماعیل ابن یوسف برادر شیخ عمر مذکور
و شیخ عبدالرشید بن شیخ ابابکر بن شیخ علم الدین بن شیخ عمر مذکور و خواجه علی بن شیخ یعقوب برادر زاده
حقیقی شیخ عمر مذکور و شیخ منور ابن شیخ اسماعیل بن شیخ یوسف مذکور و شاه رکن الدین بن شیخ
حسن بن شاه نعمت الله و شاه الهداد بن شاه منصور بن اسماعیل و شیخ حسین بن شیخ احمد
بن شیخ عماد بن شیخ حسام الدین بن داود و شاه بن شاه عبدالصمد بن خواجه قاسم بن شاه
داود و شیخ جلال ابن شیخ بهاؤ الدین ابن شیخ علم الدین و دو سیالکوت چشتی صالح محمد بن
عبدالمجید و عبدالفتاح ابن شیخ معروف ساکن ماندو و حضرت دهلی شیخ ابوالفتح کدوی از اولیا رخدا
و مشایخ تا مدار بوده و خرقه خلافت و نعمت از حضرت قطب الاولیا رد یوان تاج الدین محمود صاحب
سجاده حضرت گنجشکر یافته و نسبت وی اول در پتن شده ست بعد ازان در خانه قاضی عبدالنصار
ساکن فتحپور که از نسل قاضی ابوسلم ست شده بود و در فتحپور شیخ تاج الدین عزیز نواسه
شیخ ابراهیم و شیخ آدم که در جاله وی و دختر شیخ نظام الدین بن شهاب الدین ست در آگره شیخ

قطب الدین خلیفه شیخ عبد الواحد و شیخ حسین بن شیخ نعمت الله مرقوم شیخ یوسف بن فتح الله بن رکن الدین
بن شیخ قاسم بن شیخ داؤد بن شیخ نظام و شیخ معین الدین بن شیخ عبد الغفور بخاری ساکن اندر و در بلوره
شیخ بهاء الدین بن عبد القادر بن شیخ بهلول بن شیخ نصر الله و شیخ شرف محمد شاه محمد پسران شیخ قطب الدین
بن شیخ بهلول مذکور و مزاری سیوم که منصوب شیخ شهاب الدین است و در انجا با تم باء الدین رکن الدین بدر الدین جشتی
رحمت الله و شرف محمد پسران خواجه عبد المجید بن محمد شاه دیگر دو بدر الیون شیخ معین الدین بن عبد المجید
مذکور و نسبت دو خانه شیخ شهباز خان شده ست دیگر دو مزاری مرقوم صالح محمد بن یمین بن محمد شاه
مسطور دیگر شیخ عبد الرشید بن سندهی شاه بن علاء الدین شیخ اشرف بن شیخ محمد بن شیخ احمد متوطن
دیگر دو پاکپتن شریف شیخ شهاب الدین و شیخ او لیار دیگر دو سیالکوٹ و قصبه چشتی شیخ آدم بن خواجه احمد بن خواجه
مشهور پاکپتن و الد شیخ شهاب الدین بن شیخ سعد الدین رحمت الله مذکور دیگر شیخ امام الدین بن سلیمان و شیخ روح الله
بن رحمت الله سه برادر عبد الرحمن و محمد پسران شیخ یوسف بن ابا بکر بدلو بر و شیخ الهداد بن شهاب الدین که نسبت دو خانه خواجه نصر الدین
بن شیخ کمال چشتی شده و دیگر اولاد و مخدوم تاج الدین سرور بن حضرت بدر الدین بن حضرت بابا فرید الدین گنجشکر
بسیاست بعضے بر دریا چناب و بعضے دیگر جا و بعضے در نواحی پاکپتن متوطن اند آنچه این فقیر دیده و شنیده فهم
والله اعلم بالصواب و بیان اولاد و نبیرگان حضرت مخدوم خواجه مودود بن حضرت بدر الدین سلیمان بن حضرت بابا
فرید الدین گنجشکر که یکی از اولیاء کبار بوده اند و جلال ایشان از همه صاحبان بیشتر کمال سیدی بود و خرقه خلافت خود
از والد خود و برادر کلان و یوان علاء الدین یافته و صاحب کشف و کرامات بود ند تا حال از مزار شریف
ایشان عجب و هیبت پیدا میشود و بعد از انتقال در همان زمین که حضرت بابا فرید الدین آمده بود اول نشسته بود ند
و فرخت هم بران زمین وقتی افتاده بود که قصه آن در کتابها گذشته حسب فرمان ایشان در ان زمین
مزار شریف کرده شد تا حال روضه مبارک ایشان زیارتگاه خلق الله ست لفاست که بعد از انتقال حضرت
خواجه بدر الدین سلیمان بن حضرت گنجشکر در میان هر شش فرزندان برادر و ستار نماز عوتا و خواجه احمد و دیگر
تاج الدین سرور نزد شاه دهلی که فرزند حضرت سلطان غیاث الدین بلبن بود قصد اعتقاد و چون شاه مذکور بسبب
بزرگ زادگان و شرمه هم در میان بود که از دختر سلطان غیاث الدین تا اله برابه ایشان پیدا شده بود ند

ازینجا عنت متفکر شدند دهم سلطان المشایخ محبوب الٰهی در انجا بودند چنین الشان هم فهمایش کرد باز بنیاند آخر
الامر شاه دهلی حسب فرمان شاه نظام الدین اولیا دیگ و دیگ پر کرده بزنگیان نهاده آن صاحبزادگان را فرمود
هریکے دستار خود میان انداز بید از قدرت الٰهی دستار انکس بنگین گردید سند خرقه خلافت و دستار حضرت بابا
گنجشکر انخواهد یافت چون هریکے دستار میان آن دیگ انها خفتند دستار حضرت مولانا علاء الدین موجد بر بالا شد
و باقی هریکے سفید ماندند حضرت خواجه نظام الدین مبارکباد حضرت علاء الدین دادند الشان برسند حضرت نشستند
چرا نبود که جناب اعلی خواجه فرید الدین انزبان خود ارشاد فرموده اند که در کتاب دگر آن گذاشته سند بلند
طوطیه این کشف سلطان الاولیا خواجه نظام الدین شاه دهلی بصد اعزاز احترام حضرت بابا پیر نمودند انجا حضرت
مخدوم شاه احمد و حضرت تاج الدین رفته برانجا قیام نمودند الحال مزار شریف الشان است و حضرت خواجه بوده و
و شیخ محمد بوقت رفتن برادر خود بوده همواره بسر انجام مهمات دینی و دنیاوی مشغول بودند برادر کلان خود را
مثل والد انگاشته شبے روز بعبادت الٰهی مصروف شدند و حضرت دیوان علاء الدین موجد را بخط و لمحه
الشان را از خود جدا نساخت بعد از انتقال حضرت خواجه موصوف حسب وصیت الشان مزار شریف در آن
جائی نموده گنبدے تعمیر نمودند **لطیفه است** که چون حضرت خواجه موصوف بسجدت شریف دیوان علاء الدین
برادر خود مانده در خدمت لنگر و درویشان حرم بابا و قید نهایت اوائے که روزے حضرت علاء الدین حال زار بر زبان خود
در خدمت فقراء مساکین بوده از زبان فرمودند ای برادر نور چشم من خدا تعالی ترا اولاد و ترا جاه و جلال
عطا فرماید از فرموده الشان بر وجود الشان آن چنان جلال ظاهر شد که از اولاد حضرت بابا فرید
دیگری را نشنوده و بطرف هر کس که میدید لرزه بر اندام او مستولی گشت میگویند تا حال ظاهر از مزار مقدس الشان
پرواز نمیکند و از اولاد الشان بسیاری اولیا بمثل صاحب جاه شده اند که تا حال مشهور است
و قصه خوارق عادات الشان بسیار است و مزار شریف مخدوم خواجه موصوف و خواجه محمود و خواجه شیخ محمد
در مقبره مهلره پاکپتن است و بعضے اولاد الشان در انجا خفته اند **لطیفه است** که آن گنبد بابا فرید الدین
یعنے حضرت خواجه موصوف عمارتش فرزند بود اول خواجه احمد دوم خواجه موسی سوم خواجه عثمان و خواجه
محمد و خواجه ظهیر الدین شیخ میان که اولاد ندارد و دختر ملی بی قمر بی بی عنایت که بود و خانه

فرزندان دیوان علاء الدین بودند داولاد بیشتر خواجه مودود بسیار است چنانچه در شجره حضرت حاجی
نعمت الله که از اولیا کبار و مشایخ نامدار بودند و نعمت باطنی از جده خود بابا فرید الدین حاصل نموده و خرقه خلافت از دست
حق پرست دیوان شیخ برهم یافته و خوارق عادات و کشف کرامات ایشان بسیار است و اولاد ایشان هم بسیار است
حضرت حاجی نعمت الله بن شیخ بهاؤ الدین بن خواجه یحیی بن خواجه متنه بن شیخ غازی بن شیخ سعودی
بن شیخ معروف بن شیخ آدم بن شیخ موسی بن خواجه مودود و مسطور دیگر اولاد شیخ معروف در رد بیانه
شیخ جلال و شیخ ادریس و شیخ نور محمد و شیخ غازی و شیخ حسن محمد و شیخ عمر در بلده مذکور متوطن اند و
شیخ سلیمان ابن شیخ معروف مذکور از اولیا و کبار و مشایخ نامدار بود و اولاد وی در بلده مسطور شیخ
بهاؤ الدین و شیخ محمد چیزه و بعضی مردم میگویند که ایشان از اولاد حضرت خواجه سلیمان نیستند و محض
این غلط و بهتان است اگر ایشان از فرزندان شیخ سلیمان نباشند پس دیگر فرزندان حضرت
کنجشکر با ایشان چرا نسبت میکنند چون حضرت بهاؤ الدین و شیخ محمد با نسبت حضرت شیخ الاسلام
والمسلمین شیخ سلیم چشتی رفتچور آمدند حضرت ایشان درباره آنها بسیار التفات فرموده بجلال الدین
اکبر بادشاه گفتند که این مردم از برادران ما اند و چیزی کفافی ندارند باید که یکدیهی خوب در جهه
مدد معاش ایشان مرحمت شود آخر الامر موضع تنچور بسرکار لوهیانه در جهه مدد
معاش ایشان مرحمت شد از اینجا معلوم میشود که ایشان از فرزندان حضرت کنجشکر و حضرت
خواجه سلیمان صحیح النسب اند دیگر مولانا جلال الدین از اولیا و کبار بودند و خرقه خلافت از برادر خویش
دیوان شیخ برهم صاحب سجاده حضرت کنجشکر و نعمت باطنی از جده خود یافته از پاکپتن بتقریب انتقال نمودن والد بزرگوار
در اکبر بادشاه ایشان را بعهده آزودی همراه خود برده در قصبه مکوه آباد برای مدد معاش ایشان مقرر
ساخته قیام کنانیدند اولاد ایشان بسیار و در انجا در اطراف و جوانب ظاهر گشت و حضرت ملک العلماء
مولانا جلال الدین بن خواجه محمد داود بن خواجه احمد بن خواجه محمد بن خواجه محمود بن خواجه شاه
عبد الحق بن شاه کریم الدین بن شاه معروف بن خواجه موسی بن حضرت
خواجه مودود ابن بدر الدین سلیمان ابن حضرت کنجشکر فکر دیان اولاد شیخ سلیمان چشتی مذکور را

سه پسر بود نامها سم حضرت شیخ بهاؤالدین و شیخ شهاب الدین و شیخ بازید و دختران مستمالی بی شرب بی زوجه
شریفه و شیخ بهاؤالدین راه و پسر دیگر بود باسم بندگی حضرت مخدوم شیخ سلیم چشتی و شیخ بهاؤ دختری بی فاطمه
و بیان حسب و اولاد سلسله فخار و ولادت و وفات بندگی حضرت مهر اج المحققین برهان الواصلین سلطان المشایخ
شیخ الاسلام و المسلمین قطب العالم مخدوم شیخ سلیم بن بهاؤالدین چشتی قدس الله سره العزیز بگذارد و لیاره کباره شیخ
نامدار بود و حالات و کرامات در ریاضت و مجاهدات اکثر اصحاب کبار معروف و مشهور است والده بزرگوار آن مخدوم الاسرار مستمالی بی فاطمه
بنت شیخ کرم الله عثمانی دام عصمها بسیار بزرگ و اهل صلاح بود و سلسله نسب بچند واسطه بحضرت خواجه بود و دی برسد نظر بطریق
حضرت مخدوم شیخ سلیم ابن خواجه بهاؤالدین ابن خواجه مبتهاب ابن خواجه سلیمان ابن شیخ آدم ابر خواجه معروف
ابن خواجه موسی ابن خواجه قدوة العاشقین حبیب بود و دخواجه بود و دابن حضرت بدرالدین ابن حضرت
گنجشکر چون قبل از ولادت آنحضرت والدین بزرگوار ایشان در بلده لدیسا شتوطن مرجوع تلمذ الامام المحکم الهمام آنجا
انتقال فرموده بدار الخلافت حضرت دهلی بجلگه مشهور بسیار حضرت شیخ علاؤالدین زندگی پسر ازاولاد حضرت باساحب
قدس سره سکونت فرمودند چنانچه آن سکن عالی شهور بوجود اولاد آنحضرت بهانجا شده نه ابنه گانه بن ساتیه
نقلت که متصل ولادت چون سر آنحضرت بزمین آمد دانه شالی برپیشانی مبارک خلیده چنانچه آثار آن تا بحال باقی
بود میفرمودند که یاد دارم دران وقت که آن دانه خلیده تا الم گشتم خواستم که بدست آنرا از خود دور سازم باز منجود
اندیشیدم که اگر چنین کنم عالمی مفتوق شود و چون عمر آنحضرت به نه سال رسید والدین آنحضرت از دهلی بسیر
تو طن اقتضا نمودند درین اثنا رسیدند ماه و بندگوار ایشان بدار الفتح خواسیدند شیخ التشایخ خواجه موسی برادر
آنحضرت امور تربیت قیام فرمودند چون برادر بندگوار ایشان بجوار رحمت ایزدی پیوست آنحضرت را تربیت میفرمود و ساعتی از خود جدا نمیداشت تا آنکه بجاذبه الهی دلپذیر
شده خاطر و ریاضت آن حضرت مهم شد که بسبب و پیش آمد کسب کمال ظاهر و باطن تتوجه از برادر و
بندگوار اجازت سفر طلب فرمودند هرچند مبالغه رفت بجائی نرسید آخر کار بدان انجامید که برادر بزرگوار
گفت که ما فرزندی نداریم تسکین خاطر خود بفرزندی شما میکردیم میخواهیم و نمیتوانیم که ساعتی از شما جدا باشیم
مگر آنکه بفضل حق سبحانه فرزندی تولد شد آن زمان بسفر شما راضی گردیم آنحضرت فرمودند دو فرزند

او شما الله تعالی پیدا خواهند شد در این وقت من عمر شریف آنحضرت چهارده سال بود در ریاضت و مجاهدات
غوق العاده میکشیدند چنانچه مثل جد بزرگوار خود نماز معکوس میخواند و اکثر شبها بروز میرسانیدند و روزها میگرفتند و اصحاب مراقبه
بودند در آنسای این مجاهده خوارق عادات غریبه و آثار عجیبه از ایشان بظهور میرسید چنانچه از مشاهدان آن عقیده
مردم خویش و بیگانه استحکام یافت القصه بعد از وفات والدین معهود آنحضرت مسافرت شدند اول از وطن اقامت
بسر هند آمده پیش ملک العلماء والاتقیا شیخ مجدالدین بکسب علوم ظاهری اشتغال داشته در عرصه قلیل تمام
علوم ظاهر تحصیل نمودند و اکثر بقصبه بهدالی مخدومان که سه کروه از سرهند است جهت زیارت و استمداد آمدند
و در مسجد ملک المشایخ والاولیاء قطب العالم حضرت مخدوم زین العابدین چشتی قدس سره میبودند تا آنکه عازم
زیارت جد پاک حضرت گنجشکر و دل ازنها و از انجا روانه سمت اجودهن عرف پاکپتن شده و شش ده سالگی
بشرف زیارت مزار پر انوار حضرت بابا فرید الدین گنجشکر رسیدند نقلست که حضرت جناب فیضمآب قبوه السالکین
و ولیان شاه بر هم با الهام ربانی شب و زمنتظر آمدن حضرت شیخ سلیم بودند چون حضرت شیخ سلیم از زیارت مزار جد خود
فراغت یافته نزد حضرت شیخ المشایخ و ولیان شیخ ابراهیم که الشهار ثانی فرید ثالث فرید دوشیخ
بر هم شاه بر هم نسبت آمده بعین نمودند میگویند نسبت باطنی و خرقه خلافت و مثال و همه
تبرکات و انوار فیضها حضرت شیخ سلیم از ایشان یافته و اندوخ پر فتوح حضرت بابا گنجشکر بهم بسیاری
نسبت حاصل نمودند در چند روز همه و تمام دولت دنیوی و دینداری طلل نموده رخصت یافتند و حضرت
شیخ سلیم برای زیارت حرمین شریفین اجازت یافته در شش ده سالگی عزم میت الله مصمم کرده مسافر
شدند و بشرف زیارت حرمین شریفین مشرف گشتند چنانچه حج ها متعدده ادا نمودند تا سی سال اوقات عزیزان
در مقام سیر بوده انواع فواید معنوی حاصل نموده و در اثنای سیر ملک شام بسایه فیض برو گشتند
نقلست که چون حضرت دیوان شیخ بر هم شاه با الهام ربانی و ارشاد جد خود حضرت خواجه فرید الدین گنجشکر
از وقت آمدن کمال الفت و خرقه و دیگ لوطه حاصل گشت حضرت شیخ سلیم را عطا کرد و اینمعنی باعث
حیرانی سایر مریدان حضرت دیوان شیخ بر هم سجاده نشین گنجشکر گردید به همه مریدان آمده بخدمت خود
بیان نمودند و شکایت کردند که سالهای تمام بجد و جهدی میکنیم هنوز بهوئی مطلب نرسیدیم

وحضرت سلیم را در اندک زمانی بغیر مجاهده و ریاضت حاصل گشت حضرت دیوان شیخ بر ایشان جواب فرمودند شما
از ما درخواست فیض و ایشان موقوف بر وقت حصول استعداد و لیاقت چون اجازه سلیم از جناب الهی میسر گردید
در دل من امانت و انسته بودند چنانچه مدتی انتظار قدوم ایشان میکشیدم ناگاه او رسید امانت را حوالهٔ کریم
نعلست که از آنحضرت در ملک عرب و سیر و طی و تماشا عجایب و غرایب میدیدند و از بزرگان اینجا فیض
میبودند و بسیاری را از اینجا فیض حاصل گشت چنانچه خلفاوان آنجناب و عرب بسیاری اینجا مشاهیر بوده اند مثل
سید محمود عزلی و شیخ محمد سامی و شیخ حبیب چلبی متولی روضهٔ متبرکهٔ حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم
و نقبا عرب بیمه معتقد باخلاص آنحضرت بودند و در موسم حج حاضر میشدند بعد ازان در مدینه شریف بخدمت
سرور عالم صلی الله علیه وسلم بولایت هند شتابان مراجعت گشتند و از انجا روانه گشته به بغداد نزول فرمودند و بزیارت
مزار شریف امام اعظم رضی الله عنه و حضرت جناب غوث الثقلین قدس سره العزیز مشرف شدند اول شب بشارت
حضرت غوث الثقلین بصاحب سجاده خود فرمودند که خرقه خاصه با فلانی نامزد خود شیخ سلیم بندی که از اولاد
با انجا شتابست مرحمت کن چون روز رشد انصاف سجاده بحکم جناب غوث الاعظم خرقه و اشتمال آورده ایشان
تفویض ساخت چون آنحضرت چند مدت در بغداد سکونت نمود و از باطن حضرت غوث الثقلین انواع
انواع فیضها یافت بعد از رخصت از انجا بجانب هندوستان انتقال فرمودند در اثنا راه بدان که معتقد
حضرت غوث الاعظم بودند بروان جبه مبارک ایشان را ناخوش آمد حضرت شیخ سلیم را گرد گرفتند که پیش
توبه غوث الثقلین ست ما را بده و روانه شوید حضرت شیخ آن جبه را بوجود سلب کردند چون بدویان
مذکور جبه را بچند تفحص کردند اثری نیافتند حضرت فرمودند جاکه بیابید بگیرید بدانها حیران و متعجب
مانندند و دانستند که این مرد بزرگ ست الغصه دریای حضرت افتادند توبه استغفار ساختند و عرض
کردند که اگر زیارت جبه بنمایید از الطاف شما بعید نیست حضرت فرمودند بیایید اول آستین راست ظاهر
ساخت بعد ازان آستین چپ بعد ازان گریبان و دامن بعد تمام جبه از وجود مبارک ایشان ظاهر شد
و آن بدویان بزیارت آن جبه بشرف شدند الحاح و زاری پیش آوردند که حضرت چند روز قدم رنجه
فرمایید چون بدویان صادق العقیده شده مرید گشتند حضرت چند روز انجا ماندند بانجام راجعت نموده

بنهایت جد پاک خود حضرت گنجشکر و پاکپتن آمدند آن خرقه را از بغداد تبرکا یافته بودند و خاندان جعفر و پسر ندیم گویند
که آن جبه سفید از صوف بود و الحال در خانه بتجمل الشیخ دیوان فیض الله موجود است و از انجا رخصت حاصل نموده
و بجدالی شیخان رسیدند مدت دو نیم سال بمسجد حضرت مخدوم زین العابدین معتکف گشته انوار فیض از
باطن ایشان میرسید و بسیار بزیارت مزار متبرک می آمدند و وقتی بر لفظ مبارک راندند که زبدة السالکین
خواجه زین العابدین بسی بزرگ بودند تعریف و توصیف بالغایت و الغایت داشتند چنانچه بادشاه عصر که مرید ایشان
بود وقتی خوانی پر از مروارید بخدمت ایشان نذر فرستاد و فرمودند که این را بطالبان دنیا بدهید که در
خزانه ما ازین قسم دانها چیزه بسیار است لفظست که آنحضرت را از ابتدا تا انتها تربیت از روحانیت
جد پاک خود حضرت گنجشکر حاصل گشته بود و ایشان را از بعضی چیزها رامر میفرمودند از بعضی چیزها
نهی میفرمودند و از روح حضرت غوث الاعظم هم فیضها حاصل گشته چنانچه بالامر قوم شده
و از قطب عالم خواجه بهاء الدین نقشبند و خواجه احرار که از ملازمت صحبت خواجه اسماعیل شروانی
یافتند که ایشان بسیار بزرگ بودند بواسطه خلیفه غلام خواجه احرار اند که در مکه مکرمه حضرت
خواجه اسماعیل شروانی و خواجه سلیم در یک حجره بیت و پنجسال بجا میبودند و فیضها بسیار از ایشان
میگرفتند و آنحضرت مثال خلافت بجانب بدویان هم میدادند که آن سلسله مسلوست حکم جاری کردن
بنوده چنانچه بعضی از ملفای آنحضرت بواسطه مثال بدویان التماس نمودند فرمودند هر کسی مثال میدهند
که تا سلسله جاری گردد این مسلوست باین فقیر حضرت بست که این سلسله را جاری کنند لفظست
که حضرت مخدوم خواجه سلیم چشتی خرقه خلافت و اجازت از بندگی حضرت زبدة العارفین و قطب المحققین
دیوان شیخ ابراهیم صاحب سجاده حضرت گنجشکر یافته و ایشان از والد خود و دیوان شیخ محمد و ایشان از
والد خود شیخ احمد شاه و ایشان از والد خود و دیوان عطا الله و ایشان از والد خود و دیوان بهاء الحق و الدین
و ایشان از حضرت نور الدین و ایشان از حضرت منور شاه و ایشان از حضرت دیوان فضل و ایشان
از والد خود دیوان معز الدین و ایشان از والد خود و دیوان علاء الدین موجد بار و ایشان
از والد خود خواجه بدر الدین سلیمان و ایشان از والد خود زبدة الانبیا خواجه فرید الدین گنجشکر شیر سلوم

حضرت خواجه قطب الدین وخواجه عثمان تا حضرت جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم نقلست که آنحضرت صلعم
در عرلستان بسیار اندوهگین بسیار چنانچه شرح بعضی ازنهاسیکنم اول خرقه الوصلیه شیخ فتح الله سیلی ویتهکال
الوری عمزاده آنحضرت وشیخ طاهر گجراتی وشیخ بیلده قاندوی وشیخ محمد شروانی ودرین شیخ محمد بخاری وشیخ جیو
دهلوی وشیخ کبیرین شیخ عبدالواحد سارنگپوری وشیخ محمد لوری وشیخ ابراهیم چشتی بدایونی وشیخ ولی
بن شیخ یوسف ساکن بهوه وشیخ معاویه بن معروف چشتی ساکن گوالیر وشیخ یوسف کشمیری وشیخ رکن الدین بن
شیخ عجائب ازنسل قاضی ابوسلم وشیخ حسین خادم محرم رازین شیخ عبدالکریم ازنسل قاضی ابوسلم وشیخ
بهکیاری وشیخ سداری بن اسرائیل وسید حسین بن عبدالواحد ساکن دهلی شیخ جلال حاقط الهه وشیخ
ابراهیم صوفی سرمندی وبانی فیض یافته ازان بسیار کس انم چنانچه شیخ عبدالواحد ساکن اگره خلیفه شیخ فتح الله
مذکور وتفصیل باتی طولی دارد ومنظر آن حضرت اکسیر نعمت بود بهرکه نظر میکردند متوسیا شدند درین وقت
مریدان آنحضرت می آمد مقبول درگاه الهی میگشت القصه بعد ازین چون از قصبه بهدایی رخصت شده بتجویز
تشریف ارزانی فرمودند وبرکوه فتحپور بخز شیر ویلنگ گرگ وگیرنجود وبالای کوه جائی که مسکن جای حضرت است
آنجا سکونت فرمودند واین بادیه دیدان را بقدوم مبارک خود ممهود وار الشرکروانیدند بعد از چند مدت تامل
واقعه شد دزدزندان بوجود آمدند چنانچه ذکر ایشان مبسوط ازین نوشته خواهد آمد چون صیت وشیخیت آنجناب
کمال باطراف وجوانب منتشر شد مردم از دور ونزدیک برای فیض یافتن بازان جناب می آمدند نقلست که بعد از
حضرت خواجه سلیم راشوق زیارت حرمین شریفین مستولی گشت که پیش ازین سفر باه چشمکی رفته وآمده
بودند تقاضای این مرتبه براه تری اراده رفتن ساختند وحضرت شیخ کبیر را جهت راست ساختن
جهاز پیشتر رخصت فرمودند که زود تو خود را بشهر صورت رسانیده جهازی راست سازید تا بفقیر
ومحتاجی که بحج رفتن خواسته باشد بی وقت ومشقت تواند رسید فی الجمله ایشان متوجه شهر صورت
شدند وجهاز راست ساختند بعد از انکه جهاز ساخته شد به آنحضرت عرض داشت کردند واین بیت نیز گفته شد

بیت لشکر رفته رفته دریا شد تماشا کن ✦ بیا در کشتی چشم نشین و سیر دریا کن ✦ چون این خبر شنیدند
به آنحضرت رسید و بشرف ملازمت مشرف گردید بسیار خوشوقت شدند چه آنحضرت روانه شده بشهر صورت رفتند

وقتیکه آنحضرت در جهاز نشستند شیخ کبیر را رخصت فرمودند هرچند ایشان خواست که بخدمت حضرت رایه
شود فرمودند ارادت الهی چنین است که شما درین سفر ما نباشید لاچار حضرت شیخ کبیر مرخص شده بسانگور آمدند و اتفاقا آن
ایام وبای عظیم بود و مردمان آن شهر بیرون آمده باستقبال شیخ کبیر رفته عرض نمودند که اگر قدم رنجه فرمائید شاید
از قدوم شریف این شهر از بلائی و بائی خلاصی یابد ایشان بعد از توجه التفات فرمودند الله تعالی این شهر را
ازین بلا بسجات بخشند لیکن ما ازین دار فنا رحلت میکنیم بعد از چند روز ایشان بجوار رحمت پیوستند و رحمت آن بکلی دور شد
نقلست که چون حضرت خواجه سلیم که بمظهر رسیدند حجرا و اساختند و بارها بدینه منوره و زیارت آنسرور عالم صلے
علیه وسلم رفته متمکن میبودند دو موسم حج آمده او ای حج میکردند و بازمیر فتند مدت ده سال آنجا اقامت فرمودند خواهر
حضرت آن بود که باز بهندوستان نرود و جسم انور زیر خاکپائی مبارک آن سرور صلے الله علیه وسلم باشد شبها
منبر که حضرت رسالت پناه صلے الله علیه وسلم ارشاد فرمودند که ای فرزند شیخ هندی تو در هندوستان باز بر و دور
فتحپور ساکن شو که اکثر مردم آنجا را از تو فیض رسید و خلیفه عصر مطیع و فرمان بردار تو خواهد شد و آنچه
خواهش داری بتو عطا کردیم که قسمت زمین قبر خود هم انجا خواهی یافت خواهی یافت چون حکم عالی ایشان صادر شد ایشان
بشادی و بهجت تمام مراجعت فرمودند بفتحپور تشریف ارزانی داشتند فرزندان و خویشان و متعلقان بشرف ملازمت
مشرف گشتند و پیش ازین چون خود بکابه شریف بودند آنچه از مردم قبیله برادران خلاف فتحپور خلاف مرضی بود وقوع
می آمد باشراف باطن خود معلوم کرده از انجا نامه منع مینوشتند و ایمیفرستادند باعث تعجب اقربا گردید که ایشانرا
بچه طریق بمغیبات معلوم میشد برای اخفاء راز فرمودند که پیر دستگیر ما پیر قطب الاقطاب غوث الانبیا یا بابا فرید
الحق والشرع والدین که همگی این خبرها میرسانیدند و از هر امر و نهی خبردار میسازند نقلست چون آنحضرت مرتبه
آغاز سفر عرب بفتحپور تشریف آوردند بیاران فرمودند که یکی ازین دو امر را اختیار نمیخواهم کرد یا ترک طعام یا ترک
کلام صلاح یاران در کدام یکی ازین دو امر است همه عرض کردند که از سکوت تندرستی ما ظهور میرساند
و کارهای بندگان خدا تعالی روا میشود القصه اتفاق بر ترک طعام افتاد و چنانچه تا آخر عمر بطعام
میل نفرمودند و اکثر روزها طی میشد گاه بعد از هفت روز گاه بعد از دوازده روز طعامی میکردند دو لوقمه
گوشت و غله بخورد و افطار مینمودند نقلست خبر تشریف آوردن آنحضرت بگجرات چنانچه ظل الهی جلال الدین

اکبر بادشاه غازی رسید که اینچنین قطب الاقطاب و فتحپور آمده ست بهر که او خواهد میسازد و بر که خواهد
رجوع مے آورد و در طرفة العین بمطلب میرساند این الیوم نظیر عصر اکبر شاه با اولاد و تعلقات آن دولتخانه گذشته چون
و حضرت باکبن شریف رفته بروضه مطهره قطب الاقطاب باباء فرید بخدمت دیوان شیخ بدرالدین و منت برای اولاد و بسود و از انجا
ارشاد یافت که در فتحپور خاطر جمع شمار ابراهیم محمد شیخ سلیم تنسلی خواهد داد و خدمت ایشان بتقصد اهی
رسید القصه اکبر شاه بصد نیاز خود را در فتحپور رسانیده تبسم بر لبی که بجناب شیخ ساخت و آنچه در دل نیت داشت
بیان لحظ حضرت شیخ سلیم باشراف باطن معلوم کرده باظهار فرمود و بغلیه مقصد از آرزو مقصد دارات دور مدت
ایشان حاصل گشت و مرید شد چون بادشاه التماس پسر بخدمت ایشان از زبان خود نمود حضرت شیخ تبسم
نموده فرمودند که حضرت حق سبحانه قادر است شاید که خاطر شما را جمع گرداند و فرزندان عطا فرماید بدارالسلام
بکرم الهی و توجه آنحضرت خلافت پناهی یعنی بادشاه را ابوالمظفر نورالدین محمد جهانگیر بادشاه از پشت
پدر و رحم مادر آمد خلیفه عصر قرار داد که محمد علیها بیگم حیض یا زمانیکه پسر متولد شود و خاطر حضرت شیخ
بمادر بعد از الحاح حضرت قبول فرمود لفظ است که اکثر آنحضرت میفرمودند که فرزند نرینه خواهد شد از استماع
این سخن بعضے کسان متعجب میماندند و میگفتند که شاید دختر باشد چون این خبر بسمع مبارک حضرت سید
میفرسود که این سخن بنده نمیگوید از جانب ارادت الهی بسر میشنود و از بادشاه جدا کرخود حضرت
گنجگار این سخن میگویم بعد ایام مرور حضرت حق سبحانه بکرم و لطف خویش جهانگیر بادشاه از شکم مادر این
عالم پیدا آورد که از نور جبهه عالم را منور گردد و این خبر مبارک به اکبر بادشاه رسانیدند شاه مذکور از خوشحالی
و شادی در خود نمی گنجد و آنکسانیکه این خبر شاهزاده عالمیان آورده بودند منصب و انعام سرفراز ساخت
بادشاه اکبر بهزار خوشی و خرمی لفتحپور رسیده اول قدمبوس حضرت نموده شاهزاده عالمیان را دیده
و مسرور گردید سرور با و انعام خاص و عام کرد شیخ و بادشاه مذکور بخدمت حضرت التماس نام نمود حضرت از
زبان فیض ترجمان فرمودند نام این شاهزاده عالمیان سلطان سلیم بنهاده اند که حضرت حق سبحانه تعالی
در باب تولد وی التجائے این فقیر قبول کرده بهتر است که بهم نام ما شیخ سلیم نهند گفت که پیش از عمارت مسجد
عالی و بناهائے مکانات حضرت خواجه سلیم زبان آورده بودند که بالای این کوه عمارتے عالی شود و بسا کنان

اینجا نیز فرمودند که بریک از شما باید که برای خود حویلی وسیع بنا کند اینجا چنان کثرت آباد میشود که اندک جا
بقیمت بسیار بدست خواهد آمد و این مردم از تنگ دستی های حویلیهای وسیع میکردند و این کوچه الفقد بشهار داشت
که همواره مردم از خوف دزد در بسته میخفتند چون اکبر بادشاه بآنجا نزول فرمود تولد شاهزاده جهانگیر شد
چنانچه صدر مرقوم یافته محلهای عالی و مکان های زیبا و مکلف بنا کردند شاهزاده بمحبت بهانجا تعلق
خواجه سلیم چشتی و مسجد عالی بنا نمودند که تا حال آن مسجد مبارک و محلهای شاهی استاده اند و آنجا انجنان
اباد ای شد که از چند دینار یک گز زمین فروخته شد لفتست بعد از بنا مقامات دیگر شهر و حضرت برای سیر
و دیدن محلهای بادشاهی تشریف باهم ایشان برند و بیاران خود فرمودند که چون بعلم خق سبحانه تعالی
عمارتی عالی برکوه شدنی بود چنانچه بمن نموده بودند بنابران بدیدن محلهای آمدیم که آیا این عمارت
چنانچه طرح آن نو لیسانیده نمودند چون ملاحظه کردند بخیان بوقوع آمد لفتست که شیخ برهان الدین شیخ
خضر بن خواجه نصر الله چشتی بنا نمود میگفت که وقتی بشرف قدمبوسی آنحضرت آمدم ایشان در مقام میکه
الحال مسجد بنا شده هست نشسته بودند بنا دادی ساخته مسجد هست مشتمل حضرت مخدوم خواجه سلیم از زبان مبارک
کیفیت بنای مسجد بیان میفرمودند طول و عرض تقریبی آوردند دل من خطور اعتقاد کرد که مسجد باین ترتیب
بنا شدن محالست آنحضرت باشراف باطن معلوم کرده فرمودند که ای شیخ برهان الدین ما خود نمیگوییم
طرح این مسجد چنانچه مرا نموده اند و فرموده اند اظهار میکنیم من خاموش شده شب برآمد در خواب
بیکبار که ایشان گفته بودند مرا نمودند صبح برخاسته بپای آنحضرت افتادم آنحضرت بسیار رحمت
مبذول فرمود و بعد از چند گاه بهانطور مسجد عالی بنا شد تا حال قایم است لفتست که در سنه تسع
و سبعین و تسعمائه چون غره ماه رجب المرجب در آمد آنحضرت معتکف شدند و در عشره اخیر رمضان المبارک
بدن مبارک ایشانرا کسر حادث شد و شب آخر پنجشنبه بیست و نهم ماه مذکور شب آخر پنجشنبه البیت
و بهره و فرزندان سلاله المشایخ مخدوم شیخ احمد و مخدوم شیخ بدر الدین و بعضے از خلفاء حاضر بودند
و در میان خلفاء و اهلبیت پرده کشیده بودند مستورات اهلبیت بعرض رسانیدند که ما بعد از خود
بکه میسپارید و چکس منعقد حال ما و فرزندان این مقام میشود حضرت فرمودند هر که تحمل

بارگران این بود و همه باتفاق بعرض رسانیدند که شیخ بدالدین ست مرد این کار آنحضرت شیخ عبدالحق
را نامزد کرد طلبیده و مهما فرمودند و بشرف سجاده مشرف گردانیده با آنکه شیخ احمد کلان سال آراسته
و پیراسته بود ما آنحضرت بنظر کیمیا اثر التفات فرموده گفتند که خدمت جانشینی به شیخ بدالدین تعلق
دارد و شیخ احمد هم شفقت ارزانی داشتند و شیخ بدالدین قدم بقدم آنحضرت میرفت
چنانچه جد پاک ایشان حضرت خواجه فریدالدین گنجشکر با وجود پسر کلان خواجه شهاب الدین سجاده
خود به مخدوم خواجه بدالدین سلیمان پسر خورد مرحمت فرمود و غالبا جلوتباشد فرزند و مرید است
که پیرو پیران و بزرگان باشد و آنچه حضرت ایشان کرده اند و فرموده اند بیکبار آرد که فرد لئے
از روئی بندگان خود شرمنده نماند القصه بعد ازان شیخ الاسلام شیخ سلیم بذکر خفی مشغول
تعالے اشتغال خود و ند و قریب بچهار پاس شب بمقام مقعد صدق عند ملیک مقتدر رسید و اکثر از جمله
عصر مثل حاجی الحرمین الشریفین شیخ عبدالنبی و مخدوم الملک وغیره و اکبر شاه بادشاه نماز
جنازه ایشان گذارده و بیکے از حاملان پایه جنازه بادشاه اکبر بود و باقی خلفا و اولاد و اصحاب
دفون ساختند و عمر شریف آنحضرت مثل جد پاک خود نود و پنجسال بود و لطیفه است که بست قدم بکنام
حضرت جناب خواجه سلیم چشتی بر که باعتقاد خواند مقصد دینی و دنیاوی یابد - الهی بحرمت سلطان العقرار
حضرت مولانا شیخ سلیم چشتی - الهی بحرمت قطب الاولیا مولانا شیخ سلیم چشتی الهی بحرمت غوث
الاتقیا مولانا حضرت شیخ سلیم چشتی - الهی بحرمت اکمل الکاملین مولانا حضرت شیخ سلیم چشتی
الهی بحرمت قدوة المجاهدین مولانا حضرت شیخ سلیم چشتی - الهی بحرمت زبدة المجاهدین مولانا
حضرت سلیم چشتی - الهی بحرمت سراج السالکین مولانا شیخ سلیم چشتی - الهی بحرمت سراج
السالکین مولانا حضرت سلیم چشتی - الهی بحرمت برهان المتقین حضرت مولانا سلیم چشتی
الهی بحرمت تاج العاشقین مولانا سلیم چشتی - الهی بحرمت مفتاح الجنان العالمین حضرت مولانا
شیخ سلیم چشتی - الهی بحرمت معشوق العاشقین مولانا حضرت سلیم چشتی - الهی بحرمت محب العارفین
مولانا سلیم چشتی - الهی بحرمت بدالزاهدین مولانا سلیم چشتی - الهی بحرمت نعمت العابدین خواجه سلیم

الهی بحرمت ناصر الحق والدین مولانا سلیم چشتی - الهی بحرمت حاجی الحرمین مولانا سلیم الهی بحرمت ابو
الطریقت مولانا سلیم چشتی - الهی بحرمت بحر التحقیقت مولانا سلیم چشتی - الهی بحرمت عماد الشریعت مولانا سلیم الهی بحرمت ابن
مولانا سلیم زهی غلطم و کرامت حضرت شیخ الاسلام مخدوم شیخ سلیم چشتی که لایق این مقام بزرگست و مانند خود ثانی
شیخ ماضی و از خود فانی بحق باقی نیز گفته اند بیت اسرار محبت را بنود و هل قال بود است بهر باز نوشت پیر چنگ

در بیان اولاد ان شمس العارفین سلطان الزاهدین حضرت خواجه سلیم را سه پسر و دو دختر بودند اول باسم شیخ محمد خواجه احمد شاه بدر الدین که اشرف سجاده و مشرف بود بنشست حضرت مخدوم و تاج الدین و
شیخ نصر الله و شیخ محمود و شیخ معروف و شیخ منور و دختران مسمات بی بی مریم و خدیجه و بی بی فاطمه و بی بی عائشه
بزرگ و بی بی عائشه خورد و بی بی زینب و بی بی کیا و بی بی راو و بی بی راو و چهار دختر دیگر از بطن خود داشت
یافته بود ند اسمهای ایشان معلوم نگردید اولاد پسر ان شیخ محمد را و اولاد دختران دیگر شیخ احمد بن شیخ سلیم در جای دیگر مذکور خواهد شد
ابراهیم بود مسمات بی بی - ازان دو فرزند شیخ بایزید ملقب نواب معظم خان پسران شیخ اوحد شیخ عبد الصمد ملقب
بنواب اکرم خان و شیخ عبد السلام و شیخ محی الدین و شیخ عبد الباقی را اولاد نیست و باقی سه فرزندان نواب معظم خان
مذکور اولاد ندارد دیگر شیخ محمود بن شیخ احمد مذکور را دو پسر بود شیخ موکن از یک دختر و دیگر شیخ بدر الدین صاحب
سجاده آنحضرت دو فرزند اول باسم علاء الدین ملقب نواب اسلام خان که اشرف سجاده شیخ الاسلام مشرف
گشت دوم شیخ قاسم بنواب محتشم خان و شیخ علاء الدین را سه پسر و دو دختر اول فضل الله ملقب نواب اکرم
خان که اشرف سجاده حضرت مشرف گشت دوم شیخ مودود و شیخ معظم و اما پسران شیخ قاسم که یکی باسم شیخ محمد
شیخ دیگر شیخ احمد و شیخ افضل شاه منور و شاه نور و خواجه موسی و شاه اولاد و شیخ هاشم و بیگ شاه
محمود و شیخ نصر الله و شیخ منور و شیخ محمود ابنای شیخ سلیم صاحب در عهد کودکی وفات یافتند از شمار اولاد
نیست دیگر شاه معروف بن حضرت شهنشاه خواجه سلیم را دو پسر اول شاه عارف دوم شیخ اسمعیل دیگر
بندگی حضرت شیخ موسی بهادر حقیقی شیخ سلیم بن بهاء الدین را دو پسر و سه دختر اول قلب شیخ ابراهیم دوم
شیخ فضیل و شیخ ابراهیم را چهار پسر بوده دختر اول شیخ خلیل شیخ ابو الخیر و شیخ یعقوب و
شیخ مودود و شیخ خلیل نقلست چون حضرت خواجه سلیم را اولاد بسیار و بعد از آمدن عمر ایشان

قبیله ایشان کہ بغیر کفو نسبت کردہ بود ند ایشان آمدہ مردم قبیله را منع ساختند کہ این غریب واقعہ بیست چیزے کہ
حضرت ایشان در مکہ معظمہ رفتہ بود ند آمدہ بخود ایشان بسیار سرزنش کردند کہ چرا شما قوم دیگر غیر کفو نسبت
کردید دیگر از فرزندان قطب العالم گنجشکر کسے نبود الحال آنچہ گذشت گذشت پیش ازین بغیر فرزندان حضرت
گنجشکر خصوصاً با ولاد مخدوم زین العابدین نسبت کردہ باشند کہ در نسبت خلل بقینا حال از فروعہ
آنحضرت نسبت اولاد ایشان با ولاد زین العابدین میشود و دیگر اولاد حضرت خواجہ مودود بن حضرت
بدر الدین سلیمان بن حضرت گنجشکر در ملکہا بسیار ست و در نواحی پاک پٹن شریف بسیار ست و بعضے در بعضے
چند و از نسل شیخ مصطفے ابن شیخ قطب الدین بن شیخ شمس الدین بن شیخ جمال الدین بن شیخ عبد الحق
بن شیخ محمد بن شیخ ظهیر بن خواجہ محمد بن مخدوم مولانا حضرت شیخ مودود و مسطور دیگر در قصبہ شیخ
مودود و شیخ محمد بن عبد الرشید بن بدر الدین بن عبد اللہ بن شیخ درویش بن شیخ سلیمان بن تاج
الدین بن دولا بن شیخ آدم بن خواجہ اسماعیل بن بندگی حضرت شیخ مودود و مسطور در ملک حیدر آباد
و پورب ہم اولاد ہست و در گردنواحی پاکپٹن اولاد بسیار ست در شیخوپور و گردنواح آن آنچہ این
فقیر حقیر دیدہ و شنیدہ و در قلم آوردہ و اللہ اعلم بالصواب **در بیان اولاد خواجہ احمد بن خواجہ بدر الدین**
سلیمان بن حضرت گنجشکر رابع پسر باسم شاہ قطب الدین و نجم الدین و خواجہ ابو الخیر و شیخ محمد شاہ بہلول کہ اولاد
از ایشان بسیار ست بمثل شیخ اسماعیل دہلوی بن شیخ اللہ داد بن شیخ فضیل و در حیدر آباد و خیر شیخ
کمال چشتی الوری ہست دو فرزند شدند شیخ یعقوب لاولد و شیخ محمد کہ دیپالپور اولاد ہست و در فتحپور شیخ ابراہیم
المعروف بعزیز داماد نواب شیخ ابراہیم دوی را اولاد ہست بمثل شیخ صالح محمد بن شیخ صادق
بن شیخ ابراہیم عزیز مذکور دیگر شیخ یوسف داماد قاضی عبد الستار کہ از نسل قاضی ابو مسلم مذکور بود
و اولاد شیخ احمد مسطور بسیار ست بعضے در بنور و دہلی و بعضے در شہرہائے متفرقہ متوطن اند
و بعضے در نواح پاک پٹن آنچہ شنیدہ و قلم آوردہ **فصل پنجم در بیان اولاد حضرت خواجہ بدر الدین**
سلیمان بن حضرت گنجشکر قدس سرہ العزیز و اولاد بزرگ ایشان محمود
و مولانا حضرت خواجہ شہاب الدین ملقب بگنج علم بن حضرت بابا فرید الدین گنجشکر قدس اللہ سرہ العزیز کہ مرقد
وی متصل روضہ متبرکہ والد خود کہ اول آنجا دفن شدہ است تعمیر اینجا تا کردہ بود ند واقعہ ست آن بحر علم

وآن گلستان علم منقوی آراسته و بوستان پیراسته یعنی مولانا شهاب الملة والدین ابن گنجعلم ابن خواجه بهه بجهار با فرید الدین
گنجشکر که علم ظاهر و باطن ایشان را انچنان بود که دیگری را نبوده و تا حال هر کسی را که ذهن کند یا شما زمزار شریف
ایشان آب میخورند بسیاری را تا حال علم از برکت مزار شریف آب خوردن حاصل میشود و آب خوردن خود مزار
ایشان اکسیر اعظم است و هر وقت سنجد مست والد خود و خواجه فرید الدین میبودند اگر وقت مجلس با با فرید بخشی و مسائل
افتادی حضرت خواجه شهاب الدین از هر مسایل تقریر خوب و دلپذیر ادائی ساختی و هر جا که فاضل و عالم آمدی لئلے
لعلم و حلم نمودی و حضرت ایشان را کان علم گفتندی و میان عالمان وقت نام ایشان گنجعلم لقب
یافت و بسیاری را از ایشان تحصیل علم حاصل شده و حضرت خواجه گنجعلم بعد با والد خود حضرت فرید الدین رفتند
و خرقه خلافت از ایشان پوشیده بودند لقلست از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین بدهلوی که میان من
و مولانا شهاب الدین طریقه محبت و مودت بسیار بود و در هر امر را استمداد فرمودی و وقتی سنجد من بخدمت
فرید الدین مراجعت آمدا نچنان بود که روزی نسخه عوارف المعارف پیش حضرت و از آن فواید بیان میفرمود
و آن نسخه مخطوط با یک نوشته دستم و آن هم بود من نسخه صحیح سنجد مست خواجه نجیب الدین متوکل دیده
بودم مرا زان یاد آمد گفتم نسخه صحیح در خدمت ایشان ست از این نسخه حضرت انجواندن دشوار آید مگر
این کلام بر خاطر گرامی ایشان گران نمود و ساعتی شد بر زبان مبارک راند و دلیش اقوت میتوم خواندن
نیست یکدو بار این لفظ بر زبان مبارک کاندنج خاطر پیر دستگیر خود دیده و تحریر افتاده و در سر سنه کوه و زار زار
میگریستم و در دل اندیشیدم که از مر البسیار بی ادبی شد از نیاعت دیو آزار سر لعجز انهادم آنوقت بر من آشکارین
حال گذشت خداوندا نساعت کسی را مبادا که بر من شده بود از بحالت حضرت مولانا شهاب الدین را که با ما
محبت بود و خبر شد سنجد مست پیر دستگیر خواجه فرید الدین رفته لطریقی خوب از حال من سخنان شود شیخ الاسلام
لطلب من خادمی را فرستاد و بیامدم و سر بر قدم شیخ خود نهادم و آمرزش بی ادبی خود کردم آنگاه خوشنود
شده دوم روز مرا پیش طلبید بر حمت و شفقت بسیار فرمود و گفتند این همه بهر سے کمال حال و اعتقاد
تو میکردم و این لفظ هم از زبان مبارک شنیدم که پیر شاه مرید است آنگاه مرا سر فرا نمودند و دو گانه شکرانه
ادا کردم بعد از آن سنجد مست لقلست از محبوب الهی وقتی پیر دویک سر را سنجد مست قطب عالم آمد و گفت هرگاه که شما را بسنجد مست

خواجہ قطب الدین میبودی آنجا میدیدم آن پسر لوسخن در علم شروع نمود پسرک ادب دار و گستاخ وار با حضرت
بحث کردن گرفت چنانچہ سخن بلند شد شیخ ہم بلند کردن و مولانا شہاب الدین بزین ترشته بودیم
چون غلبہ کوتاہ شد و رون آمدیم ان پسرک ہمچنان بی ادب وار سخن میگفت من و مولانا شہاب الدین
ہرچند آنرا منع کردیم باز نیامد و با ما یان خواست کہ بشفاعت و رافتد من دست آن پسرک گرفتم و از انجا
بیرون کردم چون اینخبر بسمع شیخ من رسید من و مولانا را فرمود بروید و الیشانرا صفا کنید بحکم
ما یان رفته یکدیگر را دیدیم و بلغنی آن پیر مرد و پسرک را دادیم و الیشان شرمنده شده از کرده خود پشیمان غذمند
و تائب گشتند **نقلست** کہ رسم پیر دستگیر من آن بود ہر شب بعد از افطار مرا پیش طلبیده مولانا رکن الدین
سمرقندی و مولانا شہاب الدین را دا حوال پرسیدی آنروز من و مولانا رکن الدین مذکور بودیم حکایت
ماجرای آنروز پرسیدند کہ امروز چہ گذشت و چہ حال بود مولانا رکن الدین حکایت آن پیر مرد و پسرک و
مولانا شہاب الدین تقریر کردیم شیخ شیوخ العالم بخندید و دین میان من عرضه داشت کردم کہ آن پسرک
با مولانا شہاب الدین در افتند من این کردم کہ دست او گرفتم حضرت خندید و تحسین فرمود
نقلست حضرت مولانا شہاب الدین چون از عالم سفر نمود متصل روضه دا الدخود کا دا لغش مبارک در انجا
امانتاً نهاده بودند قصه آن در کتاب گذشته است حسب درخواست الیشان آن مکان در انجا دفن
نمودند در روضه متبرکه و مزار شریف الیشان تا حال زیارتگاه خلق الله است **در میان** اولاد حضرت
خواجه شہاب الدین گنجعلم کہ الیشانرا شش فرزند بودند اول خواجه حسام الدین دوم خواجه عبد المجید
سوم خواجه مسعود چہارم خواجه محمد پنجم مخدوم علی شیر ششم مخدوم خواجه حمید و اولاد الیشان بسیارست
در پاک پٹن شیخ مسعود بن شیخ الہ دین بن خواجه عبد الکریم کہ وی قریب صد سال عمر داشت و در دہلی
شاه عبد الله و شاه عبد الصمد بن شیخ وجیہ الدین و در فتحپور شیخ حیا بن شیخ یوسف بن
شیخ الہدیه بود و شیخ فیض الله بن شیخ خوین بن شیخ عیسے بن شیخ الہدیه مذکور و در بداؤن
شیخ حسین و مخدوم طه و شاه عمر ابناے صدر جہان بن شیخ بایزید بن شیخ حامد بن شیخ
رکن الدین بن شیخ ابا بکر بن خواجه اسماعیل بن شیخ عبد المجید بن شہاب الدین گنجعلم مسطور

وعبدالمجید مذکور را دو دختر نیز تولی بی قدوه و بی بی عزوه و چندره که قریب پرگنه تلون آنجا مزار اولاد و متوطن
اند باسم شیخ الهه دین و یعقوب و الیاس و ابنائے شاه علی بن شاه احمد خواجه شهید الله بزرگوار ایران خواهر
نعمت الله بن شیخ حامد وغیره نیز میباشند و در روپڑ چند وا باسم شیخ حلم الدین و نجم الدین و شیخ حلے
و شیخ ابراهیم پسران شیخ داون بن شیخ نصیر الدین بن شیخ محمود بن شیخ الهه داد بن شیخ مٹھه بن
شیخ خوین بن شیخ یوسف بن شیخ محمد بن شیخ خواجه بن شیخ عبدالمجید بن حضرت شهاب الدین مطهر
دیگر شاه علم الدین بن شیخ داون اورا دختر لیست و شیخ نجم الدین و شیخ علی مذکور که ویرا اولاد
پسری هست و شیخ ابراهیم مذکور که وی اولاد ندارد دیگر در سولپور که قریب ریسری چندوا رهست
در انجا باسم شیخ بازید بن فیروز شاه بن شیخ فضیل بن شیخ الهه داد مسطور دیگر شیخ مبارک بن
شیخ محسن بن شیخ مٹھه مذکور را چند پسر اند و شیخ سلیم ابن حسین بن حسن بن شیخ مٹھه مذکور
را سه پسر اند و در باوهم هست که قریب مصطفے آباد هست در انجا شیخ باین بن شیخ محمد بن شیخ مٹھه مذکور
را سه پسر اند دیگر نیز در انجا از اولاد آنحضرت متوطن اند و در جون پور شیخ فتح الله وغیره و در
انتری باسم شیخ طیب و شیخ عبدالرحمن و عبدالغفور و عبدالشکور و شیخ حبیب و خواجه ابنائے شیخ طاهر بن
شیخ یوسف بن شیخ بولهن بن شیخ حسین بن شیخ سلیمان بن شیخ پیران بن شیخ عبدالمجید بن
شیخ یعقوب بن شیخ محمد بن شیخ شهاب الدین گنجعلم مذکور دیگر شیخ افضل و شیخ عبداللطیف
پسران شیخ عبدالرحمن بن شیخ طاهر مذکور و شیخ طیب مذکور که در جهارده دختر شیخ لودو زناوری
اینسل شیخ سعد حاجی عمزاده حضرت گنجشکر هست که ازان عفیفه یک پسر شیخ وجیه الدین نام و دو
دختر یکے در جباله شیخ عبداللطیف مذکور هست که ویرا نیز یک دختر هست که وی در جباله شیخ چاند بن
شهباز خان چشتی بداؤنی بوده هست و در الور شیخ نصر الدین عبدالله بن شیخ رزق الله و شیخ
علم الدین و شیخ ولی محمد پسران شیخ وجیه الدین بن شیخ حبیب الله بن شیخ رزق الله مذکور
و شیخ عبدالواحد بن شیخ تاج الدین بن شیخ حبیب الله مذکور و در مانڈه که داخل سرکار
بنگاله هست باسم شیخ عبدالعلے و شیخ ابوالفتح و شیخ محی الدین بن شیخ پیارا خلیفه شیخ سلیم چشتی

دو پسران شیخ جمال بن شیخ محمود بن شیخ لاون بن شیخ منور بن شیخ عبد المجید بن شیخ فخر الدین
گنج الاسرار جونپوری بن شیخ زین الدین بن شیخ کریم اللہ بن شیخ علی بن شہاب الدین گنجعلم
دیگر در بھار شیخ عبد العزیز بن شیخ حسن بن شیخ حسین بن شیخ محمد بن شیخ ابو الفتح بن شیخ جمال الدین
بن فخر الدین گنج الاسرار قدس سرہ بن زین الدین بن کریم الدین بن علیشیر بن شہاب الدین گنجعلم
دیگر شیخ محمود بن شیخ فخر الدین بن ابو الفتح مسطور است و ذکر او بذکر از انجملہ یکے در حبالہ شیخ حسن بن
شیخ محمد مرقوم بود از انجملہ یک پسر بہ وجود آمد باسم شیخ عبد العزیز کہ در صدر مسطور است کہ بجای پدر
بزرگوار خود در بھار صاحب سجادہ اند و چند دختر نیز دیگر شیخ شمس الدین بن شیخ حسین بن
شیخ محمد مذکور و شیخ عبد اللہ و شیخ عبد القاسم ابنائے شیخ جمال بن شیخ محمد مذکور دیگر شیخ مصطفی
و شیخ مرتضی ابن شیخ مسعود بن شیخ یعقوب بن شیخ فخر الدین بن شیخ ابو الفتح مذکور شیخ لوز ولد
شیخ شہاب الدین بن شیخ ادریس بن شیخ فخر الدین مرقوم و شیخ عبد الرحمن و شیخ عبد اللہ بن
شیخ عبد الرزاق بن شیخ فخر الدین مسطور و شیخ داؤد بن شیخ فخر الدین را اولاد و دختری ست
و شیخ مجاہد بن شیخ احمد بن شیخ فخر الدین مذکور را دو پسر شیخ زین و شیخ مصطفی پسران شیخ بہاء الدین
بن شیخ فخر الدین مسطور و دیگر قصبہ شیخ محی الدین بن شیخ ابراہیم ابنائے شیخ چندن بن
شیخ معروف بن شیخ فضل اللہ عرف ہودہ ابن شیخ فخر الدین گنج الاسرار و شیخ العداد و شیخ قطب الدین
ابنائے شیخ پیارہ ابن شیخ معروف مذکور و شیخ بہاء الدین بن شیخ فخر الدین در شاہ پور کہ از
مواضعات پرگنہ سرسہ داخل صوبہ بھار ست شیخ خضر و شیخ عبد الرشید بن شیخ عالم بن
شیخ لوز بن شیخ پیر ابن شیخ قیام الدین و دو پسر حسن میان شیخ جمال الدین بن شیخ عبد اللہ
وغیرہ دیگر اولاد شیخ شہاب الدین گنجعلم بسیار بعضے در جان پور و بعضے در گھرگون کہ نزدیک
قلعہ اسیر ست و بعضے در ماندون و بعضے در رہتاس گرہ باسم شیخ احمد خطیب و شیخ
صلاح کہ دے از اولیائے خداست و بعضے در نواحے پٹنہ بمثل پھلواری وغیرہ
متوطن اند آنچہ این فقیر از بزرگان شنیدہ و دیدہ بقلم آوردہ و اللہ اعلم بالصواب

فصل ششم در بیان حسب و نسب او و حضرت مخدوم خواجه نظام الدین بن بندگی خیر تاج الاولیا خواجه فرید الدین
انجب قدس الله سره و آنموضع بادصفا مردان دینی و دان مشهور بقبه تقوی و یقین خواجه نظام الملت الدین بن مخدوم زاده
بسیار علو همت و بلند مرتبه داشت فضلت خواجه نظام الدین بخرب بالهی مرادنی میفرماید که نظام الدین
شیخ شیوخ العالم از جمله پسران دوست ترمیداشتی و او گستاخ بود هرچه گفتی خواجه فرید الدین بسمع رضا شنیدی و تبسم
کردی و گاهی نرنجیدی و اکثر همراه لشکر سلطان غیاث الدین لشکری کردی کرامت ظاهر شدی صادق
چنانچه ذکر کرامت او در ذکر وفات خواجه فرید العالم گذشته الغرض بعد از نقل والد خود بحر کفیر موست و در جه شهادت
یافت که مزار متبرکه وی در پتهو ست چنانچه مردم آنجا را از برکت آن مزار بزرگوار فیض بسیار بینند و خواجه نظام الدین
راسبیت و خرقه خلافت از والد خود خواجه فرید الدین بود و مردمان اولاد حضرت شیخ نظام الدین و پسر دوم
خواجه عضد الدین المعروف بشیخ ابراهیم و خواجه علی و شیخ ابراهیم را یک پسر خواجه نور الدین و دو دیگر یک پسر خواجه
عضد الدین و دو دیگر پسر باسم خواجه بدر الدین و خواجه رکن الدین و شیخ خواجه که این هر سه اسامی مذکوره
اولاد دارند و در شهر ها مثل مقام صوبه و بعضی در انبر و سه و بعضی در حضرت دهلی و خواجه علی بن شیخ نظام الدین
مسطور را چهار پسر بود باسم خواجه سالار و شیخ نور الدین و شیخ عیسی و شیخ خسرو و شیخ سالار را پنج پسر باسم شیخ
فخر الدین و شیخ عالم و شیخ خواجه و شیخ عفیف و شیخ محمود یک دختر نیز داشت و خواجه نور الدین بن خواجه
علی مذکور را چهار پسر اول خواجه سماء الدین صباحی و متوجی و خوجن و دو دختر نیز بود و شیخ محمد بن سالار را
اولاد در حصار باسم شیخ نظام الدین صاحب سجاده بن خواجه محمد الدین بن فرخ شاه بن شیخ محمد بن
محمود الاعظم بن شیخ جنید بن شیخ چندن بن شیخ محمود بن کریم الدین بن شیخ محمد مسطور دیگر شیخ فرید
و دست محمد و عبد المجید ابنای شیخ یحیی بن شیخ معین الدین بن شیخ نور بن شیخ شبلی بن شیخ
چندن مذکور و شیخ ابو تراب بن شیخ قطب الدین بن فرخ شاه مذبور و شیخ علم الدین بن ابو الفتح بن
شیخ قطب الدین مسطور و شیخ تاج محمد بن اعلی بن حسینخان بن شیخ منار الدین و شیخ کبیر بن شیخ جنید
مرقوم و شیخ عبد العلی بن شیخ برهان بن شیخ فرید بن شیخ نظام بن شیخ نور الدین بن شیخ
جنید مذکور دیگر منصور پور که قریب سامانه است بعضی اولاد آنحضرت در ملک گجرات نیز در

رجب بود و قریب بمرده شیخ معمور بن حاجی عبد الغفور و شیخ صادق محمد بن شیخ بدر الدین بانجا رفته دیده و شنیده
بقلم آورده فصل هفتم در بیان اولاد و احوال حضرت مخدوم خواجه یعقوب بن بزرگوار حضرت قطب الاقطاب سراج المحققین
برهان العاشقین خواجه فرید الدین گنجشکر آن محبوب فرید الدین مخدوم خواجه یعقوب مشهور صدر الدین صاحب کرامت و طریقی
سلامت و همواره بخیر مشغول بود و طبعی فیاض و لطافتی تمام داشت نقلست از سید محمد کرمانی و او از عزیز خوشنویس که
وقتی در سفر معیت حضرت یعقوب بودم برابر او در خطه اوده رسیدیم و در سرائی فرود آمدیم شیخ یعقوب مرا در
وثاق گذاشت و خود بشهر رفت چنانچه پنجاه شب گذشت همدرین میان بقطه اوده که خانی عظیم بود در
درد سکم گرفت بحدیکه بسیاحت از درد سخت قرار نمود و هر چند علاج کردند موثر نشد کار بخنوید و اوجیه کشید
درمیان مردی گفت که صاحبزاده خواجه یعقوب حضرت گنجشکر آمده است اگر او را دریابند امید باشد که از
برکت دعای آن مخدوم زاده عالم این زحمت بصحت مبدل شود فی الحال مقطعدران نیم شب بر طرف کمان
خود را بطلب ایشان فرستاد و مردم طلب کنان بسرائی آمدند که در انجا سکونت داشتیم پرسیدند من نشان دادم
ایشان انجا رفته دیدند که خفته اند بیدار ساختند و گفتند که شما را خان میطلبد تبسم کرد و گفت خیر من
تصرف شده بود و من دران فکر خفته بودم که شما بیدار ساخته همچنان برخاست و روان شد چون
پیش خان رسیدند دیدند که از غایت درد سکم از چارپائی بزمین در زمین بر چارپائی می غلطید نزدیک
هلاکت رسیده بود تردیک خان بر نشست و دو دانگ شکر مبارک خود به سکم خان نهاد و چیزی بخواند فی الحال
درد سکم بهر گشت و برپای استخرت بنقاد و فرمود تا یک بدره سیم و جامه قیمتی در خدمت ایشان
بیاورد و حضرت ازان سیم بقدر زاد راه گرفت و باقی بجا جریان و فقیران تصدق نمود و در سرائی
نشسته بودم نیم شب آمد و ایشانرا شوق ملاقات ابدال لسیار بود و آخر الامر بمردان غیب پیوست
و از نظر مردمان غائب گردید رحمة الله علیه و خواجه یعقوب حرفه خلافت از دو برادر خواجه فرید الدین را
گنجشکر داشت در بیان اولاد حضرت مخدوم خواجه یعقوب المعروف بصدر الدین اورا دو پسر بود و نام
اکبر خواجه عزیز الدین محمد عرف قتال دوم خواجه قاضی محمد دیگ دختر داشت بی بی عزت و خواجه عزیز الدین را
دو پسر بودند شیخ سلطان و شاه جهان و شاه جهان را سه پسر شیخ زمان و شیخ ملک و شیخ صدر الدین

آن بعد ولی اولاد ماند شیخ ملک را سه پسر بود نامهای شیخ نظام الدین محمد حسن آباوی دملک معین الدین چشتی
و ملک فرید الدین حسن و دو دختر نیز داشت که یکی از آن مشکوحه شیخ نصیر الدین دوم زوجه محمد بن محمود شاه
و خواجه نظام الدین مذکور را یک پسر بنام مسعود یک عرف عبد الحسین و معین الدین را شش دختر
و فرید الدین حسن هیچ اولاد ندارد و خواجه قاضی محمد ابن خواجه یعقوب ابن گنجکر را دو پسر بود نامهای
شیخ احمد و شیخ علاء الدین راشش فرزند بود ند شیخ نظام الدین و خواجه مجبه و خواجه یعقوب را اولاد
بشمار ند حضرت خواجه یعقوب بن گنجکر را اولاد بسیار ست چنانچه یکے از فرزندان ایشان در موضع شیخ عادل
و لد پسر شیخ چوهڑ وغیره و دختر شیخ چوهڑ در حبالهٔ شیخ عضد الدین ابن شیخ نظام الدین بن گنجکر بود و مسمات
بی بی عزت مرقوم که اولادی ست دیگر اولاد حضرت یعقوب مشهور بمنتفرقه ساکن ست آنچه این
فقیر دیده و شنیده و رقم آورده والله اعلم بالصواب **فصل در بیان احوال حضرت عبد الله شاه بن سید**
گنجشکر قدس سره که عبد الله صاحب شهرت دارند در عهد خورد ی العمر هفت ساله بحضرت حق پیوست و مرقد ے
در بیرون شهر پاکپتن در میان غرب و جنوب واقعه ست و بر مزار ایشان مست مجذوب و ملنگ بسیار میمانند
و بر مرقد ے چار دیواری ساخته و سایه بر مزار و درخت هست و چند بار سقف طیار نمودند لیکن الحال همچنان
بی سقف مانده و زیارت گاه خلق الله ست و جنگل شهد از خته اند لطافت که رحلت فرمودن وی
از ین عالم برین نمط ست که چون وی برائے بازی کردن بیرون قلعه پاکپتن بازی میکرد و پنجار سم
کودکان ست چهل نفر از جانب مسنده آمده بودند از انجمله یک شخص برهمن بود چون نزدیک خیمه کودکان
رسیدند حسن عجائب حضرت عبد الله شاه دیده پرسیدند که این کودک از ان کیست حاضران جواب دادند
که این صاحبزاده حضرت خواجه فرید الدین ست چون سندیان این سخن شنیدند باگیدر گرفتن گرفتند
یاران بیائید که زامت این محمد زاده به پیغمبر که امروز ما را از طعام چیزے نجورانده مسهندیان نزدیک میشوند
و گفتند که ای صاحبزاده ما امروز گرسنه ایم ما را طعام از خیمه بیاور فرمود بسیار خوب بنشینید ساعتے توقف کنید که تا چیز سیجا
شما را از ملکا خواهد داد بعد ازان یکدیگر را گرفته بازی میکردند ناگاه پسر بالائے پسر برآمد و بر زمین افتاد
و درخت شیخ عبد الصمد صاحب فرمود که ای سندیان هر یک از شما دست خود در بین دیگر بیاورند با پنجه رغبت

باشد طعام نخورید القصه همه سندیان از ایشان دیگ جنس کی خواستند یافتند و ان برهمن عرض کرد که ما تبلیغ
ما را طعام ناپخته بدهید حضرت فرمود تو هم از دیگ مذکور بخور آنچه غیبت است حق سبحانه تعالی از پرده غیب خواهد داد
آن برهمن ناپخته طعام از دیگ یافت و خورده پخته بخورد و بعد از فراغ طعام سندیان مذکور رو بر وانه شدند و هیچ
گرده برهمن از پاکپتن و جوار بهلی و دگران رسیدند و میان خود سندیان از غایت حسد در صدد
گشتند که یاران دیدید که است آن کودک چه کرد ما داده مایان مست که چیزی سحر کرد علم ما بران صاحبزاده روان
کنیم چون درین گفتگو بودند برهمن گفت ای مردان خیال خام بکنید که این خطه شما با ملامت و شما را
خواری حاصل شود چرا که آن صاحبزاده حضرت قطب الاقطاب گنجشکر ست و نمک او همچو آب حیات سندیان
آخر سندیان گفته او قبول کرده و غضب شده برهمن را از خود دور ساختند برهمن از ایشان گریخته
بطرف پاکپتن آمد و آن سندیان بدبختان سحر را بجانب عبد الشاه روانه کردند که اشیان همان آنجا
برحمت حق پیوستند و شهادت یافتند بعضی روایت که چون طعام خورده روانه شدند تا نوافسوس نخورده
بودند القصه خبر انتقال عها جبرده بحضرت بابا فرید الدین رسانیدند حضرت را از توقف اخوان انقطاع
محبت دست داده بود که از فوت شدن ایشان حسرت نکردند چون دو سه بار تقرار کرده حاضران خاطر مجبت
الهی نظام الدین و مولانا بدر الدین و دیگر یاران عرض نمودند حضرت فرمود اگر قضا آید از ینجهان رفت
چه کنیم رفته در لحد بیندازید حاضران تکفین تجهیز نموده بهانجا که انتقال یافت دفن نمودند بعد مدتی که از فوت
فرزند و لب خود هیچ خبر نشد چون حضرت بلام سهو آمدند و در وقتی که رفتن چند جوریان همسایه برای افسوس
نزد دختر سلطان غیاث الدین بلبن که الهنه آن زن دیگانه بود نشسته دیدند آن عفیفه از سوز پسر سخت
جگر خود زار میگریست حضرت بابا فرید الدین انحال ایشان دیده بر زبان مبارک راند که کسیکه آتش در جگر
شما افروخته ست الشفاء الله تعالی الهنا تیز از قهر قادر جبار در آتش خواندند سخت چون این سخن بگوش
زبان مبارک بنیامده بود که همان زمان آتش از پاهای سندیان از عالم غیب بفرق رخت و تمامی
سوختند و چند توده خاکستر گشتند تا الان آن توده ها خاکستر موجود اند و نام آنجا پاک دیهره
میگویند که چون گرده از پاکپتن بهت بران توده ها از انس و حوش نمیرود و آتش از انجا گاهی نمودار شود

بعد ازان برہمن مذکور را ملاقات حضرت آمدہ سر بر زمین نہاد و نشست و عرض کرد کہ بندہ آن سہند یا نر را
منع کردہ بود و ایشان نگفتہ یا قبول نکردند آخر کردہ خود یافتند اندین اثناء در دل برہمن گذشت اگر زنار من نیست شیخ
در خدمت تطہیر عالم اسلمان شتم و مرید باشم چون این خیال در دل برہمن جا گرفت بفرمان اللہ تعالی بانگ بر
از غیب پیدا شد و آلہ زنار او را پارہ پارہ کرد و پیش برہمن نہاد و خود رفت برہمن فی الحال مسلمان شد
و بعیت آورد و در خدمت آن زبدۃ الانبیاء پیوست و محلوق شد و خرقہ خلافت و کلاہ یافت چون آنحضرت
او را پسندیدند نام او ملک چوپرا نہادند کہ در بیکے از اولیائے خدا گذشت بعد ازان ملک چوپرا عیال اطفال
خود را مسلمان ساخت و بخدمت حضرت عرض نمود کہ پادشاہ کبیر جنید دختر دارم لیست آنہا را کہ کنم حضرت
فرمودند کہ ای ملک چوپرا نسبت دختران خود با فرزندان قوالان بکن ملک چوپرا حسب الحکم نسبت
با فرزندان قوالان حضرت نمود و بمہورہ سنجیدت حضرت سیبو و بعد از انتقال حضرت رسوماتے عرس مبارک
حضرت محبوب الہی و دیگر خلفاء روان فرزندان ایشان را تفویض نمود و اولاد ایشان در خدمت آستانہ مبارک
میباشند فصل نہم در بیان اولاد دختران حضرت کنجشکر عفت پناہ مہتمائی بی فاطمہ بی بی شریفہ دبی بی مشتہرہ
کہ ہر یکے ولیہ زمان بودند نفست از سید محمد کرمانی کہ خواجہ فرید الدین را سہ دختر بود بی بی مشتہرہ
کہ بصلاح و عفت و کرامت بود و بی بی شریفہ کہ بشرف طاعت و عبادت مشرف و در عفوان جوانی بیوہ شدہ بود
تا لب گور بسفر خدا با دیگرے مشغول نگشت چنانچہ حضرت با با فرید الدین اگر نمیفرمود وی اگر عزیزان را
خلافت و سجادہ دادن مشائخ روا بود بی مسن بہ بی شریفہ دادی سیوم بی بی فاطمہ کہ در خانہ
مولانا بدر الدین اسحاق بود مولانا مذکور را چو دہ سالہ بود کہ پدر او را بحضرت پیوست فرزندان صغیر گذاشت
خواجہ احمد و خواجہ موسی چون حضرت مولانا بدر الدین رحمت حق پیوست و بتجویز محبوب الہی خواہر نظام الدین
را سید سید محمد کرمانی کہ مرید حضرت با با فرید بود برائے آوردن پسران حضرت مولانا بدر الدین روانہ گشت چون او حضرت مولانا
بدر الدین را برائی تربیت و تعلیم حضرت نظام الدین را وصیت کردہ بود و محبت فیما بین مولانا بدر الدین و نظام الدین بسیار بود
چنانچہ ذکر آن در کتاب مذکور شتہ چون سید محمد آمدہ عرض برائے آوردن سید احمد و سید موسی نمود صاحبزادگان حضرت با با فرید
ازین حال استماع یافتہ میخندیدہ خاطر شدند بعد از تقاضائے بسیار اجازت دادند و با مصاحبت ہمراہ با فرزندان

خود بی بی فاطمه علیا رشد برادران بی بی صاحب چند بخود و المکسار و تسلی نمودند آنها فرمودند که طفلان با
خورد و کلان اند بباعث این همراه ایشان بیرم و در خانه او در مصاحب نجیب الدین متوکل میباشم لاچار آنحضرت رضا داده
همراه زاری و حسرت با سواری و ملازمان رخصت ساختند چون حضرت خواجه احمد و خواجه موسی همراه
خود و دهلی آمده در خانه حضرت نجیب الدین متوکل برادر خورد حضرت بابا فرید الدین میماند حضرت
خواجه نظام الدین بروقت دیدار آن از دل و جان تربیت حتی الامکان کوشیدی و هر لحظه و لمحه در
خدمت آن صاحبزاده گان خود را اسعاف نداشتی بعد چند عرصه حضرت خواجه نظام الدین بخدمتم عرض مبارک
حضرت بابا فرید الدین بطرف اجودهن آمدند و قبل ایشان عفت پناه بی بی فاطمه بنت خواجه فرید الدین
انتقال یافت و مزار شریف متصل روضه عم خود حضرت نجیب الدین متوکل جاے گردید چون حضرت
نظام الدین از اجودهن بدلی آمدند در روضه منیر شیخ نجیب الدین آمده فاتحه خواندند خواجه موسی خواجه
احمد را برده نزد خود و زیر نظر مبارک خویش پرورش داد خواجه احمد پشاوری را که مرید بابا فرید الدین بود
بجاے اواب تربیت ایشان مقرر ساخت فصل دوم در بیان اولاد و بندگی حضرت مولانا ربدالدین اسحاق که از
حضرت عصمت پناه بی بی فاطمه بنت قطب العالم پیدا شده آنحضرت را دو پسر سید خواجه محمد و سید خواجه
موسی و خواجه محمد را چهار پسر باسم خواجه مسعود و خواجه فخر الدین و خواجه جلال الدین و خواجه داؤد و
و چهار دختر بزیور داشتند و خواجه مسعود را دو پسر باسم خواجه یحیی و خواجه عیسی و خواجه یحیی را سه پسر
باسم سید محمد و سید ابراهیم و سید سعد الدین و چند دختر بزیور از انجمله یک دختر را سه پسر بود باسم خواجه
کمال الدین و خواجه سراج الدین و بهاء الدین و خواجه فخر الدین بن خواجه محمد مذکور را چهار پسر
باسم خواجه سیف الدین و خواجه برهان الدین و خواجه ابراهیم و خواجه عضد الدین و این هر یکے را
اولاد هست و خواجه جلال الدین را یک پسر بود و چند دختر و خواجه داؤد بن سید محمد مذکور
را نیز اولاد هست **دیگر** اولاد مولانا مذکور در شهرها متفرقه ساکن هست منجمله
حضرت دهلی که در انجا باسم سید ایوب و سید منور و سید عبد الرحمن ابن سید جلال الدین
بن سید خواجه سید محمد بن شیخ مبارک بن سید حسین بن سید علم الدین بن سید داؤد

بن سید محمد بن حضرت مولانا نام قوم و اولاد و مولانا بدرالدین اسحاق بسیار ست بعضے را مرد بیرو لوگا ده
سید قاسم سید اند محمد و سید معلم و سید عبدالرسول ابنای سید محمد بن سید شعیب بن سید امین بن سید بدر بن سید
غیاث الدین بن سید غضنفر بن سید فخرالدین بن سید محمد بن سید مولانا بدرالدین مذکور سید محمد صادق فاضل و
سید مراد بن سید حسین بن سید کبیر بن سید یوسف بن سید ابراهیم بن سید یوده بن سید محمد بن خواجه جلال الدین بن
سید محمد بن مولانا بدرالدین مذکور و سید یوسف و سید محمد و سید صادق و سید باقر ابنای سید حسین بن سید مجید بن
سید محمد بن سید حسین بن سید سلیم بن سید محمد بن سید جلال مذکور دیگر سید قاسم بن سید یحیی بن سید اسماعیل بن سید یحیی
بن سید فخرالدین بن برهان الدین بن سید محمود بن مولانا مذکور و سید سیف الدین صاحب سجاده مولانا بدرالدین
اسحاق ولد سید حسین بن شیخ فتح الدین بن شیخ یوسف بن شیخ نصیرالدین بن شیخ یوسف الدین بن شیخ فخرالدین
بن سید محمد بن مولانا بدرالدین اسحاق و سید عبدالغفور بن سید خواجه ابراهیم بن سید حاجی بن سید میان الدین
بن سید داود بن خواجه ابراهیم بن خواجه فخرالدین بن سید محمد بن مولانا بدرالدین اسحاق دیگر و حاجی نور بن بابا نور
سید صادق محمد بن شاه محمد بن خواجه ابراهیم بن شاه علاءالدین بن سید ملک بن سید صدرالدین بن سید عضدالدین
مذکور دیگر سید کمال محمد و سید صادق محمد و سید حاجی محمد شاه تمار و سید عالم ابنای سید شاه محمد بن خواجه خضر
بن سید علاءالدین بن سید صدرالدین بن سید ملک بن سید عضدالدین بن خواجه فخرالدین بن سید محمد بن
مولانا بدرالدین دشاه عارف مذکور یکے از اولیای خدا و شیخ ناماربود کرامت قدوه و اگر هست و لیعت
باسم شیخ صدوق بود کرد یرا اولاد و ختر است و باقی اولاد و مولانا بدرالدین اسحاق لیاریانچه دیده شنیده علم آورده
تفلست که روزی حضرت مولانا بدرالدین اسحاق با فرزندان خود فرمودند که ای فرزندان
و بینجا بنا شید اگر بزیارت یا عرس حضرت قطب العالم در پاکپتن میایید یا وده از دو سه
اگر میایید بدشکم گرفتار شوید تا الان همچنان ست بواسطه آنکه چون حضرت قطب العالم
بولایت های نصب کردند و جاهای سپرد شاه چون نوبت مولانا بدرالدین رسید عرض نمود که
باستاد خدمت حضور پس ست تا زمانیکه در عین حیاتم از خدمت حضور جدا نشوم حضرت قطب العالم
فرمودند بسیار خوب و حیات و هم بعد ممات تو در سینه من باشی بنابران مولانا بدرالدین بفرزندان خود

وصیت فرمود که در یک شهر مباد با فرزندان قطب العالم از اولاد ماست برابری دختری میانشود
و یا کیدگر بخشش و ناخوشی پدید آید و ترک ادب باشد چون این کاتب الحروف این نقل شنید و قلم آورد
والله اعلم بالصواب دوم پسر شریفه دختر حضرت گنجشکر در خانه پدر انتقال یافت دو گنبد حضرت علاء الدین
موجد یا سجوار یا در خود قبر شد و تحقیق نیست که نکاح ایشان با حضرت علاء الدین مخدوم علی احمد صابر
همشیره زاده حضرت گنجشکر شده یا دیگر دختر کسی معلوم نام دختر مذکور نشده لیکن بروایت های معتبره
نکاح حضرت علاء الدین صابر با دختر حضرت گنجشکر مثبوت پیوسته معلوم میشود که از فحص نظر بیان کلیر
پیش آن بی بی صاحب انتقال یافته و اولاد ثبوت نشده سیوم بی بی مستوره بنت حضرت گنجشکر که در حباله عواجه
شیخ عمر صوفی فاروقی قریشی بود که از وی یک فرزند باسم فخر الدین متولد شد و از اولاد ایشان معلوم نیست
که پیشتر شده یا نے دیگر مذکور فرزندان پسری و دختری حضرت گنجشکر تفصیل از کتب ملفوظهای متقول
گشت معلوم میگردد که خبر فرزندان مولانا بدر الدین اسحاق رحمة الله علیه اگر کسی گوید که من نواسه حضرت
گنجشکر ستم دروغست دیگر فرزندان قاضی ابو مسلم میگویند که من نواسه حضرت گنجشکر ستم محض
دروغست زیرا که دگر فرزندی و دختری آنحضرت کز و حضرت نتیجه المشایخ دیوان شیخ محمد
صاحب سجاده بقیچ نموده درین اوراق نوشته شد پس اگر کسے دعوے تواند کند بکدام حساب
نواسه باشند آری بعد از تمادی ایام بواسطه سبب نامعلوم بعضے فرزندان با قوتهای بیگانست
کرده اند اینها را سعادت نواسگی مے فهمند پس همان فرزندان صاحب سعادت نواسه حضرت
گنجشکر باشند نه دیگر بدانکه دختر قاضی ابو مسلم مسمات بی بی ملکو بتحصیل سعادت زوجیت در خانه
حضرت مخدوم بدر الدین سلیمان پسر آنحضرت یافته اگر اولاد ازوی بسیار ست که در صدد نوشته است
دیگر دختر بنیره قاضی ابو مسلم در حباله مخدوم علاء الدین آمد ازوی هیچ اولاد نشده و از منکوحه کلان
که دختر عم خود شیخ مودود بود و از توام خواهر شکم آن بی بی اولاد حضرت علاء الدین موجود یا بوجود
آمد چنانچه پیشتر مرقوم گردید فصل پانزدهم در بیان اولاد حضرت خواجه نصر الله متبنی ابن گنجشکر که در
فرزندیت پیشتے ایشان اختلاف ست بعضے روایات هست که پیشتی فرزند هستند و در بعضے روایات

بطلے اند کہ حضرت بابا فرید الدین الشیانزا مانند پسران پدرش ساختہ کہ نام آن در پسران درج مشیود و حضرت مخدوم خواجہ نصر اللہ خود را از خدمت حضرت یکساعت جدا نساختے و در بارہ وے آنحضرت بسیار التفات وعنایت مبذول فرمودے چنانچہ او یکے از اولیائے خدائی گشت و خرقہ خلافت از آنحضرت یافت و ایشان در نواحی کوہ ٹھیوال مکان جدا خود ما مدرسہ ساخت و نزد ایشان ہم در انجا ہست حضرت مخدوم شیخ نصر اللہ راشش پسر بودند اول خواجہ بایزید دوم خواجہ نعمت اللہ سیوم خواجہ عبد اللہ چہارم خواجہ کرم الدین پنجم خواجہ ابراہیم ششم خواجہ عبد الرشید کہ اولاد ایشان در پاکپٹن مع خادمان درگاہ ہم شیخ عبد الوہاب معروف بابو بن عبد اللہ خادم بن رجب بن نصیر الدین و خادم اسماعیل و خادم اسحاق و شیخ محمد انبائی خادم سالار خان خادم نصیر الدین مذکور و دیگر خادم گدائی ابن رحمن بن خادم نصیر الدین مذکور و دیگر خادم کمال خادم شریف و عبد اللطیف و خادم کبیر انبائی خادم عبد الغیر معروف بجمشید بن خادم اخن و عبد الغفار خادم و سید محمد و غیرہ انبائی خادم محمود ابن خادم اخن مقوم و خادم علی ابن خادم حاجی عثمان ابن خادم اسمٰعیل و دیگر شیخ بداد و فاروق محمد بن شیخ محمود بن شیخ رحمۃ اللہ کہ وی وکیل مشرب حضرت دیوان تاج الدین محمود صاحب سجادہ بود و شیخ عبد الرشید بن شیخ ابراہیم بن شیخ فتح اللہ و جان محمد و خان محمد ولد شیخ ابو الفتح ابن شیخ عبد الملک و شیخ محمد ابن شیخ عبد اللطیف ابن شیخ عزیز اللہ و شیخ عبد الغفور ابن شیخ محمد و شیخ نعمت اللہ شیخ چاند ابن شیخ رزق اللہ بن شیخ نظام الدین و امان اللہ بن شیخ جیون بن شیخ اخن و شیخ عبد الغفار بن شیخ امام الدین بن شیخ فرید الدین بن شیخ سلیمان بن شیخ ابراہیم و حبیب اللہ بن فرہاد بن شیخ حسن و شیخ عبد الواحد و شیخ اللہ بخش و شیخ جلیل بن شیخ بھکیاری بن شیخ سنجلو و دیگر شیخ بہاء الدین و علاء الدین نیز در پاکپٹن متوطن اند و دیگر اولاد شیخ نصر اللہ در سیر و سوانحات بسیار ست آنچہ شنیدہ و دیدہ بقلم آوردہ و اللہ اعلم بالصواب **فصل دوازدہم** در بیان احوال اولاد و وفات حضرت سلطان المتوکلین مخدوم خواجہ نجیب الدین متوکل برادر خورد و حقیقی حضرت گنجشکر **نقلست** از مولانا جمال در انچہ در سیر العارفین مرقوم مثنوی آن شہنشاہ مملکت تجرید ✻ فانی حویش باقی از بقرید ✻ رہبر و راہنما و خضر جیان ✻ از توکل براہ حق پویان ✻ راہ عرفان خاندان خسرو فتہ

ظاهر از شرع پرسرور شده ✤ گوهر معرفت بجان سفته ✤ پاک دین پاکذات پاک خصال ✤ گشته زجام
ذات مالا مال ✤ کرده روشن تمام روی زمین ✤ آفتاب جهان نجیب الدین ✤ چون کمال النعوت صفا دیانت
متوکل براه حق بشتافت ✤ این ترجمان صحیفه تصوف و آن بافیان حلقه معرفت ترشد سالکان تحقیق
وهادی راه روان صفا و تصدیق کشاف دقایق قطب شهر ولایت و هدایت امر کزدایره مدرست و نهایت ازاهل
کمال صاحب دل شیخ المشایخ نجیب الدین متوکل قدس الله سره العزیز شیخی عظیم القدر بود در زمانه خود پیشوای
بزرگ و حقیقتی سلطان المشایخ بابا فرید الدین گنجشکر بود ارادت و بیعت و خلافت هم از حضرت ایشان
داشت و حضرت بابا فرید الدین چون شادی نکاح در خانه سلطان غیاث الدین کرده ایشان را بطرف احمد آباد
گشتند بجای خود حضرت نجیب الدین را بدار الخلافت دهلی امور سپاختند و ایشان پیش دروازه شهر منزل داشتند و
از غایت استغراق و مشغولی حق خبری نداشت که امروز کدام پادشاه است و یا کدام امیر یا ولد شهر چه نوع دارد دیگانه
خویش منعم و درویش پیش ایکسان بودی روزی نورالدین محمد غزنوی رحمة الله علیه ازوی پرسید که یا محمد دم بابا بر
حضرت فرید الدین شماست جواب داد و بادصوری منم با بادمعنوی که تواند بود با شیخ نورالدین پرسید
که شما را نجیب الدین متوکل میگویند جواب داد که نجیب الدین منم متوکل کی تواند بود لفاست از حضرت بصر الدین
که وقتی روز عید بود خلایق به تبرکی بوسته دست پای حضرت ایشان میبوسیدند جمعی قلندران از خراسان
مهمان شده دیدند که خلق خدا را در عیدگاه بطرف حضرت نجیب الدین توجه بسیار است میان خود گفتند که این
بزرگی عظیم القدرست ما یا نرا امروز مهمان او میباید شد حضرت شیخ چون از عیدگاه بمنزل خود تشریف فرمود
قلندران مذکور از عقب رسیدند عرض نمودند که حضرت شیخ شما در این شهر عظیم القدرید ما را باید که امروز
مهمان شما باشیم حضرت شیخ مشار الیه فرمودند که مرحبا ما را خوشی باشد اشارت فرمود جا جاگانه بنشاندند
و خود در درون خانه در آمد و ناحرم خود گفت که امروز جمعی قلندران از خراسان مهمان رسیده اند اگر باحصرے
باشد دریغ نباید داشت حرم الیشان عرض نمود صاحبا خانه شما باید اول عرض خانه شما را درشت است
و در درست که بوی طعام در شام فرزندان ما نرسیده حضرت فرمود بهلا اگر چادری یا سر پوشی
داشته باشی تا دیگ از سر بستم که آواز دهنده برسد حرم حضرت مایم سر پوشی

داشت که بروی بسیار فقیه پوشیده نبوده لایق آن نبود که کسی آنرا بدو دهد نمی خرید یا فرخ حضرت شیخ چون چنان
دید کوزه آبی و قدحی بر داشت و در مجلس قلندران بیاورد و بایستاد و گفت ای برادران و درویشان معذور دارید
که ما حضر همین است درویشان اهل دل بودند آن آب را بتعظیم و تکریم گرفتند و بوسیدند دست دعای
ایشان بعد ازان حضرت شیخ در حجره رفت و مشغول بعبادت شد با دل خود میگفت که امروز روز عید ماست
و روز بهست که در حلق فرزندان ما طعامی نرسیده است و مسافران بیایند همچنین نامراد باز گردند شیخ در این
فکر بود که دیدی از پایلان بالا آمد دل ایشان گفت که خضر منم دل گفت نامی بنیم شیخ دریافت که
خواجه خضر است برخاست و تعظیم کرده خواجه بنشست و با شیخ آغاز کرد چیست که با دل خود جنگ میکنی
که امروز عید بر و در حلق فرزندان من طعام نرود و دیدی بر و طعام بیار شیخ تبسمی کرد
و گفت که خواجه میداند جنگ با دل همین بود که در خانه هیچ موجود نیست و مسافران بی مراد و قصد خواجه
گفت برخیز و نفس را پاس دار شیخ برخاست و فرود آمد چه بیند که یک خوان طعام در صحن خانه نهاده اند بر
گرفت و بر حرم رفت و گفت که این طعام که آورده است گفت مردی آمد من از پنهان شدم او طعامی نهاده
رفت شیخ ازان دو خوان سیلنی در دامن کرد و بالای آمد چه بیند که خضر علیه السلام آنجا نیست بعد ازان
گفت ای این سعادت کرا باشد از بینوایی یافتم و دیگر مناقب خواجه نجیب الدین متوکل و سید العلماء نیز
و دیگر نسبهای بسیار است این چند کلمه که نوشته ام بواسطه آنکه کتاب فراهم شود و سبحان السید را عظمت
و کرامت و بزرگی حضرت شیخ الشیوخ والاولیا تاج العارفین بندگیحضرت خواجه نجیب الدین متوکل
که لایق این مقام بر کرسی منبت خوشگفت آنکس که این در معنی سفت ✤ بیت اسرار نجیب را نبود
هر دل قابل ✤ دُرّیست بهر دریا بند نیست بهر کانی ✤ و در میان اولاد حضرت نجیب الدین متوکل
بلاد رحیقیه حضرت گنجشکر بن حضرت خواجه جمال الدین سلیمان که از اولیای خدا و مشایخ نامدار بود و مرقد مبارک
وی در حضرت دهلی است چنانچه مردم زیارت از مزار شریف برکتها میابند و مخدوم نجیب الدین
شیر سوار مشهور است و از ایشان سه پسر بامسم خواجه اسماعیل و خواجه احمد و خواجه محمد و خواجه
اسماعیل که اولاد ایشان در شهر استقرار دارند بعضی در نزد ابناله و بعضی در سنبل وفات

آنحضرت بتاریخ نهم ماه مذکور لبیک رحمت حق پیوستند صاحب سجاده ایشان شیخ محمد ملقب
باقی اولاد در شهر است والله اعلم در میان نواحان درگاه فریدیه در میان اساسی چراغان و خادمان
و مجاوران و جاروب کشان و رسمیان و قوالان که از خلق خاندان فریدیه اند مجاوران باسم سید عبد الله و
سید فتح الله محمد بن اسمعیل بن سید محسن بن سید یاسین بن سید سلیمان که از عهد حضرت ابراهیم کلان
سجاده حضرت گنجشکر در خدمت اند دیگر خادمان باسم گدائی پدر فیروز پسران کمال بن بابا بن
بن بایزید که ایشان سودهری ذات دارند و بزرگان ایشان را اند گیجه حضرت شیخ علاء الدین
سودهر یا صاحب سجاده آنحضرت مسلمان کرده بودند تا حال فرزندان ایشان در خدمت
اند دیگر چراغان درگاه از نسل سلطان شهاب الدین غوری اند باسم شیخ حسین و شیخ
عبد الباقی پسران شیخ شیر محمد بن الکشش و شیخ عبد السلام بن البهدته و نتهانی شیخ یوسف
شیخ حسین ابنائے شیخ محمود ابن امین الدین شیخ فتحعلے ابن شیخ عبد الرشید ابن پیر و که
بندگان ایشان نیز از عهد مخدوم علاء الدین سودهر یا خدمت چراغ روضه مقدسه خدمت
عامدار خانه آنحضرت تا بنیاند دیگر رسمیان جاروب کشان درگاه شیخ ضیاء الدین و حافظ بلاول و
شیخ حبیب پسران و تو بن کمال ابن سعد الله بن شیخ احمد ابن مصطفے ابن شیخ علی ابن
شیخ رکن الدین قوم دیدی که در عهد مخدوم علاء الدین سودهر یا از کوشوال بندگان ایشان
اند و از دست مخدوم علاء الدین مسلمان شدند تا حال در خدمت اند دیگر بایزید و عبد الرشید
ابن کالو مسطفو و جمال و حسین و رجب ابنا الهدیه ابن نعمت الله ابن سد هو ابن سعد الله
مرقوم نیز خدمت جاروب کشی میکنند دیگر رسمیان مورونی حجام باسم جمال و نهال پسران
تمور بن نظام و درباران قتال اسمعیل و حسین و الهداد و حجامان ولد یعقوب ابن الهدیه
و عثمان ابن المهدیه مذکور در حضرت دهلی باسم موسی حجام که این که اسامیها
مذکور از نسل کهکو حجام اند که وی حجام حضرت بابا فرید الدین بود و از نظر مبارک آنحضرت
مقبول گشت تا میرسد باو و پشتیر قصه وے گذشته دیگر در میان قوالان درگاه حضرت فرید الدین

ودیا کپٹن میر گدای ابن میر المدینہ ابن سلیمان ابن بدن ابن میر میل ابن مبارک لقب کریم الدین کہ در
خدمت حضرت قطب العالم بود و منظور نظر آنحضرت بابا فرید الدین گشت دیگر میر ولی ملقب بہ میر ابو بخش
ابن عبد الکریم ابن کمال ابن میل مسطور و میر خان محمد ابن میر بدن ابن عبد الکریم مذکور دیگر میر بلال ابن میر
حسین ابن میر لدہ ابن میر بدن کہ بالا مرقوم شد و میر سکندر ابن عبد الرشید ابن دتا ابن خالو ابن بچھا
ابن کریم الدین مسطور دیگر یا جا ابن دتہ ابن خالو ابن بچھا مذکور دیگر حضرت دہلی میر حسین مولی امیر علے
پسران جمال ابن میش و اسحاق ابن میش ابن خالو ابن بچھا ابن کریم الدین مرقوم در سونا گانو توکہ در
صوبہ بنگالہ است در انجا باسم شیخ حسن ابن بدن مسطور ساکن اند کسب فوائی گذاشتہ الحال در بساط
درویشی مشغول اند و مردم را مرید میگیرند و دیگر ابدار روضہ منورہ آنحضرت باسم مہر علے ابن خیر اللہ عبد اللہ
اوان ریچپوت کہ از قدیم الایام مسلمان اند از زمان حضرت دیوان تاج الدین محمود در خدمت آبا و اجداد ما
می نمایند این اسامیہائے از خدمت دیوان شیخ محمد سجادہ نشین بندہ کاتب الحروف تحقیق نمودہ تحقیقت بر کیفیت
مرسوم کردہ نوشتہ و در قلم آوردہ واللہ اعلم بالصواب باب سوم در بیان حسب و نسب و ازواج اولاد و تاریخ
وفات حضرت قطب العالم سراج المحققین مخدوم شیخ زین العابدین الحسینی الہندلوی از اولاد حضرت خواجہ
فرید الدین گنجشکر و درین باب شش فصل ست فصل اول در بیان حسب و نسب و ازواج و تاریخ وفات حضرت
قطب العالم سراج المحققین بیان العارفین حضرت خواجہ زین ابن حضرت خواجہ رفیع الدین ابن
حضرت خواجہ داؤد ابن حضرت خواجہ محمود ابن حضرت بدر الدین سلیمان ابن حضرت بابا فرید الدین
گنجشکر دگر در بیان حسب آنحضرت بباید دانست کہ ولادت حضرت الشیان در بلدہ پاک پٹن در سنہ عشر
الافات بود پدر و مادر بزرگوار الشیان بسے بزرگ و عظیم القدر و صاحب مقامات بودند بعد از انکہ حضرت
الشیان چہار سال و چہار ماہ و چہار روز رسیدند پدر بزرگوار الشیان را در مکتب حوالہ معلم فرمودند
و در اندک فرصت در علوم ظاہری گشتند چون آثار بزرگی بر ناصیہ مبارک ہویدا بود و قابلیت و استعداد
والد بزرگوار در تربیت و ارشاد طریقت بر الشیان روان کرد و در تصفیہ و تزکیہ باطن فرمود الشیان فوق
الحد ریاضت و مجاہدات بلیغہ میکشیدند و بکمال رسیدند و از پدر بزرگوار خرقہ خلافت و نعمت یافت

بعد ازان کوالدینبزگوار ایشان رحلت فرمود و مقام مجلس مقعد صدق عند ملیک مقتدر گشت آنحضرت
تبعته الاسلام وهلی تشریف آوردند و بزیارت مزارات متبرکه اولیا اللہ فیضها یافتند و با دشاه
آن عهد دختر خود را در عقد ایشان آورد و گذراشد بعد مدتی فرزندان از ایشان بوجود آمد بعد مدت
زوجه عفیفه ازین دار فنا رحلت فرمود و حضرت ایشان بطواف حرمین شریفین بمکه معظمه متوجه شدند
و بعد از مراجعت به بهدالی متوطن شده از نسل قاضی ابو مسلم دختری بنکاح آوردند و از و پسری
مخدوم تاج الدین نام متولد شد چون وی نیز وفات یافت دختر طغای را در عقد آوردند از وی چهار پسر
متولد شدند مخدوم جهانشاه صاحب سجاده و سلطان شاه و برهان الدین و شیخ معز الدین چنانچه تفصیل
زوجات مذکوره و اولاد بعد ازین می آید و آخر سی آنحضرت بزیارت مزار متبرکه حضرت ملک المشایخ والاولیا
حجت الهند قطب الاقطاب خواجه معین الدین حسن سنجری قدس السره العزیز بخطه اجمیر متبرکه فیضها میسیا
تعلست که چون آنحضرت با جمعی از مریدان صاحب کمال نهضت دار الخلافت دهلی بجانب حرمین شریفین
مدینه معظمه عزم فرمودند چند حجر اداموده از طواف حرم و زیارت مرقد سرور کائنات علامه موجودات حبیب اللہ
محمد الرسول اللہ صلے اللہ علیه وسلم فارغ شدند از حضرت رسول صلعم اشارت یافت بدین مضمون که ایخواجه
زین کار تو بکمال رسید الحال باید رفت و باجهت تکمیل ناقصان در ارشاد گمراهان بموضع بهدالی که کفرستان
مخصوص است نقل کن و آن بی دینان را براه آنحضرت خواجه زین از انجا روانه شده و بمرقد شریف بلغه بران
خود زیارت نموده بموضع مذکور سکونت کردند در اول شب نزول شفیع صلے اللہ علیه وسلم را در خواب
دیدند که دران جا خاص که الحال مرقد خاص آنحضرت ست بدست خود آذر صلے اللہ علیه وسلم نشان
فرمودند که محل قبر تو اینجاست و مقرر نموده ام دولایت انطرف تو تالیف فرمودیم تا قیامت
تو و اولاد تو در اینجا متوطن خواهند بود بعد از بیداری خواب در انجای اثر فرخت شمیم راحت بخش
یافتند و آنرا مخصوص بحجت مرقد شریف خود فرمودند بعد ازان در ان کفرستان بانگ نماز ها
میگفتند و بجهت ترقی اسلام هر کس بمقابله ایشان آمد خراب میگشت سردار آنجا الکهن نام داشت
با ایشان چند بار مقابله کرد نامردم گشت آخر الامر از غایت غصه خود را بکارد بکشت و بدوزخ رفت

وشهرت آنحضرت از انروز در ترقی شد و مریدان بسیار بشرف ارادت ایشان رسیدند و بادشاه العصر هم
بشرف ارادت آنحضرت مشرف شد از بندگیحضرت والد بزرگوار کاتب الحروف استماع یافته است که روزی
خلیفه عصر بحسن اعتقاد خوانی پر از مروارید به نذر آنحضرت فرستاد و چون نظر مبارک ایشان بران
افتاد فرمودند که این را واپس ببرد بخلیفه بگوید که این را دوست نمیداریم و پران ما باین الایش دنیا
التفات نفرموده اند از ابطال نیاش بده نقلست که در وقت سماع وجد بر ایشان مستولی شد و جبه پر ایشان
از تن جدا شده معلق بر هوا بماند و آنحضرت در رقص میبودند چون ازان حالت با فاقت می آمدند
پیراهن از هوا فرود آمد و لباس آنحضرت میگشت چون عمر آنحضرت بسال بحید چهل و پنج رسیده سجاده
خود را بپسر کلان خود شاه جهان که لیاقت بزرگ بود سپرده ازین عالم فانی رحلت نمودند بعد از چهار روز
دفن حضرت سراج المحققین و دیوان تاج الدین صاحب سجاده حضرت سلطان العارفین قطب العالم گنجشکر
در سرمند آمدند باشارت حضرت گنجشکر بر لفظ مبارک راند سجحضرت نظام الدین برادر جدیم و حضرت
دیوان تاج الدین محمود عمیم بحضرت والد بزرگوار شیخ مودود خطاب فرمودند که اشارت چیست که بعضی
مردم در موسم عرس پاکپتن نمیرسند بفرزندان مخدوم حضرت زین العابدین از جانب ما چنین
امر بکنید که در مواضع بهدالی در روضه آن فرزند در موسم عرس ما عرس میکرده باشند تا بر که آنجا حاضر
شود گویا در پاکپتن حاضر شده باشد و شیخ نظام بشرف ارادت خود و خلافت انظرف و حضرت
گنجشکر اجازت مرید کردن از شیخ تاج الدین بسعادت ارادت خود شرف گشتند و شیخ مودود
والد بزرگوار پیر دستگیر بے نظیر کاتب الحروف پیش ازین خلیفه و مرید حضرت ایشان بودند بعد
ازان توجه بجانب این سه مرید کرده اجازت اندادی دادند که شما و فرزندان شما بر که موافق
توفیق خود عرس حضرت گنجشکر میکرده باشند الآن همچنان ست دیگر بدانکه خواجه زین العابدین
خلافت از خدمت والد خود یافته بودند باسم حضرت شاه رفیع الدین المعروف بشیخ احمد و
حضرت ایشان نیز از خدمت والد خود خواجه داؤد و ایشان از خدمت والد خود خواجه
محمود و ایشان از خدمت حضرت مخدوم خواجه بدر الدین سلیمان و ایشان

از حضرت بابا فرید الدین گنجشکر والد خود و از حضرت گنجشکر مشیر شجره مبشیه معروف و مشهور و میان عدد
انداج و اولاد آنحضرت اول مسمات بی بی خاتون دوم بی بی قصانی که از ایشان از نسل قاضی الاسلم بودند از سلطان
خاتون پهار پسر متولد شدند اول جهان شاه که اشرف سجاده مشرف دوم سلطان شاه سیوم رکن الدین چهارم فخر الدین و از بی بی
قصانی یک پسر بوجود آمد خواجه تاج الدین و ذکر اولاد و بیان آنحضرت بتفصیل مشروح گردد انشاء الله تعالی وفات
آنحضرت بتاریخ چهم ماه ذوالحجه روز پنجشنبه بوقت حق پیوستند عمر شریف آنحضرت بکهتر و بیش و پنجاه سال بود و نامهای حضرت مخدوم
شیخ زین اگر کسی بهر جا حفظ نخواند انشاء الله تعالی او را بیاید بدو کمال که اسامیهای مبارک آنها بحرمت زین العابدین چنین قدس
سره العزیز - الهی بحرمت مولانا زین العابدین - الهی بحرمت شیخ الاسلام زین العابدین - الهی بحرمت سلطان الفقراء
زین العابدین - الهی بحرمت وارث العلوم مخدوم زین العابدین - الهی بحرمت عارف بالله شیخ زین العابدین
الهی بحرمت غوث الدهر زین العابدین - الهی بحرمت حاجی الحرمین الشریفین شیخ زین العابدین - الهی بحرمت
جمال الدین شیخ زین العابدین - الهی بحرمت طالب المولی مخدوم زین العابدین - الهی بحرمت فضل التواب شیخ
زین العابدین - الهی بحرمت کرم الله شیخ زین العابدین - الهی بحرمت شاه گنجشکر - الهی بحرمت بهاء الحق
زین العابدین - الهی بحرمت محبوب الحق والشرع والدین شیخ زین العابدین **فصل دوم** در بیان اولاد و بندگان
جهان شاه ابن مخدوم زین العابدین که اشرف سجاده پدر بزرگوار خود و مشرف بود و ندایشان اینچنین اند اول
باسم شیخ حسام الدین صاحب سجاده آنحضرت دوم شیخ بدر الدین سیوم شیخ محمد چهارم شیخ علاء الدین پنجم شیخ مبارک
و شیخ حسام الدین صاحب سجاده مذکور را چهار پسر بودند اول باسم شیخ جلال الدین الشمس صاحب سجاده دوم شیخ
ابو الخیر سیوم شیخ عمر چهارم شیخ علاء الدین الاولد لقلست که مخدوم جلال الدین صاحب سجاده مذکور حد بر حد
کاتب الحروف چون بر سجاده مخدوم زین مشرف گشت زیاده بخیر علم نماز روزه و ارکان اسلام باقی ایشان را نبود و فتحی
در وصف مخدوم نشسته بودند مردی کتابی بدست کرده آورد که از بلاد گجرات فرمود که من خط خواندن آموخته ام
آنرا خط نه دید که بس همین فضیلت مرشد سجاده نشسته آید حضرت جلال الدین نزد آنرا مصحف گفتند و از گفته
در اندیشه شدند گاه گاه ایشان بر چاه افتاد و سنگ بر چاه بود بران سنگ که از سر کشتی سوده شده قدمی بیشتر نهاده
بود در خاطر ایشان گذشت که استعمال سنگ تا چند دارد و شاید بیان من بهم در علم خواندن کار گردد ایشان را روز باز

انتهای قسم دوم بعد مرد ایشان تحریر شود انشاء الله تعالی

بدرس خواندن علم غیر سنه استعمال داشتند تا آنکه بحثی از کتاب عقد مشکل نماند که بهگونه از او نشاد و نه از ایشان
حل نمیشد و در فکر این زمانی بر تر تلاب مخدوم سر بر اقبه فرو برده و در این اثنا ناگاه در وقت ایشان خضر علیه السلام
حاضر شد بنده موده نکه ای مرد چه اندیشه و چه بحث و پیش داری ایشان در جواب گفتند و فلان بحث
فلان کتاب مشکل پیش است حل نمیشود حضرت خضر علیه السلام آب بن مبارک در دهان ایشان انداختند و از
نظر غائب شدند آنوقت باز آن مشکل و جمیع مشکلات جمیع علوم بوجه متعدده حل شد و مستفیض فیض علم
لدنی گشتند استاد ایشان و سایر علما شهر سمرقند جهت تحقیق و تبرک مرسر گفته ایشان سنگ کردند درین وقت چنان شد
حقیقتی ایشان مخدوم ابو الخیر جهت تحصیل علم بسخارا بودن رفته بود شیخ جلال الدین کوکتاشی زبان
عربی خوب مشغول بفصاحت و بلاغت بر اوج خود لوائی افراشته چون مدرس شیخ ابو الخیر شد او الکار نمود
که این خطه دار و شیخ جلال الدین نشیند زیرا که ایشان را به تحصیل گذاشته آمد حال کتاب را جای عرض نمود که الحال
او ستاد آن شهر پیش ایشان سبق میگیرند و ایشان از علم لدنی حاصل شده شیخ ابو الخیر آن کتابت را بخدمت استاد
خود گذرانید استاد گفت کسیکه اینچنین برادر فیاض داشته باشد بر او چه روا که بجای دیگر سبق گیرد القصه
شیخ ابو الخیر از انجا آمدند و بیا بوسی شیخ جلال الدین مشرف شدند کسب علم نمودند مرید و خلیفه شدند و فیضها یافتند
شیخ جلال الدین مشائخ نامدار و محرم راز پروردگار و شیخی کامل و مکمل و صاحب ولایت بودند و مدت حج در عالم
سیر و طی اوا نمودند و چهل حج در خدمت ایشان قیام داشتند چون عمر ایشان بآخر رسید سجاده خود به پسر
خود خواجه عبد الله عطا فرمودند زهی عظمت مذکر است شیخ جلال الدین که لایق این مقام گرگنت بیت
اسرار محبت انبود هر دل قابل و دیعت بهر دریا نزنیت بهر کانی
شیخ جلال الدین را سه پسر بودند اول خواجه عبد الله صاحب سجاده دوم شیخ بهاء الدین سیوم مخدوم شیخ احمد لاولد و شیخ عبد الله مذکور را
سه پسر بودند باسم شیخ عبد الجلیل صاحب سجاده دوم شیخ فتح الله سوم مخدوم سعد الله که از بین سه
عقبی نماند و شیخ عبد الجلیل کور که در حباله عقد ایشان دختر شیخ داود بن ابو الفتح ابن سوسلی
قبول پوری ابن خواجه حسام الدین ابن شیخ نور الله ابن شیخ فیروز شاه ابن شیخ محمد ابن حضرت
بدر الدین سلیمان ابن حضرت کجگر بود و سه پسر بی بی عنبی که از ان عفیفه دو پسر و دو دختر بوجود آمدند

پسر اول ما هم شیخ محمد صاحب سجاده و شیخ نظام و دختران سه تا بی بی گوهر خاتون و بی بی خان و شیخ محمد صاحب
سجاده مذکور که جد بزرگوار کاتب الحروف است از بهدانی آمده و در بلده بلاون متوطن شدند و شیخ مشار الیه یکی از
اولیائی کبار بود و در ریاضت و مجاهده بتمنائی خود نداشت چون حاجی الحرمین حاجی فقه الله ابن شیخ محمد
چشتی بدانوی اراده زیارت بیت الله کرد و جهت خصوصیت پیش آنحضرت رفت ایشان بعد از فاتحه فرمودند که بعد از تنگ
بحرم مکه شریفه رسیدی بجانب بنده و خرم و دوگانه او اخوانید کرد چون بحرم مذکور مشرف شدند فاتحه از
قبل بنده خواهید خواند بعد از آنکه حاجی مذکور بحرمین شریفین رسیده و بموطن خود رجعت نموده حاجی مذکور آنحضرت را
در طواف کعبه معظمه یافتند با یکدیگر ملاقات واقع شد آنچه پرسیدنی بایکدیگر گفتند مذکور شد حاجی مذکور در دل
قرار داد که چون خدا تعالی ایشان را رفیقه مبارک آورده ست بعد فراغ از حج بیت بنده ایشان را بخانه خود
برده مهمان سازم چون از زیارت فارغ شدند حاجی مذکور هر چند تفحص بخود ملاقات دوباره میسر نگشت
زیرا که این سفر باطنی بود سفر معتاد و بعد از آنکه حاجی مذکور بقصبه جونپور رجعت نمود این
بنده کاتب الحروف باتفاق بخود شروع کرد که جد شما العافیت بکه معظمه گذاشته لهم بنده در جواب
گفت که جد بزرگوار ما در وطن خود اصلا نخسبیده اند بشنیدن این سخن حیران ماند چون حاجی مذکور
به بلاون آمده بملازمت ایشان مشرف شدند قصه ملاقات در میان بزبان آورد و اولا حضرت ایشان
تجاهل نموده ستر حال کردند که شاید شخصی دیگر را دیده باشند که شبیه بصورت باشد بعد از ترغیب سخنهای
از طرفین فرمودند که این سر را به کسی فاش نکنی روزی برادر کاتب الحروف باسم شیخ عبد النبی
که مومی علیه السبیار دوست میداشتند وقت خوب دیده عرض نمود که حضرت سلامت حقیقت این
سفر که معظمه چون بود بعد از بسیار الحاح سوال فرمودند که با بار فقیران گاهی حالی دارد بشنو که
که پنجبن طی مکان بحصول انجامد چون بنده بنظر حق سبحانه تعالی منظور میگردد باین مرتبه میرسد
و این مرتبه بطفیل خواندن درود شریف یافته بود ند که هر شب روزه نماز بارد رودی فاتحه میخواندند
تا دم آخر این وظیفه از ایشان گاهی فوت نشده و از این سخن معلوم میشود که در همه سفر که معظمه ایشان
را میسر میبود و این مقام محبوبیت هست چنانچه این مقام حضرت قطب العالم نصیر الدین چراغ دهلوی

را بهم بود چون آنحضرت به نود و شش سالگی رسید روز جمعه وصال واقع شد رفت وصال والد کاتب الحروف بیاید
کردند فرمودند که این ستار و تسبیح شیخ مودود در سیاست و دران ایام شیخ مذکور و حضرت امیر لودند بودند ازان تسبیح
وضو نمودند نماز ظهر ادا کردند در سر سجده نهادند بعد ازدیے سر برآورده به تسبیح مشغول شدند و زبان مبارک
اشهد الا اله الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله از ندند و ازین عالم بقای منتقل گردیدند
درین اثنا شیخان و اکابران شهر جمع آمده غسل دادند و در کفن پیچیده جنازه را نماز گزارده بجهت تدفین جنازه
را بر کلام برده و استقبال دن شهر در جوار روضه منوره شیخ محمد جنید دفن کردند که در حیات آنحضرت با شیخ ابو تراب
یازدهم ماه ربیع الاول سنه ۹۴۲ بحر رحمت حق پیوستند و بعضے بزرگان که در تسبیح و ستار بوده اند بدین بندهٔ الامر الحقیر
والد بزرگوار کاتب الحروف را در خواب نموده اند که بتسبیح و ستار که با تو موطا موتیم و ملازمت دارے بیدار بعضے
همانجا یافتند تا حال مهجور دست پانزده نام حضرت شیخ محمد مذکور بهر نیتے که بخواند حاجت او برآید شیخ محمد چشتی
متقی - محمد عارف - محمد شیخ المشایخ محمد قطب الدین محمد شیخ الاسلام محمد سلطان محمد اصل محمد المخلصین
محمد علاء الدین محمد بدر الحق و الشرع محمد بهاء الدین محمد قدس الله سره العزیز که این نام مبارک بندهٔ کاتب الحروف
جمع نموده بمنه و کمال کرمه سبحان الله ازهی مقامات که او تیاے خدا را مشیود که انیکا بر سر نشست بلیت اسرار محبت
بود هر دل قابل نه و نیست هر دریا زریست هر کانی نه و شیخ محمد مذکور که در حیا اعتقاد ایشان مقرر شیخ
علم الدین بن خواجه داؤد در مرقوم بود مسماة بی بی جمال خاتون که ازان عفیفه دو پسر متولد شدند اول
باسم خواجه تاج الدین محمود و حضرت قبله گاهی والد پیر شکیر شیخ مودود صاحب سجاده و مخدوم زمین و مخدوم مذکور مسمات
بی بی صدرو دیگر ابنای شیخ محمد مذکور در بداؤن باسم شیخ جمال و شیخ عبد الله و شیخ الهداد و شیخ کمال
ساکن و مشیر پور پیر چه دال صبیه بزرگ است و دختران مسمات بی بی زینب و بی بی بیبے و بی بی مریم
و بی بی عالم خاتون از زوجهاے دیگر اند در بداؤن والد بزرگوار کاتب الحروف حضرت خواجه شیخ مودود
کرد جمال ایشان اول دختر مشکری الصفات بود مسماة بی بی جان خاتون که ازان عفیفه دو پسر متولد شدند باسم شیخ عبد الرسول و شیخ عبد النبی عبد الرسول که در برادر گوالیر پسر باسم
شیخ مصطفی محمد در بداؤن شیخ عبد النبی که در اداد و پسر فتح عنایت الدین و شیخ قاسم چون مسمات

بی بی جان برحمت حق پیوستند باز در حبالهٔ عقد والد بزرگوار دختر شیخ نظام الدین بن شیخ عادل چشتی
بود مسماة بی بی زهرا والدهٔ حقیقی کاتب الحروف که ازان عفیفه چهار پسر و چهار دختر متولد شدند اول شیخ فرید
و بنده کاتب الحروف علی اصغر و شیخ علی اکبر و شیخ چشتی و دختران مسماة بی بی فاطمه و بی بی زلیخا و بی بی
امینه و بی بی نور و بنده کاتب الحروف در تحفهٔ از برکت بزرگان دین اولاد دارد و شیخ چشتی در موکه
ویرانیز اولاد هست و مسماة بی فاطمه که در حبالهٔ شیخ داؤد ابن شیخ تاج الدین محمود عم حقیقی بنده است
که ویرانیز اولاد هست و شیخ فرید و شیخ علی اکبر و بی بی زلیخا و بی بی امینه و بی بی نور مذکوره و عبد خورد کل
برحمت حق پیوستند و چون والدهٔ حقیقی بنده کاتب الحروف دختر شیخ فتح الله ابن شیخ محبوب در آمد کلاندان
عفیفه بجز سه دختر دیگر اولاد نیست یازده نام حضرت والد بزرگوار پیر و شیخ گر قطب الاولیا شیخ محمود و محمد کی
کنیده کاتب الحروف جمع نموده است خواجه محمود و حاجی محمود و شیخ الاسلام محمود و قطب العالم محمود
خادم دودمان محمود و پیر و شیخ گر محمود و خادم دودمان محمود و قدس الله سره العزیز هر کسیکه باعتقاد
درست نامهای مبارک بهر مهمی که بخواند مهم او برآید بمنه و کمال کرم دیگر شیخ تاج الدین محمود ابن شیخ محمد مرقوم
که در حبالهٔ ایشان دختر شیخ معروف چشتی ساکن هندوری هست مسماة بی بی جلال خاتون که ازان مستوره
دو پسر بوجود آمدند باسم شیخ داؤد و شیخ حبیب دیگر شیخ تاج الدین محمود مذکور یک پسر باسم شیخ
ولی محمد و دو دختر یکی زوجهٔ دیگر اند شیخ جمال ابن شیخ محمد مذکور راسه دختر پسران باسم
شیخ معین الدین و شیخ حاجی محمد و شیخ فتح الله و دیگر شیخ عبد الله ابن شیخ محمد مسطور را دو پسر
باسم شیخ عبد القادر و شیخ فاضل محمد و یکدختر و دیگر شیخ الهداد بن شیخ محمد مرقوم را دو پسر
شیخ اسماعیل و فتح محمد از دختر شیخ نظام الدین برادر حقیقی شیخ محمد مذکور را یک پسر
شیخ محبوب و یکدختر نیز و بنگاله بقصبه شیر پور پیر جاه دیگر بی بی صدر و بنت شیخ محمد مرقوم
عم حقیقی کاتب الحروف است که وی در حبالهٔ شیخ عزیز الله چشتی بود که ازان عفیفه دو پسر و دو دختر
بوجود آمدند پسران باسم شیخ سلیمان و شیخ عبد الرحمن و بی بی عائشه مذکور بنت شیخ محمد
که وی در حبالهٔ عقد شیخ حاجی محمد ابن شیخ لشکری خوارزاده شیخ فرید چشتی بود

که ازان عفیفه یک پسر شیخ دانیال و یکدختر نیز و بی بی بینی بنت شیخ محمد مذکور و دی در حبالهٔ شیخ ابو الفتح بن
شیخ حاکم چشتی بود که ازان عفیفه یکدختر و بی بی مریم بنت شیخ محمد مسطوره دی در حبالهٔ عقد شیخ زین الدین بن شیخ
عبد الغنی چشتی بود که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ حسام الدین و یکدختر و بی عالم خاتون بنت شیخ محمد مرقوم که
در حبالهٔ عقد شیخ فضل الله چشتی ساکن پندوری بود که ازان عفیفه دو دختر بوجود آمد نذ و بی بی سلیم خاتون
بنت شیخ محمد مذکور و می در حبالهٔ عقد شیخ فرید چشتی متبنی بنت که ازان مستوره یک پسر باسم شیخ فتح الله
و یک دختر دیگر شیخ نظام برادر حقیقی شیخ محمد ابن عبد الجلیل چشتی که ایشان در بیدالی بودند یکی از ابوای
خدا بود و همواره بریاضت و مداومت و تلاوت کلام ربانی مشغول بود بجامه یکتائی اکتفا میکرد و مرید و خلیفه حضرت
دیوان تاج الدین محمود و مقام سجاده حضرت بابا فرید گنجشکر بود و از جنیات بمنبت و ملازمت ایشان
عاجز میبود و مذاگر کسی را مستعد میدید از برکت نظر کیمیا اثر بزرگوار بسا زمان صحبت میدانت و چون
عمر ایشان بنود و شش سالگی رسیده برحمت حق پیوستند بتاریخ بست سیوم ماه رجب سنه ۷۰۲ هجری و مرقد وی
در پائین قبر مبارک حضرت مخدوم شیخ زین است بدانکه در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ برهان الدین بن شیخ
داود و ساکن پندوری بود و سه تا بی بی سرو رخاتون که ازان عفیفه چهار دختر بوجود آمد و یکی در حبالهٔ
عقد شیخ سراج الدین چشتی ساکن پندوری که ازان عفیفه دو پسر شیخ جنید و شیخ سدهارا و دوم دختر
شیخ نظام الدین در حبالهٔ عقد شیخ امام الدین ساکن پندوری بود که ازان عفیفه دو پسر بوجود آمد نذ شیخ
سلیمان و شیخ تاج الدین سیوم دختر شیخ نظام در حبالهٔ عقد شیخ الهداد ابن شیخ محمد مرقوم که اولاد
آن مسطوره بالا مرقوم شده است چهارم دختر شیخ نظام در حبالهٔ عقد شیخ کمال بن شیخ حاکم مذکور بود
که ازان عفیفه عقبی نماند و یکی شیخ بدر الدین و صدر الدین ابنای شیخ نظام دیگر دختر اند و ج دیگر اند

دیگر دربیان حسب و اولاد ملک العلماء حضرت شیخ ابو الخیر بن حسام الدین بن جهان شاه بن مخدوم
شیخ زین که آنحضرت یکی از رجال صاحب حق بود و متقی و پرهیزگار و واقف اسرار کبیر و کار بود و بریاضت شدت کامل نمود و علم ظاهری
و باطنی بر کمال سیدانست و مرید و خلیفه و شاگرد برادر خود حضرت شیخ جلال الدین بن شیخ حسام الدین بود و نقلست که چون سلطان السلاطین
حضرت ملی نیابت حضرت مخدوم شیخ زین چشتی آمد دران مدت حضرت شیخ ابو الخیر مذکور در صدر حیات بود

سلطان بالیشان گفت که جمیع سکنه این شهر عراقیات آیند گویند که مقتدر مروعالم و فاضل و حافظ و شایخ
از فرزندان حضرت مخدوم خواجه زین و غیره حاضر شدند و میان ایشان بینهم بزرگ شیخ ابوالخیر بود چون وقت نماز رسید سلطان
حضرت ابوالخیر را امام ساخت بعد از افتتاح نماز در رکعت اول ایشان را شبه در طهارت از اعراض شد تحریمه
برهم ساخت و از کشیده تخت بند دیگر آورده در کمر خود بست با قامت در آمدند و نماز او اسنوند سلطان
موصوف شکرانه حق سبحانه و تعالی بسجاده آورد و گفت الحمد لله والمنت که در پادشاهی چنین مرد حق پرست افتاد که بنابر
اتفاق شرع ملاحظه من که پادشاه وقت ام نکرده و پاس شریعت نموده ای برادر زهی حق پرستی و حق
شناسی ست که اصلاً غیر را بدان راه ندهند و اهل بیت شیخ ابوالخیر هم ولی وقت بود و چنانچه تفاست
از شیخ جلال الدین ابن شیخ کمال چشتی که آن عفیفه روزگار را در امر تهجد شب قدم حاصل شد بر فور
دستها بدرگاه حق سبحانه و تعالی برداشت و مناجات کرد که قادر را پروردگارا اولاد ما را بدرگاه
سبحان خود مقبول گردانی الحمد لله که همین نوع بظهور پیوست که اولاد پسری و دختری ایشان
بدرجه کونین رسیده زهی عظمت و کرامت شیخ ابوالخیر و اهل بیت ایشان که الی این مقام بر قرار است
بیت اسرار محبت را نبود هر دل قابل ۔ نرگس بهر دیار نیست بهر کالی دم
میان اولاد حضرت مخدوم ابوالخیر که دو پسر ایشان بودند باسم شیخ معروف مطابق سجاده ایشان و شیخ عبدالعزیز شیخ مسعود دیگر
شیخ عبدالواحد و شیخ عبدالعلیم که از این هر دو برادر عقبی نیست و شیخ معروف مذکور که اورا اولاد
در قصبه بمکنه شیخ کمال الدین نام شیخ معروف ست در حبالهٔ شیخ کمال دختر شیخ یوسف چشتی بود
که ازان عفیفه یک پسر بوجود آمد باسم خواجه مودود که دیرا سه پسر باسم شیخ فتح الله و شیخ مبارک
و شیخ نصر الله چون عفیفه مذکوره برحمت حق پیوست باز در حبالهٔ عقد شیخ کمال دختر شیخ
ولی محمد بن یوسف چشتی مرقوم در آمد که ازان عفیفه چهار پسر و یک دختر بوجود آمدند پسران باسم
شیخ جلال صاحب سجاده آنحضرت شیخ حسین و خواجه عین الدین و خواجه نصیر الدین و شیخ جلال که
در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ حبیب الله بن شیخ معروف مسطور ست که ازان عفیفه
یک پسر باسم چشتی خان و دیرا یک دختر عقبی ماند و دیگر شیخ ابوالفیض و شیخ عبدالعزیز

و شیخ رضی و شیخ عبد الله و شیخ سعد الله و سه دختر اند شیخ جلال مذکور از زوجه دیگر اند و شیخ حسین ابن شیخ
کمال مذکور حبالهٔ عقد وی دختر شیخ محمد بن شیخ یوسف مذکور است که ازان عفیفه پنج پسر و چهار دختر اند ازان باسم شیخ
علی اکبر و شیخ علی اصغر و شیخ اعظم و شیخ فیروز و شیخ معظم دیگر شیخ معین الدین بن شیخ کمال مسطور که در حبالهٔ عقد
دختر شیخ محمد مرقوم است که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ فضل محمد است و شیخ نصیر الدین بن شیخ کمال مذکور در
حبالهٔ دختر عمران پناه بن شیخ ابراهیم بن شیخ موسی بن بهاء الدین چشتی بود که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ
بدر الدین و سه دختر و دیگر شیخ عماد بن شیخ معروف مذکور که این مرد شیخ کامل و مکمل ریاضت بود و در خدمت حضرت مخدوم
خاتون چشتی گوالیری مست و در خرقهٔ خلافت از حضرت مخدوم شیخ الاسلام سلیم چشتی قدس الله سره العزیز نیز ریاضت
و همراه حضرت ایشان چهار بار عمره و بزیارت حرمین الشریفین مشرف شده بود که تاریخ چهارم ماه شعبان المعظم
در مکه بر حمت حق پیوست و همانجا مدفون است و برادر پسر باسم شاه محمد و شیخ مصطفی شهید و از دختر
شیخ عبد الکریم سرمستی بود و شاه محمد را دو پسر باسم شاه ابو المعالی و شیخ معین الدین و ابو المعالی اولاد
مست و از شیخ معین الدین عقبی نماند و شیخ مصطفی مذکور را یک پسر باسم شیخ اسماعیل دیگر شیخ عبد الوهاب
بن شیخ روح الله بن شیخ معروف مرقوم که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ اولیا بن شیخ یوسف
چشتی بود که ازان مستوره اولاد دختر لیست و شیخ حبیب الله بن شیخ معروف مرقوم را نیز
اولاد دختر لیست که بالا مرقوم شده است و شیخ معروف مذکور را یک دختر بود که آن عفیفه در
حبالهٔ عقد شیخ ابراهیم چشتی بود که ازوی سه پسر و یک دختر متولد شدند باسم شیخ حاجی و خواجه احمد
و شیخ فرید و شیخ عبد المجید و آن دختر مذکوره در حبالهٔ عقد شیخ جلیل چشتی گوالیری است
دیگر شیخ عبد العهد بن شیخ ابو الخیر مرقوم را دو پسر باسم شیخ عادل و شیخ عبد المومن و شیخ
عاول که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ یعقوب ابن شیخ عطاء الله بن شیخ برهان الدین بن شیخ
مخدوم زین بود مسمات بی بی نهالو که ازان عفیفه پنج پسر و دو دختر بود اند پسران باسم قطب الدین
که در حبالهٔ وی دختر شیخ ابا بکر چشتی بود مسمات بی بی فاطمه همشیره حقیقی شیخ کهن سر هندی که
ازان مستوره یک پسر باسم شیخ کمال که در حبالهٔ وی دختر شیخ حاجی بن عبد الرحیم چشتی بود که

ازان مستوره و دختر پسر یک پسر باسم شیخ ولی محمد که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ قاسم ملقب بتاج محمد خان
ابن شیخ بدرالدین ابن حضرت شیخ الاسلام چشتی بود که ازان مستوره یک پسر شیخ اولیا و یکدختر لوجود آمد شیخ اولیا پسر
شیخ ولی محمد مذکور که در حبالهٔ وی دختر حضرت شیخ الاسلام بود مسماة بی بی فاطمه که ازان عفیفه دو پسر شیخ آدم شیخ عیاث
الدین ملقب غیاث خان و دو دختر نیز متولد شدند مسماة بی بی انو که در حبالهٔ عقد شیخ الانبیا ابن شیخ اولیا قیام داشت
واز وی دو پسر و دو دختر لوجود آمدند باسم شیخ دلدین و شیخ اردشیر و دیگر بی بی حوا نیت شیخ فیروز مذکور
که در حبالهٔ عقد شیخ معصوم بن شیخ زین بن شیخ اولیا بود مذکور لوجود ازوی یکدختر مسمات شیخ آدم و شیخ عیاث الدین
عقبے نماند و شیخ جمال بن شیخ فیروز مذکور از زوجهٔ دیگر بست که در حبالهٔ وی دختر شیخ فتح الله بن شیخ محمود چشتی
که ازوی دختری هست دیگر شیخ نظام بن شیخ عادل مذکور در گوالیر لوجود آمد که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ شیخو
الضالیست که وی از اولاد اعظم شیخ الاسلام شیخ عبدالله انصاری لوجود آن دختر مسماة بی بی کافیه دو ده ماورے
کاتب الحروف که ازان عفیفه یک پسر شیخ عبدالله و سه دختر متولد شدند و شیخ عبدالله که در حبالهٔ وی دختر شیخ محمد
بن شیخ یوسف چشتی که ازان عفیفه سه پسر و یکدختر لوجود آمدند پسران باسم شیخ محی الدین و شیخ عثمان و شیخ معروف
دیگر از انجمله سه دختر شیخ نظام و دو دختر اولاد ولیسا یدار ند مسمات بی بی زمرد و الده کاتب الحروف و بی بی قیه
و بی بی ولیسا را عقبے نماند و دیگر شیخ حمد و شیخ ذکریا ابنای شیخ نظام مذکور و یکدختر زنده بود و دیگر بست و دیگر شیخ
زین ابن شیخ عادل مذکور که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ زین ساکن سرابود و چون او در نگذشت باز در حبالهٔ
دختر شیخ مان ساکن بداؤن در آمد اما از شیخ زین عقبے نماند و دیگر شیخ حسین بن شیخ عادل مرقوم که در حبالهٔ
عقد وی دختر قاضی بالوالفتح خواهرزاده حضرت شیخ الاسلام شیخ سلیم چشتی بود دختر بی بی مسماة که ازان
عفیفه سه پسر و دو دختر لوجود آمدند پسران باسم شیخ بهاء الدین و شیخ محمود و شیخ حسین بن فتح ان شیخ عادل
مذکور که مسمات بی بی فیروز خاتون و بی بی دریا و فیروز خاتون در حبالهٔ عقد شیخ مغرالدین چشتی ساکن سرکن بود که
ازوی دو پسر و چند دختر باسم شیخ کرم الله و شیخ محمد و دختران مسماة بی بی هیبو در حبالهٔ شیخ نظام الدین
ابن شیخ نصیرالدین چشتی شهیدست که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ احمد بعد که ازوی ماولادیست و یکدختر
مسماة ولیسا که وی در حبالهٔ شیخ رکن الدین بن شیخ عادل مذکور بود که ازو اولادیست و دیگر بی بی دریا خاتون

که در حبالهٔ عقد شیخ لشکری بود ازان عفیفه سه پسر و سه دختر شدند باسم شیخ حاجی محمد و شیخ موسی که اولاد
هست و دیگر شیخ عبدالمومن بن شیخ عبدالواحد مسطور در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ معروف مرقوم بود کازان عفیفه
یک پسر و یک دختر متولد شدند باسم شیخ حسین که برادر مهتر یک پسر باسم شیخ پیران دختر مذکور در حبالهٔ عقد شیخ احمد چشتی
بدادنی از نسل شیخ سعد حاجی عمزاد حضرت گنجشکر ست که ازوی دو پسر باسم شیخ فتح الله حاجی و شیخ معین الدین
و دو دختر نیز دیگر و گویا پسر از اولاد شیخ مسطور مذکور بود در حبالهٔ عقد وی دختر حضرت شیخ الاسلام ابوالخیر مرقوم
نیز ست باسم شیخ خلیل ابن شیخ شهاب الدین بن شیخ مذکور بود در حبالهٔ عقد بی دختر شیخ الاسلام بود مسمات
بی بی رالیه که ازان عفیفه عقبی نماند چون وفات یافت باز در حبالهٔ عقد شیخ خلیل دختر شیخ عبدالرحیم چشتی آمد
که ازان عفیفه یک پسر و دختر متولد شدند باسم شیخ متهه که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ عبدالمجید بود دیگر
شیخ عبدالعلیم بن شیخ ابوالخیر مذکور که در حبالهٔ عقد وی همشیره شیخ یوسف چشتی مذکور عمه شیخ اولیا ازوی
عقبی نماند دیگر شیخ عبدالواحد ابن ابوالخیر مذکور را نیز اولاد نیست دیگر شیخ عمر ابن حسام الدین بن جهان شاه
بن حضرت زین قدس سره که اولادی در سهرانو باسم شیخ عبدالشکور متوطن بلده مذکور و شیخ سلیمان
بن شیخ منصور بن شیخ نورالدین بن جلال الدین بن شیخ عمر مرقوم مذکور ست بیان اولاد شیخ بدرالدین
بن جهان شاه مرقوم در قصبهٔ مذکور شیخ عبدالرحیم بن عبدالغفور بن عبدالله اول بن شیخ بدرالدین مذکور بود
که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ معروف بن شیخ ابوالخیر مرقوم بود که ازان مستوره سه پسر باسم شیخ
حاجی و خواجه احمد که نسبت وی در خانه شیخ اولیا چشتی بود که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ تاج الدین
محمود و دو دختر بوجود آمدند و تاج الدین محمود را که در حبالهٔ وی دختر بایزید بن شیخ اولیا چشتی متوسمات
بی بی عالیشه که نواسه حضرت شیخ سلیم چشتی میشوند ازان عفیفه دو پسر شیخ اعظم و شیخ سلطان
و یک دختر نیز شیخ فرید که نسبت وی در خانه شیخ محمد چشتی ساکن مهشده بود ازان عفیفه شیخ سدید
را چهار پسر باسم شیخ کبیر شیخ مسعود شیخ الوزیر شیخ سلطان دو دختر عزیز الله دیگر ازوجه
دیگر اند شیخ عبدالمجید که نسبت وی در خانه لشکری انصاری مذکور شده بود مسمات بدی جانیه
ازان عفیفه پنج پسر باسم شیخ ابراهیم شیخ عبدالله و شیخ برهان الدین و شیخ رحمان و شیخ عثمان

که اورا اولاد بست دو دختر شیخ عبدالرحیم مرقوم که در حبالهٔ عقد شیخ خلیل چشتی نگوالیر لست که مذکور
اولاد وی بالا نوشته شد و هر سه پسران شیخ عبدالرحیم مذکور اولاد بسیار و دیگر در گوالیر شیخ میر علی
و خواجه بایزید و شیخ مودود و شیخ عبدالواحد و شیخ تاج الدین محمود ابناء شیخ جمال و شیخ عبدالواحد
که لسبت وی در خانه شیخ خلیل چشتی مرقوم شده بود در قصبه بهو شیخ و لیحمد و شیخ عبدالرسول و شیخ لیثار
بن شیخ ابراهیم دیگر شیخ غیاث الدین بن شیخ جنید بن شیخ عبدالکریم بن شیخ عبدالغفور بن شیخ
الهداد و در حبالهٔ او دختر شیخ علی بن بدین ست و در بهدالی شیخ نظام و شیخ عبدالرحمن بن شیخ حیا
بن شیخ عبدالسلام بن شیخ الهداد بن شیخ بدرالدین مرقوم ذکر اولاد شیخ محمد بن شیخ جهان شاه
مسطور که اولاد ایشان در بهدالی شیخ عبدالکریم بن شیخ سعدالله که لسبت وی در خانه شیخ تاج محمود
عم حقیقی کاتب الحروف شده ست در قصبه بهو شیخ الهدین و شیخ لیلمین ابناء شیخ سعدالله
مذکور و برادر محمد و شیخ کمال ابناء شیخ حبیب الله بن شیخ فضل الله مذکور دوم در قصبه بهدالی شیخ محمد بن
شیخ فضل الله مذکور که اولاد وی در قصبه مو باسم شیخ جمال و غیره مذکور و دیگر شیخ مبارک بن جهان شاه
مذکور که اولاد وی در بداؤن شیخ عبدالکریم فصل سوم در بیان اولاد حضرت سلطان شاه قطب العالم
شیخ زین مرقوم قدس سره و اولاد و پسر باسم شیخ فرید سون برس و شیخ سعدالله و شیخ فرید که مرقد وی در
بداؤن و اولاد وی نیز بسانجا باسم شیخ خضر ابن شیخ نصرالله ابن شیخ فرید سون برس مذکور
و در حبالهٔ وی دختر شیخ یوسف چشتی بود بسمات نلی سموکه ازان عفیفه چهار پسر و یکدختر متولد
شد پسران باسم شیخ سلطان و شیخ برمان و شیخ بان و شیخ سلیم و دختر بسمات نلی بی بی سنجشود
شیخ سلطان را هفت پسر و چند دختر پسران باسم شیخ بایزید و شیخ جلنید و شیخ اسحاق
و شیخ فتح الله و شیخ احمد و شیخ طاهر و شیخ دیگر شیخ شاه علی و شیخ عبدالهادی و شیخ
عثمان ابناء شیخ برمان بن شیخ خضر مذکور و شیخ نصرالله و شیخ ولی بن شیخ امان
بن شیخ خضر از انجمله دختران یکی در حبالهٔ شیخ زین بن شیخ عادل چشتی که عقب
وی اولاد و نیست و شیخ سلیم ابن شیخ خضر مسطور که دیرا اولاد دختر لست و شیخ

جنید بن شیخ سلطان مرقوم که در حباله وی دختر شیخ خان لودکا ازدی دختر متولد شد دیگر شیخ کبیر بن شیخ جنید
ازدروجه دیگر ست و فتحپور شیخ عبدالرسول شیخ مرتضی و شیخ مصطفی و شیخ ابدال شیخ صدرالدین بن شیخ شکی بن
شیخ نصرالله مرقوم از دختر شیخ چاند کز نسل قاضی مسلم و شیخ عبدالرسول مذکور که در حباله وی دختر شیخ محمد چشتی تاکز
موست و در حباله شیخ مصطفی دختر نواب محتشم خان بود و هم در فتحپور وغیره اولاد شیخ یوسف ابن شیخ عبدالملک
بن شیخ فرید سون برس سطور در حباله عقد شیخ یوسف مرقوم دختر ابوالخیر بن شیخ عصام الدین بن شیخ جهان شاه بن
مخدوم زین بود ستابی نی المدینه که ازان عفیفه سه پسر و یک دختر متولد شد چنانچه باسم شیخ ولی و شیخ اولیا و شیخ
محمود در حباله شیخ ولی دختر شیخ اسماعیل بن شیخ عطاالله چشتی بهدالوی بود که ازان مستوره یک پسر باسم قاضی
شیخ فرید که پسران وی در قصبه بتو قاضی عبدالنبی که بمسند قضا مشهور اند و شیخ مصطفی و خوش عالم شاه عالم و قاضی
عبدالنبی مذکور را دو پسر و دو دختر باسم شیخ ولی محمد و شیخ یوسف هست و شیخ اولیا رند کور که در حباله وی دختر شیخ
عبدالکریم سرمندی بود که ازان عفیفه شش پسر و چند دختر چنانچه شیخ زین و شیخ جنید و شیخ بایزید و نواب شجاعت خان
و شیخ ابنیار و شیخ عبدالرسول و فتحپور شیخ زین مسطور که در حباله وی دختر حضرت شیخ الاسلام چشتی بود ستابی بود بالی
چون وی وفات یافت باز در خانه شیخ زین دختر دیگر حضرت شیخ الاسلام بود ستابی نی عاشیه که ازایشان دو پسر
باسم شیخ معصوم که در حباله وی دختر شیخ فیروز بود ستابی نی جوا که ازان عفیفه یک دختر متولد شد شیخ ابراهیم بن
شیخ معصوم اند و در حباله وی دختر شیخ علی که در حباله وی دختر شیخ جنید ست که ازدی دو پسر و چند دختر لبوجود آمدند
پسران باسم شیخ اولیا و شیخ اسمعیل و اولیا را یک پسر باسم شیخ محمود و دیگر شیخ یحیی و شیخ عیسی و شیخ ادریس
و شیخ یوسف ابنا شیخ زین مسطور چند دختر نیز از دو جه دیگر و شیخ جنید که در حباله وی دختر حضرت شیخ
الاسلام چشتی بود ستابی نی عاشیه حوزه که ازان عفیفه چند پسر و چند دختر متولد شد پسران در خورد سالگی فوت شدند
دو دیگر دختران مذکوره اولاد و ارند دیگر شیخ فرید و شیخ ابراهیم و شیخ عبدالاسلام و شیخ اسحاق ابنا شیخ جنید بقوم
انساء و جهاد دیگر اند و نواب شجاعت خان مرقوم که در حباله وی نیز دختر حضرت شیخ الاسلام چشتی بود ستابی نی دیبا
که ازان عفیفه چند نماز و شیخ قطب و شیخ قاسم و شیخ محمد ابنا نواب مذکور چند دختر ازد و جهاد دیگر اند و شیخ
بایزید مرقوم که در حباله وی دختر حضرت شیخ الاسلام ستابی نی رتیبه که ازان عفیفه چند دختر یک پسر متولد شدند

چنانچه باسم شیخ محمود معروف سوداگر او پسر باسم شیخ معروف و شیخ احمد و دو دختر شیخ ابنیاء
مسطور گردیده دی دختر شیخ فیروز چشتی ست مسماة بی بی که ازان مستوره دو پسر و دو دختر بوجود آمدند چنانچه
باسم شیخ عبد المومن معروف والد پسر شیخ ارشیر و شیخ عبد المومن که در حبالهٔ دوم دختر شیخ معصوم ست
ازان عفیفه یک دختر متولد شده و شیخ نور الدین اسمعیل بن شیخ ابراهیم و شیخ سلیمان ابناء شیخ عبد المومن از زوجهای
دیگر اند و شیخ ارشیر که در حبالهٔ دوم دختر شیخ اشرف السنوی که ازوی یک پسر باسم شیخ محمد و یک دختر بوجود
آمد دیگر پسران و دختران شیخ ارشیر از زوجهای دیگر اند دیگر شیخ اسمعیل بن شیخ ابنیاء مذکور از زوجهٔ دیگر است
در قصبهٔ بکر شیخ عبد الرسول مرقوم که در حبالهٔ دوم دختر شیخ کمال چشتی بود که ازوی پسر باسم شیخ عارف محمد
و سه دختر متولد شدند و قتی که ازوی وفات یافت باز در حبالهٔ شیخ عبد الرسول دختر شیخ حسن بن شیخ
کمال مذکور شد که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ سلطان و یک دختر متولد شد و قتیکه آن مستوره بر حمت حق
پیوست باز در حبالهٔ عقد شیخ عبد الرسول دختر شیخ نصیر الدین بن شیخ کمال مرقوم شد که ازوی اولاد نیست
دیگر شیخ صادق بن شیخ اولیا مسطور و یک دختر از زوجهٔ دیگر اند دیگر شیخ محمد بن شیخ یوسف مذکور که در حبالهٔ
وی دختر شیخ عبد الغنی دانشمند بود که ازان مستوره دو پسر و هفت دختر متولد شدند پسران باسم شیخ ابراهیم
و شیخ اسمعیل که در حبالهٔ دوم دختر شیخ اولیا ست بی بی عطا که ازان عفیفه هفت دختر اند و شیخ اسمعیل که در
حبالهٔ دیگر دختر شیخ عبید که ازان مستوره شش دختر اند پسران باسم شیخ موسی و شیخ ولی و شیخ
جعفر و شیخ بدر الدین و شیخ محمود و شیخ یوسف که لاولد ست و شیخ عیسی و شیخ ابراهیم بن شیخ موسی مذکور
دیگر شیخ داود و شیخ یعقوب و شیخ یاسین و شیخ احمد و شیخ یوسف و شیخ عبد الله اند شیخ محمد
مسطور دو دختر از زوجهٔ دیگر اند و شیخ برهان و شیخ اسحاق و شیخ عمر پسران شیخ پیر و شیخ
برهان مذکور که در حبالهٔ وی دختر شیخ قطب الدین بن عادل چشتی بود مسماة بی بی که ازو
وی اولاد نیست و شیخ اسحاق که در حبالهٔ دوم دختر شیخ نظام ابن شیخ عادل مذکور بود مسماة
رقیه که خالهٔ کاتب الحروف ست که ازان عفیفه دو دختر متولد شدند و شیخ عمر مذبور که در حبالهٔ دوم
دختر شیخ اولیا مرقوم ست که ازان عفیفه دو پسر و چند دختر بوجود آمدند پسران باسم شیخ فضیل

و شیخ یوسف دیگر و دختر شیخ بایزید ابن عبد الرزاق و شیخ فیض بن شیخ عماد الملک مسطور بحبالهٔ شیخ بایزید
و دختر شیخ ابا بکر چشتی بداؤنی ست و در بداؤن شیخ خلیل بن شیخ عماد دیگر سعد الله بن شیخ صلاح الدین
بن مخدوم زین قدس سرهٗ مذکور که اکثر اولاد ایشان در بهدانی شیخ خضر بن شیخ حمزه بن شیخ عبد الباقی بن شیخ محمد
بن شیخ سعد الله ست و شیخ عبد الباقی عمزاده حضرت شیخ الاسلام ست و در فتحپور شیخ طاهر بن شیخ حمزه مذکور
که در حبالهٔ وی دختر شیخ نظام بن شیخ شهاب الدین بن شیخ منهه ست که از وی اولاد پسریست و شیخ خضر مذکور
که در حبالهٔ دختر شیخ یحیی بن شیخ حسام الدین بن شیخ داؤد چشتی ساکن پتهوری بود که ازان مستوره اولاد بسیار ست
و شیخ حمزه مذکور که در حبالهٔ وی دختر شیخ سعید بن شیخ داؤد دستور بود مسماة بی بی نعمت دیگر در فتحپور شیخ اعظم بن
شیخ حافظ حسین بن شیخ ابراهیم بن شیخ خوندمتبه بن شیخ سعد الله مرقوم که در حبالهٔ عقد شیخ اعظم دختر
شیخ الاسلام چشتی بود و مسماة بی بی اجیکه که ازان عفیفه یک پسر متولد شده باسم نواب قطب الدین خان که در حبالهٔ
دختر شیخ معظم بن شیخ حسین مذکور ست مسماة بی بی سائیدتی و پسران نواب قطب الدین خان باسم نواب کشور خان
شهید و شیخ فتح الدین و شیخ فرید و دختر دیگر شیخ معظم بن شیخ حسین مذکور که در حبالهٔ دختر نواب شیخ ابراهیم
بود و مسماة بی بی و پسر ازان عفیفه دو دختر ماند در بداؤن شیخ اکرم و شیخ مکرم ابنا شیخ معظم مذکور از زوجه
دیگر اند و شیخ یاسین بن شیخ حسین مذکور که در حبالهٔ دختر شیخ عبد الغفور چشتی مسماة بی بی مصری بود که ازان
عفیفه یک دختر که ازو سه اولاد هست و شیخ موسی و شیخ طاها ابنا شیخ یاسین مذکور و یک دختر از زوجه دیگر اند یکی
شیخ عبد الواحد و شیخ یحیی و شیخ زین و شیخ سائیدهٔ ابنا شیخ عبد الغفور بن شیخ علاء الدین بن شیخ
فضیل برادر شیخ ابراهیم پسر شیخ خوندمتبه مسطور و شیخ عبد الواحد که در حبالهٔ دختر شیخ مجاهد چشتی
که ازان عفیفه سه پسر باسم شیخ عبد الرحیم و شیخ فضل و شیخ حبیب و دیگر عبد الرسول و عبد اللطیف و عطاء
و سعد الله بن شیخ عبد الواحد مرقوم ازمنکوحه دیگر اند و شیخ یحیی مذکور را اولاد دختر نیست
و شیخ زین مذکور را یک پسر باسم شیخ عبد السلام و شیخ سائیدهٔ مذکور را یک پسر شیخ
عبد السلام و شیخ ولی محمد دیگر شیخ عبد الغفار و شیخ عبد الباقی ابنای شیخ ابا بکر شیخ عبد لحی
و شیخ عبد المجید بن شیخ یحیی مذکور

فصل چهارم در بیان اولاد حضرت برهان الدین بن بن العجاین

قدس سرہٗ مرقوم و شیخ برہان الدین را یک پسر باسم شیخ عطاء اللہ کہ ویرا دو پسر ہفت دختر پسر باسم شیخ تبریز
و شیخ حسین و شیخ عبد الغنی و شیخ حبیب اللہ و شیخ حسن و شیخ یعقوب و شیخ اسمعیل و شیخ اللہ داد
و شیخ مبارک و شیخ اسحاق از جملہ سہ پسر شیخ عطاء اللہ اولاد ندارند باسم شیخ حبیب اللہ و شیخ حسین پسر اسحاق
و اما کہ اولاد و دار ند بدین تفصیل ست باسم شیخ حسین مذکور اولادے در بداؤن شیخ تاج الدین بن شیخ محمد بن شیخ
دختر شیخ عماد الملک بن شیخ یوسف بن شیخ کریم الدین بود کہ وی از نسل شیخ سعد حاجی ست و در فتحپور شیخ صادق
بن شیخ محمد بن شیخ نظام بن شیخ جلال مرقوم ست و شیخ محمد مسطور خواہر زاد و شیخ خلیل کہ والیر ست و در فتحپور اولاد
شیخ زین بن عطاء اللہ مذکور در حبالہ شیخ ابو زید دختر شیخ خضر چشتی بدانوی بودہ ست سمات بی بی نبیرہ
کہ ازان عفیفہ سہ پسر و سہ دختر پسران باسم شیخ احمد وغیرہ کہ اولاد والیشان بنست و از جملہ دختران یکدختر
سمات بی بی فردوس کہ ویرا اولاد دختر ست و شیخ قاسم و شیخ اسحاق پسران شیخ ابو زید مذکور و یکدختر از دیگر
دیگر اند و در حبالہ شیخ قاسم دختر شیخ شہاب الدین بداؤنی ست کہ از وی اولاد نیست و شیخ اسحاق مذکور
کہ در حبالہ وی دختر شیخ خلیل بن نواب ابراہیم کہ ویرا نیز اولاد نیست و یکدختر دیگر در بہدانی ازان شیخ داؤد
و شیخ محمود و شیخ بدر الدین در بدانون و شیخ ولی محمد بن بدر الدین و دیگر شیخ یعقوب بن شیخ عطاء اللہ
مرقوم کہ اولاد وی در بنگالہ شیخ کمال و شیخ جمال محمد ابنا شیخ عبد الواحد بن یعقوب مسطور و شیخ شہاب
بن شیخ فتح اللہ و شیخ یوسف ابنا شیخ محبوب بن شیخ یعقوب مرقوم و در حبالہ شیخ فتح اللہ مذکور دختر
شیخ لشکری کہ آن عفیفہ خواہر زادہ شیخ فرید چشتی ست دیگر شیخ یعقوب مسطور را یکدختر نبیرہ بی بی سمات
نبالہ کہ آن عفیفہ روزگار در حبالہ عقد شیخ عاقل بن شیخ عبد الواحد چشتی بود کہ از وی اولاد بسیار ست
چنانچہ بالا مرقوم شدہ دیگر شیخ اسماعیل بن شیخ عطاء اللہ مرقوم کہ اولاد وی در قصبہ سوا شیخ نور و شیخ
سلیم ولد شیخ علاؤ الدین مجذوب بن شیخ اسماعیل مذکور از دختر شیخ فیض چشتی بود سمات بی بی دیگر
خاتون و ازان عفیفہ یکدختر نبیرہ بوجود آمد دیگر شیخ مودا و شیخ احمد پسران فتح علاؤ الدین مذکور
و چند دختر نبیرہ بوجود آمد پسران شیخ نور مذکور باسم شیخ عبد الغفور و عبد الشکور و فضیل
و طیب دیگر شیخ سلیم مرقوم کہ از وی دو پسر نبیرہ بوجود آمدہ باسم شیخ عبد اللطیف و شیخ قطب

و در فتحپور شیخ نصرالله بن شیخ هیبت بن شیخ اسمعیل مسطور در حباله وی دختر شیخ حاجی حسین سلامی
بود و مسمات بی بی زینب که ازان عفیفه دو پسر متولد شدند باسم شیخ کمال و شیخ یسین شیخ کمال را دو پسر شیخ ادم
والده و تادیگر نصرالله باسم یک پسر جیوانام و دو دختر از زوجه دیگر اند و شیخ یوسف بن شیخ نظام بن شیخ
نصیرالدین که در حباله وی عم شیخ مودود بلوری بود و مسمات بی بی خانون و در حباله شیخ نظام مذکور فخرالدین
ساکن سکیت مسمات بی بی بیبو خواهرزاده شیخ فیروز که ازان عفیفه یک پسر شیخ احمد نام و یک دختر متولد شدند
که از ایشان عقب نیست دیگر شیخ الله بخش بن شیخ عطاء الله مرقوم که دیرا و لاولد پسری است چهار دختر
فصل پنجم در بیان اولاد شیخ معزالدین بن حضرت مخدوم شیخ زین العابدین شیخ معزالدین مرقوم اجمالا
پسر باسم شیخ عیسی و شیخ موسی و دگر والیر باسم شیخ عبدالرسول بن شیخ یوسف بن شیخ یسین و غیره اند رسل شیخ بهلول
در بهدالی شیخ حاکم چشتی بود که در حباله وی دختر شیخ عبدالجلیل چشتی جده کاتب الحروف مسمات بی بی گوهر خانون
که ازان عفیفه دو پسر باسم شیخ کمال الدین بن شیخ عبدالفتاح و چند دختر متولد شدند و شیخ کمال الدین را دو لاولد است
و شیخ عبدالفتاح را یک پسر و شیخ ولی الله و یکدختر از مسمات بی بی بنی بنت شیخ محمد که جده کاتب الحروف اند ازان
دختر مذکوره در حباله شیخ عطاء الله بن شیخ مکهن چشتی سرمندی بود که ازان اولاد ست دیگر شیخ عبدالرحیم
و شیخ بایزید و شیخ رکن الدین اینها از شیخ فرید چشتی و شیخ احمد و شیخ عیسی پسران بایزید مذکور اند در بهدالی
حبیب و داؤد و دو ابن شیخ احمد و کمال ابن عیسی مرقوم و پسر شیخ عبدالرحیم فیروز شاه و شیخ خیرالدین بن مزکور
مذکوره دیگر شیخ عیسی و شیخ ابراهیم بن شیخ حسین که از زوجه شیخ حاکم مرقوم اند و شیخ عثمان بن شیخ
شهاب الدین بن شیخ بهلول مسطور در حباله وی دختر شیخ حاکم مذکور بود مسمات بی بی صبیه خواهرزاده کاتب
الحروف که ازان عفیفه روزگار سه پسر شیخ عبدالرحمن و شیخ اسمعیل و شیخ و شیخ عبدالرحمن که در عقد
وی دختر شیخ حمزه چشتی بود که ازوی یک پسر و فتحپور شیخ نور محمد که در حباله وی دختر شیخ ابوالخیر
بن نواب ابراهیم چشتی است مسمات بی بی بیجا که والده بزرگوار آن مستوره مسمات بی بی حریمه
بنت حضرت شیخ الاسلام چشتی و ازان عفیفه یک پسر شیخ بهاؤالدین و شاها پسر عبدالرحمن
مذکور و یکدختر از زوجه دیگر هست و شیخ اسمعیل مذکور که در حباله وی دختر شیخ خلیل چشتی که والیست

که ازوی اولاد باسم شیخ فضیل و شیخ جمال و شیخ سلطان و شیخ ابراهیم وغیره اند و شجره مرقوم که در حباله
وی دختر شیخ طاهر بن شیخ حمزه مذکور ست که ازوی عقبے نماند فصل ششم در بیان اولاد شیخ تاج الدین بن
حضرت مخدوم زین العابدین مذکور قدس سره وی ازبی بی قصانی بود دسه پسر داشت باسم شیخ نور
و شیخ حبیب و شیخ نظام الدین و از نسل شیخ نور در قصبه موضع شیخ علی محمد و شاه محمد و عبد الله اتباک
شیخ مجاهد بن شیخ سهل و شیخ سهل که در حباله وے دختر شیخ عبد المومن چشتی بود عم حقیقے شیخ فیروز
در حباله علی محمد و دختر عم کاتب الحروف دیگر اولاد شیخ حبیب بن تاج الدین مرقوم در گوالیر شیخ
بازید وغیره اند پسران شیخ ابراهیم بن شیخ عبد الملک بن شیخ بدر الدین بن شیخ اولیا بن شیخ
حبیب مسطور دیگر شیخ نظام بن تاج الدین مذکور از نسل وی در بهدالی شیخ خواجه بن شیخ پیر بخش
مجاور روضه متبرکه جد خود حضرت مخدوم شیخ زین العابدین و شیخ مصطفے و جهان شاه بن
شیخ قاسم بن شیخ پیر بخش مذکور در بدایون شیخ مصطفے و شیخ بهاؤ الدین بود که دیرا نسل هست
در بهدالی شیخ معروف بن شیخ بهکن بن شیخ بهوا و دیرا سه پسر باسم شیخ مصطفے و سدارے و مداری
و اولاد و نبیرگان حضرت قطب العالم مخدوم خواجه زین العابدین چشتی بسیار ست آنچه این ذره موهوم
دیده و از بزرگان خود شنیده بقلم آورده و الله اعلم بالصواب باحیام و بیان عرسهاے عرس حضرت
رسالت پناه صلے الله علیه وسلم و بعضے پیمبران صلوات الله علیهم اجمعین و خلفاء راشدین رضی الله
تعالے اجمعین و بعضے اصحاب کبار رضی الله تعالے عنه اجمعین و بعضے مشائخان خاندان هاے
و بعضے از بزرگان کاتب الحروف و بیان انتساب والد کاتب الحروف سلمه الله تعالی فی الدارین
سبحانهاے علیه قدس الله تعالی ازو و هم این باب مشتمل ست بر پنج فصل فصل اول در بیان
تذکره عرسهاے و تاریخ و ماه اول بیان ماه ربیع الاول حضرت جناب رسالت مآب سرور کائنات فخر
موجودات احمد مجتبے محمد مصطفے صلے الله علیه وسلم بتاریخ دوازدهم ست در عرس حضرت شاه قطب الدین
بختیار اوشی کاکی قدس سره بتاریخ چهاردهم عرس عبد کاتب الحروف حضرت شیخ محمد شیخ عبد
بهدالوی بتاریخ یازدهم ۱۱۱۱ عرس مخدوم شاه عبد الله سرمست بیست و یکم عرس حضرت

خواجه بهاء الدین نقشبند بتاریخ بیست سوم شب دوشنبه سنه ۷۹۱ حضرت خواجه احرار بیست ششم عرس میر
عبد الفتح بن میر سید عبد العزیز بتاریخ چهاردهم میر سید عبد العزیز بتاریخ چهارم سکندر ذو القرنین بتاریخ هفتم
جناب حضرت غوث الثقلین محبوب سبحانی قطب ربانی حضرت شاه محی الدین عبد القادر جیلانی بتاریخ یازدهم عرس عطار
الثانی حمید الدین ناگوری نهم محبوب الهی خواجه نظام الدین دیلوی بتاریخ سیزدهم جد والد کاتب الحروف
شیخ عبد الجلیل ابن شیخ عبد الله بتاریخ هفتم عرس میر سید احمد طالب العلم ناگپوری بتاریخ دوازدهم سنه ۱۰۲۱ ه
جمادی الاول عرس حضرت امیر المومنین ابا بکر صدیق بیست و دوم بقول صحیح بیست و دوم جمادی الثانی
عرس خواجه ابراهیم بن ادهم بلخی بادشاه بتاریخ بیست و ششم عرس حضرت شیخ حکیم الدین کبیر خوارزمی بتاریخ دهم
عرس بندگی حضرت خواجه عطاء الله جائی لیثی حضرت گنجکر بتاریخ هفتم عرس حضرت خواجه معروف کرخی
بتاریخ چهارم شب جمعه سنه ثامن حضرت شاه مدار بدیع الدین بتاریخ چهاردهم عرس حضرت خواجه ضیاء الدین
ابو النجیب سهروردی بتاریخ پانزدهم نقل ایشان شب پنجشنبه سنه ۷۰۰ عرس حضرت خواجه اسمعیل حسن بتاریخ
هفتم عرس بندگی حضرت خواجه علاء الدین ناگوری بتاریخ دوم عرس حضرت شیخ سراج الحق والدین بتاریخ بیست
دیکم حضرت مرحوم مغفوری حضرت شیخ معظم ابن شیخ حسین چشتی بتاریخ هفدهم ماه جمادی الثانی عرس
حضرت مهتر موسی صلوات الله علیه بتاریخ پانزدهم روضه مبارک ایشان در کوه طور است عرس حضرت امیر المومنین
حضرت ابا بکر صدیق بقول اصح بتاریخ بیست و دوم عرس حضرت شیخ ابو النجیب ششم شب ماه مذکور عرس حضرت
شیخ تاج الدین ساکن بیکری بتاریخ بیست و نهم عرس حضرت عبد الباقی ملقب شاه قطب الدین بتاریخ بیستم و شش
مبارک ایشان در مصوره بهاریست عرس شیخ عبد الغنی ساکن بدایون بتاریخ شانزدهم باهر شب معراج حضرت محمد مصطفی
صلی الله علیه وسلم بتاریخ بیست و ششم حضرت ابراهیم خلیل الله بتاریخ دوم حضرت شاهزاده کرمانی امام موسی کاظم بتاریخ
بیست و ششم حضرت خواجه اویس قرنی رضی الله عنه بتاریخ سیوم عرس امام شافعی بتاریخ بیست و ششم خواجه ابو سعید چشتی بتاریخ
نهم عرس حضرت نظام الدین ابو یوسف چشتی بتاریخ سیوم خواجه مودود بتاریخ بیست و نهم عرس حضرت شیخ حمید بتاریخ هفتم ماه مذکور سنه ۷۰۰ و تسعین و مائتین
حضرت خواجه مودود بتاریخ اول عرس حضرت خواجه حاجی شریف زندنی قدس سره بتاریخ نهم عرس حضرت خواجه معین الدین حسن سنجری
بتاریخ ششم حضرت میران سید خضر الرومی بتاریخ پنجم جواهر جلالی سن جمع و فضل الله بن ضیاء الدین ابو العباس رحمة الله علیه وفات حضرت

العارف شہاب الدین عمر ابن خواجہ حسین بن قاسم بن خضر بن محمد بن عبد اللہ بن قاسم بن محمد حضرت
امیر المومنین ابا بکر صدیق ولدہ فی چہارم سنہ تسعہ وثلثین وخمسمایۃ دخل فی غداۃ خمس وخمسین وخمسمایۃ وشرح فی
طریقۃ الفقر شاہ فیض اللہ سجادہ نشین حضرت گنجشکر بتاریخ بیست ونہم عرس دیوان بارسیم بالاراجہ
ثانی فرید صاحب سجادہ حضرت گنجشکر بتاریخ بیست ششم عرس سوم وہفدہ کاتب الحروف حضرت شیخ نظام بن
جلیل چشتی کہ فرید کاتب الحروف است بتاریخ بیست وسیوم عرس حضرت شیخ عبد السمیع بتاریخ نہم واوہم عرس حضرت
شیخ احمد بن خواجہ فانون بتاریخ ہفتم عرس حضرت میانجیو ساکن گجرات بیست وششم عرس حضرت شیخ الکبیر
ساکن احمد آباد بتاریخ بیست ودوم عرس حضرت سالار فارغی وبتاریخ پنجم عرس حضرت شیخ فرید ابن شیخ عادل
چشتی کہ والد بزرگوار جداور کاتب الحروف است بتاریخ شانزدہم عرس شیخ الصاحب ساکن سارنگپور بتاریخ
ہفتدہم عرس سید گیسو دراز حضرت شیخ حسن چشتی ساکن بہار بتاریخ ہفتدہم والدہ بزرگوار کاتب الحروف ذکر ماہ شعبان
عرس حضرت امیر المومنین پہلوان خدا تعالی حمزہ رضی اللہ عنہ بتاریخ چہاردہم عرس امام محمد باقر پنجم عرس حضرت
امام اعظم بتاریخ ہفتم عرس حضرت خواجہ بہاء الدین فرزند حضرت گنجشکر وصاحب سجادہ بتاریخ چہارم عرس خواجہ
بایزید بسطامی پانزدہم عرس شاہ قطب الدین سرانداز غوثی چوپنوری بتاریخ بیست وپنجم عرس حضرت خواجہ
محمد ساکن بتاریخ پانزدہم عرس حضرت شیخ حماد بن شیخ معروف چہارم عرس شیخ ابو الفتح بتاریخ شانزدہم
عرس حضرت شیخ معروف ابن شیخ ابو الخیر اول شب ماہ مذکور عرس حضرت شیخ نظام بن شیخ عادل
چشتی جداور کاتب الحروف بتاریخ ہفتم ماہ رمضان المبارک عرس سید گیسو دراز امیر المومنین حضرت علی
ابن ابی طالب کرم اللہ وجہہ بتاریخ بیست ویکم وفات حضرت بی بی عائشہ بتاریخ شب سہ شنبہ عرس
حضرت ام المومنین حضرت خدیجۃ الکبرا سیوم ماہ رمضان المبارک عرس حضرت بی بی فاطمہ سیوم
شب شنبہ عرس ام المومنین حضرت حوا ہشتم عرس حضرت نجیب الدین مشہور بسوار برادر حضرت
گنجشکر بتاریخ نہم عرس حضرت نصیر الدین محمود چراغ دہلوی شانزدہم عرس حضرت شاہ بدر الدین صاحب
ولایت خطہ بدالون بتاریخ بیست ودوم عرس حضرت سلطان المشایخ خواجہ سلیم چشتی صاحب ولایت
فتحپور سیکری بیست ونہم عرس عبد العلیم بن ابو الخیر چشتی پنجم عرس حضرت ابو الہادی بن

مرسوم ماہ دی

المعروف بشاه ابوالفتح پیر سیزدهم حضرت شیخ قاضی تاریخ بیست و نهم خواجه یار محمد هو یار بیست و پنجم نور محمد شاه
کونین امام جعفر صادق رضی الله عنه تاریخ چهاردهم ماه رجب ذکر ماه رجب تاریخ اول امام احمد حنبل بیست و چهارم صدیقه
بیست و هفتم بیبی البصری پانزدهم خواجه عثمان هارونی چهاردهم خواجه حسن بصری شانزدهم حضرت مخدوم علاء الدین
صاحب سجاده حضرت گنجشکر اول تاریخ حضرت دیوان شیخ محمد صاحب سجاده بیست و چهارم امیر خسرو عرس شیخ
محمد الدین ابن شیخ سراج الدین ساکن گجرات بیست و ششم ماه ذیقعده عرس میران سید محمد گیسو دراز شانزدهم
حضرت سالار غازی مسعود تاریخ پنجم حضرت دیوان شیخ احمد شاه پنجم عرس حضرت فتح الله ندوی بن حضرت دیوان
تاج الدین صاحب سجاده حضرت گنجشکر تاریخ شانزدهم ماه مذکور ماه ذوالحجه پنجم عرس حضرت زین العابدین صاحب والایت
بهدانی تاریخ نهم حضرت مخدوم جهانیان دهم روز عید میران سید جمال الدین عرس شاه کونین نورالدین سرور عالم
صلی الله علیه وسلم جناب امام حسین دهم نور ماشور ها امام زین العابدین شانزدهم ماه محرم چهارم یاجهانیان دهم
خواجه حسن بصری بیست و دوم خواجه ابو محمد پنجم تاریخ شاه وحید الدین گنجشکر سیزدهم حضرت بدر الدین سلیمان چهاردهم
امام ابو درداء صلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد و آله و اصحابه و انباعه اجمعین برحمتک یا ارحم الرحیمین اما بعد
اجازت عرسهای مذکوره بنده حقیر خاکپای درویشان کاتب الحروف علی اصغر از حضرت والد ماجد و مرشد ماحضرت
شیخ مودود بن شیخ محمد بداالوی سلمه الله تعالی فی الدارین ست ششم شب بیست و هفتم رمضان المبارک وقت نماز خفتن
سنه یکهزار بیست و هفت بعد از حضرت ایشان اجازت داد بر یک از بزرگان که اسامی ایشان در ذیل نوشته میشود
بدین تفصیل اول برادر حقیقی جد کاتب الحروف مرشدنا خواجه مظام قدس سره دیگر مرشدنا شیخ جلال الدین حضرت محمد امین
حضرت میر سید احمد آلکپوری و حضرت محمد سعید عباسی و حضرت سید عبد الغفور و سید عبد الله و ساکن
پیشینه و حضرت محی الدین محمد از فرزندان شاه قاضی ساکن صوبه بهار و حضرت عبد المعالی ساکن بیار و حضرت صاحبزاده
جناب دیوان تاج الدین خواجه عبد الله و حضرت شیخ مودود و جمله حاضر بود ند که بنده اجازت و خلافت
از دو حضرت عرسهای از والد خود یافت الهی بحرمت اسمهای جمله بزرگان متقدمین و متاخرین جمیع مسلمانان
و کاتب الحروف را برآورده خیر گردانی بحرمت النبی و آله آلا مجاد صلی الله علیه خیر خلقه محمد و آله اجمعین برحمتک
یا ارحم الراحمین هر کسی که حق تعالی توفیق بخشد عرسهای که بالا مسطور اند میکرده باشد اگر چیزی هم برسد

دو گانه گذارده و فاتحه آن بزرگوار صاحب عرس میخوانده باشند فصل دوم در بیان انتساب والد کاتب الحروف بسلسله
عالیه چشتیه اهل بهشت که از جهت پیر و پیر گواخود حضرت قدوة المحققین دیوان خواجه تاج الدین محمود سجاده
نشین حضرت گنجشکر بسم الله الرحمن الرحیم والد کاتب الحروف حضرت شیخ مسعود و دختر خلافت از حضرت دیوان
تاج الدین محمود سجاده نشین حضرت گنجشکر یافته و ایشان از والد خود دیوان بزرگ و ایشان از والد خود دیوان ابراهیم مشهور شیخ بزرگ صاحب
و ایشان از والد خود دیوان شیخ محمد و ایشان از والد خود دیوان شاه اعطاء الله و ایشان از والد خود دیوان
شیخ احمد و ایشان از والد خود دیوان بهاء الدین و ایشان از برادر خود دیوان نور الدین و ایشان از
والد خود دیوان مسعود شاه و ایشان از والد خود دیوان فضل شاه و ایشان از والد خود دیوان مبشر الدین
و ایشان از والد خود شاه علاء الدین لقب موجد بریا و ایشان از والد خود جناب خواجه محمد بدر الدین
سلیمان و ایشان از والد خود زاهد الانبیاء و قطب الاولیا شاه فرید الدین گنجشکر و ایشان از خدمت پیر
دستگیر خود شاه قطب الدین بختیار اوشی کاکی و ایشان از پیر خود شاه معین الدین حسن سنجری پیشتر
شجره شریفه معلوم شد و در کتاب قبل ازین مرقوم گشته فصل سیوم ذکر انتساب والد کاتب الحروف بسلسله
عالیه چشتیه که از جهت اباست و تا حضرت شیخ زین بطرف حضرت گنجشکر بر رب حضرت شیخ مسعود و
اجازت از حضرت والد خود عبد الجلیل یافته و ایشان از حضرت والد خود شیخ عبد الله و ایشان از
والد خود جلال الدین و ایشان از والد خود شیخ حسام الدین و ایشان از والد خود حضرت جهان شاه
و ایشان از والد خود جناب زین العابدین بهدلوی و ایشان از والد خود شاه فیض الدین
و ایشان از والد خود خواجه داؤد و ایشان از والد خود خواجه محمود و ایشان از والد خود جناب
خواجه بدر الدین سلیمان و ایشان از والد خود خواجه فرید الدین گنجشکر پیشتر معلوم شد
فصل چهارم در بیان سلسله انتساب والد کاتب الحروف و اجازت یافتن بسلسله عالیه
قادریه که از جهت محبوب المعروف بشیخ مسعود و ابن شیخ محمود الچشتی النلوی هست
بسم الله الرحمن الرحیم حضرت محبوب بن شیخ محمود که دعوت کردن چهل اسماء و آیات کریمه
و سوره ها قرآن و دعوت های اسماء دیگر حضرت شیخ مسعود و از حضرت محبوب یافته و ایشان

از مرشد خود شهباز قلندر ابن خواجه تاج عرف شیخ زید صادق الیشان از حضرت ابوالحسن بن شیخ بدی والیشان از
حضرت شاه ابوالفتح والیشان از حضرت شاه هدایت الله ابن شیخ محمد والیشان از پدر خود شیخ محمود والیشان از حضرت
شیخ عبدالوهاب والیشان از حضرت شیخ عبدالرؤف والیشان از حضرت شیخ ظهیرالدین ابوالفیض والیشان از حضرت شیخ
نورالدین ابوسعید محمود الهادی والیشان از حضرت شیخ شمس الدین ابوکمال محمد والیشان از حضرت شیخ ضیاءالدین
والیشان از پدر خود شیخ عون الدین والیشان از حضرت پدر خود شیخ شهاب الدین ابونور والیشان از حضرت مدد خود
شیخ برهان الدین ابومحمد والیشان از پدر خود شیخ نصیرالدین والیشان از حضرت شاه عبدالرزاق والیشان از حضرت
شیخ السید القطب الغوث محیی الملت والشرع والدین ابومحمد عبدالقادر الحسنی الجیلانی قدس الله سره العزیز وحضرت
والیشان از حضرت شیخ ابوسعید المبارک المخدومی المیطی وحضرت الیشان از حضرت شیخ شرف الدین ابوالحجر الغازی
ابن یوسف التکاری الصدیقی الیشان از حضرت شیخ صدرالدین والیشان از حضرت ابوالفضل زین العابدین
والیشان از حضرت شیخ رحیم الدین ابوالعباس والیشان از حضرت شیخ از حضرت ابوبکر شبلی رحمة الله علیه والیشان
از حضرت ابوالقاسم عبدالجبار الجنید البغدادی والیشان از حضرت شیخ ضیاءالدین ابوالحسن سری سقطی
العدیقی والیشان از حضرت اسدالدین ابومحفوظ معروف کرخی والیشان از حضرت شیخ ابی سلیمان داود
طائی والیشان از سید امام طهیرالدین امام موسی الرضا والیشان از حضرت پدر خود ابوابراهیم موسی کاظم
والیشان از حضرت پدر خود عبدالله امام ابوجعفر صادق الحسینی المدنی والیشان از پدر خود سید الامام
محمد باقر والیشان از حضرت پدر خود امام زین العابدین والیشان از پدر خود صاحب اراده کونین نور دیده
نبی الثقلین امام حسین والیشان از والد خود مولا امیر المتقی شیر خدا شاه کرم الله وجهه والیشان از جناب
رسالت آب سرور عالم صلی الله علیه وسلم الهاشمی المکی المدنی قطعه یگی درگاه میرانی شود چو خواجه قرب
ربانی ... که بر شیران ثمر فتاده رسگی درگاه جیلانی بسم الله الرحمن الرحیم ذکر اثبات وکفی شیخ الشایخ والاولیا
حضرت شیخ محبوب سبحانی المعروف بشیخ محمود و وصادق ابن شیخ محمود حشتی نوری چنین باشارت فرمود
که تصور چشم باطن مزکر در زبان دارادت در دل اول تصور لازم باید در زکر زبان و در دل چنانکه در معنی لذت
ذکر در ذکر محو شود و فنا پذیرد و لذت مشهود در وجود محبوب و در آید و از خیالی باطل ماسوی الله فنا گردد و تا ارتقام

عبودیت در مقام جبروت مصور کند و تصور در چشم باطن و در زبان ذکر آرا ده در دل
و باد و شد در نفی و اثبات بسیار استعمال کند که صفا بسیار خواهد نمود و ذوق خواهد شد
و مقصود اصلی که اهم مهمات و دفع خطرات است و سرمایهٔ حضور و اسرار ذکر مذکور است و
نگاهبانی دل کند که بیت الله و عرش الله است بدین نوع کند که تا هیچ خطره اغیار نامحرم
درون حریم در نیاید تا دل منصور و نفس مقهور گردد و انشاء الله تعالی بعد قلیل فتح روی
نماید و السلام ارادهٔ مذکور انیست خلوت در انجمن هوش همدم این هر سه را نگاهدارد
آمین رب العالمین و صلی الله علیه خیر خلقه و آله اصحابه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین
بدین دولت و سعادت و نعمت فقیر حقیر نجدست مودود چشتی الهدالوی مشرف
گشت بنه و کمال کرمه الهی مرا و جمیع مسلمانان برآورده خیر کردانی یا الله بحرمت
محمد الرسول الله صلی الله علیه و آله وسلم این فصل یکیست و انتشاب والد کاتب
اکحروف بسلسلهٔ شطاریه و اجازت نامه سلسلهٔ حضرت شاه مدار عرف بدیع الدین

بسم الله الرحمن الرحیم الهی بحرمت راز و نیاز حضرت شیخ مودود با تو داشت
الهی بحرمت راز و نیاز سید پیر حسینی با تو داشت الهی بحرمت میر سید محمود الهی بحرمت
میر سید حامد الهی بحرمت میر سید علی قوام حسینی الهی بحرمت شیخ حافظ الهی بحرمت
شیخ عبد الله الهی بحرمت شیخ مظفر کرمانی الهی بحرمت شیخ ابراهیم عشق آبادی
الهی بحرمت سید نظام الحسینی الهی بحرمت شیخ محمد الهی بحرمت نجم الدین کبری
الهی بحرمت شیخ حماد سندهی الهی بحرمت شیخ ضیاء الدین الهی بحرمت شیخ احمد
عیرانی الهی بحرمت شیخ ابوبکر سباغ الهی بحرمت شیخ ابوالقاسم کرکانی الهی
بحرمت شیخ ابوعلی عثمان الهی بحرمت شیخ ابوعلی رودباری الهی بحرمت خواجه
جنید بغدادی الهی بحرمت ابوالحسن سری سقطی الهی بحرمت خواجه معروف کرخی
الهی بحرمت خواجه امام داؤد طائی الهی بحرمت حضرت خواجه حسن بصری الهی

بحرمت حضرت مولا مرتضی شیر خدا کرم الله وجهه الهی بحرمت حضرت سید المرسلین
خاتم النبیین رسول رب العالمین احمد مجتبی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم وعلی
آله واصحابه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین این شجره نامئے خلافت برائے
طالب مسعود حضرت شیخ مودود بن شیخ محمد چشتی البهدلوی اردانی داشت ۔

ذکر در بیان اجازت نامه سلسله حضرت شاه مدار این است هو المقصود
لیس سواه اما بعد الحمد والصلوٰة فیقول العبد الضعیف الضعیف شیخ پرچینی
بصره الله وتعد لعیوب المنه وجعل نوبته خیر مرام آنار یت الصلاح العرفان شیخ
مودود ابن شیخ محمد الچشتی البهدلوی قلت له خلافت من جانب قطب الاقطاب
مقرب حضرت رب الارباب حضرت شاه مدار متع مقتبسین بفیضه وعنایته وصل علی
محمد خاتم النبیین وآله واصحابه اجمعین وهر کرا ازین خانواده مرید کند اجازت است
بفتح روی وبه آمین رب العالمین **فصل پنجم** در بیان اولاد حضرت مخدوم شیخ
سعد حاجی ابن خواجه شعیب جد حضرت بابا فرید الدین گنجشکر قدس الله سره وبیان
حسب وذکر بعضی اولاد ایشان بدانکه از اولاد ایشان شیخ کریم الدین بن شیخ
عیسی بن شیخ داود بن شیخ خواجه بن شیخ نصیر الدین بن شیخ شهاب
بن شیخ احمد بن شیخ سعد حاجی بن خواجه شعیب مذکور ودر جبال عقد شیخ کریم الدین
مذکور کی یکے از اولیاء الله بود دختر شیخ نصر الله برادر حقیقی حضرت مخدوم زین
ابن ربیع الدین چشتی بود مسماة بی بی فاطمه که از ان عفیفه سه پسر متولد شدند اول
شیخ ساده دوم شیخ صیف الدین سیوم شیخ داؤد واولاد شیخ ساده در بداؤن شیخ عثمان
بن شیخ ساده عبد الوهاب بن عبد القدوس بن عبد الباقی بن عبد الله بن شیخ ساده
مذکور در جبال عقد شیخ عبد الباقی دختر عماد الملک شیخ صیف الدین بن شیخ کریم الدین
مسطور بود تا معلوم شد واولاد پسری شیخ عماد الملک نیست دوم دختر شیخ عماد الملک

فصل پنجم

در حبالهٔ عقد شیخ جلال کہ جد شیخ تاج الدین بداؤنی در خانہ شیخ عبد اللہ مرقوم دختر
شیخ عطاء اللہ بن شیخ برہان الدین ابن شیخ زین چشتی بود در بداؤن شیخ عطاء اللہ
ابن شیخ مکہن بن شیخ ابا بکر است و شیخ فضل بن شیخ میمنہا مذکور در قصبہ
مودود اللہ نخبش بن شیخ عبد الرحیم بن شیخ ابا بکر مسطور و دختر ابا بکر مسطور مسماۃ
بی بی فاطمہ در عقد شیخ قطب برادر شیخ فیروز چشتی بود و شیخ ولی و شیخ مظفر
بن شیخ صالح بن شیخ علی بن شیخ عبد الباقی مذکور و شیخ کبیر بن شیخ مبارک
بن شیخ علی مذکور و شیخ عبد الکریم بن شیخ شعیب بن شیخ علی محمد وکالا
بن شیخ ولی مذکور و شیخ حبیب بن شیخ عبد الغفور بن شیخ فرید بن
شیخ عبد الباقی مذکور دوم شیخ صیف الدین بن کریم الدین مرقوم کہ
اولاد ایشان نیز در بداؤن حاجی الحرمین الشریفین شیخ فتح اللہ بن
شیخ احمد بن شیخ بایزید بن شیخ عطاء اللہ المعروف بدولت خان بن شیخ
صیف الدین مذکور در حبالهٔ عقد شیخ احمد مرقوم دختر شیخ عبد المومن عم
شیخ فیروز بود و شیخ معین الدین بن شیخ احمد مذکور و شیخ صیف الدین
بن مبارک بود سیوم شیخ داؤد بن شیخ کریم الدین مسطور کہ از اولاد
ایشان در گوالیار شیخ المشائخ والاولیا حضرت شیخ مودود و تلوری بن شیخ
محمود بن شیخ حسین بن شیخ داؤد مرقوم و دیگر عمہ حقیقی شیخ مودود مذکور
در حبالهٔ عقد شیخ نصیر الدین شہید بن شیخ اسمعیل چشتی بود مسماۃ بی بی سرور
خاتون در تلور شیخ نعمت اللہ بن شیخ محمد بن شیخ حسین مذکور در خانہ
شیخ محمد دختر شیخ عبد الکریم سرہندی بود خالہ نواب شجاعت خان بن شیخ
یوسف بن شیخ عماد الملک بن شیخ فیروز سون برس بن سلطان شاہ بن
شیخ زین چشتی بود و شیخ قطب الدین بن شیخ احمد در بداؤن شیخ شہاب

بن شیخ علاؤ الدین و شیخ شهاب بن شیخ حبیب الله و در خانه شیخ شهاب
دختر شیخ سلیم بن شیخ خضر چشتی بود دیگر اولاد شیخ سعد حاجی بسیار است
والله اعلم بالصواب **باب پنجم در بیان** حسب و نسب و بعضی از اولاد
حضرت عبد الله انصاری و قومهائے که حضرت با بافرید الدین رحمته الله علیه
مسلمان کرده و بعضے قومهائے که در اچودهن عرف پاکپتن متوطن بودند
درین باب سه فصل است **فصل اوّل** در بیان احوال حضرت عبد الله
انصاری المعروف بشیخ الاسلام قدس سره در کتاب نفحات آورده است.
ابو اسمعیل عبد الله بن ابی منصور محمد انصاری الهروی قدس الله سره العزیز
لقب وے شیخ الاسلام و مراد شیخ الاسلام هر جا که در کتاب نفحات مطلع
واقع شده است وی است چنانچه در صدر کتاب بآن اشارت رفته است و وی
از فرزندان ابو منصور ست الانصاریست و ست انصاری پسر ابو ایوب
انصاریست که صاحب اجل حضرت رسولست صلی الله علیه وسلم در آنوقت که
بمدینه هجرت کردند و ست انصاری در زمان خلافت امیر المومنین عثمان
رضی الله عنه با احنف بن قیس بخراسان آمده بود و در هرات ساکن شده شیخ
الاسلام گفته است که پدر من ابو منصور در بلخ آمده با شریف حمزه عقیل در
بلخ بماند و قتی زنے با شریف گفت که ابو منصور را بگوئی که مرا بزنے قبول کند
پدر من گفت که من زن نخواهم حضرت شریف حمزه مذکور گفت که آخر زن نخواهی و
ترا پسر ے بوجود آید کمال وقت چون بهرات آمد زن خواست و من تولد شدم
بروز جمعه در وقت غروب سنه ستة وتسعین و ثلثمائة و هم وے گفته که من بسبی
ام در وقت بهار زاده ام و بهار را سخت دوست دارم آفتاب هفدهم حمل
نشو بوده است که من زاده ام هرگاه که آفتاب بآنجا رسد سال من تمام گردد و

باب پنجم

آن میانه بهار بوده هم وے گفته که بو عاصم پیر و خویشاوند است من در
کودکی بوے شدمے وقتے بوے شدم نان و مسکه گاومیش من
نهاد خاتون وے که عجوزه و محتشم خداوند ولایت میگفت پیر من یعنی
خضر علیه السلام عبد الله را دید و گفت که وے کیست گفتم فلان کس است
گفت از مشرق تا مغرب همه جهان از وے پیر شود یعنی از آوازه وے
شیخ الاسلام گفت این پرسیدن من ولیت خود داند بانوے عالیه
زنے لبود باشکوه چون شیخ الاسلام بزمین آمد حضرت خضر علیه السلام
دیرا گفت این را بگیر و رهری از مشرق تا مغرب از وے پیر شود و هم بانوی
عالیه گفته که پیر من خضر علیه السلام گفت که در شهر شما بازارے زاده است که
ازان جهان را فیض رسد شیخ الاسلام گفت که اوّل مرا در دبیرستان برند
چون چهار ساله شدم و چون نه ساله شدم املا نوشتم از قاضی منصور و من در
دبیرستان تمام تحصیل کردم و شعر میگفتم چنانچه دیگران را از من حسدے آمد
وهم وے گفت که پسر یکے از خویشان خواجه یحیی عمار با من در دبیرستان بود
من بر بدیه شعرها تازی میگفتم و هر چیزے که کودکان از من خواستے که در فلان
معنے شعرے بگوئی نگفتمی زیاده از انکه آنکس خواسته بودے وقتی آن پسر
پدر خود را گفته بود که وے در هر معنی که خواهی شعر گوید پدر وے فاضل
بود گفت چون بدبیرستان شوی از وے خواهی که این بیت را تازی کند
قطعه روزے که بشادی گذرد روز آنست * وآنروز دگر روز بد اندیشانست
من همانوقت گفتم شعر ویوم القضی ماشه فی مسره * وسایر یوم الشقاء ما عصیب
رم الوصل ما دامت السعادة * بنقص عیش الاکرمین رقیب * واین مصرعه را از
وے خواستند که تازی کن آب باید یا جوے که روزے بود گفته شعر

عهدنا المارفی نهر فرخوا + کمد عمور جوع المارفیه + وهم وے گفته که کو وے
نو در دبیرستان نیکو روئے احمد نام یکے گفت برائے وے چیزے بگوایں
گفتم شعر لابی احمد وجهه قمر اللیل غلامه + وله لحظ غزال رشق القلب سهامه +
وے هم گفته که مراشش هزار شعر تازی پیش است از شعراء عرب چه متقدمان
وچه متاخرین متفاریق یاد دارم وهم وے گفته که بامداد گاه بمقرمی شدمی بقصد آن
خواندن چون باز آمدمی بدرس شدمی شش ورق نوشتی وهم وے گفتے که شب
در چراغ حدیث مے نوشتے فراغت نان خوردن نبودے مادر من نان پاره
لقمه کردے و در دهان من نهادی در میان نوشتن وهم گفت که حق سبحانه
مرا حفظ داده بود که هرچه زیر قلم من بگذشتی مرا حفظ شدی وهم
گفت که من سنی صد هزار حدیث یاد دارم وهم گفت که آنچه من درین باب
جهد کشیده ام در طلب حدیث محمد مصطفی صلے الله علیه وآله وسلم
هیچکس نکشیده کمینزل از نیشاپور تا غزنی یا که یاران من آمدند در رکوع میرفتم
و خبرهائے حدیث بشکم باز نهاده تا فرو نشود وهم وے گفته که مرا آن نیست
بس که مرا با دل علم آموختن بوده یعنی نه طلب دنیا را بوده که الله تعالے
نصرت سنت محمد مصطفی صلے الله علیه وسلم و درین باب تحقق هیچکس
آن نکرده که من اگر دست من براندام خود نهادمے گفتندے که این چیست
از احادیث بیان کردے وهم وے گفته که من از سی صد تن حدیث
نوشته ام که همه سنی بوده اند صاحب حدیث نه مبتدع و نه صاحب رائے
و هیچکس را این بسر نشده و قاضی ابوبکر را در نیشاپور یافتم از وے حدیث
نوشتم من چهارده ساله بودم که خواجه یحیی گفت که عبد الله را نباز دارید
که از وئے بوئے امامت مے آید و نیز در بیان حسب آنحضرت در کتاب

خیر المجالس من تصنیف عبد المجید قلندر ملفوظ حضرت شیخ نصیر الدین محمود چراغ
دہلوی از مجلس سی وسیوم **منقولست** کہ شیخ عبد اللہ انصاری رحمۃ اللہ
علیہ بر طائفہ کہ بر ایشان بیامدے آن طائفہ چنان بودے کہ ایشان میدانستند
کہ شیخ در مذہب ودین ماست مثلاً اگر قلندران مے آمدند وبا ایشان چنان بودہ
کہ قلندران مے دانستند شیخ بصورت صوفی ست اما بمعنی قلندر است اگر جوالقان
مے آمدند بایشان چنان بودے کہ از ایشان ست واگر دانشمندان مے آمدند
بایشان چنان بودے کہ میدانستند کہ از ایشان است واگر سوداگران مے
آمدند بایشان چنان بودے کہ از ایشان ست غرض دہر طریق کسے کہ آمدی
بایشان ہمان طرح اختلاط کردے در آن ایام قاعدہ این بود ہر طائفہ علیحدہ
بودے اگر قلندر مردے میان قلندران دفن کردے واگر صوفی مردے
میان صوفیان دفن کردے اگر اہل کلاہ یا سوداگر یا طباخ یا قصاب ہر طائفہ
را میان ایشان دفن کردند **چون** وقت نقل شیخ عبد اللہ انصاری نزدیک آمد
فرزندان را نزدیک طلبید وگفت این مرد ما من چنان زندگانی کردہ ام کہ
با ہر طائفہ اختلاط داشتم وہر طائفہ بر جنازہ من خواہد آمد وگوئید کہ شیخ از دین
ماست شما چہ خواہید کرد ایشان عرض نمودند ہر چہ شیخ فرماید آن کنیم شیخ فرمود
چون من بمیرم باید کہ جنازہ طیار کنند وبدارند ہر طائفہ را بگوئید کہ بیائید جنازہ
بردارید بدست ہر طائفہ کہ جنازہ برخیزد من از ان طائفہ باشم میان آن طائفہ
دفن کنید چون حضرت ایشان نقل کرد ہمہ طائفہ حاضر آمدند ہر یکے میگفت کہ شیخ
از مذہب ما بود ودر دین ما بود میان باشد فرزندان شیخ جنازہ شیخ
بیرون آوردند وگفتند ہر طائفہ بیائید وجنازہ بردارید بدست ہر کہ جنازہ
برخیزد شیخ از ایشان باشد اوّل قلندران در آمدند ودست در جنازہ کردند

تا بردارند جنازه بازمین دوخته شد قلندران بازگشتند همچنین حوالیقان آمدند
بعد ازان دانشمندان وسوداگران واهل کلاه بدست هیچکس جنازه شیخ از
زمین برنخواست بعد از اهل تصوف آمدند وجنازه دست انداختند از زمین
برخواست ازین حکایت ذوق بی نهایت روئے داد وهمه خدمت کردند
بعد ازان آیتے خواندند وفرمود درویش چنان باید که همه خلق چنان باشد
کاشیان بدانند ازان ماست بنده عرض داشت کرد حدیث کن مع الناس
کواحد منهم همین معنی دارد یا معنی دیگر است فرمودند درشارق نیست متعلمی
گفت من در فلان کتاب دیده ام حدیث است خواجه فرمود این باخلاق تعلق
دارد یعنے متصنع ومتشدد ومتکلف مباش باهمه خلق همچو خلق باش رسول علیه
السلام باخلق همچنان بودے تا آنکه باهمه خلق طعن میکردند آیت قالوا مال هذا الرسول
یاکل الطعام ومیمشی فی الاسواق بعد ازان این آیت خواند آیت قل انما انا بشر
مثلکم یوحی الی ذکر دربیان بعضے فرزندان آنحضرت که یکے از فرزندان ایشان
میان شیخو بسیار ولی ومبرز بوده اند که نسبت ایشان درخانه میان شیخ سلطان
ساکن سارنگپور رشده بود ومیشیخ سلطان از اولاد حضرت شیخ المشایخ علاؤالدین
موجد ریاست درخانه میان سلطان مذکور همشیره شیخ بهرکارے صاحب ولایت
سارنگپور بود ومیشیخ بهرکارے نیز از اولاد حضرت بابا فرید گنجشکر ست ومیان
شیخو مذکور اوّل در گوالیار متوطن بودند وقتی که نسبت ایشان درخانه شیخ
نظام بر اوردشیخ فیروز ابن شیخ عادل چشتی ست ومیشیخ شیخو در بداؤن میباشد
باسم شیخ مجاهد بن انصاری وغیره وشیخ لشکری بن شیخ ابو الفتح ابنالوی جد مادری بنده
شیخ عبد النبی نیز از اولاد آنحضرت بودند که درخانه ایشان همشیره میشیخ فیروز
چشتی بود مسماة بی بی دریا خاتون که پسران ایشان بودند در گوالیار اوّل

شیخ حاجی محمد که در حبالهٔ عقد ایشان عمهٔ کاتب الحروف بود دوم شیخ موسی که در خانهٔ ایشان
دختر شیخ بیبت چشتی بود سیوم شیخ عیسی که در خانهٔ ایشان دختر شیخ محبوب
چشتی ست وحالا برادران ایشان نیز در انبالهٔ می باشند در گوالیر برادرزادهٔ
ایشان باسم شیخ عبد الله است بن شیخ علی و والدهٔ شیخ عبد الله دختر
شیخ محبوب چشتی و شیخ عبد الله بن شیخ برهان الدین در حصار و میان
فتح خان و نصرت خان و مصاحب خان وغیره شیخ رزق الله خان و
مبارک خان پسران شیخ الیاس در گوالیار شیخ فضل الله بن نصر الله و
شیخ طالب و شاه محمد بن شیخ احمد بن شیخ نصر الله مذکور و دیگر شاه محمد و
شیر محمد و پیر محمد بن شیخ فتح الله بن شیخ نصر الله مذبور و شیخ نصر الله رائکه دختر
ست که وی در حبالهٔ عقد شیخ عبد الرحمان ساکن انتری است مسماة بی بی
حسن خاتون والده بزرگوار شیخ عبد الطیف تاهبر بن باده نیز در گوالیر شیخ
نور محمد دانشمند بن شیخ مصطفی که یکی از اولیائے خدا بودند در پاک پتن شیخ
نور محمد ولد میان شیخ مبارک بن قطب و شیخ لعل محمد بن عبد العزیز بن شیخ حسن
دور مصطفی آباد که نزدیک سهارنپور بوریاست و شیخ دانیال عمه زاده کاتب
الحروف و والد الملک العلماء مولانا قاضی شاه دانشمند ابن شیخ عزیز الله ابن
شیخ قاضی بن شیخ علی بن شیخ برهان الدین بن شیخ قاضی صاحب بن شیخ بدر
شاه حضرت شیخ الاسلام عبد الله انصاری و قاضی جمال الدین بن شیخ مصطفی بن
شیخ محی الدین بن شیخ خیر الدین بن شیخ عبد الملک بن قاضی شاه مذکور و شیخ
سلطان بن عبد الجبار بن عبد القادر بن قاضی شیخ مذکور وغیره در گنگوه قاضی
شاه و پیر خان و شیخ عبد الواسع و شیخ قاسم و صالح محمد وغیره می باشند و نیز
از اولاد آنحضرت در جونپور شیخ درویش و محی الدین پسران شیخ نور الله و مفتی

شیخ مجاہد وغیرہ اند و در فتحپور شیخ سلیمان صوفی کہ در مسجد شیخ عبد النبی میباشند
در حضرت دہلی حافظ امان اللہ بن شیخ فیض اللہ بن شیخ سلیمان در قلعہ آباد
و شیخ ابو سعید و شیخ فرید و شیخ عباس ابن طیب بن شیخ عیسی و شیخ عبد الواسع
بن شیخ معین الدین بن شیخ علاؤ الدین و شیخ عبد اللہ بن شیخ الہ بخش بن
شیخ نظام و سنبل شیخ عبد النبی بن شیخ عبد الحق بن شیخ عزیز اللہ و شیخ عمر
و شیخ سلیم ابناے شیخ مون و نیز برادران ایشان در شہر مذکور ساکن اند و در فتحپور
شیخ نصر اللہ و شیخ احمد بن شیخ عبد اللہ بن شیخ محمد و شیخ ابو الخیر بن شیخ
عبد اللہ مذکور و دیگر دختر شیخ عبد اللہ بن شیخ محمد مرقوم در عبالہ شیخ فتح اللہ
خواہرزادہ نواب شیخ ابراہیم است تا مہر من باد در قصبہ پانی پت شیخ
بدر الدین و صدر الدین پسران شیخ رکن الدین ملک العلماء شیخ جنید فرزند
بن شیخ محمد بن شیخ عبد القادر و شیخ برہان و یوسف محمد مفتی اتبار عبد الغفور
بن ابو سعید و شیخ امان کہ اولیاء خدا بود و عبد النبی و عبد الرحمان پسران
شیخ کمال و عبد الکریم نبیرہ عبد الرزاق عبد السلام و عبد الستار و عبد الودود
نبیرہ حاجی یحیی و غلام محمد متولی بن لاد محمد بن حاجی وادن دقطبا ولد اسمعیل
نرخی و قاضی عبد الواحد ولد قاضی رکن الدین و عبد الحی بن عبد الواسع
و اشرف بن ابراہیم و عبد الواسع و ضعیف الدین ولد قاسم و رکن الدین بن
محمود بن عبد الصمد و سنبل شیخ حسین محمد بن شیخ عماد الدین بن شیخ
عبد الہادی و شیخ الہ بخش بن شیخ حبیب الہ بن شیخ عبد اللہ انصاری بسیار
اند اینجا مختصر نوشتہ شدہ و در سانگپور قاضی عبد القادر مذکور است
و بعضے از نسل آنحضرت در لکھنو و مثل شیخ بایزید وغیرہ و بعضے در انگلیتی
و بعضے در شہرہا متفرقہ اند آنچہ این ذرہ موہوم از بزرگان خود شنیدہ

فصل دوم

فصل دوم در بیان اقوامهائے
کہ از دست حق پرست حضرت بابا فرید الدین شکر گنج شرف اسلام یافتہ
نقلت
چون حضرت خواجہ فرید الدین نسبت از پیران خود حاصل نمود بسیارے قوم مثل
بھٹی و جوئیہ و ولو و وہیدیان و مہار و سیال و ودگر و بہند ولہ و برتیان و
جوئکر و الیان و اوہنگان و ہالسان و سپان و بلوطان و بہولو و الیان و جوہیان
وغیرہ بسیارے قومہائے شرف اسلام از دستشان حاصل نمودہ مسلمان گشتہ
اند و قومہائے راجپوت منج و بعضے دیگر از نواحے اجمیر و بیکانیر چون مرید
شدہ مسلمان گشتند بعد از آمدن حضرت در ملک پنجاب اسلام یافتہ و بعضے
در کوہستان و ملکہائے دیگر کہ تفصیل الشان بسیار است و در اصل کتاب
قدرے ہم گذشتہ و باقی تمام احوال در جواہر گنج تعداد نام و قومہائے ہر قوم
است
نقلت چون حضرت بابا فرید شکر گنج در نواحے اچ و دہن عرف پاکپتن
آمدند چیلہ جیپال کہ از حضرت شاہ معین الدین در اجمیر مسلمان کردہ بود چہار
کس ثانی جیپال در علم سحر بودند حضرت بابا فرید یکے را در حصار و یکے را
در رہانسی و یکے را در پاک پتن کہ قصۂ آن مشہور است مسلمان نمود و با الیشان
بسیارے قومہائے کہ مطیع الشان بود مسلمان گشتند و یکے جوگی در قصبہ
دیپالپور میماند چون حضرت آنجا آمدند جوگی مذکور در دل گذرانید مطیع آنکس
شوم مندران کہ در گوش من ہستند از گوش بیش او بیفتد چون جوگی نزد
حضرت قطب الاقطاب خواجہ فرید الدین گنجشکر آمد فوراً مندران او از گوش
جدا گشتہ بر قدم حضرت او فتاد بعد ازین معاینہ جوگی در دل گذرانید اگر این مندران
درخت سبز میشوند از دست این صاحب کمال مسلمان شوم بمجرد اینخیال بحکم
ایزد متعال آن مندران سبز درخت شدہ و بجائے سیوہ آن درخت مثل مندران تخم

شد از ملاحظه این کشف بموجب حیلهای خود و بسیاری قوم از نواحی و پیال پور
و جوگی اسلام آورده مرید گشتند و یکی از ذراصلان حق تعالی مذکور گشت
میگویند که آن شجر تا مدت مدید قائم ماند و تخم آنرا مثل سندران بودند۔

فصل سوم بعضی قوم کهتری از حضرت قطب العالم خواجه فرید الدین گنجشکر فصل سوم
متوطن دراچ و بهن عرف پاکپتن بودند و از برکت آمدن حضرت ایشان مسلمان
شدند و مرید گشتند تفصیل سرنگوالیان و بهلیان و اوهنکان و جهکوالیان
و چند خانه قضات هم بودند اما معتقد جوگی سوائے سرنگوالیان صادق
العقیده و الاخلاص از قدیم الایام رجوع بخدمت حضرت قطب العالم شاه
فرید الدین گنجشکر اند و در قصبه پاک پتن عمیان اند و رکان سیان و عمده
قوم مذکور تابع بهلی مذکور انقیاد داشتند که بهلی راجه بود و تمامی
قوم معتقد جوگی بود که نامش سابق پیر نامه بود و حینیکه حضرت قطب العالم
خواجه فرید گنجشکر در قصبه مذکوره پاک پتن تشریف جلال نزول فرمودند و این
بادیه مذکور را بشمع ذات خود منور ساختند و همه قومهائے که بالاسطور است
سوائے خانه قضات و سرنگوالیان معه جوگی سابق کفار بودند بعد ازان توجه
حضرت قطب العالم مسلمان شدند مطبوع و مطیع آنحضرت گشتند بمثل جوگی وغیره
کرامات حضرت قطب العالم بیکمال نهاد چنانچه قصه مطیع شدن او مرقوم گشته
و در سیر الاولیین ملفوظ حضرت گنجشکر مرقوم است والا آن قوم مذکور همواره
در خدمت فرخندگان حضرت قطب العالم مے باشند، قاضی کدر اوائل حال
خصومت میکردند بعضی مقهور گشتند و باقی مطیع و فرمان بردار گشتند و با فرزندان
آنحضرت حلقه بگوش و خادم اند دیگر چنان معلوم شده که بعضی ازین قومهائے
مسطوره از پاکپتن بهندوستان آمده خود را از اولاد آنحضرت میگویانند مثل

جهکر والیان وغیره اگر کسے اینها را رامے پرسد که شما کدام قوم اید میگویند که ما نژاد قسم
واز فرزندان حضرت قطب العالم دانا و عاقل باشد باینها نسبت نکند که غیر کفو اند بدانکه
بهلی در اصل راجپوت اند این لقب بهلی بواسطه آن شده که قصه ایست نامناسب
که مناسب نوشتن ندارد و فرزندان بهبی را در عرف بهلیان میگویند و بهنگوالیان
در اصل علوی اند واز فرزندان محمد اکبر حنفیه بن امیر المومنین حضرت علی ابن
ابی طالب کرم الله وجهه و از ولایت سارنگوال که ولایت مشهور است پیش از
تشریف آوردن حضرت قطب العالم سکونت در پاکپتن داشتند و بهلیان و
ادهنکان و جهکر والیان نسبت بسر بنگوالیان داده اند و الشان نسبتا صاحبزاده
هائے نصر الهی دارند هر دو ادهنکان در اصل کنهری سیالی اند که بزرگان
این تبار حضرت قطب العالم مسلمان کرده بودند و خواجه علی نیکبخت شد هنکان
نام نهاده که قدیم لقب او ادهنکان بود و بنابران خواجه علی نیکبخت دادهنکان
و دهنکان و سیان این هر سه قوم مزارعان پاکپتن اند از نسل یک مذکور و
قصبے لنبوطان و دکان و دهنکان و سیان این لقب اینها در عام شد دیگر بریتیان
در اصل جت اند که بریت نام شخصے بزرگ بریتیان در خدمت حضرت شیخ امیر حمد
عم حضرت قطب العالم پرورش یافته بود و از دست عم حضرت الشان مسلمان گشته
و مرید حضرت الشان شد بنابران بریتیان خود را فاروقی میگویانند مخصص
غلط است در پاکپتن میباشند و زراعت میکنند دیگر جکه نام داشت که فرزندان
او را جهکر والیان میگویند دیکان و دکان و سیان و بریتیان و لنبوطی در
زمینداری عیان اند و بعضے از این قومهائے مذبور آمده در بداؤن ماندند و
نسبت دختران خود بفرزندان قطب العالم کردند و در گرد نواح کهوکهران و
دهودهیان و جویان و بیتهیان و دو قوان و دیگر قومهائے که از وقت حضرت

مسلمان شده اند تا حال همواره در شغل نماز روزه مشغولند و صاحب جاه و جلال
در گرد نواحی پاک پتن ایشان اند مقدار ده هزار سوار و پیاده در خدمت
ایشان اقدام می نمایند و اعتقاد درست با حضرت قطب العالم میدارند
بفرزندان ایشان نیز میدارند و مریدان اند و نسبت دختران خود قوم مذکور
با فرزندان حضرت قطب العالم می کنند و دیگر بتوان و دوگران و غیرهم
توابع قوم مذکور اند تا مبرهن باد خصوصاً از قوم مذکور کهوکهران قدیم مسلمان
اند کرا زولایت عربستان بزرگان ایشان آمده بودند و در نواحی پاک پتن
سکونت داشتند و ملک گیری می کنند الان همچنان اند و دختران خود را در
حبالهٔ فرزندان حضرت قطب العالم گنجشکر می کنند چنانچه بالا در ذکر حضرت
علاؤ الدین تحریر یافته چون این ذره موهوم بتاریخ چهارم ماه رجب المرجب
بروز یکشنبه سنه الف وسته وثلثون کتاب هذا را تمام شده و بخدمت حضرت
نتیجة المشایخ دیوان شیخ محمد صاحب سجاده حضرت گنجشکر رحمة الله علیه بن
دیوان ابراهیم بن دیوان فیض الله بن دیوان تاج الدین محمود نظر فیض
اثر ایشان گذرانیده و از هر نقل و روایات تحقق نموده حسب نسب و ازواج
و اولاد و قومها و کل احوالات صحیح نموده و مرتب آورده بعون تعالی کتاب
هذا اختتام یافت و امید وارم هرجا که سهو و خطا بینند گان برادران
یابند معاف فرموده تصحیح نمایند که الانسان مرکب خطا و النسیان

والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب حسبنا الله ونعم الوکیل

الحمد لله رب العالمین الکمل الحمد علی کل حال والصلوٰة والسلام
علی سید المرسلین محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم کلما ذکره
الذاکرون وکلما غفل عن ذکره الغافلون اللهم صل وسلم علیه

وآله واصحابه وسایر النبیین وآله وکل اصحابه وسایر الصالحین

برحمتک یا ارحم الراحمین

تمت تمام شد الحمد لله والمنة که کتاب جواهر فریدی من تصنیف
فاضل اجل مولوی اصغر علی صاحب چشتی بهدلوی
در سنه ۱۳۰۲ ہجری بتاریخ ۲۴ ماه شعبان المبارک
از دست ذره بمقدار هیچمدان خاکپائے
استاذان نور الدین امن آبادی ضلع
گوجرانواله در ساعت سعید
در مطبع وکٹوریه پریس لاهور
صورت انطباع
یافت

هر که خواند دعا طمع دارم + زانکه من بنده گنهگارم

نوشته بماند سیاه بر سفید
نویسنده رانیست فردا امید

تمت

اعلان

پیروان و خدام طریق عالیہ چشتیہ اہل بہشت کو مژدہ ہو کہ یہہ کتاب مستطاب سراپا فیض
از تصانیف عجیبہ و تالیف غریبہ حضرت والا درجت جامع انوار خفی و جلی مولوی
اصغر علی صاحب چشتی مرحوم و مغفور چھپ کر تیار ہو گئی ہے یہہ کتاب مولوی صاحب
ممدوح نے سنہ ۳۳ ہجری مین بتذکرہ بزرگان دین رسول مقبول علیہ
السلام کے عہد اعجاز مہد سے حضرت خواجہ خواجگان دین متین اعنی شیخ بابا
فرید الدین گنجشکر چشتی طاب ثراہ و جعل جنۃ طاب مثواہ کے وقت تک معہ
اونکے خلفاء بزرگ کے حالات کے لکھی تھی اور وہ کتاب حضرت کے
خاندان عالیشان مین بطور ترکہ و تبرک چلی آتی تہی مگر بسبب اسکے کہ اکثر تقلیدین اوسسے
اٹھ گئی کہین خیلی تغیر و تبدل حالاتین ہو گیا اسواسطے باجسب الارشاد حضور لامع النور جناب
ولیوان پیر شیخ المدجوا اسلمہ اللہ تعالی حضرت شیخ محمد حمید صاحب چشتی خلف حضرت شیخ
تاج محمود صاحب چشتی نے اس نسخہ پر نظر ثانی فرمای اور اور نسخجات معتبر سے اسکو مقابل
کر کے صحیحہ عجیب و غریب درست کر لیا چونکہ اصل مصنف کتاب شیخ اصغر علی صاحب
شیخ محمد حسین صاحب بھی حضرت خواجہ کلان فرید الدین گنجشکر قدس سرہ کی اولاد مین سے
ہین انہون نے کمال غریزی و جانفشانی اس کتاب کی صحت و درستی مین فرمای اور بندہ
درگاہ عقیدت و ارادت نقش خدا بخش کو حق تالیف مرحمت فرما کر اجازت بخشی کہ اسکو شہر
کری چنانچہ کمترین نے بہ تعمیل ارشاد واجب الانقیاد اس کتاب کو چھاپکر مشتہر کیا اور حسب
ضابطہ رجسٹری کرائی گئی تاکہ اور کوئی مطبع اسکے چھاپنے کی جرات نکرے